

Ú Z E M N Ý P L Á N
SPIŠSKÁ NOVÁ M E S T A
V E S

-OPTIMALIZOVANÁ PREDIKCIA MOŽNÝCH ROZVOJOVÝCH TRENDOV-

A/
TEXTOVÁ A TABUĽKOVÁ INTERPRETÁCIA
A/I
/SPRIEVODNÁ SPRÁVA

SEPTEMBER
2 0 0 0

Ú Z E M N Ý P L Á N M E S T A
S P I Š Š K Á N O V Á V E S

-OPTIMALIZOVANÁ PREDIKCIA MOŽNÝCH ROZVOJOVÝCH TRENDOV-

A/
TEXTOVÁ A TABUĽKOVÁ INTERPRETÁCIA

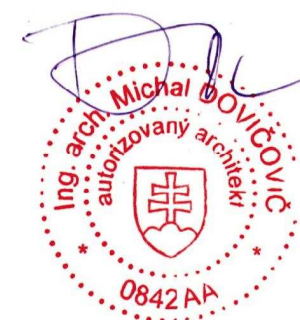
A/I
/ SPRIEVODNÁ SPRÁVA

SEPTEMBER
2 0 0 0

Územný plán mesta
Spišská Nová Ves

A/
Textová a tabuľková interpretácia

A/I
/ Sprievodná správa

Ing. arch. Michal Dovičovič
konateľ spoločnosti

Ing. arch. Michal Gaj
konateľ / riaditeľ spoločnosti

Ing. arch. Eva Faragóová
konateľ spoločnosti

September 2000

AUTORSKÉ PRÁVA ZHOTOVITEĽA DIEĽA
- **ARCH/EKO s.r.o.** -

vyhradené
v zmysle Zákona č. 383/1997 Z.z.
*

**Vlastnícke právo k zhotovenému dielu
vo vzťahu k objednávateľovi**

predmetného diela

u p r a v e n é

Zmluvou o dielo 4/97

zo septembra 1997

Zhotoviteľ ÚPN MESTA Spišská Nová Ves

*d'akuje za cenné konzultácie,
upozornenia a pripomienky
všetkým subjektom
územno-plánovacieho prostredia mesta,
predovšetkým mestskej samospráve,
občanom, odbornej verejnosti, štátnej správe
a ostatným subjektom, ktoré prispeli
k optimalizácii koncepcie územného rozvoja mesta
pre roky budúce.*

V Banskej Bystrici, september 2000

U R B A N
ZVON MESTA SPIŠSKÁ NOVÁ VES

/
AKO SYMBOLICKÝ NOSITEĽ
URBÁNNEHO ROZMACHU MESTA
V SÚVISLOSTI S PROSPERITOU
BANÍ NA ŽELEZO A MEĎ OD R. 1312,
SYMBOL DÔLEŽITOSTI HOSPODÁRSKEJ SFÉRY MESTA,
KTORÁ VEKMI MENÍ SVOJU HISTORICKÚ PODSTATU

/
JE POTREBNÉ OBJAVIŤ NOVÉ ZDROJE AKTUÁLNEJ HOSPODÁRSKEJ PROSPERITY,
INICIOVAŤ NOVÚ PODSTATU PRETRVÁVAJÚCEHO ŽIVOTA MESTA
A JEHO OPTIMÁLNEHO URBÁNNEHO PREJAVU

M.G.

Pri praktickom využívaní výsledkov ÚPN MESTA Spišská Nová Ves

v organizačno-politickom riadení územia sídla, ako aj pri praktickej realizácii jeho výstupov v územno-rozhodovacom procese a nadväznom rozpracovaní detailov pre územné konanie, je potrebné opierať sa o priebežnú spoluprácu so zhotoviteľským subjektom ÚPN MESTA Spišská Nová Ves, pri rešpektovaní jeho autorského podielu a hlavne zodpovednosti za ním uvedenú predikciu rozvojových procesov.

Využívať pritom:

- *priame kontakty a vyjadrenia;*
- *prizývanie k účasti na dôležitých rozhodovaniach, týkajúcich sa územnej problematiky mesta;*
- *prizývanie k účasti do porôt pri urbanisticko-architektonických súťažiach na území mesta;*
- *vyzvania k účasti na riešení nadväzných územno-plánovacích dokumentov a podkladov;*
- *priame zadania vybraných úloh týkajúcich sa územného rozvoja mesta;*

V územno-plánovacom procese uplatňovať pritom formy priamej účasti občianskej verejnosti.

/ ZHOTOVITEL'SKÝ SUBJEKT ÚPN MESTA SPIŠSKÁ NOVÁ VES :

ARCH/EKO s.r.o.

Ateliér architektúry, urbanizmu a ekológie
974 01 Banská Bystrica, Kuzmányho 2

Konateľ / riaditeľ spoločnosti

:

Ing. arch. Michal Gaj

Konatelia spoločnosti

:

Ing. arch. Eva Faragóová
Ing. arch. Michal Dovičovič

/ RIEŠITEL'SKÝ KOLEKTÍV :

Ing. arch. Michal Gaj
Ing. arch. Eva Faragóová
Ing. arch. Michal Dovičovič

/ Koordinácia spracovateľských postupov;
Čiastkové syntézy urbanistických hodnotení potenciality
rozvoja územia; Výsledné syntézy analytických podkladov
hospodársko-urbánnej a prírodnej štruktúry;
Súborné vymedzenie územného potenciálu vo vzťahu
k optimalizácii hospodársko-urbánnych procesov;
Súborná koncepcia možného rozvoja územia
mesta;

Ing. arch. Ján Pastiran
Ing. arch. akad. arch. Jozef Žiaran

/ Odborná spolupráca pri hodnotení reálneho stavu štruktúry
sídla, funkčného využitia plôch a možných rozvojových
procesov urbánnej štruktúry;

Prof. RNDr. Ján Drdoš, DrSc.
Ing. Milan Švec, CSc.
Ing. Štefan Čurilla
Ing. Anna Došeková

/ Čiastkové syntézy geoeekosystémov,
odborná spolupráca a konzultácie pri hodnotení reálneho
stavu rozvojových východísk a potenciálneho prejavu
abiotických a biotických komplexov
na území mesta;

Milan Barlog

/ Čiastkové syntézy územného systému ekologickej stability,
odborná spolupráca pri hodnotení reálneho stavu a návrhov
ochrany prírody;

Ing. Vlastimil Hric

/ Čiastkové syntézy geodynamických procesov,
odborná spolupráca pri hodnotení reálneho stavu
rozvojových východísk z hľadiska geologickej rajonizácie
územia mesta;

RNDr. Štefan Soták, CSc.	/ Čiastkové syntézy klimatického potenciálu, odborná spolupráca pri hodnotení reálnych východísk urbánneho rozvoja mesta z hľadiska mikroklimatických podmienok;
RNDr. Ladislav Novotný Ing. Jozef Daniel RNDr. Slavomír Daniel	/ Čiastkové syntézy rádiometrických hodnotení na území katastra mesta;
František Javorský	/ Odborná spolupráca pri hodnotení kultúrno-historického potenciálu, vrátane výsledkov archeologických bádání;
Ing. arch. Mária Slováková	/ Odborná spolupráca pri hodnotení legislatívnej ochrany kultúrno-historického dedičstva;
RNDr. Vladimír Trebichavský	/ Odborná spolupráca pri hodnotení reálnych a prognózných demografických východísk pre možný rozvoj mesta;
Milan Žuffa-Ellek	/ Odborná spolupráca pri hodnotení rozvoja funkčných zložiek občianskeho vybavenia, rekreácie, športu a cestovného ruchu;
Ing. Miroslav Bartek Ing. Tomáš Kysel'	/ Odborná spolupráca pri hodnotení rozvoja dopravy;
Ing. Nataša Paulínyová	/ Odborná spolupráca pri hodnotení rozvoja vodného hospodárstva;
Ing. Jozef Korda	/ Odborná spolupráca pri hodnotení rozvoja energetiky a telekomunikácií;
Ing. arch. Ján Pastiran Ing. Jozef Vilček Ing. Milan Švec, CSc. Ing. Nataša Paulínyová	/ Odborná spolupráca pri hodnotení rozvoja výrobnnej a hospodárskej sféry;
Ing. Dagmar Čumová	/ Odborná spolupráca pri hodnotení zelene v sídle, hygieny životného prostredia, a hospodárenia s odpadom;
Ing. Anna Došeková Ing. Ľubomír Valach	/ Odborná spolupráca pri vyhodnotení záberov poľnohospodárskeho a lesného pôdneho fondu;
Ing. Stanislav Susa Ing. arch. Teodor Štubňa Ing. Zuzana Záborská	/ Obstarávateľská spolupráca, spolupôsobenie pri vyhotovení diela;

*

A/ OBSAH TEXTOVEJ A TABULKOVEJ INTERPRETÁCIE :

A/I.	SPRIEVODNÁ SPRÁVA	Strana
1.	VSTUPNÉ ÚDAJE	/20/
1.1.	Základné údaje o dokumentácii	/21/
1.1.1.	Údaje o spoločenskej objednávke a naplnení jej požiadaviek	/21/
1.1.2.	Územnoplánovacia dokumentácia a územnoplánovacie podklady viažúce sa na územie mesta Spišská Nová Ves, ich synergia s koncepciou ÚPN MESTA Spišská Nová Ves	/23/
1.1.2.1.	ÚPD a ÚPP nadregionálneho a regionálneho charakteru	/23/
1.1.2.2.	Pôvodná ÚPD a ÚPP na úrovni sídelného útvaru	/27/
1.2.	Rozvojové východiská a ciele	/30/
2.	ŠIRŠIE PRIESTOROVO-FUNKČNÉ VÄZBY A SÚVISLOSTI	/33/
2.1.	Súborná krajinno-ekologická charakteristika územia	/34/
2.2.	Východiská a optimalizácia širších územno-rozvojových vplyvov	/38/
3.	VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO PRIESTOROVÁ ORGANIZÁCIA (URBANISTICKO-PRIESTOROVÉ ČLENENIE)	/40/
3.1.	Vymedzenie riešeného územia	/41/
3.2.	Priestorová organizácia riešeného územia	/41/
4.	VYMEDZENIE ROZVOJOVEJ STRATÉGIE A URBANISTICKÁ KONCEPCIA MESTA	/43/
4.1.	Strategické aspekty udržateľného života uplatnené v koncepcii ÚPN MESTA Spišská Nová Ves	/44/
4.2.	Začlenenie mesta Spišská Nová Ves v komplexe vyšších sídelných zoskupení	/45/

4.2.1. Medzinárodné súvislosti	/45/
4.2.2. Koncepcia nadradeného sídelného systému v celoslovenských súvislostiach	/45/
4.2.2.1. Začlenenie Spišskej Novej Vsi v základnej koncepcii makrosídelného systému	/45/
4.2.2.2. Spišská Nová Ves v hierarchii centier osídlenia Slovenska	/45/
4.2.2.3. Postavenie Spišskej Novej Vsi z hľadiska ťažísk osídlenia	/47/
4.2.2.4. Spišská Nová Ves a sídelné rozvojové osi	/47/
4.3. Urbanistická koncepcia mesta Spišská Nová Ves	/48/
4.3.1. Zásady urbanistickej koncepcie rozvoja priestoru mesta Sp. Nová Ves	/48/
4.3.1.1. Stratégia rozvoja	/48/
4.3.1.2. Limity rozvoja	/52/
4.3.1.3. Funkčné využitie	/52/
4.3.2. Princípy regulácie urbanisticko-sociologického rozvoja mesta Spišská Nová Ves	/54/
4.3.2.1. Princípy regulácie predpokladaných procesov rozvoja urbánnej štruktúry mesta	/54/
4.3.2.2. Koncepčné ciele a formovanie nosných sústav mesta	/56/
4.3.2.3. Kompozičné princípy	/59/
4.3.3. Základná charakteristika funkčno-priestorovej orientácie mesta Spišská Nová Ves	/60/
5. KULTÚRNO-HISTORICKÉ DEDIČSTVO, JEHO OCHRANA A REGULÁCIA MOŽNÉHO VYUŽÍVANIA	/61/
5.1. Vývoj územia sídla a historický základ jeho urbánnej štruktúry	/62/
5.1.1. Charakteristika a identifikácia určujúcich vývojových znakov	/62/
5.1.2. Priestorová legislatívna ochrana urbánnych štruktúr	/64/
5.1.3. Hlavné zásady pamiatkovej starostlivosti pre územie ochranného pásma pamiatkovej zóny	/65/
5.2. Solitérne kultúrne pamiatky	/67/
5.3. Archeologické východiská a lokality	/70/
5.3.1. Charakteristika archeologických východísk	/70/
5.3.2. Identifikácia archeologických lokalít	/78/
5.3.3. Podmienky legislatívnej ochrany archeologických lokalít a nálezov	/80/
5.4. Koncepčná interpretácia územnej ochrany kultúrneho dedičstva	/82/

6.	DEMOGRAFIA	/83/
6.1.	Demografické východiská	/84/
6.1.1.	<i>Charakteristika a očakávané trendy demografického vývoja na Slovensku po roku 2000</i>	/84/
6.1.2.	<i>Charakteristika a predikcia vývoja počtu obyvateľov mesta Sp. Nová Ves</i>	/84/
6.1.3.	<i>Charakteristika a predikcia vývoja bytového fondu mesta Sp. Nová Ves</i>	/89/
6.1.4.	<i>Potreba pracovných príležitostí</i>	/94/
6.2.	Sumarizácia východísk pre návrh priestorovej koncepcie rozvoja bývania v územných podmienkach mesta Spišská Nová Ves	/94/
6.2.1.	<i>Počet obyvateľov</i>	/94/
6.2.2.	<i>Počet bytov</i>	/94/
6.2.3.	<i>Prognózne hľadiská očakávaného trendu rozvoja bývania</i>	/95/
6.2.4.	<i>Predpokladané možné rozvojové trendy bytovej štruktúry</i>	/96/
6.3.	Prognóza vývoja pracovných príležitostí	/96/
6.3.1.	<i>Charakteristika východísk a vymedzenie spádovej oblasti dochádzky za prácou</i>	/96/
6.3.2.	<i>Predpoklad vývoja počtu ekonomicky aktívnych osôb</i>	/98/
7.	KRAJINNO-EKOLOGICKÁ OPTIMALIZÁCIA ROZVOJA ÚZEMIA	/100/
7.1.	Širšie vzťahy	/101/
7.2.	Rámcové zásady zabezpečenia prijateľného vývoja stavu životného prostredia mesta	/108/
7.3.	Systém ekologickej stability katastrálneho územia mesta	/109/
7.3.1.	<i>Krajinno-ekologické východiská</i>	/109/
7.3.2.	<i>Osobitne významné časti prírody a krajiny</i>	/111/
7.3.3.	<i>Vymedzenie ekologicky stabilných prvkov ÚSES</i>	/127/
7.4.	Zásady ochrany a tvorby územného systému ekologickej stability	/129/
7.4.1.	<i>Program ochrany prírody a krajiny</i>	/129/
7.4.2.	<i>Program tvorby krajiny</i>	/130/
8.	HOSPODÁRSKA ZÁKLADŇA MESTA SPIŠSKÁ NOVÁ VES	/133/
8.1.	Trendy rozvoja hospodárskej základne v zmysle Stratégie štátnej hospodársko-výrobnej politiky a jej hodnotenia v podmienkach komunálnej úrovne mesta Spišská Nová Ves	/134/
8.1.1.	<i>Priemysel, výrobné služby, obchod a distribúcia</i>	/134/
8.1.2.	<i>Pol'nohospodárstvo</i>	/135/
8.1.3.	<i>Lesné hospodárstvo</i>	/138/

8.2. Predikcia rozvoja hospodárskej základne mesta Spišská Nová Ves	/139/
8.2.1. Priemysel, stavebníctvo, ťažba surovín	/139/
8.2.1.1. Priemysel a stavebníctvo	/139/
8.2.1.2. Ťažba surovín	/146/
8.2.2. Poľnohospodárstvo	/147/
8.2.2.1. Charakteristika východiskových podmienok poľnohosp. výroby	/147/
8.2.2.2. Poľnohospodárske podniky a ich charakteristika	/153/
8.2.2.3. Zoznam a charakteristika hospodárskych dvorov	/154/
8.2.2.4. Súhrnné zhodnotenie stavu poľnohospodárskej výroby	/155/
8.2.2.5. Predikcia rozvoja poľnohospodárstva	/155/
8.2.3. Lesné hospodárstvo	/156/
8.2.3.1. Charakteristika východiskových podmienok lesohospodárskej výroby a ostatných funkcií lesov na území katastra mesta Spišská Nová Ves	/156/
8.2.3.2. Kategorizácia lesov	/161/
8.2.3.3. Nadväzný územný vzťahy	/162/
8.2.3.4. Predpoklady a predikcia rozvoja lesného hospodárstva	/163/
8.2.3.5. Vymedzenie, charakteristika a identifikácia poľovných revírov	/164/
9. BÝVANIE / PREDIKCIA ROZVOJA FUNKČNEJ ZLOŽKY BÝVANIA	/166/
9.1. Súborná charakteristika východísk a rozvojových možností bývania	/167/
9.2. Vymedzenie podmienok pre realizáciu bytového fondu podľa mestských častí (urbanistických okrskov)	/170/
9.3. Bývanie zabezpečované na komunálnej úrovni sociálnej politiky mestskej samosprávy	/178/
10. VYBAVENOSTNÁ SUPRAŠTRUKTÚRA MESTA	/179/
10.1. Občianska vybavenosť	/180/
10.1.1. Základné východiská	/180/
10.1.2. Rozvoj občianskej vybavenosti	/181/
10.1.2.1. Školstvo a výchova	/182/
10.1.2.2. Zdravotníctvo	/183/
10.1.2.3. Sociálna starostlivosť	/185/
10.1.2.4. Verejná správa a verejné služby	/186/
10.1.2.5. Náboženské a duchovné služby	/187/
10.1.2.6. Kultúra, osвета	/187/
10.1.2.7. Relax a šport	/189/
10.1.2.8. Pohostinstvo, služby pre cestovný ruch	/190/
10.1.2.9. Obchod, komerčné služby	/191/

10.2. Rekreácia a cestovný ruch	/192/
<i>10.2.1. Predpoklady a východiská rozvoja</i>	<i>/192/</i>
<i>10.2.2. Súčasný stav a požiadavky na rozvoj</i>	<i>/194/</i>
<i>10.2.3. Cieľ a koncepcia rozvoja</i>	<i>/195/</i>
<i>10.2.4. Zásady a kritériá rozvoja</i>	<i>/196/</i>
 11. DOPRAVA	 /204/
11.1. Širšie dopravné väzby a napojenie mesta na dopravné trasy vyššieho významu	/205/
<i>11.1.1. Cestná doprava</i>	<i>/205/</i>
<i>11.1.2. Železničná doprava</i>	<i>/206/</i>
<i>11.1.3. Dopravná vzdialenosť a časová dostupnosť</i>	<i>/206/</i>
 11.2. Dopravné riešenie	 /206/
<i>11.2.1. Železničná doprava</i>	<i>/206/</i>
<i>11.2.2. Cestná doprava</i> <i>/ automobilová dynamická, automobilová statická, hromadná SAD</i>	<i>/209/</i>
<i>11.2.3. Letecká doprava</i>	<i>/224/</i>
<i>11.2.4. Cyklistická doprava</i>	<i>/225/</i>
<i>11.2.5. Pešia premávka</i>	<i>/226/</i>
 12. VODNÉ HOSPODÁRSTVO	 /228/
12.1. Širšie vzťahy	/229/
<i>12.1.1. Zásobovanie pitnou vodou</i>	<i>/229/</i>
<i>12.1.2. Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd</i>	<i>/230/</i>
<i>12.1.3. Odtokové pomery</i>	<i>/230/</i>
 12.2. Vodohospodárska problematika katastrálneho územia mesta	 /231/
<i>12.2.1. Zdroje vody</i>	<i>/231/</i>
<i>12.2.1.1. Zdroje podzemnej vody</i>	<i>/231/</i>
<i>12.2.1.2. Zdroje povrchových vôd</i>	<i>/233/</i>
<i>12.2.2. Zásobovanie pitnou vodou</i>	<i>/234/</i>
<i>12.2.3. Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd</i>	<i>/238/</i>
<i>12.2.4. Odtokové pomery</i>	<i>/240/</i>
 12.3. Vodohospodárska problematika mesta Spišská Nová Ves	 /241/
<i>12.3.1. Zásobovanie pitnou vodou</i>	<i>/241/</i>
<i>12.3.2. Zásobovanie úžitkovou vodou</i>	<i>/247/</i>
<i>12.3.3. Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd</i>	<i>/248/</i>
<i>12.3.4. Vodné toky a plochy</i>	<i>/251/</i>

13.	ENERGETIKA	/253/
13.1.	Zásobovanie elektrickou energiou	/254/
13.1.1.	Širšie vzťahy	/254/
13.1.2.	Charakteristika východísk	/255/
13.1.3.	Návrh riešenia	/258/
13..2.	Zásobovanie plynom	/261/
13.2.1.	Širšie vzťahy	/261/
13.2.2.	Charakteristika východísk	/261/
13.2.3.	Návrh riešenia	/262/
13.3.	Zásobovanie teplom	/265/
13.3.1.	Širšie vzťahy	/265/
13.3.2.	Charakteristika východísk	/265/
13.3.3.	Návrh riešenia	/266/
14.	TELEKOMUNIKÁCIE	/269/
14.1.	Širšie vzťahy	/270/
14.2.	Charakteristika východísk	/270/
14.3.	Návrh riešenia	/270/
15.	HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	/272/
15.1.	Ovzdušie	/273/
15.1.1.	Základná charakteristika problematiky	/273/
15.1.2.	Zdroje znečisťovania ovzdušia	/274/
15.1.3.	Zhodnotenie čistoty ovzdušia	/275/
15.1.4.	Návrh komplexného riešenia kvality ovzdušia	/276/
15.2.	Ochrana vôd	/276/
15.2.1.	Legislatívna ochrana vôd	/276/
15.2.2.	Kvalita vôd	/277/
15.2.2.1.	Kvalita povrchových vôd	/277/
15.2.2.2.	Kvalita podzemných vôd	/278/
15.2.3.	Zdroje znečistenia vôd v k.ú. Spišská Nová Ves	/278/
15.2.4.	Žasahy do vodných tokov	/280/
15.2.5.	Zásady ochrany prírodných zdrojov vôd	/282/
15.3.	Fyzikálne polia a ochrana pred ich rizikovými faktormi	/283/
15.3.1.	Rádiometrická charakteristika, radónové riziko a požiadavky na obmedzenie ožiarenia z radónu	/283/
15.3.1.1.	Rádioaktívne žiarenie v širšom územnom kontexte	/283/
15.3.1.2.	Rádiometrická situácia na katastrálnom území mesta Spišská Nová Ves	/283/
15.3.2.	Elektromagnetické žiarenie	/288/

15.4. Optimalizácia hlukových pomerov	/289/
15.4.1. Hluk z dopravy	/289/
15.4.1.1.Hluk z cestnej dopravy	/290/
15.4.1.2.Hluk zo železničnej dopravy	/290/
15.4.1.3.Hluk z leteckej dopravy	/290/
15.4.2. Ostatné zdroje hluku	/291/
15.5. Zeleň	/291/
15.5.1. Zeleň v extraviláne mesta	/291/
15.5.2. Zeleň v intraviláne mesta	/292/
15.5.2.1.Verejná zeleň	/293/
15.5.2.2.Vyhradená zeleň	/295/
15.5.2.3.Zeleň športových areálov	/296/
15.5.2.4.Zeleň v priemyselných a výrobných zónach	/296/
15.5.2.5.Zeleň rekreačných areálov	/296/
15.5.2.6.Sprievodná zeleň dopravných plôch	/297/
15.5.2.7. Zeleň v líniovom nezastavanom priestore rieky Hornád	/297/
15.5.2.8.Súkromná zeleň	/298/
15.5.3. Návrh rámcového riešenia zelene na území mesta	/299/
 16. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	 /301/
16.1. Základné východiská	/302/
16.2. Zneškodňovanie a ukladanie odpadu	/303/
16.3. Separovaný zber odpadu	/304/
16.4. Návrh komplexného riešenia odpadového hospodárstva mesta Spišská Nová Ves	/304/
 17. OCHRANA ŠPECIFICKÝCH ZÁUJMOV A POTRIEB	 /306/
17.1. Civilná ochrana	/307/
17.2. Ochrana a bezpečnosť štátu	/307/
17.3. Požiarna ochrana a záchranný systém mesta	/308/
 18. OCHRANNÉ PÁSMO VŠETKÝCH DRUHOV UPLATNENÉ V RÁMCI ÚPN MESTA SPIŠSKÁ NOVÁ VES	 /309/
 19. DOPORUČENIA PRE VYPRACOVANIE NÁSLEDNEJ ÚPD, ÚPP A OSTATNEJ PODPORNEJ ROZVOJOVEJ DOKUMENTÁCIE PRE ZABEZPEČENIE ÚZEMNO-RIADIACICH PROCESOV	 /313/
 20. DOKLADOVÁ ČASŤ	 /318/

*

- A/II. VYHODNOTENIE ZÁBEROV PPF A LPF**
(Samostatný dokument)
- A/III. REGULATÍVY ÚZEMNÉHO ROZVOJA / ZÁVÄZNÁ ČASŤ**
(Samostatný dokument)
- A/IV. REGISTRAČNÝ LIST / Identifikačné údaje o ÚPN mesta Spišská Nová Ves**
(Samostatný dokument)
- A/V. NÁVRHOVÉ REGISTRE**
(Samostatný dokument)

* * *

B/ OBSAH GRAFICKEJ INTERPRETÁCIE ÚPN:

B/I HLAVNÁ MAPOVÁ INTERPRETÁCIA

- 1/ Širšie vzťahy**
M 1 : 50 000
- 2/1 Komplexný urbanistický návrh – mapa funkčných plôch**
/ v rozsahu časti katastrálneho územia mesta
M 1 : 10 000
- 2/2 Komplexný urbanistický návrh – mapa regulatívov**
/ v rozsahu katastrálneho – riešeného územia mesta
M 1 : 10 000
- 2/2.1 Mapa regulatívov vybraných územných častí**
/ Navrhované rozvojové plochy UO „E“ – M 1 : 5 000
(E/1- Deväť krokov, E/2- Tri studničky, E/3- Smižianska roveň)
- 2/2.2 Mapa regulatívov vybraných územných častí**
/ Navrhované rozvojové plochy UO „C“ – M 1 : 5 000
(C/1- Pri vyšnej hati)
- 2/2.3 Mapa regulatívov vybraných územných častí**
/ Navrhované rozvojové plochy UO „K“ – M 1 : 5 000
(K/1- Na Šajbe 1, K/2- Na Šajbe 2)
- 3/ Návrh dopravy**
/ v rozsahu katastrálneho – riešeného územia mesta
M 1 : 10 000
- 4/ Návrh technickej infraštruktúry**
/ v rozsahu katastrálneho – riešeného územia mesta
M 1 : 10 000
- 5/ Krajinno-ekologický návrh**
/ v rozsahu katastrálneho – riešeného územia mesta
M 1 : 10 000
- 6/ Vyhodnotenie záberov PPF a LPF**
/ v rozsahu katastrálneho, resp. riešeného územia mesta
M 1 : 10 000

*

B/II DOPLŇUJÚCE MAPOVÉ ZOBRAZENIA, SCHÉMY A KARTOGRAMY
/ Súčasť textovej časti /

- **Priestorová organizácia katastrálneho územia mesta Spišská Nová Ves**
M 1:40 000
/ kapitola 3.
- **Korelácia pôvodne vymedzených urbanistických (sčítacích) obvodov a novovymedzených urbanistických okrskov ÚPN mesta**
/ kapitola 3.
- **Predikcia rozvoja aglomeračnej sústavy mesta Spišská Nová Ves a hierarchia jej základných zložiek (optimálny až progresívny rozvojový trend)**
/ kapitola 4.3.1.
- **Predpokladaný rozvoj vnútorného aglomeračného zoskupenia a väzieb na sídla tangenciálneho aglomeračného zoskupenia**
M 1:20 000
/ kapitola 4.
- **Priestorová legislatívna ochrana urbánnych štruktúr**
/ kapitola 5.1.2
- **Rajonizácia kultúrno-historického potenciálu so zreteľom na súčasnú legislatívnu ochranu a náučno-poznávací charakter**
/ kapitola 5.4.
- **Rajonizácia bioekologického potenciálu vo vzťahu k legislatívnej ochrane**
M 1:40 000
/ kapitola 7.
- **Rajonizácia potenciálu katastrálneho územia vo vzťahu k ekostabilizujúcej štruktúre**
M 1:40 000
/ kapitola 7.
- **Reálna štruktúra plôch krajiny katastra s priemetom súčasnej legislatívnej ochrany**
M 1:40 000
/ kapitola 7.
- **Územný potenciál plôch pre tvorbu a stabilizovanie prírodných štruktúr katastra**
M 1:40 000
/ kapitola 7.
- **Občianska vybavenosť**
M 1:20 000
/ kapitola 10.1.

- **Rekreácia a cestovný ruch**
M 1:40 000
/ kapitola 10.2.
- **Mestská hromadná doprava / Linky MHD**
a pokrytie priestoru pešou dostupnosťou k zastávkam
M 1: 20 000
/ kapitola 11.
- **Číselné údaje statickej dopravy pre jednotlivé okrsky mesta**
M 1: 20 000
/ kapitola 11.
- **VH/1 Zásobovanie pitnou vodou – Spišská Nová Ves**
/predpokladané rozvojové trendy
M 1: 20 000
/ kapitola 12.
- **VH/2 Návrh zásobovania pitnou vodou – Novoveská Huta**
/predpokladané rozvojové trendy
M 1: 20 000
/ kapitola 12.
- **VH/3 Návrh odvádzania odpadových vôd – Spišská Nová Ves**
/predpokladané rozvojové trendy
M 1: 20 000
/ kapitola 12.
- **VH/4 Návrh odvádzania odpadových vôd – Novoveská Huta**
/predpokladané rozvojové trendy
M 1: 20 000
/ kapitola 12.
- **VH/5 Návrh úprav odtokových pomerov**
M 1: 20 000
/ kapitola 12.
- **Ochrana vôd**
M 1: 20 000
/ kapitola 15.2
- **Hlukové izofóny z automobilovej dopravy v dB(A) / rok 2030**
– progresívny rozvojový trend
M 1: 20 000
/ kapitola 15.4.

1. VSTUPNÉ ÚDAJE

1.1. Základné údaje o dokumentácii

1.1.1. Údaje o spoločenskej objednávke a naplnení jej požiadaviek

1.1.2. Územnoplánovacia dokumentácia a územnoplánovacie podklady, viažúce sa na územie mesta Spišská Nová Ves a ich synergia s koncepciou ÚPN mesta .

1.2. Rozvojové východiská a ciele

1.1. **Základné údaje o dokumentácii**

1.1.1. **Údaje o spoločenskej objednávke a naplnení jej požiadaviek**

Územný rozvoj mesta Spišská Nová Ves bol doposiaľ zabezpečovaný Územným plánom sídelných útvarov (ÚPN SÚ) *Spišská Nová Ves, Harichovce, Lieskovany, schváleným R - MsNV SNV 30.10.1986 a následne v roku 1988 R - ONV.
/ Pozn.: * Spišská Nová Ves = vrátane katastrálneho územia Smižany.
Pre súčasné spoločenské, územno-správne a rozvojové podmienky a predpoklady bol Mestom Spišská Nová Ves - ako obstarávateľským subjektom - predmetný územnoplánovací dokument zhodnotený v roku 1996 už ako málo aktuálny.

Aktuálne potreby rozvoja čiastkových území v súčasných spoločenských podmienkach a administratívnych hraniciach vymedzenia sídelného útvaru riešilo mesto v ostatnom období územnoplánovacími dokumentami zonálnej úrovne:

- Územný plán zóny (ÚPN-Z) Spišská Nová Ves - časť Novoveská Huta (ARCHING Spišská Nová Ves, máj 1995)
- *Územný plán pamiatkovej zóny Spišská Nová Ves (Ing.arch. L.Lalková a kol. autorov, november 1994).
/ Pozn.: * V neskoršom, nadväznom období dopracovávaný v rozsahu územia ochranného pásma pamiatkovej zóny, pri rešpektovaní východísk a regulatívov novej ÚPD na úrovni SÚ.

Potreba vypracovania novej komplexnej územnoplánovacej dokumentácie pre mesto Spišská Nová Ves bola podmienená zmenou vnútorných aj vonkajších spoločenských podmienok, vedúcich k predikcii spoločensko-právnych a územno-rozvojových vzťahov a potrieb s novým obsahom a smerovaním.

Mesto Spišská Nová Ves za danej situácie iniciovalo v roku 1997 v súlade so zákonom Národnej rady SR č. 120/1996 Z.z. užšiu súťaž pre výber zhotoviteľa nového územnoplánovacieho dokumentu - ÚPN SÚ Spišská Nová Ves. Na základe výsledkov súťaže bola spoločnosť ARCH/EKO, s.r.o. - Ateliér architektúry, urbanizmu a ekológie v Banskej Bystrici, zmluvne poverená prípravou a vyhotovením územného plánu v celom komplexe pracovných a prerokovacích fáz.

V zmysle Zmluvy o dielo č. 4/97 vykonal zhotoviteľ v spolupráci s MsÚ RÚP Spišská Nová Ves priebežnú prípravu úlohy a na jej základe realizoval do konca roku 1997 nasledovné práce:

I. etapa - Prieskumy a rozbor (PRaR)

-
Fáza I/1:	Štandardná úroveň PRaR pre potreby urbanistickej analýzy územia SÚ
(v otvorenej pracovnej forme, adjustácia pre archiváciu - po ukončení prác na ÚPN)
Fáza I/2:	Fotodokumentácia územia SÚ
/ Urbanistická štruktúra zastavaného územia;
/ Štruktúra príľahlého záujmového územia;
/ Zhodnocovanie územia na základe leteckých fotonáčrtov.

Následne v priebehu r. 1998 realizoval zhotoviteľ nasledovné nadväzné práce:

II. etapa - Urbanistická štúdia (UŠ) rozvoja sídelného útvaru
(rozhodujúca fáza tvorby ÚPN pre verejnú diskusiu)

- Fáza II/1:
časť 1/1
- * Špecifická analyticko-syntetizujúca báza
/ zhodnotenie krajinného potenciálu vo vzťahu k urbánnym procesom na území SÚ (január - december 1998);
- časť 1/2
- / Realizácia a vyhodnotenie smerového prieskumu automobilovej dopravy na území SÚ (máj - júl 1998);
- časť 1/3
- / Analýza a prognóza automobilovej dopravy, zaťaženie komunikačnej siete na území SÚ (august 1998);
- * Pozn.:
- Synchrónne s obsahom uvedenej Špecifickej analyticko-syntetizujúcej bázy vypracoval zhotoviteľ ÚPN SÚ v obstarávateľskej gescii Okresného úradu Spišská Nová Ves :
/ „M-ÚSES Miestny územný systém ekologickej stability katastrálneho územia Spišská Nová Ves“ (september - december 1998);
- Fáza II/2:
- „Dlhodobý program územného rozvoja mesta /Scenár stratégie rozvoja“ v otvorenej pracovnej úrovni, ako východisko pre koncepcnú fázu prác na UŠ (priebežne r. 1998).
Uvedená pracovná fáza sa obsahovo odvíja z postavenia teoretickej, ideovej a metodicko-koncepčnej prípravy, v ktorej bola analyzovaná, syntetizovaná a formulovaná hierarchická sústava rámcových výstupov pre metodické a obsahové usmernenie ťažiskových analytických a prioritne koncepčných fáz práce na ÚPN SÚ.
Zároveň bolo úlohou Scenáru iniciovať otvorenú názorovú konfrontáciu v priebehu tvorby ÚPN SÚ.

Na základe uvedených prác a po ich overení a zhodnotení obstarávateľom ÚPN SÚ na rôznych úrovniach plánovacieho prostredia pristúpil zhotoviteľ ku realizácii ťažiskovej koncepcnej fázy UŠ:

- Fáza II/3:
- „Urbanistická štúdia – predikcia optimálnych, možných rozvojových trendov“ (august 1999);
UŠ v tejto fáze nahrádzala koncept ÚPN SÚ a umožnila zároveň využiť tento dokument pre dočasné územné rozhodovanie do doby schválenia ÚPN SÚ.

Po prerokovaní Urbanistickej štúdie dňa 23.11.1999 a uzavretí pripomienkového konania bolo obstarávateľom v spolupráci so zhotoviteľom vypracované v zmysle § 27, ods.(2) Vyhlášky č. 84/1976 Zb. v znení neskorších predpisov Zadanie ÚPN SÚ Spišská Nová Ves, (ÚHZ) – ktoré spĺňalo aj funkciu Súborného stanoviska:

III. etapa - Zadanie ÚPN SÚ Spišská Nová Ves, Súborné stanovisko

Schválenie Zadania ÚPN SÚ Spišská Nová Ves Mestským zastupiteľstvom v Spišskej Novej Vsi dňa 27.4. 2000, vytvorilo predpoklady pre vypracovanie nasledovných finálnych etáp prác na ÚPN SÚ Spišská Nová Ves:

IV. etapa	-	Návrh ÚPN SÚ v obsahových intenciách zák.č. 237/2000 (prerokovaný 10 - 11 / 2000)
V. etapa	-	Dopracovanie návrhu ÚPN SÚ v intenciách zák.č. 237/2000 aj po formálnej stránke = ÚPN MESTA (obce)
VI. etapa	-	Digitalizácia výsledného návrhu ÚPN MESTA
VII. etapa	-	Zapracovanie digitalizovaného ÚPN MESTA do ISÚ (informačného systému o území) mesta

P o z n.: Už niekoľko rokov prakticky uplatňované metodické princípy práce zhotoviteľa ÚPN – ARCH/EKO s.r.o., zohľadňujúce predikciu územno-rozvojových možností na základe krajinno-ekologického potenciálu - naplnili podstatu novely zákona (zák.č. 237/2000) a umožnili tak bezproblémovo preklenúť obdobie legislatívnych zmien, ktoré nastali v priebehu vyhotovenia návrhovej fázy ÚPN.

1.1.2. Územnoplánovacia dokumentácia a územnoplánovacie podklady viažúce sa na územie sídelného útvaru a ich synergia s koncepciou ÚPN SÚ Spišská Nová Ves

1.1.2.1. ÚPD a ÚPP nadregionálneho a regionálneho charakteru

Rezortné rozvojové koncepcie a podklady celoštátneho a regionálneho významu ako základné východiskové dokumenty predikcie významovo nadradených a strategických rozvojových tendencií na celoslovenskej až nadštátnej úrovni, rešpektované v období vypracovania ÚPN SÚ:

- Východiskové dokumenty určujúce smerné a záväzné vstupy pre ÚPN SÚ Spišská Nová Ves z celoštátnej polohy :

/ „**Koncepcia územného rozvoja Slovenska**“ ako územnotechnický podklad (Ministerstvo životného prostredia SR, 1994 - I. a II. návrh);
„Zásady pre realizáciu územného rozvoja Slovenska“
(Schválené vládou SR uzn.č. 1124 z 8.11.1994);

/ „**Stratégia územného rozvoja a usporiadania Slovenska**“, čiastkový výstup (MŽP SR, riešiteľ SAŽP, 1995) – *orientačná úroveň využitia*;

/ „**Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky**“
(Ministerstvo životného prostredia SR, 1993, schválené vládou SR uzn. č. 619/1993);

/ „**Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability SR**“
(GNÚSES), v zmysle uzn. vlády SR č. 319/92 - MŽP SR, 1992;

- Východiskové dokumenty určujúce smerné a záväzné vstupy pre ÚPN SÚ Spišská Nová Ves z regionálnej polohy :

/ „**Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Košického kraja**“
(Schválený vládou SR v máji 1998.)
Obstarávateľ : Krajský úrad v Košiciach, v gescii MŽP SR
Spracovateľ : URBAN v.o.s. Košice

Je východiskovým dokumentom predikcie významovo nadradených a strategických územno-rozvojových tendencií a ich regulácie na regionálnej úrovni v rozsahu administratívno-správneho územia Košického kraja. Vzhľadom na svoju regionálnu podstatu má predmetný dokument preukazovať optimalizovanie krajínovotvorných, územnotechnických a socioekonomických súborov aj vo vzťahu k dotknutej sídelnej štruktúre územnej časti okresu Spišská Nová Ves, pritom prioritne k ťažiskovému sídlu Spišská Nová Ves a jeho nadväznému priestoru.

Predmetný ÚPN VÚC tak v podstate formuje širšie vzťahy a možné rozvojové procesy Spišskej Novej Vsi vo väzbe na regionálnu polohu, ale aj polohu komunálnu, s možným dopadom na vnútro sídelnú štruktúru - predovšetkým v polohe dopravy, významového postavenia a začlenenia Spišskej Novej Vsi v štruktúre osídlenia a komplexných urbánnych vzťahov. Z tohto aspektu sa javí dôležitosť koncepčného previazania, vzájomných korekcií a možností optimalizovania regulačných princípov, vychádzajúcich z podrobnejšieho stupňa poznania pri vypracovaní ÚPN mesta Spišská Nová Ves. Uvedená potreba sa javí ako aktuálna predovšetkým z dôvodu evidentného nedostatočného časového priestoru pri vypracovaní ÚPN VÚC, čo poznačilo dokumentáciu mechanickým preberaním dostupných informácií čiastkových koncepčných materiálov rôznej úrovne a akceptovaním nevhodnej metodiky mnohými nepresnosťami a absenciou interpretácie územno-rozvojového potenciálu kraja.

V oblasti cestnej dopravy sú pritom z pozície mesta smerodajné a určujúce výsledky a vyhodnotenie dopravného prieskumu, realizovaného v rámci špecifických analýz pre vypracovanie ÚPN mesta Spišská Nová Ves (ARCH/EKO s.r.o. 1998), so stanovením prognózy dopravy na území mesta, so širším územným dopadom.

Rovnako špecifická analytická báza s cieľom vymedzenia územno-rozvojového potenciálu mesta definuje prechodne stagnačné, optimálne rozvojové, až možné progresívne predpoklady pre adekvátne začlenenie Spišskej Novej Vsi do regionálneho urbanizačného rámca.

Územný plán mesta Spišská Nová Ves v danej fáze prác zohľadnil záväzné časti a nosné rozvojové ciele ÚPN VÚC Košického kraja, koncepčne však naviac rozvinul predikciu možnej polarizácie a rastu mesta v dlhodobom výhľade. Vymedzil tak optimálnu až prahovú únosnosť rozvojového priestoru Spišská Nová Ves a naznačil možné rozvojové princípy jeho aglomeračného zoskupenia, ktoré je žiadúce rozvinúť a riešiť samostatnou špecifickou ÚPD príslušnej aglomerácie.

Územný plán VÚC Košického kraja bol spracovaný súbežne s úvodnými etapami prác na ÚPN mesta Spišská Nová Ves. V úrovni regionálnych a nadregionálnych väzieb s komunálnou úrovňou dochádza v oboch dokumentoch k principiálnej zhode.

ÚPN mesta Spišská Nová Ves je zhodný a akceptuje v spätnej väzbe nasledovné výstupy z ÚPN VÚC Košického kraja, prioritne v jeho záväzných častiach (Záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia), viažúcich sa na problematiku územia priestoru Spišská Nová Ves:

1. Vytvárať podmienky pre rovnovážny rozvoj osídlenia, ekonomiky, sociálnej infraštruktúry a ochranu životného prostredia kraja.
2. V oblasti osídlenia, usporiadania územia a životného prostredia :

* Za ťažiská osídlenia podľa významu považovať mestá regionálneho a celoštátneho významu: Michalovce a Spišská Nová Ves.

- * Vytvoriť územno-technické podmienky pre rozvoj osídlenia v :
 - a) celoštátnych a nadregionálnych rozvojových sídelných a komunikačno-sídelných osiach v smere západo-východnom, podtatransko-spišskom, v priestore Poprad – *Spišská Nová Ves* – Spišské Podhradie – Prešov;
 - b) regionálnych rozvojových osiach v smere *Spišská Nová Ves* – Spišské Vlachy – Krompachy – Margecany – Košice.
- * Mestá Michalovce a *Spišská Nová Ves* rozvíjať ako ťažiská osídlenia nadregionálneho až celoštátneho významu.
- * Predpokladať spomalenie tempa koncentrácie obyvateľstva do okresných miest Rožňava, *Spišská Nová Ves*, Trebišov a Michalovce.

Pozn.: Konceptia ÚPN mesta Spišská Nová Ves tento regulatív akceptuje predikciu očakávaného prechodne stagnačného a optimálneho trendu rozvoja, naviac ovšem prezentuje rozvojové predpoklady možného progresívneho rozvojového trendu na základe územného potenciálu.
- * Vytvárať územno-technické podmienky pre vznik suburbánneho pásma miest Košice, Rožňava, Trebišov, *Spišská Nová Ves* a Michalovce.
- * Podporovať rozvoj aglomeračných väzieb sídiel *Spišská Nová Ves* – Levoča.
- * Podporovať vznik regionálnych kúpeľov na báze termálno-minerálnych vôd v okrese Spišská Nová Ves.
- * Považovať spišský kultúrno-historický komplex za priestory rekreácie a turizmu medzinárodného významu a vytvoriť územno-technické a dopravné podmienky pre ich ďalší rozvoj.
- * Jestvujúce strediská turizmu na území Národného parku Slovenský raj prednostne dobudovať o potrebnú občiansku, športovú a technickú vybavenosť.
- * Ubytovacie kapacity v strediskách turizmu na území Národného parku Slovenský raj ponechať na úrovni roku 1996.

Pozn.: Rozvoj ubytovacích kapacít CR sústreďuje koncepcia ÚPN mesta prioritne do urbánnych štruktúr mesta.
- * Rešpektovať poľnohospodársky a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj a zabezpečiť funkčnosť nadregionálnych a regionálnych biocentier a biokoridorov pri ďalšom funkčnom využití a usporiadaní územia.

Pozn.: Výrazne chybná interpretácia biocentier a biokoridorov podľa ÚPN VÚC bola podstatne upravená a upresnená na úrovni širších vzťahov ÚPN mesta v M=1:50 000.
- * Uprednostniť realizáciu ekologických premostení regionálnych biokoridorov a biocentier pri výstavbe líniových stavieb; prispôbiť vedenie trás dopravnej a technickej infraštruktúry tak, aby sa netrieštil komplex lesov.
- * Podporovať výsadbu plošnej a líniovej zelene, prirodzený spôsob obnovy a revitalizáciu krajiny v nadregionálnych biocentrách a biokoridoroch.
- * Chrániť najcennejšie časti prírodného potenciálu regiónu Národný park Slovenský raj.
- * Chrániť najcennejšie územia a objekty nehnuteľných kultúrnych a archeologických pamiatok, a to hlavne národné kultúrne pamiatky, spišský historický komplex a územia vyhlásené alebo navrhované za pamiatkové zóny.
- * Postupne odstrániť environmentálne dlhy regiónu koncentrované najmä v oblastiach strednospišskej – časti okresov Spišská Nová Ves (ťažobná činnosť a spracovanie rúd (Rudňany, Slovinky a Krompachy).
- * Ťažisko odstraňovania následkov poškodenia životného prostredia preniesť do polohy eliminovania príčin, prechodom na spaľovanie zemného plynu a uplatňovania moderných ekologických technológií.
- * Chrániť územia určené pre lokalizáciu zariadení na nakladanie s odpadmi navrhovanými v Programe odpadového hospodárstva kraja. Ich optimálnu lokalizáciu v území zabezpečiť územno-technickými a lokalizačnými štúdiami. Osobitnú pozornosť venovať rozmiestneniu

zariadení na zneškodňovanie nebezpečných odpadov nadregionálneho charakteru.

3. V oblasti dopravy, pri využití územia chrániť :

- Cestná doprava:

* Koridory diaľnice a hlavných ciest a ich uzlov medzinárodnej európskej cestnej siete.

* Koridory ciest I. a II. triedy v okrese Spišská Nová Ves pre:

- a) cestu II/536 v celom prieťahu okresom, t.j. v úseku Spišské Vlachy – *Spišská Nová Ves* – Spišský Štvrtok (II/18) s úpravou na cestu I. triedy a obchvaty sídiel *Spišská Nová Ves*, Smižany.
- b) Cestu II/533 v úseku *Spišská Nová Ves* – Levoča (napojenie na D-1) vo funkcii diaľničného privádzača (cesty I. triedy) a v úseku *Spišská Nová Ves* – *Novoveská Huta* – Hnilec – smer Gemerská Poloma pre turisticko-rekreačnú funkciu vrátane juhovýchodného obchvatu mesta *Spišská Nová Ves*.

* Priestory pre železničný dopravný koridor hlavného magistrálneho ťahu Žilina – Košice – Čierna nad Tisou na modernizáciu železničnej trate na rýchlosť 120 a 160 km.

- Letecká doprava:

* Priestory pre dobudovanie a vybavenie letiska v *Spišskej Novej Vsi* na kategóriu letiska miestneho významu.

4. V oblasti nadradenej technickej infraštruktúry, pri využití územia :

- Vodné hospodárstvo:

= Chrániť koridory pre výstavbu a rozšírenie skupinových vodovodov (SKV):

* V okrese Spišská Nová Ves pre rozšírenie SKV *Spišská Nová Ves* – *Levoča* (okres Levoča) na trasách: Spišské Tomášovce – Letanovce s odbočkou do Amutoviec, Hrabušice – Betlanovce s odbočkami do Odorína a Tepličky a napojenie vrtov južne od *Spišskej Novej Vsi* na existujúci prívod.

* Prednostne realizovať rekonštrukciu alebo výstavbu kanalizácií a čistiarní odpadových vôd v okresných mestách Rožňava, *Spišská Nová Ves*, Gelnica, Michalovce, Sobrance a Trebišov.

= Pri využití územia chrániť koridory pre rekonštrukciu a výstavbu hrádzí, alebo úpravu korýt tokov v okrese Spišská Nová ves:

* na Hornáde v úseku cez intravilán *Spišskej Novej Vsi* pre rekonštrukcie hrádzí;

* na Hornáde pre brehovú úpravu v úsekoch Olcava – *Spišská Nová Ves*.

= Chrániť koridory pre výstavbu elektrických vedení v trase 400 kV vedenie Čierny Váh – *Spišská Nová Ves* – Lemešany – Moldava nad Bodvou.

= Chrániť koridory pre výstavbu diaľkových optických káblov v trasách: *Spišská Nová Ves* – Rožňava, *Spišská Nová Ves* – Štrba.

Verejnoprospešné stavby v zmysle ÚPN VÚC Košického kraja, vzťahujúce sa na územie mesta Spišská Nová Ves:

Stavby spojené s realizáciou uvedených záväzných regulatívov územného rozvoja sú verejnoprospešné. Na ich uskutočnenie možno podľa § 108 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zákona č. 262/1992 Zb. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 199/1995 Z.z. pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

/ **Koncepcia regionálneho územného systému ekologickej stability (RÚSES)**

Okres Spišská Nová Ves

(Obvodný úrad ŽP Spišská Nová Ves, riešiteľ EKOLAND Prešov, 1993);

Uvádzaný RÚSES ako územnoplánovací (resp. územnotechnický) podklad interpretuje (výrazne chybné) regionálny rámec spôsobu zabezpečenia biodiverzity, ekologickej stability a tým aj produktivity krajinného systému v územnom rozsahu okresu Spišská Nová Ves. Bol mechanicky – aj s chybnou interpretáciou premietnutý do ÚPN VÚC Košického kraja. V širších vzťahoch ÚPN mesta Spišská Nová Ves v M 1:50 000 – a na základe špecifických analýz aj na území k.ú. Spišská Nová Ves v M 1:10 000 je úroveň tohto podkladu upresnená, spodrobnená a syntetizujúco zapracovaná do súborného vymedzenia krajinného potenciálu vo vzťahu k urbánnym procesom.

Pri vypracovaní ÚPN mesta Spišská Nová Ves boli uplatnené východiská tiež mnohých ďalších celoštátnych koncepčných a hodnotiacich podkladov i rezortných koncepcií.

Uvedené dokumenty boli v územnom pláne mesta Spišská Nová Ves uplatnené pri riešení jeho začlenenia do strategického obrazu územne širšie pôsobiacich územno-rozvojových tendencií. Zároveň bola vykonaná spätná korekcia a upresnenie z miestnej úrovne - v otvorene ponímanom systéme územno-plánovacích dokumentov viažúcich sa k územiu mesta Spišská Nová Ves.

1.1.2.2. *Pôvodná ÚPD a ÚPP na úrovni mesta*

/ **Územný plán sídelných útvarov Spišská Nová Ves, Harichovce, Lieskovany**

Obstarávateľ : ONV - OÚP a SP Spišská Nová Ves

Spracovateľ : Stavoprojekt - Urbanistické stredisko Košice (Ing.arch. Bendičáková a kol.) , 1986

Územný plán schválený Radou ONV v Spišskej Novej Vsi dňa 10.6.1986.

Tento dokument riešil na základe obdobia centrálného direktívneho plánovania rozvoja výrazne dynamizujúci nárast obyvateľstva v území predmetnej aglomerácie, resp. priamo sídla Spišská Nová Ves, s ich plnou zamestnanosťou. Kladný aspekt uvádzaného ÚPN SÚ je zreteľný v tom, že komplexnejšie vymedzuje vzťahy a väzby, pričom rozvoj sídelného útvaru Spišská Nová Ves rieši súvzťažne s rozvojovým atrakčným rádiusom nadväzných sídiel.

Koncepcia rozvoja SÚ Spišská Nová Ves a okolitých sídiel bola založená na predpoklade ďalšieho priamočiareho rastu baníctva a ďalšej priemyslovej, hlavne strojárskej, drevárskej, textilnej a stavebnej výroby a s ňou spojenej investičnej výstavby. Hlavnou požiadavkou urbanistického riešenia bolo zabezpečenie ďalších plôch pre hromadnú a individuálnu bytovú výstavbu pre nové pracovné sily vo výrobnej sfére a pre relatívne obmedzenú občiansku vybavenosť mesta.

V pôvodnom územnom pláne sídelného útvaru - napriek rešpektovaniu direktívne stanovených priorít rozvoja sa v koncepcii uplatnili aj pozitívne črty rozvoja - napr. odťaženie centrálnych ťažiskových obytných zón od negatívne pôsobiaceho priemyslu a jeho postupné vymiestňovanie. Na druhej strane však potvrdené rozvojové priestory pre výrobnú funkciu na juhovýchodnom okraji mesta svojou štruktúrou, nadmernou náročnosťou na plochy a nerešpektovaním (nepoznaním) eko vzťahov zahájili vývojový proces vytvárania priestorových a funkčných bariér, ktoré je v súčasnosti potrebné prioritne eliminovať a optimalizovať.

Hlavným nedostatkom pôvodného územnoplánovacieho dokumentu bola absencia dôslednejšieho poznania súborných ekologických podmienok a územného potenciálu priestoru sídelného útvaru a ich potenciálna optimalizácia s požiadavkami na rozvoj urbánnych funkcií.

Zhodnotenie rozvojových trendov nastolených pôvodnou územnoplánovacou dokumentáciou, ako aj reálneho vývojového a súčasného obrazu mesta v konfrontácii s potenciálnymi ekostabilizujúcimi systémami (zraniteľnosťou geoeologického obrazu) je predmetom špecifických analytických fáz práce na novom ÚPN mesta Spišská Nová Ves, podľa autorskej metodiky ARCH/EKO s.r.o., Banská Bystrica.

Samostatnou kapitolou pôvodného ÚPN SÚ je koncepčné popretie identity miestnych - historicky vyvinutých suburbií, resp. častí sídelného útvaru, predovšetkým Smižian, ktoré v tom čase tvorili jeden spoločný administratívno - správny subjekt spolu so Spišskou Novou Vsou. Úplne absentuje v koncepcii pôvodnej ÚPD krajinotvorba a symbióza prírodnej krajiny podstaty katastra sídla s urbanizovanými časťami sídelného útvaru. Miesto objektívnych regulatívov odvodených z funkčnej vhodnosti a ekologickej zaťažiteľnosti územia sa zotrvačne presadzovali administratívne obmedzenia, zamerané hlavne na ochranu poľnohospodárskej pôdy. Naopak, v podmienkach Spišskej Novej Vsi hlavné zameranie malo smerovať k výraznej podpore lesných ekosystémov a ich zapojeniu do obrazu mesta. Špecifické rozbor v rámci prác na novom ÚPN mesta zhodnotili územné podmienky ďalšieho rozvoja mesta tak, aby do koncepcie urbanizácie boli začlenené plochy ekologicky stabilnejšie a funkčne výhodnejšie a nová výstavba aby nebola orientovaná na plochy málo stabilné, do prirodzených biokoridorov a na miesta územno-technicky náročné a s ťažko vytvoriteľnou obytnou pohodou.

/ **Územný plán sídelného útvaru Spišská Nová Ves - "Štúdia prehodnotenia"**

Obstarávateľ : Mesto Spišská Nová Ves

Spracovateľ : Ing.arch. Ján Pastiran, Ing. Stanislav Susa (december 1996);

Štúdia zhodnocuje aktuálnosť pôvodného ÚPN SÚ Spišská Nová Ves z roku 1986, vymedzuje územnú problémovosť v konfrontácii so súčasným stavom a spoločenskými potrebami. Obsahom a formou vytvorila podklad a preukázala dôvody pre obstaranie nového ÚPN mesta ako záväzného riadiaceho dokumentu, spĺňajúceho kritériá vyplývajúce zo súčasnej legislatívnej územnoplánovacej a spoločenskej podstaty.

1.1.2.2.3. Pôvodná ÚPD a ÚPP zonálneho charakteru

/ **Spišská Nová Ves - Pamiatková zóna - Prieskumy a rozbor** (M 1 : 1 000)

Obstarávateľ : MsÚ Spišská Nová Ves

Spracovateľ : Ing. arch. J. Lalková, Ing. arch. L. Galiková, Ing. arch. S. Hájková, Ing. arch. E. Spurná, PhDr. N. Urbanová (január 1994)

/ **Spišská Nová Ves - Pamiatková zóna - Regulačný plán** (M 1 : 5 000, 1 : 1 000)

Obstarávateľ : MsÚ Spišská Nová Ves

Spracovateľ : Ing. arch. J. Lalková, Ing. arch. L. Galiková, Ing. arch. S. Hájková, Ing. arch. E. Spurná (november 1994)

V čase schvaľovania nového ÚPN mesta bolo obstarané a zahájené dopracovanie uvedeného dokumentu v rozšírenom územnom rozsahu ochranného pásma pamiatkovej zóny. Vzhľadom na skutočnosť, že uvedený regulačný plán pamiatkovej zóny bol obstaraný, vypracovaný a schválený v predstihu - pred prípravou a zahájením prác na novom, komplexne koncipovanom ÚPN mesta (ako významovo nadradenom územnoplánovacím dokumente), je odôvodnená korekcia tohto pôvodného

zonálneho dokumentu prioritne v dopravných a vzťahových reláciách a potreba synergie postupu na oboch územnoplánovacích dokumentoch v ďalších fázach.

/ Územný plán zóny Spišská Nová Ves - časť Novoveská Huta – M/ÚSES

Obstarávateľ : Mesto Spišská Nová Ves

Spracovateľ : ARCHING, Spišská Nová Ves, máj 1995 (RNDr. A. Leskovjanská, Ing. B. Hájek)

Textová časť, vrátane mapových príloh reálneho stavu a návrhov. Dokument vypracovaný na úrovni územno-technického podkladu (ÚTP), ako súčasť podkladov pre spracovanie ÚPN-Z Spišská Nová Ves - časť Novoveská Huta.

/ Návrh ÚPN-Z Spišská Nová Ves - časť Novoveská Huta

Obstarávateľ : MsÚ Spišská Nová Ves

Spracovateľ : ARCHING, Spišská Nová Ves, máj 1995

Územný plán zóny schválený MsZ Spišská Nová Ves uznesením č. 43 zo dňa 25.5.1995.

Predmetný ÚPN-Z sa prioritne zaoberá územím v rozsahu intravilánu miestnej časti sídla. V predstihu spracovaný MÚSES je v urbanistickej pozícii chápaný oddelene, bez systémového syntetizovania v komplexnom urbanistickom návrhu. Nie sú tak vytvorené regulatívy sledujúce väzby a vzťahy v komplexe krajinnno-ekologického obrazu katastra. ÚPN-Z je spracovaný štandardne, bez dôsledného vymedzenia rozvojového potenciálu. Vzhľadom na zložitosť geofaktorov životného prostredia v predmetnej územnej časti sídla, ako aj na skutočnosť, že uvedený ÚPN-Z bol obstaraný, vypracovaný a schválený v časovom predstihu pred prípravou a zahájením prác na novom - komplexne koncipovanom ÚPN mesta Spišská Nová Ves (ako významovo nadradenom územnoplánovacím dokumente), je odôvodnená korekcia tohto zonálneho dokumentu, ktorá aj na základe výsledkov analytických fáz bola vykonaná pri koncepcii ÚPN mesta.

/ Ďalšie - dielčie evidované územnoplánovacie a územnotechnické podklady :

- Urbanisticko-architektonická štúdia "Oddychová zóna pre obyvateľov sídliska Mier Spišská Nová Ves"

Obstarávateľ : MsÚ Spišská Nová Ves

Spracovateľ : Ing. arch. Ján Pastiran

Ing. arch. T. Repaský, december 1994;

- "Zámer výstavby športovo-rekreačného areálu v lokalite Spišská Nová Ves - Novoveská Huta – Rybníky"

Posúdenie na úrovni EIA (Zákon NR SR č. 127/1994 Z.z. - príloha č. 2)

Spracovateľ : Geologická služba SR, Regionálne centrum Spišská Nová Ves, január 1996;

- "Urbanistická štúdia IBV Modrý Vrch Spišská Nová Ves"

Objednávateľ : DEVEX s.r.o. Spišská Nová Ves

Obstarávateľ : Mesto Spišská Nová Ves

Spracovateľ : Architektonická kancelária Ing. arch. Viera Ivaničová, september 1996 – v čase spracovávaní nového ÚPN mesta už v realizácii;

Uvedená urbanistická štúdia postráda regulačný charakter, propozície a zásady regulácie zástavby. Aditívny schematický priestorový rozvrh objektov bez logických vzťahov k morfológii náročnému reliéfu a bez zodpovedne riešeného komunikačného systému môže spôsobiť aj vážne

realizačné a neskôr užívateľské problémy, s dopadom na efektívnosť investícií a esteticko - kompozičný urbánny prejav v exponovanej polohe mesta. V prezentovanej podobe nespĺňa predpoklady dokumentu pre územné konanie. V čase zahájenia prác na ÚPN mesta bola rozostavanosť predmetnej zóny v štádiu, keď z pozície ÚPN mesta už nebolo možné túto ovplyvniť.

- "Ergo-rekreačno-produkčný ekosystém - ERPE" (Ideový návrh - štúdia)
 Autor : Ing. Peter Piroch, Odbor ŽP MsÚ Spišská Nová Ves;

- Generel plynofikácie miestnej časti Novoveská Huta
 Investor : MsÚ Spišská Nová Ves
 Zhotoviteľ : Naftoprojekt s.r.o. Poprad, 1997;

Uvedené a ostatné (tu neuvádzané) územnoplánovacie a územnotechnické podklady a zámery rozvoja spracované ako dielčie dokumenty pred zahájením prác na novom ÚPN mesta boli funkčne a priestorovo prehodnotené a obsahovo včlenené do rozvojového rámca mestského organizmu v návrhovej fáze ÚPN mesta.

1.2. Rozvojové východiská a ciele

Územný plán v koncepcii rozvoja je prioritne zameraný na hlavné problémy územia, ktoré boli v predchádzajúcich analyticko-zhodnocujúcich etapách prác ako aj v programových zásadáchestskej komunálnej sféry charakterizované nasledovne:

- Vymedzenie a optimalizácia priestorovej dimenzie – jej rozširovanie, pri súbežnom zabezpečení kvality prebiehajúcich procesov socio-ekonomickej transformácie v územnom teritóriu mesta Spišská Nová Ves a jeho regionálneho zázemia, pri rešpektovaní a zvýraznení identity a špecifických rozvojových nárokov jeho častí (suburbii). Prioritné upriamenie na revitalizáciu historickej urbánnej štruktúryestskej pamiatkovej zóny , ako aj charakteristickej rozvoľnenej rurálnej štruktúry časti Novoveská Huta, pri zohľadnení súčasnej i potenciálnej legislatívnej ochrany urbánno-kultúrnych hodnôt a rozvoja jej vzájomných vzťahových sústav s novodobými štruktúrami mestských častí.
- Zastavenie degradácie životného prostredia mesta, jeho stabilizácia a postupná revitalizácia na báze koncepcie "trvalo udržateľného (pretrvávajúceho) rozvoja mesta" (TUR) v koexistenčnom vzťahu s jeho regionálnym zázemím a v korelácii s deklaráciou environmentálnej politiky mesta, definovanými zásadami a návrhom dlhodobých cieľov „Miestneho TUR“ na základe uzn. MsZ zo dňa 20.2.1998.
- Upriamenie pozornosti na devastované a rozvojovo upadajúce časti územia mesta, hlavne na potenciálne rezervy, ktoré sa majú získať na základe reštrukturalizácie priemyslu a funkčného prehodnotenia neefektívne využívaných dopravných plôch a zariadení. Zhodnocovanie týchto priestorov prioritne v prospech ekologizácie vnútorných štruktúr mesta.
- Podstatné zlepšenie výkonnosti technickej infraštruktúry, jej rekonštrukcia a rozvoj v súlade so strategickými a plánovacími cieľmi rozvoja supraštruktúry mesta, hlavne v oblasti tranzitnej a vnútornej dopravy, vodného hospodárstva, energetiky a systémov spojenia a prenosu informácií. Reagovať na dynamizmus transferu.

- Reštrukturalizácia hospodárskej základne, dosiahnutie efektívnej proporcionality výrobných odvetví a odvetví služieb, zníženie odchádzky za prácou, priemet uvedených javov v územných možnostiach pokrytia očakávaného resp. plánovaného rozvoja.
- Revízia bytovej politiky a územná podpora jej kľúčových sociálnych a tiež sociologických hľadísk humanizáciou a obytnou pohodou mesta, zabezpečenie priestorov pre kvalitné bývanie s optimálnym pokrytím potreby bytov, ich druhovosti, foriem a štandardu, v súlade s nárokmi na dopravu, vybavenosť a zotavenie.
- Zastavenie degradácie hospodárskej krajiny mesta, podpora diverzifikácie prírodného prostredia, revitalizácia značne odprírodnenej a banskou ťažbou poškodennej krajiny katastrálneho územia mesta, vymedzenie jej plošnej ochrany a špeciálnej ochrany najvzácnejších biotopov.
- Využitie prírodného a civilizačného kultúrneho potenciálu územia mesta pre rozvoj nevýrobných zdrojov prosperity, prioritne pre zotavenie, mestský a kongresový turizmus, poznávací turizmus, obchod a k tomu prislúchajúcu supraštruktúru služieb a vybavenosti. V tejto súvislosti zhodnotenie prírodného fenoménu rieky Hornád i ostatných tokov a prípadné zhodnotenie potenciálu územia aj vo vzťahu k zdrojom geotermálnej vody na území mesta, ktoré v prípade pozitívnych predpokladov môžu byť aktivované a využité aj pre kúpeľníctvo a môžu byť prínosom tiež po stránke energetickej, rekreačno-relaxačnej a zdravotníckej.
- Udržanie a stabilizácia priemyselno-poľnohospodárskeho potenciálu mesta a jeho rozvoj v súlade s potrebami komplexnej ekologickej stabilizácie prírodných a socio-kultúrnych štruktúr mesta a jeho aglomeračného teritória.
- Zhodnotenie programového cieľa mesta - participácie na usporiadaní vrcholných športových podujatí v podtatransko-spišskom regióne v predikcii možností rozvoja mesta a optimalizovanie územného priemetu z toho vyplývajúcich potrieb vo vnútornej i vonkajšej vzťahovej sústave mesta.
- Akceptovanie teritoriálnych vzťahov a začlenenia Spišskej Novej Vsi v predikcii nadradenej ÚPD a vytváranie predpokladov z komunálnej úrovne mesta pre optimalizáciu územno - technických podmienok pre rozvoj osídlenia v celoštátnych a nadregionálnych rozvojových sídelných a komunikačno-sídelných osiach: v smere západo-východnom, podtatransko-spišskom, (v priestore Poprad – *Spišská Nová Ves* – Spišské Podhradie – Prešov) a v regionálnych rozvojových osiach v smere *Spišská Nová Ves* – Spišské Vlachy – Krompachy – Margecany – Košice.
- Rešpektovanie územno-rozvojových predpokladov a nárokov vyplývajúcich z významného postavenia Spišskej Novej Vsi v potenciálnom, širšie koncipovanom rozvojovom ťažisku osídlenia Poprad - *Spišská Nová Ves* - Svit - Starý Smokovec - Kežmarok - Levoča, tvoriaceho významný vzťahový priestor severnej rozvojovej osi sídelného systému Slovenska, situovanej na severnom dopravnom koridore nadregionálneho až medzinárodného významu. V tejto súvislosti zvýraznenie zároveň špecifického postavenia mesta *Spišská Nová Ves* ako ťažiska osídlenia nadregionálneho až celoštátneho významu a ako hlavného centra teritória Stredného Spiša a širšieho regionálneho zázemia, bohatého na výnimočné prírodné a kultúrno-historické hodnoty.

*

Vymedzenie riešeného územia pri koncepcii územného plánu rešpektuje administratívne

teritórium mesta, ako obalovú krivku jeho katastrálnych územných častí Spišská Nová Ves a Novoveská Huta. Vzhľadom na bezprostrednú spojitosť väzieb so sídlom Smižany, (ale aj Harichovce a Lieskovany) v polohe územno-technických systémov - prioritne dopravy, energetiky a vodného hospodárstva a v polohe urbanistických funkčno-priestorových vzťahov sa koncepcia rozvoja dotýka tiež administratívnych území uvedených sídiel.

Dokumentovanie širších vzťahov takto poňatého územia mesta preukazuje jeho zapojenie a vzťahové väzby na bezprostredné i širšie regionálne zázemie ťažiska osídlenia.

- 2. ŠIRŠIE PRIESTOROVO-FUNKČNÉ VÄZBY A SÚVISLOSTI
- 2.1. Súborná krajinno-ekologická charakteristika územia
- 2.2. Východiská a optimalizácia širších územno-rozvojových vplyvov

2.1. Súborná krajinno-ekologická charakteristika územia

2.1.1. Charakteristika prírodných pomerov

Kataster mesta Spišská Nová Ves sa rozprestiera v dvoch významných a veľmi kontrastných krajinných celkoch, v Hornádskej kotline a v Havraních vrchoch, ktoré sú súčasťou Volovských vrchov vo východnej časti Slovenského rudohoria. Havranie vrchy a teda aj kataster mesta od západu hraničí so Slovenským rajom. Horská časť katastra mesta tým získava významnú funkciu ochrany jedného z našich najvýznamnejších národných parkov. To predurčuje Spišskú Novú Ves na funkciu vstupnej brány do národného parku. Kotlinový makoreliéf ovplyvňuje klimatické pomery kotliny a podmieňuje jej dopravný a hospodársky význam.

Hornádska kotlina patrí medzi stredne veľké západokarpatské kotliny vo Fatransko-tatranskej karpatskej oblasti. Predstavuje výraznú morfológickú zníženinu, pretiahnutú v smere západ-východ. Na severe ju ohraničujú Levočské vrchy a Kozie chrbty, na západe a juhozápade Nízke Tatry, na juhu Slovenské rudohorie, na východe Branisko. Kotlina sa vytvorila na tektonicky silne porušených flyšových ílovcovo-pieskovcových súvrstviach. Kotlinu obmedzujú zlomy v smere severozápad-juhovýchod a západ-východ. Vyskytujú sa aj priečne zlomy v smere sever-juh, na ktorých sú minerálne pramene. Reliéf kotliny sa skladá z dvoch častí – nivno-terasovej a pahorkatinovej. V západnej časti je pahorkatina nižšia a má mierne modelovaný reliéf s výškovou členitosťou 30-100 m. Vo východnej časti je pahorkatina vyššia, výraznejšie modelovaná a výškové členitosti dosahujú 100-180 m, miestami až 200 m. Riečne terasy sledujú Hornád v západnej a strednej časti kotliny. Na riečnej terase 11-14 m leží aj stredoveké mestské jadro Spišskej Novej Vsi. Široká riečna niva sa vyvinula hlavne v západnej časti kotliny.

Prevažná časť Hornádskej kotliny patrí do kotlinovej mierne teplej klimatickej oblasti so studenou zimou, na úpätie pohorí zasahuje mierne chladná horská klíma. Priemerné januárové teploty v kotline sa pohybujú od -5,5 °C do -6,5 °C, v júli od 15,5 °C do 17,4 °C. Hornádska kotlina leží v tzv. dažďovom tieni (za vysokohorským pohorím Vysokých a Belianskych Tatier) . Preto má priemerné ročné množstvo zrážok 590-800 mm. Maximum zrážok pripadá na júl, minimum na február.

Riečna sieť kotliny je koncentrická. Vodné toky z okolitých pohorí stekajú do Hornádu. V katastri mesta je najvýznamnejším prítokom Holubnica. Od západu do katastra priteká aj Brusník.

V pôdnej pokrývke sa na nive uplatňujú fluvizeme, v pahorkatine kambizeme a fluvizeme.

Potenciálnu vegetáciu v kotline predstavujú spoločenstvá viažúce sa na nivu a na pahorkatinu. Na nive je potenciálna vegetácia podhorských a horských lužných lesov, na pahorkatine dubovo-hrabové lipové lesy.

Horskú časť katastra mesta zaberajú Havranie vrchy, patriace k Volovským vrchom vo východnej časti Slovenského rudohoria. Budované sú prvohornými i druhohornými zlepenkami, pieskovecami a bridlicami. Vo vysokej časti pohoria s Muráňom (1259,9 m n.m.) sú to prvohorné, permské polymiktné zlepenky rožňavského súvrstvia a pieskovce, bridlice, lokálne s vložkami zlepenkov petrovohorského súvrstvia. Oblasť Knolskej Polany a Grajnára tvoria karbónske metabazalty. V území medzi Novoveskou Hutou a Tepličkou sú na podložných nekrasových súvrstviach uložené aj dolomity a na nich vrstva wettersteinských vápencov. Okrajové polohy ku kotline sú budované paleogénnymi zlepenkami, brekciami a pieskovecami, s ktorými susedí kotlinový flyš (pieskovce, bridlice).

Reliéf pohoria predstavujú masívne hrebene prechádzajúce do útržkov plošín (napr. Hýľ 1157,8 m n.m., Knolská poľana, Májiky, Borovniak, Trubačovec a ďalšie). Typickou hlbokou dolinou je Holubnica. Ide o charakteristický podhôľny typ pohoria. Oblasť medzi Teplíčkou a Novoveskou Hutou je nižšia a nadmorské výšky dosahujú 600-700 m n.m. (Šulerloch 646,2 m n.m., Okrúhlovec 709,8 m n.m., Hrnčiarka 790,0 m n.m.). Ide o charakteristický vrchovinový reliéf s mierne modelovanými tvarmi.

Náhorné plošiny, ležiace vo výškach 900-1000 m sú zvyškami starého miocénneho plochého povrchu, ktorý neskôr v dôsledku vyzdvihnutia územia a tektonického rozlámania sa rozčlenil systém dolín a brázd do samostatných plošín a masívnych chrbtov.

Hlavnou vodnou osou územia v katastri je Holubnica a jej prítoky, stekajúce do Hornádu. Z juhu na územie katastra zasahujú zdrojnice Havranieho potoka.

Horská časť katastra má vlhkú až veľmi vlhkú horskú klímu. V nižších polohách je mierne chladná s priemerným ročným množstvom zrážok 800-900 mm, s priemernou teplotou v januári –4 °C až –6 °C, v júli 16 °C až 17 °C. Vo vyšších polohách je chladná klíma s priemerným ročným množstvom zrážok 800-1100 mm, s priemernou teplotou v januári –5 °C až – 6,5 °C, v júli 13,5 °C až 16 °C.

Pôdy zastupujú kambizeme nenasýtené, vo vyšších polohách poddolované. Na karbonátových podložiach, napr. na dolomitoch a vápencoch sa sformovali rendziny typické a hnedé. Na nive Holubnice a ďalších horských tokov sa vyskytujú fluvizeme.

Potenciálnu vegetáciu zastupujú prevažne jedľové a jedľovo-smrekové lesy, v nižších častiach aj dubové nátržníkové lesy a dubovo-hrabové lipové lesy. Vo vyšších polohách sú bukové lesy vápnomilné, bukové lesy kyslomilné horské a bukové a jedľové lesy kvetnaté. Pre nivu Holubnice sú typické podhorské a horské lužné lesy.

Na styku s Havraními vrchmi susedí s katastrom mesta v horskej časti, na západnom okraji, Slovenský raj. Nezasahuje síce do katastra mesta, ale silne ovplyvňuje jeho funkčné poslanie, lebo jeho štatút nedovoľuje intenzívne turisticko-rekreačné využívanie, ktoré možno lokalizovať v Havraních vrchoch. V geologickej stavbe Slovenského raja prevládajú veľmi odolné druhohorné, strednotriasové vápence a dolomity, ale aj pestré bridlice s polohami pieskovcov, pestré bridlice so sadrovcom a anhydritom. Vyplňujú synklinály a vyvinuli sa na nich typické krasové planiny, ako Glac, Geravy, Pelc a Skala. Plošiny sa v menšom rozsahu zachovali aj na niektorých širokých chrbátoch, ako Matka Božia, Havrania skala a iné. Osobitnou črtou Slovenského raja je viac typov dolín. Na planinách a plošinách sú to staré, plytké doliny, v ktorých na vápencoch prebieha intenzívny proces krasovatenia. Hornád, pritekajúci z Nízkych Tatier vytvoril charakteristickú tiesňavu s početnými skalnými stenami. Táto tiesňava má epigenetický pôvod. Najtypickejšie pre Slovenský raj sú však horské rokliny, miestami s previsnutými skalnými stenami a s množstvom vodopádov. Povrch planín je skrasovatelý a vyskytujú sa na nich povrchové krasové tvary – krasové jamy a úvaly. Lokálne sa sformovali aj škrapové polia. Veľmi bohatý je podzemný kras, reprezentovaný predovšetkým jaskyňami. Najstaršie a najvyššie jaskyne vo výškach okolo 1000 m n.m. súvisia veľmi pravdepodobne so starším, strednomiocénnym zarovnávaním. V nižšom stupni sú jaskyne, ktoré sa formovali v období zarovnávania stredohorského povrchu. Za nimi nasledujú jaskyne, ktoré sa viažu na vrchnopliocénnu, predkvartérnu roveň a na úrovni súčasnej eróznej bázy sú najnižšie položené jaskyne. Zaujímavosťou Slovenského raja je, že krasové formy sa viažu aj na kavernózne karbonáty a na paleogénne zlepenice a pieskovce (Špičuk, 1997).

Klimaticky je Slovenský raj podobný ako Havranie vrchy. Pohorie odvodňujú početné horské potoky stekajúce do Hornádu, alebo na juh do Hnilca. V pôdnej pokrývke prevládajú rendziny typické

a hnedé. Časté sú aj kambizeme. Potenciálna vegetácia je reprezentovaná predovšetkým vápnomilnými bučinami, ale aj bukové a jedľové lesy, v najvyšších polohách horské bukové kyslomilné lesy.

2.1.2. **Ekologická stabilita a zaťažiteľnosť krajiny**

O ekologickej štruktúre krajiny, ktorá je nositeľom vlastností stability a zaťažiteľnosti, pojednáva vo fáze II/1-časti 1/1 ÚPN mesta Spišská Nová Ves samostatný dokument: „Špecifická analyticko-syntetizujúca báza – zhodnotenie krajinného potenciálu vo vzťahu k urbánnym procesom na území SÚ.“ (ARCH/EKO s.r.o. 1998). V katastri mesta Spišská Nová Ves je ekologická štruktúra veľmi rozmanitá. Vzhľadom na ekologickú neporovnateľnosť kotlinovej a horskej krajiny i rozdielne predpoklady na využívanie človekom, hodnotíme v uvedenej časti ÚPN mesta Spišská Nová Ves stabilitu krajiny v kotline a v pohorí oddelene. Zaťažiteľnosť možno hodnotiť len vo vzťahu k druhu využívania človekom. V kotline preto hodnotíme zaťažiteľnosť z hľadiska urbanizácie (zástavby), v pohorí z hľadiska turisticko-rekreačného využívania. Rámcové propozície ekologickej stability sú nasledovné:

2.1.2.1. *Kotlinová krajina*

Ekologická štruktúra kotlinovej krajiny má vcelku veľmi priaznivé vlastnosti stability a zaťažiteľnosti, lebo ich hlavný faktor – dynamika povrchových modelačných procesov, určená vertikálnou a horizontálnou disekciou reliéfu je nízka.

- Veľmi neodolná krajina s nízkou zaťažiteľnosťou urbanizačnými aktivitami (zástavba):
 - Nivy prítokov Hornádu s tenšími hlinitoštrkovitými až hlinitými riečnymi náplavami, plytkou hladinou podzemnej vody a intenzívnymi fluvialnými procesmi;
 - Niva Hornádu s hrubými hlinitoštrkovitými riečnymi náplavami, hlbšou hladinou podzemnej vody intenzívnymi fluvialnými procesmi;
 - Úvaliny s hlinitými deluvialnými sedimentami a intenzívnymi eróznymi-denudačnými procesmi;
- Stredne neodolná krajina so strednou zaťažiteľnosťou urbanizačnými aktivitami (zástavba):
 - Svahy riečnych terás a podsvahové periglaciálne nánosy s hlinitými a hlinitoštrkovitými deluvialnými a koluviálnymi sedimentami a s mierne intenzívnymi eróznymi-denudačnými procesmi. Predstavujú ich krátke, v niektorých lokalitách (v doline Hornádu) relatívne strmé svahy na flyšových pieskovcoch a bridliciach;
 - Svahy kotlinovej pahorkatiny s hlinitými a hlinitoštrkovitými deluvialnými sedimentami a stredne intenzívnymi eróznymi-denudačnými procesmi. Vyskytujú sa v oblasti Hlinice a Brusníka;
- Mierne neodolná krajina so zvýšenou zaťažiteľnosťou urbanizačnými aktivitami (zástavba):
 - Povrchy riečnych terás s hlinitoštrkovitými proluviálnymi sedimentami a s nepatrnými eróznymi-denudačnými procesmi. Krajinný typ povrchov riečnych terás je značne rozšírený v kotlinovej časti katastra mesta. Riečne terasy sa vyskytujú predovšetkým v oblasti Čingovského potoka a Holubích honov. V menších útržkoch sa vyskytujú tiež na nízkom chrbáte medzi Hornádom a Levočským potokom. Hlavnú rolu v zámeroch urbanizačného využitia hrajú priestorové parametre. Z tohto hľadiska na urbanizáciu sú veľmi vhodné riečne terasy v priestore medzi mestom a pohorím (lokalita

Čingovského potoka a Holubích honov);

2.1.2.2. Horská krajina

Ekologická štruktúra horskej krajiny má vcelku nepriaznivejšie vlastnosti stability a zaťažiteľnosti ako kotlina, lebo ich hlavný faktor – dynamika povrchových modelačných procesov, určená vertikálnou a horizontálnou disekciou reliéfu je veľká. Vertikálne rozdiely medzi dolinnými dnami a hrebeňmi resp. vrcholmi dosahujú v oblasti medzi Teplickým Brusníkom a Holubnicou 150-200 m resp. až do 300 m, vo vyšších častiach pohoria do 350 m.

Podľa výskytu rôznych limitujúcich faktorov sa v detailoch horská krajina člení do viacerých štruktúrnych jednotiek s určitými vlastnosťami stability (vyjadrenej odolnosťou voči deštruktívnym procesom, ktoré môžu uvoľniť zásahy človeka do prírodného prostredia) a zaťažiteľnosti. Pohorie je zčasti aj urbanizované (Novoveská Huta) a to na širokej nive Holubnice. Celkove pohorie má veľmi vhodné prírodné podmienky na rozvoj turisticko-rekreačných aktivít. Horskú krajinu ako celok hodnotíme len z hľadiska predpokladov pre rozvoj turisticko-rekreačných aktivít. Urbanizačné predpoklady okolia Novoveskej Huty sú veľmi limitované (horská niva so silne priepustným substrátom a intenzívnymi procesmi vodného toku). Svahy pohoria nie sú vhodné na urbanizáciu. Zaťažiteľnosť krajiny turisticko-rekreačnými aktivitami nie je vyjadriteľná numericky, priestor bolo potrebné hodnotiť individuálne, podľa predpokladaných vplyvov plánovaného zámeru.

- Veľmi neodolná krajina s nízkou zaťažiteľnosťou turisticko-rekreačnými aktivitami:

- Nivy horských potokov s tenšími hlinitoštrkovitými až štrkovitými riečnymi náplavami, plytkou hladinou podzemnej vody a intenzívnymi fluvialnymi procesmi. Najcitlivejšou zónou v krajinnom type nív horských vodných tokov sú brehy. Nivy horských vodných tokov a najmä ich brehové časti nie sú vhodné pre turisticko-rekreačné využitie;

- Svahové doliny s hlinito-štrkovitými deluviálnymi sedimentami a intenzívnymi eróznymi-denudačnými procesmi. Svahové doliny majú veľmi nepriaznivé predpoklady pre akékoľvek využívanie. V koncepcii rozvoja sú prioritne rezervované pre ekologickú funkciu s ochrannými lesmi;

- Plošiny na vápencoch s hlinito-štrkovitými eluviálnymi sedimentami a intenzívnymi povrchovými a podzemnými krasovými procesmi. Vyskytujú sa v území medzi Teplickým Brusníkom a Holubnicou. Plošiny na vápencoch patria k najneodolnejším krajinným typom v katastri mesta Spišská Nová Ves a nie sú vhodné na turisticko - rekreačné využívanie;

- Svahy na dolomitoch, miestami na vápencoch s hlinito-štrkovitými až štrkovitými deluviálnymi sedimentami a veľmi intenzívnymi eróznymi-denudačnými a s povrchovými a podzemnými krasovými procesmi. Lemujú v užších, alebo širších pásoch vápencové plošiny medzi Teplickým Brusníkom a Holubnicou a v oblasti Labanca. Krajinný typ svahov na dolomitoch a vápencoch nie je vhodný na turisticko-rekreačné využívanie;

- Bralá a skalné steny s útržkovitými štrkovitými sedimentami a intenzívnymi eróznymi-denudačnými procesmi. Vyskytujú sa na malých plochách v oblasti Muráňa a Rysovca. Ich obmedzený výskyt a malé plochy nie sú predpokladom na využívanie, ale aj pešia turistika môže poškodiť ich ekosystémy.

- Stredne neodolná krajina so strednou zaťažiteľnosťou turisticko-rekreačnými aktivitami:

- Svahy na flyšových pieskovcoch a zlepencoch s hlinitoštrkovitými deluviálnymi sedimentami a s intenzívnymi eróznymi procesmi. Vyskytujú sa na chrbáte Končiar (575 m n.m.) nad Prednou Hutou v doline Holubnice a Labanca. Sú vhodné len pre veľmi obmedzené turisticko-rekreačné aktivity, nenáročné na priestor;
- Svahy na prvohorných bridlicových, pieskovcových a zlepencových horninách s hlinitoštrkovitými až štrkovitými deluviálnymi sedimentami a s intenzívnymi eróznymi procesmi. Sú najrozšírenejším krajinným typom v Havraních vrchoch. Predstavujú ich kratšie i dlhšie horské svahy v nižších i vyšších polohách. Pri rešpektovaní ekologickej štruktúry krajiny (náchylnosť na eróziu) sú využiteľné pre najrozmanitejšie turisticko-rekreačné aktivity i pre výstavbu infraštruktúry cestovného ruchu;

- Mierne neodolná krajina so zvýšenou zaťažiteľnosťou turisticko-rekreačnými aktivitami:

- Plošiny a ploché horské chrbty na prvohorných bridlicových, pieskovcových a zlepencových horninách s hlinitoštrkovitými až štrkovitými eluviálnymi sedimentami a s nepatrnými eróznymi procesmi. Vyskytujú sa v rôznej frekvencii a v rôznych priestorových veľkostiach na všetkých chrbtoch Havraních vrchov. Sú vhodné pre najrozmanitejšie turisticko-rekreačné aktivity, ktoré si nevyžadujú špecifické reliéfové parametre (napr. svahové polohy);
- Plošiny a ploché horské chrbty na prvohorných metabazaltových horninách s hlinitoštrkovitými až štrkovitými eluviálnymi sedimentami a s nepatrnými eróznymi procesmi. Vyskytujú sa na Knolskej poľane a Grajnári. Ekologickými vlastnosťami odolnosti a zaťažiteľnosti je tento krajinný typ identický s krajinným typom plošín a plochých horských chrbtov na prvohorných bridlicových, pieskovcových a zlepencových horninách. V porovnaní s tým typom má priaznivé priestorové charakteristiky (značná rozloha).

2.2. Východiská, akceptácia a optimalizovanie širších územno-rozvojových vplyvov v obraze mesta Spišská Nová Ves

V rámci Slovenska je postavenie spišskonovoveského teritória - v geopolitickom priestore Stredného Spiša zaujímavé tým, že svojou podstatou tvorí významný potenciálny krajinný priestor pre aktiváciu výraznejšieho rozvoja sídelnej funkcie v časti Hornádskej kotliny na aglomeračnom princípe, v regionálnej dimenzii tohto pojmu.

Výrazné špecifiká priestorové, prírodné, kultúrno-historické a tiež špecifiká ľudského potenciálu a jeho prejavu v území predurčujú širokospektrálny možný rozvoj a angažovanie sa Spišskej Novej Vsi v rámci regionálnych, až medzinárodných rozvojových ekonomických a kultúrnych vzťahov.

V širších územných súvislostiach preto vytvára ÚPN mesta Spišská Nová Ves predpoklady optimalizácie rozvoja vzťahov prekračujúcich miestny rámec sídla. Aktivizuje jeho možný rozvojový potenciál v prospech kultúrneho a tým aj ekonomického pozdvihnutia regiónu, reprezentovaného v

súčasných administratívno-správnych podmienkach územím okresu Spišská Nová Ves, ovšem s výraznými vzťahmi a vplyvom tiež na susediace okresy, predovšetkým okresy Levoča a Poprad.

Koncepcia ÚPN mesta Spišská Nová Ves pri zapájaní mesta do širších územno-priestorových väzieb rešpektuje a optimalizuje predikciu makrosídelnej štruktúry podľa „Zásad pre realizáciu územného rozvoja Slovenska“. Kladie pritom dôraz na väzby koncipované v ťažisku osídlenia najvyššieho celoštátneho významu, s potenciálnym rozvojom okolo centier: Poprad a *Spišská Nová Ves*. Tieto väzby pôsobia vo významnom vzťahovom priestore severnej rozvojovej osi sídelného systému Slovenska, situovanej na severnom dopravnom koridore nadregionálneho až medzinárodného významu.

V tejto súvislosti územný plán mesta zvýrazňuje zároveň významné identitné postavenie Spišskej Novej Vsi ako hlavného centra špecifického teritória Stredného Spiša a širšieho regionálneho zázemia Spiša, bohatého na výnimočné prírodné a kultúrno-historické hodnoty a tiež hodnoty rozvojového potenciálu.

Rovnocenne a synchronne s urbánno-technickými systémami je v koncepcii ÚPN mesta akceptovaná tiež previazanosť regionálnych a nadregionálnych územných systémov ekologickej stability s miestnym systémom, s dôslednou optimalizáciou na úrovni katastra mesta. Väzba uvedených systémov a ich podpora v komplexnom územno-rozvojovom obraze sleduje základné funkcie ochrany genofondu, biodiverzity, ekologickej stability krajiny, s výraznou úlohou stabilizovať a chrániť odtokové pomery vody v území.

Podrobnejšie riešenia širších súvislostí v navrhovanom rozvojovom obraze mesta sú uvádzané v rámci jednotlivých kapitol sprievodnej správy, pričom graficky sú dokumentované vo výkrese širších vzťahov M 1:50 000.

3. VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO PRIESTOROVÁ ORGANIZÁCIA

3.1. Vymedzenie riešeného územia

3.2. Priestorová organizácia riešeného územia

3.1. Vymedzenie riešeného územia

Územie je v zásade vymedzené v hraniciach administratívno-správneho územia mesta Spišská Nová Ves. Územný plán mesta Spišská Nová Ves rieši administratívne územie mesta, vymedzené katastrami mestských častí : Spišská Nová Ves, Novoveská Huta. Celková výmera administratívneho územia mesta je 6 667 ha. Pre kompaktnosť a kontinuálnosť predikcie urbanizačných procesov, ktoré svojou dynamikou prekračujú administratívne hranice mesta (prioritne v dopravnom systéme a priestorových a funkčných väzbách), prezentuje koncepcia ÚPN mesta Spišská Nová Ves v nezáväznej polohe riešenie čiastočne nad rámec katastrálneho územia mesta, v kontakte s katastrálnymi územiami sídiel Smižany, Harichovce a Lieskovany. Táto skutočnosť vyvoláva potrebu súhlasných stanovísk Obecných zastupiteľstiev uvedených obcí v procese schvaľovania ÚPN mesta Spišská Nová Ves, potvrdených príslušnými uzneseniami.

Ako optimálna (až nevyhnutná) sa do budúcnosti javí vhodnosť riešenia a interpretácie rozvoja dotknutých obcí osobitným spoločným územnoplánovacím dokumentom, resp. územnoplánovacím podkladom (UŠ) na úrovni koordinácie želateľných rozvojových koncepcií jednotlivých sídiel a ich nadväzného riešenia ako sídelného zoskupenia na aglomeračnom princípe synergie rozvoja.

Vymedzenie riešeného územia je dokumentované v grafickej časti Územného plánu mesta Spišská Nová Ves v mierke 1:10 000.

3.2. Priestorová organizácia riešeného územia

Územie riešené Územným plánom mesta Spišská Nová Ves je priestorovo rozčlenené nasledovne:

- I. Ťažiskové (zastavané) územie mesta;
- II. Príľahlé záujmové územie mesta vo vnútri administratívneho vymedzenia mesta;
- III. Ostatné územie katastra mesta;

V súčasnosti je zastavané územie mesta Spišská Nová Ves legislatívne vymedzené hranicami zastavaných území sídelných častí, zodpovedajúcich stavu k 1.1.1990.

V územnom pláne je navrhnuté a treba rešpektovať rozšírenie hraníc zastavaného územia mesta v *plánovacom horizonte rozvoja*. Súčasné a novonavrhované hranice zastavaného územia (v predikcii želateľného optimálneho rozvojového trendu, resp. možného progresívneho rozvojového trendu) sú interpretované v grafickej časti územného plánu. Predpokladané možné rozšírenie zastavaného územia pri reálnosti uvedených trendov rozvoja je vymedzené plochami vhodnými pre zástavbu v rámci príľahlého záujmového územia mesta.

I. Ťažiskové územie mesta, (zastavané územie súčasné i navrhované na rozšírenie v zmysle predikcie predpokladaných rozvojových trendov) sa funkčne člení na 11 novovymedzených urbanistických okrskov:

- A** - Spišská Nová Ves / **CENTRUM**
- B** - Spišská Nová Ves / **TARČA**
- C** - Spišská Nová Ves / **JUH (MIER)**
- D** - Spišská Nová Ves / **FERČEKOVCE**
- E** - Spišská Nová Ves / **ZÁPAD**
- F** - Spišská Nová Ves / **VÝCHOD**
- G** - Spišská Nová Ves / **SEVER (BLAUMONT)**
- H** - Spišská Nová Ves / **NOVOVESKÁ HUTA**
- J** - Spišská Nová Ves / **PRI LEVOČSKOM POTOKU**
- K** - Spišská Nová Ves / **VÝCHOD NA ŠAJBE**
- L** - Spišská Nová Ves / **ŠULERLOCH**

II. Príľahlé záujmové územie mesta zahŕňa prevažnú časť administratívneho územia mesta Spišská Nová Ves, jeho kultúmu poľnohospodársku krajinu. Vymedzenie korešponduje s predikciou predpokladaných rozvojových trendov.

Príľahlé záujmové územie mesta Spišská Nová Ves tvorí nasledovných 6 súborov funkčných plôch:

- 1** - Spišská Nová Ves / **DLHÉ HONY**
- 2** - Spišská Nová Ves / **ROVEŇ**
- 3** - Spišská Nová Ves / **KONČIAR / HÁJIK**
- 4** - Spišská Nová Ves / **MALÉ POLE**
- 5** - Spišská Nová Ves / **ZA TEHELŇOU**
- 6** - Spišská Nová Ves / **PREDNÁ HUTA**

III. Ostatné územie katastra mesta (s výlučným uplatnením prírodných štruktúr) je zastúpené nasledovným súborom funkčných plôch, v ktorom sa nebudú uplatňovať výrazné urbanizačné tendencie:

- 7** - Spišská Nová Ves / **SUCHÁ HORA**

Uvedenú priestorovú organizáciu katastrálneho územia mesta a koreláciu pôvodne vymedzených urbanistických (sčítacích) obvodov a novovymedzených urbanistických okrskov ÚPN mesta dokumentujú príslušné schémy. V schéme: „Priestorová organizácia katastrálneho územia mesta Spišská Nová Ves“, je dokumentované naviac podrobnejšie členenie a identifikácia aj potenciálnych rozvojových častí vymedzených urbanistických okrskov.

*

V rámci ÚPN mesta Spišská Nová Ves bolo zhodnocované tiež záujmové územie rozvoja regionálnych štruktúr z pozície záujmov rozvoja proklamovanej aglomerácie (potenciálneho súmestia) Spišská Nová Ves - Smižany - Harichovce, prekračujúcich administratívny rámeč mesta Sp. Nová Ves.

VYMEDZENIE ROZVOJOVEJ STRATÉGIE A URBANISTICKÁ KONCEPCIA MESTA

- 4.1. Strategické aspekty udržateľného života uplatnené v koncepcii ÚPN MESTA
- 4.2. Začlenenie mesta Spišská Nová Ves v komplexe vyšších sídelných zoskupení
 - 4.2.1. *Medzinárodné súvislosti*
 - 4.2.2. *Koncepcia nadradeného sídelného systému v celoslovenských súvislostiach*
- 4.3. Urbanistická koncepcia mesta Spišská Nová Ves
 - 4.3.1. *Zásady urbanistickej koncepcie rozvoja priestoru mesta Spišská Nová Ves*
 - 4.3.2. *Princípy regulácie urbanisticko-sociologického a kompozičného rozvoja mesta Spišská Nová Ves*
 - 4.3.3. *Základná charakteristika funkčno-priestorovej orientácie mesta Spišská Nová Ves*

* * *

Východiskový stav, zhodnotenie rozvojových predpokladov a z nich odvodené strategické aspekty rozvojového programu mesta mali určujúci charakter a vplyv pre riešenie a vypracovanie predmetnej územnoplánovacej dokumentácie mesta. Sledujú strategické, dlhodobé ciele rozvoja mesta, nevyhnutné pre zabezpečenie aj krátkodobých územno-rozvojových cieľov a ich synergické rozvojové pôsobenie v čase a priestore.

4.1. Strategické aspekty udržateľného života uplatnené v koncepcii ÚPN MESTA Spišská Nová Ves

Nevyhnutnou podmienkou rozvojových koncepcií je súlad tvorby procesov s únosnosťou územia a princípmi kontinuálne udržateľného života a zabezpečenie relatívne rovnocenných základných podmienok pre život obyvateľov v sídelných útvaroch, regiónoch a v celopriestorových dimenziách.

Uplatnenie princípov stratégie udržateľného života a štátnej environmentálnej politiky na lokálnej úrovni - v územných podmienkach mesta Spišská Nová Ves je aplikované v územnom pláne mesta v polohe udržateľného rozvoja mesta prostredníctvom tých princípov, ktoré je možné pri súčasnom poznaní ich súvislostí v územnoplánovacej praxi dostatočne argumentačne interpretovať a zdôvodniť:

- *princípy zachovania prírodných hodnôt, zdrojov a kultúrneho dedičstva;*
- *princípy zachovania a zlepšovania biologickej rozmanitosti, estetického výrazu a stability krajiny;*
- *princípy pozitívne kvalitatívnej premeny sídelného prostredia;*
- *princípy optimalizácie využitia potenciálu prírodných zdrojov, energie a dopravného systému z pohľadu zabezpečenia rozvoja sídelného systému;*
- *princípy optimalizácie socio potenciálu a pozitívneho vývoja socio-vzťahov na základe kvality vývoja urbánneho prostredia.*

Koncepcia rozvoja mesta Spišská Nová Ves je orientovaná aj na ďalšie nasledovné kritériá zo Stratégie zásad a priorít štátnej environmentálnej politiky schválenej NR SR a vládou SR a ich transpozíciu na lokálnu úroveň mesta:

- *uplatňovanie štátnej environmentálnej politiky vo všetkých odvetviach hospodárstva;*
- *chápanie environmentálnych problémov ako ekonomických problémov spoločnosti;*
- *komplexné riešenie problémov životného prostredia.*

V ÚPN mesta Spišská Nová Ves sa sledujú tiež koncepcné požiadavky na vytvorenie bázy pre upresňovanie a zosúladovanie jednotlivých čiastkových cieľov plánovacieho prostredia (*vo všetkých prierezových a odvetvových zámeroch*) tak, aby bolo možné optimalizovať realizačné podmienky ako aj časopriestorové dimenzie spôsobom, ktorý maximálne naplní spoločenské zábery a požiadavky miestnej komunity - obyvateľov mesta Spišská Nová Ves a jeho častí a pritom minimalizuje zaťaženie životného prostredia mesta.

Podstata lokálnej úrovne územnej koncepcie sídla vo vzťahu k celoslovenskej koncepcii územného rozvoja je v územnom pláne mesta sledovaná najmä vo:

- a/ vytvorení názoru na optimálne podmienky pre tvorbu a ochranu životného prostredia človeka - prioritne obyvateľa mesta;
- b/ vzájomnom rešpektovaní a koordinovaní odvetvových koncepcií a plánov;
- c/ vytvorení prostredia pre diskusiu všetkých dotknutých a zainteresovaných subjektov v otázkach priestorového prejavu, dôsledkov rozvoja a prevádzky jednotlivých aktivít spoločnosti.

4.2. Začlenenie mesta Spišská Nová Ves v komplexe vyšších sídelných zoskupení

(Vzťahy k vyšším územným jednotkám než je riešené územie, význam a funkcie mesta Spišská Nová Ves v štruktúre osídlenia)

4.2.1. Medzinárodné súvislosti

Budovanie sídelných štruktúr Slovenska je upriamené na podklade strategických územno-rozvojových dokumentov Slovenska tak, aby sa v súlade s medzinárodnými konvenciami mohli postupne zapájať do *celoeurópskeho sídelného systému* s cieľom bezkolízneho zapojenia sa do európskych hospodárskych štruktúr.

Z polohy ÚPN mesta preukázaný rozvojový potenciál iniciuje ideu, že v medzinárodných súvislostiach stredoeurópskeho významu možno Spišskú Novú Ves vzhľadom na jej polohu, význam (a tradície) považovať za záujmový - kontaktný priestor (zázemie) dôležitých medzihraničných sídelných štruktúr so susednými štátmi, prioritne v priestore slovensko-poľského pohraničia. Aj vzhľadom na výraznú bipolaritu Spišskej Novej Vsi a Popradu v úrovni proklamovaného ťažiska osídlenia „*Poprad, Spišská Nová Ves*“ sa javí ako vhodné podporovať angažovanie sa Spišskej Novej Vsi na vytváraní medzihraničnej aglomerácie v priestore *Liptovský Mikuláš - Poprad - Zakopane - Nowy Targ*.

4.2.2. Koncepcia nadradeného sídelného systému v celoslovenských súvislostiach

4.2.2.1. Začlenenie Spišskej Novej Vsi v základnej koncepcii makrosídelného systému

Základná koncepcia nadradeného - makrosídelného systému Slovenska okrem dvoch (resp. troch = pozn. *ARCH/EKO s.r.o.*) hlavných sídelných ťažísk a sídelného pásu ťažísk osídlenia pozdĺž rieky Dunaj predurčuje, iniciuje a podporuje aj disociovaný sídelný systém ťažísk osídlenia v strede Slovenska. Význam tohto systému spočíva v previazaní dvoch hlavných sídelných ťažísk západnej a východnej časti, vzájomne prepojených výkonnou regionálnou dopravou, orientovaných prednostne na rozvoj aktivít terciéru a kvartéru, rozvoj turizmu a ochranu krajiny - kvintérne aktivity sústreďujúce sa okolo centier osídlenia: popri iných (Žilina - Martin, Dolný Kubín - Ružomberok - Liptovský Mikuláš, Banská Bystrica – Zvolen = potenciálne tretie hlavné ťažisko, Lučenec - Rimavská Sobota - Veľký Krtíš) tiež v centre osídlenia Poprad - *Spišská Nová Ves* - Levoča.

4.2.2.2. Spišská Nová Ves v hierarchii centier osídlenia Slovenska

Spišská Nová Ves - ako centrum osídlenia regionálneho významu v priestore Stredného Spiša so saturáciou zariadení nadregionálneho významu z hľadiska svojej polohy v sídelnom systéme preberá na seba zabezpečenie obsluhy obyvateľstva aj okolitých priľahlých obcí z hľadiska sociálnych, kultúrnych a hospodárskych funkcií nadmiestneho – vyššieho a špecifického významu. Z hľadiska funkcie regionálneho významu koncepcia ÚPN mesta na základe propozícií KÚRS rešpektuje a vytvára územné predpoklady pre usmerňovanie a podporu rozvoja (z polohy centrálnych a regionálnych orgánov) nasledovných zariadení:

- správy a súdov regionálneho významu;
- stredných škôl s maturitou;
- špecifických škôl;
- inštitútov vzdelávania dospelých;
- zdravotníctva a sociálneho zabezpečenia;
- kultúrnych a športových podujatí väčšieho významu;
- služieb podporujúcich rôzne podnikateľské aktivity;
- nákupných a obchodných stredísk regionálneho významu;
- voľného času a rekreácie regionálneho významu s optimálnymi plochami zelene.

Na základe výsledkov analytických pracovných fáz na ÚPN mesta Spišská Nová Ves hodnotiacich potenciál rozvoja treba brať do úvahy, že z hľadiska významovej hierarchie centier osídlenia Slovenska Spišská Nová Ves má všetky predpoklady (v priestore podtatransko-spišského regiónu) pre synergické pôsobenie s Popradom pri vytváraní *potenciálneho rozvojového centra nadregionálneho významu* v priestore Spiša.

V priestore podtatransko-spišského regiónu môže spolu s Popradom prebrať takto aj Spišská Nová Ves na seba zabezpečenie špecifickej obsluhy obyvateľstva aj okolitých príľahlých obcí z hľadiska sociálnych, kultúrnych a hospodárskych funkcií nadmiestneho - vyššieho a špecifického významu.

Významovo tak Spišská Nová Ves má predpoklady spolu v synergickom vzťahovom pôsobení s Popradom v geopolitickom priestore podtatransko-spišského regiónu potenciálne zaradiť sa hneď za centrá celoštátneho až medzinárodného významu (Bratislava, Košice) a priradiť sa k ťažiskovým centrá nadregionálneho významu, ako sú Banská Bystrica, Nitra, Prešov, Trnava, Žilina. Koncepciou územného rozvoja Slovenska bol Poprad do tohto stupňa hierarchie zaradený z hľadiska potreby zabezpečiť rovnocenné podmienky prístupu obyvateľov celého územia Slovenska k funkciám tejto hierarchickej úrovne.

Pre porovnanie - ako ďalšie príslušné rozvojové centrá nadregionálneho významu vo vhodných polohách vymedzených priestorov Slovenska, sa súbežne radia mestá ako: Komárno, resp. Nové Zámky (v priestore Dolná Nitra), Liptovský Mikuláš, resp. Ružomberok (v priestore Liptov a Orava), Lučenec, resp. Rimavská Sobota - Veľký Krtíš, resp. Šahy (v priestore Novohrad a Gemer), Trenčín (v priestore Stredné Považie), Michalovce, resp. Humenné (v priestore Zemplín).

Pre dotváranie nadregionálnych centier a zabezpečenie ich funkcií je žiadúce z polohy centrálnych a regionálnych orgánov vytvárať pre to vhodné predpoklady a podporovať ich dobudovanie zariadeniami plniacimi nadregionálne funkcie. Územný plán mesta Spišská Nová Ves preukazuje územno-priestorové možnosti a doporučuje na základe uvedeného podporovať na území mesta tiež rozvoj nasledovných zariadení:

- správy vyššieho významu s nadregionálnou pôsobnosťou;
- vyššieho systému vzdelávania nadväzujúceho na stredné vzdelanie s maturitou;
- školiacich pre ďalšie vzdelávanie a odborné preškolenie a rekvalifikovanie pracovníkov;
- zdravotníckych a sociálnych s funkciou nadregionálneho poskytovania špecifických služieb;
- kultúrnych, ako sú divadlá, koncertné sály a múzeá;
- na uskutočňovanie rôznych výstav (veľtrhov) a kongresov;
- umožňujúcich technologický transfer (technologické centrá a parky);
- športových, umožňujúcich "krajskú" a celoštátnu, v podmienkach podtatransko-spišského regiónu

- až medzinárodnú úroveň;
- nákupných a obchodných centier nadregionálneho významu;
- voľného času, rekreácie a cestovného ruchu nadregionálneho významu s dostatočnými plochami zelene.

4.2.2.3. Postavenie Spišskej Novej Vsi z hľadiska ťažísk osídlenia

Ťažiská osídlenia ako vyššie sídelné zoskupenia sústreďujú obyvateľstvo a aktivity ich hospodárskeho a kultúrneho života. Reprezentujú priestorovo-plošné sídelné systémy vytvárané v okolí jednotlivých centier osídlenia v závislosti od vzájomných sídelných väzieb (vzťahov) medzi centrami a sídlami príslušnými k týmto centráram na princípoch decentralizovanej koncentrácie. Sú tvorené sieťou vzájomných vzťahov jednotlivých miest a obcí rôznej veľkosti vrátane príslušných vidieckych obcí a vidieckeho priestoru pri využívaní a spolupodielaní sa na aglomeračných výhodách.

V závislosti na hierarchickom postavení centier ťažísk osídlenia, vzájomných sídelných väzieb k ďalším centráram a okolitým obciam sú tieto podľa Koncepcie územného rozvoja Slovenska hierarchicky vymedzené nasledovne:

a/ ťažiská osídlenia najvyššieho - celoštátneho významu typu A, členené na:

- ťažiská osídlenia typu A1
- ťažiská osídlenia typu A2
- ťažiská osídlenia typu A3

b/ ťažiská osídlenia celoštátno-regionálneho významu typu B

c/ ťažiská osídlenia regionálneho významu typu C, členené na:

- ťažiská osídlenia typu C1
- ťažiská osídlenia typu C2.

Uvedené vnútorné členenie v jednotlivých typoch ťažísk osídlenia neznamena tak ďalšiu hierarchizáciu týchto priestorov, ako predovšetkým ich odlišenie z hľadiska špecifických daností a funkcií v systéme sídelných štruktúr.

Ťažiská osídlenia najvyššieho celoštátneho významu typu A2 sa budú tvoriť okolo centier a budú vytvárať základnú sídelnú kostru. Poprad a *Spišská Nová Ves* reprezentujú centrá, okolo ktorých by sa malo rozvíjať jedno z ťažísk osídlenia tohto významu a typu. Synergicky s nimi budú pôsobiť pridružené centrá: Svit, Starý Smokovec, Kežmarok, Levoča.

4.2.2.4. Spišská Nová Ves a sídelné rozvojové osi

Sídelné rozvojové osi predstavujú uzlovo pásový systém osídlenia, ktorý sa tvorí medzi jednotlivými ťažiskami osídlenia - sídelnými zoskupeniami - v dôsledku sústredenia nadradených infraštruktúrnych zariadení a sietí, ktoré tieto ťažiská prepájajú. Vytváranie takýchto osí je dôležitým prvkom tvorby vyváženého sídelného systému a zabezpečenia rovnocenných životných podmienok obyvateľstva z hľadiska:

- a/ podporovania vzájomných sídelných väzieb,
- b/ polohovej výhody dosažiteľnosti rôznych funkcií a napájania sa na jednotlivé

systémy technickej infraštruktúry,
 c/ vytvárania optimálneho životného prostredia človeka,
 d/ vytvárania prírodného a rekreačného prostredia v zázemí ťažísk osídlenia,
 e/ vytvárania rozvojových impulzov vo vidieckom priestore pozdĺž týchto osí,
 f/ rešpektovania a ochrany biocentier a biokoridorov.

ÚPN mesta Spišská Nová Ves akceptuje a optimalizuje širšie regionálne územnotechnické väzby (v zmysle KÚRS a ÚPN VÚC Košického kraja) prioritne v oblasti dopravných a rozvojových osí sídelného systému. V tomto smere vytvára podmienky pre zapájanie Spišskej Novej Vsi do systému nasledovných osí :

/ Sídelná rozvojová os nadregionálneho – celoštátneho významu:
 Poprad - *Spišská Nová Ves* – Spišské Podhradie;

/ Komunikačno - sídelná rozvojová os nadregionálneho – celoštátneho významu:
 Poprad - Spišský Štvrtok - Levoča - Spišské Podhradie - Branisko - Prešov;

/ Sídelná rozvojová os regionálneho významu:
 (*Spišská Nová Ves*) - Spišské Vlachy - Krompachy - Margecany - Košice;

Z návrhu rozvoja aglomeračných až regionálnych väzieb pre územie aglomerácie Spišská Nová Ves - Levoča podľa ÚPN mesta Spišská Nová Ves vyplýva opodstatnenosť nasledovných rozvojových osí:

/ Potenciálna aglomeračná rozvojová os Spišská Nová Ves - Levoča;
 (S očakávanou aktiváciou rozvoja v priestore koridoru potenciálneho diaľničného privádzača na D1)

/ Potenciálna komunikačno - rekreačná rozvojová os Spišská Nová Ves - Hnilec (Dobšiná) - Rožňava;
 (Jej koridor - predovšetkým z hľadiska cestovného ruchu môže významovo do budúcnosti výrazne gradovať, posilňovať mestskú časť Novoveská Huta v jej zapájaní do aktivít CR s príslušnou vybavenosťou a iniciovať vytvorenie centra vybavenosti CR na južnej prístupovej radiále do Spišskej Novej Vsi v priestore „Na Šajbe“, resp. „Malé pole“).

4.3. Urbanistická koncepcia mesta Spišská Nová Ves

4.3.1. Zásady urbanistickej koncepcie rozvoja priestoru mesta Spišská Nová Ves

4.3.1.1. Stratégia rozvoja

V územnom pláne navrhnutá stratégia rozvoja mesta predpokladá jeho postupný rozvoj zo súčasných cca 39 000 obyvateľov (rok 1998) v závislostiach na predpokladaných – možných rozvojových trendoch na cca: do 43 000 obyvateľov (očakávaný prechodne stagnačný trend), resp. do 49 000 obyvateľov (želateľný optimálne rozvojový trend), resp. až do 53 000 obyvateľov (možný progresívne rozvojový trend), ktorý predstavuje prahový horizont možného rozvoja vo vzťahu

k potenciálu územia a jeho únosnosti. Navrhovaná veľkosť sídla rešpektuje limity únosnosti jeho priestoru, pričom naplnenie horných hraníc rozvoja je podmienené funkčnou preorientáciou (resp. diverzifikáciou ekonomickej podstaty mesta, jeho štrukturálnou prestavbou, zvýšením atraktívnosti a príťažlivosti a tým aj možného kvalitatívneho imigračného účinku.

Účinnosť uvedených trendov rozvoja možno vnímať prípadne aj z hľadiska časového faktora, ako na seba nadväzujúce vývojové etapy. Potom hovoríme o tzv. *plánovacom hodnotiacom horizonte* (r. 2015 - 2020) s prejavom prechodne stagnačného vývoja v jeho 1. fáze, až želateľného (očakávaného) optimálneho vývoja v jeho 2. fáze, resp. o nadväznom *prognóznom horizonte*, ktorý sa môže prejaviť v dlhodobom výhľade (r. 2020 - 2030 a viac) efektívnym naplnením limitov rozvoja a progresívnym využitím územného potenciálu mesta. To inak znamená - vyčerpaním únosných urbanizačných možností na bezprostrednom teritóriu mesta. Ďalšia fáza rozvojových potrieb mesta povedie výlučne tzv. urbanizáciou cez aglomeráciu, so zapájaním a zhodnocovaním aj vidieckeho fondu kontaktných sídiel a jeho rurálnych štruktúr do systémovo organicky previazanej aglomeračnej štruktúry – s pokračujúcou možnosťou rastu a vývoja...

Takáto hypotéza vývoja a z nej odvodená územnoplánovacia báza mesta ovšem predpokladá dôsledné poznanie hodnotovej hierarchie všetkých systémov a prvkov v území, od ktorých závisí kvalita plánovaného rozvoja. Preto sa koncepcia ÚPN mesta vo svojej predikcii opiera o systémové hodnotenia krajinného potenciálu pre možnú urbanizáciu, resp. žiadúcu ochranu prírodného prostredia, v rozsahu celého katastrálneho územia Spišskej Novej Vsi (ÚPN mesta SNV - fáza II/1, časť 1/1, *ARCH/EKO s.r.o.*, 1998).

Zjednodušene teda možno uviesť, že rozvoj priestoru mesta Spišská Nová Ves je z hodnotiaceho hľadiska rozvrhnutý do dvoch rámcovo ohraničených horizontov (fáz) možného rozvoja:

- plánovacieho (r. 2015 - 2020) = hodnotiaci fáza želateľného rozvoja;
- prognózného (r. 2030 a viac) = prahová rozvojová fáza, na hranici únosnosti územia.

V plánovacom horizonte sa predpokladá uskutočniť hlavne kvalitatívny, integrujúci rozvoj, vyplývajúci z vnútorných potrieb mesta, prioritne na území v súčasnosti už urbanizovanom, resp. legislatívne vedenom ako zastavané územie (k 1.1.1991), pri súčasnom efektívnom zhodnotení a zapojení aj výrazných urbánnych prieluk kontaktných so zastavaným územím.

V prognóznom horizonte sa môže uskutočniť ďalší – kvalitatívny aj plošný rozvoj, vyplývajúci z potrieb regionálnej až nadregionálnej kooperácie, a to aj na nových, pre to určených plochách v tolerujúcom vzťahu k prírodnej ekostabilizujúcej a sídelno-funkčnej štruktúre. Tým sa tiež zavŕši priestorová integrácia sídla a harmonický stav jeho krajinného prostredia, v súčasnosti relatívne narušeného. V prognóznom horizonte budú už veľmi pravdepodobne aktivované potenciálne smery rozvoja, sprievodný rozvoj štruktúry a postupné zapájanie nadväzných sídiel, resp. administratívnych mestských častí (Novoveská Huta), nachádzajúcich sa v tangenciálnom a vonkajšom aglomeračnom zoskupení mesta Spišská Nová Ves (Smižany, Harichovce, Lieskovany, Levočské Lúky, Danišovce, Teplička n/Hornádom, Odorín, Markušovce, Iliašovce ...).

V plánovacom horizonte rozvoja Spišskej Novej Vsi, ktorý je riešený v záväzne hodnotiacej úrovni, je potrebné rešpektovať tieto zásady :

- Cieľom rozvoja je zníženie a prekonanie hospodárskej závislosti mesta na jeho predchádzajúcej (čiastočne pretrvávajúcej) prevažujúcej hospodárskej aktivite (banský ťažobný priemysel), resp.

doterajšej bifunkcii (poľnohospodárstvo, priemysel), zvýšenie priestorového štandardu vybavenosti regionálneho až nadregionálneho účinku, funkčných i priestorových väzieb jeho častí a prehĺbenie väzieb medzi osídlením a krajinou.

- Obsahom rozvoja je priestorová reštrukturalizácia, funkčná intenzifikácia, architektonická a stavebná integrácia, humanizácia bývania, zvýšenie výkonnosti technických a obslužných systémov mesta a celková ekologizácia sídelnej krajiny mesta.
- Rozvoj osídlenia sa má v zmysle koncepcie ÚPN mesta uskutočňovať prioritne na doteraz zastavanom území a na jeho okrajoch. Rozvoj nových funkčných plôch na okrajoch mesta má nadväzovať na jestvujúcu zástavbu a má byť vo vymedzených hraniciach rozšíreného zastavaného územia mesta (viď návrh ÚPN, výkres záberov PPF) v okrskoch: B (rozvojové územné časti B1-Kozí vrch, B2- Pri Holubnici 1), C (rozvojová územná časť C1-Pri vyšnej hati), D (rozvojová územná časť D1-Ferčekovce 1), E (rozvojové územné časti E1-Deväť krokov, E2-Tri studničky, E3-Smižianska roveň, E4-Telep), F (rozvojové územné časti F1- Východ 1, F2-Východ 2) G (rozvojové územné časti G1-Modrý vrch, G2-Dlhé hony), H (rozvojové územné časti H1- Rybníčky 1, H2- Rybníčky 2), J (rozvojová územná časť J1- Pri Levočskom potoku 1), K (rozvojové územné časti K1- Na Šajbe 1, K2- Na Šajbe 2, K3- Na Šajbe 3), L (rozvojové územné časti L1- Holubie hony / Suché pole 1, L2- Holubie hony / Suché pole 2). Priestorová reštrukturalizácia a výšková i plošná intenzifikácia musí byť zameraná na zlepšovanie štandardu bývania, na vytváranie viacfunkčnej zástavby a na kompletizáciu okrskovej, mestskej až nadmestskej vybavenosti, vrátane štruktúry sídelnej zelene.
- Koncepcia ÚPN mesta Spišská Nová Ves navrhuje rešpektovať historický vývoj osídlenia a prejav jeho štruktúry diferencovane a aj v budúcnosti zachovať a rozvíjať špecifický charakter zložiek mestskej aglomerácie, s postupným zapájaním sídiel v tangenciálnom až vonkajšom aglomeračnom pásme Spišská Nová Ves. Ich prirodzené vzájomné pôsobenie a funkčnú integráciu treba regulovať ich vymedzenou hierarchizáciou a príslušnou revitalizáciou ich ťažiskových pólov, s potenciálnou centrálnou štruktúrou sídla (viď príslušná schéma).

*

Zvláštnu pozornosť správnych zložiek plánovacieho prostredia mesta treba zamerať na dotváranie obchodno-spoločenského centra mesta v okrsku „A“. Rovnako treba zabezpečovať prípravu rozvoja potenciálnych funkčných priestorov a budovanie vyššej obslužno - obchodnej vybavenosti regionálneho významu, prioritne v navrhovaných rozvojových územných častiach urbanistických okrskov (UO) mesta, a v súčinnosti s regionálnym plánovacím prostredím aj mimo katastra mesta, podieľaním sa na vytváraní regionálnych urbánnych štruktúr s vybavenosťou až nadregionálneho významu nasledovne:

- V rozvojovom priestore UO „J“ vo východnej časti mesta v kontakte s novonavrhovaným krížením ciest II/533 Rožňava-SNV-Levoča (ako diaľničný privádzač na D1) a II/536 Poprad-SNV-Spišské Vlachy... (ako potenciálna cesta I. triedy) zabezpečovať rozvoj vyššej obslužno - obchodnej vybavenosti regionálneho významu;
- V rozvojovom priestore UO „K“ v juhozápadnej časti mesta v kontakte s novonavrhovaným krížením cesty II/533 Rožňava-SNV-Levoča (ako južnej prístupovej radiály) a navrhovaného koridoru vonkajšieho mestského okruhu so zapájaním segmentu navrhovanej preložky cesty II/533 zabezpečovať rozvoj vyššej obslužnej vybavenosti cestovného ruchu regionálneho až

nadregionálneho významu (vo vzťahu k priestoru Slovenského raja, s exponovaným výhľadom na panorámu Vysokých Tatier a Levočských vrchov). V dlhodobej perspektíve rozvoja zabezpečovať v tomto UO v kontaktnom priestore s letiskom reštrukturalizáciu a funkčnú preorientáciu súčasných výrobnno-skladovacích a manipulačných plôch na vyššiu mestotvornú vybavenostnú polyfunkciu;

- Na severnom okraji UO „A“ v kontakte s okrskom „G“ (medzi prístupovou radiálou od Harichoviec a cestou II/536) aktivovať rozvoj špecifickej (výstavno-areálovej) obslužnej a obchodnej vybavenosti mestského a nadmestského významu, s výhodnou vzťahovou orientáciou na vnútorný i vonkajší dopravný systém mesta a jeho centrum.

V prahovom prognóznom horizonte rozvoja Spišskej Novej Vsi, ktorý je riešený v doporučene hodnotiacej úrovni na stupni územnej prognózy, treba zohľadňovať tieto zásady koncepcie ÚPN mesta :

Cieľom rozvoja je priestorová, urbanistická a hospodárska integrácia mesta a jeho aglomeračného zázemia, zabezpečenie vysokého štandardu bývania a vybavenosti, ako aj vytvorenie optimálneho priestorového štandardu funkcie rekreácie a cestovného ruchu, športových aktivít a oddychu v prírode. Cieľom je ďalej optimalizácia polarít výrobnno-ekonomickej a obytnej funkcie sídla, s preukázaním logickej priestorovo-vzťahovej závislosti a potrebe budovania terciéru až kvartéru.

Rozvoj osídlenia bude aktivovaný v značnej miere očakávanou zvýšenou hospodársko-obchodnou frekvenciou prevažne východo-západných ale aj severo-južných nadregionálnych dopravných koridorov, ktorá bude mať podstatný vplyv aj na budúce usporiadanie priestorových a funkčných systémov mesta. Vplyv blízkeho koridoru diaľnice D1 a bezprostrednosti potenciálneho diaľničného privádzača vo forme novokoncipovanej preložky št. cesty II/533 – nadradenej severnej prístupovej radiály od Levoče bude za predpokladu prítlačlivého, vyformovaného krajinného (prírodného a urbánneho) prostredia niesť so sebou zvýšený podiel žiadúcej návštevnosti. U železnice možno do budúcnosti očakávať akceleráciu regionálnych prepravných vzťahov v osobnej i nákladnej doprave. Letecká doprava na regionálnej úrovni môže perspektívne rovnako výraznejšie ovplyvniť formovanie hospodársko-obchodnej funkcie a funkcie cestovného ruchu.

To všetko sa odrazí v potrebe územnej pripravenosti na rozvoj uvedených aktivít. Územný plán reaguje na tieto potenciálne podnety plánovaním rozvojových častí uvedených urbanistických okrskov v synergii s nadväznou technickou vybavenosťou vodohospodárskych, energetických a dopravných systémov a zariadení. Ide o územné zabezpečenie výstavby, resp. úpravy líniových dopravných koridorov vo vzťahu k organizmu mesta - eliminácia vnemových a bariérových efektov, prepojenie s dopravným systémom mesta a vzájomnú interakčnú podmienenosť koncepčného, a tým tiež ekonomického zabezpečenia budovania vnútromestských hospodársko-obchodných a dopravných systémov. Rozhodujúce je tu napojenie vnútornej dopravnej vzťahovej sústavy mesta na diaľnicu a vonkajšiu dopravnú vzťahovú sústavu, organické začlenenie potenciálnej areálovej vybavenostnej štruktúry regionálneho a vyššieho významu na organizmus mesta a jeho dopravný systém. V neposlednom rade je dôležitá ekologizácia a krajinnno-estetické a funkčné formovanie potenciálnej regionálnej rekreačnej, oddychovej a informačno-náučnej zóny Juh – Na šajbe (K3) a v súvislosti s navrhovanou reanimáciou a revitalizáciou hlavnej prírodnej kompozičnej osi mesta – Hornádu budovanie vnútromestskej rekreačnej zóny Hornád.

Mnohé z uvedených rozvojových aktivít budú mať priamy účinok na ekonomické zaťaženie rozvojových prostriedkov mesta a na jeho politický priestor (vlastnícke vzťahy, úprava druhov pozemkov...). Tu sa javí potrebná miera organizačnej a finančnej spolupráce štátneho sektoru a podnikateľského sektoru s komunálnym plánovacím prostredím mesta.

3.1.2. Limity rozvoja

Vo vzťahu k uvažovaným rozvojovým trendom mesta (prechodne stagnačný, optimálne rozvojový, progresívne rozvojový) koncepcia ÚPN mesta preukazuje reálnosť ich možného naplnenia v daných územných podmienkach, pričom predovšetkým optimálne rozvojový trend sa javí bez vážnejších limitov.

V prechodne stagnačnom a optimálne rozvojovom variante (resp. plánovacom horizonte) sú hlavnými limitujúcimi faktormi územného rozvoja rekonštrukcia, dobudovanie a ďalší plošný rozvoj integrovanej sústavy systémov, technickej infraštruktúry, prebudovanie dopravnej sústavy mesta vo vzťahu k navrhovanej preložke cesty II/533 a navrhovanému vonkajšiemu okruhu mesta. Dôležitým limitom je ohraničený využiteľný potenciál územia a jeho zdrojov a disponibilita jestvujúcich a nových plôch pre rozvoj bývania, regionálnej vybavenosti, rekreácie a cestovného ruchu, hlavne v priestoroch navrhovaných rozvojových častí urbanistických okrskov B/ bývanie(B1-Kozí vrch, B2-Pri Holubnici 1, B3-Pri Holubnici 2) / vybavenosť(B4), C/ bývanie(C1-Pri vyšnej hati), D/ vybavenosť(D1),E/ bývanie(E1-Deväť krokov, E2-Tri studničky, E3-Smizianska roveň) / vybavenosť(E4), F/ vybavenosť(F1,F2),G/ bývanie(G1-Modrý vrch I. II.etapa), H/ bývanie (H1-Rybničky), J/ vybavenosť(J1), K/ bývanie(K1-Na Šajbe 1, K2-Na Šajbe 2) / vybavenosť(K3). Limitujúcim faktorom je rovnako zabezpečenie, ochrana a ekostabilizácia zdrojov v širšom územnom kontexte.

V oblasti zásobovania vodou súčasná technická spôsobilosť zásobovacích systémov zabezpečuje rozvojové potreby cca 42 000 obyvateľov (nárast o 3 000 obyvateľov oproti r. 1998), čo predstavuje približne úroveň hornej hranice prechodne stagnačného rozvojového trendu (42 750 obyvateľov). Aj v tomto prípade je však potrebné rozšírenie akumulácie a dvojsmerné zásobovanie (zo severu a z juhu) sídla.

V progresívnom rozvojovom trende (resp. prognóznom horizonte) sú limitujúcimi faktormi: ohraničený využiteľný potenciál územia a jeho zdrojov a disponibilita jestvujúcich a nových plôch pre rozvoj bývania, regionálnej vybavenosti, rekreácie a cestovného ruchu, hlavne v priestoroch navrhovaných rozvojových častí urbanistických okrskov G(G2),L(L1,L2)

Tieto faktory obmedzujú možné výhľadové zvýšenie veľkosti mesta na približne 50 000 až 53 000 obyvateľov. Zvýšenie je podmienené zabezpečením zdrojov pitnej vody. Je v súlade s predpokladom demografického prognostického vývoja mesta podľa progresívne rozvojového (maximalistického) variantu a reprezentuje jeho prahovú únosnosť.

4.3.1.3. Funkčné využitie

Funkčné využitie zastavaného územia mesta bude aj v budúcnosti prioritne zamerané na kvalitné, širokospektrálne bývanie, na rozvoj štruktúr vybavenosti mesta ako centra obchodu a cestovného ruchu regionálneho až nadregionálneho významu a na existenčné hospodárske aktivity. Výrazne vzrastie podiel rekreačnej funkcie a zotavenia v rámci zastavaného územia mesta aj nadväzného krajinného prostredia.

V najbližšom plánovacom horizonte rozvoja sídla pôjde o zabezpečenie reštrukturalizácie a intenzifikácie využitia jestvujúcich funkčných plôch, alebo ich čiastočné rozšírenie. Dosiahne sa tým optimálne využitie potenciálu doteraz zastavaného územia, ako aj nadväzného územia katastra.

Bývanie mestského charakteru sa môže v plánovacom horizonte rozvíjať vo forme nových

podkrovných bytov a nových obytných domov predovšetkým v jestvujúcich zastavaných častiach obytných okrskov A, B, C, E, F, resp. v ich okrajových rozvojových polohách (prechodové výškové zónovanie) a vo forme rodinných domov resp. špecifických vysokoštandardných foriem bývania s mestotvorným účinkom, predovšetkým v urbanistických okrskoch B (časti B1- Kozí vrch, B2- Pri Holubnici 1, B3- Pri Holubnici 2), C (časť C1- Pri vyšnej hati), E (časti E1- Deväť krokov, E2- Tri studničky, E3- Smižianska roveň), G (časť G1- Modrý vrch I.II.et.), H (časť H1- Rybníčky I.et.), K (časti K1- Na Šajbe 1, K2- Na Šajbe 2). Prognózne je možné takéto formy bývania rozvíjať v potenciálnych rozvojových priestoroch urbanistických okrskov G (časť G2- Dlhé hony a L (časť L1- Holubie hony / Suché pole). Reanimácia a dostavba špecifických obytných priestorov je možná v historických štruktúrach jadra mesta Spišská Nová Ves. V súboroch existujúcich obytných domov je možné plochy bývania mestotvorne dotvárať vhodnými druhmi vybavenosti. V súboroch rodinných domov je možné určité vymedzené plochy pre bývanie integrovať aj s nezávadnými výrobnými, obchodnými a inými podnikateľskými aktivitami (potrebné riešiť na zonálnej úrovni).

Občiansku vybavenosť administratívneho, obchodného, marketingového, kultúrneho, spoločenského charakteru a nevýrobných služieb mestského a vyššieho významu je možné rozvíjať optimálne v okrsku A. Treba tu dotvoriť obchodné a spoločenské centrum mesta, v polaritnom vzťahu k potenciálnej štruktúre rozvojových uzlov centier vybavenosti mestského, resp. nadmestského až regionálneho významu, priestorovo a vzťahovo organizovaných na kríženíach vnútrošidelných rozvojových osí radiálnych s tangenciálnou rozvojovou osou (vonkajší mestský dopravný okruh).

Rozvoj prímestských rekreačných zón je koncipovaný nasledovne:

V súbore funkčných plôch 1 potvrdzuje územný plán rozvoj prímestskej rekreačnej zóny "Sever", viažúcej sa na prírodný masív (lesopark) Modrého vrchu. V súboroch funkčných plôch 3 a 4 pôjde o rozvoj južnej prímestskej rekreačnej zóny (vrátane navrhovaného lesoparku), s úrovňou vybavenosti rekreácie a cestovného ruchu nadmestského, regionálneho i vyššieho významu.

Okrskovú vybavenosť je možné budovať vo všetkých okrskoch, v polaritnom vzťahu na kostru centrálnej štruktúry mesta. V rámci nich možno umiestniť aj špecifickú vyššiu vybavenosť sociálneho, kultúrneho a náboženského určenia. Garážovanie osobných áut v mestských častiach je možné postupne integrovať s bývaním v zmysle regulatívov ÚPN, resp. ostatnú dopravnú vybavenosť nevyhnutnú pre funkčné zabezpečenie centra (parkovacie garáže) postupne integrovať s príslušnou občianskou vybavenosťou.

Výrobu náročnú na plochy a dopravné zaťaženie je možné naďalej lokalizovať a kvalitatívne technologicky a priestorovo dotvárať prioritne v okrsku F – vo východnej polohe mesta. Tu je možné vytvárať aj nové funkčné areály pre podnikateľské výrobo-obchodné aktivity, pre komunálnu dielenskú výrobu a pre obchod a výrobné služby. Po vybudovaní diaľnice D1 a nadväzného vnútorného i vonkajšieho dopravného systému mesta s diaľničným privádzacom v novej severnej trase na Levoču, s východným obchvatom Harichoviec podľa ÚPN mesta, bude aktivovaný východný priestor mesta v rozvojovej časti okrsku J (J1) pre podnikateľské obchodno-výrobné aktivity a služby.

Malé, hygienicky nezávadné výrobné, dielne, obchody a komerčné aktivity je možné umiestňovať aj vo vhodných častiach obytných okrskov. Rekreačnú vybavenosť zameranú na šport, oddych a zábavu so sprievodnou verejnou parkovou a izolačnou zeleňou pre obyvateľov mesta treba rozvíjať: ako blokovú vo všetkých obytných súboroch, ako okrkovú vo všetkých okrskoch a ako celomestskú až regionálnu hlavne v okrskoch A/ Centrum, B, C, E, F, viažúce sa na prírodnú rozvojovú os „Hornád“, K (K3- špecifická vybavenosť cestovného ruchu /Infocentrum Na Šajbe – Malé pole), L (L2- potenciálne priestory pre pochovávanie).

Špecifické zariadenia turizmu v koordinácii s prímestskou rekreáciou treba kvalitatívne dotvárať v urbanistickom okrsku H – Novoveská Huta a nadväzných súboroch funkčných plôch 6 a 7, v južnej časti katastrálneho územia mesta.

V prognóznom horizonte rozvoja (resp. progresívnom rozvojovom trende) sa ďalším rozšírením zastavaného územia mesta dosiahne hranica optimálneho až prahového využitia potenciálu celého priestoru mesta Spišská Nová Ves.

Osobitnú pozornosť si zaslúži potreba revitalizácie poľnohospodárskej výroby a lesného hospodárstva vo vzťahu k nárokom na komplexnú ekostabilizáciu krajinného prostredia Spišská Nová Ves.

4.3.2. Princípy regulácie urbanisticko-sociologického a kompozičného rozvoja mesta Spišská Nová Ves

4.3.2.1. Princípy regulácie predpokladaných procesov rozvoja urbánnej štruktúry mesta

Vymedzenie rozvojových predpokladov mesta Spišská Nová Ves v koncepcii ÚPN mesta vychádza z konfrontácie dvoch základných premís:

Na jednej strane to je premisa prirodzene pôsobiacich a teda očakávaných rozvojových trendov a procesov urbánnych štruktúr na princípe vplyvu socio-ekonomického potenciálu. Na strane druhej vystupuje ponuka územia, čiže potenciál vymedzený na základne cielenej systémovej analýzy a syntézy krajinných prvkov a štruktúr na území mesta. Územný potenciál je interpretovaný v systéme územnej hierarchizácie vo vzťahu k možnej urbanizácii (viď fáza II/1, časť 1/1 ÚPN mesta Spišská Nová Ves, mapa "Zhodnotenie krajinného potenciálu vo vzťahu k urbánnym procesom na území SÚ" - Špecifické prieskumy a rozbor, ARCH/EKO s.r.o., 1998).

Konfrontácia uvedených premís vedie k optimalizácii a následnému stanoveniu princípov regulácie predpokladaných procesov rozvoja.

Princípy regulácie predpokladaných urbánnych procesov sledujú systém otvorených dynamických štruktúr organizmu sídla. Vytvárajú sa tak predpoklady priebežného a bezbariérového zapojenia potenciálnych priestorov pre rozvoj do jednotnej, organicky zväzujúcej sústavy dynamických a relatívne statických prvkov urbánnej štruktúry.

V systéme očakávaných procesov a ich regulácie v územnoplánovacích podmienkach Spišskej Novej Vsi zohrávajú hlavnú úlohu rozvojové tendencie smerom dovnútra existujúceho, založeného organizmu mesta - skvalitňovanie a formovanie jeho urbánnej priestorovej štruktúry pôvodných suburbií (terajších mestských častí) a v prognóznom horizonte (resp. progresívnom trende) rozvojové tendencie smerom navonok, s možnou aktiváciou vymedzených potenciálnych rozvojových plôch v príslušnom záujmovom území mesta.

Jedným z hlavných princípov regulácie rozvoja je teda prioritná orientácia na funkčne aj priestorovo optimálne, ekonomicky efektívne a v socio vzťahoch pozitívne zhodnotenie už zastavaného územia mesta a vzťahov zložiek aglomeračného zoskupenia. Tento spôsob regulácie teda nezamedzuje rozvojové podmienky navonok, nevytvára funkčné ani priestorové bariéry vo vzťahu ku komponovaniu prognózne štruktúry procesov. Jedinou bariérou - ovšem s pozitívnym priestorotvorným účinkom - je ekonomický aspekt rozvojových podmienok, čiže ekonomická časo-priestorová hradba,

smerujúca k efektívnemu naplneniu a tiež využitiu funkčných plôch.

Otvorený systém dynamickej štruktúry organizmu mesta Spišská Nová Ves - aj vo vzťahu k mikroregionálnym väzbám - podmieňuje predpokladaná možná aktivácia ťažiskových pólův a základných rozvojových osí - prioritne nosnej, prirodzenej východozápadnej osi (s jej mestskou a regionálnou vetvou) a tiež severojužnej (viď schéma). Dopĺňajú ich podporné rozvojové osi potenciálnych smerov rozvoja aglomeračného zoskupenia s ťažiskovými pólmi potenciálnej centrálnej štruktúry sídla.

Princíp regulácie predpokladá funkčnú a priestorovú modeláciu rozvojových osí prioritne v úsekoch nachádzajúcich sa v zastavanom území, s cieľnou aktiváciou ich celej línie, vo vzťahu na predpokladanú aktiváciu potenciálnych ťažiskových pólův.

Sústava ústredných ťažiskových pólův potenciálnej centrálnej štruktúry sídla je sústredená v urbanistických okrskoch A, B, C, D, E, F, G, a H. V súčasnosti i v budúcnosti sústava reprezentuje jadrové územie mesta, s priestorovými i funkčnými rezervami, s potrebou celkovej revitalizácie a stavebnej formácie na vyzretú urbánnu štruktúru.

Ťažiskové póly s predpokladom výraznejšej aktivácie rozvojových uzlov v plánovacom resp. až prognóznom horizonte predstavujú disponibilné rozvojové priestory s vysokým potenciálom pre možnú urbanizáciu, reprezentované vymedzenými časťami s koncentráciou vybavenosti urbanistických okrskov A, B, C, E, G, J, a K.

Prognózne rozvojové ťažiskové póly s hypotetickou aktiváciou presahujú katastrálny územný rámec mesta a predstavujú ich územia blízkych sídiel (potenciálnej aglomeračnej sústavy), bezprostredne sa viažúcimi na základné rozvojové osi.

Osobitný význam z hľadiska vplyvu na rozvojové podnety mesta predstavuje koridor dopravy a obchodného transferu regionálneho až nadregionálneho (medzinárodného) dosahu, iniciovaný lokalizáciou severnej trasy diaľnice D1 medzi Spišskou Novou Vsou a Levočou. Tento nesie so sebou rozvojové pozitíva, ktoré sa prejavajú tak v plánovacom ako aj v prognóznom horizonte. Nositeľmi transferu sú tiež priestory koridoru št. cesty II/536, s potenciálnou prekategORIZÁCIOU na cestu I. triedy, letiska, železnice a celého novokoncipovaného koridoru vnútro sídelnej tangenciálnej (okružnej) rozvojovej osi veľkého – vonkajšieho dopravného okruhu mesta. Do tohto okruhu budú zaústené všetky prístupové radiály (ako mikro a makroregionálne rozvojové osi) zo smerov: Poprad/Kežmarok (*Smižany*), Hrabušice/NP Slovenský raj (*Smižany*), Iľiašovce (*Smižany*), Levoča (*Harichovce*), Rožňava/Hnilec/Dobšiná (*SNV časť Novoveská Huta*), Teplička, Markušovce/Lieskovany, Spišské Vlachy/Danišovce.

Doplňkovými prvkami princípov možnej regulácie rozvojových procesov môžu byť línie ideovej kompozičnej vzťahovosti a imaginárne kompozičné body v krajine sídla. Nie je vylúčená ich hypotetická fyzická konštrukcia a definovanie v priestore formou účelových urbánnych, ale aj rýdzo technických prvkov (solitéry, stavebno-krajinné dominanty), resp. cielenej kompozičnej vizualizácie prírodných prvkov (v priestorových priehľadoch). Dominantným v tomto zmysle sa javí krajinársky priezor mesta Spišská Nová Ves cez severozápad Hornádskej kotliny na panorámu masívu Vysokých Tatier (výrazný z priestoru nad letiskom – Na Šajbe a Malé pole). V blízkom, až bezprostrednom krajinno-panoramatickom vzťahu funkčných priestorov mesta s prírodným okolím a jeho dominantami sa ako významné javia pohľadové priezory v hypotetických osiach na výraznú horizontálnu líniu Levočských vrchov s Blaumontom na severe, (nepripustnosť zástavby) resp. dynamický horizont krajiny v juhozápadnom až juhovýchodnom pohľadovom segmente s uplatnením množstva dominant v predpolí

Havraních vrchov a Slovenského raja (Šulerloch, Ježova hora, Matka božia a v priestore Novoveskej Huty Žompy, Hrnčiarka, Okružlovec, Medvedia hlava, Suchá hora, Muráň ...). V bližšom až vnútornom horizonte krajiny mesta sa uplatňuje terasa a línia nivy Hornádu, ako aj nív potokov Holubnica, Hlinica, Brusník a ostatných prírodných osí reliéfu.

Posledným uvádzaným, no jedným z najdôležitejších princípov regulácie rozvojových procesov je rešpektovanie systémovo vymedzenej základnej kostry ekostabilizačnej štruktúry na území mesta, zabezpečujúcej ochranu prírodných zdrojov a priebežne udržateľný rozvoj všetkých funkčných štruktúr krajiny. Ide o vzájomný vzťah a optimalizáciu zastúpenia a fungovania urbánnych a prírodných štruktúr.

4.3.2.2. Konceptné ciele a formovanie nosných sústav mesta

Základná osnova mesta Spišská Nová Ves je v urbanistickej koncepcii ÚPN mesta kvalitatívne zhodnocovaná cieľavedomou a zámernou artikuláciou štruktúry, najmä formovaním a postupným rozvíjaním nosných sústav mesta. Tie sú založené na súčinnosti nadradených ramien, osí, resp. ťažísk, uzlov a centier, cieľovo sledujúcej organickú jednotu. Vyššia urbanitná účinnosť takto koncipovanej zväzujúcej sústavy je tvorená postupnou koncentráciou centrotvorných funkčných prvkov a architektonických atraktivít do ťažiskových priestorov.

Tvorba nosných sústav mesta Spišská Nová Ves je postavená na zásade sústreďovania, gradovania a permanentného vyzrievania:

- *mestskosti (vyššej urbanity)*
- *príťažlivosti, atraktívnosti, bohatosti*
- *umeleckej, kultúrnej, estetickkej účinnosti.*

Tým najmä nosná ťažisková sústava so zapájaním pôvodne vyvinutých suburbií (dnešných mestských častí), Centrum, Tarča, Juh, Ferčkovce, Západ, Východ, Sever (Blaumont), Novoveská Huta, ale aj ich novonavrhovaných rozvojových častí, resp. tiež potenciálneho nového suburbia Šulerloch, nadobúda a dáva potenciálne mestu Spišská Nová Ves vlastný špecifický výraz, neopakovateľnosť, rozmanitosť, typickú atmosféru prostredia. Jej hlavný význam spočíva však v atraktívnej a zväzujúcej sile, podmieňujúcej zomknutosť - organickosť sídelného útvaru, ovšem pri rešpektovaní uchovania priestorovej, obsahovej i vzťahovej identity - zreteľnej artikulácii suburbií a jej ďalšieho možného zveľaďovania, kvalitatívneho a aj plošného územného rozvoja.

Koncepcia rozvoja mesta sleduje hlavné princípy formovania a valorizácie jeho systému a štruktúry. Tieto sú zhmotnením a zákonitým odrazom dialektickej súčinnosti spoločenských podmienok a lokálnych daností (prírodných a civilizačných), v konkrétnej urbanistickej štruktúre mesta Spišská Nová Ves a v jej zákonitom vývojovo-transformačnom pohybe.

Koncepcia vychádza teda z poznania a definovania staticko-dynamických charakteristík urbanistickej štruktúry. Ďalší vývoj stavia na ich cieľavedomom rozvíjaní, pri obmedzovaní, resp. odstraňovaní brzdiacich či deformačných prejavov náhodnej alebo bezkonceptnej urbanizácie.

Pri vecnom formovaní koncepcie ide v ÚPN mesta Spišská Nová Ves o pochopenie a postavenie najmä nasledovných konceptných cieľov:

1. *Vytypovanie rozvojových smerov (osí), ako prirodzených, historicky determinovaných vývojovo-vzťahových sústav, v ktorých je zákonite integrovaný vnútorný i vonkajší rozvoj a ich vzájomná podmienenosť. Ako potenciálne smery rozvoja sú v ÚPN mesta Spišská Nová Ves predikované nasledovné urbanizačné osi, ako rozvojové koridory urbánnych polyfunkčných (mestotvorných) štruktúr sídla:*
 - I. *severo-západná urbanizačná os:* historické jadro mesta - sídlisko Západ / priestor severo - západného potenciálneho rozvojového uzla vybavenosti Rovne (na rozhraní katastrov Spišská Nová Ves a Smižany) - smer Smižany;
 - II. *juho-západná urbanizačná os:* historické jadro mesta Spišská Nová Ves - priestor potenciálneho juho-západného rozvojového uzla vybavenosti Na Šajbe / Malé pole - mestská časť Novoveská Huta (ako špecifická vnútro sídelná radiálna rozvojová os);
 - III. *juho-východná urbanizačná os:* historické jadro mesta Spišská Nová Ves - priestor potenciálneho juho-východného ťažiskového rozvojového uzla regionálnej vybavenosti Roveň (v novokoncipovanom krížení ciest II/536, persp. I/536 a II/533 vo východnej kontaktnej polohe mesta);
 - IV. *severo-východná os:* historické jadro mesta Spišská Nová Ves – priestor rozvojového uzla vybavenosti Pod Blaumontom (so zapojením priestoru lesoparku) – v perspektívnom pokračovaní na Harichovce ako vedľajší rozvojový koridor urbánnych polyfunkčných štruktúr;

Uvedené 4 základné rozvojové osi majú rozdielny charakter i urbanizačnú opodstatnenosť. Otázkou ďalšieho posúdenia bude ich hierarchické vyjadrenie, priestorovo-štruktúrna konkretizácia a spodrobnenie v nižších stupňoch ÚPD mesta Spišská Nová Ves.

Každá z uvádzaných rozvojových osí má už v súčasnosti vytvorené základné, východiskové dispozície pre následný možný kvalitatívny rozvoj. Predpoklad ich možného formovania je pritom rôznorodý, u každej z nich špecifický a závisí od súčasnej kvality poskytujúcej iniciačné efekty rozvoja, resp. na druhej strane od charakteru bariér. Významným determinantom je prioritne predpoklad formovania vnútorného rozvoja ukotvenia osí v ťažiskových urbánnych priestoroch. Z tohoto hľadiska sa javí ako veľmi významný ukotvujúci priestor ich spojnice na západnom okraji historického jadra, v centre mesta. V tomto priestore treba počítať s dôslednou (a náročnou) revitalizáciou a prestavbou funkčných štruktúr pre centrum sídla, vrátane podzemnej urbanizácie pre dopravno-obchodné vybavenie centra.

Veľmi dôležité je dbať v súčinnosti s predikciou rozvojových osí na územné zabezpečenie uvádzaných priestorov rozvojových uzlov vybavenosti ako pólov rozvojových osí, v ich krížení s navrhovanou vnútro sídelnou tangenciálnou (okružnou) rozvojovou osou (v línii vonkajšieho dopravného okruhu). Každý z týchto navrhovaných priestorov rozvojových uzlov - Rovne, Roveň, Na Šajbe/Malé pole, Pod Blaumontom - je špecifický svojim obsahom a významnosťou. Pre zabezpečenie aglomeračných vývojových trendov a pre regionálnu významnosť sídla a s ňou súvisiacu územno-rozvojovú potrebu sa javí ako veľmi dôležitý východný rozvojový uzol „Roveň“ v novom ťažisku nadradených cestných koridorov.

Okrem uvedených rozvojových osí, ktoré vystupujú v polohe hlavných rozvojových koridorov urbánnych polyfunkčných štruktúr sídla, urbanistická koncepcia predpokladá naviac 2 vedľajšie

rozvojové koridory urbánnych polyfunkčných štruktúr sídla, prebiehajúcich paralelne v severo-južnej orientácii – jedna východne a druhá západne od historického jadra.

- Okrem urbanizačných osí predpokladá návrh rozvoj *d'alších doplnkových extenzívnych radiálnych sústav*, ktoré v súčinnosti s navrhovanými potenciálnymi (prírodnými), ekostabilizačnými zložkami vytvoria priestor pre nadradené funkčné atraktivity areálového charakteru. Prírodný základ týchto sústav vytvára predpoklad riešenia vzájomne prepojenej štruktúry ekokoridorov, zabezpečujúcich svojou extenzívnou urbánnou bázou zachovanie priestorovej identity suburbií, naviac s možnosťou väzby vnútromestskej štruktúry s vonkajším prírodným základom.

Návrh ÚPN mesta predpokladá dotvorenie prírodného pólu sústavou prirodzených biokoridorov s využitím sústavy vodných tokov. Ich zhodnocujúci význam je tiež v poslaní členiť urbanizačné sústavy (štruktúru) na optimálne organizačné a funkčné útvary.

- Ďalšou koncepciou zásadou, na ktorú sa urbanistický návrh zameriava, je *dešifrovanie urbanizačného jadra - jadier*, ako zárodočného fenoménu rozvoja a valorizácie urbanistickej štruktúry.

V priebehu historického vývoja urbanizácie prevzalo na seba funkciu dominantného jadra historické jadro Spišskej Novej Vsi, pričom jadrá (nevýrazné, resp. absentujúce) nadväzne vyvinutých mestských častí majú viac alebo menej korigujúci vplyv na urbanizačný trend. Dostali sa v zásade do mimoosových polôh, a tým stratili urbanizačný vplyv. Návrh sleduje ich následné integrovanie do formovania vnútornej nosnej ťažiskovej sústavy mesta a tým navrátenie (podporu) ich prirodzeného urbanizačného účinku.

- Ďalším dôležitým podnetom návrhu je *dešifrovanie prirodzených predpokladov formovania vnútornej nosnej ťažiskovej sústavy*, ako lineárno-uzlovej priestorovej skladby, relatívne kontinuálneho charakteru. V nej integráciou funkčných, výtvarných a prírodných hodnôt vytvorenie sústavy vyššej urbanity v meste.

Súčasná formotvorná tendencia evokuje uplatnenie sústavy paralelných, komplementárnych ťažiskových zložiek polaritného charakteru : klud, peší život - ruch, automobilový pohyb. Ako nadradené dvojťažisko sa javí vzájomné postavenie jadra Spišskej Novej Vsi a paralelného novokoncipovaného prevádzkového uzla Roveň, ktorý sa prognózne a v novej, regionálnej dimenzii vysúva z terajšej polohy v centre mesta na jeho okraj východným smerom (technicko-priestorová úprava súčasného dopravného uzla na komunikácii II/536, v budúcom navrhovanom krížení s komunikáciou II/533 v úlohe diaľničného privádzača). Tieto sa ďalej rozvíjajú systémom diferencovaných osí a uzlov (začleňujúc i ďalšie jadrá). Priestor Roveň teda koncepcia ÚPN mesta rozvíja ako potenciálnu špecifickú zložku vnútornej nosnej ťažiskovej sústavy, pričom overuje návrh vytvorenia centra regionálneho charakteru, ako špecifického vstupného veľkokapacitného vybavenostného súboru v priestore budúceho zaústenia diaľničného privádzača do vnútra mesta. Tým sa rieši jedna z neodvratných funkcií regionálneho centra (Stredný Spiš) a súčasne sa posilňuje účinnosť ťažiskovej sústavy.

Dôležitým koncepčným vstupom je prehodnotenie relatívne zdeformovanej komunikačnej

osnovy mesta. Uplatňuje sa dotvorenie nosného radiálneho komunikačného systému na dôslednejší radiálne okružný, pri súbežnom uplatnení technických úprav dopravných uzlov. Hľadajú sa najmä polohy pre vytvorenie neexistujúceho, alebo podhodnoteného vonkajšieho (veľkého) okruhu a to v koncepcnej súčinnosti s riešenými urbanizačnými trendami rozvoja mesta a radiálnym prepojením pre tangenciálne zapájanie vzťahov pôvodných a navrhovaných mestských funkčných celkov.

Osobitným zámerom koncepcie je dešifrovanie historických kompozičných prejavov: uzlových, priestorových dominantných polôh, kompozičných osí, s dôrazom na dynamiku ich časopriestorového formovania. Na princípe continuity sa lokalizujú následné nosné kompozičné prvky a zložky. Ich opodstatnenosť je overená v konkrétnych podmienkach priestorovej štruktúry.

Naznačené hlavné koncepcné zámery sú interpretované v grafickej časti ÚPN. Cieľavedome sú upriamené na základnú osnovu riešenia. Z nich sa následne prirodzene odvinú ďalšie tvorivé počiny konkrétnejšieho a vecnejšieho charakteru v následných nižších, resp. špecificky zameraných územnoplánovacích dokumentoch mesta Spišská Nová Ves.

4.3.2.3. Kompozičné princípy

Svojou podstatou tvoria urbanizačné rozvojové osi základnú priestorovo-kompozičnú kostru s tendenciou gradácie, až štruktúrálnu-kompozičného vyvrcholenia priestorových účinkov v ich priestorových líniiach. V ich ukotvujúcich priestoroch (urbánnych ťažiskách) bude prirodzene, ale predovšetkým podporujúco - zámerne a cielene dochádzať k hmotovému sústreďeniu a priestorovo - výškovým dominantným zvýrazneniam urbánnej štruktúry.

Výškovú gradáciu a dominanty ako významné identizujúce momenty je vhodné lokalizovať predovšetkým v nových rozvojových priestoroch, v korelácii s prírodnými dominantami širšieho krajinného kontextu, na princípe latentných, pocitovo - vnemových kompozičných osí, s kotvením na dominantách prírodného krajinného horizontu :

- * Potenciálne regionálne centrum turizmu a cestovného ruchu (Na Šajbe/Malé pole) – Šulerloch, resp. v severo-západnom smerovaní s priehľadom na panorámu Vysokých Tatier;
- * Historické jadro Spišská Nová Ves (s dominantou veže) centrum - Navrhovaný potenciálny rozvojový obytný priestor Na Šajbe (rozvojové časti urbanistického okrsku „K“) – Matka božia;

*

V mikropriestore zonálnej štruktúry sídla vystupuje rad ďalších kompozičných spojitostí a fenoménov, ktoré treba "objaviť " a riešiť v nižších stupňoch ÚPD, vo väzbe na uvedené kompozičné princípy mesta.

4.3.3. Základná charakteristika funkčno-priestorovej orientácie mesta Spišská Nová Ves

Rozvojová stratégia prijatou orientáciou formuje mesto Spišská Nová Ves vo svojom geopolitickom priestore ako administratívno-správne, kultúrno-spoločenské, obchodno-obslužné a výrobnoprevádzkové centrum subregionálneho významu. Zároveň ho formuje aj ako centrum turizmu, rekreácie a športu regionálneho až nadregionálneho významu.

To predpokladá zvýraznenie významu terciéru a kvartéru v ekonomickej orientácii mesta a výrazné uplatnenie príslušnej vybavenostnej supraštruktúry. V uvedenej súvislosti sa dôležitou javí územným plánom uplatňovaná harmonizácia a vyváženosť urbánnej a prírodnej štruktúry mesta v komplexnom geoekologickom obraze sídelnej krajiny a v rámci nej funkčno-priestorová optimalizácia základných funkcií výroby, bývania a rekreácie.

KULTÚRNO-HISTORICKÉ DEDIČSTVO, JEHO OCHRANA A REGULÁCIA MOŽNÉHO VYUŽÍVANIA

- 5.1. Vývoj územia sídla a historický základ jeho urbánnej štruktúry
 - 5.1.1. *Charakteristika a identifikácia určujúcich vývojových znakov*
 - 5.1.2. *Priestorová legislatívna ochrana urbánnych štruktúr*
 - 5.1.3. *Hlavné zásady pamiatkovej starostlivosti pre územie ochranného pásma pamiatkovej zóny*
- 5.2. Solitérne kultúrne pamiatky
- 5.3. Archeologické východiská a lokality
 - 5.3.1. *Charakteristika archeologických východísk*
 - 5.3.2. *Identifikácia archeologických lokalít*
 - 5.3.3. *Podmienky legislatívnej ochrany archeologických lokalít a nálezov*
- 5.4. Koncepčná interpretácia územnej ochrany kultúrneho dedičstva

5.1. Vývoj územia sídla a historický základ jeho urbánnej štruktúry

5.1.1. Charakteristika a identifikácia určujúcich vývojových znakov

Mesto Spišská Nová Ves a jeho okolie patrí k historicky najstarším mestám na Spiši. Jeho vývoj v priebehu storočí nebol jednoliaty, mesto zaznamenalo rôzne obdobia vývinu, rastu i úpadku. V súčasnosti jeho význam neustále narastá a odhliadnúc od súčasných (zrejme prechodných) celospoločensky sa prejavujúcich objektívnych ekonomických a demografických rozvojových problémov stáva sa dôležitým správnym, kultúrnym i hospodárskym centrom stredného Spiša.

Prirodzený, relatívne stabilný základ súčasnej historicky vyvinutej štruktúry a tým zároveň pevnú východiskovú bázu ďalšieho rozvoja sídla tvorí súčasný historický jadrový urbánny útvar. Identitne tu popri ňom vystupuje urbánna štruktúra novodobých mestských častí. Ich vzájomne podmienený urbanizačný proces ovplyvnil charakter súčasnej štruktúry mesta, ktorého najstabilnejšou zložkou zostáva historické jadro. (A ako špecifický pendant rurálna štruktúra Novoveskej Huty). V zásade si udržalo postavenie nadradeného urbanizačného ťažiska, s tendenciou gravitačného účinku na novodobé mestské časti. Odráža sa to aj v charaktere jeho nadväznej štruktúry, ktorá je poznačená dvoma urbanizačnými tendenciami. Tendenciou obaľovania jadra pri uplatnení dostrednej hodnotovej gradácie a tendenciou preferovania vzájomných vzťahových priestorov. Ich výsledkom je čiastočne narušená štruktúra historického jadra, ktoré si napriek tomu udržalo základný charakter i urbanizačný vplyv na ďalšie formovanie mesta.

Osídleniu územia mesta, v stredoveku vymedzeného kamenným opevnením bezprostredne predchádzala existencia viacerých slovanských osád, ktorých názvy sa zachovali v najstarších písomných prameňoch. Uvádza sa v nich osada Kozma, Stojan, Brusnik, Šág, Schwanis. Dedina Kozma sa nachádzala na úpätí Blaumontu, dedina Stojan pri sv. Trojici a dedina Šág na mieste niekdajšieho stredovekého kláštora a neskôr Šestnástky. Tieto dediny mali takmer stabilné chotárne hranice z obdobia slovanského osídlenia a veľkomoravského obdobia. Zanikali postupne v dôsledku presídľovania do konštituujuceho sa mesta v 13.-14. storočí. Priamo na území mesta, najmä na východnej strane preukázali archeologické nálezy sídlisko z druhej vlny kolonizácie Spiša Slovanmi /7.-8. storočie/ - osadu zvanú Iglov, ktorej dominantou bol kostol Panny Márie, stojaci na mieste dnešného farského kostola. Založenie osady Iglov nie je písomne doložené, podľa metácie však ide o osadu, ktorá sa stala súčasťou novej osady, pomenovanej Nova Villa, čo naznačuje paralelnú existenciu staršieho sídliska. Prvá písomná zmienka o Novej Ville, ktorá vznikla ako osada spišských Sasov, pochádza z roku 1268. Z výpovedí písomných historických prameňov, doložených početnými, avšak sporadickými archeologickými nálezmi vyplýva, že stredoveké mesto vznikalo postupnou zástavbou parciel do súvislej radovej zástavby, po oboch stranách dnešného námestia. V období predveľkomoravskom a veľkomoravskom bolo osídlenie podieľajúce sa na vytváraní stredovekého mesta sústredené v oblasti dnešnej Mlynskej ulice a východne od nej, ďalej v polohe Reduty a Zimnej ulice až po evanjelický kostol. Toto osídlenie sa viaže k názvu Iglov. Po tatárskom vpáde 1241-42 v tomto území, no najmä v oblasti Mlynskej ulice došlo k rozsiahlemu požiaru, pri ktorom nepochybne zhoreli všetky, dovtedy zrejme drevené objekty. Zástavba bola obnovená v pomerne krátkom čase, avšak už nie v pôvodnej rozlohe.

K urbánnemu formovaniu sídelnej štruktúry a k výraznému obohateniu súčasného kultúrno-historického dedičstva výrazne prispela historická nemecká kolonizácia. V druhej polovici 13. storočia sa usadili nemeckí kolonisti na severnej strane mesta v osade Nova Villa, dnes Letná strana v rozptyle presahujúcom stredoveké opevnenie mesta až po Smižianskú Roveň, vrátane Levočskej ulice.

Postupne, ako sa v priebehu druhej polovice 13.storočia začalo pravdepodobne budovať mestské opevnenie, sústreďovalo sa osídlenie do jeho vnútra a do polovice 14. storočia všetky staršie sídliská na okolí zanikli. Rozsah opevneného územia poskytuje mapa z r.1783 doložená archeologickými nálezmi zvyškov základov opevnenia na Hviezdoslavovej, Slovenskej, Rázusovej a Hanulovej ulici. Okolie mesta za líniou mestského opevnenia tvorili majere a polia, len na južnej strane sa nachádzali malé sídliská - banícka osada Klopp Orth, garbiarska osada a tzv. Šestnástka, ktoré vznikli v priebehu 16. storočia. V 17. a 18. storočí sa mesto menilo len obnovou a prestavbou existujúcich domov, zahusťovaním zástavby parciel, kde stále bola prevaha záhrad a polí. Parcely domov boli veľmi dlhé, mesto na rozdiel od iných nemalo ulice paralelné s námestím, hoci priestor na takéto riešenie existoval. Mesto sa teda rozrastalo do dĺžky.

Výraznejší rozvoj mesta nastal až v 19.storočí, po odstránení zvyškov hradieb. Najprv na južnej strane popri mlynskom náhone, neskôr v druhej polovici 19. storočia pribudli nové štvrte na severnej a severozápadnej strane. Takto vznikla celá ulica Odborárov, západne od nej Chrapčiakova so zástavbou rovnakého typu. Medzi nimi boli tradične dlhé parcely so záhradami, ktoré po roku 1900 rozdelili novou ulicou - dnes Vajanského. Výrazný rozvoj mesta súvisel s vybudovaním železničnej trate Košice - Bohumín so stanicou a zastávkou v Spišskej Novej Vsi (1871 ?). Vybudovaním železničnej trate mesto rýchlo naberá na význame a sústreďuje sa v ňom najmä hospodárska moc. V tomto období dochádza tiež k zástavbe v severozápadnej časti územia, na severnej strane Hviezdoslavovej ulice a na voľných plochách po oboch stranách cintorína, najmä však smerom na východ. Táto výrazná stavebná aktivita pravdepodobne súvisela so snahou stabilizovať v danom prostredí určitú societu, dôležitú pre chod Košicko-Bohumínskej železnice, ktorá mala v Spišskej Novej Vsi sústredenú údržbu. Pravdepodobne z rovnakého dôvodu vznikla v tom istom čase kolónia domov na južnej strane v priestore medzi Stredným a Dolným mlynom a po oboch stranách Mlynskej ulice. Tieto štvrte sa zaplňali domami postupne v priebehu prvých troch desaťročí.

Vybudovanie Košicko-Bohumínskej železnice malo nepochybne veľký vplyv na rozvoj priemyselných areálov, prevádzok a zariadení, keď popri baníctve mesto zaznamenáva rozmach drevárskeho a potravinárskeho priemyselného odvetvia. (Továrň na nábytok, továrň na škrob, lieh a škrobový cukor, konzerváreň, mlyny a cestovinárne, mäsiarstvo atď). Tieto svojim areálovým priestorovým účinkom zasiahli podstatne do urbánneho obrazu mesta. Samotná železnica s areálovou prevádzkou nákladnej stanice, depom a pridruženými pomocnými a skladovými zariadeniami poznamenala ďalší vývojový rámec mesta, ktorý sa v súčasnosti prejavuje silným priestorovým bariérovým účinkom.

Poslednou výraznou etapou v urbanistickom vývoji mesta sú radikálne zásahy do pôvodnej štruktúry parciel realizované postupne od 50-tych rokov. Nová bytová výstavba za Letnou a Zimnou stranou zásadne narušila pôvodnú štruktúru mesta. Historická architektúra a jej hmotová skladba na pôvodných parcelách sa tak dostala do kontrapozície s novodobou výstavbou. Rovnako neorganicky bola nahradená pôvodná urbanistická štruktúra najmä na východnej strane panelovou výstavbou sídliska Východ, ale i na západnej strane námestia nesúrodou novou výstavbou, bez proporčných urbanistických vzťahov, v aditívnom radení ako sólo architektúry (Dom služieb, Obchodný dom, Dom kultúry, hotel, administratívne budovy ...). Necitlivé zásahy poznačili v rámci zahusťovania zástavby aj historické parky v okrajových častiach mesta.

Koncom 19. a začiatkom 20. stor. sa začal výraznejšie rozvíjať aj turistický ruch, orientovaný na Slovenský raj a neďaleké Vysoké Tatry, ako aj poznávanie výrazného kultúrneho dedičstva Spiša.

Súčasný obraz urbánnej štruktúry mesta Spišská Nová Ves je výsledkom výrazne dynamického rozvoja mesta najmä v ostatných desaťročiach. Ten spôsobil čiastočné narušenie a podstatnú premenu

kontinuálne vyvinutej pôvodnej urbánnej štruktúry.

5.1.2. Priestorová legislatívna ochrana urbánnych štruktúr

V záujme zachovania a súčasnej funkčnej aktivácie historických architektonických a urbanistických hodnôt pôvodnej urbánnej štruktúry časti mesta Spišská Nová Ves (prioritne historického jadra mesta a špecifickej rurálnej rozvolnenej štruktúry časti Novoveská Huta) je potrebné rešpektovať ich prioritnú odbornú pamiatkovú celopriestorovú ochranu a reguláciu využívania.

Centrum mesta Spišská Nová Ves tvorí historické jadro, ktoré si až doposiaľ zachovalo charakter autentického historického prostredia s typickou urbánou štruktúrou. Okrem meštianskych domov, verejných a sakrálnych budov sa zachoval pôdorys, hmotová a kompozičná skladba zástavby s typickým humanistickým merítkom, determinujúca charakteristickú urbanistickú kompozíciu, vnútorný i vonkajší obraz mesta.

Donedávna platná legislatíva z oblasti štátnej pamiatkovej starostlivosti zabezpečovala ochranu len objektov zapísaných v ústrednom zozname kultúrnych pamiatok. Historické jadro nebolo chápané ako ucelený urbanistický súbor. V dôsledku tejto skutočnosti došlo v predchádzajúcom období na jeho území k viacerým necitlivým zásahom - najmä veľkoplošným asanáciám historického stavebného fondu vo východnej a západnej časti a jeho nahradenie neadekvátnou novou štruktúrou. Ďalším negatívnym zásahom bola realizácia severojužného tranzitného dopravného ťahu, ktorý zásadne narušil celistvosť námestia ako ústredného priestoru historického jadra. Až zákon SNR č.27/87 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a jeho vykonávacia vyhláška č.21/88 Zb. ktoré sú základnými legislatívnymi normami v oblasti štátnej pamiatkovej starostlivosti v SR, zohľadňujúcimi tiež medzinárodné konvencie o potrebe ochrany historických sídiel (svetová charta ICOMOS o záchrane historických miest, prijatá a schválená UNESCO v r. 1987 vo Washingtone) umožnili vyhlásenie významnejších historických jadier na Slovensku za pamiatkové zóny, ktoré popri pamiatkových rezerváciách predstavujú ďalšiu kategóriu chránených historických urbanistických súborov.

V Spišskej Novej Vsi bola pamiatková zóna vyhlásená Okresným úradom Spišská Nová Ves vyhláškou č. 1/1992 z 20.januára 1992. Súčasne s pamiatkovou zónou bolo vyhlásené ochranné pásmo, predstavujúce širší záber územia (viď grafickú prílohu). Hlavnou zásadou záchranu a revitalizácie priestorov pamiatkovej zóny Spišskej Novej Vsi a jej ochranného pásma je zachovanie celistvosti pôvodnej urbanistickej štruktúry formou sanačnej regenerácie v priestoroch s kompaktnou historickou zástavbou. V územiach s narušenou historicko-urbanistickou štruktúrou je potrebné formou regeneračnej prestavby docieľiť symbiózu novej a historickej zástavby. Pri komponovaní novostavieb zachovať diaľkové pohľady na historické jadro mesta s uplatnením jeho historických dominánt, panorámy a siluety z hlavných pohľadových koridorov. V súvislosti s novelizáciou zákona o štátnej pamiatkovej starostlivosti okrem sprísnenia podmienok ochrany pamiatkového fondu treba počítať tiež s užšou previazanosťou na legislatívu v oblasti územného plánovania a stavebného poriadku.

Na území mesta Spišská Nová Ves bolo k obdobiu 11/2000 evidovaných 77 nehnuteľných kultúrnych pamiatok (viď kap. 5.2.). Rešpektovanie ich ochrany a regulatívy optimálneho začlenenia do rozvojového rámca mesta rieši v súčasnosti samostatný územnoplánovací dokument *Regulačný plán pamiatkovej zóny Spišská Nová Ves*, (v dobe vyhotovenia ÚPN mesta pripravovaný na rozšírenie v územnom rozsahu jej ochranného pásma).

Uvádzaný územnoplánovací dokument pamiatkovej zóny sleduje zosúladienie záujmov pamiatkovej starostlivosti s potenciálnym využívaním kultúrneho dedičstva a iniciuje tvorbu

územnoplánovacích regulatívov jeho ochrany a využívania prostredníctvom územnoplánovacej dokumentácie na zonálnej úrovni. Odborným podkladom pre územno-plánovací proces sú v zmysle zák. SNR č. 27/87 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti „Zásady pamiatkovej starostlivosti pre územie ochranného pásma pamiatkovej zóny Spišskej Novej Vsi“, spracované Pamiatkovým ústavom Bratislava, pracoviskom Spišská Nová Ves v 12/96. Ich pripravovaná aktualizácia, spolu s aktualizáciou Zásad pamiatkovej starostlivosti pre pamiatkovú zónu budú východiskovým odborným podkladom pre pripravovaný *Regulačný plán pamiatkovej zóny Spišská Nová Ves s rozšírením o jej ochranné pásmo*.

ÚPN mesta Spišská Nová Ves v plnej miere akceptuje východiská existujúcej legislatívnej ochrany a zásad pamiatkovej starostlivosti v zmysle vyššie uvedeného dokumentu a optimalizuje ich súlad s urbánnymi procesmi vo vzťahu k predikcii územného rozvoja mesta prostredníctvom územnoplánovacej dokumentácie na úrovni ÚPN OBCE. Navyše iniciuje potrebu uplatnenia ochrany pôvodnej rurálnej rozvoľnenej štruktúry časti Novoveská Huta, pre ktorú vytvára predpoklady v podobe regulatívov pre rozvoj.

5.1.3. Hlavné zásady pamiatkovej starostlivosti pre územie ochranného pásma pamiatkovej zóny

Súčasťou priestorovej ochrany historického jadra je aj vymedzenie a rešpektovanie jeho ochranného pásma. Úlohou ochranného pásma je optimalizácia priestorového súladu reálnej a potenciálnej stavebnej štruktúry v tangenciálnom dotyku s historickým jadrom pri akceptácii nasledovných hlavných zásad:

1. Objekty evidované v ÚZKP a objekty záujmu pamiatkovej starostlivosti dotvárajúce prostredie pamiatkovej zóny a hodnotných historicko-urbanistických priestorov ochranného pásma zachovať a udržiavať v dobrom stavebno-technickom stave. Zabezpečiť využitie objektov zodpovedajúce ich umelecko-historickej a architektonickej hodnote i priestorovo dispozičným danostiam.
2. V prípade komplexnej pamiatkovej obnovy objektov evidovaných v ÚZKP sa vyžaduje pred spracovaním projektovej dokumentácie vykonanie sondážneho, minimálne však obhliadkového pamiatkového prieskumu, ktorého výsledky budú určujúce pre projektové riešenie i realizáciu obnovy.
3. U objektov záujmu pamiatkovej starostlivosti prichádzajú do úvahy väčšie stavebné zásahy vo vnútorných priestoroch a objemovo primerané prístavby v dvorových častiach. V individuálne posudzovaných prípadoch sú možné úpravy tvarov striech a ich architektonizácia umiestnením vhodných presvetľovacích prvkov (vikiere, strešné okná), ojedinele i nadstavba ďalšieho podlažia. Takéto úpravy prichádzajú do úvahy najmä v radovej prízemnej zástavbe na Hviezdoslavovej, ul. Odborárov, Starosaskej, Duklianskej ulici a v príľahlých i ďalších vilových štvrtiach.
4. Hodnotné priečelia objektov pamiatkového záujmu s dobovým architektonickým členením a štukovou výzdobou zachovať v pôvodnom výraze, drevené okenné a dverné výplne s charakteristickým členením a vyrezávaným dekorom zachovať a nenahrádzať výrobkami z plastu.
5. Zachovať v grafickej časti vyznačené úseky oplotenia so zaujímavou tvarovo a výtvarne riešenými kovovými dielcami a bránami, pochádzajúcimi najmä z obdobia secesie.
6. Asanácie obmedziť len na najnutnejšie prípady (havarijné prípady), vylúčiť veľkoplošné asanácie.

7. V hodnotných uličných priestoroch zachovať hmotovo-priestorovú skladbu, merítko a štruktúry zástavby, uličné čiary, vo vilových štvrtiach ich charakteristické prírodné prostredie (záhrady). Jedná sa najmä o ulice Hviezdoslavova, Slovenská, ul. Odborárov, Starosaská, Vajanského, Chrapčiakova a vilové štvrte nadväzujúce na severnú a južnú hranicu pamiatkovej zóny.
8. Novostavby na území ochranného pásma koncipovať primerane historickému prostrediu, zodpovedajúcim urbanistickým objemovým a hmotovým riešením s použitím adekvátnych výrazových prostriedkov, tvaroslovia, materiálov a farebnosti. Pôjde o symbiózu novej a historickej zástavby. Pri výškovom zónovaní nových dostavieb budú zachované diaľkové pohľady na historické jadro mesta s uplatnením jeho historických dominánt, panorámy a siluety z hlavných pohľadových koridorov.
9. Pred projektovou prípravou a realizáciou novostavieb v ochrannom pásme pamiatkovej zóny je nutné stanoviť kritériá ich urbanistického zakomponovania a hmotového stvárnenia, v rámci ktorých bude uplatnené tiež kritérium na kvalitu architektonického riešenia. V prípade väčších stavebných komplexov sa budú vyžadovať alternatívne riešenia s dokumentovaním uplatnenia novostavieb v hlavných pohľadoch na pamiatkovú zónu. Pre takéto prípady využívať tiež možnosti vypísania urbanisticko-architektonických súťaží.

/ Z hľadiska problematiky nových dostavieb v ochrannom pásme pamiatkovej zóny Spišská Nová Ves sú najcitlivejšie plochy kontaktné s hranicou pamiatkovej zóny, najmä doposiaľ nezastavané územie nábrežia Hornádu, kde došlo v sedemdesiatych rokoch k veľkoplošnej asanácii historického stavebného fondu a územie pri západnej hranici pamiatkovej zóny pri administratívnej budove Agrostavu a ulici Ing.Straku.

/ V prvom prípade sa vyžaduje urbanisticko-architektonické dotvorenie kompaktnou mestotvornou architektúrou, merítkom, hmotovou kompozíciou a tvarovým riešením korešpondujúcou s historickou zástavbou pamiatkovej zóny. Realizácia dostavby by mala vychádzať z kvalitného architektonického návrhu pri použití tradičných materiálov a súčasných architektonických výrazových prostriedkov. Pri výškovom riešení komplexu cca s tromi nadzemnými podlažiami pôjde tiež o vhodné prekrytie nesúrodnej zástavby s nízkou architektonickou hodnotou situovanej pri juhozápadnom okraji pamiatkovej zóny v diaľkových pohľadoch na mesto z južného smeru. V rámci funkčného využitia územia vylúčiť výrobné prevádzky, veľkoobjemové sklady a ďalšie funkcie so zvýšenými nárokmi na dopravu, znečisťujúce životné prostredie.

/ V druhom prípade pôjde o dostavbu územia kontaktného so západnou hranicou pamiatkovej zóny, kde na mieste likvidovanej historickej zástavby pôvodne uzatvárajúcej pôdorys námestia bola v 80-tych rokoch realizovaná solitérna výšková administratívna budova. Urbanistické zakomponovanie dostavby v tomto priestore by malo zohľadniť pôvodný pôdorysný tvar námestia v tejto jeho časti. Kvalitné architektonické riešenie kompaktnejšej zástavby s kompozíciou viacerých hmôt, vhodným objemovým a tvarovým stvárnením by sa malo pokúsiť eliminovať nepriaznivé výškové pôsobenie administratívnej budovy voči pomerne vyrovnanej výškovej hladine zástavby pamiatkovej zóny.

10. Na území ochranného pásma zamedziť zhoršovaniu životného prostredia, t.j. vylúčiť funkcie so závadnou prevádzkou, ktorá znečisťuje ovzdušie, má nadmerné priestorové nároky a zvýšené požiadavky na statickú a dynamickú dopravu, najmä na územiach nadväzujúcich na hranicu pamiatkovej zóny.

11. Pri zriaďovaní obchodných a iných prevádzok v budovách evidovaných v ÚZKP a objektoch pamiatkového záujmu a súvisiacich úpravách parteru (vstupy, výklady, firemné označenia a reklamy) budú zohľadnené požiadavky pamiatkovej starostlivosti a adekvátne estetické kritériá.
12. Pri riešení rekonštrukcie verejných sietí technickej infraštruktúry vylúčiť umiestňovanie súvisiacich zariadení (elektrické rozvádzače, plynové prípojky, regulátory plynu, plynomery a pod.) na architektonicky hodnotných priečeliach domov a v cenných uličných priestoroch. Rekonštrukciu elektrických sietí riešiť kabelizáciou pod úrovňou terénu s odstránením doterajších vzdušných vedení a ich betónových a iných podpôr. Verejné osvetlenie riešiť prvkami materiálovo a esteticky na úrovni zodpovedajúcej danému priestoru.
13. Zabezpečiť ochranu a údržbu verejnej zelene, záhrad, cintorína a pod., zábery na dopĺňanie a novú výsadbu zelene zosúladiť so záujmami pamiatkovej starostlivosti.

*

Nezávisle na legislatívnej ochrane stavebných kultúrnych hodnôt, resp. kontinuálne s ňou sleduje zhotoviteľ ÚPN mesta Spišská Nová Ves utváranie predpokladov pre koncepcnú ochranu identity prírodných komponentov urbánneho subjektu mesta. Za tým účelom cielene zhodnocuje a vymedzuje rámcové potenciálne identizujúce priestory pre rozvoj funkčných vnútrošidelných membrán s prevažujúcou podstatou prírodných prvkov. Tie majú koncepčne plniť strategickú úlohu vnútorného vývoja organizmu sídla tak, aby jeho časti vytvárali funkčne jednotný, avšak priestorovo artikulovaný šidelný útvar, potvrdzujúci identitu jeho častí a ich špecifickosť.

5.2. Solitérne kultúrne pamiatky

Pri priebežnej optimalizácii zapájania solitérov v štruktúre kultúrno-historického fondu do rozvojových procesov mesta je potrebné rešpektovať zoznam solitérnych kultúrnych pamiatok na území katastra mesta Spišská Nová Ves, v zmysle legislatívneho dokumentu „Ústredný zoznam kultúrnych pamiatok“ – územie katastra mesta Spišská Nová Ves.

/ Aktuálny zoznam evidovaných objektov v ÚZKP na území pamiatkovej zóny, k obdobiu 11/2000:

STR.Č.	ČÍSLO ÚZKP	M.Č.	NÁZOV KP	ADRESA	PARCELNÉ Č.
str.č. 1	ÚZKP 566	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.38	parc.č. 2487
str.č. 2	ÚZKP 567	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.39	parc.č. 2489
str.č. 3	ÚZKP 568	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.40	parc.č. 2490
str.č. 4	ÚZKP 569	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.42	parc.č. 2493
str.č. 5	ÚZKP 570	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.46	parc.č. 2498
str.č. 6	ÚZKP 571	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.47	parc.č. 2499
str.č. 7	ÚZKP 572	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.48	parc.č. 2504
str.č. 8	ÚZKP 573	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.54	p.č.2517/1,2516

str.č. 9	ÚZKP 574	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.58	parc.č.2591
str.č.10	ÚZKP 575	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.60	parc.č.2598
str.č.11	ÚZKP 576	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.61	parc.č.2599
str.č.12	ÚZKP 578	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.65	p.č. 2603/1,2
str.č.13	ÚZKP 579	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.67	parc.č. 2606
str.č.14	ÚZKP 581	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.79	parc.č. 2623
str.č.15	ÚZKP 582	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.85	parc.č. 2630
str.č.16	ÚZKP 583	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.91	parc.č. 2642
str.č.17	ÚZKP 587	SNV	dom meštiansky	Štefánikovo nám. č.19	parc.č. 2119
str.č.18	ÚZKP 590	SNV	dom meštiansky	Letná ul. č.27	parc.č. 158
str.č.19	ÚZKP 591	SNV	dom meštiansky	Letná ul. č.29	parc.č. 156
str.č.20	ÚZKP 592	SNV	dom meštiansky	Letná ul. č.34	parc.č. 149
str.č.21	ÚZKP 593	SNV	dom meštiansky	Letná ul. č.35	parc.č. 148
str.č.22	ÚZKP 594	SNV	dom meštiansky	Letná ul. č.42	parc.č. 137
str.č.23	ÚZKP 595	SNV	dom meštiansky	Letná ul. č.43	parc.č. 136
str.č.24	ÚZKP 596	SNV	dom meštiansky	Letná ul. č.45	parc.č. 134
str.č.25	ÚZKP 597	SNV	dom meštiansky	Letná ul. č.48	parc.č. 129
str.č.26	ÚZKP 598	SNV	dom meštiansky	Letná ul. č.49	parc.č. 127
str.č.27	ÚZKP 599/1	SNV	dom meštiansky	Letná ul. č.50	p.č. 126,125
str.č.28	ÚZKP 599/2	SNV	tabuľa pamätná	Letná ul. č.50	p.č. 126,125
str.č.29	ÚZKP 600	SNV	dom meštiansky	Letná ul. č.51	parc.č. 124
str.č.30	ÚZKP 601	SNV	dom meštiansky	Letná ul. č.52	parc.č. 123
str.č.31	ÚZKP 602	SNV	dom meštiansky	Letná ul. č.53	parc.č. 121
str.č.32	ÚZKP 603	SNV	dom meštiansky	Letná ul. č.54	parc.č. 120
str.č.36	ÚZKP 606/1	SNV	škola	Radničné nám.č.1	parc.č. 20
str.č.37	ÚZKP 606/2	SNV	tabuľa pamätná (škola)	Radničné nám.č.1	parc.č. 20
str.č.39	ÚZKP 608	SNV	radnica	Radničné nám.č.7	parc.č. 2
str.č.40	ÚZKP 609	SNV	reduta	Radničné nám.č.4	parc.č. 11,12
str.č.41	ÚZKP 610	SNV	kostol ev. a v.	Radničné nám.č.8	parc.č. 4
str.č.42	ÚZKP 611	SNV	kostol r.k. Nanebovz. panny Márie	Radničné nám.č.6	parc.č. 1
str.č.43	ÚZKP 612	SNV	kostol r.k. Nepoškvr. počatia panny Márie	Levočská ul. č.12	parc.č. 300
str.č.47	ÚZKP 1574	SNV	tabuľa pamätná	Štefánikovo nám. č.7	parc.č.2147
str.č.51	ÚZKP 1580	SNV	pomník kpt. Jána Nálepku	Radničné nám.	parc.č. 5
str.č.52	ÚZKP 2363	SNV	pamätník SNP	Radničné nám./park	parc.č. 9
str.č.53	ÚZKP 2365/1	SNV	dom ľudový (Hanulov dom)	Hanulova ul. č.29	parc.č. 2779
str.č.54	ÚZKP 2365/2	SNV	tabuľa pamätná	Hanulova ul. č.29	parc.č. 2779
str.č.57	ÚZKP 3879	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.62	parc.č.2600
str.č.58	ÚZKP 3880	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.76	parc.č.2619
str.č.59	ÚZKP 3881	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.77	parc.č.2620
str.č.60	ÚZKP 3882	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.78	parc.č.2621
str.č.61	ÚZKP 3883	SNV	dom meštiansky	Štefánikovo nám. č.11	parc.č.2123
str.č.62	ÚZKP 3884	SNV	dom meštiansky	Štefánikovo nám. č.13	parc.č.2122
str.č.63	ÚZKP 3885	SNV	dom meštiansky	Štefánikovo nám. č.15	parc.č.2121
str.č.64	ÚZKP 3886	SNV	dom meštiansky	Štefánikovo nám. č.17	parc.č.2120
str.č.65	ÚZKP 3887	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.64	parc.č.2602
str.č.74	ÚZKP 4451/1	SNV	kandeláber I.	pred Redutou	parc.č. 10
str.č.75	ÚZKP 4451/2	SNV	kandeláber II.	pred Redutou	parc.č. 10
str.č.76	ÚZKP 4451/3	SNV	kandeláber III.	pred Redutou	parc.č. 10
str.č.77	ÚZKP 4451/4	SNV	kandeláber IV.	pred Redutou	parc.č. 10
str.č.78	ÚZKP 10836	SNV	dom meštiansky	Letná ul. č.37	parc.č. 145

/ Objekty vyhlásené MK-SR za kultúrne pamiatky v priebehu rokov 1997-98:

str.č.80	ÚZKP 11071	SNV	dom meštiansky	Letná ul. č.61
str.č.81	ÚZKP 11085	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.70
str.č.82	ÚZKP 11086	SNV	dom meštiansky	Zimná ul. č.90
str.č.83	ÚZKP 11087	SNV	budova býv. súdu	Hviezdoslavova ul.č.15
str.č.84	ÚZKP 11088	SNV	škola	Radničné nám. č.5
str.č.85	ÚZKP 11128	SNV	plastika na stĺpe / Immaculata	Radničné nám.
str.č.86	ÚZKP 11242	SNV	kaplnka r.k. sv. Trojice	Markušovská cesta

/ Zoznam objektov evidovaných v ÚZKP na území ochranného pásma pamiatkovej zóny:

str.č.33	ÚZKP 604	SNV	budova administr. (Okresný úrad)	Štefánikovo nám. č.1	parc. č. 1924
str.č.34	ÚZKP 605/1	SNV	škola (Gymnázium)	Školská ul. č.7	parc. č. 2101
str.č.35	ÚZKP 605/2	SNV	tabuľa pamätná (škola - gymnázium)	Školská ul. č.7	parc. č. 2101
str.č.38	ÚZKP 607	SNV	internát býv. železničiarov	Fabínyho č.1	parc. č. 2027
str.č.50	ÚZKP 1579	SNV	pomník padlým sov. armády	starý cintorín	parc. č. 1041
str.č.56	ÚZKP 3623	SNV	škola býv. evanjelická	Hviezdoslavova ul. č.6	parc. č. 2087
str.č.69	ÚZKP 4450/1	SNV	depo rušňové s areálom		parc. č. 9182
str.č.70	ÚZKP 4450/2	SNV	dielňa opravárenská		parc. č. 9182
str.č.71	ÚZKP 4450/3	SNV	sklad (rušňové depo)		parc. č. 9182
str.č.72	ÚZKP 4450/4	SNV	budova administratívna		parc. č. 9182
str.č.73	ÚZKP 4450/5	SNV	veža vodárenská		parc. č. 9182
str.č.79	ÚZKP 10837	SNV	sirotinec bývalý	Hanulova č.4	parc. č. 2825
* Spracované návrhy do ÚZKP, v čase vyhotovenia ÚPN mesta v štádiu schvaľovania:					
		SNV	Súbor náhrobkov na starom cintoríne (23 návrhov)		

/ Zoznam objektov evidovaných v ÚZKP mimo územie pamiatkovej zóny a jej ochranného pásma

str.č.44	ÚZKP 613	SNV	kaplnka r.k. sv. Jána Nepomuckého	Hutníanska cesta	parc. č. 7213
str.č.45	ÚZKP 614	SNV	kaplnka r.k. sv. Anny	Harichovská cesta	parc. č. 9395
str.č.46	ÚZKP 1573	SNV	tabuľa pamät. J.Drinockého -na bud.školy	Stojan č.1	parc. č. 4846
str.č.48	ÚZKP 1577	SNV	tabuľa pamät. padlým členom NV na letis.	Letecká ul.	parc.č.10044
str.č.49	ÚZKP 1578	SNV	tabuľa pamät.obč. zavražd. pri Smiž.lese	Letecká ul.	parc.č.10038
str.č.55	ÚZKP 2367	SNV	pamätník 700.výročia založenia mesta	sídliisko Gen. Svobodu	parc. č. 7189
str.č.66	ÚZKP 4448	SNV	most cestný kamenný	Novoveská Huta	parc. č. 8467
str.č.67	ÚZKP 4449/1	SNV	tehelňa parná	orientač. č. 1404	p.č.6382,6384
str.č.68	ÚZKP 4449/2	SNV	lisovňa tehál	orientač. č. 1404	p.č.6382,6384

5.3. Archeologické východiská a lokality

Územie dnešného Spiša, konkrétne Hornádskej kotliny s mestom Spišská Nová Ves a jeho najbližším okolím bolo - ako to dokazujú početné archeologické výskumy - osídlené už niekoľko tisícročí pred n.l. Na území katastra mesta Spišská Nová Ves, resp. v jeho bezprostrednom kontakte so susednými katastrami okolitých sídiel sú zastúpené významné archeologické lokality z období praveku až novoveku. Najpočetnejšie sú zastúpené lokality doby bronzovej, doby rímskej, obdobia Veľkej Moravy a stredoveku.

5.3.1. Charakteristika archeologických východísk

Archeológia v súčasnosti disponuje veľkým množstvom zásadných poznatkov o pravekom i stredovekom osídlení intravilánu i extravilánu mesta. Po konfrontácii týchto poznatkov s doposiaľ vyslovenými názormi opierajúcimi sa len o historické pramene môžeme sa dopracovať k realistickému pohľadu na prehistóriu, históriu lokality i na samotný mestotvorný proces.

Je možné konštatovať, že najvhodnejším terénom na osídlenie v praveku aj v stredoveku boli priestory na brehoch rieky Hornád, okolie potoka Brusník a Levočského potoka. Už od neolitu (mladšia doba kamenná) boli pri výbere najvhodnejšie polohy na osídlenie nivné pôdy v okolí Hornádu. Preto ľavobrežná terasa Hornádu od Smežianskej Maši až po sútok Hornádu s Brusníkom bola intenzívne osídlená najstaršími poľnohospodármi. Kvalita pôdy a blízkosť vodných zdrojov už v mladšom praveku strácali na svojom význame. Od doby bronzovej do veľkej miery tento faktor dopĺňa blízkosť zdrojov medenej rudy a od doby železnej blízkosť zdrojov bahenných rúd a možnosti dolovania povrchových žíl železnej rudy.

Za najstaršie doklady o živote človeka na území Spišskej Novej Vsi pokladáme artefakty štiepanej industrie nájdené v piesčitých vrstvách v polohách Nad pílou a Rittenberg I. Charakter predmetov dovoľuje zaradiť ich do obdobia 5000 rokov pred n.l.

Najstarší poľnohospodári v neolitickom období (mladšia doba kamenná 5000-3000 r. pr.n.l.) využili na osídlenie ľavobrežnú terasu Hornádu. Fragmenty ich príbytkov, ohniská a zásobnicové jamy, ale predovšetkým bohaté keramické artefakty, kamenné a kostené nástroje sa našli v polohách Kapustnice I, Metropol, Ulica Ing. Kožucha, Vajanského ulica, Smežianska Roveň, Pri Smežianskych závorách a Námestie - Letná ulica.

V neskorej dobe kamennej (eneolit 3000-1900 r. pr.n.l.) boli k osídleniu využité polohy Kapustnice I, Sídliisko gen. Svobodu - Tarča, Pod Tarčou a Modrý vrch (Blaumont). Najväčšie a najdlhšie osídlené sídlisko bolo na Sídlišku gen. Svobodu - Tarči. Jeho rozloha sa pohybuje okolo 15 000 m².

V dobe bronzovej (1600-700 r. pr.n.l.) boli významné lokality ľudu otomanskej kultúry v polohách Kapustnice I, Ulica Ing. Kožucha - Otex a Hospodársky dvor OSP.

Reprezentanti pilinskej, kyjatickej a gávskej kultúry v mladšej dobe bronzovej boli zistení v dvadsiatich polohách, a to Smežianska Roveň, Kapustnice II, Pod Kudlovcom, Radlinského ulica, Námestie II - Zimná ulica, Pri židovskom cintoríne, Pri Svätej Trojici - kaplnka, Kozí briežok, Zimná ulica - Námestie, Mlynská ulica, Nižný Levočský potok - TOS, Pod Blaumontom, Zimná ulica - Reduta, Pri Sv.

Trojici - Mäsopriemysel, Salvova ulica, Kukučínova ulica, Pod Šajbou, Okruhlovec - Zámčisko, Železničná stanica, Skala - Kudlovec, Námestie - Letná ulica a Letná ulica - Sídliisko Východ.

Tento nárast v osídlení je spájaný s intenzívnou exploatáciou medenorudných ložísk v južnej časti katastra mesta, čo potvrdzujú aj pamiatky po kovoliateckej činnosti na jednotlivých lokalitách.

Nález z doby železnej (700 - 0 r. pr.n.l.) sa koncentrovali do priestoru terajšej železničnej stanice. Je pravdepodobné, že v tomto priestore nájdené zlaté a strieborné keltské mince patrili do záveru doby železnej.

Obdobie po zlome letopočtu (staršia doba rímska 0 - 200 r. n.l.) je charakteristické kvantitou osídlenia, budovaním hradísk, intenzívnou ťažbou, ako aj spracovaním rúd a rozvojom obchodu. Toto konštatovanie sa odzrkadľuje v nálezoch väčšieho počtu zaniknutých hutníckych objektov a veľkého množstva železnej hutníckej trosky, ale aj mnohé importy keramiky a šperkov. Práve zo Spišskej Novej Vsi sú dôkazy o odlievaní rímskych spôn na lokalite Pod Skalou - Pri Hornáde. V polohe Smižianska Roveň sa našla veľmi vzácna rímska keramika tzv. terra sigillata.

Bez evidentného prerušenia a často v tých istých polohách sa zistilo aj osídlenie v mladšej dobe rímskej (3.- 4. stor. n.l.).

V tomto období dosiahla hutnícka činnosť vrcholu. Produkcia jednotlivých výrobní železa presahovala domácu potrebu a stala sa prostriedkom pre výmenný obchod. V tomto období je pomerne veľa importov z oblasti podunajska, ale aj z východnej dáckej oblasti.

V dobe rímskej boli osídlené tieto polohy: Smižianska Roveň, Modrý vrch - Blaumont, Námestie II - Zimná ulica, Nižný Levočský potok - TOS, Zimná ulica - Reduta, Pri Sv. Trojici - Mäsopriemysel, Skala - Kudlovec, Ulica Starosaská a Nad medzou.

V závere tohoto pravekého osídlenia katastra mesta je potrebné poukázať na význam už v praveku existujúcich komunikácií.

V dobe kamennej a v dobe bronzovej nie je možné v tomto prostredí hovoriť o komunikáciách v zmysle ustálených cestných ťahov. V materiálnej kultúre každej epochy možno síce uviesť dôkazy o priamej či sprostredkovanej výmene tovarov aj medzi vzdialenejšími oblasťami a sú dôkazy aj o priamych teritoriálnych kultúrnych vplyvoch prejavujúcich sa vo všetkých oblastiach života pravekého obyvateľstva.

Akési miestne komunikácie možno pripustiť v neskorej dobe kamennej, kedy sa na Spiši vybudoval aglomeračný systém postavený na existencii hradísk, ku ktorým patrili okolité osady a kedy Spiš dosahuje vysokú hospodársku i kultúrnu úroveň a hlavne ľud tzv. kanelovanej kultúry zasahoval aj do severných oblastí Maďarska a do južných oblastí Poľska.

Sú dôvody domnievať sa, že na rozhraní staršej a mladšej doby železnej sa ustálili niektoré cesty - cestné ťahy, pri ktorých sa vybudovali opevnené hradiská. Jedna z najvýznamnejších ciest východo-západného smeru bola cesta vedúca hrebeňom Levočského pohoria sledovateľná od severného okraja pohoria Branisko až po rozvodie riek Poprad a Váh. Táto cesta a cesty z juhu vyúsťujúce v Hornádskej kotline, z povodia rieky Slaná a z Pohronia mali iste aj transkontinentálny význam. Druhou pomerne významnou komunikáciou vo východo-západnom smere bola cesta, ktorá išla po ľavobrežných pahorkatinách rieky Hornád, na ktorú sa napájali ďalšie cesty miestneho významu.

Stručný prierez pravekou sídliskovou situáciou v tomto priestore, výhodnosť určitých polôh pri opakovanom výbere pre osídlenie, strategické polohy pre budovanie opevnených sídlisk, využívanie vodných tokov a fixovanie istých komunikačných ťahov sa v mnohých smeroch odráža aj v nasledujúcom historickom období. V počiatkoch obdobia včasného stredoveku (sťahovanie národov 4.-5. stor. n.l.), ale hlavne v jeho závere začiatkom 6. storočia prichádzajú na Spiš prví Slovania. Skromné keramické pamiatky sa zistili v polohe Starosaská ulica. Zbytky príbytku s ohniskom a celou nádobou sa našli v polohe Pod Kudlovcom.

Nedostatočné poznatky a tiež len započatý výskum lokalít z tohoto obdobia nedovoľuje zatiaľ sledovať ďalšiu prípadnú kontinuitu slovanského osídlenia Spiša aj v nasledujúcom storočí.

Priaznivejšia je situácia v osídlení Spiša v jeho druhej vlne kolonizácie Slovanmi od rozhrania 7.-8. storočia. V dobe predveľkomoravskej sa zahusťuje osídlenie, ktoré malo svoje hospodársko-správne, mocenské i kultúrne centrum na hradisku v Čingove. Aj po vojenskom zásahu veľkomoravských vojsk v druhej polovici 9. storočia sa na dedinskom osídlení nič podstatné nezmenilo. Aj napriek tomu, že po zničení predveľkomoravského centra na Čingove bolo teritórium Spiša rozdelené do troch hradskej oblasti, slovanské osady v katastri terajšej Spišskej Novej Vsi zostali aj naďalej vo sfére čingovského hradiska, ktoré si noví vládcovia vybudovali v inej polohe (na pravom brehu rieky Hornád), nie na mieste predveľkomoravského hradiska.

Čo je pre ďalší vývoj rozhodujúce, je postupné budovanie hradskej správy územia, jeho ochrana bojovníkmi - kopijníkmi a vytváraním systému tzv. služobníckych osád. Na Spiši sa zachovali dôkazy o existencii slovanských žúp. O slovanských grófoch - županoch sa hovorí ešte v 13. storočí. Niektoré miestne názvy dokonca vyjadrujú vzťah či územnú pozíciu konkrétneho územia alebo sídliska voči správne stredisku - hradisku. Na pôde Spišskej Novej Vsi je veľká koncentrácia polôh osídlených predveľkomoravskými a veľkomoravskými Slovanmi. Ide o polohy Kapustnice I, Smežianska Roveň, Hospodársky dvor OSP, Radlinského ulica, Námestie II - Zimná ulica, Mlynská ulica - Východ, Nižný Levočský potok - TOS, Pod Blaumontom, Zimná ulica - Reduta, Pri Sv. Trojici - Mäsopriemysel, Zimná ulica - Sídlisko Východ a Námestie pri Radnici.

Dlhodobé osídlenie polohy je evidentné v polohách Kapustnice I, Mlynská ulica, Zimná ulica - Východ, Námestie a Radlinského ulica. Najmä lokality vo východnej časti terajšieho intravilánu mesta mali neskoršie kľúčovú polohu v budovaní stredovekého mesta.

Treba poukázať aj na to, že v období 9.-11. storočia došlo k horizontálnemu posuvu niektorých slovanských osád. Zdá sa, že rozhodujúce je obdobie okolo roku 1000, kedy zväčšenou zrážkovou činnosťou dochádza k zaplavovaniu sídlisk v blízkosti vodných tokov a podmäčaniu zemnicových príbytkov, v dôsledku čoho obyvatelia opúšťajú tieto polohy a usadzujú sa v polohách vzdialenejších od vodných tokov a vo vyšších polohách.

Obdobná bola aj situácia na ploche pri sútoku Hornádu a potoka Brusník. Starí Slovania premiestnili svoju dedinu do vyššie položených polôh, a to od terajšieho dvora OSP až po úroveň Evanjelického kostola, zhruba v úrovni terajšej Zimnej ulice. Tu sa koncentrovala aj hutnícka i kováčska činnosť. V polohe pri redute bola kovoliatecká dielňa, na mieste ktorej sa okrem výraznej veľkomoravskej keramiky našla aj medená troska a kovoliatecký téglik.

Nie je vylúčené, že aj v dôsledku vojenských udalostí v 11. storočí a zaboru Spiša do uhorského kráľovstva v 12. storočí došlo k úbytku obyvateľstva aj na týchto lokalitách.

Je pravdepodobné, že začiatkom 13. storočia bol opačný demografický vývoj. Stredoveká

osada vo východnej časti sa rozrástla a osídlili sa aj ďalšie polohy v terajšom intraviláne mesta, ale aj mimo mesta. V tomto období sa enormne zintenzívnila banícka a hutnícka činnosť. Na každej lokalite sú dôkazy o tavení železných rúd a v jednom príbytku na Zimnej ulici sa našli aj tzv. horolezecké mačky a banícke kladivko, ktoré používali prospektori a baníci.

K drastickej zmene situácie dochádza v období po tatárskom vpáde v rokoch 1241-1242. Na všetkých lokalitách s väčšou koncentráciou drevených stavieb, ale najmä v dedine vo východnej časti mesta došlo k celoplošnému požiaru. Na spálenisku bol aj v tejto polohe život obnovený. Nie však na celej ploche predošlej dediny. V ostatných častiach sa obnovili stavby až po nejakom nie príliš dlhom časovom odstupe.

V druhej polovici 13. storočia, pravdepodobne v dôsledku príchodu kolonistov vznikajú nové sídelné jednotky, a to v polohách: Letná ulica - sídlisko Východ, Smižianska Roveň, Námestie II - Zimná ulica, Nižný Levočský potok - TOS, Ulica J.Kollára, Banícka škola, Dvor Vlastivedného múzea, Slovenský kostol, Letná ulica - Dielo, Námestie II - Letná a Smižianska Roveň - Sídlisko Západ.

V nasledujúcich desaťročiach pretrvávalo osídlenie len na lokalitách, ktoré po vybudovaní opevnenia zostali v jeho vnútri a ešte do konca 13., resp. do polovice 14. storočia zanikli všetky sídliská v extraviláne.

Treba pripomenúť, že v dnešnom katastri boli ešte ďalšie dediny, ktorých poloha, pomenovanie i osud je historicky doložený. Ide o dedinu Kozma, nachádzajúcu sa na južnom úpätí Modrého vrchu - Pod Blaumontom, dedinu Stojan, nachádzajúcu sa v polohe lokality Pri Sv. Trojici, dedinu Brusník, nachádzajúcu sa v polohe Pod zámčiskom, dedinu Šág, v mieste stredovekého kláštora, neskoršie Šestnástky a v súčasnosti zimného štadiónu a dedinu Schwanis, nachádzajúcu sa v údolí potoka Derfinka. Archeologické a historické pramene hovoria o tom, že dediny Kozma, Stojan a Brusník boli slovanské od veľkomoravského obdobia a zanikli aj v dôsledku výstavby mesta v priebehu 13.-14. storočia. Aj posledné dve dediny zanikajú z rovnakých príčin v 14. a 15. storočí.

Obce Kozma, Stojan a Šág mali takmer stabilné chotárne hranice vymedzené doloženými hranicami susedných katastrov. Len obce Brusník a Schwanis nemali ustálené hranice v južnom smere, teda na ploche, ktorá ako neosídlená sa neskôr dostala do majetku kráľa.

Osobitne sa vyžaduje komentár k ďalším dvom stredovekým dedinám, a to k dedine Iglov a Villa Nova. Dedina Iglov sa aj podľa historických prameňov nachádzala na pôde terajšieho intravilánu mesta. Jej chotár bol vymedzený vodnými tokmi Hornádom a Brusníkom (predtým Wenigbach) a hranicou katastra veľkomoravskej a po veľkomoravskej obce psiarov Smižany.

Takto vymedzený kataster mal dĺžku okolo 4 500 metrov a šírku od 600 do 1 200 metrov a pôdorysne vytváral úzky územný útvar na východnej časti ukončený zahrotením, vytvoreným sútokom Hornádu a Brusníka. A v tomto hrote (ihle) evidujeme najintenzívnejšie slovanské osídlenie. Z hľadiska orientácie vo vzťahu k slovanskému hradisku na Čingove bola táto slovanská dedina situovaná v tejto zahrotenej časti katastra. V hrote, teda v Ihle. Nie je vylúčené, že táto prozaická popisnosť polohy dediny bola dôvodom aj pre ustálenie jej názvu na Iglov.

Je potrebné len dodať, že o ďalšom osude tejto dediny a o tom, či bude začlenená do tvoriacej sa urbanistickej štruktúry mesta, alebo či zostane len za múrami, sa rozhodovalo na konci 13. storočia v čase, keď sa budovali prvé úseky mestského opevnenia. K pochopeniu tejto situácie je potrebné povedať aspoň základné údaje o situovaní dediny kolonistov Nova Villa.

Je pozoruhodné, že na ploche medzi dedinou Iglov a potokom Brusník sa nezistilo žiadne stredoveké osídlenie pred 13. storočím. Pri výskume polohy Letná ulica - Sídliisko Východ sa zistili pozostatky nadzemných príbytkov (ale aj zemnicové domy) z 13. storočia. Podobná situácia, ale s dôkazmi o dlhodobejšom obývaní zemnicových domov bola v polohách Ulica J.Kollára a Slovenský kostol. To dovoľuje predpokladať, že kolonisti z druhej polovice 13. storočia sa usídlili v blízkosti starej slovanskej dediny Iglov a plocha od sídliska Východ po Slovenský kostol reprezentuje územie, na ktorom vznikla dedina Nova Villa. Skorý zánik skúmaných domov je možné vysvetliť len tým, že obyvatelia z týchto domov boli účastníkmi radovej výstavby domov už v jej prvej stavebnej fáze v 14. storočí. Na tejto stavebnej aktivite sa pravdepodobne zúčastnili aj obyvatelia, ktorí opustili menšie osady v rôznych častiach extravilánu mesta a tí obyvatelia Iglova, ktorí žili v polohách východne od Mlynskej ulice.

Pre sídliskové pomery v 13. až 16. storočí je potrebné zohľadniť aj vzťah obydlí k výrobným, hlavne metalurgickým objektom. Hutnícke a kovoliarske objekty z veľkomoravského obdobia boli bezprostredne pri príbytkoch a nemali výraznejšie odčlenenie od sídliska.

Už v prvej polovici 13. storočia, keď z pôvodného rozptýleného osídlenia sa začínajú vytvárať kompaktnejšie osídlené útvary a technické objekty, sú vyčleňované na okraj osady. V druhej polovici 13. storočia, snáď aj v dôsledku začínajúcej špecializácie remesiel, baníckej a hutníckej činnosti, sú sprážovacie a taviace pece situované ďalej od okraja kompaktného sídliska. Zistilo sa to v polohách Sídliisko Východ - Letná ulica, Zimná ulica - Námestie II a Letná ulica - Dielo (M 37-12-14:60). Táto prax tu platila až do konca 15. storočia. Možno teda povedať, že metalurgické objekty relatívne vymedzujú postupný posuv zástavby intravilánu v smere od východu na západ.

Jedinú výnimku tu mala zvonolejárska dielňa v 14.-16. storočí, situovaná v blízkosti Rožňavskej brány. Treba dodať, že keď sa zoberie do úvahy aj to, že v 14. storočí v úrovni Levočskej ulice bola vybudovaná mestská nemocnica, poloha týchto dvoch objektov tak vymedzuje západnú hranicu kompaktnej zástavby mesta okolo polovice 14. storočia. Ani jeden z týchto objektov už v tomto období nemohol byť niekde v strede dediny, ale len na okraji mestskej zástavby. To potvrdzujú aj analogické situácie v Levoči a v Kežmarku.

Ešte začiatkom 14. storočia boli hutnícke objekty na Zimnej ulici v úrovni Evanjelického kostola, čo potvrdzuje spomínanú prax. Pece na tavenie železnej rudy boli v začiatku 15. storočia postavené ďalej na západ v úrovni terajšej Geologickej a baníckej priemyselnej školy. Tie však ešte pred koncom 15. storočia zanikli a na ich mieste pôsobila významná hrnčiarska dielňa.

Od tejto doby nebol v intraviláne mesta postavený žiaden hutnícky objekt. Železiarska výroba sa presunula do polôh v blízkosti rudných ložísk, výdatných vodných tokov a do polôh s dostatkom dreva na výrobu dreveného uhlia. Táto prekážka k ukončeniu zástavby priestoru vymedzeného hradbami skončila koncom 15. storočia.

Ukončením zástavby mesta v západnej časti sa v 16. storočí presunula stavebná aktivita do východnej časti, kde dožívala roztrúsená voľná zástavba a začínala radová výstavba domov. Tu sa premiestnila aj hrnčiarska a kachliarska výroba a možno aj iné remeslá. Vybuďovala sa aj časť Mlynskej ulice, ktorá vytvorila uzáver východného konca námestia.

Dôležité sú aj poznatky z výsledkov archeologického výskumu zaniknutej mestskej fortifikácie. Úlohou archeologického výskumu bolo ukončiť spory o existencii mestskeho opevnenia, overiť jeho priebeh, zafixovaný v pláne mesta z roku 1783, zistiť detaily stavebno-technických parametrov stavby a určiť dátum jeho výstavby a jednotlivých stavebných prác.

Výskum sa viazal na rôzne stavebné akcie v meste, ale využili sa aj možnosti sondáže v prístupných a nezastavaných plochách pri Západnej - hornej bráne, pri Východnej - dolnej bráne, pri Markušovskej ceste a na sídlisku Východ. V polohách na Hviezdoslavovej ulici, pri Levočskej bráne, na Mlynskej a Hanulovej ulici sa využili zásahy do terénu v rámci stavebnej činnosti.

V súčasnosti je možné jednoznačne povedať, že Spišská Nová Ves mala mestské opevnenie pozostávajúce z hradobného múra v dvoch prevedeniach. V severnej časti, takmer po celej dĺžke mal základy široké okolo 215 cm. Základ bol položený v základovej ryhe vykopanej presne na rozmer základu. Základná vrstva kameňa bola položená na kvalitné maltové lôžko, hrubé 5-10 cm. Takáto vrstva malty bola aj medzi kameňmi v základe a stenou základovej rýhy. Táto technológia zakladania základov pri sakrálnych i profanných stavbách je na Spiši ohraničená hornou hranicou okolo roku 1300. Bašty tejto časti hradieb sú v pôdoryse štvorcové a polkruhové, otvorené v smere mesta.

Je pozoruhodné, že takéto riešenie fortifikácie nemalo začleniť do hradbami vymedzeného intravilánu mesta práve slovanskú osadu Iglov.

Archeologickým prieskumom sa zistilo, že základ múra od miesta záhybu až po Východnú dolnú bránu, ale aj po celej dĺžke ulice Mlynskej, Hanulovej a Rázusovej bol široký len 120 cm a pri jeho vnútornej stene sú kolové jamy po drevenej konštrukcii ochodze.

Keď si uvedomíme, že projektované opevnenie mesta malo po obvode dĺžku okolo 3 270 metrov, že opevnenie malo štyri brány a pravdepodobne 44 bášt, treba konštatovať, že to predstavovalo veľkorysý stavebný zámer, ktorý bol nad sily privilegovaných obyvateľov Novej Villy. A v tom je asi kľúč k pochopeniu dôvodu zmeny stavebného zámeru vo východnej časti. Na ukončenie výstavby hradieb boli potrební aj obyvatelia Iglova, ale za cenu, že opevnenie bude preorientované tak, aby Iglov spolu s Novou Villou boli v takto opevnenom areáli. K zmene tohoto stavebného zámeru muselo dôjsť ešte na rozhraní 13.-14. storočia.

Výskumom sa zistili aj fragmenty múrov, ktorými bolo opevnenie mesta spevňované v 15. a 17. storočí. Definitívny zánik mestskej fortifikácie sa datuje pred polovicu 19. storočia, kedy sa kamene zo zbytkov hradobného múru použili na vybudovanie mestskej kanalizácie.

Dominantným objektom v každom urbanizme na Spiši je kostol. Preto aj kostoly, a to farský kostol Panny Márie, Slovenský kostol a kostol Sv. Trojice boli predmetom záujmu archeológov.

Výskumami kostolov Sv. Trojice a Slovenského kostola sa zistilo, že ich najstaršie časti reprezentovali jednopriestorové kostoly s polkruhovým uzáverom. Románska podoba fasády Slovenského kostola je známa aj z rytiny z roku 1503. Tento kostol bol postavený pravdepodobne pre potreby obyvateľov Novej Villy. Jeho terajšiu podobu poznamenali prestavby v 17. a 18. storočí.

Kostol Sv. Trojice hodnotený ako barokový, bol funkčný už v 13. storočí a slúžil obyvateľom dediny Stojan.

Najvýznamnejšie postavenie mal kostol Panny Márie, v súčasnosti farský kostol rímsko-katolíckej cirkvi. Najstaršiu časť kostola tvorí základový a časť nadzákladového múra jednolodového kostola s polkruhovitým východným uzáverom, nad ktorým stojí terajšia sakristia. Niekedy v 80. rokoch 13. storočia z tohto kostola bolo vytvorené sanktuárium, bola pristavená loď len o dva metre širšia než pôvodný kostol. Koncom 13. storočia, resp. začiatkom 14. storočia bola pri severnej stene sanktuária pristavená sakristia. Túto v priebehu prvej polovice 14. storočia zväčšili a prestavali na kaplnku Sv.

Barbory. Okolo polovice 14. storočia bola vybudovaný nový kostol. Loď kostola z konca 13. storočia bola zbúraná a vedľa starého sanktuária bolo postavené nové sanktuárium s trojbokým uzáverom. V západnej časti trojlodného päťpoľového kostola bola vstavaná veža. Po roku 1350 bolo prestavané staré sanktuárium na terajšiu sakristiu. Pri tom zanikla aj kaplnka Sv. Barbory. K severnej stene lode nového kostola bola v roku 1395 postavená kaplnka Sv. Michala. Po následných stavebných deštrukciách kostola v 15. storočí bola v rokoch 1501-1523 ku korpusu starej veže pristavená terajšia veža. Posledné výraznejšie stavebné úpravy spojené s prestavbou a rozšírením sanktuária sú z obdobia rokov 1771-1772.

Treba ešte pripomenúť, že cintorín pri kostole bol chránený múrom, pri ktorom z vonkajšej strany boli postavené domy obchodníkov. Na juhovýchodnom okraji kostolného dvora bola už v 14. storočí postavená budova cirkevnej školy, v blízkosti ktorej sa zistila studňa.

Pre pochopenie významu tohoto kostola v procese tvorby urbanizmu mesta treba uviesť nasledovné. Tento kostol pred 13. storočím bol postavený pri križovatke ciest vedúcich zo západu na východ a zo severu na juh. Mal dominantné postavenie nad slovanskou dedinou Iglov. Analogicky ako v mnohých ďalších prípadoch na spišských sídliskách dominantnosť postavenia kostola sa chápala jeho pozíciou na najvyššom mieste sídliska, ale aj určitým priestorovým odstupom od hornej hranice sídliska. Aj tu sa medzi kostolom s cintorínom a okrajom sídliska vytvoril priestor, ktorý sa využíval na hutnícku a kováčsku činnosť, ale slúžil aj ako trhovisko. Rešpektovanie tohoto priestoru sa odrazilo aj pri vytyčovaní čiar zástavby severne i južne od kostola. Poloha kostola s cintorínom a trhovisko si vynútili zakrivenie línie priečelia stavebných parciel a zásadne ovplyvnili výslednú podobu námestia - tzv. "vretenovitý" typ námestia.

Pri všetkých zmenách v osídlení Spišskej Novej Vsi a jej katastra podstatnú úlohu zohrali prírodné a terénne danosti, existencia sídelných útvarov, voľná nezastavaná plocha, cestné ťahy, poloha najstaršieho kostola, poloha trhoviska, poloha objektov zameraných na metalurgickú a kovoliackú výrobu, ale aj ľudský potenciál schopný takýto veľkorysý stavebný zámer realizovať.

Najmladším stavebným objektom v intraviláne je mestská kanalizácia, ktorá je dlhá okolo 10 km. Je murovaná s vydláždeným spodkom a polkruhovitým zaklenutím. Profil má šírku 60-90 cm a výšku 60-170 cm. Vybudovaná bola okolo polovice 19. storočia. Na stavbu boli použité aj kamene z múrov mestského opevnenia.

- *Pokus o rekonštrukciu historicko-urbanistického procesu vzniku a tvorby historického jadra mesta:*

Územie terajšieho intravilánu mesta bolo intenzívne osídlené autochtónnym slovanským obyvateľstvom už pred doosídľovaním (kolonizácia) Spiša v 13. storočí.

V bezprostrednej blízkosti slovanskej dediny Iglov sa usadili kolonisti a založili dedinu Villa Nova.

Obyvateľom Iglova slúžil kostol Panny Márie, postavený pred rokom 1200, okolo ktorého sa už v tomto období pochovávalo. Obyvatelia Villy Novej si postavili vlastný kostol, terajší Slovenský kostol na Levočskej ulici. Oba kostoly mali voči dedinám dominantné postavenie. Kostol Panny Márie bol farským kostolom a pri ňom sa aj pochovávalo. Cintorín bol od 15. storočia ohradený múrom. Na ploche medzi týmto kostolom a dedinou bol voľný priestor využívaný na hutnícku činnosť a trhy.

Z titulu privilégií začali kolonisti budovať mestské hradby, prvotne so zámerom opevniť len

dedinu Villa Nova, trhovisko a kostol. Svoj zámer neskoršie zmenili a do opevneného areálu pojali aj dedinu Iglov. Obyvatelia týchto obcí a ďalší, ktorí sa tu prisťahovali z okolitých zanikajúcich sídlisk, vybudovali koncom 13. a začiatkom 14. storočia jedno z najväčších mestských opevnení na Slovensku.

Na rozhraní 13. a 14. storočia začala sa výstavba domov v radovej zástavbe severovýchodnej časti námestia. Námestie sa postupne, na rozhraní 14.-16. storočia úplne zastavalo.

Objekty slúžiace na výrobu železa už od 15. storočia boli z opevneného mesta premiestnené do polôh na túto činnosť výhodnejších. Po tomto období vznikajú aj prvé profesne špecializované osady baníkov a garbiarov v priestore medzi mestskými hradbami a riekou Hornád.

Nové usporiadanie tohoto priestoru sa realizovalo až po odstránení hradieb, ktorých asanácia skončila v polovici 19. storočia.

Vretenovitý tvar námestia nevznikol ako stavebný zámer, ale len ako výslednica rešpektovania starších objektov a funkčných priestorov a prieťahu starších komunikácií.

Keď postupne zanikal systém povel'komoravských trhových osád, zintenzívnila sa poľnohospodárska výroba, remeselná výroba a baníctvo, ktoré vytváralo predpoklady pre hospodársku prosperitu. Obyvatelia obcí Iglov a Villa Nova mali za predpokladu spolupráce dobrú pozíciu v surovinových zdrojoch ukrytých v Spišskogemerskom rudohorí, ale aj v privilegovanom postavení skladovania a trhu s meďou a medenými výrobkami.

Novovzniknutý útvar bol predurčený k tomu, aby prevzal a rozvinul funkcie stredovekého mesta, vytvoril podmienky pre intenzívnejšiu remeselnícku výrobu, ale tiež poskytol lepšie a organizované zázemie banskému podnikaniu.

Aj keď pri tom nemožno vylúčiť, že okrem hospodárskych zámerov sa tu sledovali aj mocensko-politické ciele panovníka, využili ich hlavne kolonisti a to takým spôsobom, že už v 80. rokoch 13. storočia sú vo vedení správy mesta, ovplyvňujú formu prestavby farského kostola a formujú hospodársky i kultúrny život v meste.

Ich účasť na tvorbe urbanizmu mesta sa však nemôže preceňovať. V jeho schéme nie sú uvedené prvky vyspelého kolonizačného, geometricky organizovaného pôdorysu. Pre takýto zámer tu neboli vytvorené podmienky, ba naopak, existencia výraznejšej staršej sídlíštnej štruktúry bránila vytvoreniu takéhoto typu urbanizmu.

Snáď je žiadúce si pripomenúť všeobecnú skúsenosť, že celospoločenský i hospodársky trend pri zásadnej zmene výstavby sídlisk v stredoveku a s tým spojené vytváranie uličnej zástavby úzko súvisí s delením, predtým podľa slovanského zvykového práva spoločného územia, na vlastníctvo konkrétnych vlastníkov - stavebníkov. Tento jav je dostatočne zachovaný v archívnych prameňoch Spiša z 13. storočia.

Tento majetkoprávny akt sa odráža aj pri parcelácii stavebných pozemkov v začiatkoch výstavby mesta. Pri výbere prvého stavebného bloku sa rešpektovali vtedy zastavané plochy a volil sa priestor nezastavaný. Usporiadanie intravilánu už bolo do veľkej miery determinované aj existenciou mestského opevnenia. Existujúca zástavba jednotlivých polôh, hlavne vo východnej časti terajšieho mesta, nedovoľovala započat' radovú výstavbu domov v mieste osád Iglov a Nova Villa. Zdá sa byť celkom logické, že výstavba námestia začala od úrovne ulice J.Kollára a postupovala v smere na západ.

Radová zástavba južnej časti námestia - Zimnej ulice sa začala až v 15. storočí a ukončená bola v 16. storočí.

Údaj, ktorý hovorí, že v meste už v roku 1412 bolo 292 domových pozemkov len potvrdzuje predpoklady, že v 15. storočí bola ukončená zástavba centrálnej časti terajšieho historického jadra mesta a v 16. storočí po výstavbe murovaných domov v juhovýchodnej časti mesta, teda v mieste zaniknutého Iglova, na Mlynskej ulici a v blízkosti brán mestského opevnenia bol historický urbanizmus mesta dotvorený. V tomto období súbežne vznikajú dve remeselnícke osady za hradbami mesta. Ide o osadu baníkov Klepár, rozloženú v priestore medzi hradbami, riekou Hornád a Starou cestou a osadu garbiarov, situovanú pri mlynskom náhone, medzi Rožňavskou bránou a riekou Hornád.

5.3.2. Identifikácia archeologických lokalít

Prehľad je vypracovaný podľa evidencie a dokumentácie Archeologického ústavu SAV, pracovisko v Spišskej Novej Vsi k 30.6.1992 s overením a potvrdením r. 1997-98 pri vypracovaní analytických fáz ÚPN mesta Spišská Nová Ves. Predmetom ochrany v zmysle zákona SNR 27/87 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti podľa podkladov Archeologického ústavu SAV - pracoviska Spišská Nová Ves, sú nasledovné archeologické lokality:

Legenda k prehľadu:

Obdobie	Datovanie	Označenie
/ Paleolit a mezolit - staršia a stredná doba kamenná	1 700 000 - 5 000 r. pr. n.l.	P
/ Neolit - mladšia doba kamenná	5 000 - 3 000 r. pr. n.l.	N
/ Eneolit - najmladšia doba kamenná	3 000 - 1 900 r. pr. n.l.	E
/ Doba bronzová	1 900 - 700 r. pr. n.l.	B
/ Doba železná	700 - 0 r. pr. n.l.	Ž
/ Doba rímska	0 - 400 r. n.l.	R
/ Doba sťahovania národov a slovanská	5. - 11. stor. n.l.	S
/ Stredovek	12. - 15. stor. n.l.	St
/ Zaniknuté stredoveké osady	13. - 14. stor. n.l.	ZSO
/ Novovek	16. - 19. stor. n.l.	NO

*

- Lokality v katastri mesta:

Poloha	Obdobie	Rok výskumu
1. Nad pílou	P /?/	1972, 1978
2. Rittenberg I	P /?/	1972, 1974
3. Kapustnice I	N,E,B,S	1935-36, 1972-77, 1979, 1985-88
4. Metropol	N	1979

5. Ul.Ing.Kožucha-OTEX	N,B,St,No	1979, 1980-81
6. Letná ul.-Námestie II.	N,B,St,No	1997, 1998
7. Vajanského ul.	N	1973
8. Smižianska Roveň	N,B,R,S,St	1972, 1974, 1975, 1979, 1981-89
9. Pri Smižianskych závorách	N	1977
10. Tarča	E	1970-74, 1989
11. Pod Tarčou	E,St,No	1977
12. Modrý vrch (Bald mont, Blaumont)	E,R,St,No	1941, 1970-89
13. Kapustnice II	B,St	1972-74
14. Pod Kuldovcom	B,S	1975, 1979
15. Hospodársky dvor OSP	B,S	1972, 1975
16. Radlinského ulica	B,S	1976
17. Námestie II - Zimná ul.	B,R,S,St,No	1975, 1979, 1986
18. Pri židovskom cintoríne	B	1974
19. Pri Sv. Trojici - kaplnka	B,S,St	1976, 1977
20. Kozí briežok	B	1976-78
21. Zimná ulica - námestie	B,R,S,St,No	1977, 1980
22. Mlynská ul. - východ	B,S,St	1975, 1980, 1988
23. Nižný Levočský potok - TOS	B,R,S,St	1982, 1983
24. Pod Blaumontom	B,S,St,No	1975, 1981, 1984
25. Zimná ul. - Reduta	B,Ž,R,S,St	1975, 1988, 1989
26. Pri Sv. Trojici - Mäsopriem.	B,R,S,St	1985, 1986
27. Salvova ulica	B	1987
28. Kukučínova ul.	B	1990
29. Pod Šajbou	B	1935
30. Okruhlovec - Zámčisko	B,St	1968, 1970, 1971, 1976
31. Železničná stanica	B	1870
32. Skala - Kudlovec	B,R	1975
33. Pod Skalou - pri Hornáde	R,St,No	1972
34. Starosaská ulica	R,S	1972
35. Nad medzou	R	1975
36. Zimná ulica	S,St,No	1979-80, 1984, 1986
37. Námestie pri Radnici	S,St	1972-74
38. Letná ulica - sídl. Východ	St, No	1979, 1980, 1981
39. Nad sútokom Dubnice a Hornádu	St, No	1972
40. Končisté	St,No	1986
41. Šulerloch	St	1972
42. Pri Markušovskej ceste	St,No	1974
43. Rím.kat.farský kostol	St,No	1971, 1986
44. Za Wimbachom	St	1974
45. Ul.J.Kollára	St,No	1977, 1979
46. Pri Ferčekovciach	St,No	1977, 1980
47. Železný potok	St,No	1982
48. Letná ulica - Geol.pries.	St,No	1978, 1979
49. Banícka škola	St	1982
50. Dvor farského kostola	St,No	1979, 1983, 1986
51. Malinovského ulica	St,No	1980
52. Dvor Vlastivedného múzea	St,No	1979
53. Pri Rybníku (Novoveská Huta)	St	1982

54. Slovenský kostol	St,No	1988
55. Hviezdoslavova ul. – kotolňa	St	1989
56. Východná (dolná) brána	St	1974, 1975
57. Západná (horná) brána	St,No	1975
58. Levočská brána	St,No	1981, 1991
59. Levočská ulica	St,No	1971, 1974, 1980
60. Letná ulica – Dielo	St	1980, 1985
61. Ferčekovce	St,No	1980
62. Slovenská ulica	St,No	1990
63. Ul.J.Hanulu	St,No	1980, 1987
64. Smižianska Roveň - sídl.Západ	St	1984
65. Šestnástka	St,No	1971, 1974
66. Tarča - Dubnica	No	1967, 1988
67. Chrapčiakova ulica	No	1980
68. Altenberg	St	pred r. 1890
69. Leithaus	St	pred r. 1890
70. Knolla	St	pred r. 1890
71. Grétla	St	pred r. 1890
72. Iglov	ZSO = Zimná ul. - sídl. Východ	
73. Kozma	ZSO = Pod Blaumontom	
74. Brusník	ZSO = Pod Zámčiskom	
75. Stojany	ZSO = Pri Sv.Trojici	
76. Šág	ZSO = Šestnástka	
77. Schwanis	ZSO	
78. Villa Nova	ZSO = Letná ul. - sídl. Východ	
79. Zvonolejárská dielňa	St	

Prezentované archeologické lokality predstavujú súbor najvýznamnejších vybraných archeologických lokalít, ktoré sú overené skúmaním.

5.3.3. Podmienky legislatívnej ochrany archeologických lokalít a nálezov

Pri investičnej činnosti na celom území mesta, s dôrazom na územie pamiatkovej zóny a jej ochranné pásmo je potrebné v každom prípade (t.j. aj v prípade, keď nepôjde o doposiaľ zdokumentované archeologické náleziská) kontaktovať sa s AÚ pracoviskom SAV Spišská Nová Ves. Pri akejkoľvek činnosti investičného charakteru, ako aj pri strete s neregistrovanými archeologickými nálezmi vyžaduje sa plné rešpektovanie podmienok ich ochrany a výskumu v zmysle §§ 21, 22, 23 Zákona SNR 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti ako aj 109/98 §§ 126,127.

Na základe aktuálneho prehodnotenia doterajších výsledkov archeologických výskumov na území intravilánu mesta, vykonaného v r. 2000 centrom Pamiatkového ústavu v Bratislave v súčinnosti s AÚ Nitra, je potrebné v súlade s ods. 2, § 22 zák. SNR č. 27/87 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti považovať celé územie v rámci vytýčených hraníc pamiatkovej zóny a jej ochranného pásma v Spišskej Novej Vsi za územie s archeologickými nálezmi. V zmysle tohto zákona je nevyhnutné zabezpečovať ich ochranu až do celkového doskúmania.

▪ Podrobný legislatívny postup týkajúci sa archeologických výskumov a nálezov:

Právnu ochranu všetkých dosiaľ zistených archeologických nálezov – nálezísk zabezpečuje zákon č. 27/1987 Zb.

ÚPN MESTA SPIŠSKÁ NOVÁ VES / **ARCH/EKO** S.R.O - 2000

A/I – SPRIEVODNÁ SPRÁVA

SNR o štátnej pamiatkovej starostlivosti vo vyčlenenej tretej časti venovanej archeologickým výskumom a nálezom.

V zmysle citovaného zákona je archeologickým nálezom vec (súbor vecí), ktorá je dokladom, alebo pozostatkom života človeka a jeho činnosti od počiatkov jeho vývoja do novoveku a zachovala sa spravidla pod zemou (§ 23, ods. 2). Na nehnuteľné archeologické nálezy vyhlásené za kultúrne pamiatky, t.j. zapísané do evidencie Ústredného zoznamu kultúrnych pamiatok Slovenska sa vzťahujú všetky právne ustanovenia zákona (ako na kultúrne pamiatky iných druhov).

Starostlivosť štátu o kultúrne pamiatky zabezpečujú orgány a organizácie štátnej pamiatkovej starostlivosti v súlade so spoločenskými potrebami (§ 1, ods. 2).

Vlastník (správca-užívateľ) kultúrnej pamiatky (t.j. aj územia archeologickej lokality, alebo nehnuteľného nálezu vyhláseného za kultúrnu pamiatku) je povinný starať sa o jej zachovanie, udržiavanie a chrániť ju pred poškodením a znehodnotením. (čo v prípade „archeologickej“ kultúrnej pamiatky znamená vylúčiť z územia akúkoľvek činnosť pred realizáciou archeologického výskumu).

Na archeologické nálezy – náleziská, resp. územia s archeologickými nálezmi, ktoré neboli vyhlásené za kultúrne pamiatky, ale sú už známe (ako aj evidované v centrálnej evidencii archeologických nálezov a nálezísk na Slovensku, ktorú vedie Archeologický ústav SAV v Nitre) t.j. aj na územie pamiatkovej zóny a jej ochranného pásma v Spišskej Novej Vsi (resp. tiež na širšie územie – v hraniciach návrhu na vyhlásenie intravilánu Spišskej Novej Vsi a Smižian za archeologickú kultúrnu pamiatku z r. 1987) sa vzťahuje okrem ods. 2 a 3 § 14 aj spomínaná tretia časť zákona o štátnej pamiatkovej starostlivosti. Predovšetkým ide o § 22, ods.2, v zmysle ktorého v prípade stavebnej, alebo inej činnosti spojenej s prácami zemného charakteru, ktoré by mohli ohroziť vykonávanie archeologických výskumov na území s archeologickými nálezmi sú stavebníci už od prípravy stavby povinní tento zámer oznámiť Archeologickému ústavu, prípadne najbližšiemu múzeu (kde je zastúpený archeológ) a umožniť im vykonať na dotknutom území záchranný archeologický výskum. Ak je stavebníkom právnická osoba, je táto povinná uhradiť tiež náklady na výskum.

Zákon o štátnej pamiatkovej starostlivosti chráni i doposiaľ neznáme archeologické nálezy, tzv. perspektívne archeologické lokality. V zmysle ods. 2 a 3, § 23, je archeologický nález, ktorý nebol zistený pri archeologickom výskume, potrebné ohlásiť Archeologickému ústavu, resp. najbližšiemu múzeu. Oznámenie, najneskôr na druhý deň od zistenia, je povinnosťou nálezcu, alebo osoby zodpovednej za vykonávanie prác. Archeologický nález i nálezisko sa musia ponechať bez zmeny (najmenej 5 pracovných dní od oznámenia) – do obhliadky a vykonanie nevyhnutných opatrení na záchranu archeologického nálezu Archeologickým ústavom, alebo inou oprávnenou organizáciou (múzeom).

Archeologické nálezy, ktoré sa zistia v súvislosti s prípravou, resp. vykonávaním stavby sú chránené v zmysle § 127 stavebného zákona. V tomto prípade je potrebné nález ohlásiť ihneď Okresnému úradu – odboru životného prostredia, odboru regionálneho rozvoja a Archeologickému ústavu. Súčasne sa vykonajú nevyhnutné opatrenia, aby nedošlo k poškodeniu, príp. zničeniu nálezu. O ďalších prístupoch k nálezu, resp. nálezisku rozhodne po dohode s Archeologickým ústavom Okresný úrad.

V prípade nálezu mimoriadnej hodnoty, ktorú potvrdí Ministerstvo kultúry, môže Okresný úrad vydané stavebné povolenie zmeniť, alebo zrušiť, pričom určí tiež spôsob úhrady vynaložených nákladov.

Všetky huteľné archeologické nálezy sú majetkom štátu a ukladajú sa spravidla do múzeí (§ 23, ods.6 zákona o štátnej pamiatkovej starostlivosti).

Ak utrpí vlastník (správca, užívateľ) nehnuteľnosti ujmu v súvislosti s vykonávaním archeologického výskumu, alebo opatreniami na zabezpečenie archeologického nálezu, má právo na poskytnutie primeranej jednorázovej náhrady, ktorú určí Okresný úrad – odbor regionálneho rozvoja.

*

V ÚPN mesta Spišská Nová Ves boli všetky evidované archeologické lokality vo vzťahu k priestorovej a funkčnej koncepcii územno-rozvojových trendov, rešpektované a optimálne začlenené v rozvojovej štruktúre mesta. Detailné podmienky vzťahov k zonálnym štruktúram budú predmetom zonálnych územnoplánovacích dokumentov a podkladov.

5.4. Konceptná interpretácia územnej ochrany kultúrneho dedičstva

Uvedené fragmenty, priestory a solitéry s významnou kultúrnou hodnotou dokladujú historické aspekty vývoja územia súčasného sídelného útvaru Spišská Nová Ves. Zároveň iniciujú k ochrane a konceptnému zhodnoteniu ich kultúrno-historickej podstaty pre ďalší plnohodnotný vývoj urbánnej štruktúry mesta a jeho funkcií.

Za tým cieľom koncepcia ÚPN mesta Spišská Nová Ves zhodnocuje a rozvíja identitné územné časti mesta a ich stavebnú štruktúru na základe zohľadnenia ich špecifických funkčných a priestorových predpokladov pre mestotvornosť (uplatnenie polyfunkcie). Akceptuje a optimálne rozvíja pritom existujúcu a navrhovanú legislatívnu ochranu pôvodných historických stavebných štruktúr, prioritne historického jadra mesta. Zároveň rešpektuje všetky ostatné kultúrno-historické i novodobé aspekty legislatívnej ochrany kultúrnej sídelnej krajiny vo vzájomnej závislosti celku a jeho detailov - solitérov. V tomto zmysle tiež iniciuje legislatívnu ochranu a zároveň stanovuje územnorozvojové regulatívy na zachovanie identickej rozvolnenej rurálnej štruktúry mestskej časti Novoveská Huta.

Kultúrno-historické dedičstvo v územno-správnom vymedzení katastra mesta Spišská Nová Ves predstavuje prioritne komplexný systém kultúrnej krajiny, historicky vyvinutej do súčasnej podoby. Determinantom kultúrnych hodnôt je pritom geoekologický súbor prírodných zdrojov a ostatného prírodného potenciálu, podmieňujúceho optimálny rozvoj urbanizačných procesov. Pôvodné historické intenzívne zásahy do prírodného fondu krajiny a pretrvávajúce intenzívne využívanie pôdneho fondu bez uvedomelého rešpektovania ekostabilizačných potrieb, majú za následok disharmonický vzťah medzi prírodnými a civilizačnými prvkami kultúrnej krajiny sídelného útvaru Spišská Nová Ves a jeho širšieho zázemia. Uvedomujúc si tento negatívny fenomén, rieši zhotoviteľ územného plánu reanimáciu potenciálneho obrazu komplexnej štruktúry kultúrnej krajiny sídla, pri stanovení stabilizačných opatrení a regulatívov na ich dosiahnutie (viď mapová grafická interpretácia a textová interpretácia krajinno-ekologickej optimalizácie rozvoja územia sídelného útvaru).

Vektorom priebežného kvalitatívneho zhodnocovania kultúrneho dedičstva na území mesta Spišská Nová Ves je prioritne socio-kultúrny potenciál jeho obyvateľov. Preto podporu kultúrnych ustanovizní, vzdelávania a synergie pôsobenia sociokultúrneho kapitálu mesta a jeho susedných sídiel na kultúrnu - a tým celospoločenskú prosperitu treba považovať za zvlášť významnú. Územný plán svojimi prostriedkami dáva tejto možnej a potrebnej iniciatíve náležitú územno-priestorovú reguláciu.

6. DEMOGRAFIA

6.1. Demografické východiská

6.1.1. *Charakteristika a očakávané trendy demografického vývoja na Slovensku po roku 2000*

6.1.2. *Charakteristika a predikcia vývoja počtu obyvateľov mesta Spišská Nová Ves*

6.1.3. *Charakteristika a predikcia vývoja bytového fondu mesta Spišská Nová Ves*

6.1.4. *Potreba pracovných príležitostí*

6.2. Sumarizácia východísk pre návrh priestorovej koncepcie rozvoja bývania v územných podmienkach mesta Spišská Nová Ves

6.2.1. *Počet obyvateľov*

6.2.2. *Počet bytov*

6.2.3. *Prognózne hľadiská, resp. situácia možného progresívneho trendu rozvoja bývania*

6.2.4. *Predpokladané možné rozvojové trendy bytovej štruktúry*

6.3. Prognóza vývoja pracovných príležitostí v meste Spišská Nová Ves

6.3.1. *Charakteristika východísk a vymedzenie spádovej oblasti dochádzky za prácou (Retrospektíva, s možnou aktivizáciou v prípade pozitívnych rozvojových trendov mesta)*

6.3.2. *Predpoklad vývoja počtu ekonomicky aktívnych osôb*

6.1. Demografické východiská

(Základné demografické údaje, veľkosť mesta a jeho predpokladaný rozvoj)

6.1.1. Charakteristika a očakávané trendy demografického vývoja na Slovensku po roku 2000

Podľa upravenej projekcie obyvateľstva v Slovenskej republike do roku 2015 (ŠÚSR 1996) začne v SR po roku 2003 ubúdať obyvateľstvo prirodzeným pohybom. Uvedená projekcia bola vypracovaná v dvoch variantoch – /vysoký a nízky/, pričom v roku 1998 bolo konštatované, že demografický vývoj zatiaľ takmer presne kopíruje pesimistický, tzv. nízky variant.

Pokles počtu obyvateľov v SR po roku 2003 sa bude s rastúcim časom zrýchľovať, pričom pre rok 2015 sa uvažuje s prirodzeným poklesom o viac ako 16 tisíc osôb.

Už v súčasnej dobe zaznamenáva väčšina okresov v SR v západnej a strednej časti republiky úbytok počtu obyvateľov, pričom na Slovensku zaznamenávame už viac ako 20 rokov každoročný pokles pôrodnosti. Úroveň pôrodnosti, ale aj miera prirodzeného prírastku obyvateľov každoročne, už niekoľko rokov za sebou zaznamenáva absolútne aj relatívne najnižšie hodnoty od ich sledovania na Slovensku, t.j. od roku 1921.

Napriek tomu, že demografické ukazovatele, najmä pôrodnosť je vo väčšine okresov na východe Slovenska značne priaznivejšia ako je priemer za SR, jednoznačne treba konštatovať, že aj v týchto územiach zaznamenávame výrazný pokles pôrodnosti, ktorý v podstate zodpovedá celoslovenským trendom, hoci s niekoľkoročným oneskorením.

Čistá miera reprodukcie v SR je už dlhodobo pod zápornou hodnotou 1,0. V roku 1996 dosiahla hodnotu 0,700, v roku 1997 0,685 a v roku 1998 ďalej poklesla. Uvedené hodnoty znamenajú, že o jednu generáciu bude na Slovensku iba 60-70 % potenciálnych matiek v porovnaní so súčasnosťou, čo vytvára ďalšie predpoklady pre pokračujúce tendencie k zhoršovaniu demografických charakteristík Slovenska.

Treba najmä výrazne prehodnotiť rôzne projekcie a prognózy z 80-tych, ale aj zo začiatku 90-tych rokov o nereálnom, vysokom náraste počtu obyvateľov pre rôzne územia a sídla. Už v súčasnej dobe väčšina miest v SR zaznamenáva pokles počtu obyvateľov, pričom aj migračné prírastky na úrovni 70-tych a 80-tych rokov sú absolútne (okrem malých výnimiek) nereálne. Naopak, v súčasnej dobe sa začína presadzovať najmä tzv. západoeurópsky model migrácie, kedy väčšina miest začína migračne strácať a mierne migračne ziskové sa stávajú menšie, atraktívne sídla, ktoré sú dobre komunikačne dostupné na centrum aglomerácie (mesto).

6.1.2. Charakteristika a predikcia vývoja počtu obyvateľov mesta Spišská Nová Ves

Mesto Spišská Nová Ves podľa správneho členenia k 30. 6. 1992 (Štatistický úrad SR) a aj v súčasnosti pozostáva z 2 obecných častí – 1/ Novoveská Huta, 2/Spišská Nová Ves, s celkovou katastrálnou výmerou 6 667 ha (66,67 km²), čo predstavuje hustotu osídlenia cca 585 obyv./km² a je približne 5-násobok priemeru SR. Podľa údajov k r. 1998 mala Spišská Nová Ves 39 000 obyvateľov, čo ju stavia do pozície, že je to 16. najľudnatejšie mesto v SR (vo východnej časti Slovenska 5. najľudnatejšie mesto po Košiciach, Prešove, Poprade a Michalovciach).

Vzhľadom k súčasnému priemernému veku a vekovej štruktúre obyvateľov mesta má Spišská Nová Ves zatiaľ veľmi dobré predpoklady ďalšieho rozvoja najmä z vlastných zdrojov - prirodzeným prírastkom obyvateľstva. Podiel obyvateľov mesta vo veku do 34 rokov na jeho aktuálnej skladbe (31.12.1995) bol takmer 60%-ný. Skutočný výhľadový rast počtu obyvateľov však okrem fyzických predpokladov pôrodnosti závisí najmä od úrovne sociálnych a ekonomických predpokladov rozvoja. V troch posledných cenзовých desaťročiach dosiahla Spišská Nová Ves v počte jej obyvateľov rast vskutku málo obvyklý. Najmä v dvadsaťročí medzi rokmi 1961-1980 sa počet obyvateľov mesta takmer zdvojnásobil a len mierne znížená miera rastu sa zachovala až do roku 1991. Takýto dynamický rast počtu obyvateľov bol však spôsobený najmä migráciou, lebo keď v rokoch 1971-1991 počet obyvateľov okresu (v pôvodných hraniciach) vzrástol len o 12,99 %, pričom počet obyvateľov Spišskej Novej Vsi vzrástol za to isté obdobie oproti východzie mu stavu až o 75,51 %!. Migrácia najmä mladého vidieckeho obyvateľstva do miest bola v tomto období jedným z najcharakteristickejších javov politicky, sociálne a ekonomicky podporovaného procesu riadenej urbanizácie. Za prirodzených podmienok, tým viac podmienok, limitovaných súčasnými sociálnymi a ekonomickými možnosťami, nie je takýto vývoj s výraznou migráciou vidieckeho obyvateľstva naďalej predpokladateľný. Hlavným zdrojom ďalšieho demografického rastu mesta bude zrejme najmä prirodzený prírastok obyvateľstva, pre ktorý má Spišská Nová Ves súčasným stavom vytvorené nasledovné predpoklady:

Absolútna, ale aj relatívna miera pôrodnosti klesá v meste Spišská Nová Ves sústavne už od roku 1992.

Rok	Počet živonarodených	Miera pôrodnosti (v promile)
1992	621	15,8
1993	560	14,4
1994	471	12,1
1995	435	11,2
1996	429	11,0
1997	422	10,8
1998	405	10,4

V súčasnej dobe je miera pôrodnosti dokonca nižšia ako je priemer SR, a to napriek tomu, že mesto má priaznivejšiu vekovú štruktúru. V roku 1996 dosiahla čistá miera reprodukcie v meste iba 96% z úrovne SR – t.j. iba 0,672, pričom v roku 1997 a najmä 1998 táto naďalej klesala a dosahovala hodnotu iba 0,61-0,62 !

Napriek tomu, že mesto zaznamenáva sústavne klesajúcu úroveň pôrodnosti, stále ešte má prirodzený prírastok obyvateľov, ktorý sa však neustále znižuje.

Uvedený stav je zapríčinený relatívne priaznivou vekovou štruktúrou a s tým súvisiacim nízkym podielom starších osôb s najvyššou mierou úmrtnosti. Miera úmrtnosti sa v meste pohybuje na úrovni 7,2-8 ‰, t.j. cca 75-80 % z úrovne SR.

S postupným zhoršovaním vekovej štruktúry obyvateľstva sa bude pomaly zvyšovať aj miera úmrtnosti, ktorá sa po roku 2010 - 2015 bude približovať k úrovni za SR.

Vybrané štatistické údaje o pohybe obyvateľstva mesta za roky 1991 – 1998:

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Živonarodení	618	621	560	471	435	429	422	405
Zomrelí	306	294	312	281	283	285	312	296
Prirodzený prírastok	312	327	248	190	152	144	110	109
Priťahovaní	514	480	502	421	420	419	386	385
Vysťahovaní	604	1110	866	687	468	493	493	540
Prírastok migráciou	-90	-630	-364	-266	-48	-74	-107	-155
Celkový prírastok	222	-303	-116	-76	104	70	3	-46
Počet obyv. k 31.12.	39 383	39 080	38 964	38 888	38 992	39 062	39 065	39 019

Určitou neznámou pri odhade prirodzeného prírastku obyvateľstva mesta je správanie sa rómskej komunity, ktorá má výrazne odlišné demografické správanie oproti ostatnej populácii. Pri sčítaní ľudu, domov a bytov sa k rómskemu pôvodu prihlásilo 949 obyvateľov, t.j. cca 2,4 % obyvateľov mesta. Vzhľadom k tomu, že k rómskemu pôvodu sa prihlásilo v SR iba cca 35-40 % Rómov, možno odhadovať, že skutočný počet Rómov v meste bol v roku 1991 aspoň cca 2 000 – 2 500, možno aj viac. (Podľa štatistických údajov MsÚ SNV bol k 31.12.1997 počet Rómov 1 756, pričom navyše sa odhaduje počet cca 200 Rómov bez prihlásenia). Skutočnosť, že podľa evidencií bývalých NV žilo v bývalom okrese Spišská Nová Ves v roku 1988 takmer 18 tisíc Rómov (najviac zo všetkých okresov v SR), čo bolo 12,2 % obyvateľov (najviac po okresoch Rimavská Sobota a Vranov nad Topľou) poukazuje na výrazný potenciálny vplyv rómskej zložky populácie na vývoj počtu obyvateľov mesta (či už priamo – cez prirodzený prírastok, alebo aj migráciou).

Po zohľadnení súčasnej vekovej štruktúry obyvateľov mesta, úrovne pôrodnosti, úmrtnosti, ako i určitých predpokladov „Projekcie obyvateľstva SR“ a načrtnutých trendov možno odhadovať, že mesto môže ešte cca 10 rokov zaznamenávať postupne sa znižujúci prirodzený prírastok, ktorý najneskôr od roku 2008-2010 začne byť negatívny, t.j. mesto začne prirodzeným pohybom strácať obyvateľstvo.

Pri zohľadnení všetkých dostupných demografických údajov a charakteristík, bez vplyvu migrácie (!) dosiahne mesto tieto počty obyvateľov:

R o k	P o č e t o b y v a ť e ľ o v
2000	39 270
2005	39 770
2010	40 010
2015	39 850

Uvedená projekcia pritom počíta s hodnotami úmrtnosti na úrovni rokov 1994 – 1996, poklesu úhrnnej plodnosti žien z úrovne cca 1,50 v roku 1995 na 1,25 do roku 2005 a jej mierneho zvyšovania na úroveň 1,33 v roku 2015. Upozorňujeme, že počet živonarodených v roku 1998 (405 detí) poukazuje dokonca na ešte väčší a rýchlejší pokles pôrodnosti v porovnaní s projekciou ! Znamená to, že uvedená projekcia nie je pesimistická verzia, skôr ju môžeme nazvať mierne optimistickou prognózou.

Okrem stagnácie počtu obyvateľov bude významnou zmenou demografického vývoja podstatná zmena – zhoršenie vekovej skladby obyvateľstva. Pokiaľ ešte v roku 1996 bol index stária obyvateľov mesta 57,6 (t.j. na 100 detí vo veku do 15 rokov pripadala 57,6 osôb v poproduktívnom veku – v SR to bolo cca 85), po roku 2005 toto číslo presiahne 100, v roku 2005 125 a v roku 2015 to bude viac ako 150 (t.j. na jedno dieťa vo veku do 15 rokov pripadne 1,5 osoby v poproduktívnom veku).

Zhoršujúca sa veková skladba obyvateľov bude vytvárať ďalšie, dlhodobé predpoklady pre úbytok obyvateľstva mesta. Veď pokiaľ v roku 1995 žilo v meste 369 žien vo veku 20 rokov, v roku 2015 to bude iba cca 220 žien vo veku 20 rokov a v roku 2035 dokonca iba cca 180 žien vo veku 20 rokov. Znamená to, že v roku 2035 – t.j. o dve generácie – bude v meste iba cca 50 % potenciálnych matiek v porovnaní so stavom z roku 1995! Pri takomto výraznom poklese je aj prípadné zvýšenie pôrodnosti o 20-50 % - na úroveň 1,6-1,9 dieťaťa na ženu iba určitou kompenzáciou poklesu počtu žien vo fertilnom veku.

Určitou pozitívnou zmenou bude pravdepodobne v dohľadnej dobe predlžujúca sa stredná doba dožitia – bude znamenať mierne zníženie úmrtnosti, avšak ďalej sa zvýši podiel osôb v poproduktívnom veku.

Mesto musí počítať, že v období 2010 – 2020 budú do veku nad 60 rokov vstupovať veľmi početné ročníky narodené v rokoch 1950 - 1960, v rokoch 2030 – 2045 ešte početnejšie ročníky narodené v rokoch 1975 – 1990.

Pritom už v roku 2015 bude v porovnaní s rokom 1996 o viac ako 70 % viac osôb v poproduktívnom veku, detská zložka poklesne pritom početne o 1/3.

V súčasnej dobe neexistuje v SR žiadna prognóza (projekcia) obyvateľstva po roku 2015. Možno iba vo veľmi hrubých rysoch predpokladať mierne zvyšovanie pôrodnosti zhruba na úroveň 0,8 – 0,9 čistej miery reprodukcie (?), t.j. stav, do ktorého sa dostávajú v súčasnej dobe niektoré krajiny (Švédsko), ktoré zaznamenali maximálny pokles pôrodnosti už v období pred 10-15 rokmi. To by však znamenalo ďalší, v podstate ani nie pomalší pokles počtu obyvateľov na dobu ďalších 10 – 15 rokov (vzhľadom k vekovej skladbe obyvateľstva) – veď SR zaznamenáva stále prirodzený prírastok obyvateľstva, napriek tomu, že už od roku 1989 nedosahuje čistá miera reprodukcie ani zápornú mieru 1,0!

Bez vplyvu migrácie a prípadných územných zmien možno preto odhadovať, že pokles počtu obyvateľov v meste (ale aj SR) bude pokračovať aj po roku 2015.

Rok 2030	-	cca 37 000 – 39 000 obyvateľov
Rok 2050	-	cca 37 000 – 38 000 obyvateľov

Treba si uvedomiť, že uvedené údaje sú iba hrubo orientačné, pričom je potrebné zdôrazniť, že na obdobie po roku 2015 neexistuje v SR žiadna (!) prognóza vývoja počtu obyvateľov ani vývoja demografického správania obyvateľstva!

Základnou a podstatnou zmenou v charakteristike obyvateľstva bude to, že do roku 2020 vzrastie počet osôb v poproduktívnom veku (podľa dnešnej charakteristiky poproduktívneho veku) v porovnaní s rokom 1995 na 2-násobok a bude narastať minimálne do roku 2035! Bude výrazne narastať počet a podiel osôb vo veľmi vysokom veku – nad 80 rokov, ktorí budú vyžadovať osobitný model starostlivosti.

Naopak – podiel detskej zložky obyvateľstva bude sústavne klesať, spolu s dôsledkami s tým vyplývajúcimi – menej detí v predškolskom veku, menej školákov, atď.

Počet osôb v produktívnom veku bude naďalej sústavne narastať až zhruba do roku 2005, potom bude nasledovať postupný mierny pokles, pričom v roku 2015 bude počet osôb v produktívnom veku zhruba na úrovni roku 1996. Prudký pokles osôb v produktívnom veku bude v období 2030 – 2045.

Celý uvedený vývoj počtu obyvateľov je uvažovaný bez vplyvu migrácie. Treba si však uvedomiť, že migračné prírastky, ktoré väčšina miest zaznamenávala v 70-tych a 80-tych rokoch sú nielenže nepravdepodobné, ale aj nereálne. Veľké množstvo obcí je už dnes v podstate demograficky tak zdeformovaných, že sú jednoznačne depopulačné. Naopak, v súčasnej dobe, vzhľadom k objektívnym skutočnostiam (bytový fond, komunikačná dostupnosť, kvalita životného prostredia) je trend aj v SR, že migračne získavajú niektoré perspektívne obce v dosahu centier – miest. Z pohľadu makro, ale i mikro charakteristík rozvoja (ekonomická stabilita a prosperita SR a mesta Spišská Nová Ves a pod.) možno iba veľmi ťažko hodnotiť možnosti migračného vývoja mesta, prípadne jeho zázemia. Platí tu už spomenuté – otázka vývoja migračných tokov rómskej zložky populácie, ako aj ich vývoja pôrodnosti v horizonte 20 a viac rokov.

V dnešnej dobe platí, že získať na imigráciu mladé, vzdelané a perspektívne obyvateľstvo, ktoré sa bude podieľať na rozvoji mesta (regiónu) v pozitívnom smere je ťažšie a finančne nákladnejšie ako kedykoľvek v ostatných 40-50 rokoch.

Určiť preto migračný vývoj mesta, prípadne jeho zázemia na obdobie 20 a viac rokov je veľmi obtiažne. Závisí nielen na makroekonomických výsledkoch celej SR, keď v dnešnej otvorenej spoločnosti je možný veľký vplyv zahraničnej migrácie (do krajín EÚ – najmä mladé a vzdelané obyvateľstvo – naopak do SR možnosť imigrácie z rozvojových krajín - Slováci na Ukrajine a pod.), ale aj na ekonomických výsledkoch a perspektíve v meste a zázemí. Na území SR sa už v dnešnej dobe utvárajú centrá s nízkou mierou nezamestnanosti, ktoré sú perspektívne najmä pre mladé, vzdelané obyvateľstvo a naopak, rôzne územia a tzv. hladové doliny, kde nezamestnanosť dosahuje alarmujúce hodnoty. Takéto územia sa začínajú demograficky meniť – ostáva tu najmä staršie a staré obyvateľstvo, ako i síce mladá časť populácie, zväčša však s nízkym, alebo žiadnym vzdelaním, ktorá síce môže mať aj vysoký prirodzený prírastok, avšak ekonomicky nie je pre územie prínosom.

*

Odhliadnuc od známych uvádzaných demografických prognostík očakávaného regresu a za predpokladu, že mesto Spišská Nová Ves vzhľadom k svojej potenciálnej atraktivite a priestorovej, vybavenostnej i bytovej ponuke (a ponuke pracovných príležitostí) bude perspektívne opäť migračne ziskové (pri odhade 50 - 150 osôb ročne by to znamenalo 500 - 1500 osôb za decénium), možno predpokladať, že mesto bude naďalej rásť, hoci miernejšie ako doposiaľ (resp. do začiatku 90-tych rokov).

Pri zachovaní uvedených hodnôt korigovaných na základe preukázaných reálnych priestorových podmienok možno preto stanoviť počet obyvateľov mesta Spišská Nová Ves v závislosti na prechodne stagnačnom, či optimálne až progresívne rozvojovom trende v plánovacom, resp. až prognóznom horizonte nasledovne:

Rok:

Počet obyvateľov:

r. 2000 / 2010 (resp. prechodne stagnačný rozvojový trend)

39 000 – 43 000 obyvateľov

r. 2015 / 2020 (resp. želateľný optimálne rozvojový trend)

43 000 – 49 000 obyvateľov

r. 2030 a viac (resp. možný progresívne rozvojový trend)

do 53 000 obyvateľov

Výšku prirodzeného prírastku bude v meste pri danej vekovej štruktúre v budúcnosti ovplyvňovať najmä celkový trend vývoja pôrodnosti v SR, zatiaľ čo o vývoji migračných tokov bude do značnej miery rozhodovať ekonomický potenciál mesta, jeho atraktivnosť, ako i úroveň bytovej výstavby v meste. Treba si preto uvedomiť, že pokým úroveň prirodzeného prírastku (pôrodnosti) možno z úrovne mesta iba veľmi ťažko ovplyvňovať, o úrovni migrácie to už tvrdiť nemožno a táto bude odrazom politiky plánovacieho prostredia mesta, v závislosti na regionálnej až celoslovenskej politicko-ekonomickej báze.

Popri svojich nesporných demografických pozitívach (priaznivá veková skladba, vysoká úroveň vzdelania obyvateľstva), priaznivej štruktúre domového a bytového fondu, má mesto Spišská Nová Ves aj nesporné ekonomické a hospodárske predpoklady pre ďalší rozvoj a skvalitnenie života jeho obyvateľov. Popri pomernom zastúpení priemyslu je to predovšetkým vysoký podiel osôb pracujúcich v terciérnej sfére (kultúra, školstvo, zdravotníctvo a iné), čo dáva mestu až regionálny význam, ktorý presahuje hranice okresu.

Pomerne náročnou úlohou však pritom bude kvalitatívne zvládanie nesporne výrazných negatív, prioritne rómskeho problému a vysokej nezamestnanosti, ktorá sa v rámci okresu v súčasnosti približuje 30. %-tám !

Vývoj želateľnej demografickej situácie v plánovacej hodnotiacej úrovni interpretuje ÚPN mesta Spišská Nová Ves v členení podľa novovymedzených urbanistických okrskov, v korelačnom vzťahu a väzbe na pôvodne vymedzené urbanistické (sčítacie) obvody.

6.1.3. Charakteristika a predikcia vývoja bytového fondu mesta Spišská Nová Ves

Napriek tomu, že počet obyvateľov mesta nebude zaznamenávať výrazný nárast obyvateľov, perspektívne bude dokonca klesať, požiadavky na byty budú stále narastať. Neustále sa zvyšujúci počet a podiel domácností jednotlivcov a málopočetných domácností bude znamenať, že aj pri stagnácii počtu obyvateľov bude klesať priemerná veľkosť domácností a teda bude narastať tlak na bytový fond.

6.1.3.1. Predikcia vývoja bytového fondu na základe prognózovaných demografických východísk

V súčasnej dobe je značná „preobývanosť“ bytov, t.j. v bytoch žije často viac osôb (domácností), ako by tomu bolo v optimálnych podmienkach. V súčasnej dobe je obývanosť bytov výsledkom ani nie tak prirodzeného tlaku a prirodzenej potreby obyvateľstva, ale nedostatku bytov a s tým súvisiacej umelej obsadenosti bytov. Pri predpokladanej optimálnej obývanosti bytov v meste v roku 2015 – 3,1 obyvateľov/1 byt vychádzajúc z uvádzaných - čiste demografických východísk, možno odhadovať potrebný počet bytov v roku 2015 zhruba na úrovni 13 tisíc bytov, t.j. o cca 1 300 bytov viac v porovnaní s rokom 1995. Po roku 2015 možno odhadovať potrebu nových bytov, vzhľadom k predpokladanému poklesu počtu obyvateľov mesta iba na úrovni niekoľko málo desiatok ročne, pričom väčšina bude slúžiť na elimináciu prirodzeného úbytku bytov.

6.1.3.2. Predikcia vývoja bytového fondu na základe riešených trendov rozvoja podľa ÚPN mesta

Pre predikciu potreby bytov v zmysle trendov rozvoja boli v ÚPN mesta zhodnocované nasledovné východiská:

Z 11 912 bytov, ktoré boli v Spišskej Novej Vsi v roku 1991, bolo 11 700 trvale obývaných, resp. v roku 1998 bolo trvale obývaných 11 400 bytov. Z tohoto počtu bytov bolo v roku 1991 celkom 1 816 (15,9 %) v rodinných domoch. Najviac bytov v rodinných domoch bolo v roku 1991 v urbanistickom okrsku (UO) „B“-Tarča (558 bytov, resp. 30,7 %), v UO „A“-Centrum (518, resp. 28,5 % bytov), následne v UO „D“-Ferčkovce (243, resp. 13,4 %), v UO „H“-Novoveská Huta (213, resp. 11,7 %), v UO „E“-Západ (111, resp. 6,2 %), potom v UO „C“-Juh/Mier (83, resp. 4,6 %), v UO „F“-Východ (78, resp. 4,3 %) a napokon v UO „K“-Na šajbe (8, resp. 0,4 %) a UO „G“-Sever/Blaumont (4, resp. 0,2%).

Kategorizácia a veľkosť bytov je veľmi priaznivá, keď zo všetkých bytov v meste je do I. a II. vybavenostnej kategórie zaradených 98,3 % a do III.-V. veľkostnej kategórie viac ako 65 % zo všetkých bytov. Z hľadiska kategórií bytov tvorili v roku 1991 takmer 93 % byty I. kategórie, (z toho v rodinných domoch 1 269 bytov, v bytových domoch 9 570 bytov, v ostatných domoch 11 bytov) 5,6 % byty II. kategórie, (z toho v rodinných domoch 393 bytov, v bytových domoch 260 bytov, v ostatných domoch 7 bytov), 0,4 % byty III. kategórie a 1,2 % byty IV. kategórie.

Priemerný vek domového bytového fondu v meste predstavoval v roku 1991 u rodinných domov 39 rokov, u bytových domov 23 rokov a u ostatných budov 50 rokov. Priemerne domový fond spolu v r. 1991 bol 35 rokov. Z pohľadu veku prevažujú byty postavené v rokoch 1971-1980 (cca 35 %) a v rokoch 1946-1970 (cca 33 %), pomerne početne zastúpené sú aj byty postavené v období 1981-1991 (cca 25 %), zatiaľ čo na staršie byty (do r. 1945) pripadá iba 7 %.

Tento prehľad ukazuje najdynamickejší rozvoj mesta v rokoch 1970-1990, kedy čo do počtu bytov mesto vzrástlo viac než dvojnásobne, pričom počet obyvateľov v tom istom období vzrástol o 42,84 %.

Absolútna väčšina bytového fondu v meste - až 93% pochádza z výstavby po roku 1946 a 60% z výstavby v poslednom dvadsaťročí. Povšimnutia hodný je však v tom čase sústavný pokles výstavby rodinných domov, vrcholiaci v rokoch 1981-1991, kedy sa postavilo v tejto forme výstavby len 10,8 % zo všetkého počtu rodinných domov v sídle, len 6,8 % zo všetkej bytovej výstavby v tomto období a len 1,68 % z celého objemu súčasného bytového fondu mesta.

Zo zhodnotenia obývanosti bytov vyplýva, že viac ako 11 % všetkého bytového fondu v meste je obývaná väčším počtom osôb, než je vzhľadom k izbovosti bytu hygienicky a sociálne primerané. Najvýraznejšie sa preobývanosť prejavuje v dvojizbových bytoch, z ktorých je až 26,83 % preobývaných. Jednoizbové byty majú podiel preobývanosti 14,32 %-ný, trojizbové 6,11 %-ný.

Celkovým počtom bytov v pomere k počtu obyvateľov mesta, kvalitou bytového fondu z hľadiska jeho veku, stavebno-technického stavu a jeho technického vybavenia je bytový fond v Spišskej Novej Vsi v porovnaní s celoslovenským priemerom zrovnateľný, primerane vyhovujúci a v niektorých ukazovateľoch až nadštandardný. Za celoslovenským priemerom zaostáva priemerná obývanosť bytov - ukazovateľ v Spišskej Novej Vsi je 3,34 obyv./byt oproti celoslovenskému priemeru 3,24 obyv./byt. Výrazne je však nižšia najmä priemerná veľkosť obytnej plochy bytu v podiele na 1 obyvateľa. V roku 1991 bolo v meste dosiahnutých 12,9 m²/obyv., čo je o takmer 10 % menej, než celoslovenský priemer.

Pritom napríklad v Poprade a v Košiciach bol tento ukazovateľ 13,7 m²/obyv. v Prešove 13,5 m²/obyv., v Levoči 13,8 m²/obyv., v Michalovciach 13,9 m²/obyv. a extrémne v Rožňave až 15,2 m² obytnej plochy bytu na 1 obyvateľa. Tento deficit obytnej plochy je spôsobený najviac vysokým podielom 2-izbových bytov v bytových domoch (dosahujú až 23,9 % z celkového počtu bytov) a zároveň pomerne nízkym zastúpením rodinných domov na celkovej štruktúre bytového fondu - toto zastúpenie bolo v roku 1991 len 15,7%-né.

V rokoch 1970-1991 malo mesto extrémne vysoký prírastok novovybudovaného bytového fondu. V tomto období sa postavilo 6 961 bytov, čo je takmer 60 % zo všetkého súčasného bytového fondu mesta. Z toho však bolo až 92,8 % bytov postavených v bytových domoch. Na jednej strane takýto prírastok bytov výrazne prispel okrem rastu sídla čo do počtu jeho obyvateľov i k mnohostrannému zlepšeniu kvalít bývania, žiaľ však najmä vo vysoko prevažujúcej monokultúre sídliskovej vysokopodlažnej výstavby. Priemerná obývanosť bytov sa za tieto roky znížila z 3,87 na 3,34 obyv./byt. Zároveň však pokleslo zastúpenie bytov v rodinných domoch z 31,6 % v roku 1970 na 15,5 % v roku 1991.

Minimálnym prírastkom nových bytov v rokoch 1991-1997, keď sa väčšina novodokončovaných bytov tzv. KBV postavila mimo mesto - v opätovne osamostatnených Smižanoch, sa spôsobil radikálny nárast priemerného veku domového a bytového fondu. Oproti sčítaniu v roku 1991, kedy priemerný vek dosahoval 35 rokov, sa z dôvodu extrémne obmedzenej novej výstavby takmer o 6 rokov zvýšil.

Súčasný deficit bytového fondu v sídle možno odhadovať rádovo na 800-1000 bytov. Podieľa sa na ňom jednak preobývanosť jestvujúcich bytov (cca 1300 preobývaných bytov ako dôsledok najmä neproporcionálnej veľkostnej štruktúry bytov s vysokým zastúpením 2-izbových bytov), jednak rozdiel medzi počtom bytových a cenových domácností (700 domácností celkom), spolužívajúcich jeden spoločný bytový priestor. Teoretickým prírastkom deficitného počtu bytov by sa pri zachovaní či miernom zvýšení počtu obyvateľov znížila súčasná priemerná obsadenosť bytov 3,34 na hodnotu cca 3,2 - 3,25 obyv./byt, korešpondujúca s celoslovenským priemerom. Prírastok by však mal smerovať najmä do bytov s väčšou izbovosťou a s väčšou výmerou obytnej plochy pri vyššom podiele rodinných domov na štruktúre tohoto prírastku.

*

Pre návrh rozvoja bytového fondu je v riešení územného plánu uvažované so saturáciou rastu počtu obyvateľov mesta, s náhradou za úbytky súčasného bytového fondu, zapríčinené jeho prestarnutím resp. subštandardnosťou, nevyhnutnou asanáciou alebo premenou na iné než bytové využívanie, s postupným odstraňovaním súčasného deficitu bytového fondu a konečne i s postupným nevyhnutným a žiaducim znižovaním obsadenosti bytov.

Súčasná obsadenosť bytov (1991/98) v Spišskej Novej Vsi je cca 3,34 osôb/byt. Celoslovenský priemer pritom pri cenze v roku 1991 činil 3,24 osôb/byt, vo veľkostne a významovo zrovnateľných mestách bol ešte výraznejšie nižší. Vzhľadom k počtu cenových domácností a nadštandardne obsadených bytov bol v roku 1991 v Spišskej Novej Vsi odhadnuteľný deficit bytového fondu v rozmedzí rádovo 800-1000 bytov. Pre návrh územného plánu mesta pokladáme, vzhľadom k súčasnej nepriaznivej skladbe bytového fondu s neproporcionálnym zastúpením rodinných domov a zvýšeným podielom menej-izbových bytov v štruktúre bytového fondu vo výhľade za primeranú obsadenosť cca 3,15 až 3,0 obyv./byt.

Vzhľadom na potrebu zvýšiť v štruktúre bytového fondu zastúpenie bytov v rodinných domoch (v súčasnosti iba 15,7 %) sleduje návrh územného plánu mesta v prírastku bytového fondu prioritu rozvoja bývania v rodinných domoch. I štruktúru bytov v novonavrhovaných bytových domoch bude

potrebné orientovať tak, aby sa novou výstavbou zabezpečili najmä deficitné viacizbové byty v menej podlažnej zástavbe.

*

Reálnosť uspokojenia takýchto výhľadových nárokov v podmienkach mesta posudzuje a koncepcne územne preveruje vo väzbe na územný potenciál návrhová fáza územného plánu mesta.

V územno-technických a priestorových podmienkach SÚ Spišská Nová Ves možno rámcovo v plánovacom horizonte aj prognózne kvantifikovať vývoj bytového fondu - v závislosti na prechodne stagnačnom, či optimálne - až progresívne rozvojovom trende v nasledovnom rozsahu:

r. 2000 / 2010 (resp. prechodne stagnačný rozvojový trend)	12 600 – 13 800	bytov
r. 2015 / 2020 (resp. želaný optimálne rozvojový trend)	14 000 – 16 000	bytov
r. 2030 a viac (resp. možný progresívne rozvojový trend)	do 17 200	bytov

Vzhľadom na aproximatívny stav počtu bytov v SÚ Spišská Nová Ves 11 400 trvalo obývaných v roku 1998 to znamená nasledovný predpokladaný rozvoj počtu bytov, v závislosti na prechodne stagnačnom, či optimálne - až progresívne rozvojovom trende:

r. 2000 / 2010 (resp. prechodne stagnačný rozvojový trend) nárast o	1 200 – 2 500	bytov
r. 2015 / 2020 (resp. želaný optimálne rozvojový trend) nárast o	2 700 – 4 600	bytov
r. 2030 a viac (resp. možný progresívne rozvojový trend) nárast o	max. 5 800	bytov

Uvádzané predpoklady sú zhodnocované vo vzťahu k prírodným ekologickým a územno-technickým podmienkam a sú závislé na uplatnení ekonomicko-hospodárskeho rozvoja, prioritne terciéru až kvintéru (a predovšetkým cestovného ruchu, obchodu a služieb) v rozvojovej stratégii mesta, s imigračným vplyvom rastu obyvateľstva mesta, kedy veľmi optimisticky možno očakávať stav obyvateľov v hodnote 43 000 – 49 000 obyvateľov v plánovacom horizonte k roku 2015 – 2020 (resp. v prípade želaného optimálneho rozvojového trendu), resp. max. do 53 000 obyvateľov v dlhodobom prognóznom horizonte r. 2030 a viac (resp. v prípade možného progresívneho rozvojového trendu).

V prípade pesimistického vývoja - pri absencii podmienok na výrazné uplatnenie rozvoja cestovného ruchu a priority rozvoja sekundárneho či primárneho sektoru (priemysel, poľnohospodárstvo) možno očakávať stabilizáciu počtu obyvateľov na úrovni okolo 39 - 43 tisíc.

Podstatným faktorom ovplyvňujúcim potrebu novej bytovej výstavby je aj úbytok bytového fondu. (*Z priemernej výstavby bytov na Slovensku sa v období rokov 1981-1991 pokrýval úbytok bytov až v rozsahu 36 %.*)

Súčasný zmenený spoločenský podmienky budú zákonite viesť v najbližšom období a aj vo výhľade k podstatnému zníženiu miery úbytku bytov.

Nakoľko sa nepredpokladajú rozsiahle veľkoplošné asanácie, ako sa realizovali v nedávnej

minulosti a rešpektovanie vlastníckych vzťahov bude limitujúcim faktorom pri analogických postupoch v budúcich rokoch, nedostatok bytov bude pôsobiť ako nástroj na využitie disponibilných bytov (neobývaných a občas obývaných) minimálne v zázemí mestských centier, ako aj vo zvýšenej miere možno očakávať obnovu a modernizáciu jestvujúceho domového fondu.

Zároveň však v štruktúre úbytku bytov je možné uvažovať s úbytkom bytov z dôvodu transformácie funkcie bytov pre iné, najmä komerčné využitie. Z pohľadu súčasného poznania nie je možné exaktne vyjadriť, ako sa prejaví vlastníctvo bytov po privatizácii bytového fondu na rozsah úbytku bytov z dôvodu zmien využitia na nebytové účely. Avšak už v súčasnom období je sledovateľný trend úbytku bytov prioritne v centrálnej polohe sídla v dôsledku zmien funkčného využitia a je analogický s vývojom v centrách slovenských aj európskych miest, kde sa v uplynulých rokoch výrazne oslabila obytná funkcia v prospech funkcií práce a obsluhy, a to aj v dôsledku pôsobenia ekonomických faktorov a polohovej renty.

Kvantifikovaná potreba bytov je v územnom rozvoji dokladovanom v územnom pláne mesta Spišská Nová Ves upriamená na vytváranie podmienok pre územné nároky ich realizácie, bez ohľadu na jej reálnosť v jednotlivých časových horizontoch. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na meniace sa požiadavky na bývanie, ovplyvňujúce územné nároky, medzi ktoré možno zaradiť predovšetkým:

*a/ formy zástavby, ktoré smerujú k oslabovaniu tendencií kolektívneho bývania
a zvýšeniu záujmu o bývanie v bytoch rodinnej zástavby,*

*b/ formulované požiadavky na zastavenie výstavby veľkokapacitných sídlisk
a výraznú redukciu výstavby bytov vo vysokopodlažných bytových domoch,*

*c/ očakávané požiadavky na rozvoj bytov väčších veľkostných kategórií, resp. bytov
s väčšími plošnými parametrami aj vzhľadom na ich slabé zastúpenie v jestvujúcom bytovom fonde.*

V celkovom vývoji potrieb bytov koncepcia územného plánu mesta Spišská Nová Ves zohľadňuje diferencované požiadavky na lokalizáciu bývania a na veľkostné kategórie bytov, a to v dôsledku predpokladu diferenciácie sociálnych skupín obyvateľstva a ich nárokov na bývanie, resp. možností saturácie potrieb bytov vlastnými prostriedkami.

Pre vyššie uvedené meniace sa požiadavky na kvalitatívny rozvoj bývania pri kvantifikovanej potrebe bytov koncepcia ÚPN mesta Spišská Nová Ves počíta so značnou potrebou a rezervou plôch pre zastavenie, čo si vyžiada aj záber poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Pri stanovení koncepcie rozvoja obytnej funkcie v ÚPN mesta Spišská Nová Ves bolo plne rešpektované súborné vymedzenie krajinného potenciálu vo vzťahu k optimalizácii očakávaných urbánných procesov z predchádzajúcich analytických pracovných fáz na územnom pláne. Koncepcia ÚPN mesta Spišská Nová Ves zhodnocuje disponibilitu možných rozvojových plôch v zastavanom území sídla, ako aj ostatného nadväzného územia katastra a optimalizuje ich využitie a logické zapojenie do potenciálnej urbánnej štruktúry mesta a bezprostredne nadväznej sídelnej štruktúry aglomerácie.

6.1.4. Potreba pracovných príležitostí

Počet osôb v ekonomicky aktívnom veku bude narastať zhruba do roku 2005, pričom v porovnaní s rokom 1996 bude nárast o cca 4 – 5 %. Znamená to, že do tohto obdobia bude narastať tlak na pracovné príležitosti v meste a na okolí. K tomuto treba pripočítať, že zhruba v tomto období – teda okolo roku 2005 bude bezpodmienečne nutné (z demografického ale najmä ekonomického dôvodu) zmeniť systém dôchodkového zabezpečenia obyvateľstva SR – pretože vzhľadom k rastúcemu počtu dôchodcov nebudú pracujúce osoby schopné prispievať na dôchodky toľkých dôchodcov. Jedno z troch možných riešení – zvýšenie dôchodkového veku (takmer vo všetkých krajinách západnej Európy je dôchodkový vek vyšší) bude možné kombinovať s poklesom reálnej výšky dôchodku a zvýšením odvodov na dôchodkové zabezpečenie – samotné zvýšenie dôchodkového veku je však demograficky jednoznačne potrebné.

Je teda pravdepodobné, že v období okolo roku 2005 bude tlak na pracovné príležitosti najväčší - pričom počet ekonomicky aktívnych osôb bude minimálne o 5 % viac ako v roku 1996. Po tomto období začne počet ekonomicky aktívnych osôb (a teda aj teoretický tlak na pracovné príležitosti) mierne klesať.

6.2. Sumarizácia východísk pre návrh priestorovej koncepcie rozvoja bývania v územných podmienkach mesta Spišská Nová Ves

6.2.1. Počet obyvateľov

Stav k r. 1998		39 000
Predpoklad do r. 2015 / 20:	prechodne stagnačný trend	39 000 - 42 750 / I. fáza
	optimálne rozvojový trend	43 400 - 49 200 / II. fáza
.....		
Nárast do r. 2015 / 20:	prechodne stagnačný trend	3 600 - 7 350 / I. fáza
	optimálne rozvojový trend	8 000 - 13 800 / II. fáza
.....		

6.2.2. Počet bytov

Stav k r. 1998		12 580
Predpoklad do r. 2015 / 20:	prechodne stagnačný trend	12 600 - 13 850 / I. fáza
	optimálne rozvojový trend	14 080 - 16 000 / II. fáza
.....		
Nárast do r. 2015 / 20:	prechodne stagnačný trend	1 200 - 2 450 / I. fáza
	optimálne rozvojový trend	2 680 - 4 600 / II. fáza
.....		

P o z n á m k a : dolná a horná hranica (rozmedzie) závislé od uplatnenia štandardu priestorovej rozlohy stavebných parciel a tým hustoty obyv./ha

6.2.3. Prognózne hľadiská, resp. situácia možného progresívneho trendu rozvoja bývania

Prognózne - do roku 2030 a viac, resp. za situácie prípadnej aktuálnosti možného progresívneho trendu rozvoja bývania - územné podmienky priestorovo preukazujú možnosť zabezpečenia ďalšieho nárastu v nasledovných rámcových kvantitatívnych ukazovateľoch:

Počet obyvateľov

Predpokladaný stav	k r. 2030 a viac:	/progresívne rozvojový trend	45 800 - 53 000
--------------------	-------------------	------------------------------	-----------------

Predpokladaný nárast	k r. 2030 a viac:	/progresívne rozvojový trend	10 400 - 17 600
----------------------	-------------------	------------------------------	-----------------

Počet bytov

Predpokladaný stav	k r. 2030 a viac:	/progresívne rozvojový trend	14 850 - 17 240
--------------------	-------------------	------------------------------	-----------------

Predpokladaný nárast	k r. 2030 a viac:	/progresívne rozvojový trend	3 450 - 5 840
----------------------	-------------------	------------------------------	---------------

Z uvedeného vyplýva, že prahový predpokladaný počet obyvateľov Spišskej Novej Vsi v roku 2030 a viac, resp. za situácie možného progresívneho trendu rozvoja bývania v závislosti na prirodzených demografických podmienkach, atraktivite a ekonomickom determinante mesta, ako aj preukázaných optimálnych priestorových a územno-technických podmienkach pre možný rozvoj, možno predikovať v rozsahu:

do 53 000 obyvateľov;

Priestorové a územno-technické zabezpečenie optimálnych rezerv pre prognózne vývojové trendy sú dokladované v grafickej časti ÚPN mesta Spišská Nová Ves, (M 1 : 10 000), prioritne v priestoroch urbanistických okrskov:

- „G“ Sever / Blaumont, časť G/2- Dlhé hony, v severnej väzbe na mesto, v dopravnom vzťahu ku komunikácii II/536 (perspektívne I/536), ktorá v novonavrhovanom koridore vytvára severný segment tangenciálnej (okružnej) mestskej rozvojovej osi ;
- „L“ Šulerloch, ako nový urbanistický okrsk s územnou časťou L/1- Holubie hony/Suché pole, s južnou väzbou na mesto, v dopravnom vzťahu ku komunikácii II/533, ktorá v novonavrhovanom koridore vytvára juho-východný segment tangenciálnej (okružnej) mestskej rozvojovej osi ;

6.2.4. Predpokladané možné rozvojové trendy bytovej štruktúry

- a/ Očakávanou intenzifikáciou súčasného domového fondu mesta v HBV a RD možno predpokladať realizáciu cca 650 - 1 300 bytov;
- b/ Možnou sústredenou intenzifikáciou súčasnej urbánnej štruktúry (prevažne v polyfunkcii s vybavenosťou) je možné dosiahnuť cca 315 - 350 bytov;
- c/ Urbanizáciou optimálnych disponibilných plôch v „zastavanom území“ sídelného útvaru k 1.1.1990 formou špecifických agregovaných a individuálnych štruktúr zástavby cca 30 - 40 bytov;
- d/ Urbanizáciou optimálnych disponibilných plôch mimo „zastavaného územia“ sídelného útvaru k 1.1.1990, v širokom diapazóne foriem obytných štruktúr, s dôrazom na obytnú pohodu a sociálnu psychohygienu, pri zachovaní mestotvorného prostredia cca 2 435 – 4 160 bytov;

*

Priestorový štandard uvažovanej zástavby sa orientačne pohybuje v závislosti na optimalizácii špecifik príslušnej rozvojovej lokality v rozsahu: 30 - 50 obyv./ha, 50 - 90 obyv./ha, a 90 - 150 obyv./ha.

Podrobná predikcia vývoja obyvateľstva a bytového fondu podľa územno-organizačného členenia mesta a jeho rozvojových územných častí je dokladovaná v tabuľkovom prehľade. Upresňujúca predikcia rozvoja funkčnej zložky bývania je uvedená v kap. 9.

6.3. Prognóza vývoja pracovných príležitostí v meste Spišská Nová Ves

6.3.1. Charakteristika východísk a vymedzenie spádovej oblasti dochádzky za prácou (Retrospektíva, s možnou aktivizáciou v prípade pozitívnych rozvojových trendov mesta)

Mesto Spišská Nová Ves vzhľadom k svojim ekonomickým aktivitám, ale tiež alokácii iných, regionálnych aj nadregionálnych aktivít (školsťvo, zdravotníctvo, cestovný ruch, doprava...) poskytuje a do budúcnosti ešte výraznejšie bude poskytovať pracovné príležitosti nielen pre obyvateľov vlastného mesta, ale do značnej miery aj bližšieho a vzdialenejšieho okolia. Taktiež obce a mestá v okolí (Levoča...) naopak poskytujú pracovné príležitosti aj pre obyvateľov mesta Spišská Nová Ves.

Uvedená ponuka pracovných príležitostí je ovplyvňovaná množstvom faktorov, do značnej miery je však prepojená a navzájom sa ovplyvňuje. Pri prognóze vývoja pracovných príležitostí v meste Spišská Nová Ves bol preto tento faktor v územnom pláne mesta braný do úvahy.

Z viac ako 19 tisíc ekonomicky aktívnych osôb (19 223) odchádzalo v roku 1991 za prácou mimo mesta Spišská Nová Ves iba 3 866, t.j. 20,1 %. Naopak, do mesta dochádzalo za prácou v tomto období 8 988 osôb.

Z odchádzajúcich dochádzalo za prácou 28 % do Rudnianskej, 10,1 % do Levoče, 8,8 % do Smižian, 5 % do Markušoviec, do ostatných obcí menej ako po 2 %.

Podstatne väčší vplyv ako odchádzka za prácou zo Spišskej Novej Vsi mala dochádzka do mesta. Napriek tomu však tieto väzby u žiadnej obce nedosiahli veľmi silnú hodnotu – zo žiadnej obce nedochádzalo za prácou do Spišskej Novej Vsi viac ako 2/3 ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Napriek tomu, množstvo obcí malo na mesto silnú, resp. pomerne silnú väzbu v dochádzke za prácou.

Do skupiny obcí so silnou dochádzkou do mesta Spišská Nová Ves (za prácou dochádzalo do mesta aspoň 50 % ekonomicky aktívnych osôb a zároveň aspoň 60 % zo všetkých odchádzajúcich) patria obce: *Teplička, Danišovce, Smižany, Odorín, Iľašovce, Lieskovany, Harichovce, Hnilčík a Jamník*.

Do skupiny obcí s pomerne silnou dochádzkou do mesta (za prácou dochádzalo 40-50 % ekonomicky aktívnych osôb a zároveň aspoň 50 % odchádzajúcich) môžeme zaradiť ďalších 8 obcí: *Vítkovce, Matejovce, Hincovce, Závadka, Spišský Hrušov, Arnútovce, Chrast' nad Hornádom a Letanovce*.

Týchto 17 obcí tvorí najsilnejšiu sféru dochádzky za prácou do mesta Spišská Nová Ves a aspoň časť z týchto obcí tvorí aglomeráciu mesta. Toto zázemie mesta sa môže čiastočne dopĺňať s mestom a pravdepodobne aj do niektorých z týchto obcí bude v budúcnosti smerovať aspoň časť z obyvateľov, ktorých prilákajú pracovné príležitosti a iné aktivity mesta Spišská Nová Ves. Vzhľadom k vysokej ekonomickej previazanosti a zväčša dobrej komunikačnej dostupnosti treba preto chápať rozvoj mesta a minimálne časti z týchto obcí ako jeden celok, ktorý sa môže vyvíjať v symbióze a k prospechu oboch strán.

Podiel dochádzajúcich za prácou do Spiš. Novej Vsi
v roku 1991:

Obec	Podiel z ekonomicky aktívnych dochádzajúcich do Spišskej Novej Vsi v %-tách z ekonomicky aktívnych	zo všetkých odchádzajúcich
------	---	----------------------------

I. skupina (obcí so silnou dochádzkou za prácou do mesta):

Danišovce	61,1	67,5
Harichovce	52,4	64,6
Hnilčík	50,5	63,7
Iľašovce	53,4	68,4
Jamník	50,0	64,9
Lieskovany	57,0	65,7
Odorín	52,5	71,3
Smižany	52,1	72,4
Teplička	61,8	74,1

II. skupina (obcí s pomerne silnou dochádzkou za prácou do mesta):

Arnútovce	42,5	60,1
Hincovce	48,4	55,7
Chrast' nad Hnilcom	45,3	56,8
Letanovce	41,1	53,2
Matejovce	48,3	56,1
Spišský Hrušov	42,8	58,2
Vítkovce	49,7	59,6
Závadka	45,8	52,9

6.3.2. **Predpoklad vývoja počtu ekonomicky aktívnych osôb**

V súčasnej dobe je veľmi obtiažne, až nemožné prognózovať vývoj počtu pracovných príležitostí v meste Spišská Nová Ves po horizonte roku 2000.

Vývoj ponuky pracovných príležitostí v regióne (meste) je napriek kontinuite s minulosťou natoľko variabilný v čase, ako v podmienkach blízkych (podobných) trhovým možno očakávať. V súčasnej dobe sa iba veľmi ťažko dá odhadovať úroveň ekonomického rozvoja mesta, ktorá do značnej miery bude súvisieť s makroekonomickým vývojom SR.

Jednoduchšie, pritom pomerne presne možno odhadovať počet ekonomicky aktívnych osôb v meste, resp. jeho spádovom území, ktorý by mal mať priamu závislosť na počte pracovných príležitostí v meste (a jeho okolí). Inak povedané, v prípade extrémneho vývoja ekonomiky mesta a okolia (v pozitívnom, ale i negatívnom smere) by bolo badať s určitým časovým posunom aj jeho vplyv na vývoj počtu obyvateľov mesta a celého regiónu.

Počet ekonomicky aktívnych osôb je treba chápať ako počet pracujúcich osôb v produktívnom veku, plus počet žien (osôb) na materskej a ďalšej materskej dovolenke, osôb vo väzbe a vyšetrovacej väzbe, osôb na ZVS resp. náhradnej vojenskej službe, ako i počet nezamestnaných osôb vedených v evidencii úradu práce. K uvedenému počtu však treba tiež prirátavať pracujúcich dôchodcov, t.j. pracujúce osoby, ktoré už dosiahli dôchodkový vek.

V uvedenom súbore možno zistiť premenné dvoch druhov - ovplyvnené legislatívou (dĺžka MD, zvýšenie dôchodkového veku, dĺžka ZVS a pod.), ako aj ekonomikou, resp. ekonomickou situáciou štátu (počet pracujúcich dôchodcov, počet študentov- osôb v produktívnom veku zatiaľ nepracujúcich a pod.).

Ak odhliadneme od možných legislatívnych zmien, ktoré v horizonte 15 a viac rokov je možné iba veľmi ťažko odhadovať, môžeme zohľadňovať vývoj vplyvom meniacej sa vekovej štruktúry obyvateľstva, t.j. zmeny podielu najmä v skupine osôb v produktívnom veku, z ktorých býva cca 85 % ekonomicky aktívnych (vo veku 30 - 50 rokov dokonca viac ako 96 %). Počet ekonomicky aktívnych osôb v poproduktívnom veku tvorí cca 2 - 3 % zo všetkých ekonomicky aktívnych osôb.

Na základe poznania prognózovaného počtu obyvateľov, ako aj predpokladaného vývoja počtu (podielu) osôb v produktívnom veku, môžeme teda odhadnúť aj počet potenciálnych, ekonomicky aktívnych osôb v meste, podľa jednotlivých rokov.

V súčasnej dobe sa pohybuje podiel osôb v produktívnom veku v meste Spišská Nová Ves okolo úrovne 60 %, (v r. 1991 to bolo 57,36%) pričom zhruba do roku 2005 možno očakávať nárast podielu tejto vekovej skupiny na úroveň 62 - 64 % a približne do roku 2015 jej stabilizáciu. Po tomto období možno očakávať jej pokles opäť zhruba na úroveň okolo 60 % z celkovej populácie.

ÚPN mesta Spišská Nová Ves rieši rozvoj mesta v korelačnom vzťahu socioekonomického potenciálu a potenciálu územno-technického a priestorového. Pre tento vzťah zavádza a zhodnocuje nasledovné trendy rozvoja:

Prechodne stagnačný trend	39 000 – 43 000 ob. = najbližší vývojovej realite (najpravdepodobnejší)
Očakávaný optimálny trend	43 000 – 49 000 ob.
Možný progresívny trend	do 53 000 ob.

Vo väzbe na predpokladný počet obyvateľov vo vzťahu k riešeným *želaným* rozvojovým

trendom podľa ÚPN mesta Spišská Nová Ves, ako aj vzhľadom na zamestnanosť dôchodcov možno očakávať v meste v roku 2000 - 2005 cca 23 500 – 25 000 ekonomicky aktívnych osôb, v roku 2015 - 2020 (resp. očakávaný optimálny trend) cca 27 500 - 29 000 ekonomicky aktívnych osôb, v roku 2030 a viac (resp. možný progresívny trend) cca do 32 000 ekonomicky aktívnych osôb.

Vzhľadom k úrovni pracovnej migrácie v regióne (z mesta a do mesta Spišská Nová Ves) môžeme k uvedeným hodnotám pripočítať ešte cca 8 % a dostaneme pravdepodobnejší počet ekonomicky aktívnych osôb, ktoré budú vytvárať „tlak“ na pracovné príležitosti v meste. Uvedené „definitívne“ čísla môžu pre jednotlivé roky vyzeráť potom nasledovne:

Rok (resp. trend)	Počet ekonomicky aktívnych osôb (tlak na prac.príležitosti v meste)	Z toho imigračný tlak na pracovné príležitosti z mimomestskej sféry
2000 / 2005 (prechodne stagnačný)	25 300 – 27 000	cca 1 800 - 2 000
2015 / 2020 (očakávaný optimálny trend)	29 700 – 31 300	2 200 - 2 300
2030 a viac (možný progresívny trend)	do 34 500	do 2 500

Uvedené čísla však treba chápať ako údaje vrátane osôb, ktoré nemusia priamo „pracovať“, resp. zabrať pracovné príležitosti (osoby na ZVS, resp. náhradnej službe - cca 500-600 osôb, ženy na materskej dovolenke, resp.ďalšej materskej dovolenke a pod.). Rozdiel medzi týmto číslom (po odrátaní vyššie spomenutých osôb) a skutočného množstva pracovných príležitostí bude zodpovedať počtu nezamestnaných osôb (resp. osôb bez práce), ktorý dosahoval v okrese Spišská Nová Ves napr. v roku 1999 takmer 30 %.

Vcelku možno predpokladať aj do budúcnosti pre mesto Spišská Nová Ves ďalší nárast demografického „tlaku“ na pracovné príležitosti, ktorý si bude vyžadovať vytváranie nových pracovných príležitostí. Väčšia alebo menšia úspešnosť pri kvantite ich vytvárania bude úzko súvisieť s mierou nezamestnanosti v meste a jeho zázemí.

Taktiež treba uviesť, že akýkoľvek legislatívny zásah môže uvedený „tlak“ ďalej zvýšiť, prípadne znížiť (zvýšenie dôchodkového veku, skrátenie ZVS a pod. bude znamenať zvýšenie „tlaku“ na pracovné príležitosti, naopak predĺženie a zvýšené využívanie ďalšej materskej dovolenky, zvýšenie podielu študentov a pod. môže čiastočne tento „tlak“ znížiť).

Z hľadiska kvality a optimálneho ekonomického využitia a zhodnotenia takto prognózovaného potenciálu pracovných príležitostí bude žiadúca orientácia jeho podstatnej časti popri priemysle výrazne do oblasti služieb, prioritne vo sfére cestovného ruchu.

7. KRAJINNO-EKOLOGICKÁ OPTIMALIZÁCIA ROZVOJA ÚZEMIA

7.1. Širšie vzťahy

7.2. Rámcové zásady zabezpečenia prijateľného vývoja stavu životného prostredia mesta

7.3. Systém ekologickej stability katastrálneho územia mesta

7.3.1. *Krajinno-ekologické východiská*

7.3.2. *Osobitne významné časti prírody a krajiny*

7.3.3. *Vymedzenie ekologicky stabilných prvkov ÚSES*

7.4. Zásady ochrany a tvorby územného systému ekologickej stability

7.4.1. *Program ochrany prírody a krajiny*

7.4.2. *Program tvorby krajiny*

7.5. Závery

7.1 Širšie vzťahy

Problematika ochrany prírody je v širších územných väzbách ÚPN mesta Spišská Nová Ves riešená a prezentovaná na princípe konfrontácie s údajmi a grafickými výstupmi ÚPN VÚC Košického kraja, schváleného vládou SR (URBAN v.o.s. Košice).

/ Pre potreby VÚC Košického kraja bol totiž použitý územno-plánovací podklad „Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Spišská Nová Ves“ (Ekoland, Prešov, 1994), bez predchádzajúcej dôkladnej revízie - napriek viacerým výhradám, ktoré boli voči tomuto materiálu vznesené. Predmetný územno-plánovací podklad v časti praktických výstupov nezodpovedá realite a sú z neho využiteľné nanajvýš niektoré analýzy. Autori spracovali v rámci Regionálneho ÚSES okresu Spišská Nová Ves geobotanické členenie územia okresu, ktorého základom je lesnícka typológia. Takto ponímané geobotanické členenie je nepresné. Podľa tohoto členenia by mali rozsiahle plochy pomerne mätko modelovaného flyšového podkladu Hornádskej kotliny pokrývať dealpínske boriny, príp. bukové lesy vápnomilné, čo je nelogické a nezodpovedá ani praktickým poznatkom z terénu. Hodnotenie na báze lesníckej typológie bolo urobené len pre plochy lesných porastov, v mimolesnej krajine bolo vytýčené minimálne množstvo biocentier bez znalosti ich skutočných súhrnných hodnôt v zmysle metodiky tvorby ÚSES. Navyše sú prvky RÚSES do podkladov ÚPN VÚC Košického kraja prenesené schematicky, bez zohľadnenia skutočného priebehu hraníc toho-ktorého prvku.

ÚPN mesta Spišská Nová Ves z tohto dôvodu v mape širších vzťahov prezentuje a konfrontuje s ÚPN VÚC Košického kraja reálne regionálne biocentrá, vychádzajúce predovšetkým z podkladov doteraz spracovaných miestnych ÚSES, v ktorých sú tieto prvky vyčleňované na základe porovnávania reálnych hodnôt toho-ktorého územia. Na plochách, pre ktoré doteraz MÚSES spracovaný nebol, boli zhodnotené lokality podľa všetkých doterajších dostupných poznatkov, vyhodnotený ich význam a ich hranice boli zakreslené podľa skutočného rozsahu prírodných hodnôt v území. Osobitnú pozornosť si zasluhujú biokoridory, ktoré sú sami o sebe pomerne sporným prvkom v systéme ÚSES, nakoľko každý tzv. biokoridor je v skutočnosti prvkom, majúcom význam biocentra, resp. je sústavou na seba naväzujúcich reálnych biocentier. Neexistuje univerzálny biokoridor, všeobecne využívaný biotou ako takou, preto je vymedzenie akéhokoľvek biokoridoru prakticky veľmi sporné. Biokoridory, vyznačené v mapovom podklade širších vzťahov, predstavujú viac-menej ideálne línie, pozdĺž ktorých prebiehajú migračné koridory niektorých druhov organizmov, resp. na ich báze dochádza (najmä v nadregionálnom meradle) k výmene genetických informácií niektorých typov organizmov.

/ Podobná situácia je pri navrhovaných chránených územiach, ktoré boli do grafických podkladov ÚPN VÚC Košického kraja premietnuté len ako malá grafická značka, takže sú bez výpovednej hodnoty o rozsahu prírodných hodnôt. Napr. navrhovaná NPR Domková má väčšiu rozlohu, ako ktorékoľvek doteraz vyhlásené chránené územie okresu Spišská Nová Ves mimo Národného parku Slovenský raj. Z tohto dôvodu boli do grafického podkladu širších vzťahov zachytené, pokiaľ to mierka dovoľuje, reálne plošné výmery navrhovaných chránených území. Opravené boli niektoré nepresnosti v priebehu hraníc vyhlásených CHÚ, ich kategorizácii a pod. Je potrebné zdôrazniť, že aj návrh chránených území, uvedený v ÚPN VÚC Košického kraja, nie je kompletný a mnohé z vytýčených regionálnych biocentier majú hodnoty často väčšie, než niektoré súčasné CHÚ, predurčujúce ich na legislatívnu ochranu. Je zrejmé, že zabezpečovanie legislatívnej ochrany bude v súčasnej dobe čoraz ťažšie (z dôvodu majetkových vzťahov, nedostatku finančných zdrojov a pod.), pričom je zrejma absencia aktivít v tejto oblasti v minulosti. V ÚPN VÚC Košického kraja absentuje napr. návrh vyhlásenia CHKO Branisko (príp. ako súčasť navrhovanej CHKO Čierna hora), s čím napr. počíta „Environmentálny akčný plán okresu Spišská Nová Ves“. Branisko predstavuje ostro ohraničené pohorie s významným sústredením prírodných hodnôt v málo narušenej, prevažne lesnej krajine a rozhodne si zaslúži byť chránené v 2. stupni ochrany (najmä pri porovnaní napr. navrhovaných CHKO Volovské vrchy alebo CHKO Spiš, ktorých návrh bol síce schválený Ministerstvom životného prostredia SR, ale v súčasnosti je odsúvaný do vzdialených časových horizontov).

Vo vzťahu k prírode katastra Spišskej Novej Vsi je potrebné za najdôležitejšie regionálne prírodné oblasti považovať údolie Hornádu, ktoré predstavuje významný nadregionálny terestrický i

hydrický biokoridor (vhodnejšie by bolo hovoriť napr. o riečnom fenoméne), v ktorého trase mesto Spišská Nová Ves leží a na ktorom prebiehali historické i recentné pohyby mnohých druhov organizmov i celých typov spoločenstiev. V tejto trase je zachovaných niekoľko veľmi významných prevažne xerothermných lokalít regionálneho významu. Rovnako dôležitým, najmä vo vzťahu k vápencovému reliéfu Slovenského raja, na ktorého okraji územie katastra leží, je Galmus s vyhlásenými a navrhovanými chránenými územiami, predstavujúcimi hodnoty výnimočné v celoslovenskom kontexte. Územie Galmusu predstavuje v hierarchii Nadregionálneho ÚSES Slovenska biocentrum nadregionálneho významu a v hierarchii Ekologickej siete Slovenska (NECONET) jadrové územie európskeho významu. Tretím dôležitým územím sú nevápencové obvody Volovských vrchov, najmä širšia oblasť hrebeňov Bukovca a Volovca, ktorých línie sa na južnom okraji katastra Spišskej Novej Vsi stretávajú a prelínajú.

V širších vzťahoch ÚPN mesta Spišská Nová Ves sú v zalesnenej časti krajiny územia biocentier zväčša vytyčované podľa hraníc lesných porastov, pričom do nich mohli byť okrajovo zahrnuté aj plochy nižšej ekologickej hodnoty. V poľnohospodárskej krajine boli biocentrá vytyčované na základe skutočnej hodnotnej plochy - preto sú tu zachytené, najmä pri extrazonálnych biotopoch, aj relatívne veľmi malé plochy (napr. rašeliniská a slatiniská, obklopené intenzívne využívanou poľnohospodárskou pôdou). Dôležitým faktorom bola ich vnútorná hodnota v porovnaní s regionálnymi pomermi a prípadné potencionálne ohrozenie, rozloha bola až druhoradá.

Vo vymedzenom území širších vzťahov sa nachádzajú nasledovné chránené a na ochranu navrhované územia:

/ Národný park Slovenský raj, v ktorom boli vyhlásené **Národné prírodné rezervácie Holý kameň, Kysel, Ostrá skala, Piecky, Prielom Hornádu, Sokol, Stratená, Suchá Belá, Vernárska tiesňava, Zejmarská roklina a Prírodné rezervácie Barbolica, Čingovské hradisko, Hnilecká jelšina, Kocúrová, Mokrá, Malé Zajfy, Vyšná Roveň.**

/ Národná prírodná rezervácia Červené skaly, vyhlásená v roku 1981 na výmere 390,5 ha v k.ú. Poráč, Olcava, Vyšné Slovinky, predstavuje strednú časť Poráčskej doliny s početnými krasovými javmi a hodnotnou pôvodnou skalnou a lesnou vegetáciou.

/ Národná prírodná rezervácia Dreveník, vyhlásená v roku 1993 na výmere 101,82 ha v k. ú. Spišské Podhradie, Žehra, tvorí ju najväčšia, najstaršia a najhodnotnejšia travertínová kopa na Slovensku, ktorá v komplexnom geologickom, morfológickom, botanickom, zoologickom a archeologickom hodnotení presahuje svojím významom rámec Slovenska.

/ Národná prírodná rezervácia Galmuská tisina, vyhlásená v roku 1982 na výmere 52,56 ha v k.ú. Spišské Vlasy, je tvorená malou krasovou dolinou prítoku Svätajánskeho potoka v severnom svahu Galmusu s výskytom pôvodných lesných spoločenstiev s dôrazom na niektoré druhy drevín a rastlín.

/ Prírodná rezervácia Čintky, vyhlásená v roku 1988 ako chránené nálezisko na výmere 5,11 ha v k. ú. Iľašovce, dominantný je bohatý výskyt niektorých vzácných a chránených druhov najmä vstavačovitých rastlín v nepôvodnom lesnom poraste.

/ Prírodná rezervácia Modrý vrch, vyhlásená v roku 1988 ako chránené nálezisko na výmere 4,46 ha v k. ú. Spišská Nová Ves, hlavným dôvodom ochrany je bohatý výskyt ľalie cibulkonosnej na ploche lesného prieseku, vzácna je aj xerothermná vegetácia s viacerými chránenými druhmi a výskyt viacerých druhov vzácných a chránených živočíchov, najmä hmyzu.

/ Prírodná rezervácia Muráň, vyhlásená v roku 1996 na výmere 180,66 ha v k. ú. Spišská Nová Ves

v ochrannom pásme Národného parku Slovenský raj, predstavuje komplex pôvodných horských smrekových lesov okolo rovnomennej kóty s početnými rašeliniskami.

/ **Chránený areál Knola**, vyhlásený v roku 1996 na výmere 220,02 ha v k. ú. Spišská Nová Ves, Mlynky v ochrannom pásme Národného parku Slovenský raj, predstavuje čiastočne narušený komplex horských lesov, lúk a rašelinísk v okolí rovnomennej kóty.

/ **Národná prírodná pamiatka Markušovské steny**, vyhlásená v roku 1987 na výmere 13,44 ha v k.ú. Markušovce, Odorín, predstavuje ju rozsiahla skalná stena na ľavom brehu Hornádu s prielomovou dolinou a početnými hrbovitými útvarmi vo flyšových vrstvách, ktorým dominuje najvyšší skalný tzv. Markušovský hribeň na Slovensku.

/ **Národná prírodná pamiatka Spišský hradný vrch**, vyhlásená v roku 1990 na výmere 24,21 ha v k. ú. Žehra, predstavuje najsevernejšiu travertínovú kopu v systéme travertínov okolia Spišského Podhradia so zrúcaninou Spišského hradu.

/ **Prírodná pamiatka Farská skala**, vyhlásená v roku 1989 na výmere 0,59 ha v k. ú. Spišský Hrušov, významný geologický objekt predstavuje výraznú skalnú stenu s dobre vyvinutým profilom vrstvami bazálneho paleogénu.

/ **Prírodná pamiatka Markušovská transgresia**, vyhlásená v roku 1987 na výmere 7,99 ha v k. ú. Markušovce, je významná z geologického hľadiska ako profil morskou transgresiou flyšových vrstiev na triasové vápence Galmusu, hodnotné sú však aj xerothermné skalné spoločenstvá s výskytom mnohých druhov vzácných a chránených rastlín.

/ **Prírodná pamiatka Novoveská Huta**, vyhlásená v roku 1988 ako chránené nálezisko na výmere 2,6 ha v k. ú. Spišská Nová Ves, klasické nálezisko novopopísaného motýľa psoty *Scrobipalpa reiprichii* v hodnotnom alúviu Dubnice.

/ **Prírodná pamiatka Ostrá hora**, vyhlásená v roku 1990 na výmere 29,32 ha v k. ú. Spišské Podhradie, Žehra, jedna z viacerých travertínových kôp v okolí Spišského Podhradia so vzácnou faunou a flórou.

/ **Prírodná pamiatka Sobotisko**, vyhlásená v roku 1987 na výmere 13,32 ha v k. ú. Spišské Podhradie, Žehra, pravidelná travertínová kopa bočníkovitého tvaru, najvýchodnejšie položená v systéme tzv. spišskopodhradských travertínov.

/ **Prírodná pamiatka Závadské skalky**, vyhlásená v roku 1987 na výmere 3,88 ha v k. ú. Závadka predstavuje výrazný skalný útvar na hrebeni Volovských vrchov s hodnotnou pasienkovou vegetáciou.

/ Navrhovaná **Prírodná rezervácia Domková** je tvorená komplexom troch dolín v severných svahoch Galmusu s významnými krasovými útvarmi (kaňony, vodopády, jaskyne), porastených prirodzenými lesnými spoločenstvami, v ktorých sa na malých plochách striedajú teplomilné dubiny s jedľo-bučinami, skalnou a xerothermnou vegetáciou, s výskytom mnohých vzácných a chránených druhov rastlín a živočíchov.

/ Navrhovaná **Prírodná rezervácia Hejbárok** predstavuje veľmi významnú lokalitu lesnej a skalnej, prevažne xerothermnej a do určitej miery aj reliktnnej vegetácie a vzácných druhov živočíchov v historicky i recentne významnom hornádskom migračnom koridore flóry a fauny.

/ Navrhovaná **Prírodná rezervácia Hora** predstavuje krátky prielom Hornádu v severnom okraji Galmusu s rozsiahlou neprístupnou strmou skalnou stenou, porastenou veľmi hodnotnou xerothermnou reliktnou vegetáciou s výskytom veľkých populácií vzácných a chránených druhov rastlín.

/ Navrhovaná **Prírodná rezervácia Prostá** je tvorená rozsiahlym komplexom pôvodných lesných spoločenstiev v záveroch dolín prítokov Mlynského potoka v severných svahoch Galmusu s výskytom mnohých vzácných a chránených druhov rastlín a živočíchov. Navrhované rozšírenie NPR Galmuská tisina.

/ Navrhovaná **Prírodná rezervácia Rovne** reprezentuje sústavu troch rašelinísk v pramennej oblasti prítokov Záhorského potoka. V hodnotných spoločenstvách sa vyskytuje celý rad vzácných, chránených a celoslovensky významných druhov rastlín a živočíchov.

/ Navrhovaná **Prírodná rezervácia Slovinská Skala** predstavuje najhodnotnejšie územie svojho druhu v rámci Slovenska. Rozsiahla krasová planina je ohraničená strmými vápencovými svahmi s početnými skalnými útvarmi a hostí veľmi hodnotné, málo narušené lúčne, pasienkové, skalné a lesné spoločenstvá s výskytom mnohých vzácných a chránených druhov rastlín a živočíchov.

/ Navrhovaná **Prírodná pamiatka Bujanov** predstavuje záver doliny prítoku Žehrice so strmými svahmi, porastenými hodnotnou xerothermnou vegetáciou, s výskytom celého radu vzácných a chránených druhov rastlín na svahoch doliny i v alúviu potoka.

/ Navrhovaná **Prírodná pamiatka Krokeje** je tvorená rozsiahlou vápencovou a zlepcovou stenou na severnom okraji Galmusu s výraznými abri, vodopádom a jaskyňami, porastenou lesnými, skalnými a močiarnymi spoločenstvami s výskytom mnohých vzácných a chránených druhov rastlín a živočíchov.

/ Navrhovaná **Prírodná pamiatka Mlynský potok** predstavuje prirodzene tečúci, bohato meandrujúci tok s prítokmi, v alúviu s hodnotnými spoločenstvami lužného lesa a početnými slatiniskami a rašeliniskami s výskytom vzácných, chránených a regionálne ojedinelých druhov rastlín.

/ Navrhovanú **Prírodnú pamiatku Rúry** tvorí krátky prielomový prítok Žehrice na jej hornom toku s viacerými vodopádmi a ďalšími geomorfologickými tvarmi, vo flyši vzácnymi.

/ Navrhovaná **Prírodná pamiatka Šeliská** predstavuje hodnotné rašelinisko s výskytom viacerých druhov vzácných a chránených cievnatých rastlín a celoslovensky vzácných machov.

/ Navrhovanú **Prírodnú pamiatku Vítkovské skaly** tvoria rozsiahle vápencové steny na severnom okraji Galmusu s hodnotnou lesnou a skalnou vegetáciou, v ktorej sa vyskytuje celý rad vzácných a chránených druhov.

/ Navrhovaná **Prírodná pamiatka Žompy** predstavuje hodnotné rašelinisko s výskytom viacerých druhov vzácných a chránených cievnatých rastlín a machov.

Pre vymedzené regionálne biocentrá uvádzame stručnú charakteristiku:

1. Ľudskou činnosťou značne pozmenený močiar so zachovalým výskytom hodnotných prirodzených spoločenstiev na sútoku dvoch ramien prítoku Brusníka.
2. Záver doliny Iľašovského potoka so strmými stráňami, porastenými veľmi hodnotnými xerothermnými spoločenstvami.

3. **Patria.** Rozsiahle strmé stráne s hodnotnou pasienkovou, lúčnou a xerothermnou vegetáciou v širšom okolí rovnomennej kóty.
4. **Bicír.** Hodnotná časť bohato meandrujúceho toku Bicíra s aluviálnymi močiarimi.
5. Rybníky a prirodzené močiare nad sútokom Bicíra s Levočským potokom.
6. Rozsiahly komplex strmých, zväčša medznatých strání vo svahoch Capkovej dolky, Odorice, Starej Levoče a Šibeníka s výskytom hodnotných kriačínových, pasienkových, lúčnych a xerothermných spoločenstiev.
7. Fragment niekdajšieho medznatého pasienka s bohatým výskytom vzácných a chránených rastlín.
8. **Kinwald.** Výbežok lesného komplexu Lúč s výskytom hodnotných porastov drevinového zloženia blízkeho pôvodnému a veľmi cennými spoločenstvami podrastu. Jeden z najhodnotnejších lesných porastov Hornádskej kotliny.
9. **Levočský potok.** Bohato meandrujúca časť Levočského potoka s dobre vyvinutými brehovými porastmi a depresiami s výskytom obojživelníkov.
10. Fragменты niekdajších bohatých plôch medznatých pasienkov s výskytom hodnotných, prevažne xerothermných spoločenstiev.
11. **Krčmárov potok.** Prirodzená depresia v alúviu potoka s dobre vyvinutými mokradňými spoločenstvami.
12. **Odorica.** Horná časť rovnomenného potoka predstavuje veľmi hodnotný prirodzený vodný tok v značne pozmenenej lesnej a poľnohospodárskej krajine.
13. **Vyhniská.** Veľmi hodnotný močiar v alúviu Odorice na sútoku s ľavostranným prítokom s ojedinelým výskytom vzácných druhov rastlín na zrašelinenom podloží v rámci Hornádskej kotliny.
14. Fragment niekdajších rozsiahlejších plôch aluviálneho močiara Levočského potoka za agradačným valom s výskytom hodnotných rastlinných spoločenstiev.
15. **Levočský potok.** Hodnotná dolná časť toku Levočského potoka so zachovalými brehovými porastami a fragmentmi pôvodného lužného lesa na ojedinelých strmých stráňach. Spolu s ostatnými zachovalými a hodnotnými časťami toku (5., 9.) navrhovaná (napr. aj v zmysle MÚSES k. ú. Spišská Nová Ves) za prírodnú pamiatku.
16. **Rysovec.** Vrchol rovnomennej kóty, tvorený čiastočne druhotnými lesnými porastmi s hodnotnou vegetáciou podrastu, tvorenou prevažne xerothermnými a petrofilnými druhmi.
17. Veľmi hodnotný aluviálny močiar s plochami rašeliniska na hornom toku prítoku Tepličského Brusníka s výskytom viacerých vzácných a chránených druhov rastlín a živočíchov.
18. Rozsiahly skalný útvar na okraji vápencovej platne Galmusu s nepôvodnými lesnými porastmi a veľmi hodnotnou vegetáciou podrastu a obnažených skál.
19. Fragment hodnotného aluviálneho močiara v nive Hornádu.

20. **Hôrky**. Rozsiahlejšia skalná galéria na okraji Markušovskej doliny s veľmi hodnotnými, prevažne xerothermnými spoločenstvami vo fragmentoch prirodzených lesných spoločenstiev.
21. **Knola - Viničiar**. Hodnotné porasty horských smrečín, dopĺňajúce územie Chráneného areálu Knola.
22. **Kobylika hora**. Rozsiahly veľmi hodnotný fragment pôvodných kotlinových lúčnych spoločenstiev s výskytom vzácných a ohrozených druhov.
23. Rozsiahla vápencová galéria na brehu Hornádu s bohatým výskytom vzácných a chránených druhov rastlín v xerothermných vápnomilných spoločenstvách.
24. Stráň a skalnatý breh Hornádu s hodnotnou xerothermnou a kriačínovou vegetáciou, s výskytom vzácných a chránených druhov rastlín.
25. Stráň v doline prítoku potoka Hrušov, porastená hodnotnou xerothermnou pasienkovou a lúčnou vegetáciou.
26. Fragmenty pôvodných xerothermných spoločenstiev v totálne odprírodnenej krajine s bohatým výskytom regionálne vzácných druhov.
27. Medznatá stráň na svahu geomorfologicky výrazného pahorku s výskytom teplomilnej vegetácie a vzácných a chránených druhov rastlín a živočíchov.
28. Rozsiahly systém vlhkých lúk, pomáčaných depresíí a mŕtvych ramien za agradačným valom v alúviu potoka Žehrica (Branisko), ojedinelý v rámci Hornádskej kotliny.
29. Systém medzí a strání v krátkych dolinách niekdajšieho prítoku Žehrice, porastených veľmi hodnotnou xerothermnou vegetáciou, ovplyvnenou blízkosťou travertínových telies, s výskytom vzácných a chránených druhov.
30. Rozsiahlejší hodnotný aluviálny močiar so zrašelinenými plochami a výskytom regionálne vzácných druhov chránených rastlín.
31. Rozsiahla stráň v doline prítoku Olšovca, porastená hodnotnou xerothermnou vegetáciou, s výskytom vzácných druhov, prerušená krátkym prítokom a prameniskom s výskytom chránených druhov rastlín, ako aj príľahlý tok Olšovca, prirodzene meandrujúci, s bohatými brehovými porastami a výskytom regionálne ojedinele rastúcich druhov rastlín.
32. Strmá stráň nad sútokom Olšovca a Slatvinského potoka, porastená hodnotnou xerothermnou vegetáciou, s výskytom vzácných a chránených druhov rastlín a živočíchov, ako aj príľahlý tok Slatvinského potoka, prirodzene meandrujúci, s hodnotnými aluviálnymi močiami, brehovými porastami a rozsiahlejšími fragmentmi pôvodného lužného a sutinového lesa na aluviálnych medziach.
33. **Sľubica**. Hodnotné horské, prevažne smrekové, v dolnej časti jedľové a jedľovo-bukové porasty vo svahu rovnomennej kóty.
34. **Zadný Moravec**. Komplex hodnotných prevažne bukových a jedľovo-bukových lesných porastov v širšom okolí rovnomennej kóty.

35. **Hornád.** Prirodzene meandrujúci tok Hornádu pod Spišskými Vlachmi s bohatou vegetáciou brehových porastov, aluviálnymi močiarimi a rozsiahlymi aluviálnymi medzami, porastenými spoločenstvami pôvodného lužného lesa.
36. Staré koryto a mŕtve ramená Hornádu, zachované po regulácii toku v šesťdesiatych rokoch, s bohatou vodnou a lužnou vegetáciou, aluviálnymi močiarimi a rozsiahlymi aluviálnymi medzami s fragmentami lužného lesa. Hodnotné bohaté živočíšne spoločenstvá.
37. **Rample.** Fragment niekdajších močiarnych, slatinných a rašelinných spoločenstiev v alúviu Hornádu s bohatým výskytom mnohých chránených, vzácných a regionálne ojedinelých rastlín.
38. Rozsiahla skalnatá stráň v doline Rudnian s výskytom hodnotnej, prevažne xertermnej vápnomilnej vegetácie, s výskytom chránených a regionálne vzácných druhov.
39. Izolované slatinisko so zrašelinenými plochami, s výskytom hodnotnej vegetácie a viacerých druhov vzácných a chránených druhov rastlín a živočíchov.
40. Výrazný vápencový pahorok s hodnotnou xertermnou a lesnou vegetáciou.
41. Rozsiahle plochy rašelinísk a slatinísk v alúviu potoka s výskytom viacerých vzácných a chránených druhov.
42. **Švedlárske lúky.** Komplex pasienkových a lúčnych horských spoločenstiev s lokálnym výskytom slatinísk a rašelinísk na prameniskách potokov, výskyt viacerých druhov vzácných a chránených druhov rastlín a živočíchov.
43. **Lacemberská dolina.** Komplex hodnotných rôznorodých lesných porastov vo svahu rovnomennej doliny s podrastom pôvodných lesov, v ktorých sa vyskytujú viaceré vzácne a chránené druhy.
44. **Banský vrch - Ostrý vrch.** Hrebeňové a podhrebeňové bukové a jedľovo-bukové porasty v širšom okolí rovnomenných kót v bukoveckom hrebeni Volovských vrchov, majúce charakter prirodzených pôvodných lesov, s výskytom viacerých vzácných a chránených druhov v hodnotných spoločenstvách podrastu.
45. **Vysoký vrch.** Výrazná kóta, porastená hodnotnou pasienkovou vegetáciou, v ktorej sa prelínajú horské a xertermné druhy.
46. **Poráčska dolina.** Vápencové bučiny na exponovaných svahoch Poráčskej doliny v jej závere sú prirodzeným pokračovaním NPR Červené skaly, časť z nich je navrhovaná na rozšírenie tejto NPR.
47. **Poráčsky potok.** Prirodzený vodný tok s bohatými brehovými porastami a výskytom viacerých veľkých i menších rašelinísk a slatinísk na prechode do vápencovej časti Poráčskej doliny s výskytom viacerých druhov chránených a vzácných rastlín.
48. **Kopec - Drobníaky - Biela skala.** Pôvodné lesné porasty a skalné spoločenstvá na exponovaných svahoch v ústí Poráčskej doliny sú prirodzeným pokračovaním NPR Červené skaly, v MÚSES k ú. Krompachy navrhované na vyhlásenie za PP.

49., 50., 51. Prirodzené jedľovo-bukovo-dubové porasty, drevinovým zložením a spoločenstvami podrastu veľmi blízke pôvodnému typu lesa.

52. Rozsiahla strmá, ťažko prístupná aluviálna medza Hornádu, porastená spoločenstvami pôvodného typu lužného lesa.

53. Rozsiahlejšie plochy slatinísk a rašelinísk na prítoku potoka Studenec s výskytom viacerých druhov vzácnych a chránených rastlín.

7.2. Rámcové zásady zabezpečenia prijateľného vývoja stavu životného prostredia mesta

V súlade s Národným programom podpory zdravia sú vytvárané prostredníctvom územného plánu mesta predpoklady a podmienky pre zabezpečenie cieľov Stratégie ochrany zdravia a Stratégie rozvíjania zdravia tvorbou funkčne a účelne usporiadaného územia. Vytvárajú sa podmienky pre také ekologicky vyvážené prostredia, ktoré budú spĺňať požiadavky na zmiernenie stresových a podporu pozitívnych faktorov, ako aj dostatočných príležitostí k činnostiam zabezpečujúcim zdravotnú prevenciu a rehabilitáciu.

V súlade s deklaráciou environmentálnej politiky mesta, definovanými zásadami a návrhom dlhodobých cieľov „Miestneho TUR“ na základe uzn. MsZ zo dňa 20.2.1998 je ochrana životného prostredia mesta Spišská Nová Ves a v územnom pláne prezentovaná koncepcia ekologicky únosného spôsobu využívania jeho krajiny, prírodných zdrojov a potenciálov nosnou myšlienkou problematiky zabezpečenia jeho trvalo udržateľného rozvoja. V zmysle takto chápaného územného rozvoja je v koncepcii územného plánu prioritne uplatnená miera súladu ekologických podmienok s jestvujúcimi a najmä plánovanými sociálno-ekonomickými aktivitami realizovanými v záujmovom priestore mesta Spišská Nová Ves a jeho územných častí.

Z aspektu udržateľného územného rozvoja je preto využitie krajiny, ako aj ochrana životného prostredia v územnom pláne zameraná na:

1. *podporu celkovej ekologickej stability krajiny, podmienok zachovania genofondu, biologickej rôznorodosti a prirodzeného fungovania ekosystémov;*
2. *ochranu a racionálne využívanie prírodných zdrojov, najmä pôdy, vody, vzduchu, biomasy a nerastných surovín;*
3. *ochranu bezprostredného životného prostredia obyvateľa, resp. tiež návštevníka mesta, t.j. zabezpečenie kvalitnej vody, vzduchu, potravín, estetických vlastností najmä urbánneho prostredia a elimináciu negatívnych faktorov, ako je hluk, žiarenie, odpady, cudzorodé látky a pod.*

Za tým účelom sa v územnom pláne sledujú opatrenia na dosiahnutie ekologickej optimalizácie priestorovej štruktúry krajiny mesta vhodným rozmiestnením socioekonomických aktivít v jeho území.

Uvedené atribúty sú v prioritnej kompetencii územného plánovania v súčinnosti s riadením rozvoja územia, pri zabezpečení podstatnej miery participácie obyvateľstva dotknutého územia na jeho plánovaní a riadení.

7.3. Systém ekologickej stability katastrálneho územia mesta

Problematika ekologickej stability v rozsahu katastrálneho územia mesta Spišská Nová Ves vrátane začlenenia a väzieb na nadradené systémy ekologickej stability územia bola dôsledne zhodnotená v špecifickej analytickej časti ÚPN mesta, samostatným územnoplánovacím podkladom na úrovni miestneho územného systému ekologickej stability – M/ÚSES (ARCH/EKO s.r.o., v spolupráci so ZO SZOPK ECHO Spišská Nová Ves, 1998). Pre koncepciu ÚPN mesta Spišská Nová Ves boli podstatné časti M/ÚSES ako územnoplánovacieho podkladu syntetizujúco uplatnené pri komplexnom hodnotení a využití územno-priestorového potenciálu želateľných (optimálnych), resp. až možných (progresívnych) rozvojových trendov mesta.

P o z n á m k a :

Číselná identifikácia uvádzaných plôch lokalít je totožná s grafickou interpretáciou na priloženej schéme: „Rajonizácia bioekologického potenciálu vo vzťahu k legislatívnej ochrane“ a tiež M/ÚSES, Mapa osobitne významných častí prírody a krajiny.

7.3.1. Krajinno-ekologické východiská

7.3.1.1. Charakteristika prírodných pomerov a súčasnej štruktúry krajiny

Z hodnotení reálnej štruktúry krajiny vyplýva, že prevažnú časť k.ú. - 4 115 ha (cca 62 %) z výmery k.ú. tvoria lesy, u ktorých je však zaevidované až 86 % poškodenie lesných drevín, najmä smreka a jedle, v dôsledku hospodárskej činnosti. Prioritne je teda potrebné zabezpečiť oživenia lesných porastov, a to rekonštrukciou drevinového zloženia, predovšetkým uprednostnením listnáčov na úkor smreka.

Poľnohospodársku krajinu katastra je možné charakterizovať ako krajinu s rázom kotlinovej a oráčinovej krajiny. Z hľadiska poľnohospodárskej produkcie ide o typ so strednou produkciou a subtyp s malou efektívnosťou priamych materiálových nákladov. Poľnohospodársky pôdny fond reprezentuje 1 442 ha (cca 21 %) z výmery k.ú. Z celkovej výmery PPF je pritom zastúpenie kultúr nasledovné : orné pôdy - 723 ha (cca 50 %), TTP - 537 ha (cca 41 %), záhrady a sady - 130 ha (cca 9 %).

V dôsledku veľkoplošného hospodárenia a tiež regulácie vodných tokov, došlo v minulosti k značnému odstráneniu mimolesnej zelene – nelesnej drevinnej vegetácie, prirodzených spoločenstiev najmä v alúviu Hornádu a jeho ľavostranných prítokov.

Zastavané územie a inak urbanizované plochy reprezentujú 1 100 ha (cca 17 %) z výmery k.ú., z toho zeleň v zastavanom území - 110 ha (cca 10 %).

K významným ekostabilizujúcim prvkom patria vodné toky – Hornád, Holubnica, Brusník, Hutiansky potok, ktoré predstavujú významné potenciálne priestory pre prioritné uplatňovanie prírodno - relaxačných štruktúr sídla, predovšetkým zelene pozdĺž tokov, tak v zastavanom, ako aj mimo zastavaného územia katastra.

Na základe poznania súčasného stavu a výsledkov čiastkových hodnotení krajinno-ekologického potenciálu k.ú. mesta koncepcia ÚPN mesta Spišská Nová Ves zabezpečuje ekostabilizáciu prírodných štruktúr v rámci vymedzených potenciálnych priestorov a to: optimalizáciou využívania PPF pri výraznom zastúpení nelesnej drevinnej vegetácie, oživením lesných drevín,

rekultiváciou priestorov zdevastovaných predovšetkým ťažbou. Okrem uvedených opatrení pri výbere rozvojových lokalít orientuje územný rozvoj do priestorov s nízkymi hodnotami radónového rizika a hodnôt Da (dávkový príkon žiarenia gama). V tomto smere podstatne koriguje pôvodnú schválenú koncepciu Územného plánu zóny (ÚPN Z) Spišská Nová Ves - časť Novoveská Huta (ARCHING Spišská Nová Ves, máj 1995).

Z rajonizácie územno-rozvojového potenciálu dokladovaného na priloženej schéme (Špecifická analytická fáza II/1 ÚPN mesta Spišská Nová Ves - ARCH/EKO s.r.o., 1998) vyplýva, že kataster mesta má pomerne vysoký urbanizačný potenciál pri zabezpečení celopriestorovej ekostabilizácie krajiny. Z celkovej výmery katastrálneho územia 6 667 ha predstavujú plochy hodnotovej kategórie *územia s vysokým potenciálom* zastúpenie 1 340 ha (cca 20 %). Naproti tomu *územia s nízkym potenciálom* reprezentujú 1 127 ha (cca 17 %), resp. *územia s veľmi nízkym potenciálom* reprezentujú najväčšie zastúpenie - až 4 200 ha (cca 63 %) z celkovej výmery katastrálneho územia.

Na základe výsledkov nadväzných podrobnejších hodnotení krajinného - ekologického obrazu (v 5 stupňovej hierarchii) predstavujú najzraniteľnejšie územia *najnižšieho a veľmi nízkeho potenciálu* (s najvyššími prírodnými limitmi) územné časti neurbanizovaných častí, na ktorých dochádza ku kumulácii viacerých zraniteľných, vybraných geoeologických faktorov. Reprezentujú ich plochy s potrebou uprednostňovania prírodných štruktúr s optimalizáciou a priamou reguláciou územného rozvoja:

- južné a juhozápadné časti katastra s prevahou lesov, vrátane územných častí s legislatívnou ochranou vodárenského toku Holubnica, PHO vodných zdrojov, ako aj územných častí chránených území;
- severné časti katastra so zastúpením lesa (lesopark Modrý Vrch, vrátane rovnomennej PR), ako aj najkvalitnejších pôd s potrebou ochrany pre účely PPF.

Územia s nízkym potenciálom pre územný rozvoj s potrebou zabezpečenia ekologickej funkcie predstavujú zvlášť dotknuté typy extrémne zraniteľnej krajiny urbanizačným rozvojom, najmä niva Hornádu, Holubnice, Brusníka, tiež existujúce a potenciálne zosuvné územia a pôdy náchylné na erózie. Veľmi vysoký potenciál tvoria všetky ostatné plochy poľnohospodársky využívané krajiny.

Na základe výsledkov hodnotení spracovateľ už v špecifických prieskumoch a rozboroch ÚPN mesta rámcovo vymedzuje potenciálne priestory pre ekostabilizáciu prírodných štruktúr neurbanizovaných územných častí katastra a potenciálne priestory pre ekostabilizáciu urbánnych štruktúr v rámci zastavaného územia za účelom zlepšenia územného systému ekologickej stability na miestnej úrovni, s naznačením optimalizácie rozvojových procesov (priložená schéma).

Z uvedených zistení vyplýva: Priestory s relatívne najnižšími environmentálnymi limitmi predstavujú územia v severnej, severozápadnej a severovýchodnej časti katastra v priamej väzbe na zastavané územie. Sú to územia vysoko potenciálne, s prevahou nízko a stredne úrodných pôd, s vhodným klimatickým potenciálom pre rozvoj urbánnych štruktúr a letnej rekreácie, s optimalizovaním rozvojových možností v koncepcii ÚPN mesta.

Severné, východné a západné územné časti katastra sú najviac postihnuté negatívnymi vplyvmi urbanizačných zásahov (dopravné bariéry a hluk z dopravy, intenzívne poľnohospodárske využívanie pôd, urbanizácia nivy vodných tokov, ťažba hlíny, koridory technickej infraštruktúry) a južné časti katastra najviac postihnuté negatívnymi vplyvmi banskej ťažby. Jedná sa o územia s najvyššími environmentálnymi limitmi, predovšetkým antropogénnymi, s prioritnou potrebou stabilizovania prírodných štruktúr (priložená schéma).

Možným progresívnym vývojom (veľmi optimisticky, až maximalisticky) možno očakávať prognózy rast Spišskej Novej Vsi zo súčasných 39 000 až na cca 53 000 obyvateľov za predpokladu optimálne zvolenej rozvojovej stratégie a priaznivých socioekonomických podmienok rozvoja.

- * Pre potreby uvádzaného nárastu sídla je jednou z hlavných strategických úloh orientácia na využitie rozvojového potenciálu už v súčasnosti zastavaných územných častí mesta. Ako preukazuje zhodnotenie potenciálu urbánnych štruktúr, mesto má značné rezervy v potrebnej stabilizácii stavebnej štruktúry a tým aj jej ekonomickom, ale aj dojmovom zhodnotení.
- * Na základe podrobných analyticko-syntetizujúcich hodnotení potenciálu k.ú. mesta Spišská Nová Ves, krajina katastra má pomerne hodnotnú ekostabilizačnú prírodnú kostru s potrebou jej dotvárania, predovšetkým pri optimalizácii vzťahu na jej produkčnú podstatu.
- * Nové územnorozvojové priestory mimo zastavaného územia, s predpokladom možného rozvoja urbánnych štruktúr, predstavujú predovšetkým územia s najoptimálnejšími podmienkami :
/ rozvojové časti UO „E“ - Západ, viažúce sa severne na sídlisko Západ;
/ rozvojové časti UO „G“ - Sever, viažúce sa východne na výstavbu obytnej štruktúry Modrý vrch;
/ rozvojové časti UO „C“ - Juh, viažúce sa západne na sídlisko Mier;
/ rozvojové časti UO „B“ - Tarča, (časť Kozí vrch) resp. UO „K“ - Na Šajbe, viažúce sa juhozápadne na intravilán mesta.

7.3.2. Osobitne významné časti prírody a krajiny

7.3.2.1. Osobitne chránené časti prírody a krajiny

- *Národný park Slovenský raj a jeho ochranné pásmo*

V roku 1964 bola vyhlásená Chránená krajinná oblasť Slovenský raj ako prvé chránené územie tohto druhu na Slovensku. Jej ochranné pásmo na východnom okraji zaberalo značnú časť predmetného územia – severný okraj siahla po štátnej ceste Spišská Nová Ves – Smižany a kopíroval okraj mesta v dobe vyhlásenia, čo neskôr viedlo k tomu, že celé sídlisko Mier ležalo v ochrannom pásme CHKO, východný okraj OP prechádzal od južného okraja mesta v mieste vyústenia štátnej cesty Spišská Nová Ves - Novoveská Huta a ďalej kótami Skalka (707,6 m n.m.) a Mestský les (880,2 m n.m.). Tento stav trval až do vyhlásenia Národného parku Slovenský raj v roku 1988, kedy sa hranica OP zmenila.

Vlastné územie NP Slovenský raj do k. ú. Spišská Nová Ves nezasahuje. Do katastrálneho územia Spišská Nová Ves zasahuje jeho ochranné pásmo, pričom hranica ochranného pásma je totožná s hranicou k. ú. v jeho severozápadnej časti, odkiaľ prechádza na štátnu cestu Spišská Nová Ves – Novoveská Huta – Hnilčík, rázcestie a je s ňou totožná po hranicu k. ú. pri horárni Gretľa.

- *Chránený areál Knola a jeho ochranné pásmo*

Chránený areál vyhlásený v roku 1996 na ploche 220,02 ha, z toho v k. ú. Spišská Nová Ves 70,67 ha. Chránené územie zasahuje aj do k. ú. Mlynky. Komplex ochranných lesov 162 a, b, 163 a, b, 165 a, b, 324 a, b, c v okolí kóty Veľká Knola (1265,9 m n.m.) je tvorený zväčša nepôvodnými horskými

smrečinami s malou prímiesou jedle, buka, javora horského, jelše sivej, brezy, jarabiny a ďalších drevín. V porastoch sa nachádzajú fragmenty bývalých rozsiahlych horských lúk a veľmi cenné enklávy prameniskových rašelinísk s bohatým zastúpením unikátnych druhov machov. Územie je významným biotopom vzácných druhov tetrovovitých vtákov, ako aj ďalších druhov vtákov, šeliem a ďalších živočíchov.

- *Prírodné rezervácie a ich ochranné pásma*

/ *Prírodná rezervácia Modrý vrch* - vyhlásená v roku 1988 na ploche 4,46 ha ako chránené nálezisko. Tvorí ju časť prieseku elektrovodu juhozápadne od hrebeňovej lesnej cesty. Aj keď primárnym dôvodom vyhlásenia ochrany je bohatý výskyt ľalie cibul'konosnej (*Lilium bulbiferum*), v hodnotných xerothermných spoločenstvách sa vyskytuje väčšie množstvo druhov vzácných a zákonom chránených rastlín a živočíchov. Klasická lokalita fauny vzácných lepidopter.

/ *Prírodná rezervácia Muráň* - vyhlásená v roku 1996 na ploche 180,66 ha. Komplex ochranných lesov 166, 167 a, b, 168, 169, 173, 314, 315, 316 a, b, c, d, 317, 318, 319 a, b, 320, 321 a, b, 322 a, b v okolí kóty Muráň (1228,4 m n. m.) tvoria prirodzené horské smrečiny, lokálne s jedľou a jarabinou, so zachovanou rôznovekou štruktúrou prírodného lesa, výškovo i hrúbkovo diferencovaného, v okrajových častiach PR čiastočne narušené. Hodnotné sú strmé balvanité až suťové svahy, lokálne podmäčkané až zrašelinené a vrcholová plošina s fragmentmi hôlnych trávnych porastov. Vyskytujú sa tu viaceré druhy vzácných a chránených druhov rastlín a vzácne druhy machov. Zo živočíchov je najvýznamnejší výskyt tetrovovitých vtákov, šeliem a ďalších druhov živočíchov.

- *Prírodné pamiatky*

/ *Prírodná pamiatka Novoveská Huta* - vyhlásená v roku 1988 na ploche 2,6 ha ako chránený prírodný výtvor. Predstavuje časť alúvia Holubnice a telesa bývalej železničky. Hlavným dôvodom ochrany je klasická lokalita psoty *Scrobipalpa reiprichii*, ktorá tu bola prvý krát nájdená, popísaná a pomenovaná. V súčasnosti je známa len z niekoľkých európskych lokalít. Okrem tohto druhu sa tu vyskytuje viacero vzácných druhov mikrolepidopter. Lokalita je aj zmesou hodnotných rastlinných spoločenstiev brehových porastov, aluviálnych močiarov a plôšok xerothermnej vegetácie.

/ *Prírodná pamiatka Diera v Čertovom jarku* - chránená v zmysle § 19 ods. 1, 4 zákona NR SR č. 287/1994 Z. z., predstavuje korozívno-výmrazovú 5 m dlhú jaskyňu vo vápencoch na dne doliny Čertovho jarku na lokalite č. 90.

/ *Prírodná pamiatka Jaskyňa v prepadlisku* - chránená v zmysle § 19 ods. 1, 4 zákona NR SR č. 287/1994 Z. z., predstavuje korozívno-rútivú 26 m dlhú a 7,5 m hlbokú jaskyňu v boku prepadliska na lokalite č. 67. Je dôležitá z hľadiska poznania vývoja podložia okolia. Vyhĺbená je vo vápencoch, strop má však tvorený paleogénnymi horninami (zlepcami), dokazujúcimi vplyv treťohorného mora na tento priestor.

/ *Prírodná pamiatka Školská diera (známa ako „Karasova diera“)* - chránená v zmysle § 19 ods. 1, 4 zákona NR SR č. 287/1994 Z. z., predstavuje korozívno-výmrazovú 10 m dlhú pseudokrasovú jaskyňu v paleogénnych horninách na lokalite Šulerloch.

7.3.2.2..Časti prírody pripravované na ochranu

Podľa ÚPN VÚC Košického kraja (KOLEKTÍV, 1997) do územia nezasahuje žiadne navrhované chránené územie. V zmysle M/ÚSES a ÚPN mesta Spišská Nová Ves medzi územia navrhované na legislatívnu ochranu patria lokality :

- č. 15 – meander Levočského potoka v kategórii prírodná pamiatka (PP);
- č. 80 – návrh na rozšírenie PP Novoveská Huta so zmenou kategórie na PR, resp. NPP;

7.3.2.3. Významné krajinné prvky

Tu uvádzané významné krajinné prvky sú v koncepcii ÚPN mesta synteticky optimalizujúco zhodnotené a rešpektované. Ich význam je predovšetkým však dôležitý pri riešení následných stupňov ÚPD na zonálnej úrovni.

V rámci vypracovania M/ÚSES pre následné syntetizujúce zhodnotenie v rozvojovej koncepcii ÚPN mesta Spišská Nová Ves bola kategória významných krajinných prvkov špecifikovaná nasledovne:

- *Mezofomy a mikroformy reliéfu*

V katastrálnom území Spišskej Novej Vsi sa významnejšie výrazné mezo- a mikroformy reliéfu nachádzajú najmä vo vápencovej časti územia. Výrazné skalné hrebene, ojedinelé bralá i výrazné okraje zvyškov vápencových planín a zarovnaných vrcholov sa nachádzajú v oblasti Dubnice (lokalita č.87), Hýľa (lokalita č.90), ale aj Hmčiarky (lokality č.69, 70), Okrúhlovca (lokalita č.71), Rysovca (lokalita č.73), a Skalky (lokality č.66, 67), kde je v oblasti prepadlísk krásne vypreparovaný rozčlenený hrebeň medzi kótami 642 m n. m. a 686 m n. m. Výraznejšími mezoformami reliéfu sú aj početné skalné výstupy v nevápencových horninách v južnej časti posudzovaného územia na výraznejších hrebeňoch. Ojedinelé skalné útvary sa nachádzajú v údolí Hornádu pod Spišskou Novou Vsou na lokalite č.32 s charakteristickým názvom Pod skalou. Na týchto skalných útvaroch, najmä v doline potoka Labanec, sa vyskytujú aj početné mikroformy reliéfu, veľmi pekne vyvinuté v pieskovcoch (rôzne žliabky, ryhy, plástovité útvary a pod.). Z ekologickostabilizačného hľadiska nevýznamné erózne ryhy sa nachádzajú na niektorých prítokoch Holubnice, potoka Labanec a na potoku Hlinica.

- *Mokrade, vodné a pobrežné ekosystémy*

Mokrade, vodné a pobrežné ekosystémy sú súčasťou nasledovných biotopov:

Č.4/ *Horná časť ľavostranného prítoku Brusníka* - predstavuje čiastočne upravený tok, najmä v hornej časti s hodnotnou vlhkomilnou vegetáciou, významný aj ako biotop vodných a na vodné prostredie viazaných živočíchov. Jeho dolná časť je regulovaná, napriamená.

Č.11/ *Potok Brusník* - dolná časť toku, prameniaceho v oblasti južne od Spišského Štvrtku. Do biotopu sú zahrnuté tri nezregulované úseky, predstavujúce priamy, vyrovnaný prirodzený tok,

miestami meandrujúci, lokálne s bohatými brehovými porastami, nevhodne doplnenými výsadbou euroamerických topoľov. Významný biotop viacerých živočíšnych skupín, najmä vtákov, s výskytom viacerých vzácných a chránených druhov, v dolnej časti úseku aj s fragmentmi niekdajších lužných spoločenstiev.

Č.12/ *Tri studničky* - rozsiahlejší komplex aluviálnych močiarnych spoločenstiev na ľavom brehu Brusníka nad hospodárskym dvorom Agrospiša. Pomerne hodnotná vegetácia je doplnená solitérmi i skupinami vrúb s podrastom lužného lesa, lokalita je biotopom mnohých vzácných a chránených živočíšnych druhov, najmä vtákov.

Č.13/ *Rozsiahlejší aluviálny močiar* - pod HD Agrospiša, nad objektom SPŠD, ktorého výstavbou zanikla značná časť pôvodne rozsiahlejšieho hodnotného územia. Nízko- až vysokosteblové porasty okolo vrbových kriačín, lokálne sa vyskytujú vodné plochy na území starého zazemneného koryta Brusníka.

Č.14/ *Malé pole* - rozsiahlejšia plocha močiarov a zazemneného starého koryta Brusníka v alúviu terajšieho toku s pomerne hodnotnými nízko- i vysokosteblovými rastlinnými spoločenstvami. Významný biotop viacerých druhov obojživelníkov a ďalších skupín živočíchov, najmä vodného hmyzu, ktoré tu v umelo vytvorených depresiách majú dobré podmienky na rozmnožovanie. Navrhovaná ekopedagogická plocha pre školy.

Č.15/ *Levočský potok* - krátky úsek bohato meandrujúceho potoka s hodnotnými živočíšnymi a rastlinnými spoločenstvami v alúviu, významný migračný koridor.

Č.16/ *Mokradňé spoločenstvá v alúviu Levočského potoka* - medzi areálom Embraco a Lieskovanmi. Rozsiahla plocha močiarov je situovaná na pravom brehu Levočského potoka medzi agradačným valom a okrajom alúvia a do predmetného územia zasahuje svojim severozápadným okrajom. Vyskytujú sa tu rozsiahle súvislé plochy mokradňých spoločenstiev s niektorými vzácnymi a chránenými druhmi rastlín a živočíchov, najmä vtákov. Lokalita sa zachovala dodnes napriek odvodneniu, ktoré bolo v minulosti prevedené. Sieť odvodnenia je dnes úplne nefunkčná, hlavný melioračný kanál je čiastočne prietochý. Lokalita je v podstate neodvodniteľná, nakoľko sa nachádza pod úrovňou Levočského potoka.

Č.19/ *Fragment pôvodného koryta Hornádu* - severne od súčasného regulovaného koryta na západnom okraji Spišskej Novej Vsi, v súčasnosti zazemnený, porastený hodnotnou močiarnou vegetáciou, v nedávnej dobe poškodený realizáciou kanalizačného zberača pre rómsku osadu v Smižanoch. Biotop zasahuje do záhradárskej osady na ľavom brehu Hornádu východne od lokality.

Č.20/ *Fragmenty pôvodného koryta Hornádu* - južne od súčasného regulovaného koryta na západnom okraji Spišskej Novej Vsi. Zvyšky dvoch meandrov pôvodného koryta Hornádu, zregulovaného v sedemdesiatych rokoch kvôli výstavbe sídliska Mier. Čiastočne zazemnené, čiastočne zasypané stavebným odpadom, čiastočne s voľnou vodnou hladinou. Veľmi hodnotný biotop, stanovište charakteristických močiarnych rastlín a rastlín pôvodného lužného lesa s výskytom vzácnějších druhov, lokalita výskytu viacerých druhov obojživelníkov a ďalších skupín živočíchov.

Č.21/ *Plocha bývalého prírodného kúpaliska* - na západnom okraji Spišskej Novej Vsi. V súčasnosti významný biotop rozmnožovania obojživelníkov a ďalších vodných živočíchov, najmä hmyzu, značne poškodený sypaním rôzneho odpadu.

Č.22/ *Jediná dodnes zachovaná časť niekdajšieho mlynskeho náhonu, vedúceho pôvodne celým južným okrajom Spišskej Novej Vsi* - tvorí ju pomerne hodnotné koryto vlastného náhonu, s charakterom prirodzeného toku, s bohatými sprievodnými porastami vrb, v podraсте s fragmentmi lužných spoločenstiev, ako aj strmá stráň s xerothermnou, živnou a vlhkomilnou vegetáciou. Biotop značne poškodený sypaním odpadu.

Č.23/ *Odkalisko škrobární* - umelý biotop v obhospodarovanom segmente mesta, významný ako stanovište obojživelníkov a vodného vtáctva, ako aj okolitými prevažne ruderalnými spoločenstvami bylín s výskytom viacerých druhov vzácnejších živočíchov, najmä vtáctva. Jediné hniezdo bociana bieleho (*Ciconia ciconia*) v k. ú. Spišská Nová Ves.

Č.25/ *Rozsiahlejší pruh zavodnenej depresie západne od železničnej trate na juhovýchodnom okraji Spišskej Novej Vsi* - aj keď ide zrejme o bývalý zemník, založený v súvislosti s výstavbou železnice, vyskytujú sa tu stabilizované, pomerne hodnotné spoločenstvá s výskytom niektorých vzácnejších druhov. Biotop veľmi poškodený sypaním a následnou neodbornou rekultiváciou skládky rôzneho odpadu.

Č.26/ *Úzky pruh neperiodicky zavodnenej depresie, možno zvyšku zemníka zo stavby železnice, východne od železničnej trate na juhovýchodnom okraji Spišskej Novej Vsi* - bohatá sprievodná krovitá a stromová zeleň, charakteristické druhy mokradných spoločenstiev, hodnotný biotop výskytu niektorých živočíchov. Lokalita poškodzovaná sypaním odpadu z príľahlej záhradkárskej osady.

Č.27/ *Fragment pôvodného koryta Hornádu na ľavej strane súčasného regulovaného toku na juhovýchodnom okraji Spišskej Novej Vsi a mokrade západne od neho v areáli Finišu* - čiastočne zazemnené, slabo prietochné koryto bez brehových porastov je najmä významným biotopom obojživelníkov a ďalších skupín na vodu viazaných živočíchov. V areáli Finišu sa nachádzajú rozsiahlejšie podmáčané plochy jelšín a vrbín s výskytom fragmentov prirodzených rastlinných spoločenstiev a viacerých vzácných druhov živočíchov, najmä vtákov. Lokalita je poškodená skládkou odpadu v areáli Finišu a ukladaním odpadu zo závodnej ČOV, v minulosti aj priamym vypúšťaním technologickej odpadovej vody.

Č.28/ *Zavodnená depresia na povrchu navážky zeminy a stavebného materiálu na južnom okraji areálu mäso priemyslu* - Trvalo zavodnená plocha so stabilizovanou mokradnou vegetáciou je významným biotopom viacerých na vodu viazaných skupín živočíchov, najmä hmyzu.

Č.29/ *Kúdelník* - rozsiahle aluviálne lúky na sútoku Brusníka s Hornádom, veľmi cenná je ich stredná časť okolo prameniska a nevýrazného prítoku Hornádu. Vyskytujú sa tu rozsiahle plochy močiarnych spoločenstiev s malými plochami slatinísk a rašelinísk. Významný biotop viacerých druhov a skupín rastlín a živočíchov.

Č.30/ *Hornád pod Spišskou Novou Vsou* - veľmi hodnotný úsek Hornádu, najmä v oblasti Podskaly s prirodzeným málo stabilizovaným korytom. Hodnotné sú brehovité porasty s podrastom pôvodného lužného lesa, nevhodne doplnené výsadbou euroamerických topoľov. Do biotopu je zahrnuté aj pôvodne veľmi cenné pramenisko na ľavom brehu, silne poškodené pri výstavbe skládky odpadu Kúdelník II. Lokálne je biotop značne poškodený sypaním veľkého množstva rôzneho odpadu z príľahlej záhradkárskej osady, priemyselnej zóny a rímskeho osídlenia na Podskale. V dobe spracovávaného tohto materiálu bolo napriek nesúhlasu orgánu ochrany prírody a krajiny započaté s reguláciou 800 m dlhého úseku Hornádu na úrovni ČOV.

Č.35/ *Nerozsiahle pramenisko niekdajšieho ľavostranného prítoku Hornádu na východnom okraji katastra* - predstavuje hodnotnú skupinu jelší a vrb so slabo vyvinutým korytom potoka pod prameňom a zamokrenú plochu nad oráčinami, porastenú mokradňými, prevažne vysokosteblovými a ostricovými spoločenstvami.

Č.36/ *Čingovský potok* - hlavný ľavostranný prítok potoka Hlinica. Pôvodne hodnotný prirodzený tok značne utrpel výstavbou záhradkárskej osady Červený jarok, v súčasnosti najmä ako stanovište viacerých druhov živočíchov a koridor šírenia rastlinstva a živočíšstva.

Č.37/ *Hlinica* - pravostranný prítok Hornádu v úseku od hranice predmetného územia po začiatok regulácie na Vilčurni. Najmä v hornej časti úseku hodnotný, bohato meandrujúci tok, v dolnej časti so zarezaným, viac-menej vyrovnaným korytom a bohatými brehovými porastami. V dolnej časti úseku pod sútokom s Čingovským potokom je veľmi hodnotný aluviálny močiar, silne znehodnotený sypaním odpadu zo záhradkárskej osady Červený jarok.

Č.38/ *Živné lúky na pravej strane doliny potoka Hlinica* - rekultiváciami čiastočne znehodnotené lúčne a pasienkové spoločenstvá s výskytom viacerých indikačných druhov pôvodných spoločenstiev.

Č.51/ *Labanec* - pravostranný prítok Hornádu má od prameňov po osadu Hájik prirodzený charakter, bohato meandruje, v dolnej časti má i súvislejšie brehové porasty, alúvium je v strednej a dolnej časti vyplnené hodnotnými mokradňými spoločenstvami s výskytom viacerých druhov vzácných a chránených rastlín. V strednej časti toku je umelá vodná nádrž. Celý biotop, vrátane nádrže, je aj významným stanovišťom viacerých skupín živočíchov.

Č.54/ *Holubnica* - dolná časť potoka od severného okraja Ferčkoviec po okraj regulácie nad sútokom s Hornádom. Kotlinový, široko meandrujúci tok s bohatými, zapojenými brehovými porastami, lokálne medzernatými. Súčasťou biotopu je i bývalý mlynský náhon a staré meandre Holubnice tesne pod Ferčkovcami. Celý biotop je veľmi nepriaznivo ovplyvnený najmä sypaním odpadu najmä na styku so záhradkáorskými osadami, kde sú miestami súvislé úseky brehov zasypané vrstvou odpadu, následkom čoho sa koryto zužuje.

Č.55/ *Pri kamennom obrázku* - rozsiahlejší porast typu lužného lesa v alúviu Holubnice na jej pravom brehu na severnom okraji Ferčkoviec s plochami vlhkých, zarastajúcich lúk vo vnútri porastu. Aj keď ide čiastočne o druhotný biotop, je ukázkou pôvodného typu spoločenstva v alúviu Holubnice s hodnotným podrastom, ktorého najmä jarý aspekt je veľmi dobre vyvinutý. Vyskytuje sa tu viacero druhov pôvodne horských rastlín, splavených Holubicou na okraj Hornádskej kotliny.

Č.56/ *Aluviálne lúky na pravom brehu Holubnice* - rozsiahle zamokrené lúky s plochami trvalo zavodnených močiarov v depresiách starého zazemneného koryta a solitérmi i skupinami vrb. Veľmi významný biotop pre rozmnožovanie obojživelníkov stratil v poslednej dobe na význame kvôli vykopaniu odvodňovacieho kanála v najnižšej časti lúk.

Č.60/ *Tepličský Brusník s prítokmi* - ľavostranný prítok Hornádu s dobre vyvinutými brehovými porastami, ktoré v hornej časti toku a na početných prítokoch splývajú s okolitými lesnými porastami. Na dolnom úseku je potok v miestnej časti Podteplička čiastočne regulovaný, hodnotné je okolie ústia do Hornádu.

Č.61/ *Aluviálne lúky na ľavom brehu Tepličského Brusníka nad Podtepličkou* - pomerne chudobné lúčne porasty sú dosť poškodené lesnou prevádzkou, na okrajoch sa vyskytujú fragmenty

teplomilných pasienkových spoločenstiev. Najhodnotnejšie sú časti bohatých vrbových krovín v dolnej časti úseku nad Podtepličkou na starom zazemnenom koryte.

Č.62/ *Časť alúvia Tepličského Brusníka* - pod sútokom s výrazným pravostranným prítokom, porastená hodnotnými spoločenstvami typu lužného lesa v podraсте prevažne smrekového lesa.

Č.63/ *Najhodnotnejšia časť alúvia Tepličského Brusníka* - rozsiahle dno doliny, porastené hodnotnými mokradnými spoločenstvami aluviálnych lúk, slatinísk a rašelinísk, ako aj lužného lesa, s výskytom vzácných druhov rastlín a živočíchov.

Č.78/ *Holubnica s prítokmi* - horná časť potoka od južného okraja Ferčkoviec. Hodnotný podhorský až horský tok s početnými obojstrannými prítokmi, v dolnej a strednej časti bohato meandrujúci, v hornej časti a na prítokoch zväčša priamy. Bohaté brehové porasty sú tvorené takmer výlučne pôvodnými druhmi drevín, na horných častiach tokov splývajú s okolitými lesnými porastami. Na viacerých miestach prítokov sa nachádzajú veľmi hodnotné aluviálne mokrade, prameniská a malé plochy slatinísk. V oblasti Novoveskej Huty je poznačený baníckou minulosťou oblasti (prevody niektorých prítokov mimo hlavné koryto), nad Ferčkovcami je lokálne nepriaznivo ovplyvnený najmä sypaním odpadu zo strany záhradkárov, chovateľov, včelárov a rôznych prevádzok.

Č.79/ *Fragmenty meandrov bývalého toku Holubnice* - pred jej reguláciou v sedemdesiatych rokoch. Zväčša zazemnené koryto pokrývajú dnes hodnotné lužné spoločenstvá, po okrajoch s líniami kriačín a stromov bývalého brehového porastu. Celý priestor je značne znehodnotený sypaním odpadu.

Č.80/ *Aluviálne lúky okolo Holubnice južne od Ferčkoviec* - veľmi hodnotné porasty vlhkých lúk, močiarov a pramenísk, ktorých časť je navrhnutá na rozšírenie PP Novoveská Huta. V poslednej dobe začína degradácia týchto stanovišť absenciou obhospodarovania, priestor je lokálne poškodzovaný sypaním odpadu a rôznymi technickými zásahmi.

Č.81/ *Rybníky* - rozsiahlejší komplex aluviálnych lúk, močiarov, slatinísk a rašelinísk na hornom toku Holubnice nad Novoveskou Hutou. Lokálne sú tieto spoločenstvá narušené negatívnymi zásahmi (výstavba drobných objektov, sypanie odpadu), celkovo však ide o hodnotnú mozaiku obhospodarovaných a neobhospodarovaných lúčnych plôch v kombinácii s vrbami a jelšami na prameniskách, okolo prítokov, depresíí.

Č.82/ *Suchohorský potok s prítokmi* - jeden z dvoch samostatných prítokov Holubnice s rozsiahlym prameniskom a systémom prítokov na severovýchodnom úpätí Muráňa. V podraсте dobre vyvinutých brehových porastov sa vyskytujú hodnotné mokradné spoločenstvá, ktoré v oblasti Muráňa, narušenej banskou činnosťou, prechádzajú do rozsiahlejších plôch. Lokálne sa najmä na prítokoch nachádzajú staré banské diela, ktorých vplyvom došlo k zamokreniu rozsiahlejších plôch, na ktorých sú dnes cenné mokradné spoločenstvá druhotných slatinísk a rašelinísk.

Č.83/ *Hutniansky potok s prítokmi* - jeden z dvoch samostatných prítokov Holubnice s prameňom v oblasti Knoly. Hodnotný tok, v dolnej časti s dobre vyvinutými brehovými porastami, ktoré v hornej časti a na prítokoch splývajú s okolitými lesnými porastami, čím miestami vytvárajú širší pás pestrejších lesných spoločenstiev.

Č.100/ *Kocúrka* - rozsiahlejší lúčny priestor, v súčasnosti silne zarastajúci vrbami, na suchších miestach smrekovými mladinami. Lokalitou pretekajúci vodný tok vytvára rozsiahle mokriny, pokryté hodnotnými slatiniskovými a rašeliniskovými spoločenstvami s výskytom viacerých vzácných druhov rastlín.

Č.101/ *Havraní potok s přítokmi* - jeden z dvoch vodných tokov v predmetnom území, odvodňovaných Hnilcom. V predmetnom území sa nachádza horná časť toku s početnými prítokmi a prameniskami, ktorých brehové porasty často splývajú s okolitými lesnými porastami, v dolnej časti s dobre vyvinutými jelšovými spoločenstvami brehových porastov, prechádzajúcich lokálne do širšieho priestoru okolitých lesných porastov.

- *Ochranné lesy a lesy osobitného určenia*

/ Do lesov ochranných patria v predmetnom území dielce č. 151, 155, 158 – 161, 171, 172, 615, ktoré nemajú z hľadiska územného systému ekologickej stability veľký význam, nakoľko ide o nepôvodné porasty, ďalej dielce č. 94, 98, 108 – 110 (súčasť lokality č. 86), dielce č. 104, 105, 113 (súčasť lokality č. 87), dielce č. 117, 126 (súčasť lokality č. 90), dielce č. 121, 124, 130 (súčasť lokality č. 91), dielce č. 154, 156, 610, 614 (súčasť lokality č. 93), dielec č. 174 (súčasť lokality č. 94), dielce č. 161 – 163, 164 – 170, 173, 315 - 325 (lokalita č. 95), dielce č. 312, 330 – 332, 340 – 342, 344 (súčasť lokality č. 98), dielec č. 328 (súčasť lokality č. 96), dielce č. 267, 268 (lokalita č. 69), dielce č. 278 a, 279 (lokalita č. 70), dielce č. 278 b, c, 280, 281, 289 (súčasť lokality č. 71) a dielce č. 293, 295, 296 (súčasť lokality č. 73).

- *Parky a aleje*

/ Mimo intravilánu mesta sa nachádzajú zvyšky niekdajšej aleje okolo cesty do Novoveskej Huty za Ferčkovcami, kde rastie niekoľko mohutných exemplárov lipy malolistej (*Tilia cordata*) a jaseňa (*Fraxinus excelsior*).

Č.31/ *Bývalý robotnícky park na okraji intravilánu na lokalite Podskala* - zanedbaná plocha s výsadbou hodnotných líp, v súčasnosti zväčša poškodených, chorých. Aj keď ide o park v intraviláne, ktorý by sa podľa predlohy MÚSES vo vyhláske č. 218/1998 nemal uvádzať, rovnako, ako nasledovný biotop, leží na okraji intravilánu na prechode do voľnej krajiny, má voľnokrajinársky charakter a je hodnotný z ekologického hľadiska. V podrade stromov na celej ploche parku hodnotný jarný aspekt pôvodných lužných spoločenstiev. Významná lokalita vtáctva.

Č.57/ *Madarasov park (Sad mládeže)* - rozsiahly park s umelou vodnou nádržou je napriek stále intenzívnejšiemu využívaniu (ZOO, amfiteáter, detské ihrisko, reštaurácia) stále hodnotným biotopom viacerých druhov a skupín živočíchov, najmä vtákov, ale aj vodného hmyzu. Dendrologicky hodnotné sú pôvodne založené porasty. Park má voľnokrajinársky charakter.

- *Brehové porasty*

/ Okolo toku Hornádu sa brehové porasty vyskytujú len v dolnej časti toku pod mestom, kde sú zväčša slabo vyvinuté, resp. sú poškodzované, vyrúbavané, tvorené sú jednotlivými exemplármi vrby krehkej (*Salix fragilis*) a purpurovej (*S. purpurea*), jelše lepkavej (*Alnus glutinosa*) a jelše sivej (*Alnus incana*), čremchy (*Padus racemosa*) a ďalších drevín, dominantná je nevhodná výsadba euroamerických topoľov. V tomto začiatku úseku sa nachádzajú rozsiahlejšie skalnaté svahy, porastené

spoločenstvami niekdajších lužných lesov lokalita č. 32), kde k uvedeným druhom prístupuje lipa malolistá (*Tilia cordata*), dub zimný (*Quercus petraea*), breza (*Betula verrucosa*) a ďalšie dreviny.

/ Dobré vyvinuté, zapojené brehové porasty sa nachádzajú najmä v strednej časti toku potoka Hlinica (lokalita č. 37), Holubnice nad Ferčekomcami a nad Novoveskou Hutou (lokalita č. 78) a v dolnej časti toku (lokalita č. 54), v dolnej časti potoka Labanec (lokalita č. 51) a na dolnom toku Tepličského Brusníka nad Podtepličkou (lokalita č. 60). Menej zapojené, ovplyvnené najmä nevhodnou výsadbou euroamerických topoľov, sú okolo Brusníka (lokalita č. 11) a Levočského potoka (lokalita č. 15). Tvorené sú predovšetkým vrbou krehkou a purpurovou, jelšou sivou, vtrúsene sa vyskytuje baza čierna (*Sambucus nigra*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*), rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus cathartica*), lieska (*Corylus avellana*), osika (*Populus tremula*), v ústiach zalesnených dolín borovica, smrek. Na ostatných častiach tokov a prítokov sú brehové porasty súvislé, medzernaté až jednotlivé, alebo splyvajú s okolitými lesnými porastami. Na niektorých horných častiach tokov nad hranicou lesa a prameniskách sa vyskytujú ďalšie sprievodné druhy, ako vrbica popolavá (*Salix cinerea*) a päťtyčinková (*S. pentandra*), ktorá sa vzácné vyskytuje aj na mokradných lokalitách na východnom okraji mesta.

- Medze a remízky

Č.3/ Výrazná medza na úpätí svahu hrebeňa juhovýchodne od kóty Šibeň - ide zrejme o staršiu aluviálnu medzu Brusníka, v súčasnosti porastenú hodnotnou xerothermnou vegetáciou s výskytom vzácných a chránených druhov rastlín.

Č.5/ Výrazná medza na úpätí svahu hrebeňa východne od kóty Šibeň - stanovište xerothermnej vegetácie s výskytom vzácnějších druhov.

Č.6/ Pravý svah údolia nad NsP v Spišskej Novej Vsi - s fragmentmi prirodzenej pasienkovej vegetácie, medzami a krovínami.

Č.7/ Ľavý svah údolia nad NsP v Spišskej Novej Vsi - s početnými medzami s bohatými porastami krovín a hodnotnou pasienkovou vegetáciou medzi medzami. Výskyt viacerých vzácnějších druhov rastlín a živočíchov.

Č.8/ Pravý svah údolia pod starým kameňolomom nad NsP v Spišskej Novej Vsi - strmá, členená stráň s hodnotnými xerothermnými rastlinnými a živočíšnymi spoločenstvami, početnými krovínami, výskytom viacerých druhov vzácných a chránených rastlín a živočíchov. Hodnotné sú aj porasty priľahlej lúky.

Č.9/ Časť prieseku elektrovodu juhozápadne od hrebeňovej lesnej cesty - na ktorom bolo po výrube lesa zvýraznené väčšie množstvo medzí. V súčasnosti je na ploche vyhlásená Prírodná rezervácia Modrý vrch. Aj keď primárnym dôvodom vyhlásenia ochrany je bohatý výskyt ľalie cibulkonosnej (*Lilium bulbiferum*), v hodnotných xerothermných spoločenstvách sa vyskytuje väčšie množstvo druhov vzácných a zákonom chránených rastlín a živočíchov. Klasická lokalita fauny vzácných lepidopter.

Č.34/ Na šibenici - rozsiahla stráň nad východným okrajom alúvia sútoku Brusníka s Hornádom. Niekoľko medzí s roztrúsenou krovitou zeleňou a hodnotnými xerothermnými spoločenstvami, ako aj ich fragmentmi na extenzívne obhospodarovaných plochách mimo medzí.

Č.40/ *Malé pole* - časť svahu na pravej strane doliny potoka Hlinica severozápadne od kóty Malé pole (571,9 m n. m.). Lúky a pasienky s početnými medzami, líniami krovín a xerothermnou vegetáciou.

Č.43/ *Fragment medzí a pasienkov vo svahu na ľavej strane doliny potoka Holubnica* - malá plocha prirodzenej pasienkovej vegetácie a kriačín na zvyškoch pôvodne rozsiahlejších medzí.

Č.45/ *Časť výraznej ľavostrannej aluviálnej medze Holubnice južne od kóty Malé pole (571,9 m n. m.) na úrovni Ferčkoviec* - porastená xerothermnými spoločenstvami, značne ovplyvnenými väčším počtom ruderálnych druhov.

Č.47/ *Časť svahu na pravej strane doliny Holubnice s početnými medzami* - rozčlenená eróznou ryhou neperiodického, strácajúceho sa prítoku Holubnice. Plocha prirodzených pasienkových a lúčnych spoločenstiev xerothermného charakteru, v hornej časti eróznej ryhy aj vlhkomilnej vegetácie, s výskytom viacerých druhov vzácných a chránených druhov rastlín.

Č.48/ *Nerozsiahle erózne úžľabiny a lokálne ťažobne piesku na úrovni severného okraja Ferčkoviec* - na ktorých sa po rekultiváciách zachovali fragmenty pôvodných rastlinných spoločenstiev a skupiny stromov. Rozsahom malý, ale veľmi významný biotop uprostred rozsiahlych rekultivovaných pasienkov. Stanovište viacerých vzácných a chránených druhov rastlín, regionálne významných.

Č.49/ *Severovýchodné svahy Končiara* - veľmi hodnotné pasienkové a lúčne spoločenstvá prevažne xerothermného charakteru, zachované v rekultivovaných plochách. Výskyt viacerých vzácných a chránených druhov rastlín.

Č.50/ *Svahy v strednej a hornej časti doliny potoka Labanec na jej ľavej strane a v závere* - rozsiahle strmé stráne sú porastené hodnotnými prirodzenými, prevažne xerothermnými spoločenstvami pasienkov a lúk, na výraznejšom hrebeni aj skalnou vegetáciou. Na lokalite je prítomná bohatá líniová a hlúčiková stromová a krovitá zeleň.

Č.53/ *Rozsiahlejšia lúčna enkláva v ľavom svahu doliny Tepličského Brusníka v oblasti Podtepličky* - lúčne a pasienkové spoločenstvá sú najmä xerothermného charakteru, na exponovanejších plochách doplnené kriačínami a drevinami. V západnej časti lokality je výrazná medza s fragmentmi pôvodných lesných spoločenstiev, na nevýraznom skalnatom hrebeni uprostred rekultivovaných plôch sú fragmenty xerothermných skalných spoločenstiev, z ktorých sa druhy rozširujú do širšieho okolia.

Č.59/ *Rozsiahlejšia medza nad štátnou cestou Spišská Nová Ves – Teplička* - porastená pomerne hodnotnou xerothermnou vegetáciou, znehodnotenou výskytom burín a agátu.

• *Terasy*

/ V posudzovanom území sa terasy v geomorfologickom slova zmysle nachádzajú len v údolí Hornádu. Fragmenty výrazných riečnych terás sa nachádzajú po oboch stranách Hornádu a v ústí doliny potoka Holubnica. Celé staré mesto leží v podstate na riečnych terasách Hornádu. Ich okraje tvoria miestami strmé stráne priamo nad korytom Hornádu, niektoré z nich sú cenné aj z ekologického hľadiska (lokality č. 17, 18, 27, 32, 33, 35, 44), kvôli čomu boli zaradené do nasledujúcej kapitoly.

Väčšie množstvo antropogénnych agrárnych terás (medze) sa nachádza v biotopoch, uvedených v predchádzajúcej kapitole.

- *Ostatné významné krajinné prvky*

Do tejto kapitoly boli zaradené ostatné cenné biotopy v riešenom území, najmä lúčne enklávy, fragmenty xerothermnej vegetácie a ďalšie územia, ako aj komplexy hodnotnejších lesov.

Č.1/ *Do diery* - záver nevýraznej doliny na juhozápadnom okraji lesného komplexu Okrúhly les predstavuje čiastočne medznaté svahy hrebeňa juhovýchodne od kóty Šibeň (627,2 m n. m.). Lokalita reprezentuje hodnotné xerothermné rastlinné a živočíšne spoločenstvá lúk, pasienkov a lesných okrajov s výskytom viacerých vzácných a chránených druhov rastlín a živočíchov. Čiastočne poškodená v minulosti rekultiváciami, v súčasnosti zarastaná borovicami z náletu v dôsledku absencie obhospodarovania.

Č.2/ *Okraj porastu č. 1678 na južnom okraji lesného komplexu Okrúhly les v LHC Levoča* - tvorený riedkym borovicovým lesom, v podraсте ktorého sa vyskytujú veľmi hodnotné rastlinné spoločenstvá s výskytom viacerých druhov vzácných a chránených druhov rastlín.

Č.10/ *Komplex lesných porastov dielca 1693 južne od kóty Modrý vrch (572,9 m n. m.) a PR Modrý vrch v LHC Levoča* - v druhotných borovicových a smrekových porastoch s bohatým podrastom duba a buka sa roztrúsene vyskytujú niektoré vzácne a chránené druhy rastlín.

Č.17/ *Rozsiahlejšia ľavostranná aluviálna medza Hornádu medzi Spišskou Novou Vsou a Smižanmi* - lokalita výskytu hodnotnej xerothermnej vegetácie.

Č.18/ *Fragment aluviálnej medze na ľavom brehu Hornádu na západnom okraji Sp. Novej Vsi* - nerozsiahly úsek strmej aluviálnej medze, ohraničený záhradkárskou osadou a rodinnými domami je stanovištom veľmi hodnotnej bylinnej a krovitej xerothermnej vegetácie so vzácnymi druhmi, doplnenej pruhom pobrežnej vegetácie Hornádu. Významná lokalita pre migračnú funkciu Hornádu.

Č.24/ *Strmá aluviálna medza na pravom brehu Hornádu a alúvia niekdajšieho sútoku Hlinice s Hornádom na severnom okraji sídliska Tarča v Spišskej Novej Vsi* - Jediný úsek Hornádu v Spišskej Novej Vsi s neupravovaným, neregulovaným priľahlým (pravým) brehom. Na stráni je pomerne zachovalý fragment niekdajšieho typu lesa s výskytom aj vzácnejších, náročnejších indikačných druhov rastlín a živočíchov, v minulosti silne poškodený dlhodobým sypaním veľkého množstva odpadu. Lokalita významná pre migračnú funkciu Hornádu.

Č.32/ *Pod skalou* - rozsiahla výrazná strmá aluviálna medza na ľavom brehu Hornádu v oblasti Podskaly s početnými vystupujúcimi skalnými útvarmi. Na stráni sa striedajú veľmi hodnotné zachovalé spoločenstvá pôvodného typu lesa a skalnej xerothermnej vegetácie s výskytom viacerých druhov vzácných a chránených rastlín a živočíchov.

Č.33/ *Kalmanka* - výrazná stráň ľavostrannej aluviálnej medze Hornádu. Pokračovanie predchádzajúceho biotopu bez skalných útvarov a lesných spoločenstiev. Lokalita je porastená hodnotnými xerothermnými lúčnymi a pasienkovými spoločenstvami.

Č.39/ *Svah na ľavej strane doliny potoka Hlinica* - je porastený pomerne hodnotnou xerothermnou vegetáciou, čiastočne znehodnotenou lokálnymi zásahmi a obhospodarovaním okolitých plôch.

Č.41/ *Lesné porasty dielca 55 – I., II. por. sk.* - predstavujú rozvrstvený smrekovo-borovicový les s bukom, javorom horským, jarabinou, brezou a jedľou v podúrovni, v podraсте s výskytom vzácných a chránených druhov rastlín a živočíchov.

Č.42/ *Derfín* - lesný porast dielca 54, tvorený borovicou a smrekom, v podúrovni s vysokým podielom buka, javora horského, brezy, osiky, jelše a krovín.

Č.44/ *Predná Huta* - časť výraznej strmej ľavostrannej aluviálnej medze Holubnice na úrovni Prednej Huty. Strmá vysoká stráň nad štátnou cestou Spišská Nová Ves – Novoveská Huta je porastená veľmi hodnotnými xerothermnými spoločenstvami s výskytom viacerých vzácných a chránených druhov rastlín. Hodnotné sú aj spoločenstvá viacerých skupín hmyzu.

Č.46/ *Fragment pravostrannej aluviálnej medze Holubnice na severnom okraji Ferčkoviec* - neroziahla medza je porastená krovínami a stromami, indikujúcimi pôvodný typ lesa, rovnako, ako mnohé druhy v podraсте. Biotop je lokálne poškodzovaný sypaním odpadu a terénnymi úpravami.

Č.52/ *Hájik* - úzky pruh severovýchodného svahu kóty Hájik (495,1 m n.m.) medzi štátnou cestou Spišská Nová Ves – Podteplička a lesnými porastami na svahu. Predstavuje zvyšok hodnotnej xerothermnej lokality na strmom svahu po nevhodnom zalesnení vyšších častí svahu nepôvodnými drevinami, ktorého podstatná časť zanikla rekonštrukciou cesty Hájik – Podteplička. Časť hodnotnejších druhov bola pred realizáciou stavby presadená na vyššie časti lokality, nezasiahnuté stavebnou činnosťou.

Č.58/ *Fragment vlhkej lúky na juhovýchodnom okraji Spišskej Novej Vsi* - s nevýrazným prameniskom uprostred, na východnom okraji s krovitými formáciami vrb. Mokradné spoločenstvá sú značne narušené, značný je výskyt ruderalných druhov.

Č.64/ *Šulerloch* - lesné porasty dielcov 6 a - I. a II. por. sk., 8, 9 - I. por. sk., 15 b v severovýchodnom svahu rovnomennej kóty (646,2 m n. m.) sú tvorené prevažne smrekom a borovicou, menej jedľou, ojedinele bukom. Buk, javor horský, lipa a ďalšie listnáče sa uplatňujú vo väčšej miere v podraсте starších porastov a v mladších skupinách. Rozsiahle plochy lokality predstavujú holiny s výsadbou rôzneho veku, drevinové zloženie obnovovaných častí porastov sa do značnej miery približuje pôvodnému typu porastov, rovnaké drevinové zloženie je predpísané i pri predčasných obnovách starších, narušených porastov.

Č.65/ *Tmavá dolka* - *Lesné porasty dielcov 19 – I. por. sk., 26 a – I. por. sk., 26 b, 26 c, 34 a – I. por. sk., 34 b v pravom svahu ľavostranného prítoku Tepličského Brusníka* - sú tvorené prevažne smrekom, jedľou a borovicou, v podraсте a mladších skupinách sa výraznejšie uplatňuje buk, breza, jarabina, javor horský, smrekovec. Do plochy lokality sú zahrnuté aj veľké plochy holín. V bylinnom podraсте sa vyskytujú vzácne a chránené druhy rastlín.

Č.66/ *Skalka* - lesné porasty dielcov 32, 33 v južných svahoch rovnomennej kóty (707,6 m n. m.) predstavujú bohaté, etážovité, rôznorodé, rôznoveké, prevažne jedľové lesy so smrekom, bukom a prímiesou borovice, javora horského, bresta, jarabiny a ďalších drevín, pričom listnáče sa vo veľkej miere uplatňujú najmä v podúrovni. V podraсте sa vyskytujú vzácne a chránené druhy rastlín a živočíchov.

Č.67/ *Plocha prepahlísk, závalov a depresii nad intenzívnou banskou činnosťou* - tu sa vplyvom absencie hospodárenia a prístupu človeka zachovali fragmenty pôvodných jedľovo-dubových

porastov, ktorých jadro rozšírenia ako samostatne popísanej typologickej jednotky je v Hornádskej kotline. Výskyt viacerých druhov vzácnych a zákonom chránených rastlín a živočíchov na rôznorodom podklade vápencových skál i iných typov hornín, vystupujúcich na povrch prirodzene, alebo obnažením banskou činnosťou.

Č.68/ *Žompy* - lesné porasty dielcov č. 263 a – I. por. sk., 264, 265 – I. por. sk, 271 - I. por. sk. okolo štátnej cesty Spišská Nová Ves – Rožňava. I. porastová skupina predstavuje len malé fragmenty pôvodných porastov, kompaktnejšie skupiny sú len v porastoch dielcov 264 a 271, tvorená je rôznorodými, rôznovekými, etážovitými porastami jedle a smreka s bukom, lokálne i javorom horským, brestom, borovicou, smrekovcom, vtrúsene aj brezou, jarabinou, javorom mliečnym. Na plochách mladších skupín a holín sú porasty, drevinovým zložením sa veľmi približujúce pôvodným lesom. V podraсте sú na rozsiahlych plochách spoločenstvá pôvodných lesov s výskytom viacerých druhov vzácnych a chránených druhov rastlín a živočíchov.

Č.69/ *Hrnčiarka* - lesné porasty dielcov 267, 268 – I. por. sk. sú tvorené jedľou, smrekom a borovicou s prímiesou smrekovca, buka, brezy, osiky, javora horského a ďalších drevín. Ide o hodnotnú ukážku pôvodného typu lesa. Vekovo staršie i mladšie rôznorodé, skupinovito až jednotlivo zmiešané porasty majú podraсте, tvorený pôvodnými spoločenstvami s výskytom vzácnych a chránených druhov rastlín a živočíchov.

Č.70/ *Lesné porasty dielcov 278 a, 279 – I. por. sk. na ľavom svahu v ústí Tisovej doliny, ústiacej do doliny Podzámčiská* - predstavujú cenné staré porasty s nepretržitou dobou obnovy na okraji lomu, najmä na okrajoch čiastočne ohrozené ťažbou v lome. Tvorené sú jedlinami a smrečinami so značným podielom buka, javora horského, javora mliečneho, ale aj smrekovca, borovice, brezy, lipy, jarabiny a ďalších drevín, v podraسته s rozsiahlymi plochami hodnotných pôvodných spoločenstiev s výskytom vzácnych a chránených druhov rastlín a živočíchov.

Č.71/ *Okrúhlovec* - lesné porasty dielcov 278 b, c, 280, 281, 290 – I. por. sk. v okolí kóty Okrúhlovec (709,8 m n. m.) a v protihlhom svahu v ústí Tisovej doliny, ústiacej do doliny Podzámčiská. Pomerne kompaktné porasty, z porastov v dielci 290 predstavuje I. por. skupina len torzá na okraji prilahlých kompaktnejších porastov. Rôznorodé smrekovo-jedľové porasty so smrekovcom a borovicou, najmä v mladších skupinách a podúrovni so značným podielom buka, javora horského, brezy, jarabiny, lipy a ďalších drevín, na obnovovaných plochách po kalamitnej ťažbe so zohľadnením drevinového zloženia pôvodných porastov.

Č.72/ *Podzámčiská* - lesné porasty dielca 291 a na úpätí severného svahu Čiernej hory. Vrstevnatý smrekovo-borovicový porast s jedľou, bukom, brezou a ďalšími drevinami.

Č.73/ *Čierna hora / Rysovec* - lesné porasty dielcov 293 – 298 v západných svahoch Čiernej hory (703 m n. m.) a Rysovca (803,8 m n. m.) na pravej strane doliny Novej štôlne. Lesné porasty s pomerne kompaktné, najmä v hrebeňovej časti fragmentované, porast 297, nakoľko ide o hospodársky les, bol v minulosti rozpracovaný hororubom. Prevažne jedľové a jedľovo-smrekové porasty s borovicou, vtrúsene s bukom, jarabinou, brezou, smrekovcom, javorom horským a výraznejším uplatnením listnáčov najmä v mladších skupinách a podúrovni, rastú na pomerne exponovanom reliéfe, v oblasti vrcholov aj balvanitom až bralnatom. Obnovná doba v starých porastoch je dlhodobá až nepretržitá a obnovné drevinové zastúpenie so zvýšenou preferenciou buka a ďalších listnáčov zohľadňuje v plnej miere charakter pôvodných porastov. V podraسته sa nachádzajú hodnotné prirodzené spoločenstvá s výskytom viacerých druhov vzácnych a chránených druhov rastlín a živočíchov.

Č.74/ *Nová štôľňa* - lesné porasty dielcov č. 275 – I., II. a III. por. sk., 276, 282, 283 – I., II. por. sk., 285 – I. por. sk., 286 – I. por. sk., 287 – I. por. sk. v závere Tisovej doliny a Borievkovej dolky, ústiach do doliny Podzámčská. Kompaktnejšie skupiny starších porastov sa striedajú s veľkými plochami holín. Prevažne smrekové a jedľové staršie porasty s vtrúsenou borovicou, smrekovcom, bukom, javorom horským, brezou, jarabinou a ďalšími drevinami majú pri navrhovaných obnovách predpísané obnovné drevinové zloženie, blízke pôvodnému typu lesa. Jeho predobrazom sú mnohé plochy mladých skupín a obnovovaných holín, kde sa vo zvýšenej miere uplatňuje buk, javor horský, jarabina, breza, čerešňa, brest horský, lipa a ďalšie listnáče.

Č.75/ *Šafárka / Sedlačka* - lesné porasty dielcov 284 – I. II. por. sk., 299 – I. II. por. sk., 300, 302 – I. por. sk., 303 – I. por. sk., 306 a – I. por. sk., 307 a – I. por. sk., 307 c v severných svahoch Trubačovca. Ide len o zvyšky pôvodných porastov, veľmi rozdrobené, len na východnom a západnom okraji lokality kompaktnejšie. Tie boli tvorené pomerne rôznorodými, vrstevnatými jedľovými a smrekovými porastami s bukom, brezou, jarabinou, smrekovcom a borovicou. V mladších skupinách a na obnovovaných holinách sa vo zvýšenej miere uplatňuje buk, javor horský, brest, čerešňa, lipa, jelša lepkavá a ďalšie druhy listnáčov, celkové zloženie výsledných porastov bude pestrejšie, budú rôznorodejšie a, rovnako ako vo všetkých prípadoch kalamitnej ťažby, diferencovanejšie.

Č.76/ *Nerozsiahle lúky nad a pod cestou Spišská Nová Ves / Hnilčík pod bývalou horárňou Grotľa* - významná lokalita šafranu karpatského (*Crocus heuffelianus*), najsevernejšia v rámci Slovenského rudohoria. V nedávnej dobe čiastočne poškodená kopaním ryhy pre telefón do bývalej horárne.

Č.77/ *Königseify* - lesné porasty dielcov č. 249 – I. por. sk., 252 a – I. por. sk., 254 a, 256, 257, 258 a – I. por. sk., 258 b v závere rovinnej doliny južne od Novoveskej Huty. I. porastová skupina predstavuje v porastoch dielcov 249, 252 a, 254 a len fragmenty, ostatné porasty tvoria kompaktnejší celok, ku ktorému priliehajú fragmenty I. por. skupiny dielca 258 a. Prevažne smrekové a jedľové porasty sú najmä v jadre lokality do veľkej miery nepôvodné a nepredstavujú adekvátnu náhradu za pôvodné dubové subxerothermofilné a borovicové xerofilné lesy, tieto sa však ani fragmentárne nezachovali južne od mesta nikde, hoci ich výskyt bol ostrovčekovite viazaný na viaceré polohy. Sú však adekvátnou náhradou za pôvodné jedľové a smrekové lesy, vyskytujúce sa v širšom okolí.

Č.84/ *Lesné porasty dielcov 62, 64 a okolo štátnej cesty Spišská Nová Ves / Novoveská Huta* - sú tvorené nepôvodným smrekom a borovicou s polovičným podielom jedle. Aj keď ide o monotónne porasty, v podraze je dobre zastúpený buk, krovinná etáž je pestrejšia a v bylinnom podraze sa zachovali fragmenty pôvodných rastlinných spoločenstiev s výskytom vzácných a chránených druhov rastlín.

Č.85/ *Kvašné lúky* - lesné porasty dielcov 58 a, 59 b, 68 a, 68 a – I., II. por. sk., 68 b, c v závere dolinky ľavostranného prítoku Holubnice sú tvorené smrekom, jedľou a borovicou s prímiesou brezy, buka a ďalších listnáčov. Porasty sú rôznorodé, čiastočne vrstevnaté, v podraze s fragmentmi pôvodných rastlinných spoločenstiev s výskytom vzácnějších druhov. Do plochy lokality sú zahrnuté aj plochy holín, resp. mladých porastov, kde je vysoké zastúpenie buka, brezy, javora horského, jarabiny.

Č.86/ *Medvedia dolka / Králiky / Strmina* - komplex lesných porastov dielcov 69 – I. por. sk., 70 – 74, 76 a, 77 – 91, 94 – 103, 107 – 110 na ľavej strane doliny Rybníky západne od Novoveskej Huty. Prevažne jedľové porasty s podielom smreka, prímiesou borovice, buka, brezy, jarabiny, jaseňa na mieste niekdajších bučín, ktoré indikujú lokálne dobre zachované plochy rastlinných spoločenstiev podraza. Buk a ďalšie listnáče sa vo zvýšenej miere uplatňujú najmä v mladších skupinách a na

plochách holín. Porasty sú najmä vo východnej časti značne rozdrobené imisnou ťažbou. Prevažná časť porastov je navrhnutá na obnovu maloplošným holorubom v pásach na šírku dvoch výšok porastu s obnovným zastúpením, zohľadňujúcim drevinové zloženie pôvodných lesov, resp. so zbytočne zvýšeným zastúpením smreka. Na celej ploche lesného komplexu sa vyskytujú vzácne a chránené druhy rastlín a živočíchov.

Č.87/ *Dubnica* - lesné porasty dielcov 104, 105, 114, 115 v oblasti južne od kóty Dubnica (990,3 m n. m.) predstavujú veľmi hodnotné jedľovo-bukové porasty so smrekom, prímiesou javora horského, bresta, jaseňa, rôznorodé, rôznoveké na exponovanom bralnom a balvanitom reliéfe. V podraze sa aj napriek lokálnemu zvýšenému zastúpeniu smreka zachovali rozsiahle plochy pôvodných spoločenstiev s výskytom vzácných a chránených druhov rastlín a živočíchov.

Č.88/ *Koliesko* - lúčny priestor s dobre vyvinutými, pomerne bohatým rastlinnými spoločenstvami, čiastočne znehodnotenými antropickými vplyvmi.

Č.89/ *Enkláva priestorov* - po výrube lesa pre vlek a zjazdovku so stabilizovaným, dobre vyvinutým lúčnym spoločenstvom.

Č.90/ *Flajšer / Čertov prameň / Nosovka* - lesné porasty dielcov 116 a – I. por. sk., 117 – 119, 123, 128, 129, 131 a, 132 – 134, 135 b, 140 a, 141, 619, 623 - 633 v závere doliny Rybníky a v širšom okolí kóty Hýľ (1157,8 m n. m.) na západnom okraji posudzovaného územia predstavujú jedľobučiny až bučiny, v ktorých v súčasnosti smrek nemá prevažné zastúpenie, príp. nie je zastúpený vôbec. Sú to veľmi rôznorodé porasty, rovnoveké až rôznoveké, jednovrstvové až vrstevnaté, s bohatým zastúpením buka a ďalších listnáčov najmä v mladších skupinách a podúrovni, okrem porastotvorných drevín sa často vyskytuje smrekovec, javor horský, brest, breza, jarabina, jaseň. V porastoch, kde je v súčasnom decéniu predpísaná obnova, je obnovná doba dlhšia ako jedno decénium až nepretržitá, obnovné zastúpenie rešpektuje drevinové zloženie pôvodného typu porastov, lokálne je zbytočne zvýšené zastúpenie smreka. V celom komplexe sa roztrúsene vyskytujú vzácne a chránené živočíchy v prevažujúcich spoločenstvách pôvodných lesov.

Č.91/ *Hýľ* - lesné porasty dielcov 120 – 122, 124 – 127, 130 okolo rovnomennej kóty (1158,7 m n.m.). Veľmi hodnotné bučiny a jedľobučiny, miestami so zvýšeným zastúpením smreka, javora horského, bresta, vtrúsene s jaseňom, brezou, jarabinou, javorom mliečnym. V exponovanom bralnom, kamenitom teréne sa v podraze vyskytujú pôvodné rastlinné spoločenstvá lesov a skál s výskytom viacerých druhov vzácných a chránených druhov rastlín a živočíchov.

Č.92/ *Štefana* - lesné porasty dielcov 616 a, 618 a tvoria malú enklávu starších jedľovo-smrekových porastov s bukom v okolitých nepôvodných, premenených lesoch a mladinách.

Č.93/ *Hanisková* - lesné porasty dielcov 154, 156, 610, 611 a, 612 a, 613 a netvoria jednoliatu plochu, sú rozdrobené mladinami a druhotnými porastami. Na vyčlenených plochách rastú rôznorodé, rôznoveké etážovité jedľovo-smrekové porasty s bukom, vtrúsene s javorom horským, brezou, jarabinou, borovicou, smrekovcom. V zachovalých spoločenstvách podraza sa vyskytuje celý rad vzácných a chránených druhov rastlín a živočíchov.

Č.94 *Malý Muráň* - lesné porasty dielcov 174, 176 a, 177, 179 a, 180, 184, 185, 190 – 192, 197, 198, 200 a okolo rovnomennej kóty (961 m n. m.) sú v širšej oblasti kóty narušené, rozdrobené, na svahoch sú kompaktnéjšie. Tvorené sú prevažne smrečinami a jedlinami s bukom, javorom horským, brezou, borovicou, vtrúsene jarabinou, smrekovcom. Pomerne monotónne porasty s chudobnejšími spoločenstvami podraza.

Č.95/ *Muráň / Knola* - lesné porasty dielcov 161 a, c, 162, 163, 165 – 170, 173, 314 – 325, 327 okolo rovnomennej kóty (1228,4 m n. m.) a v severných svahoch kóty Knola (1265,9 m n. m.) tvoria horské smrečiny s jedľou a jarabinou, vtrúsene s brezou, javorom horským, smrekovcom, borovicou. Prirodzené alebo málo narušené porasty na kyslom podloží sú pomerne monotónne, prevažne etážovité, s pomerne chudobným podrastom s výraznou synúziou machov. Na veľkej časti plochy je vyhlásená Prírodná rezervácia Muráň a Chránený areál Knola, presahujúci do k. ú. Mlynky.

Č.96/ *Kráľov prameň* - komplex lesných porastov dielcov č. 196 b, 201, 203 – I. por. sk., 220 – 226, 230 – 237, 238 a, b, 239 – 242, 244, 245, 246 – I. por. sk., 248 a – I. por. sk. v doline juhozápadne od Novoveskej Huty na severovýchodnom úpätí Muráňa (1228,4 m n. m.). Prevažne jedľové a smrekové porasty s bukom, brezou, jarabinou, javorom horským, borovicou, smrekovcom sú lokálne značne rozdrobené kalamitnou ťažbou, najmä v závere doliny aj banskou činnosťou, ktorá negatívne poznačila nielen biotu, ale aj reliéf a abiotické zložky krajiny. Buk a ďalšie listnáče sa vo väčšej miere uplatňujú najmä v podúrovni, v mladších skupinách a pri obnove lesných porastov na holinách, plánované obnovy zohľadňujú v dostatočnej miere drevinové zloženie pôvodných porastov.

Č.98/ *Dolina Železného potoka* - lesné porasty dielcov 312, 313, 326, 328 a, 329 – 334 a, 335 b, 337 – 342 (časť), 343 a, 348 v hornej časti a závere doliny Železného potoka na severovýchodnom úpätí Knoly (1265,9 m n. m.). Ihličnaté porasty, tvorené prevažne smrekom a jedľou, menej borovicou, vtrúsene smrekovcom, bukom, jarabinou, javorom horským, brezou a ďalšími drevinami. Pri obnovovaných porastoch je v dostatočnej miere zohľadnené drevinové zloženie pôvodného typu lesa.

Č.99/ *Knolská poľana* - fragment pôvodne rozsiahlejších vrcholových lúk na hrebeni Veľkej Knoly. Následkom absencie pôvodného obhospodarovania a nevhodných zásahov (políčko pre zver, skládka dreva) značne narušené lúčne spoločenstvá stále hostia viacero vzácných a chránených druhov rastlín.

Č.102/ *Rittenberg* - pôvodne veľmi hodnotná plocha temer lesného charakteru s výskytom viacerých druhov chránených a vzácných rastlín a živočíchov, v severnej časti s hodnotnými lúčnymi a pasienkovými spoločenstvami a bohatou mimolesnou zeleňou, bola v osemdesiatych rokoch zničená rekultiváciami, ktoré neboli prevedené v plánovanom rozsahu, kvôli čomu sa fragmenty pôvodných plôch zachovali a v súčasnosti na viacerých miestach prebieha sukcesia.

7.3.2.4. Lokality s výskytom chránených a ohrozených druhov

- *Lokality s výskytom chránených a ohrozených druhov rastlín*

V riešenom území sa nachádza viacero lokalít, kde sústredene rastie viacero druhov vzácných a chránených rastlín. Predovšetkým ide o lokality s flórou mokradnou a mezofilnou. V lesných ekosystémoch sa vzácné druhy vyskytujú zväčša roztrúsene, naopak, niektoré druhy sú rozšírené masovo v podraze veľkých plôch lesných porastov. Tu je potrebné spomenúť v širšej oblasti ojedinelý výskyt cesnaku medvedieho (*Allium ursinum*) v Čertovej doline. Na lokalite č. 44 a v oblasti Rittenbergu bol zaznamenaný ojedinelý výskyt žltušky jednoduchej pravej (*Thalictrum simplex* ssp. *simplex*), známej zo Spiša len zo Sivej Brady. Spomínaná oblasť Rittenbergu je vôbec veľmi významnou lokalitou flóry v predmetnom území. O. i. sa tu nachádza jedna z dvoch známych lokalít vstavača vojenského (*Orchis militaris*) v k. ú. Spišská Nová Ves, ktorá je jednou z troch známych v regióne, jedna z mála lokalít ľanu žltého (*Linum flavum*) v regióne a ďalších rastlín. Pozornosť si zasluhuje v oblasti ojedinelý masový

výskyt ľalie cibulkonosnej (*Lilium bulbiferum*) v Prírodnej rezervácii Modrý vrch. Izolovaný výskyt šafranu karpatského (*Crocus heuffelianus*) pri horárni Gretľa je jedným z dvoch známych v predmetnom území a zároveň predstavuje najsevernejšiu lokalitu tohto druhu v Slovenskom rudohorí. Aj keď bez výskytu vzácnejších či chránených druhov rastlín sú významné niektoré lokality v alúviu Hornádu, najmä zvyšky pôvodného koryta, kde sa zachovali fragmenty spoločenstiev podrastu pôvodných lužných porastov, dnes v regióne celkovo vzácných. Mokradné spoločenstvá na obmedzenom počte lokalít v alúviách potokov sú celkovo veľmi cennými a najviac ohrozenými lokalitami.

- Lokality s výskytom chránených a ohrozených druhov živočíchov

Na rozdiel od lokalít rastlín sa sústredené výskyt vzácných živočíchov vyskytujú v posudzovanej oblasti menej. Osobitnú pozornosť si zasluhuje Prírodná pamiatka Novoveská Huta v alúviu Holubnice ako klasická lokalita motýľa *Scrobipalpa reiprichii*, ktorá je jednoznačne nedocenená. Za hodnotnú lokalitu vzácných druhov motýľov možno považovať aj širšie okolie Prírodnej rezervácie Modrý vrch. Pre obojživelníky majú prednostný význam lokality č. 12, 13, 14, 20, 21, 23, 27, 28, pričom napr. na lokalite č. 14 bol zistený najvyšší počet druhov obojživelníkov v oblasti. Tieto lokality sú zväčša významné i ako biotopy vtáctva. Napr. na lokalite č. 13 bolo zistené ojedinelé zahniezdenie kúdeľníčky lužnej (*Remiz pendulina*), v alúviu Hornádu pod Spišskou Novou Vsou zas hniezdenie vlhy (*Oriolus oriolus*), v alúviu Levočského potoka svrčiaka zelenkavého (*Locustella naevia*), čo evidentne súvisí so všeobecnou migráciou niektorých živočíšnych a rastlinných druhov v rámci Hornádskej kotliny. Prítomnosť rozsiahleho horského lesného komplexu v značnej časti územia podmieňuje výskyt veľkých šeliem a pernatých dravcov. Lokalita Rittenberg je významná aj ako biotop sysľa (*Citellus citellus*). Ostatné vzácne druhy živočíchov majú viac-menej rozptýlený výskyt v rámci územia alebo jednotlivých biotopov.

7.3.3. Vymedzenie ekologicky stabilných prvkov ÚSES

7.3.3.1. Plochy ekologicky stabilné

- Biocentrá

/ Funkciu *biocentra regionálneho významu* plnia lesné porasty lokalít č. 69, 70, 87, 91, 95, pričom lokality č. 87 a 91 ležia v bezprostrednej blízkosti *biocentra provinciálneho významu* a geneticky s ním súvisia.

/ *Reálne biocentrá regionálneho významu* na trase *regionálneho biokoridoru Hornádu* predstavujú lokality č. 18, 19, 20, lokalita č. 24 a lokality č. 29, 30, 32. Aj keď najmä v prípade zoskupenia lokalít č. 18, 19, 20 a v prípade lokality č. 24 ide o územia malé a značne narušené, ich doteraz zachované hodnoty podľa nášho názoru prevyšujú hodnotu iných podobných biotopov v území a majú veľký význam na migračnej ceste mnohých organizmov v údolí Hornádu.

/ Z aluviálnych spoločenstiev plní funkciu *regionálneho biocentra* jednoznačne plocha lokality č. 80 a príslušného toku Dubnice (časť lokality č. 78), ako aj vymedzená časť plochy lokality č. 81 na hornom toku Dubnice, ďalej plocha lokalít č. 62, 63 a príslušný tok Tepličského Brusníka (časť lokality č. 60), ako aj plocha lokality č. 15 ako súčasť rozsiahlejšieho ekosystému alúvia Levočského potoka.

/ *Regionálny význam* majú aj lokality č. 44 a 49, ako aj lokalita č. 9 (PR Modrý vrch).

/ Funkciu *reálneho biocentra miestneho významu* plnia všetky ostatné plochy lesných porastov na vymedzených lokalitách, ako aj plochy lokalít č. 3, 8, 11, 12, 13, 14 vrátane príslušných častí toku Brusníka, lokalita č. 16, 17, 27, časť lokality č. 29, nezahrnutá do plochy regionálneho biocentra, 35, 38, 50, 51, 53, 54, 55, 56. Do plôch biocentier sú zahrnuté aj hodnotné časti tokov a prítokov hlavných tokov, aj keď majú svojou povahou charakter biokoridoru, resp. sa za takéto zvyknú pokladať. Ide o hodnotné biotopy, v rámci ktorých fungujú vzájomné väzby a vzťahy ako v ktorýchkoľvek iných nelíniových biotopoch a navyše vo väčšine prípadov majú úzke prepojenie aj na okolité biotopy. Tieto biotopy neplnia klasickú predstavu koridoru, teda biotopu, v ktorom sa organizmy pohybujú v celej jeho dĺžke - prevažná časť tam žijúcich organizmov má prísne limitované, obmedzené teritória a tie, ktoré nemajú prísne priestorové územné limity, sa voľne pohybujú najmä mimo tieto biotopy, nie v ich rámci.

- *Biokoridory*

Ako *regionálny biokoridor* je v rámci R/ÚSES vyčlenená časť toku Hornádu od sútoku s Brusníkom. Ďalšie *regionálne biokoridory* sú vedené spojnicami kót Dubnica – Malý Muráň – Muráň a Hyľ – Muráň – Grajnár. Takto vyčlenené biokoridory sú do veľkej miery spochybniteľné z dôvodov, že ide o umelé čiary, ktoré reálne v plnej miere nevyužíva žiadny druh. Otázku biokoridorov považujeme za dosť problematickú a pre reálnu funkciu ÚSES aj dosť nepodstatnú – reálny biokoridor totiž tvorí zväčša sieť plôch, lokalít, ekosystémov, ktoré plnia prvoradú funkciu biocentier. Nami vymedzené biokoridory sú prevažne miestneho významu a predstavujú reálne zistené plochy šírenia sa organizmov, či už rastlín alebo živočíchov, intenzívnejšieho v porovnaní s okolitou krajinou, prevažne nižšej ekosystémovej kvality. Ide hlavne o časti tokov, prepájajúce plochy biocentier, nie je to však pravidlom.

Ostatné priestory vodných tokov sú vymedzené ako hydrické biokoridory s potrebou revitalizácie a úpravy funkčného využívania s uprednostnením prírodných štruktúr, predovšetkým vysokej zelene a TTP. Ide o nasledovné priestory:

- alúvium rieky Hornád
- alúvium potoka Brusník
- alúvium potoka Labanec
- alúvium potoka Hlinica
- alúvium potoka Holubnica
- alúvium Suchohorského potoka
- alúvium Levočského potoka

7.3.3.2. Ostatné ekologicky stabilné plochy

Z ostatných prvkov územného systému ekologickej stability sú reálne zastúpené segmenty s funkciou ochrany zložiek krajiny (plochy lokalít č. 6, 7, 34, 40, 43, 45, 47, časť lokality č. 49), lokality genofondovo významných druhov fauny a flóry (plochy lokalít č. 1, 5, 25, 26, 33, 48, 52, 76, 88, 89, 99 a časť lokality č. 78, predstavujúce hodnotné prameniskové spoločenstvá v oblasti Kvašných lúk) a interakčné prvky (plochy lokalít č. 21, 22, 23, 26, 31, 39, 46, 102). Lokality genofondovo významných druhov fauny a flóry boli vyčlenené hlavne z hľadiska potencijného vplyvu na druhové zloženie okolitých intenzívne využívaných, málo stabilných plôch po ich zmene na iný typ plôch, resp. po realizácii opatrení v krajine, navrhovaných v zmysle M/ÚSES. Zaradiť jednotlivé plochy k určitému typu prvku M/ÚSES je často dosť problematické, nakoľko každá plocha plní viacero funkcií. Pri všetkých prvkoch M/ÚSES bolo prihladené na ich prevažujúcu, najvýraznejšiu funkciu.

Celková ekologická stabilita krajiny k.ú. Spišská Nová Ves bola syntetizujúco skúmaná a interpretovaná v rámci „Komplexného zhodnotenia krajinného potenciálu vo vzťahu k urbánnym procesom“, ktoré je predmetom špecifickej analytickej fázy ÚPN SÚ Spišská Nová Ves, II/1, časť 1/1 (ARCH/EKO s.r.o., 1998).

7.4. Zásady ochrany a tvorby územného systému ekologickej stability (ÚSES)

V zmysle zákona č. 287/1994 Zb. (Zákon o ochrane prírody a krajiny) na celom území katastra platí 1. stupeň ochrany ako všeobecná ochrana a osobitná ochrana 2. stupňa pre územie ochranného pásma NP Slovenský raj.

7.4.1. Program ochrany prírody a krajiny

7.4.1.1. Významné krajinné prvky

V predmetnom území sú na ochranu navrhnuté významné krajinné prvky, uvedené v kapitole 7.2.2.2. (lokality č. 15 a 80). V ďalších územných plánoch mesta Spišská Nová Ves vymedzených významných krajinných prvkoch sú navrhnuté niektoré špeciálne opatrenia, zabezpečujúce dôslednejšiu ochranu prírodných hodnôt, vyžadujúce si však samostatné štúdie a projekty, presahujúce rámec ÚPN mesta. Rámcovo je možné uviesť nasledovné opatrenia:

- lokality č. 18, 19, 20 vyžadujú technické zásahy a legislatívne opatrenia, smerujúce k posilneniu funkcie regionálneho biocentra ako jedného plošného útvaru (odstránenie odpadu, úprava koryta, výsadba zelene, rekonštrukcia priepustu),
- lokalita č. 24 vyžaduje technické zásahy až na úrovni prípadného premiestnenia jestvujúceho elektrického vedenia,
- technické zásahy vyžadujú aj lokality č. 12, 13, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 55, 56 (najmä úplné odstránenie skládok odpadu, realizácia priepustov, výsadba zelene a pod.).

Pri ostatných významných krajinných prvkoch je potrebné udržať ich terajší stav a hodnoty, k čomu smerujú opatrenia, uvedené v kapitole 7.2.2.2.

7.4.1.2. Interakčné prvky

V pôvodne vymedzených významných krajinných prvkoch, ktoré boli vyčlenené ako interakčné prvky, je potrebné udržať ich doterajší stav a rozlohu bez ďalších špeciálnych opatrení na ochranu. V prvkoch na niektorých lokalitách je potrebné udržať doterajší spôsob hospodárenia, príp. zaviesť alebo obnoviť kosenie aspoň niektorých častí. Ide však zväčša o lokality z ekologického hľadiska značne prispôsobivé, pri ktorých ani postupné zarastanie sukcesnými štádiami lesa nebude mať prevažne negatívny vplyv na biotu a bude znamenať posilnenie ekologickej stability okolitých lesných porastov alebo voľnej krajiny.

7.4.1.3. Genofondové plochy

V pôvodne vymedzených významných krajinných prvkoch, ktoré boli vyčlenené ako genofondové plochy, je potrebné udržať ich doterajší stav, rozlohu a hodnoty. V prípade lokality č. 99 je potrebné zamedziť obnoveniu políčka pre zver a poškodzovaniu plochy manipuláciou a skládkou dreva.

7.4.2. Program tvorby krajiny

7.4.2.1. Reprezentatívne potenciálne geoekosystémy

Pre potreby M/ÚSES boli prevzaté v R/ÚSES vyčlenené reprezentatívne potencionálne geoekosystémy s úpravami podľa vlastných analýz, ich charakteristika bola značne pozmenená v zmysle uvedených vlastných analýz, preto pôvodnú charakteristiku neuvádzame. V zmysle R/ÚSES ide o biochory:

- *hornatina až vysočina na predmezozoických komplexoch*, vyplňajúca podstatnú časť územia v jeho južnej časti;
- *vrcholové polohy hornatiny až vysočiny*, zaberajúce oblasť Muráňa, Knoly a Hýľa;
- *rozrezaná krasová planina*, okrajovo zasahujúca do územia medzi Medvedňou hlavou a Dubnicou;
- *Hornádska kotlina (kotlina stredného výškového stupňa)*;
- *riečna niva na vnútrokarpatskom paleogéne*, ktoré sa striedajú v severnej časti posudzovaného územia;

Slovenský raj predstavuje jadrové územie európskeho významu, značná časť územia južne od mesta predstavuje územie rozvoja prírodných prvkov s funkciou štruktúrneho prvku ekologického koridoru. Západná časť územia leží v západokarpatskom biosférickom jadrovom území. V údolí Hornádu prebieha terestrický ekologický koridor európskeho významu, pozdĺž ktorého prenikajú pontické a submediteránne prvky geoelementov flóry a fauny. Samotný tok Hornádu predstavuje riečny ekologický koridor národného významu, územím sú vedené aj terestrické ekologické koridory národného významu.

7.4.2.2. Opatrenia tvorby krajiny pre jednotlivé plochy

V predmetnom území k.ú. Spišská Nová Ves sú prostredníctvom M/ÚSES a ÚPN mesta Spišská Nová Ves iniciované na ochranu formou chráneného územia nasledovné navrhnuté plochy lokalít:

- *Plocha lokality č. 15 ako súčasti väčšieho územia pod názvom Levočský potok*;
Predbežne v kategórii prírodná pamiatka, postačuje vyhlásiť za chránený vlastný tok, prípadne s niektorými parcelne samostatnými časťami alúvia, pričom zákonom stanovené 30 metrové ochranné pásmo postačí na elimináciu negatívnych vplyvov okolia.
- *Plocha lokality č. 80 ako rozšírenie súčasnej Prírodnej pamiatky Novoveská Huta*;

So súčasnou zmenou kategórie na prírodnú rezerváciu (resp. národnú PP). Účelom tohto opatrenia je okrem zabezpečenia dôslednejšej ochrany klasickej lokality motýľa *Scrobipalpa reiprichii* aj ochrana hodnotných podhorských aluviálnych spoločenstiev.

Z opatrení typu tvorby je pre dané územie (mimo zastavaného územia intravilánu) navrhovaná tiež *líniová a mozaiková výsadba zelene v poľnohospodárskej krajine*. Sú navrhnuté výsadby pozdĺž účelových komunikácií, ako aj výsadby, rozčleňujúce dlhé svahy scelených honov s protieróznym, resp. vodozdržným účinkom a línie, evokujúce historickú štruktúru krajiny. V maximálnej miere je využitá existujúca zeleň, začlenená do línii.

V samotnom zastavanom území je potrebné zachovať a dotvárať existujúcu zeleň hlavne v obytných častiach typu hromadnej bytovej zástavby pre ozdravenie obytného prostredia a vytvárať tak podmienky pre možné zlepšenie mikroklimy v meste.

Podiel lesov v katastrálnom území mesta Spišská Nová Ves v súčasnosti reprezentuje 4 115 ha (cca 62 % z rozlohy katastra), čo je pomerne optimálny stav. V súčasnosti so súčasnou rozlohou lesov a ostatnými navrhovanými štruktúrami zelene v poľnohospodárskej krajine je však potrebné zabezpečovať optimálne zastúpenie bioty v kategórii sídelnej zelene rovnako v zastavanom území mesta Spišská Nová Ves, kde koncepcia ÚPN mesta umožňuje výhľadovo dosiahnuť kvantitatívne plošné parametre v zmysle údajov uvedených v kap. 15.5. (Zeleň).

Navrhovaná je rovnako *líniová zeleň izolačná, resp. sprievodná, v koridoroch cestných komunikácií*. Na mnohých miestach okolo ciest je možná aj *skupinová výsadba, nadväzujúca na mimolesnú zeleň v krajine*. Ide o výsadbu drevín zabezpečujúcu hygienický, biologicko-ekologický aj esteticko – priestorový efekt, pri zohľadnení bezpečnosti premávky.

Z návrhov špeciálnych ekostabilizačných opatrení je pre dané územie navrhovaná *rehabilitácia a reanimácia vodných tokov, s ich následným ozelenením*. Pôjde o elimináciu uskutočnených tvrdých technických úprav (a zamedzenie, resp. korigovanie nových), nezohľadňujúcich prirodzenú konfiguráciu koryta a jeho biologický charakter. Prioritne úpravy okolia Hornádu majú smerovať k maximálnej novej revitalizácii toku.

*

Na lesnom pôdnom fonde je potrebné dodržiavať predpísané hospodárske pokyny v rámci lesného hospodárskeho plánu, ktoré by mali zohľadňovať existujúcu nepriaznivú situáciu v stave lesných porastov i vo vonkajších nepriaznivých vplyvoch. V prvom rade je potrebné zabezpečiť zvýšenie podielu listnatých drevín v porastoch, najmä duba, lípy a ďalších listnáčov (jaseň, javory, buk). Rozbor pôvodných rastlinných spoločenstiev ukazuje, že teplomilné dubové formácie lokálne zasahovali pomerne hlboko do kompaktného priestoru horských lesov a tento stav je potrebné navodiť na vhodných plochách aj v súčasnosti. V rámci súčasného LHP nie je medzi obnovnými drevinami dub uvedený vôbec. V ohrozených nepôvodných porastoch zabezpečiť obnovu formou podsadby a dosadby na plochách kalamitnej ťažby (pokiaľ nedosiahnu veľkoplošný charakter) v snahe o prebudovu na výberkový typ lesa, tak, ako to už bolo na niektorých plochách experimentálne započaté. Z ďalších opatrení na v súčasnosti obnovovaných plochách je potrebné realizovať dosadby za účelom zabezpečenia plochy drevinami, ktoré zohľadnia prirodzené drevinové zloženie a zároveň aj predpokladaný pestovateľský efekt.

Osobitnú pozornosť si zasluhuje potenciálny investičný zámer vybudovania športového areálu Rybníky uvádzaný vo vládou SR schválenom ÚPN VÚC Košického kraja, ktorý úzko súvisí s lesným

pôdnym fondom. Pri rozvojovom nároku podľa predmetného investičného zámeru je potrebné venovať náležitú pozornosť jeho hodnoteniu v rámci procesu EIA. Koncepcia ÚPN mesta Spišská Nová Ves nepremiata uvedený investičný zámer v jeho pôvodnej max. interpretácii (ako bol zapracovaný do vládou schváleného ÚPN VÚC Košického kraja), ale uvádza prípadné možnosti rozvoja areálu (v nezáväznom, prognóznom horizonte) optimalizujúco vo vzťahu k legislatívnej ochrane prírody. Necháva sa tak priestor pre definitívne rozhodnutie o optimálnom využití územia v budúcnosti, na základe jeho dôsledného multidisciplinárneho zhodnotenia a reálnych východiskových podmienok.

Ďalším typom opatrení je vytváranie rekreačného a športového zázemia pre obyvateľov mesta. Aj keď územie lesoparku Modrý vrch leží podstatnou časťou mimo katastra mesta a jeho vznik bol sprevádzaný aj z hľadiska ochrany prírody nevhodnými aktivitami, územný plán zachováva jeho funkciu a vytvára optimálne prepojenia pre obyvateľov sídliska Západ. Navrhovaná koncepcia vytvorenia nového lesoparku v oblasti Šulerlochu je skĺbená s jestvujúcimi prírodnými hodnotami a rozvojovými potrebami rekreačného zázemia sídla. V prírodnom zázemí mesta koncepcia ÚPN mesta vytvára priestorové predpoklady pre možný rozvoj systému funkčných vychádzkových a športových trás s prepojením na okolitú krajinu a jej hodnotné priestory.

Osobitne koncepcia ÚPN mesta navrhuje vytvorenie ekopedagogickej plochy Malé pole pre žiakov škôl z priľahlej oblasti, s vytvorením arboréta domácich druhov drevín na ploche dnešnej skládky odpadov.

P o z n á m k a :

Problematika ÚSES je podrobnejšie špecifikovaná v samostatnom územnoplánovacom podklade – M/ÚSES (ARCH/EKO s.r.o., v spolupráci so ZO SZOPK ECHO Spišská Nová Ves, 1998) v špecifickej analytickej časti ÚPN mesta. Nadväzne koncepcne bude predmetom územnoplánovacích podkladov a dokumentov zonálneho charakteru a významu.

*

Navrhnuté opatrenia komplexnej a celoplošnej ochrany územia, osobitne jeho prírodných prvkov, sledujú cieľ - zabezpečiť rozvoj sídla optimálne, nielen z hľadiska urbanizácie, ale aj z hľadiska zachovania a skvalitňovania územného systému ekologickej stability lokálneho stupňa a jeho zapojenia do systémov vyšších stupňov - regionálneho až nadregionálneho významu. Uplatňuje sa pritom zásada, že udržanie nadradeného systému ekologickej stability je závislé na kvalite systému na všetkých nižších úrovniach. Tejto interakcii je v návrhu ÚPN podriadené prepojenie ochrany až do vnútro sídelných funkčných prírodných štruktúr.

8. HOSPODÁRSKA ZÁKLADŇA MESTA SPIŠSKÁ NOVÁ VES

8.1. Trendy rozvoja hospodárskej základne v zmysle stratégie štátnej hospodársko-výrobnej politiky a jej zhodnotenia v podmienkach komunálnej úrovne mesta

8.1.1. *Priemysel, výrobné služby, obchod a distribúcia*

8.1.2. *Pol'nohospodárstvo*

8.1.3. *Lesné hospodárstvo*

8.2. Predikcia rozvoja hospodárskej základne mesta Spišská Nová Ves

8.2.1. *Priemysel, stavebníctvo, ťažba surovín*

8.2.2. *Pol'nohospodárstvo*

8.2.3. *Lesné hospodárstvo*

8.1. Trendy rozvoja hospodárskej základne v zmysle stratégie štátnej hospodársko-výrobnej politiky a jej zhodnotenia v podmienkach komunálnej úrovne mesta Spišská Nová Ves

8.1.1. *Priemysel, výrobné služby, obchod a distribúcia*

Na komunálnej úrovni sídiel - a prioritne tiež mesta Spišská Nová Ves (v ktorom je zo širšieho územného hľadiska tzv. bodovo akumulované spektrum dôležitých druhov výroby) sú možnosti realizácie základných prioritných programov rozvoja priemyslu v ÚPN mesta založené na optimalizácii infraštruktúrnych systémov, rozvoji malých a stredných podnikov a na programoch reštrukturalizácie sektorov priemyslu. Sleduje sa tak znižovanie energetickej náročnosti, zlepšenie životného prostredia, dosiahnutie rozvoja exportu a konkurencieschopnosti produkcie, využívanie domácich surovín, zvyšovanie pridanej hodnoty produkcie, zvyšovanie produktivity práce a vytváranie nových pracovných príležitostí.

Z hľadiska stratégie využitia potenciálu funkčných plôch v štruktúre priemyselnej výroby, skladového hospodárstva, veľkoobchodu a distribúcie v nasledujúcom období je podstatný prirodzený vývoj k udržaniu, rekonštrukcii, modernizácii resp. i založeniu novej výroby v rámci jestvujúcich závodov a podstatnej ekologizácii a efektívnejšiemu exploatovaniu ich areálov. Predpoklady optimalizácie stavu a rozvoja majú predovšetkým tie podniky, ktoré si dokážu zabezpečiť odbytišťa a ktorých produkcia sa opiera prioritne o domáce suroviny.

V podmienkach mesta Spišská Nová Ves a jeho regionálneho zázemia ide a perspektívne by mohlo ísť - podľa vnútorného členenia ministerstva hospodárstva SR - o odvetvia: drevospracujúci priemysel (perspektívny, založený na domácich surovinách) pri efektívnom rozvoji finalizácie, potravinársky priemysel, strojárstvo a špeciálna výroba (stupeň možného rozvoja v závislosti od druhov výroby), elektrotechnický priemysel, ľahký priemysel - odvetvia textilného, odevného, príp. obuvníckeho, či iného priemyslu (vo väzbe na cestovný ruch a výrobu športových potrieb a vybavenia, perspektívne s dlhodobou tradíciou, spracovávajúce aj domáce suroviny, s vysokým podielom exportu), stavebná výroba a výroba stavebných látok (perspektíva v prípade efektívnejšieho využitia domácich surovín a ich finalizácie – sadrovec, tehliarska hlinka ...) - pôsobí ako akceleračný hospodárskeho rozvoja, zabezpečuje realizáciu zámerov ostatných odvetví v investičnej výstavbe.

Vo vzťahu k plošným (priestorovým) nárokom pôjde v bližšom plánovacom horizonte o určitú zotrvačnosť v lokalizácii priemyselnej výroby a skladového hospodárstva, ktorá v súčasnej zložitej ekonomickej situácii bude viesť k redukcii viacerých výrobných programov a následnej vznikajúcej ponuke disponibilných plôch, uvoľňujúcich sa v areáloch závodov. Pre koncepciu rozvoja územia mesta Spišská Nová Ves to znamená, že v bližšom období bude v závislosti od jednotlivých druhov výroby až závodov pokračovať tendencia znižovania pracovných príležitostí a nebudú sa zakladať nové závody na nových lokalitách.

V ďalšom výhľade treba očakávať opätovné posilnenie väzieb medzi rozvojom mesta a rozvojom jeho priemyselnej štruktúry. Špecifické postavenie Spišskej Novej Vsi v sídelnej štruktúre ako potenciálneho rozvojového centra regionálneho významu, s výraznou funkčnou a priestorovou disponibilitou pre cestovný ruch predikuje potrebu strategickej územno-rozvojovej orientácie a zabezpečenia plošných nárokov špecificky funkčných plôch "turistického priemyslu", prioritne v zastavanom území mesta. Na základe uvedeného disponibilnú ponuku uvoľnených a neefektívne využívaných výrobo-skladových plôch koncepcia ÚPN mesta strategicky prioritne zhodnocuje v prospech vnútro sídelných areálov vybavenosti turizmu, zotavenia, zábavy a športu - ako špecifického odvetvia ekologického "priemyslu". Potenciálna preorientácia terajších útlmových a neperspektívnych

priemyselných podnikov, resp. výrobných činností v prospech cestovného ruchu a krytia jeho materiálnych a plošných rozvojových potrieb v zastavanom území mesta sa javí ako veľmi optimálna a východisková.

V porovnaní s priemyslom sa potenciálny prínos z rozvoja cestovného ruchu môže pozitívne prejavovať hlavne:

- v nadpriemernej úrovni rentability podnikania v prevažnej väčšine poskytovaním služieb;
- v nízkej surovinovej a energetickej náročnosti;
- v možnosti využitia a optimálneho zhodnotenia miestnych daností a významných, zatiaľ ekonomicky latentných špecifik;
- v tvorbe nových pracovných miest;
- v stimulovaní dodávateľských odvetví a nových výrobných programov;
- v optimálnej miere ako náhrada útlmových programov pri reštrukturalizácii hospodárstva a vhodná náhrada ekologicky zaťažujúcich výrobných;
- v odľahčení životného prostredia - znížení emisií, znížení podielu ťažkej nákladnej dopravy, tuhého odpadu a celkovej ekologizácie urbánnej štruktúry mesta;
- v schopnosti produkcie devíz pri zapojení do medzinárodnej výmeny;
- v potenciálnej obnove a funkčno-estetickú reanimácii nevhodne využívaných priestorov intravilánu a aj obnove ich stavebného fondu a tým tiež aktivizácii pracovných príležitostí.

Potenciálne uvoľňujúce sa disponibilné plochy v areáloch výrobných podnikov, resp. neefektívne a nevhodne funkčne využívané plochy intravilánu mesta Spišská Nová Ves sú v územnom pláne funkčne a priestorovo valorizované.

8.1.2. Poľnohospodárstvo

Popri viacerých pozitívnych vplyvoch poľnohospodárstva a poľnohospodárskej pôdy zvlášť na územný rozvoj a osídlenie sa aj v záujmovom území ako nenahraditeľná ukazuje najmä jej bioprodukčná, stabilizačná a ochranná funkcia. Ako taká zohráva významnú úlohu pri zabezpečovaní potravinovej dostatočnosti štátu i regiónu a v neposlednej miere i pri tvorbe dizajnu krajiny a jej ekologickej stabilizácie-krajinotvorbe. Má významný podiel pri ovplyvňovaní rozvoja územia a jeho hospodárskej politiky. Gradácia týchto funkcií pôd je na území Slovenska a zvlášť Spiša priestorovo neobyčajne zložitá. To znásobuje jej význam v koncepcii územného rozvoja, najmä z hľadiska protikladného vzťahu medzi osídlením a ochranou relatívne najproduktívnejších pôd.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska (KÚRS) vychádzajúc z "Koncepcie ochrany a tvorby životného prostredia v poľnohospodárstve" (MP SR, 1993) kvantifikuje viaceré druhy ohrozenia a poškodenia pôd i obmedzenia poľnohospodárskej činnosti. Tieto sa môžu vzájomne prekrývať a ako také si vyžadujú osobitné sústavy obhospodarovania. V takýchto územiach sa počíta s poklesom produkcie v chránených územiach o 20-25 % a v ochranných pásmach o 10-15%.

"Koncepcia a zásady pôdohospodárskej politiky" navrhuje v optimálnom variante oživenia ekonomického potenciálu Slovenska zrealizovanie využívania pôdneho fondu spočívajúce najmä v znížení zornenia v prospech trvalých trávnych porastov. U trvalých trávnych porastov môžu za finančnej účasti štátu smerovať zmeny systémov ich využitia k ekostabilizačným systémom, čo postupne predpokladá:

zatrávniť orné pôdy v kategóriách nevhodných pre využívanie v tejto kultúre, najmä pôdy veľmi svahovité, skeletovité a ohrozené vodnou eróziou, z poľnohospodárskych pôd postupne vyradiť najmenej výnosné a náletmi znehodnotené lúky a pasienky, odľahlé a nevýnosné parcely, depresné lokality a pod. a tieto

vyčleniť na zalesnenie, rekreačno - športové účely a iné formy efektívneho využitia, časť pasienkov využívať len ako prirodzený ekosystém na extenzívne spásanie, časť pôdy, najmä pôdy poškodené imisiami, resp. inak hygienicky znehodnotené využívať na produkciu pre nepotravinárske účely, zvyšovať prirodzenú úrodnosť pôdy a eliminovať postupne vplyvy škodlivých emisií, pôdy v PHO vodných zdrojov a v národných parkoch využívať alternatívnym spôsobom.

Perspektívny vývoj poľnohospodárskeho pôdneho fondu katastrálneho územia mesta Spišská Nová Ves v súlade s prognózou vývoja na úrovni SR možno charakterizovať potrebnou orientáciou komunity na zachovanie ako produkčných, tak aj mimoprodukčných - ekologických, krajinotvorných a sociálnych funkcií pôdy. Determinujúcim prvkom bude celková situácia národného hospodárstva a podmienky uplatnenia dotačnej politiky, ako aj regionálna a komunálna ekonomicko-rozvojová báza. Reálne možno predpokladať nasledovný vývoj poľnohospodárskych pôd z hľadiska ich využitia v katastrálnom území Spišská Nová Ves:

Vzhľadom na nízke zastúpenie poľnohospodárskych pôd ktoré sú pre takéto využívanie nevhodné k ich výraznému úbytku z tohto dôvodu v blízkej budúcnosti nedôjde. Lokálne je možné uvažovať s vyňatím pôd antropogénne defektných a pôd výrazne ohrozených vodnou eróziou. Proces vylúčenia pôd z poľnohospodárskej výroby okrem prípadov výstavby potvrdí zrejme viac rokov, nakoľko je závislý na vlastníckych vzťahoch k pôde a realizácii zaostávani, resp. absencii pozemkových úprav. Z hľadiska ochrany životného prostredia je potrebné prijať legislatívne usmernenie ich využívania. Perspektívnym sa však ukazuje zníženie plôch orných pôd vo vzťahu k optimalizácii ich využívania vzhľadom na nízku rentabilitu. Zmena u týchto pôd sa dá očakávať v pomerne krátkom období, keďže jej realizácia nie je výraznejšie ovplyvnená vlastníckymi vzťahmi, či novými legislatívnymi zábranami a je aj podporovaná štátom.

Nakoľko v k.ú. Spišská Nová Ves sa nachádzajú len pôdy kontaminované v najnižšej miere (mierne rizikové), ktoré je možné naďalej poľnohospodársky využívať aj pre potravinové účely, návrh na trvalé vyňatie z poľnohospodárskeho pôdneho fondu s možnosťou preradenia do lesnej pôdy je v tomto období neaktuálny.

U kategórii pôd vhodných pre využitie v kultúre orných pôd (predovšetkým kategórie O7 - málo produkčné orné pôdy) a kvalitatívne horších pôd predpokladá štátna pôdna politika nevyhnutné zníženie intenzity vstupov do pôd a tiež zmenu štruktúry plodín ako surovín pre nepotravinárske účely. Pri takomto postupe, ktorý nie je vo svete ojedinelý a ktorý zachováva produkčnú schopnosť pôdneho fondu s pozitívnym vplyvom na krajinu, sa nedajú predpokladať výraznejšie zmeny vo výmere produkčných pôd. Naopak, legislatívna ochrana pred zábermi pre nepoľnohospodárske účely bude na týchto pôdach sprísňovaná vysokými finančnými odvodmi, odstupňovaním podľa ich produkčnej schopnosti, ktoré sa budú podľa potreby zvyšovať nielen z hľadiska ochrany pôd pred zábermi, ale aj preto, že odvody za zábery tvoria fond pre zúrodňovanie ostatných poľnohospodárskych pôd.

Perspektívny vývoj poľnohospodárskeho pôdneho fondu katastrálneho územia mesta Spišská Nová Ves v súlade s prognózou vývoja na úrovni SR možno charakterizovať potrebnou orientáciou komunity na zachovanie ako produkčných, tak aj ekologických, krajinotvorných a prioritne sociálnych funkcií pôdy. Determinujúcim prvkom bude celková situácia národného hospodárstva a podmienky uplatnenia dotačnej politiky, ako aj regionálna a komunálna ekonomicko-rozvojová báza. Reálne možno predpokladať nasledovný vývoj PPF z hľadiska jeho využitia v katastrálnom území mesta Spišská Nová Ves na základe predikcie územného plánu mesta:

Katastrálne územie mesta Spišská Nová Ves má ráz kotlinovej a oráčinovej krajiny. Z hľadiska poľnohospodárskej produkcie reprezentuje typ krajiny so strednou produkciou.

Pôdy sú začlenené do kultúr nasledovne :

orné pôdy (723 ha)	- pôdy s priaznivými fyzikálno-chemickými vlastnosťami a stanovištnými podmienkami
trvalé trávne porasty (587 ha)	- pôdy na svahoch nad 12°, plytké, stredne skeletovité pôdy na pevných substrátoch
záhrady a ovocné sady (130 ha)	

Vymedzenie pôdnoekologického potenciálu mimo zastavané územie vo vzťahu k urbánnym procesom, ktoré bolo brané na zreteľ pri koncepcii urbánneho rozvoja sídelného útvaru je nasledovné:

1. *Veľmi nízky potenciál pre územný rozvoj* reprezentujú pôdy:

- s prioritnou potrebou ochrany PPF (v danom k.ú. sú to pôdy skupiny: 4, 5A, 5B a 6A) a tiež územia s vybudovanými hydromelioračnými zariadeniami. Jedná sa o územia prevažne v dotyku so zastavaným územím mesta. Ich možné začlenenie do urbánnych rozvojových štruktúr sídla bolo podrobne komplexne posúdené;

2. *Nízky potenciál pre územný rozvoj* predstavujú pôdy:

- pôdy stredne úrodné s relatívne vysokými odvodmi za odňatie PPF (skupina 6B), s vhodným uprednostnením pre hospodárske využitie.

3. *Vysoký potenciál pre územný rozvoj* reprezentujú pôdy:

- s nižšou úrodnosťou, vhodné pre výstavbu rôzneho druhu, s nižšími odvodmi za odňatie PPF (predovšetkým západné a severné časti katastra).

Územné časti PPF v okolí Novoveskej Huty je potrebné preskúmať VÚPÚ a následne stanoviť možnosť ich využitia (aj vzhľadom na zvýšené radónové riziko). Vzhľadom na banskú činnosť a ňou zdevastovanú krajinu predpokladáme potrebu revitalizácie prioritne prírodnými štruktúrami.

Z celkovej rozlohy PPF sú pomerne výrazne zastúpené potenciálne pôdy na postupné začlenenie do ekostabilizačnej štruktúry:

/ pôdy s výraznou potrebou ekostabilizácie - skupina 9, čiže pôdy výrazne náchylné na erózie.

V katastri sa jedná predovšetkým o územné časti nadväzujúce na súčasnú hranicu LPF (lokality Šulerloch a Modrý vrch);

/ pôdy s potrebou ekostabilizácie trvalými trávnymi porastami resp. ich zachovaním - skupina 8, v južnej územnej časti katastra, predovšetkým v lokalitách Šulerloch, Končiar a Malé Pole.

Proces vylúčenia uvedených pôd z poľnohospodárskej výroby potrvá zrejme viac rokov a môže prekročiť plánovací horizont ÚPN mesta, keďže je závislý na vlastníckych vzťahoch k pôde a realizácii zaostávajúcich pozemkových úprav. Z hľadiska ochrany životného prostredia je nutné predpokladať legislatívne usmernenie ich využívania.

- U kategórií 6 a 7 s produkčnými a menej produkčnými pôdami, ktoré tvoria podstatnú časť PPF katastra SÚ Spišská Nová Ves, predpokladá štátna pôdna a poľnohospodárska politika nutné zníženie produkcie potravinárskych produktov znížením intenzity vstupov do pôd a tiež zmenou štruktúry plodín ako surovín pre nepotravinárske účely. Z hľadiska tejto tendencie, ktorá nie je vo svete ojedinelá a zo

strategického hľadiska zachováva produkčnú schopnosť pôdneho fondu s pozitívnym vplyvom na krajinu, sa nedajú predpokladať výraznejšie zmeny vo výmere produkčných pôd. Naopak, legislatívna ochrana pred zábermi PPF pre nepoľnohospodárske účely bude na týchto pôdach sprísňovaná vysokými finančnými odvodmi, odstupňovanými podľa ich produkčnej schopnosti, ktoré sa budú podľa potreby zvyšovať nielen z hľadiska ochrany pôd pred zábermi, ale aj preto, že odvody za zábery tvoria fond pre zúrodňovanie ostatných poľnohospodárskych pôd.

8.1.3. Lesné hospodárstvo

Národohospodárska politika v oblasti lesného hospodárstva je orientovaná okrem produkcie drevnej suroviny pre drevospracujúci priemysel významným podielom tiež na verejnoprospešné funkcie s celospoločenským dosahom (pestovná činnosť, ťažobná činnosť, semenárstvo...).

Z hľadiska kategorizácie lesov sa sleduje postupne od roku 1945 výrazná zmena pôvodného poslania lesov v prospech kategórie ochranných lesov a lesov osobitného určenia.

Z celoslovenského pohľadu v súčasnosti lesy zaberajú cca 40 % plochy územia Slovenska. Na severovýchodnom a severnom Slovensku dosahujú viac ako 50 % plochy územia, avšak v kotlinách iba 10 - 15 %. Časť katastrálneho územia mesta Spišská Nová Ves, viažúca sa na Hornádsku kotlinu, sa vyznačuje pomerným deficitom lesných plôch, ktoré však z celkovej rozlohy katastra (čiže vrátane podhorských a horských častí južného územia katastra), dosahujú až 62 %-né zastúpenie (4 115 ha).

O potrebe udržania a prípadného posilnenia protieróznych účinkov prostredníctvom lesných spoločenstiev svedčí skutočnosť, že reálne erózne straty na lesných plochách dosahujú iba 0,1 - 0,8 % z množstva potenciálnej erózie. Pre ochranu proti veternej erózii poľnohospodárskej pôdy je doporučovaný podiel rastúcej zelene až 12 % z celkovej poľnohospodárskej pôdy v podhorských oblastiach. V podmienkach katastrálneho územia Spišská Nová Ves to predstavuje optimálnu potrebu cca 173 ha (z celkovej rozlohy PPF 1 442 ha).

V celoslovenskom priemere sa v súčasnosti prejavuje nadbytok poľnohospodárskej pôdy. V zmysle vládou SR schválenej Koncepcie územného rozvoja Slovenska bude preto politika smerovať k potrebe zalesnenia pomerne rozsiahlych poľnohospodárskych plôch. ÚPN mesta Spišská Nová Ves zhodnocuje a interpretuje predmetnú problematiku v textových aj grafických častiach dokumentácie. V podmienkach katastrálneho územia mesta Spišská Nová Ves koncepcia ÚPN uvažuje s delimitáciou vybraných plôch PPF do LPFv celkovom rozsahu cca 19 ha, čím sa v zmysle celoštátnej politiky postupne zvyšuje a posilňuje funkcia ochrany krajiny, ekologickej stability a biodiverzity lesov a lesných ekosystémov v ďalšom období.

Vážnym problémom súčasného lesníctva je rozsiahle poškodzovanie lesov v dôsledku celkových zmien v bilancii slnečného žiarenia, zmien v chemizme ovzdušia a následne pôd, zmien lokálneho charakteru v hydrickom a trofickom režime pôd a obhospodarovania lesov. Podľa stavu poškodenia lesov sú vytipované na Slovensku najohrozenejšie oblasti, medzi ktoré patria tiež lesy nachádzajúce sa na území mesta Spišská Nová Ves. Vláda SR pre riešenie uvedených problémov prijala uznesenie vlády SR č. 9/93, ktoré ukladá nápravné opatrenia, prevažne charakteru pestovno-ochranárskeho, rekultivácie pôd, kompenzačné vápnenie a hnojenie, revitalizačné postreky a pod.

Treba očakávať, že súčasný nepriaznivý stav lesných porastov (a zrejme aj podmienky pre prípadný plošný rozvoj) bude pretrvávať (hlavne v dôsledku pôsobenia imisíí) ešte min. 30 - 40 rokov. S výrazne zhoršenými podmienkami pre optimalizáciu stavu lesov je potrebné počítať najmä vo vyšších

polohách.

Najdôležitejšou lesohospodárskou úlohou je pri uvedenej prognóze vývoja zachovanie a reprodukcia genofondu lesných drevín, čiže záchrana genofondu lesov na reprezentatívnych lokalitách a plochách, génových základniach, reprezentatívnych cenných uznaných porastoch a v prírodných rezerváciách. Uvedené požiadavky sú v koncepcii ÚPN mesta Spišská Nová Ves akceptované.

Strategickými cieľmi rozvoja lesníctva na Slovensku (a modifikované ciele v podmienkach katastra mesta Spišská Nová Ves) sú:

- *zachovanie lesov, t.j. udržanie a postupné zvýšenie výmeny lesných porastov a lesnatosti ako významného predpokladu z hľadiska ekologickej rovnováhy a stability krajiny. Tento zámer je potrebné riešiť a realizovať synergicky s ekostabilizačnými opatreniami aj prostredníctvom ekostabilizačnej zelene na PPF.*
- *ochrana lesov, t.j. cieľavedomá činnosť zameraná na obmedzenie negatívnych dôsledkov pôsobenia antropogénnych škodlivých činiteľov v nadnárodnom, národnom i regionálnom až komunálnom ponímaní a tiež negatívnych dôsledkov pôsobenia zveri a iných významných abiotických a biotických činiteľov;*
- *zveľaďovanie lesov, t.j. obhospodarovanie, ktoré smeruje k zlepšeniu ich súčasného stavu a plnohodnotnému naplneniu všetkých funkcií lesov, vrátane plnohodnotného využitia ich produkčnej schopnosti.*

Na zabezpečenie týchto cieľov slúžia opatrenia a zásady v oblasti lesníckej politiky obsiahnuté v Koncepcii a zásadách pôdohospodárskej politiky (časť: Koncepcia a zásady lesníckej politiky), schválenej NR SR uznesením č. 251/93 zo dňa 12.7.1993, ako aj v ďalších nadväzných vládnych a rezortných materiáloch.

Z hľadiska rozvoja a funkčného členenia katastrálneho územia mesta Spišská Nová Ves bude koncepcia rozvoja stanovená územným plánom mesta Spišská Nová Ves východiskom pre hospodársku úpravu lesov.

8.2. Predikcia rozvoja hospodárskej základne mesta Spišská Nová Ves

8.2.1. Priemysel, stavebníctvo, ťažba surovín

8.2.1.1. Priemysel a stavebníctvo

Koncepcia územného plánu mesta v súvislostiach stratégie štátnej hospodársko-výrobnej politiky zhodnocuje tiež regionálne, mikroregionálne a komunálne špecifiká vo vzťahu k sídlu a jeho priemyselno-výrobnej základni a pracovnému potenciálu.

Dokumenty vzťahujúce sa na *sociálno-ekonomickú situáciu a návrhy rozvojových zámerov* v okrese vypracované Oddelením regionálneho rozvoja OÚ v Spišskej Novej Vsi, stanovujú hlavné úlohy a aktivity, ktoré sú rešpektované a zhodnocované aj v urbánno-priestorových súvislostiach ÚPN

mesta a to v bezprostredných, ale aj vzdialenejších časových horizontoch rozvoja:

- *zvýšenie zamestnanosti v regióne, zastavenie a zníženie nárastu nezamestnanosti;*
- *zníženie počtu sociálne odkázaného obyvateľstva v regióne a využitie práceschopného obyvateľstva na tvorbu hodnôt, nielen na ich konzumáciu;*
- *zvýšenie zárobkovej úrovne;*
- *pripravenie resp. získanie odborníkov do regiónu, schopných rozvíjať výrobu, služby a verejný život;*
- *dobudovanie technickej infraštruktúry ako predpokladu pre ekonomický rast regiónu.*

V mikroregionálnej polohe (Spišská Nová Ves a okolie) rozvojové úlohy okrem iného zrejme avizujú potrebu reštrukturalizácie priemyslu na báze moderných technológií, priemyselných parkov a vytváranie podmienok (aj plošných a priestorových) pre kvalitatívnu premenu priemyselných a ostatných výrobných plôch, ich optimálne začlenenie do mestotvornej štruktúry a uvoľňovanie priestoru pre rozvoj terciéru (služieb).

Z regionálneho územného hľadiska sú na území mesta Spišská Nová Ves zastúpené významnejšie kapacity priemyslu, stavebníctva a skladového hospodárstva. V regionálnych priestorových dimenziách košického kraja predstavuje mesto Spišská Nová Ves významnú územnú rezervu pre dobudovanie výrobnéj základne kraja. Má pre to vytvorené a vymedzené rozvojové lokality a územné rezervy.

Na úrovni mesta Spišská Nová Ves má výraznejšie postavenie potravinársky, drevársky, strojársky a stavebný priemysel a ťažba nerastných surovín (sádrovec, vápenec, anhydrit, siderit-ankerit, stavebný kameň, tehliarske hliny).

Perspektívny rozvoj priemyselných aktivít územnej časti okresu Spišská Nová Ves je možné na základe nadradených územnoplánovacích dokumentov uviesť v nasledovných závislostiach:

- *výhľadovo sa nepredpokladajú výraznejšie zmeny indexu priemyselnej zamestnanosti, t.j. jeho hodnota má dosahovať hodnotu indexu Slovenska;*
- *v bezprostrednej rozvojovej etape sú predpoklady stagnácie počtu pracovníkov priemyslu, čo súvisí s vývojom spoločnosti, reštrukturalizáciou, modernizáciou a ekologizáciou výroby;*
- *predpokladá sa priebežné zvýšenie podielu potravinárskeho a drevospracujúceho priemyslu ako aj priemyslu umeleckých remesiel orientovaných na rozvoj malovýroby a komunálnej výroby;*
- *predpokladá sa zvýšený dôraz na optimalizáciu životného prostredia, najmä u najväčších znečisťovateľov;*
- *doporučuje sa nové aktivity priemyslu územne rozvíjať výlučne na doposiaľ extenzívne využívaných plochách jestvujúcich výrobných areálov;*
- *predpokladá sa tiež rozvoj malovýroby a komunálnej výroby, založenej hlavne na báze vlastných surovín.*

Nasledovne uvádzaná predikcia územného rozvoja priemyslu v ÚPN mesta Spišská Nová Ves a jeho zhodnocujúca báza vzhľadom na zmenené spoločenské podmienky má z hľadiska kvantifikácie a štruktúry výrazne orientačný charakter. Charakteristickým rysom predikcie rozvoja priemyselnej urbánnej štruktúry v koncepcii ÚPN mesta je vytvorenie územných podmienok pre stabilizáciu a

priebežný kvalitatívny rozvoj priemyselnej výroby.

Výrobné okrsky sa priestorovo formovali už v minulosti. V 80-tych rokoch bol ich vývoj regulovaný schváleným „ÚPN SÚ Spišská Nová Ves, Harichovce, Lieskovany“ (Stavoprojekt Košice, 1986) a nadväznými urbanistickými štúdiami jednotlivých výrobných okrskov, v zmysle ktorých prebiehala nová výstavba, likvidácia, resp. premiestnenie jednotlivých zariadení priemyslu, stavebnej výroby a skladového hospodárstva.

Plochy výroby sú rozvrhnuté v pôvodných ôsmich výrobných okrskoch. Medzi najstaršie výrobné závody a prevádzky patria škrobárne, depo, bitúnok, tehelňa a mlyny. Tieto výrobné areály boli v čase svojej realizácie lokalizované v okrajových polohách mesta. Postupným rozvojom mesta sa mnohé dostali do kontaktnej polohy s obytnými zónami a zotrvačne boli k nim priradované i ďalšie výrobné zariadenia. Pri hodnotení územia podľa urbanistických okrskov treba konštatovať, že v období od roku 1990 sa veľa výrobných a skladových plôch dostalo infiltrované do obytného územia, resp. až priamo do historického jadra. Nie v každom prípade sú tieto nekonceptné vývojové zmeny akceptovateľné v koncepcnej polohe rozvoja podľa územného plánu, hoci v minulosti uplatňované monofunkčné (výrobné, či obytné) zóny bez mestotvorného funkčného pôsobenia nie je možné v súčasných mestotvorných podmienkach považovať za jediné správne riešenie. Zachovávanie mestotvornosti prostredia, jeho funkčno-priestorovej identity nadradujeme nad čisto ekonomické alebo situačné podnikateľské záujmy v území. Preto celá táto sféra je v ÚPN mesta podrobená prehodnoteniu.

V pôvodnej ÚPD z r.1986 (STP Košice) bolo vo všetkých výrobných okrskoch spolu na administratívnom území Spišskej Novej Vsi (bez Smižian) evidovaných cca 199 ha plôch, s predpokladom ich rozvoja do r. 2000 na cca 217 ha. Výrobné okrsky spolu (bez Smižian) viazali v tom čase cca 12 400 pracovných príležitostí, s predpokladom ich rozvoja do r. 2000 na cca 15 300.

V plošnej rozlohe dokumentovanej v pôvodnej ÚPD z r.1986 sa nezaznamenali podstatnejšie zmeny, naproti tomu v pracovných príležitostiach nastali objektívne podstatné zmeny, ktoré ovšem nie je možné presnejšie zdokumentovať.

Pôvodne vyvinuté štruktúry priemyslu, ťažby nerastných surovín, stavebnej výroby, skladového hospodárstva, komunálnej výroby a služieb v rámci sídelného útvaru – v jeho pôvodných ôsmich výrobných okrskoch: 1/Štrkovisko, 2/Pri depe, 3/Levočský potok, 4/Kúdelník, 5/Drevársky priemysel, 6/Za tehelňou, 7/Výrobné plochy rozmiestnené v rozptyle aj ako infiltráty obytných zón, 8/Novoveská Huta, optimalizuje koncepcia ÚPN mesta v organizačnom priestorovom začlenení podľa novovymedzených urbanistických okrskov (UO) nasledovne:

/ Urbanistický okrsok A - Centrum

(Časť výrobných plôch rozmiestnených v rozptyle)

Popri už v minulosti existujúcich prevádzkach v rámci pamiatkovej zóny - výroba mäsových výrobkov (MÄSO SPIŠ) na Rázusovej ulici - sa výrobné-skladové aktivity sústredili do predstaničného priestoru, kde boli v minulosti sklady Technomatu (ul. B. Němcovej) a čistiareň Spišského priemyselného podniku, v podstatne väčšom rozsahu. V súčasnosti je tu zriadená stolárska výroba firmy JUNGHER. Stavebný blok vymedzený ulicami B. Němcovej, Fabiniho, Odborárov a Hviezdoslavovej si ponechal výrobný a skladový charakter napriek tomu, že už predchádzajúci územný plán tento priestor rezervoval pre funkcie vyššej občianskej vybavenosti. Aj pri akceptovaní správnych a obchodných centier firiem RESA, INŠTALAMONT, BEČARIK, v tejto lokalite bolo potrebné regulačnými opatreniami

usmerniť jej vývoj na mestotvornom princípe. Ostatné prevádzky sú skôr zamerané na obchodnú činnosť, alebo majú dočasný charakter a nenútiť podstatne prehodnocovať a regulovať územie.

V koncepcii územného plánu mesta sú uvedené výrobné plochy urbanistického okrsku „A“ hodnotené v prevažnej miere ako málo stabilné funkčné časti urbánnej štruktúry centra mesta, výrazne využiteľné pre kvalitatívny rozvoj, s vysokým priestorovým potenciálom, s veľmi výraznou potrebou pretvorenia a začlenenia v organizme centra mesta. Sú riešené ako potenciálne priestory postupnej transformácie (funkčnej aj štrukturálnej) do mestotvornej pozície terciarizácie výroby a výrobných služieb, resp. polyfunkcie, s predpokladom rozvoja obchodno-distribučnej a vyššej obslužnej vybavenosti. Mali by niesť výrazné mestotvorné znaky, odvíjajúce sa od ťažiskovosti centra mesta (funkčná a architektonická transformácia).

Rozvoj uvedených zariadení je v koncepcii ÚPN mesta v ďalšom období priestorovo obmedzený, treba ho stabilizovať a kvalitatívne postupne pretvárať. Nedopustiť v tomto priestore v kontakte s obytnou zónou a historickým jadrom implantovanie prevádzok zhoršujúcich životné prostredie.

/ Urbanistický okrsok B - Tarča

(Časť výrobných plôch rozmiestnených v rozptyle ako infiltráty obytnej zóny)

Okrskok s prevládajúcou obytňou funkciou má vo svojom území iba drobné prevádzky výroby a predajných skladov. Ako výraznejšie sa priestorovo prejavujúcu možno uviesť firmu OVERALL a jej šiciu dielňu na Lipovej ulici na sídlisku Tarča. Z hľadiska hodnoty zástavby je potrebné regulovať rozvoj priestoru skladov obchodnej firmy MATERMO Za šesťnástkou. Ako nevhodné sa v súčasnosti javí situovanie mechanizačného strediska firmy AGRO-SPIŠ na Starej hutnianskej ceste pri obchodnej akadémii. Stavebne je potrebné prehodnotiť tiež areál firmy Octáreň - SLOVÍK na Leteckej ulici.

Rozvoj uvedených zariadení je v koncepcii ÚPN mesta v ďalšom období priestorovo obmedzený, treba ho stabilizovať a kvalitatívne postupne pretvárať. Nedopustiť v tomto priestore v kontakte s obytnou zónou a historickým jadrom implantovanie prevádzok zhoršujúcich životné prostredie. Vo vzťahu ku koncepcijnej potrebe posilňovania rozvoja bývania a hygieny životného prostredia dôjde k regulácii funkčno- prevádzkových plôch mechanizačného strediska firmy AGRO-SPIŠ.

V južnej časti okrsku je hospodársky dvor PALAGRO s.r.o., orientovaný v súčasnosti na živočišnú a rastlinnú výrobu a sklady. Funkčné plochy hospodárskeho dvora sú už v ostatných rokoch pripravované v zmysle pôvodnej schválenej ÚPD na zánik, pre nevhodnú polohu vo väzbe na obytnú zónu Tarča. Toto územie je v novej koncepcii ÚPN mesta potenciálne zhodnocované pre postupnú funkčnú a štrukturálnu preorientáciu v polohe polyfunkcie, vo významnom rozvojovom uzle na južnej prístupovej radiále do mesta. Chov a výcvik dostihových koní je lokalizovaný v novej polohe, juhovýchodne od terajšieho hospodárskeho dvora, v súbore funkčných plôch č.4 – lokalita Malé pole.

/ Urbanistický okrsok C - Juh / Mier

(Časť výrobných plôch rozmiestnených v rozptyle ako infiltráty obytnej zóny)

Okrskok s prevládajúcou funkciou obytňou. Na jeho území je ako infiltrát lokalizovaná firma VILLA, ktorá tu popri svojom správnom centre má aj výrobné haly na ulici Nad medzou. Tento priestor

vrátane povodňového dvora Povodia Bodrogu a Hornádu je potrebné priestorovo a vzťahovo prehodnotiť a optimalizovať vo väzbe na areál voľného času a susediaci priemyselný okrsok "Pri depe". Rozvoj uvedených zariadení je v koncepcii ÚPN mesta v ďalšom období priestorovo obmedzený, treba ho stabilizovať v bezbariérovej – transparentnej rovine a kvalitatívne postupne pretvárať.

/ Urbanistický okrsok D - Ferčkovce

(Časť výrobných plôch rozmiestnených v rozptyle ako infiltráty obytnej zóny)

V okrsku prevláda zástavba rodinných domov s čiastočnými priestorovými rezervami pre rozvoj obytnej zástavby. V severnej časti obytnej zóny okrsku je jestvujúci AREÁL PARKÚRU, s navrhovaným kvalitatívnym rozvojom a funkčno – dopravnými väzbami na navrhovaný areál chovu a výcviku koní Malé pole. Južne od obytnej zóny Ferčkovce bola neorganizovane lokalizovaná PÍLA, v nesúlade so želateľnou koncepciou rozvoja územia. Zamedzuje sa jej ďalšiemu rozvoju a stabilizovaniu v predmetnom priestore, s návrhom na perspektívne premiestnenie do výrobnjej zóny okrsku F.

/ Urbanistický okrsok E - Západ

(obsahujúci pôvodné priemyselné okrsky 1/„Štrkovisko“ a 2/„Pri depe“).

Súčasná plošná kvantifikácia tu preukazuje cca 50 ha plôch, vrátane služieb a technickej vybavenosti a zariadení, štrukturálne premiešaných s priemyslom. V súčasnej dobe v tomto okrsku prevládajú funkčné plochy výroby, služieb a skladov. Navrhovaný je prioritný rozvoj nových plôch bývania a vybavenosti, pri súčasnej kvalitatívnej štrukturálnej a technologickej premene priemyselných a ostatných výrobných prevádzok.

Východne od sídliska Západ I. – v pôvodnom priemyselnom okrsku 1/„Štrkovisko“ je situovaná výroba plastových okien firmy NOVES, s.r.o. V blízkosti sú tiež lokalizované dielne SOU stavebného - areál po prvých výrobných priestoroch TOS Trenčín. Na rozhraní sídliska Západ I. a tejto priemyselnej lokality pri hromadných garážach je ešte niekoľko drobnejších autoopravovní a rozvodňa elektrickej energie VSE. Postupne východným smerom sú radené prevádzky popradských STAVOMONTÁŽÍ – v prenájme stavebniny a píla firmy BOBÁK. ďalej je areál LESY Košice, š.p. - expedičný sklad, areál bývalých Pozemných stavieb s betonárkou (teraz SPIŠ-BETÓN, s.r.o.) . Vo východnej časti je lokalizovaný skladový areál Domácich potrieb, Zdroja a Zeleniny. V čase vyhotovenia analýz pre koncepciu ÚPN SÚ v týchto priestoroch boli umiestnené firmy ZELOVOC, ZDROJ-SPIŠ, TOMI - obchodná firma, POMAK, s.r.o. a MENEX SLOVAKIA, s.r.o.. Tento areál je plošne stabilizovaný s možnou intenzifikáciou alebo technologickou prestavbou. Nárok 0,5 ha si uplatňujú LESY Košice, š.p.

Tento urbanistický okrsok z technicko-prevádzkového hľadiska je charakterizovaný tiež plochou transformovne VVN/VN (110kV/22kV) s výraznými koridormi trás VVN a VN. Transformovňa je uvažovaná s potenciálnou rezervou na jej rozšírenie, súvisiace s navrhovanými nárokmi územného rozvoja mesta.

Južne od železničnej trate - v pôvodnom priemyselnom okrsku 2/„Pri depe“ v priestore medzi železnicou a Duklianskou ulicou sú situované popri železničnom depe aj prevádzky POLNONÁKUPU SPIŠ, dvor VVaK, dvor ESENEX - predaj palív a pár drobnejších prevádzok obslužného charakteru.

Južne od Duklianskej ulice je vo východnej polohe okrsku situovaný najstarší areál Spišského LIEHOŠKROBU (predtým Slovenských škrobární), napojený na železničnú vlečku a postupne na západ sú situované sklady piva ONAKO, Správa oznamovacej a zabezpečovacej techniky ŽSR, pôvodné pracoviská Tatravitu, AUTOVES - servis a predaj áut, Slovenská autobusová doprava,

dopravné stredisko, ZDRUŽENA – výrobné družstvo invalidov (kartonáž a zámočnicke dielne). Celý blok uzatvára Stanica technickej kontroly. V predchádzajúcej ÚPD boli mnohé prevádzky určené na vymiestnenie.

Súčasná koncepcia ÚPN mesta zamedzuje ďalší rozvoj a stabilizovanie monofunkčných výrobných prevádzok v predmetnom priestore urbanistického okrsku „E“ a podporuje reguláciu územia k postupnej kvalitatívnej štruktúrálnej a technologickej prestavbe, s dôsledným uplatnením mestotvornosti (polyfunkcie), prioritne v priestorovej väzbe na koridor Duklianskej ulice.

V koncepcii územného plánu mesta sú plochy výrobného okrsku západ hodnotené v prevažnej miere ako málo stabilné územné časti urbánnej štruktúry mesta, výrazne využiteľné pre kvalitatívny rozvoj, s vysokým priestorovým potenciálom, s veľmi výraznou potrebou stabilizovania a začlenenia v organizme mesta. Tento súčasný výrobný okrsok je v ÚPN mesta riešený ako potenciálny priestor postupnej transformácie (funkčnej aj štruktúrálnej) do pozície terciarizácie výroby a výrobných služieb, s predpokladom rozvoja obchodno-distribučnej a vyššej obslužnej vybavenosti. Mal by niesť výrazné mestotvorné znaky, hlavne v konspekte nosnej urbanizačnej osi - ul. Duklianska (funkčná a architektonická transformácia), ktorá by sa mala štruktúrne postupne pretvárať a humanizovať.

/ Urbanistický okrsok F - Východ

(obsahujúci pôvodné priemyselné okrsky 4/„Kúdelník“, 5/„Drevársky priemysel“)

Tento urbanistický okrsok reprezentuje funkčnú zónu priemyslu. Pozostáva z pôvodných výrobných okrskov 4/ Kúdelník a 5/ Drevársky – (vrátane Mlynskej ulice). Drevársky okrsok je delený na časť severne a južne od rieky Hornád, po železničnú trať. Východne od železničnej trate je výrobný okrsok Kúdelník.

Základom výrobného okrsku „Drevársky“ – časť sever sú plochy výrobných zariadení, v čase spracovania ÚPN mesta pod názvami: NOVÝ DOMOV, FINIŠ, MLYNSKO-PEKÁRSKY KOMBINÁT, SPIŠSTAV, GEOLOGICKÁ SLUŽBA SR a novovznikajúce spoločnosti po rozdelení bývalého Geologického prieskumu. V južnej časti nosnými firmami sú ŽELBA - BMZ, SPIŠSKÁ MLIEKÁREŇ ROVIVAL, GEOSAN, STROJSPIŠ, STAVIVÁ, STAVEBNINY BUDÚCNOSŤ (bývalá Jednota, v.d.), B-NOVA (bývalé Technické služby), SLOVENSKÁ POŠTA - doprava, SANEKO, SLOVENSKÁ SPRÁVA CIEST, ale aj rad drobnejších prevádzok, napr. Stolárstvo (bývalý Spišský priemyselný podnik) a pod.

Východne od železničnej trate – výrobný okrsok Kúdelník je rozvojovým okrskom a v bývalom ÚPN mesta tu bola riešená rozvojová zóna samostatnou štúdiou. V čase spracovania ÚPN mesta tu boli lokalizované - v západnej časti od Hornádu: PILVUD, s.r.o. (bývalá Piloimpregna), MÄSO SPIŠ (v areáli po Komunálnych službách, kde sú zatiaľ lokalizované tlačiareň MIDA, skleníkové hospodárstvo, čistiareň). Tento areál zmenou majiteľa zrejme nadobudne zmeny funkčného využívania, s možnosťou ďalšej dostavby. V koncovej polohe pri podjazde Hájik je tiež umiestnený autosalón a servis DAEWO firmy P.H.P., s.r.o.. Na ľavom brehu Hornádu je čistiareň odpadových vôd, skládka komunálneho odpadu a rozostavaný areál Mäsopriemyslu, teraz firmy ELITE PRODUCT, s.r.o.. Tento okrsok je dôsledne prehodnotený v dôsledku potenciálnych dopravných ťahov - južný obchvat mesta, priestorové rezervy, technicky zaostané prevádzky - bitúnok, MÄSO SPIŠ a pod. Okrsok je napojený na železničnú vlečku.

Súčasná koncepcia ÚPN mesta tu interpretuje a optimalizuje veľkú rôznorodosť pôvodne aktivovaných plôch. Zaťaženosť priestoru výrobnými plochami už presahuje únosnosť územia a preto sa doporučuje stav stabilizovať a ekologizovať.

Koncepcia ÚPN mesta nepredpokladá ďalší plošný rozvoj, sleduje efektívizáciu a hygienicko-priestorové aspekty kvalitatívneho rozvoja urbanistického okrsku. Doporučuje sa dokončenie plošného rozvoja a tiež rezervovanie priestoru pre vybudovanie nákladného železničného obvodu s možným terminálom kombinovanej dopravy.

/ Urbanistický okrsok J - Pri Levočskom potoku
(Totožný s pôvodným výrobným okrskom 3/“Levočský potok“)

Podľa ÚPD z roku 1986 bol tento výrobný okrsok rozvojový, kde sa počítalo s vymiestnením prevádzok. Dnes v tomto okrsku evidujeme dve firmy - AGROCHEM, a.s. (bývalý Agrochemický podnik) s rozlohou areálu 5 ha a EMBRACO SLOVAKIA, s.r.o., bývalý závod TOS Trenčín, ktorý je v štruktúrálnej prestavbe (cca 10,5 ha). Je to perspektívny výrobný subjekt, s predpokladom technologicko - kvalitatívneho rozvoja.

Tento výrobný okrsok má výrazné priestorové rezervy v rámci existujúcich areálov a nie je potrebný ďalší priestorový nárast. Potrebná je technologická prestavba, stavebná údržba a priestorová revitalizácia, s umožnením perspektívneho priameho dopravného napojenia obce Lieskovany na štátnu cestu II/536. Výrazné priestorové rezervy okrsku a nadväzný potenciálne ponukové rozvojové plochy súboru funkčných plôch 2/Roveň orientuje koncepcia ÚPN mesta na rozvoj vybavenosti regionálneho až nadregionálneho významu, sústredenej v strategickom rozvojovom uzle navrhovaného vykrižovania ciest II/536 a II/533 v úlohe diaľničného privádzača na pripravovaný úsek diaľnice D1. Okrsok je potenciálne možné napojiť na železničnú vlečku.

/ Urbanistický okrsok G - Sever

Tento urbanistický okrsok leží v severnej časti katastrálneho územia. Z výrobo-prevádzkového hľadiska je reprezentovaný funkčnou plochou dožívajúceho poľnohospodárskeho dvora, s perspektívou postupnej transformácie na mestotvorné funkcie (vybavenosť, resp. polyfunkcia) vo vzťahu na navrhovanú obytnú zónu, s možným uplatnením zodpovedajúcich podnikateľských aktivít orientovaných na obchod a služby.

V severozápadnom smere nadväzuje urbanistický okrsok G - Sever na súbor funkčných plôch 1/Dlhé hony, ktorý je z technicko-prevádzkového hľadiska charakterizovaný výraznými koridorami trás VVN a transformovňou VVN/VVN (400 kV/110 kV). S inými aktivitami výrobného charakteru koncepcia ÚPN mesta v tomto priestore neuvažuje. Možno ho považovať v oblasti funkčných technických plôch za stabilizovaný.

/ Urbanistický okrsok K - Na Šajbe
(zahŕňajúci pôvodný výrobný okrsok 6/“Za tehelnou“)

Leží v juhozápadnej časti mesta, má výrazne výrobný a skladový charakter. Nosnými podnikmi sú Tehelne (starý a nový závod) firmy STOVA a Spišská tehelná. Na letisku má sídlo vrtuľníková spoločnosť TECH-MONT, s.r.o. a firma PEBEK zaoberajúca sa výrobou troskocementových tvárnic, zámkovej dlažby a drobných betónových prvkov. Po bývalých Reštauráciach, š.p., prevádzkuje hospodársky dvor stavebná akciová spoločnosť ŠIRILA. Mimo týchto firiem je tu ešte lokalizovaná firma ZBERNÉ SUROVINY a niekoľko menších firiem, orientovaných na služby a stavebnú výrobu.

Urbanistický okrsk K - Na Šajbe treba považovať za priestorovo stabilizovaný, bez možnosti výrazných rozšírení jeho areálov.

Celé územie urbanistického okrsku K - Na Šajbe je v zmysle navrhovanej rozvojovej koncepcie ÚPN mesta perspektívne podriadené priestorovej a zčásti aj funkčnej prestavbe. Kontakt s ochranným pásmom Národného parku Slovenský raj, ako aj s potenciálnym rozvojom bývania v tomto urbanistickom okrsku predikuje potrebu osobitých nárokov na územnú prípravu a postupné mestotvorné pretváranie priestoru, pri rešpektovaní výrazných funkcií bývania, rekreácie a ochrany prírody. Ako perspektívne sa do budúcnosti javí terciarizovať a orientovať časť výrobných plôch na obchodné podnikateľské činnosti v strategickom väzbe na prevádzku letiska.

8.2.1.2. Ťažba surovín

Ťažobná činnosť v rámci administratívneho územia mesta Spišská Nová Ves je lokalizovaná nasledovne:

/ Na južnom okraji intravilánu mesta, v urbanistickom okrsku K – „Na Šajbe“ vo väzbe na ložiská tehliarskej hliny sa vykonáva ťažba hliny, ktorá je bezprostredne spracovávaná v tehelnách (starý a nový závod) firmy STOVA a Spišská tehelná. V tomto okrsku je rozsiahly dobývací priestor hliny (bez vykonávania priebežných či následných rekultivácií), ktorý sa v južnej polohe dostáva do kolízie a stretu záujmov z titulu navrhovanej koncepcie rozvoja obytnej zóny „Na Šajbe 1“. Z tohto dôvodu je nutné dobývací priestor hliny prehodnotiť a vo vzťahu k rozvojovým nárokom mesta (a vlastníckym vzťahom) upraviť.

/ Vo vymedzenom urbanistickom okrsku H - Novoveská Huta (zahŕňajúci pôvodný výrobný okrsk 8/„Novoveská Huta“) a v nadväznom súbore funkčných plôch 7/Suchá hora sú situované prevádzky ťažby a spracovania sadrovca a dobývania stavebného kameňa (lokalita Gretľa). Pôvodné prevádzky po Uránovom prieskume zostali firme URANPRES, bez ďalšej ťažobnej činnosti. Severne od Novoveskej Huty majú svoje sídlo aj Lesy mesta Spišská Nová Ves. Územie je značne devastované, bez následných rekultivácií. Celé územie si vyžaduje prehodnotenie s vymedzením limitov pre ďalšie využívanie a exploatáciu a stanovenie záväzných regulatívov na rekultivačné opatrenia v súlade so zákonnou legislatívou. Funkčné plochy tohto výrobného okrsku majú v súčasnosti rozlohu cca 14 ha.

Oblasť Novoveskej Huty vykazuje značné bilančné zásoby sádrovca, anhydridu a stavebného kameňa. Nachádzajú sa tu tiež ložiská rádioaktívnych rúd. Za účelom ich dobývania boli v minulosti vyhlásené dobývacie priestory (sádrovec, stavebný kameň, rádioaktívne rudy). Ťažba rádioaktívnych rúd v súčasnosti bola zastavená a pripravuje sa stratégia komplexnej revitalizácie priestoru poškodeného ťažbou.

V platnosti zostávajú nasledovné Obvodným banským úradom v Spišskej Novej Vsi evidované chránené ložiskové územia podľa § 16 zákona č.44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva v znení zákona SNR č. 498/1991 Zb. a dobývacie priestory podľa § 25 vyššie citovaného zákona v katastri mesta Spišská Nová Ves:

Chránené ložiskové územia:

- 1/ Spišská Nová Ves II – nerast: Cu-Fe-rudy, ťažobná organizácia: Želba, a.s. Spišská Nová Ves;
- 2/ Spišská Nová Ves – Novoveská Huta – rádioaktívne suroviny, Uranpres, s.r.o. Spišská Nová Ves;

Dobývacie priestory:

- 1/ Spišská Nová Ves – sadrovec, anhydrit, Petra, a.s. Spišská Nová Ves;
- 2/ Spišská Nová Ves I – sadrovec, anhydrit, Želba, a.s. Spišská Nová Ves;
- 3/ Spišská Nová Ves IV – karbonáty pre stavebné účely, ŽPSV Olcava, s.r.o. Olcava;
- 4/ Smižany – tehliarske hliny, Spišská tehelná, s.r.o. Spišská Nová Ves, (časť).

Dobývanie ložísk sádrovca, anhydritu a stavebného kameňa spadá v súčasnosti do pôsobnosti podnikateľských subjektov - spoločností, transformovaných z pôvodného š.p. Východoslovenské kameňolomy a štrkopiesky. Pôvodný závod na ťažbu a úpravu sádrovca a anhydritu prevzala PETRA, a.s. SNV – Novoveská Huta. Realizované geologické prieskumy zo začiatku 80-tych rokov preukázali zásoby sádrovca v jeho ložisku v úseku „Stred“, ktoré pri predpokladanej ťažbe 150 tis. t/rok mali stanovenú min. životnosť cca 15 rokov. Pri súčasnej zníženej kapacite ťažby sa predpokladá zodpovedajúca (presne nezistená) dlhodobější prevádzka v tomto úseku. Nová ťažba ložiska sádrovca a anhydritu je pripravovaná v Podzámčiskej doline. Popri súčasnom hlavnom využití suroviny v hutníckom priemysle sa perspektívne javí potreba efektívizácie podnikania s vyťaženou surovinou finalizáciou časti produkcie vo forme výrobkov pre stavebné, resp. iné účely.

V súvislosti so zastavenou ťažbou rádioaktívnych rúd v súčasnosti (ktorá v aktívnej minulosti bezprostredne vplývala na životné prostredie katastrálneho územia mesta v jeho južnej polohe a ktorej existencia v danom priestore je pretrvávajúcou latentnou funkčnou a hygienickou závadou, s priamym potenciálnym negatívnym dopadom na územné funkcie mesta) je nevyhnutná následná celková reanimácia potenciálneho - pre mesto Spišská Nová Ves významného relaxačného priestoru Novoveská Huta – „Rybničky“. ÚPN mesta uplatňuje v tejto juhozápadnej polohe katastra sídla prioritu záujmov ochrany prírody a optimálneho rekreačného využitia, v súlade s legislatívou ochrany prírody a záujmami lesného hospodárstva.

8.2.2. Poľnohospodárstvo

8.2.2.1. Charakteristika východiskových podmienok poľnohospodárskej výroby

V katastrálnom území mesta Spišská Nová Ves sa popri priemyselno-technizovanej krajine mestského typu a krajine prechodného sídelného typu vyskytuje aj krajina poľnohospodárska. Túto je možné charakterizovať ako krajinu so sústredenými vidieckymi sídlami s rázom kotlinovej a oráčinovej krajiny (Mazúr, Krippel, 1980). Z hľadiska poľnohospodárskej produkcie ide o typ krajiny so strednou produkciou a subtyp s veľmi malou efektívnosťou priamych materiálových nákladov, okrsok s veľkou intenzifikáciou a variétou so strednou trhovosťou.

Zelenský pri tvorbe mapy využívania zeme definoval región mesta Spišská Nová Ves ako poľnohospodársku krajinu krmovinársko - pšenično - jačmennú a doporučil nasledovnú štruktúru plodín : pšenica 17 %, zemiaky 10 %, ďatelina lúčna 9 %, jačmeň 22 % a ďatelinotráva 13 %.

Podľa členenia podnikov do poľnohospodárskych výrobných oblastí, pri ktorých nejde o zachytenie súčasného stavu, ale o stanovenie agroekologických a ekonomických predpokladov poľnohospodárskeho územia pre určitý základný typ výrobného zamerania, spadá katastrálne územie mesta Spišská Nová Ves do výrobnéj oblasti zemiakárskej (Z4), v ktorej sú priemerné podmienky pre pestovanie zemiakov, ale horšie podmienky pre pestovanie ostatných plodín.

Súčasnú situáciu v poľnohospodárstve je možné charakterizovať ako situáciu prechodnú, charakteristickou črtou ktorej je postupný prechod na tržový mechanizmus. Nedostatok voľných finančných zdrojov núti poľnohospodársku prvovýrobu orientovať sa na tržné komodity, bez ohľadu na podmienky, charakter i ekologickú stabilitu územia. Orientácia prvovýroby je takto do značnej miery ovplyvnená existujúcimi ekonomickými mechanizmami. Prejavuje sa to najmä v obmedzovaní stratovej výroby živočíšnej, kde došlo k rapidnému poklesu stavov hospodárskych a najmä polygastrických zvierat, ako aj k zníženiu ich úžitkových a reprodukčných parametrov.

Ako čiastočne rentabilná sa v súčasnosti aj v podmienkach mesta javí výroba rastlinná. Jej štruktúra je však vzhľadom na trhovú orientáciu i snahu o zabezpečenie krmív pre hospodárske zvieratá z vlastných zdrojov poľnohospodárskych subjektov pomerne jednoduchá. V štruktúre osevu poľnohospodárskych podnikov, ktoré hospodária v danom území prevažujú hustosiate obilniny (50-52 %), viacročné krmoviny (10-21 %), jednoročné krmoviny (11-17 %) a zemiaky (10-16 %). Mozaiku plodín v menšej miere dotvárajú strukoviny, olejiny i ostatné plodiny, zastúpenie ktorých je však výrazne nízke. Zornenie poľnohospodárskych pôd je cca 54 %.

Podobne, ako v celom poľnohospodárstve na Slovensku, aj v tomto subregióne prebieha proces reštrukturalizácie poľnohospodárskej výroby, cieľom ktorej je poľnohospodárske využívanie produkčného potenciálu pôd v súlade s ekologickou stabilitou krajiny. Je možné očakávať, že tento proces do značnej miery ovplyvní štruktúru tak rastlinnej, ako aj živočíšnej výroby. Charakter krajiny, výrobné podmienky, dostatok prirodzených krmných zdrojov a ich efektívnosť v zhodnocovaní cez hospodárske zvieratá, predurčujú túto oblasť najmä pre rozvoj chovu polygastrických zvierat (hovädzí dobytok a ovce).

/ Obmedzujúce a limitujúce faktory poľnohospodárskej výroby

Poľnohospodárska výroba je všeobecne limitovaná pôdno-klimatickými podmienkami a v neposlednej miere aj subjektívnym faktorom - človekom. Nakoľko pôdne a klimatické faktory sú objektívne dané a v priebehu krátkej doby relatívne nemenné, ich racionálne využívanie pre poľnohospodárstvo je v značnej miere závislé od rozhodnutia toho ktorého vlastníka, resp. užívateľa pôd. Aj v riešenom území preto musí štátna i rezortná politika priamo dotačnými i sankčnými opatreniami ovplyvňovať a usmerňovať ďalšie smerovanie poľnohospodárskej výroby v tomto regióne. Pri akýchkoľvek zámeroch a projektoch rozvoja regiónu je potrebné vychádzať z poznania existujúcich výrobných, predovšetkým pôdných a klimatických pomerov.

/ Charakteristika poľnohospodárskych pôd k.ú. Spišská Nová Ves

Z hľadiska pôdných pomerov je katastrálne územie Spišská Nová Ves napriek nie veľkej výmere poľnohospodárskych pôd pomerne heterogénne. Popri kambizemiach, t.j. pôdach typických pre túto lokalitu sa tu vyskytujú aj fluvizeme, čiernice, pseudogleje a rendziny. Štruktúra hlavných pôdných jednotiek katastra je nasledujúca:

Charakteristika hlavnej pôdnej jednotky	Zastúpenie v % p.p.
fluvizeme typické karbonátové, stredne ťažké	0,4
fluvizeme glejové, stredne ťažké	1,2
fluvizeme typ., stredne ťažké až ľahké, plytké	4,9
čiernice typické, prevažne karbonátové, ťažké	0,4
čiernice typické a čiernice glejové, str. ťažké až ťažké	10,1
pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách	7,4
kambizeme typické na zvetralinách flyša	4,9
kambizeme pseudoglejové na flyši	13,2
kambizeme v komplexe s rendzinami	19,4
kambizeme plytké na flyši	5,0
kambizeme plytké na ostatných substrátoch	7,1
kambizeme na horninách kryštalinika, na výrazných svahoch	0,1
kambizeme na flyši na výrazných svahoch	5,5
kambizeme pseudoglejové na výrazných svahoch	0,8
rendziny typické, plytké	7,9
rendziny typické na výrazných svahoch	11,7

Z prehľadu vyplýva, že 6,4 % poľnohospodárskych pôd zaberajú fluvizeme (5,2 % typické a 1,2 % glejové), 10,4 % čiernice, 7,4 % pseudogleje, 56,2 % kambizeme (42,1 % typické a 14,1 % pseudoglejové) a 19,6 % rendziny.

Väčšina poľnohospodárskych pôd sa nachádza na miernych až stredných svahoch.

Charakteristika svahovitosti	Zastúpenie v % p.p.
rovina 0 - 3°	14,0
mierny svah 3 - 7°	47,5
stredný svah 7 - 12°	20,2
výrazný svah 12 - 17°	15,1
príkrý svah nad 17°	3,2

Prevládajúca expozícia je východná, západná a južná - 62,2 % pôd. Severnú expozíciu má 23,8 % pôd a 14,0 % pôd je na rovine.

V katastrálnom území sa nachádza pomerne veľa skeletovitých pôd, čo výrazne ovplyvňuje ich poľnohospodárske využitie.

Charakteristika skeletovitosti	Zastúpenie v % p.p.
pôdy bez skeletu	16,2
slabo skeletovité pôdy	16,1
stredne skeletovité pôdy	32,0
silne skeletovité pôdy	35,7

So skeletovitou úzko súvisí aj hĺbka pôd. V k.ú. je viac ako tretina pôd zaradená do kategórie pôd plytkých.

Charakteristika hĺbky pôd	Zastúpenie v % p.p.
hlboké pôdy (60 cm a viac)	23,2
stredne hlboké pôdy (30 - 60 cm)	41,1
plytké pôdy (do 30 cm)	35,7

Podľa zrnitosti zloženia prevládajú pôdy stredne ťažké - hlinité.

Charakteristika zrnitosti pôd	Zastúpenie v % p.p.
stredne ťažké (piesočnatohlinité)	61,0
stredne ťažké (hlinité)	34,1
ťažké pôdy (ilovitohlinité)	4,9

Podľa začlenenia pôd do klimatických regiónov (Džatko a kol., 1989) spadá územie do troch klimatických regiónov:

* *Región 07* je charakterizovaný ako mierne teplý, mierne vlhký so sumou priemerných denných teplôt na 10°C 2500-2200, dĺžkou obdobia s teplotou vzduchu nad 5°C 215 dní, priemernou teplotou vzduchu v januári -2 až -5°C a priemernou teplotou vzduchu za vegetačné obdobie 13-15°C. V riešenom území zaberá 35,6 % poľnohospodárskych pôd.

* *Región 08* je charakterizovaný ako mierne chladný, mierne vlhký so sumou priemerných denných teplôt na 10°C 2200-2000, dĺžkou obdobia s teplotou vzduchu nad 5°C 208 dní, priemernou teplotou vzduchu v januári -3 až -6°C a priemernou teplotou vzduchu za vegetačné obdobie 12-14°C. V riešenom území zaberá 61,5 % poľnohospodárskych pôd.

* *Región 09* je charakterizovaný ako chladný, vlhký so sumou priemerných denných teplôt na 10°C 2000-1800, dĺžkou obdobia s teplotou vzduchu nad 5°C 202 dní, priemernou teplotou vzduchu v januári -4 až -6°C a priemernou teplotou vzduchu za vegetačné obdobie 12-13°C. V riešenom území zaberá 2,9 % poľnohospodárskych pôd.

Zastúpenie poľnohospodárskych kultúr v jednotlivých klimatických regiónoch je uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Klimatický región	Orná pôda (ha)	Trvalé trávne porasty (ha)	Sady (ha)	Poľnohospodárska pôda (ha)
07	324	123		513
08	399	414	24	887
09	-	50		42

O kvalite i správnosti súčasného využívania poľnohospodárskych pôd v príslušných kultúrach vypovedá začlenenie pôd do tzv. typologicko-produkčných kategórií.

Kategorizácia pôd do typologicko-produkčných kategórií v k.ú. Spišská Nová Ves

Typologicko-produkčná kategória poľnohosp. pôd	Orná pôda (ha)	TTP (ha)	Sady (ha)	Poľn. pôda (ha)
najproduktnejšie orné pôdy	-	-	-	-
vysoko produkčné orné pôdy	-	-	-	-
veľmi produkčné orné pôdy	-	-	-	-
produkčné orné pôdy	51	18	-	69
stredne produkčné orné pôdy	60	20	-	80
menej produkčné orné pôdy	-	70	-	70
málo produkčné orné pôdy	266	-	19	285
stredne prod. o.p. a veľmi prod. trávne porasty	-	-	-	-
menej prod. o.p. a stredne prod. trávne porasty	38	64	-	102
málo produkčné o.p. a menej prod. trávne porasty	100	-	-	100
veľmi produkčné trvalé trávne porasty	-	-	-	-
stredne produkčné trvalé trávne porasty	-	-	-	-
menej produkčné trvalé trávne porasty	37	97	-	134
málo produkčné trvalé trávne porasty	171	318	5	494

Z prehľadu je zrejmé, že viac ako 200 ha pôd v súčasnosti využívaných ako pôdy orné sa svojimi vlastnosťami nehodí pre tento druh kultúry. Naopak asi 170 ha pôd v kultúre trvalé trávne porasty svojimi vlastnosťami vyhovuje aj pre využívanie v kultúre orných pôd. Aj takýto nesúlad medzi produkčnou schopnosťou a skutočným využívaním svedčí o neracionálnom usporiadaní a využívaní poľnohospodárskeho pôdneho fondu, čo sa samozrejme nemôže neprejavovať na produkčných i ekonomických výsledkoch hospodárenia. V záujme racionalizácie výrobných nákladov bude viac ako potrebné zamyslieť sa nad delimitáciou 208 ha orných pôd v súčasnosti využívaných v kategóriách menej a málo produkčné TTP do trvalých trávnych porastov. Pri nevyhnutných záberoch poľnohospodárskych pôd pre mimoprodukčné účely (napr. bytovú výstavbu a pod.) je potrebné prihliadať na uvedenú produkčnú kategorizáciu pôd a orientovať sa hlavne na menej produkčné kategórie pôd.

O kvalite poľnohospodárskeho pôdneho fondu vypovedá aj jeho bodové ohodnotenie. V rámci 100 bodovej škály za celé Slovensko (100 bodov bolo priradených najproduktnejším pôdam - černoziem a čierniciam na Podunajskej nížine) dosahuje k.ú. Spišská Nová Ves pri ohodnotení poľnohospodárskych pôd 28,5 bodov a pri ohodnotení orných pôd 31,5 bodov. Priemerná cena poľnohospodárskych pôd katastra je 1,91 Sk.m⁻² a orných pôd 2,34 Sk.m⁻².

Významným deštruktívnym javom obmedzujúcim intenzívnu poľnohospodársku výrobu v riešenom území sú aj procesy vodnej erózie, ktoré najmä v členitejších terénoch predstavujú reálne nebezpečenstvo ohrozenia produkcie i pôd. V k.ú. Spišská Nová Ves je procesmi vodnej erózie ohrozených viac ako 92 % poľnohospodárskych pôd. Stupeň intenzity ohrozenia podľa kultúr uvádza nasledujúca tabuľka:

Stupeň eróznej ohrozenosti pôd	Orná pôda (ha)	TTP (ha)	Sady (ha)	Poľnoh. pôda (ha)
nehrozené až mierne ohrozené pôdy	59	38		97
stredne ohrozené pôdy	323	176	4	503
silne ohrozené pôdy	160	-	15	175
veľmi silne ohrozené pôdy	181	373	5	559

Uvádzané súčasné druhy pozemkov je potrebné - aj na základe predikcie ÚPN mesta Spišská Nová Ves optimalizovať a legislatívne riešiť na úrovni návrhov pozemkových úprav, s cieľom celkovej efektizácie poľnohospodárskej výroby vo vzťahu k potenciálu zdrojov a ekologizácii krajinného obrazu.

/ Hydromelioračné opatrenia

K významným zúrodňovacím zásahom investičného charakteru patria v záujmovom území hydromelioračné opatrenia a z nich najmä odvodnenie pozemkov. Toto opatrenie sa realizovalo na prelome sedemdesiatych a osemdesiatych rokov systematickou i sporadickou drenážou na orných pôdach trvalo zamokrených v ktorých bol narušený prirodzený vodovzdušný režim. Vzhľadom na zánik organizácie spravujúcej tieto stavby bola od roku 1990 údržba týchto zariadení prakticky zastavená, čo sa v súčasnosti odráža na technickom stave i nefunkčnosti drenáže na prevažnej väčšine lokalít. Nevyjasnené vlastníctvo melioračných zariadení nedáva v najbližšom období reálne možnosti na nápravu tohto stavu.

Významnými hydromelioračnými opatreniami neinvestičného charakteru je zúrodňovanie pôd sústavou takých opatrení akými sú melioračné kyprenie a podryvanie ťažkých a zhutnených pôd, melioračné vápnenie, hnojenie pôd organickými hnojivami a pod. Tieto opatrenia realizujú sporadicky v rámci svojich možností jednotlivé poľnohospodárske subjekty vo vlastnej réžii aj za pomoci štátnej dotačnej politiky.

/ Hygienický stav poľnohospodárskych pôd

Z pohľadu tohto ukazovateľa stavu životného prostredia a na základe výsledkov komplexného monitoringu pôd Slovenska (údaje VÚPÚ, 1996) môžeme kataster mesta Spišská Nová Ves považovať za lokalitu s podlimitnou koncentráciou rizikových prvkov v pôde. V rámci vyjadrenia stupňa kontaminácie je k.ú. Spišská Nová Ves zaradené k pôdam kontaminovaným v najnižšej miere, ktoré sú indikované ako mierne rizikové (prekročenie limitu A). Celá výmera poľnohospodárskych pôd je teda schopná produkčného procesu v rámci potravinového reťazca bez prípadného ohrozenia zdravia obyvateľov.

/ Chránený poľnohospodársky pôdny fond

V rámci katastrálneho územia Spišská Nová Ves je možné lokalizovať asi 1 ha poľnohospodárskych pôd nachádzajúcich sa ochrannom pásme Národného parku Slovenský raj. Významným faktorom limitujúcim poľnohospodársku výrobu je aj výskyt pásiem hygienickej ochrany vodných zdrojov a to prevažne II. stupňa. Na týchto lokalitách sa hospodári za sprísnených pravidiel obmedzujúcich hlavne použitie chemických prípravkov, čo sa odráža na zvýšenej pracnosti, nákladovosti výroby i nižšej produkcii z takýchto plôch. V záujme ochrany zdravia obyvateľov bude potrebné v takýchto územiach v budúcnosti uvažovať o náhrade takto vzniklej majetkovej ujmy.

/ Delimitačné návrhy

Keďže v celoslovenskom priemere sa v súčasnosti prejavuje nadbytok poľnohospodárskej pôdy a v zmysle vládou SR schválenej Koncepcie územného rozvoja Slovenska bude politika smerovať k potrebe zalesnenia pomerne rozsiahlych poľnohospodárskych pôd, ÚPN mesta Spišská Nová Ves zhodnocuje a interpretuje predmetnú problematiku v textových aj grafických častiach dokumentácie. V podmienkach katastrálneho územia mesta Spišská Nová Ves koncepcia ÚPN uvažuje s delimitáciou

vybraných plôch PPF do LPF v celkovej rozlohe cca 19 ha, čím sa v zmysle celoštátnej politiky postupne zvyšuje a posilňuje funkcia ochrany krajiny, ekologickej stability a biodiverzity lesov a lesných ekosystémov v ďalšom období. V konečnom dôsledku má uvedená delimitácia napomôcť ochrane samotného pôdneho fondu pred nežiadúcou eróznou činnosťou.

8.2.2.2. Poľnohospodárske podniky a ich charakteristika

Uvádzaná charakteristika má údajovú bázu aktuálnu k obdobiu vypracovania koncepcie ÚPN mesta Spišská Nová Ves a vzhľadom na dynamizmus vývoja sa môže aj podstatnejšie meniť.

V záujmovom území mesta Spišská Nová Ves hospodárili v čase vypracovania koncepcie ÚPN mesta štyri väčšie poľnohospodárske podniky. V menšej miere je zastúpený aj súkromný sektor. Ich celková výmera, ako aj výmery časti hospodárskych obvodov spadajúcich do katastrálneho územia mesta sú prehľadne uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Prehľad o obhospodarovanej pôde podľa poľnohospodárskych podnikov v k.ú. Spišská Nová Ves:

Podnik	Druh pozemku v ha				
	Orná pôda	TTP	Sady	Záhrady	Poľn. pôda
Agrospiš spolu	1800	4553	24		6377
z toho KÚ SNV	323	95	24		442
Palagro(Agrokam) spolu	257	258			515
z toho KÚ SNV	257	258			515
PD Smižany spolu	1295	683			1978
z toho KÚ SNV	57	36			93
PD Odorín spolu	1041	1310			2351
z toho KÚ SNV	61	2			63
Súkromný sektor					
v KÚ SNV	25	196		107	328
KÚ Sp. N. Ves spolu	723	587	24	107	1442

AGROSPIŠ s.r.o. Spišská Nová Ves

Z celkovej výmery podniku spadá do záujmového územia len 6,9 % plôch. Pomerne nízke je zornenie poľnohospodárskych pôd (28 %). Podnik sa na ornej pôde špecializuje na výrobu hustosiatych obilnín (53 %), zemiakov (15 %) a krmovín (32 %). Prevažnú časť pôd (71%) zaberajú trvalé trávne porasty, čo tento podnik predurčuje k orientácii na výrobu živočíšnu. V živočíšnej výrobe je dominantný chov hovädzieho dobytku. Okrem neho sa podnik špecializuje aj na chov ošipáných, hydiny i oviec. Pracuje tu okolo 210 ľudí. Z celkovej výmery katastra zaberá spoločnosť Agrospiš 30,7 % poľnohospodárskych pôd.

PALAGRO (AGROKAM) s.r.o. Spišská Nová Ves

Celou svojou výmerou sa nachádza v katastrálnom území Spišská Nová Ves. Štruktúra výroby je pomerne jednoduchá. Asi na 50 %-tách orných pôd sa pestujú obilniny, 35 % predstavujú krmoviny a 10 % zemiaky. V živočíšnej výrobe sa podnik orientuje na chov polygastrických zvierat (hovädzí dobytok a ovce) a ošipáných. Zornenie poľnohospodárskych pôd je 49,9 %. Zamestnaných je cca 30 ľudí. Z celkovej výmery katastra zaberá spoločnosť Agrokam 35,7 % poľnohospodárskych pôd.

PD ODORÍN

Do katastrálneho územia mesta Spišská Nová Ves spadá len 2,6 % poľnohospodárskych pôd podniku. Zomenie celého PD je 44,3 %. Rastlinná výroba je zameraná na výrobu obilnín (viac ako 50 % orných pôd), krmovín (30%), strukovín (5 %), olejnin (5 %) a čiastočne aj zeleniny. V živočíšnej výrobe sa podnik špecializuje na hovädzí dobytok, ošipané i ovce. Zamestnaných je cca 180 pracovníkov. Z celkovej výmery katastra zaberá PD Odorín 4,4 % poľnohospodárskych pôd.

PD SMIŽANY

Do katastra mesta Spišská Nová Ves spadá len 4,9 % pôd tohto podniku. Zomenie poľnohospodárskych pôd za celý podnik predstavuje 66,5 %. V štruktúre osevu na ornej pôde zaberajú obilniny 51 % a zemiaky v posledných rokoch až 20 %. Ostatné plodiny predstavujú krmovinovú základňu pre hospodárske zvieratá a zaberajú asi 24 % orných pôd. Živočíšna výroba je orientovaná na chov hovädzieho dobytku. Pracuje tu cca 310 ľudí. Z celkovej výmery katastra zaberá PD Smižany 6,4 % poľnohospodárskych pôd.

SÚKROMNÝ A INÝ SEKTOR

Na celkovej výmere poľnohospodárskych pôd katastra sa podieľa cca 22,8 %-ami. Orientácia na tržné plodiny a krmoviny pre vlastný chov zvierat sa mení v závislosti od charakteru a požiadavok trhu. Presnejšia evidencia je vzhľadom na takýto charakter výroby značne komplikovaná.

Pokiaľ sa týka intenzity výroby v uvedených podnikoch, táto je ovplyvnená nízkymi vstupmi (snaha o maximálne znížovanie výrobných nákladov), čo sa nepriaznivo odráža tak na dosahovaných hektárových úrodách, ako aj na úžitkovosti zvierat.

Hektárové úrody sa u obilnín pohybujú na úrovni 88 % úrod Slovenska (3,6 - 3,8 t.ha⁻¹). Úrody zemiakov (14 - 16 8 t.ha⁻¹) v priemerných rokoch sú oproti priemeru Slovenska naopak vyššie až o 40 %. Úroveň živočíšnej výroby môžeme z celoslovenského hľadiska považovať za priemernú. Aj ročná dojivosť na kravu sa pohybuje na úrovni priemeru Slovenska.

8.2.2.3. Zoznam a charakteristika hospodárskych dvorov

V katastrálnom území mesta Spišská Nová Ves sa nachádzajú dva hospodárske dvory, v ktorých sú zároveň objekty živočíšnej výroby, objekty rastlinnej výroby, mechanizácie i administratívne budovy. Živočíšna výroba je lokalizovaná na spomínaných hospodárskych dvoroch nasledovne:

* *Závod Pod Blaumontom*: patrí spoločnosti Agrospiš. V čase analýz ÚPN SÚ (1997) evidovalo sa tu 80 kusov dojníc, a asi 10 000 ks výkrmových kurciat.

V perspektívnom dlhodobom obraze urbánneho rozvoja sídelného útvaru (resp. v jeho možnom progresívnom rozvojovom trende) sa uvažuje s funkčnou a štrukturálnou zmenou hospodárskeho dvora v úrovni polyfunkcie a mestotvornej štruktúry vybavenosti vo väzbe na navrhovanú obytnú zónu.

* *Hosp. dvor Kamenný obrázok*: patrí spoločnosti PALAGRO (Agrokam) s.r.o. Je sídlom a zároveň aj ustajňovacou, uskladňovacou i výrobnou základňou podniku.

V očakávanom optimálnom rozvojovom trende sídelného útvaru je uvažované s funkčnou a priestorovou prestavbou hospodárskeho dvora, s preferenciou funkcie obchodu a služieb.

Stavebno-technický stav všetkých ustajňovacích objektov zodpovedá hospodárskej situácii poľnohospodárskych subjektov. V dôsledku nedostatku voľných finančných a investičných prostriedkov nie

je možné vykonávať väčšie stavebno-technické opravy, úpravy, resp. aj rekonštrukciu objektov živočíšnej výroby. Bez zavádzania nových technológií, inovácie a rekonštrukcie existujúcich kapacít, resp. novej výstavby ľahkých, finančne nenákladných objektov však nie je možné uvažovať o modernizácii výroby, o zlepšení pracovného a životného prostredia a ani o intenzifikácii a rentabilite v chove hospodárskych zvierat.

V územnom pláne mesta sú interpretované limitné hranice ochranných pásiem existujúcich hospodárskych dvorov vo vzťahu k obytným zónam, ktoré je potrebné vo výhľadovom období rešpektovať a postupne priestorovo reálne zosúladať.

8.2.2.4. Súhrnné zhodnotenie stavu poľnohospodárskej výroby

Podobne ako v celom rezorte poľnohospodárstva, aj v riešenom území je úroveň poľnohospodárskej výroby ovplyvnená transformačným procesom a reštrukturalizáciou doposiaľ existujúcej výroby. Zvyšujúci sa počet poľnohospodárskych subjektov hospodáriacich na poľnohospodárskej pôde v katastri mesta Spišská Nová Ves je výsledkom rozdelenia (rozpadu) ŠM Spišská Nová Ves na menšie výrobné subjekty, ktoré len postupne budujú svoju infraštruktúru a hľadajú optimálny systém a smer ďalšej existencie. Postupne narastá záujem o pôdu aj u súkromne hospodáriacich roľníkov. Je predpoklad, že postupom času v týchto podmienkach môže vzniknúť hospodárenie na úrovni väčších fariem. Súčasnú situáciu poľnohospodárstva v tomto smere sťažuje aj nedostatok voľných finančných zdrojov, úverová zaťaženosť a nízka schopnosť platby. Dosahovaná miera rentability je preto extrémne nízka, resp. žiadna. Poľnohospodárske podniky zväčša hospodária so stratou a na úkor svojej vlastnej podstaty.

Z uvedených hľadísk nie je možné súčasný stav poľnohospodárskej výroby v danom území považovať za stabilizovaný. Prejavuje sa to aj v značne jednoduchej, pre dané podmienky nevhodnej štruktúre rastlinnej výroby (vysoké zastúpenie obilnín), nízkej úrovni úrod, nízkych stavoch a úžitkovosti zvierat. Situáciu zhoršujú aj cenové a odbytové pomery takej pre Spiš tradičnej poľnohospodárskej komodity akou sú zemiaky.

8.2.2.5. Predikcia rozvoja poľnohospodárstva

Je predpoklad, že postupnou transformáciou poľnohospodárskej výroby, aj vzhľadom na nastupujúce nové formy vlastníctva i užívania pôd i objektov živočíšnej výroby (s.r.o, súkromný sektor) dôjde k vytváraniu flexibilných výrobných subjektov (fariem), ktoré aj vzhľadom na existujúce možnosti turistiky a agroturistiky budú do značnej miery životaschopné a adaptabilné pre meniace sa požiadavky trhu i regiónu.

Očakávaný trend smerovania poľnohospodárstva, vzhľadom na charakter územia a bezprostrednú blízkosť okresného mesta, je v zabezpečovaní mesta a okolia základnými potravinami, udržiavaní typického rázu krajiny, rozvoji krajinného - estetických funkcií územia, vytváraní podmienok pre výrobu biopotravín pri prednostnom raste na náklady nenáročného chovu hospodárskych zvierat. Dominantné postavenie by tu mala mať živočíšna výroba (hlavne chov polygastrických zvierat) a rastlinná výroba by sa mala orientovať na zabezpečenie dostatku krmív a pestovanie zemiakov. Zastúpenie hustosiatych obilnín by nemalo presiahnuť 44 % a jednoročných krmovín 12,5 % orných pôd. Výmera zemiakov by sa

mala stabilizovať na úrovni cca 6 % orných pôd. Súčasnú štruktúru osevu je možné rozšíriť o pestovanie strukovín, maku, repky ozimnej, technických plodín i zeleniny. Územie je vhodné i pre rozvoj ovocinárstva a sadovníctva.

Potenciál územia vyjadrený úrovňou hektárových úrod je 4,1 t.ha⁻¹ hustosiatych obilnín, 2,2 t.ha⁻¹ strukovín, 17,9 t.ha⁻¹ zemiakov, 23 t.ha⁻¹ jednoročných krmovín, 8,7 t.ha⁻¹ viacročných krmovín a 3 t.ha⁻¹ sena z trvalých trávnych porastov.

Súčasný ekonomický potenciál poľnohospodárskych pôd územia predpokladá v rastlinnej výrobe miernu stratu (402 Sk.ha⁻¹). Reálna nákladovosť na hektár poľnohospodárskej pôdy v súčasnosti je na úrovni 7265 Sk, tržby z jedného hektára sú možné okolo 4 235 Sk a výnosy 6 863 Sk. Z uvedeného je zrejmé, že bez dotácie štátu by poľnohospodárska výroba v tomto regióne bola stratová.

V živočíšnej výrobe tu má svoje prirodzené miesto chov hovädzieho dobytku a oviec. V ich chove však musí nastať zásadný obrat a to tak vo výbere plemien, selekcii, ako aj vo vytvorení vhodných ustajňovacích kapacít a v úrovni kŕmenia. Tieto opatrenia budú musieť smerovať k podstatnému zvýšeniu úžitkových a reprodukčných parametrov chovaných zvierat. Predikcia v dojnosti na kravu je ročne 4000 l, zaťaženie pôdy polygastrickými zvieratami by malo byť na úrovni minimálne 70 - 80 VDJ /100 ha poľnohospodárskej pôdy. Vzhľadom k väzbe na jadrové krmivá by malo v chove ošípaných dôjsť k stabilizácii súčasného stavu.

Racionálny a reálny rozvoj poľnohospodárskej výroby v tomto regióne je umocnený blízkosťou mesta, spracovateľského priemyslu, ako rekreačnou a turistickou oblasťou Slovenský raj. Aj preto by bolo vhodné, aby predpokladaná reštrukturalizácia poľnohospodárskej výroby bola v súlade s požiadavkami mesta i spoločnosti a najmä v súlade so zásadami ekologizácie, tvorby estetickéj krajiny a environmentálnej politiky štátu.

8.2.3. Lesné hospodárstvo

8.2.3.1. Charakteristika východiskových podmienok lesohospodárskej výroby a ostatných funkcií lesov na území katastra mesta Spišská Nová Ves

Vznikom poľnohospodárstva skončil prirodzený nerušený vývoj vegetácie a hlavným faktorom spôsobujúcim zmeny vegetačného krytu sa stal človek. Osídlenie takisto významne ovplyvnilo do toho času pôvodný charakter zvyškov lesnej vegetácie pasením, ťažbou dreva a najnovšie zámernou premenou prirodzeného drevinového zloženia.

V priebehu subboreálu nastalo rozsiahlejšie poľnohospodárske osídlenie horských kotlín (Liptovská, Popradská, Spišská), najmä s využívaním krajiny na pastvu. Toto všetko značilo ďalšie podstatné zníženie pôvodnej rozlohy lesov a degradáciu ich stanovišť a porastov.

Lesy vo vlastníctve mesta Spišská Nová Ves predstavujú základný krajinný prvok a ekostabilizačný prvok katastrálneho územia mesta. Princíp trvalo udržateľného rozvoja prírodných zdrojov vyžaduje opatrenia v ich obhospodarovaní, so zameraním na zmiernenie a odstraňovanie pôsobenia významných antropogénnych škodlivých činiteľov, najmä imisií z miestnych, vzdialenejších i zahraničných emitujúcich zdrojov. Verejnoprospešné funkcie týchto lesov majú nezastupiteľnú úlohu. Najmä využitie na turistiku a rekreáciu - umožnenie pohybu v lesoch za účelom oddychu a regenerácie síl každému občanovi sa považuje za spoločensky významnú zásadu.

Posilňovanie produkčného významu týchto lesov je v záujme udržateľného rozvoja domáceho spracovania dreva, čo je následným predpokladom pre adekvátne hmotné úžitky a zúžitkovanie dreva. Užívateľom týchto lesov je firma Lesy mesta Spišská Nová Ves, s.r.o. a spracovateľom guľatiny taktiež mestom založená firma Lesfinal, s.r.o.

V súlade s vyššie uvedenými zásadami, ktoré sú súčasťou štátnej lesníckej politiky na Slovensku i s prihliadnutím na súčasný zdravotný stav týchto lesov, ako aj na zmenu vlastníckych vzťahov k lesom je možné potvrdiť, že terajší vlastníik a užívateľ týchto lesov ich starostlivo, odborne a plánovite obhospodaruje a chráni podľa lesníckych zásad a zásad starostlivosti o krajinu. Využíva spoluprácu s lesníckym výskumom a spoločne s autorom lesných hospodárskych plánov využíva koncepčné materiály pre plánovité obhospodarovanie lesov, zabezpečenie ich reprodukcie a zveľaďovania. Súčasne účelovo využíva finančné prostriedky štátneho fondu zveľaďovania lesov, ktoré preverujú i orgány štátnej správy lesného hospodárstva.

Potrebné je uviesť, že napriek tomu, že ide o vlastný potenciál dreva pre mesto Spišská Nová Ves a jeho ochranu, úroveň a spôsob využívania lesného pôdneho fondu sú na súčasnej špičkovej úrovni, ide o lesy v mimoriadnom ohrození vyhlásenom už v roku 1988 rozhodnutím bývalého Krajského národného výboru v Košiciach, č. 624/88 Šs, potvrdeného novým opatrením Obvodného úradu v Spišskej Novej Vsi č. 983/1995. Taktiež ide o oblasť lesov poznačenú v minulosti ťažbou nerastných surovín pod povrchom i na povrchu, predovšetkým banskou činnosťou vtedajšieho Uranového prieskumu n. p. Spišská Nová Ves a Východoslovenských kameňolomov a štrkopieskov (ťažba sadrovca).

Od roku 1980 predmetné lesy neboli výraznejšie postihované pohybmi hraníc medzi lesným a poľnohospodárskym pôdnym fondom. Posledné delimitácie väčšieho rozsahu boli v roku 1981 pri fyzických inventúrach poľnohospodárskych pôd a v roku 1987-1989 pri stabilizácii hraníc lesohospodárskeho pôdneho fondu. Odvtedy je lesný pôdny fond prakticky stabilizovaný.

/ Historicko-vývojové aspekty

Lesný majetok získalo mesto Spišská Nová Ves čiastočne v XIII. storočí kúpnou cestou od kráľa a v priebehu ďalšieho obdobia postupným nakupovaním lesa od súkromných majiteľov. Prevažná jeho časť je donáciou kráľovnej Márie Terézie zo dňa 5. júna 1778.

Celý lesný majetok leží v katastrálnom území Spišská Nová Ves, Mlynky, Hnilec, Hnilčík a Smižany. Vždy musel byť obhospodarovaný na základe hospodárskeho plánu (z histórie týchto lesov je nám známy § 17 zákonného článku XXXI. z roku 1879). Tejto povinnosti mesto vyhovel. Hospodársky plán bol schválený bývalým uhorským ministrom orby dňa 23.12. 1889 pod číslom 54699/1889. Podľa tohto plánu sa hospodárilo až do roku 1937. Lesný majetok mesta bol rozdelený na hospodárske triedy A, B, C, D :

Hospodárska pôda zalesňovaná	Bezlesie a pozemky inej réžie	Spolu
trieda	(ha)	(ha)
A	3566,92	331,16
B	3004,54	288,06
C	227,29	3,40
D	125,97	2,12
Spolu	6924,72	624,74

Hospodárske triedy A, B boli výnosové lesy s hospodárstvom holosečným, hospodárska trieda C bol les ochranný podľa § 2 zákonného článku XXXI. z roku 1879, hospodárska trieda D bol les parkový s hospodárstvom výberným, založený s ohľadom na Spišskonovoveské kúpele.

Organizačne bol lesný majetok rozdelený na dve lesné správy, hospodárske triedy B, D patrili k lesnej správe v Spišsko Novoveskej Hute a k lesnej správe v Hnilci.

Podľa existujúcich záznamov už v XVI. storočí bol upravený výnos mestského lesa, z ktorého sa ťažilo podľa určitého schematu. V roku 1805 boli lesy mesta Spišskej Novej Vsi zamerané. V roku 1867 mestské lesy zariadil Ľudovít Greiner, taxátor Coburgovského panstva. Tento elaborát v mnohom nevyhovoval a preto v roku 1883 boli tieto lesy znovu provizórne zariadené. Na základe týchto provizórnych plánov sa hospodáril až do roku 1887, kedy bol lesný majetok zariadený mestskými lesnými správcami F. Retterom a F. Stráznickým. Podľa týchto plánov sa hospodáril až do roku 1936. V roku 1927 - 1948 sa mala vykonať revízia lesného hospodárstva a hospodárenie plánovite upraviť pre ďalšiu budúcnosť. Touto úlohou bol poverený lesný inžinier Ľudovít Lángoš z Jelšavy. V tejto dobe mesto chcelo uspokojiť i zvýšenú potrebu obyvateľov lesných osád na účely pastvy. Problém bol vyriešený výmerom krajského úradu v Bratislave zo dňa 6. apríla 1935 číslo 78108/16/1935 po vyriešení tohto problému sa prišlo k novému zariadeniu lesa, ktoré previedli Ing. Viliam Illenčík, mestský hlavný lesný správca a Ing. Viktor Kellner, mestský lesný správca, v roku 1936.

Výsledkom bol hospodársky plán pre Lesy mesta Spišská Nová Ves na roky 1937 až 1946. Výnos lesného hospodárstva bol upravený na základe konkrétnych porastových pomerov so zreteľom na budúcnosť. Plánovaný hospodársky spôsob pre budúce decénium bol doterajší spôsob holorubný. Vyžadovalo si to dostatok prestárlych porastov i to, že tento hospodársky spôsob sa osvedčil po stáročia. Veľké rúbaniská vyžadovali väčšie náklady na pestovateľskú činnosť, tieto ale boli vyvážené väčším ziskom z ľahšie spracovateľných holorubov. Toto obdobie však poznačila i vojna. Z hľadiska obnovy lesa bol nedostatok lesných škôlok. Hlavné dreviny boli smrek a jedľa. Dostatočná pozornosť sa venovala borovici a smrekovcu. Zastúpenie listnáčov sa ponechávalo na prirodzenú obnovu a ambície lesných správ. Pracovních síl a povozníkov bolo dostatok, predovšetkým z miestnych lesných osád. Speňaženie dreva bolo na 90 % predajom vo veľkom a len zbytok odpredajom v drobnom pre potreby stavebných prác a paliva miestneho obyvateľstva. Drevo sa manipulovalo na dlhé užitkové sortimenty. Palivo sa vyrábalo len z odpadu. Výroba paliva bola nerentabilná. Miestni obyvatelia si voľne mohli zbierať drevo v stojatých porastoch. Výchovné ťažby boli presne predpísané a mohli sa robiť len pod dozorom vedenia lesných správ.

Lov a rybolov bol v prenájme miestneho spolku loveckého a miestneho spolku rybárskeho. Aby sa stav zveri zlepšil, žiadalo sa už vtedy, aby mesto samo regulatívne zasiahlo do užívania poľovného práva.

Lesné plodiny sa zbierali bezplatne, v častiach vymedzených lesnými správami. Tam, kde hrozilo poškodenie lesných kultúr, boli umiestňované vystražné tabuľky. Pasenie dobytky na lesnej pôde bolo zrušené, čo bolo z hľadiska lesopestovateľského vítané. Ťažba kameňa bola v úradne povolených kameňolomoch, prenajatých štátu a súkromným podnikateľom.

Turistika a cestovný ruch podstatne neovplyvňovali lesné hospodárstvo mesta.

Hustota lesných ciest bola dostačujúca. Cesty slúžili aj k doprave rudonosných hornín k peciam. Okrem toho existovala tu 22 km dlhá úzkokoľajná železnica a lanová dráha s parným pohonom.

Decenálny etát ťažby na roky 1937 - 1946 bol 192 340 plnometrov, čiže ročne 19 234 plnometrov.

Po roku 1947 sa postupne lesy dostávali do správy štátu, čo súviselo s vtedajším štátoprávnym usporiadaním i politickým vývojom. Lesné hospodárske plány sa robili na desaťročia. Lesy postupne začali podliehať vplyvom prudkého rozvoja výroby vplyvu imisí a prechádzalo sa na terajší spôsob likvidácie len náhodných ťažieb. Prakticky od roku 1980, kedy poškodenie lesa vplyvom suchých rokov 1879 až 1982 dosiahlo vysoký stupeň, až podnes sa ťažia len kalamitné jedince. Základom hospodárenia pre ktorý sa tvoril lesný hospodársky plán bol lesný hospodársky celok. Mestské lesy boli začlenené do LHC Spišská Nová Ves a do LHC Mlynky. Takáto organizačná štruktúra i spôsob obhospodarovania štátnymi lesami v začlenení do územného obvodu Lesného závodu Spišská Nová Ves trvala prakticky do roku 1993, kedy vplyvom zmeny spoločenských vzťahov sa obnovili znovu vlastnícke vzťahy k majetku obcí a miest a mesto Spišská Nová Ves prevzalo užívanie lesa do svojej kompetencie. Za tým účelom vznikla už vyššie spomenutá firma LESY MESTA Spišská Nová Ves s.r.o., ktorá v súčasnosti zabezpečuje odborné obhospodarovanie týchto lesov a za účelom zhodnotenia drevnej hmoty sa vytvorila firma Lesfinal s.r.o., ktorá prevádza manipuláciu i spracovanie dreva na rezivo.

Najnovší lesný hospodársky plán bol spracovaný na obdobie rokov 1996 - 2005 už pre lesný užívateľský celok - LESY MESTA Spišská Nová Ves. Podľa hodnotenia hospodárenia za obdobie platnosti predchádzajúceho hospodárskeho plánu v rokoch 1988 - 1995 sa vykonávalo prednostné zákonmi stanové spracovanie náhodných t. j. kalamitných ťažieb. Podľa údajov užívateľa lesov predstavovali 85 % celkovej ťažby, pričom v roku 1993 až 98,4 % z celkového objemu ťažby dreva. Kalamitou boli zasiahnuté všetky vekové stupne porastov od 40 rokov nahor, so zastúpením smreka.

Podiel jednotlivých škodlivých činiteľov na kalamitných ťažbách za toto obdobie je veľmi ťažko vyhodnotiť. Obdobne je nemožné porovnanie súčasného stavu lesa s predchádzajúcim stavom. Predpoklad možného porovnania je až po uplynutí platnosti lesného hospodárskeho plánu na r. 1996 - 2005.

Predpokladá sa, že vývoj ťažby dreva bude plne závislý od zdravotného stavu lesa a z toho plynúceho rozsahu náhodných ťažieb. Zdravotný stav lesa by sa mal v budúcnosti zlepšovať vzhľadom na znižovanie výkonu imisných zdrojov a na zmenu obnovného drevinového zloženia v prospech jedle, buka a ostatných cenných listnáčov, na úkor smreka.

Nový plán leshohospodárskych opatrení plne rešpektuje súčasnú funkciu lesov s ohľadom na plnenie i ostatných, mimoprodukčných funkcií lesa. Zohľadňuje skutočnosť, že ide o záujmy Národného parku Slovenský raj, že tieto lesy poskytujú možnosti turistiky, prevádzania zimných športov, že sa tu nachádzajú zdroje pitnej vody pre mesto a pod.

/ Známe delimitačné údaje

Lesný pôdny fond v súčasnosti je prakticky stabilizovaný a vyznačený v teréne hraničnými kopcami a farebnými znakmi na stromoch. Posledné delimitácie väčšieho rozsahu boli ešte v rokoch 1979 - 1981, kedy prebiehali fyzické inventúry poľnohospodárskych pôd. Tohto územia sa to dotklo prehlásením poľnohospodárskych pozemkov za les u tých plôch, ktoré boli roztrúsené v lesnom komplexe a prakticky už z titulu prirodzeného náletu drevín vykazovali charakter lesa. Išlo predovšetkým o bývalé pasienky v k. ú. Hnilec, Hnilčík a Mlynky, ktoré teraz sú vo vlastníctve a užívaní mesta.

/ Lesná cestná sieť

Lesná cestná sieť je súčasťou „Generálneho plánu lesnej dopravnej siete“. Je zachytená vo všetkých mapových podkladoch LHP. Tvoria ju odvozné lesné cesty spevnené, nespevnené, tvrdé a mäkké lesné cesty, svážnice a staré vozové cesty v súčasnosti využívané ako približovacie.

Základným princípom ich výstavby je sprístupnenie komplexov lesa už v čase výchovy porastov, potom v čase obnovy pre dopravu dreva. Tieto cesty smerujú po dolinách a bočných svahoch komplexov s napojením až na dôležitú štátnu cestu Spišská Nová Ves - Hnilčík rázcestie. Odtiaľ na štátne cesty smer Nálepko a smer Hnilec, Mlynky.

Lesnú dopravnú sieť tvoria predovšetkým lesné cesty tvrdé odvozné, mäkké odvozné a svážnice o výmere 85,51 ha. Táto sieť v podstate pre hospodárenie lesa v súčasnosti je dostačujúca. Požadovanému svetovému trendu a hustote však ešte nevyhovuje. Dôležitú úlohu tu zohrávajú záujmy obcí okolitých hospodáriacich subjektov v lesoch a najmä ekonomická situácia.

Najvyužívanejšie v k. ú. Spišská Nová Ves sú lesné cesty Novoveská Huta - Lanovka, Fleischer, Grétla, Malý Muráň, Podzámčiská, Pod Tepličkou, Kráľov prameň.

/ Organizácia podľa LHC a obhospodarovania LPF podľa užívateľov

Mesto Spišská Nová Ves a užívateľ lesa LESY MESTA SPIŠSKÁ NOVÁ VES s.r.o. má spracovaný a schválený lesný hospodársky plán na obdobie rokov 1996 - 2005. Tento lesný hospodársky plán sa týka dvoch LHC - Spišská Nová Ves a Mlynky, v ktorých sú začlenené všetky lesy mesta. Na základe vlastníckych a užívateľských práv ako i žiadosti užívateľa lesov orgány štátnej správy lesného hospodárstva rozhodnutím č. 632/94-96 zo dňa 11. 6. 1996 schválili lesný užívateľský celok Lesy mesta Spišská Nová Ves. Pre tento užívateľský celok bol vyhotovený i lesný hospodársky plán.

Schéma celkovej organizácie podľa LHC a obhospodarovania LPF podľa užívateľov:

LHC Spišská Nová Ves LHC Mlynky

LUC / LESY MESTA SPIŠSKÁ NOVÁ VES

Lesné obvody

- Podzámčiská	538,45 ha
- Koráliky	598,53 ha
- Lanovka	677,68 ha
- Stolíky	748,69 ha
- Grétla	604,34 ha
- Muráň	668,59 ha
- Hliníky	766,71 ha

- Javor	619,28 ha
- Knola	643,18 ha
- Havrania dolina	726,79 ha
- Kráľov vrch	549,45 ha

S p o l u 7 141,69 ha

8.2.3.2. Kategorizácia lesov

Lesy mesta Spišská Nová Ves o celkovej výmere 7 141,69 ha vzhľadom na vlastnícke a užívateľské vzťahy boli rozhodnutiami orgánov štátnej správy lesného hospodárstva zaradené do týchto kategórií:

* lesy hospodárske - <i>prvoradá funkcia produkčná</i>	3 483,17 ha
* lesy ochranné - <i>prvoradá ekologická funkcia</i>	1 204,13 ha
* lesy osobitného určenia - <i>poškodenie imisiami</i>	2 454,39 ha
s p o l u	7 141,69 ha

Kategorizácia lesov je v rozhodnutiach uvedená za celý lesný užívací celok, teda i mimo katastrálneho územia mesta Spišská Nová Ves. Týka sa však všetkých lesov vo vlastníctve mesta. Ich rozmiestnenie v katastrálnom území Spišská Nová Ves je dokumentované v grafickej interpretácii ÚPN mesta.

*/ Špecifikácia lesov hospodárskych - spolu 3 483,17 ha:

V lesoch hospodárskych prevažuje (je prvoradá) produkčná funkcia. Je to využívanie lesa k získaniu materiálnych hodnôt, predovšetkým drevnej suroviny, pri zachovaní trvalosti produkcie, funkčnej stability a čo najvyššej hospodárnosti.

*/ Špecifikácia lesov ochranných - spolu 1 204,13 ha:

V lesoch ochranných prevažuje (je prvoradá) ekologická funkcia, vyjadruje vplyv lesa na pôdu, vodu, vzduch a zahrňuje konkrétnu funkciu protieróznu. V tomto prípade sa jedná o:

1. Lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach, sutiny, strže, hrebene, strmé stráne so súvisle vystupujúcou materskou horninou. Nespevnené štrkové nánosy a hlboké rašeliniská sú lokalizované na výmere 142,06 ha.
2. Vysokohorské lesy pod hornou hranicou stromovej vegetácie, ktoré plnia funkciu nižšie položených lesov. Lesy na exponovaných horských hrebeňoch sú lokalizované na výmere 193,25 ha.
3. Ostatné lesy s funkciou ochrany pôdy na výmere 868,82 ha.

Protierózna funkcia lesa - v zmysle Vyhl. MP SR č. 5/1994 Z.z. o hospodárskej úprave lesov sem patria lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach. Lesy v týchto ohrozených polohách majú prvoradú

funkciu protieróznu, kde produkcia drevnej hmoty a spoločenské funkcie sú druhoradé. Cieľom zakladania, pestovania a ošetrovania týchto ochranných lesov je ochranné pôsobenie na ich pôdne prostredie, ochranný vplyv na okolité hospodárske porasty, prípadne v niektorých polohách majú priaznivý vplyv na poľnohospodárske pôdy. Z tohto dôvodu sa tieto lesy vyčleňujú z normálneho obhospodarovania a sú chránené pred ostráňením a poškodzovaním.

*/ Špecifikácia lesov osobitného určenia - spolu 2454,39 ha:

V lesoch osobitného určenia prevažuje (je prvoradá) funkcia spoločenská, predstavuje využívanie lesa ako súčasti životného prostredia človeka. V tomto prípade ide o lesy zaradené do pásiem ohrozenia imisiami. Niektoré z nich sú tu zväčša zaradené i z dôvodu záujmov ochrany prírody. Nadradený je však dôvod ich zaradenia do tejto kategórie z titulu imisného poškodenia.

8.2.3.3. Nadväzné územné vzťahy

Lesné porasty vo vlastníctve mesta Spišská Nová Ves a u užívaní LESOV MESTA Spišská Nová Ves s.r.o. vo výmere 7 141,69 ha a lesné pozemky spolu vo výmere 7 391,96 ha vrátane bezlesia a plôch pre lesné hospodárstvo nepostradateľných, sú nielen v k.ú. Spišská Nová Ves, ale aj v susedných katastrálnych územiach obcí.

Nasledovné tabuľky spolu s mapovými podkladmi prehľadne vymedzujú tieto nadväzné územné vzťahy v súvislosti s druhom vlastníctva:

Podľa vlastníctva:

Lesné porasty spolu v ha	Druh vlastníctva lesných porastov v ha				
	Mesto SNV	Obecné	Cirkevné	Súkromné	Neznáme
7141,69	7132,55	0,23	2,59	4,72	1,60

Podľa krajov a okresov v ha:

Okres / kraj	Lesné porasty	Lesné pozemky spolu
- Okres Rožňava:	3,01	6,18
- Okres Sp. Nová Ves:	7138,68	7385,78
- Kraj Košický:	7141,69	7391,96

Podľa okresov a katastrálnych území v ha:

Okres	Kat. územie	Lesné porasty	Lesné pozemky spolu
Rožňava -SNV	Dedinky	3,01	6,18
	Hnilčík	891,64	910,47
	Hnilec	728,03	744,03
	Mlynky	1582,85	1628,07
	Smižany	0,61	1,06
	Sp. N. Ves	3935,55	4102,15
Spolu		7141,69	7391,96

8.2.3.4. Predpoklady a predikcia rozvoja lesného hospodárstva

/ Predpoklady, limity rozvoja

Súhrnné zhodnotenie stavu lesného hospodárstva v súčasnosti eviduje až 86 %-tné poškodenie lesa. Ide prakticky o komplex škodlivých činiteľov pôsobiacich na zdravotný stav lesa a ich slabá imunita voči ním najmä v dôsledku nevhodného drevinového zloženia.

Z drevín zachytených podrobným zisťovaním má najväčší stupeň poškodenia smrek. Poškodenie sa výraznejšie prejavuje so stúpajúcim vekom. Druhou najviac poškodenou drevinou je jedľa. Významnú úlohu tu zohráva chradnutie jedle spojené s odkrytím plôch pri vysokom úbytku smreka v dôsledku jeho ťažby z titulu kalamity.

Hospodárenie je zamerané predovšetkým na spracovanie náhodných ťažieb a zalesňovanie odkrytých plôch, ochanu kultúr a následné zabezpečenie týchto mladých lesných porastov. Pestovná činnosť je rozsiahla a prevyšuje úlohy v ťažbovej činnosti.

V zmysle novoschválených lesných hospodárskych plánov, s využitím existujúcich ochranárskych a iných výskumných štúdií je nutné neustále pokračovať v rekonštrukcii drevinového zloženia lesných porastov v prospech hlavnej dreviny a to buka. Ako ďalšia drevina by mala byť jedľa a ostatné cenné listnáče. Smrek udržiavať len na dolnej hranici zastúpenia.

Súbežne so zmenou drevinového zloženia sa vyžaduje nepretržitá činnosť v boji proti podkôrnemu hmyzu ako hlavnému druhotnému škodcovi, ktorý nastupuje ihneď po oslabení jedincov imisiami. Užívateľ lesa si v tomto smere počína optimálne a zodpovedne, pričom využíva všetky dostupné vedecké poznatky i štúdie a spoluprácu s výskumom.

/ Predikcia rozvoja

Pomerne optimálne súčasné plošné zastúpenie lesných spoločenstiev v krajinno-ekologickom obraze mesta Spišská Nová Ves, ktoré predstavuje až cca 62 %-né zastúpenie z celkovej rozlohy územia katastra (4 115 ha), koncepcia ÚPN mesta v urbánnych rozvojových trendoch podporuje stabilizovať a kvalitatívne posilňovať. Vo vzťahu k nadväznej poľnohospodárskej krajine katastra a tiež k nej viažúcim sa urbanistickým funkčným plochám považuje koncepcia ÚPN mesta za dôležitú synergiu pôsobenia (priestorového a vzťahového účinku) lesnej zelene za súčasnej podpory stabilizovania a rozvoja nízkej stromovej a krovinej vegetácie (NSKV) na poľnohospodárskom pôdnom fonde.

Súčasný zdravotný stav lesov na území katastra mesta vyznačujúci sa nízkou imunitou a výrazným poškodením, nedovoľuje stanoviť v časovom horizonte blízkom pre uplatnenie plánovaných či prognózovaných urbánnych rozvojových trendov (r. 2015-20, resp. ani 2030 a viac) konkrétne regulatívy pre rozvoj želateľnej funkcie revitalizácie a reanimácie kúpeľníctva v Novoveskej Hute. Kúpeľná funkcia v podmienkach mesta Spišská Nová Ves je totiž - pri absencii prírodných liečivých zdrojov - možná iba v prípade rozvoja zariadení liečebno-preventívnej starostlivosti, ktorá je však priamo závislá na lesoch kvalitou zodpovedajúcich potrebám liečebno-preventívnej starostlivosti. Územný plán preto v oblasti funkčného zastúpenia formuluje iba rámcové návrhy na vymedzenie lesov osobitného určenia s perspektívnou kúpeľno-liečebnou funkciou v priestore Novoveskej Huty, v celkovej predpokladanej rozlohe cca 800 ha. Prognózuje tak prípravu lesov ako priority pre možné potenciálne plnenie takejto želateľnej funkcie v dlhodobom výhľade.

Pozn.:

Kúpeľno-liečebná funkcia - v zmysle Vyhl. MP SR č. 5/1994 Z.z. o hospodárskej úprave lesov predpokladá uplatnenie lesov v ochranných pásmach prírodných liečivých zdrojov a zdrojov prirodzene sa vyskytujúcich stolových minerálnych vôd, kúpeľných lesov a lesov v okolí zariadení liečebno-preventívnej starostlivosti.

Úlohou kúpeľno-liečebnej funkcie lesa je využívanie lesa ako prostredia so zdravotne účinným pôsobením na pacientov kúpeľov. Táto funkcia spočíva vo vytváraní hygienicky priaznivého a esteticky pôsobivého prírodného prostredia prispôsobeného fyzickým a psychickým potrebám pacientov, rekonvalescentov, osôb v lekárskom ošetrovaní.

Cieľom lesného hospodárstva z hľadiska kúpeľno-liečebnej funkcie je les biologicky vyvážený, hygienicky vysoko účinný, ktorý produkuje vysoký objem fytočidov a ozónu, les esteticky pôsobivý a klimaticky priaznivý.

8.2.3.5. Vymedzenie, charakteristika a identifikácia poľovných revírov

V katastrálnom území Spišská Nová Ves sú tri časti poľovných revírov. Poľovný revír č. 11 s názvom „Harichovce“ zasahuje do katastrálneho územia Spišská Nová Ves v severnej časti od rieky Hornád po komplex lesa Modrý vrch. Ide len o poľnohospodársku pôdu v užívaní Štátnych majetkov Spišská Nová Ves o výmere 1 246 ha. Tento revír bol uznaný rozhodnutím Lesného úradu Spišská Nová Ves č. 252/93 dňa 22. 6. 1993 ako revír v jelenej chovateľskej oblasti s normovaným stavom 10 ks jelenej zveri a 15 ks srnčej zveri. Celková výmera je 3 803,38 ha. Poľovný revír je prenajatý Poľovníckemu združeniu Harichovce.

Poľovný revír č. 1 s názvom „Spišská Nová Ves II“ zaberá časť na východe katastrálneho územia Spišská Nová Ves a v ňom je už začlenených 1 235 ha lesa vo vlastníctve mesta Spišská Nová Ves. Tento revír bol uznaný rozhodnutím Lesného úradu Spišská Nová Ves číslo 226/1993 dňa 1. 6. 1993 o celkovej výmere 3,332 ha v jelenej chovateľskej oblasti s normovaným stavom 18 ks jelenej, 16 ks srnčej a 3 ks diviačej zveri. Poľovný revír je prenajatý Poľovníckemu združeniu Spišská Nová Ves II.

Najväčšia časť lesov vo vlastníctve mesta je jadrom poľovného revíru č. 12 uznaného Lesným úradom Spišská Nová Ves rozhodnutím č. 295/93 dňa 23. 6. 1993 o celkovej výmere 5,060 ha, z toho les tvorí 4,757 ha a 303 ha poľnohospodárska pôda. Výkon práva poľovníctva v tomto revíri zabezpečuje vo vlastnej réžii mesto Spišská Nová Ves prostredníctvom užívateľa lesa t. j. Lesov mesta Spišská Nová Ves s.r.o.. Normovaný stav zveri v tomto revíri začlenenom do jelenej chovateľskej oblasti je 52 ks jelenej, 40 ks srnčej a 8 ks diviačej zveri. Tento poľový revír zasahuje i do k. ú. Mlynky a malou časťou do k. ú. Hnilec. Poľovný revír je uznaný na základe vlastníckeho práva k pozemkom. Okrem hlavných druhov zveri žijú tu prakticky skoro všetky poľovne zaujímavé druhy vrátane vlka a medveďa.

- 9. BÝVANIE - PREDIKCIA ROZVOJA FUNKČNEJ ZLOŽKY BÝVANIA
 - 9.1. Súborná charakteristika východísk a rozvojových možností bývania
 - 9.2. Vymedzenie podmienok pre realizáciu bytového fondu podľa mestských častí (urbanistických okrskov)
 - 9.3. Bývanie zabezpečované na komunálnej úrovni sociálnej politiky mestskej samosprávy

9.1. Súborná charakteristika východísk a rozvojových možností bývania

Z 11 912 bytov, ktoré boli k dispozícii v roku 1991 bolo trvale obývaných 11 700 bytov, z toho v rodinných domoch bolo evidovaných 1 816 bytov. V roku 1998 bolo trvale obývaných celkovo 12 580 bytov. Tendencia nárastu (aj keď mierna) a výraznejšej trvalej využiteľnosti existujúceho bytového fondu v ostatných posledných rokoch signalizuje stály záujem a potrebu rozvoja bytov.

Narastajúci význam mesta a želateľné zvýraznenie jeho potenciálnej urbánnej atraktivity viedlo v koncepcii ÚPN mesta napriek očakávanému regresnému vývoju prirodzeného prírastku obyvateľstva k potrebe dôsledného zhodnotenia územného potenciálu aj pre rozvoj funkčnej zložky bývania.

Pri stanovení koncepcie rozvoja obytnej funkcie v ÚPN mesta Spišská Nová Ves bolo plne rešpektované súborné vymedzenie krajinného potenciálu vo vzťahu k optimalizácii očakávaných urbánnych procesov z predchádzajúcich analytických pracovných fáz na územnom pláne. Koncepcia ÚPN mesta Spišská Nová Ves zhodnocuje disponibilitu možných rozvojových plôch v zastavanom území sídla, ako aj ostatného nadväzného územia katastra a optimalizuje ich využitie a logické zapojenie do potenciálnej urbánnej štruktúry sídelného útvaru a nadväznej sídelnej štruktúry.

Predpokladaná možná rozvojová kvantifikácia bytovej štruktúry v hodnotiacom - plánovacom období do roku 2015 - 2020, (resp. až prognóznom horizonte r. 2030 a viac) je predikovaná v závislosti na územno-rozvojovom potenciáli katastrálneho územia mesta nasledovne :

a/ Očakávanou intenzifikáciou súčasného domového fondu

možno predpokladať realizáciu cca:

650 - 1 300 bytov

z toho: - možnou vertikálnou intenzifikáciou existujúcej HBV

500 - 1 000 bytov

- prestavbou rodinných domov (cca 10 - 20 % súč.stavu)

150 - 300 bytov

b/ Možnou sústredenou intenzifikáciou súčasnej urbánnej štruktúry: (prevažne v polyfunkcii s vybavenosťou)

315 - 350 bytov

z toho: - reanimáciou štruktúry historického jadra:

150 - 185 bytov

(v polyfunkcii s vybavenosťou)

- reanimáciou ostatných územných častí, vrátane urbánnych prielok:

165 bytov

c/ Urbanizáciou optimálnych potenciálnych plôch mimo

zastavaného územia sídelného útvaru:

2 485 - 4 160 bytov

(miera využitia potenciálnych plôch – miera urbanizácie

bude závislá na reálnom uplatnení aktuálneho trendu rozvoja)

z toho:

- **obytné štruktúry prevažne agregovaných foriem,**

viažúce sa bezprostredne na jadrovú štruktúru suburbii (mestských častí)

(na rozlohe cca 18,0 ha)

s priestorovým štandardom 90 - 150 obyv./ha

540 - 900 bytov

/ Urbanistický okrsk „E“- ZÁPAD, jeho nové rozvojové časti:

* E/1- Deväť rokov (časť územia, o rozlohe 13,0 ha = cca 390 - 650 bytov)

ÚPN MESTA SPIŠSKÁ NOVÁ VES / ARCH/EKO S.R.O - 2000

A/I – SPRIEVODNÁ SPRÁVA

- * E/2- Tri studničky (časť územia, o rozlohe 5,0 ha = cca 150 - 250 bytov)
P o z n.: Prípustnosť realizácie stavebnej štruktúry okrsku „E“ je vzhľadom na bonitu PPF podmienená prioritným naplnením ostatných potenciálnych plôch pre rozvoj bývania.

**- obytné štruktúry tvoriace prechodnú urbanistickú štruktúru medzi
jestvujúcou HBV a potenciálnou IBV;**

(na rozlohe cca 36,0 ha)

s priestorovým štandardom 50 - 90 obyv./ha

590 - 1 080 bytov

/ Urbanistický okrsok „B“- TARČA, jeho nová rozvojová časť:

- * B/1- Kozí vrch (územie o rozlohe 8,0 ha = cca 130 - 240 bytov)

/ Urbanistický okrsok „C“- JUH (Mier), jeho nová rozvojová časť:

- * C/1- Pri vyšnej hati (časť územia, o rozlohe 15,0 ha = cca 250 - 450 bytov)
z toho cca 2 ha = agregované formy zástavby v polyfunkcii s vybavenosťou
s počtom bytov cca 35 - 60

/ Urbanistický okrsok „E“- ZÁPAD, jeho nové rozvojové časti:

- * E/1- Deväť krokov (časť územia, o rozlohe 10,0 ha = cca 160 - 300 bytov)
 - * E/2- Tri studničky (časť územia, o rozlohe 3,0 ha = cca 50 - 90 bytov)
- P o z n.: Prípustnosť realizácie stavebnej štruktúry okrsku „E“ je vzhľadom na bonitu PPF Podmienená prioritným naplnením ostatných potenciálnych plôch pre rozvoj bývania.*

**- transparentné obytné štruktúry v nových lokalitách, tvoriace
prechodnú urbanistickú štruktúru medzi urbanizovanou a prírodnou
štruktúrou mesta**

(na rozlohe cca 136,5 ha)

s vysokým priestorovým štandardom pozemkov 30 - 50 obyv./ha

1 355 - 2 180 bytov

/ Urbanistický okrsok „B“- TARČA, jeho nové rozvojové časti:

- * B/2- Pri Holubnici 1 (územie o rozlohe 6,0 ha = cca 60 - 100 bytov)
- * B/3- Pri Holubnici 2 (územie o rozlohe 8,0 ha = cca 80 - 130 bytov) - p r o g n ó z a

/ Urbanistický okrsok „C“- JUH (Mier), jeho nová rozvojová časť:

- * C/1- Pri vyšnej hati (časť územia, o rozlohe 9,0 ha = cca 90 - 150 bytov)
z toho cca 1,5 ha = agregované formy zástavby v polyfunkcii s vybavenosťou
s počtom bytov cca 15 - 25

/ Urbanistický okrsok „D“- FERČEKOVCE, na nových plochách:

- * V rozptyle existujúcej časti UO (územie o rozlohe 1,5 ha = cca 15 - 20 bytov)

/ Urbanistický okrsok „E“- ZÁPAD, jeho nová rozvojová časť:

- * E/3- Smežianska roveň (územie, o rozlohe 6,0 ha = cca 60 - 100 bytov)

P o z n.: Prípustnosť realizácie stavebnej štruktúry okrsku „E“ je vzhľadom na bonitu PPF Podmienená prioritným naplnením ostatných potenciálnych plôch pre rozvoj bývania.

/ Urbanistický okrsok „G“- SEVER (Blaumont), jeho nové rozvojové časti:

- * G/1- Modrý vrch I.II.etapa (územie o rozlohe 5,0 ha = cca 45 - 50 bytov)

- * G/2- Dlhé hony (územie o rozlohe 28,0 ha = cca 280 - 450 bytov) - p r o g n ó z a
z toho cca 12 ha = agregované formy zástavby v polyfunkcii s vybavenosťou
s počtom bytov cca 120 - 200

/ Urbanistický okrsok „H“- NOVOVESKÁ HUTA, jeho nová rozvojová časť:

- * H/1- Rybníčky I.etapa podľa ÚPN-Z (územie o rozlohe 2,0 ha = cca 30 bytov)
II.etapu v zmysle ÚPN-Z *n e d o p o r u č u j e m e a k c e p t o v a ť !!!*

/ Urbanistický okrsok „K“- NA ŠAJBE, jeho nové rozvojové časti:

- * K/1- Na Šajbe-1 (územie o rozlohe 17,0 ha = cca 170 - 280 bytov)
- * K/2- Na Šajbe-2 (územie o rozlohe 13,0 ha = cca 130 - 210 bytov)

/ Urbanistický okrsok „L“- ŠULERLOCH, nový urbanistický okrsok:

- * L/1- Holubie hony a Suché pole (územie o rozlohe 41,0 ha = cca 410 - 660 bytov) - p r o g n ó z a
z toho cca 4,5 ha = agregované formy zástavby v polyfunkcii s vybavenosťou
s počtom bytov cca 45 - 75

P o z n á m k a :

Rozpätie uvádzaných priestorových štandardov uvažovanej zástavby je diferencované a kolíše v závislosti na optimalizácii špecifik tej - ktorej potenciálnej lokality doporučenej na rozvoj obytnej funkcie (urbanisticko - ekologické aspekty, územno-technické limity).

Počet bytov

Stav k roku 1991 (podľa SLDB):	11 912 bytov
Stav k roku 1998 (podľa MsÚ):	11 400
	trvalo obývaných bytov

Predpoklad k r. 2015 - 2020:	prechodne stagnačný trend	12 600 - 13 850 bytov
	optimálne rozvojový trend	14 080 - 16 000 bytov
	progresívne rozvojový trend	14 850 - 17 240 bytov
Nárast k rokom 2015 - 2020:	prechodne stagnačný trend	1 200 - 2 450 bytov
	optimálne rozvojový trend	2 680 - 4 600 bytov
	progresívne rozvojový trend	3 450 - 5 840 bytov

Pozn.: dolná a horná hranica (rozmedzie) závislé od uplatnenia štandardu priestorovej rozlohy parcely a tým hustoty ob./ha

Podrobná predikcia vývoja obyvateľstva a bytového fondu podľa územno-organizačného členenia mesta je dokladovaná v tabuľkovom prehľade v kap.6.2.

*

Prahové limity možného progresívneho trendu, resp. dlhodobého rozvoja bývania.

Z uvedeného vyplýva, že prahový možný počet obyvateľov v roku 2030 - 2050 a viac, v závislosti na prirodzených demografických podmienkach a imigračnej hypotéze vzťahujúcej sa k predpokladanej atraktivite a ekonomickej determinácii mesta, ako aj v závislosti na preukázaných optimálnych priestorových a územno-technických podmienkach pre možný rozvoj, možno predikovať v rozsahu:

45 000 - 55 000 obyvateľov.

Priestorové a územno-technické zabezpečenie optimálnych rezerv pre maximálne vývojové trendy sú dokladované v ÚPN mesta (mapa regulatívov M 1 : 10 000) prioritne v priestoroch:

- / Urbanistický okrsk „B“ - TARČA, v jeho novej rozvojovej časti:
 - * B/3- Pri Holubnici 2 (územie o rozlohe 8,0 ha = cca 80 - 130 bytov) - formou funkčnej reprofiliácie súčasnej záhradkárskej lokality;
- / Urbanistický okrsk „G“ - SEVER (Blaumont), v jeho novej rozvojovej časti:
 - * G/2- Dlhé hony (územie o rozlohe 28,0 ha = cca 280 - 450 bytov) - so severozápadnou väzbou na mesto;
- / Urbanistický okrsk „L“ - ŠULERLOCH, nový urbanistický okrsk:
 - * L/1- Holubie hony - Suché pole (územie o rozlohe 41,0 ha = cca 410 - 660 bytov) - v juhozápadnej väzbe na tangenciálnu rozvojovú os mesta - resp. jej segment, tvorený potenciálnou preložkou št. cesty II/533.

9.2. Vymedzenie rozvojových podmienok pre realizáciu bytového fondu podľa mestských častí (urbanistických okrskov)

Urbanistický okrsk „A“ (CENTRUM):

/ - existujúca obytná štruktúra

Okrsk reprezentuje dominantnú centrálnu vybavenostnú štruktúru sídla polyfunkčného charakteru. Rôznorodosť foriem bývania - od individuálnej cez polyfunkciu s vybavenosťou a službami až po výraznú kolektívnu formu obytných objektov predpokladá do budúcnosti tiež diferencovaný prístup k ich zhodnocovaniu. Pokiaľ u individuálnej obytnej štruktúry (prevažne vilového charakteru) možno očakávať v tejto polohe sídelného útvaru – a to predovšetkým v koridoroch rozvojových urbanistických osí - tlak na funkčné a aj objemové pretvorenie, resp. výraznú polyfunkciu, tak u agregovaných, kolektívnych foriem treba uvažovať o ich technicko-stavebnej a priestorovej revitalizácii, zodpovedajúcej významu centra mesta.

K východiskovému roku 1991 bolo v okrsku evidovaných celkovo 3 205 trvale obývaných bytov, z toho 518 v rodinných domoch. Neobývaných bolo 49 bytov. Pre aproximatívne zhodnotenie stavu v roku 1998 neboli k dispozícii špecifikované údaje samostatne za urbanistický okrsk. Korekcia obývanosti súčasného bytového fondu okrsku v očakávanom optimálnom trende k rokom 2015-2020

preukazuje možný nárast z 2,92 na 3,0 (o +0,08) ob./byt.

Pri daných východiskách koncepcia rozvoja bytového fondu v okrsku „A“ vymedzuje nasledovné podmienky vo vzťahu k uvažovaným rozvojovým trendom:

Predpokladaná intenzifikácia súčasného domového fondu (pri dodržaní sledovaného priemeru 1 cenovej domácnosti na byt) môže dosiahnuť pri HBV 210-425 b.j. a pri rodinných domoch 50-100 b.j. To predikuje nárast možnou intenzifikáciou súčasného domového fondu o cca 260-525 bytov. Reanimáciou štruktúry historického jadra je navyše možné predpokladať nárast o 150-185 b.j. a reanimáciou ostatných urbánnych prielok 67 b.j. (49 sídlisko Východ a 18 ul. Fabiniho).

Spolu v okrsku „A“ možno teda prognózovať v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 nárast bytového fondu o 480-780 b.j. Minimálne rozvojové nároky v podmienkach prechodne stagnačného trendu reprezentujú potrebu nárastu o cca 145-480 b.j., vrátane príslušnej občianskej vybavenosti.

Urbanistický okrsk „B“ - (TARČA):

- Časti: / - existujúca obytná štruktúra
 / - nová rozvojová lokalita B1 Kozí vrch
 / - nová rozvojová lokalita B2 Pri Holubnici 1
 / - nová rozvojová lokalita B3 Pri Holubnici 2

Z hľadiska funkčnej zložky bývania reprezentuje urbanistický okrsk „B“ jej výrazné zastúpenie, s prevahou foriem HBV v jeho juhovýchodnej polohe a prevahou foriem IBV v jeho severozápadnej polohe, s príslušnou občianskou vybavenosťou. Obytná štruktúra priamo nadväzuje na centrálnu vybavenosť mesta, pričom z východnej strany ju tangujú štruktúry priemyslu, výrobných prevádzok, služieb a skladov. Do budúcnosti treba predpokladať výraznejšiu orientáciu celého okrsku na komplexnú revitalizáciu funkčno-priestorového obrazu, humanizáciu najmä priestorov HBV a priestorové dotvorenie južnej urbanizačnej osi mesta, prechádzajúcej stredom obytnej štruktúry okrsku.

K východiskovému roku 1991 bolo v okrsku evidovaných celkovo 2 767 trvale obývaných bytov, z toho 558 v rodinných domoch. Neobývaných bolo 39 bytov. Pre aproximatívne zhodnotenie stavu v roku 1998 neboli k dispozícii špecifikované údaje samostatne za urbanistický okrsk. Korekcia obývanosti súčasného bytového fondu okrsku v očakávanom optimálnom trende k rokom 2015-2020 preukazuje možný pokles z 3,27 na 3,0 (o -0,27) ob./byt.

Pri daných východiskách koncepcia rozvoja bytového fondu v okrsku „B“ vymedzuje nasledovné podmienky vo vzťahu k uvažovaným rozvojovým trendom:

Predpokladaná intenzifikácia súčasného domového fondu (pri dodržaní sledovaného priemeru 1 cenovej domácnosti na byt) môže dosiahnuť pri HBV 85-170 b.j. a pri rodinných domoch 55-110 b.j. To predikuje nárast možnou intenzifikáciou súčasného domového fondu o cca 140-280 bytov. Reanimáciou štruktúry urbánnych prielok je navyše možné predpokladať nárast o 9 b.j. na ul. Šoltésovej. V okrsku „B“ možno formou intenzifikácie súčasnej urbánnej štruktúry teda prognózovať v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 nárast bytového fondu spolu o cca 149-289 b.j.

Predpoklad možného rozvoja domového fondu na doposiaľ nezastavanom území reprezentuje v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 cca 190-340 b.j.,

resp. v dlhodobom výhľade k r. 2030 a viac (prognóza) 270-470 b.j. (Prioritne vo formách rodinných domov).

Spolu v okrsku „B“ možno teda prognózovať v očakávanom optimálnom, resp.možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 nárast bytového fondu o cca 339-629 b.j., resp. v dlhodobom výhľade k r. 2030 a viac (prognóza) 419-759 b.j.. Minimálne rozvojové nároky v podmienkach prechodne stagnačného trendu reprezentujú potrebu nárastu bytového fondu v okrsku o cca 40-150 b.j., vrátane príslušnej občianskej vybavenosti.

Urbanistický okrsk „C“ (JUH / MIER):

Časti: / - existujúca obytná štruktúra

/ - nová rozvojová lokalita C1 Pri vyšnej hati

Z hľadiska funkčnej zložky bývania reprezentuje existujúca obytná štruktúra urbanistického okrsku „C“ jej výrazné zastúpenie, s prevahou foriem HBV s vysokou hustotou zástavby, s príslušnou občianskou vybavenosťou. Obytná štruktúra priamo nadväzuje na centrálnu vybavenosť mesta, pričom z juhozápadnej strany ju tangujú štruktúry tehliarskej výroby, výrobných prevádzok, služieb a skladov. Na severe kontaktuje obytná štruktúra s potenciálnym rozvojovým priestorom zotavenia a oddychu celomestského významu v nive Hornádu. Perspektívne je potrebné orientovať trendy rozvoja tejto časti okrsku na komplexnú revitalizáciu priestorového obrazu zohľadňujúceho sociologické, psychologické, hygienické a estetické kritériá zdravého obytného prostredia. Zrejma je potreba technicko-stavebného dotvorenia, prioritne z energetického hľadiska a vybavenia dopravnou infraštruktúrou statickej dopravy.

K východiskovému roku 1991 bolo v okrsku evidovaných celkovo 3 168 trvale obývaných bytov, z toho 83 v rodinných domoch. Neobývaných bolo 40 bytov. Pre aproximatívne zhodnotenie stavu v roku 1998 neboli k dispozícii špecifikované údaje samostatne za urbanistický okrsk. Korekcia obývanosti súčasného bytového fondu okrsku v očakávanom optimálnom trende k rokom 2015-2020 preukazuje možný pokles z 3,57 na 3,0 (o -0,57) ob./byt.

Pri daných východiskách koncepcia rozvoja bytového fondu v okrsku „C“ vymedzuje nasledovné podmienky vo vzťahu k uvažovaným rozvojovým trendom:

Predpokladaná intenzifikácia súčasného domového fondu (pri dodržaní sledovaného priemeru 1 cenzovej domácnosti na byt) môže dosiahnuť pri HBV 120-245 b.j. a pri rodinných domoch 8-16 b.j. To predikuje nárast možnou intenzifikáciou súčasného domového fondu o cca 128-261 bytov. Reanimáciou štruktúry urbánnych prielok je navyše možné potvrdiť nárast o 90 b.j. prestavbou objektu Panoráma. V okrsku „C“ možno formou intenzifikácie súčasnej urbánnej štruktúry teda prognózovať v očakávanom optimálnom, resp.možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 nárast bytového fondu spolu o cca 230-360 b.j.

Predpoklad možného rozvoja domového fondu na doposiaľ nezastavanom území reprezentuje v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 cca 340-600 b.j., (prioritne vo formách rodinných domov).

Spolu v okrsku „C“ možno teda prognózovať v očakávanom optimálnom, resp.možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 nárast bytového fondu o cca 570-960 b.j.. Minimálne rozvojové nároky v podmienkach prechodne stagnačného trendu reprezentujú potrebu nárastu bytového fondu v okrsku o cca 380-680 b.j., vrátane príslušnej občianskej vybavenosti.

Urbanistický okrsk „D“ (FERČEKOVCE):**/ - existujúca obytná štruktúra**

Z hľadiska funkčnej zložky bývania reprezentuje urbanistický okrsk „D“ jej výrazné zastúpenie, s prevahou foriem IBV v rôznorodej novodobej urbanisticko-architektonickej štruktúre. Parcelácia a typológia zástavby sa vyznačuje pomerne agregovanou - sústredenou, kompaktnou formou. Do budúca treba predpokladať výraznejšiu orientáciu celého okrsku na komplexnú revitalizáciu priestorového obrazu, humanizáciu uličných priestorov a funkčno-priestorové dotvorenie južnej časti okrsku, v kontakte so športovo-relaxačnou zónou Ritinberg. Vzhľadom na výrazné priestorové limitujúce faktory a ďalšie obmedzujúce územno-technické podmienky nebude možné rozvíjať funkčnú zložku bývania v tejto časti sídelného útvaru vo výraznejšom rozsahu. Pôjde predovšetkým o zachovanie nízkopodlažného charakteru zástavby, a estetizáciu obytného prostredia. Len vo vybraných okrajových polohách okrsku sa predpokladá možnosť rozvoja, zástavbou relatívne disponibilných plôch s určitými obmedzujúcimi regulatívami.

K východiskovému roku 1991 bolo v okrsku evidovaných celkovo 389 trvale obývaných bytov, z toho až 243 v rodinných domoch. Neobývaných bolo 6 bytov. Pre aproximatívne zhodnotenie stavu v roku 1998 neboli k dispozícii špecifikované údaje samostatne za urbanistický okrsk. Korekcia obývanosti súčasného bytového fondu okrsku v očakávanom optimálnom trende k rokom 2015-2020 preukazuje potrebu a možnosť zníženia priemernej obývanosti z 3,71 na 3,0 (pokles o -0,71) ob./byt.

Pri daných východiskách koncepcia rozvoja bytového fondu v okrsku „D“ vymedzuje nasledovné podmienky vo vzťahu k uvažovaným rozvojovým trendom:

Predpokladaná intenzifikácia súčasného domového fondu (pri dodržaní sledovaného priemeru 1 cenovej domácnosti na byt) môže dosiahnuť pri HBV 0-5 b.j.. Intenzifikačný faktor pri rodinných domoch v silných urbanizačných podmienkach Ferčekoviec je vylúčený. V okrsku „D“ možno formou intenzifikácie súčasnej urbánnej štruktúry teda prognózovať v očakávanom optimálnom, resp.možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 iba minimálny nárast bytového fondu spolu o cca 0-5 b.j. v HBV.

Predpoklad možného rozvoja domového fondu na doposiaľ nezastavanom území reprezentuje v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 cca 15-20 b.j., (prioritne vo formách rodinných domov).

Spolu v okrsku „D“ možno teda prognózovať v očakávanom optimálnom, resp.možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 nárast bytového fondu o cca 20-25 b.j.. Minimálne rozvojové nároky v podmienkach prechodne stagnačného trendu reprezentujú potrebu nárastu bytového fondu v okrsku o cca 15-20 b.j..

Urbanistický okrsk „E“ (ZÁPAD):**Časti: / - existujúca obytná štruktúra**

/ - nová rozvojová lokalita E1 Deväť krokov

/ - nová rozvojová lokalita E2 Tri studničky

/ - nová rozvojová lokalita E3 Smižianska roveň

Z hľadiska funkčnej zložky bývania reprezentuje urbanistický okrsk „E“ jej potenciálne výrazné

zastúpenie, v súčasnosti však v jeho juhovýchodnej polohe prevládajú funkčné plochy stavebno-priemyselných areálov, výrobných prevádzok, služieb a skladov. K nim sa pridružuje plocha železničného nákladového obvodu a plocha transformovne. Obytné štruktúry sú zastúpené prevažne formami HBV (sídliisko Západ), zaujímajúcich severo-západnú polohu administratívneho územia mesta, v kontaktnej väzbe na zástavbu rodinných domov na území Smižian. Na východnej strane je funkčná zložka bývania reprezentovaná staršou zástavbou IBV (Telep).. Obytná štruktúra HBV v západnej polohe okrsku má v súčasnosti veľmi problémové, bariérové väzby na jadrovú štruktúru mesta. V budúcnosti treba predpokladať výraznejšiu orientáciu celého okrsku na komplexnú revitalizáciu funkčno-priestorového obrazu, humanizáciu najmä priestorov HBV a mestotvorné polyfunkčné priestorové dotvorenie súčasných monofunkčných výrobnoprevádzkových priestorov. Zvláštnu pozornosť koncepcia rozvoja orientuje na kvalitatívne zhodnotenie západnej urbanizačnej osi mesta, prechádzajúcej južným okrajom obytnej štruktúry okrsku.

K východiskovému roku 1991 bolo v okrsku evidovaných celkovo 1 828 trvale obývaných bytov, z toho 111 v rodinných domoch. Neobývaných bolo 26 bytov. Pre aproximatívne zhodnotenie stavu v roku 1998 neboli k dispozícii špecifikované údaje samostatne za urbanistický okrsk. Korekcia obývanosti súčasného bytového fondu okrsku v očakávanom optimálnom trende k rokom 2015-2020 preukazuje možný a žiaduci pokles z 3,68 na 3,0 (o -0,68) ob./byt.

Pri daných východiskách koncepcia rozvoja bytového fondu v okrsku „E“ vymedzuje nasledovné podmienky vo vzťahu k uvažovaným rozvojovým trendom:

Predpokladaná intenzifikácia súčasného domového fondu (pri dodržaní sledovaného priemeru 1 cenovej domácnosti na byt) môže dosiahnuť pri HBV 80-165 b.j. a pri rodinných domoch 11-22 b.j.. V okrsku „E“ možno formou intenzifikácie súčasnej urbánnej štruktúry teda prognózovať v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 nárast bytového fondu spolu o cca 90-185 bytov.

Predpoklad možného rozvoja domového fondu na doposiaľ nezastavanom území reprezentuje v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 cca 810-1390 b.j.. (Prioritne vo formách rodinných domov, v doplnení agregovanými formami obytnej zástavby).

Spolu v okrsku „E“ možno teda prognózovať v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 nárast bytového fondu o cca 900-1575 b.j.. Minimálne rozvojové nároky v podmienkach prechodne stagnačného trendu reprezentujú potrebu nárastu bytového fondu v okrsku o cca 570-1040 b.j., vrátane príslušnej občianskej vybavenosti (z toho 20-90 b.j. intenzifikáciou súčasnej urbánnej štruktúry).

P o z n.: Prípustnosť realizácie stavebnej štruktúry okrsku „E“ je vzhľadom na bonitu PPF Podmienená prioritným naplnením ostatných potenciálnych plôch pre rozvoj bývania.

Urbanistický okrsk „F“ (VÝCHOD): **/ - existujúca obytná štruktúra**

Z hľadiska funkčnej zložky bývania reprezentuje okrsk F len minimálne zastúpenie obytnej štruktúry, pri veľkej rôznorodosti formy a kvality bytového fondu. Značne zvýrazňujúcou sa priemyselnou funkciou okrsku - pri negácii priestorových hodnôt - sa postupne vytvoril konglomerát výrobnej, obytnej a rekreačno-sportovej urbánnej štruktúry. Do budúcnosti treba predpokladať, že vzhľadom na narušenú kvalitu prostredia pôjde v rozvoji okrsku prioritne o priestorovú štruktúralnu

revitalizáciu priemyselných areálov a výrobných prevádzok. **Funkčná zložka bývania - ako doplnková funkčná zložka, zaznamenaná predovšetkým kvalitatívnu premenu schátralého stavebno-priestorového fondu na území tohto priemyselného okrsku, prioritne vo forme prechodného, krátkodobého bývania, resp. ubytovania vo vzťahu k pracovným príležitostiam v tomto okrsku.**

K východiskovému roku 1991 bolo v okrsku evidovaných celkovo 90 bytov, z toho až 78 v rodinných domoch. Neobývané boli 3 byty. Pre aproximatívne zhodnotenie stavu v roku 1998 neboli k dispozícii špecifikované údaje samostatne za urbanistický okrsk. Korekcia obývanosti súčasného bytového fondu okrsku v očakávanom optimálnom trende k rokom 2015-2020 preukazuje žiadúci pokles z 5,28 ! (bývanie rómskeho obyvateľstva) na 3,0 (o -2,28 !) ob./byt.

Pri daných východiskách koncepcia rozvoja bytového fondu v okrsku „F“ vymedzuje nasledovné podmienky vo vzťahu k uvažovaným rozvojovým trendom:

Predpokladaná intenzifikácia súčasného domového fondu (pri dodržaní sledovaného priemeru 1 cenzovej domácnosti na byt) môže dosiahnuť 5-10 b.j.. V okrsku „F“ možno formou intenzifikácie súčasnej obytnej štruktúry teda prognózovať v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 nárast bytového fondu spolu max. o cca 5-10 b.j.. Predpoklad možného rozvoja domového fondu na doposiaľ nezastavanom území koncepcia ÚPN mesta neuvažuje. Minimálne rozvojové nároky v podmienkach prechodne stagnačného trendu reprezentujú potrebu nárastu bytového fondu v okrsku iba o cca 0-5 b.j.. **Špecifikom funkčnej zložky bývania v tomto urbanistickom okrsku budú vyššie spomenuté formy prechodného (dočasného) bývania.**

Urbanistický okrsk „G“ (SEVER / BLAUMONT):

Časti: / - existujúca obytná štruktúra
/ - nová rozvojová lokalita G1 Modrý vrch I.+II. etapa
/ - nová rozvojová lokalita G2 Dlhé hony

Okrsk „G“ z hľadiska funkčnej zložky bývania oproti súčasnosti (výrazne prevažujúca štruktúra plôch a zariadení občianskej vybavenosti) reprezentuje výrazný potenciálny priestor pre možný rozvoj foriem individuálnych obytných i polyfunkčných mestotvorných štruktúr, s optimálnou južnou svahovou orientáciou. V súčasnosti prevládajú nesúrodé, aditívne lokalizované funkčné plochy občianskej vybavenosti (areál nemocnice s poliklinikou, areál Strednej priemyselnej školy drevárskej, športovo-rekreačný tenisový areál ...), hospodárskych funkčných plôch (poľnohospodársky dvor, záhradkárská lokalita ...). Obytné štruktúry sú zastúpené prevažne formami IBV, v súčasnosti sa práve realizujúcich na úpätí Modrého vrchu.. V súčasnosti pomerne problémové, odťažité väzby na jadrovú štruktúru mesta budú optimalizované preorganizovaním vnútrovtťahovej dopravnej štruktúry (vylúčenie prieťahu št. cesty II/533). Do budúca (ale prioritne až v prognóznom výhľade) treba predpokladať výraznejšiu orientáciu celého okrsku na komplexnú revitalizáciu funkčno-priestorového obrazu a mestotvorné polyfunkčné priestorové dotvorenie súčasných monofunkčných výrobnoprevádzkových priestorov. Zvláštnu pozornosť koncepcia rozvoja orientuje na kvalitatívne zhodnotenie severnej urbanizačnej osi sídelného útvaru, prechádzajúcej do priestoru Harichoviec.

K východiskovému roku 1991 bolo v okrsku evidovaných celkovo 6 trvale obývaných bytov, z toho 4 v rodinných domoch. Neobývaný bol 1 byt. Pre aproximatívne zhodnotenie stavu v roku 1998 neboli k dispozícii špecifikované údaje samostatne za urbanistický okrsk. Korekcia obývanosti súčasného bytového fondu okrsku v očakávanom optimálnom trende k rokom 2015-2020 preukazuje potrebu a možnosť zníženia priemernej obývanosti z 3,67 na 3,0 (pokles o -0,67) ob./byt.

Pri daných východiskách koncepcia rozvoja bytového fondu v okrsku „G“ vymedzuje nasledovné podmienky vo vzťahu k uvažovaným rozvojovým trendom:

Predpokladaná intenzifikácia súčasného domového fondu (pri dodržaní sledovaného priemeru 1 cenovej domácnosti na byt) môže dosiahnuť pri súčasnej minimálnej zástavbe IBV 0-1 b.j.. V okrsku „E“ možno formou intenzifikácie súčasnej urbánnej štruktúry teda prognózovať v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 zanedbateľný nárast bytového fondu spolu o cca 0-1 b.j. v IBV.

Predpoklad možného rozvoja domového fondu na doposiaľ nezastavanom území reprezentuje v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 cca 45-50 b.j., (prioritne vo formách rodinných domov), resp. v dlhodobom výhľade k r. 2030 a viac (prognóza) 280-450 b.j. (Prioritne vo formách rodinných domov).

Spolu v okrsku „G“ možno teda prognózovať v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 nárast bytového fondu o cca 45-50 b.j., resp. v dlhodobom výhľade k r. 2030 a viac (prognóza) 325-500 b.j.. Minimálne rozvojové nároky v podmienkach prechodne stagnačného trendu reprezentujú potrebu nárastu bytového fondu v okrsku o cca 45-50 b.j., vrátane príslušnej občianskej vybavenosti.

Urbanistický okrsk „H“ (NOVOVESKÁ HUTA):

Časti: / - existujúca obytná štruktúra

/ - nová rozvojová lokalita H1 Rybníčky I. etapa

Okrsk „H“ z hľadiska funkčnej zložky bývania reprezentuje výrazný urbanistický satelit s charakterom vidieckej zástavby pôvodného baníckeho osídlenia. Jedná sa o čiastočne potenciálny priestor pre možný rozvoj foriem individuálnych obytných štruktúr. V súčasnosti prevládajú funkčné plochy bývania v rozvolnenej zástavbe, tangované na okrajoch banskou ťažobnou činnosťou. Problémové prostredie pre rozvoj trvalej obytnej funkcie z dôvodov nevyhovujúceho životného prostredia pre bývanie (radónové žiarenie) umožňuje tu minimálnu lokalizáciu novej obytnej štruktúry. Do budúca treba predpokladať výraznejšiu orientáciu celého okrsku na komplexnú revitalizáciu funkčno-priestorového obrazu a humanizáciu súčasných monofunkčných výrobnoprevádzkových priestorov. Zvláštnu pozornosť koncepcia rozvoja orientuje na kvalitatívne zhodnotenie prírodných štruktúr, najmä lesov.

K východiskovému roku 1991 bolo v okrsku evidovaných celkovo 239 trvale obývaných bytov, z toho 213 v rodinných domoch. Neobývaných bolo 47 bytov. Pre aproximatívne zhodnotenie stavu v roku 1998 neboli k dispozícii špecifikované údaje samostatne za urbanistický okrsk. Korekcia obývanosti súčasného bytového fondu okrsku v očakávanom optimálnom trende k rokom 2015-2020 preukazuje potrebu a možnosť zníženia priemernej obývanosti z 3,29 na 3,0 (pokles o -0,29) ob./byt.

Pri daných východiskách koncepcia rozvoja bytového fondu v okrsku „H“ vymedzuje nasledovné podmienky vo vzťahu k uvažovaným rozvojovým trendom:

Predpokladaná intenzifikácia súčasného domového fondu (pri dodržaní sledovaného priemeru 1 cenovej domácnosti na byt) môže dosiahnuť pri súčasnej minimálnej zástavbe IBV 24-48 b.j.. V okrsku „H“ možno formou intenzifikácie súčasnej urbánnej štruktúry teda prognózovať v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 nárast bytového fondu spolu o cca 24-48 b.j. v IBV.

Predpoklad možného rozvoja domového fondu na doposiaľ nezastavanom území reprezentuje v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 cca 30 b.j., (výlučne vo formách rodinných domov).

Spolu v okrsku „H“ možno teda prognózovať v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 nárast bytového fondu o cca 55-78 b.j.. Minimálne rozvojové nároky v podmienkach prechodne stagnačného trendu reprezentujú potrebu nárastu bytového fondu v okrsku o cca 5-25 b.j., vrátane príslušnej občianskej vybavenosti.

Urbanistický okrsek „J“ (PRI LEVOČSKOM POTOKU):

/ - okrsek vybavenosti

Okrsek „J“ nereprezentuje z hľadiska funkčnej zložky bývania žiadne súčasné, ani potenciálne obytné štruktúry.

Urbanistický okrsek „K“ (NA ŠAJBE):

Časti: / - existujúca obytná štruktúra

/ - nová rozvojová lokalita K1 Na Šajbe 1

/ - nová rozvojová lokalita K2 Na Šajbe 2

Z hľadiska funkčnej zložky bývania reprezentuje urbanistický okrsek „K“ jej potenciálne výrazné zastúpenie, v súčasnosti však v jeho severnej polohe prevládajú funkčné plochy tehliarskej výroby, výrobných prevádzok, služieb a skladov. K nim sa pridružuje plocha letiska. Obytné štruktúry sú zastúpené prevažne formami IBV (lokalita Vilčurňa). Priestor má pôsobivú exponovanú polohu, vhodnú pre výrazný potenciálny rozvoj obytnej štruktúry rodinných domov.

K východiskovému roku 1991 bolo v okrsku evidovaných celkovo 8 trvale obývaných bytov, všetko v rodinných domoch. Neobývaný bol 1 byt. Pre aproximatívne zhodnotenie stavu v roku 1998 neboli k dispozícii špecifikované údaje samostatne za urbanistický okrsek. Korekcia obývanosti súčasného bytového fondu okrsku v očakávanom optimálnom trende k rokom 2015-2020 preukazuje možný a žiaduci pokles z 3,63 na 3,0 (o -0,63) ob./byt.

Pri daných východiskách koncepcia rozvoja bytového fondu v okrsku „K“ vymedzuje nasledovné podmienky vo vzťahu k uvažovaným rozvojovým trendom:

Predpokladaná intenzifikácia súčasného domového fondu (pri dodržaní sledovaného priemeru 1 cenovej domácnosti na byt) môže dosiahnuť iba počet 0-1 b.j.. V okrsku „K“ možno formou intenzifikácie súčasnej urbánnej štruktúry teda prognózovať v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 zanedbateľný nárast bytového fondu spolu o cca 1 byt.

Predpoklad možného rozvoja domového fondu na doposiaľ nezastavanom území reprezentuje v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 cca 300-490 b.j.. (Prioritne vo formách rodinných domov).

Spolu v okrsku „K“ možno teda prognózovať v očakávanom optimálnom, resp. možnom progresívnom trende k rokom 2015-2020 nárast bytového fondu o cca 300-490 b.j.. Minimálne rozvojové nároky v podmienkach prechodne stagnačného trendu koncepcia nestanovuje vzhľadom na náročnejšie územno-technické podmienky.

Urbanistický okrsk „L“- (ŠULERLOCH):

/ - nová rozvojová lokalita L1 Holubie hony – Suché pole

Z hľadiska funkčnej zložky bývania reprezentuje urbanistický okrsk „L“ len možný potenciálny rozvoj, na doposiaľ nezastavanom území v južnej polohe mesta.

Pri daných východiskách koncepcia rozvoja bytového fondu v okrsku „L“ vymedzuje nasledovné podmienky vo vzťahu k uvažovaným rozvojovým trendom:

Predpoklad možného rozvoja domového fondu na doposiaľ nezastavanom území je orientovaný na dlhodobý – prognózný výhľad a reprezentuje v ňom k r. 2030 a viac (prognóza) 410-660 b.j. (Prioritne vo formách rodinných domov s príslušnou vybavenosťou).

9.3. Bývanie zabezpečované na komunálnej úrovni sociálnej politiky mestskej samosprávy

V súčasných spoločenských podmienkach reflektuje ÚPN mesta územné zabezpečenie tiež finančne optimálnych, dostupných foriem bývania a foriem bývania orientovaných na špecifické potreby a možnosti sociálne odkázanej society mesta, resp. society, ktorej špecifické potreby vyplývajú z vekovej, či zdravotnej, príp. inej indispozície (potrebná prechodná, resp. aj dlhodobejšia sociálna pomoc pri poskytnutí priestorov pre bývanie).

Pôjde tu predovšetkým o agregované, ale humánne typologické formy bývania, ale tiež bývanie vo finančne dostupných rodinných domkoch, zabezpečovaného na komunálnej úrovni sociálnej politiky mestskej samosprávy, v synergii so štátnou sociálnou politikou.

Vychádzajúc z aktuálnych, bezprostredných časových nárokov na územné riešenie tohto problému je preto v územno-priestorovej koncepcii bývania špecifikované takéto bývanie ako samostatný jav funkčnej zložky bývania. Z hľadiska dlhodobého územnoplánovacieho zreteľa je tento jav časovo a aj obsahovo a kvantitatívne presne nevymedziteľný. Kvalitatívne predstavuje zabezpečenie najzákladnejších potrieb spojených s bývaním štandardnej úrovne.

Pri zabezpečení bývania na komunálnej úrovni sociálnej politiky mestskej samosprávy uvažuje v základe dlhodobá urbanistická koncepcia funkčnej zložky bývania s jej optimálnym zastúpením v každej mestskej časti. Špecifikáciu a určenie priestorových podmienok je pritom potrebné riešiť na zonálnom stupni územnoplánovacej dokumentácie.

10. VYBAVENOSTNÁ SUPRAŠTRUKTÚRA MESTA

10.1. Občianska vybavenosť

10.1.1. Základné východiská

10.1.2. Návrh občianskej vybavenosti

10.1.2.1. Školstvo a výchova

10.1.2.2. Zdravotníctvo

10.1.2.3. Sociálna starostlivosť

10.1.2.4. Verejná správa a verejné služby

10.1.2.5. Náboženské a duchovné služby

10.1.2.6. Kultúra, osвета

10.1.2.7. Relax a šport

10.1.2.8. Pohostinstvo, služby pre cestovný ruch

10.1.2.9. Obchod, komerčné služby

10.2. Rekreačia a cestovný ruch

10.2.1. Predpoklady a východiská rozvoja

10.2.2. Súčasný stav a požiadavky na rozvoj

10.2.3. Cieľ a koncepcia rozvoja

10.2.4. Zásady a kritériá rozvoja

10.1. Občianska vybavenosť

10.1.1. Základné východiská

Stav občianskej vybavenosti mesta Spišská Nová Ves je v súčasnom období na relatívne vysokej úrovni. Vybavenosť kvantitatívne i kvalitatívne prevyšovala štandard porovnateľných miest na Slovensku. Jej úroveň signalizovala, že mesto malo v minulosti dobrú hospodársku základňu a cieľavedome budovalo svoju sociálnu infraštruktúru, hlavne mestského a nadmestského významu.

Cieľom rozvoja občianskej vybavenosti mesta v budúcich 15 – 20 rokoch je tento pozitívny trend udržať a kvalitatívne ho zavŕšiť. Je založený na predpoklade, že vývoj mesta bude mať aj v tomto období rastový charakter a že bude hlavným centrom regiónu, že sa v ňom sústreďí vyššia a špecifická vybavenosť pre turistické a športové strediská Slovenského raja, severnej časti Volovských vrchov a južného Spiša a že bude naďalej sídlom štátnej správy okresu a prípadne aj regionálnej samosprávy. Vytvárajú sa podmienky pre ďalší, diferencovanejší rast hospodárskeho, kultúrneho, spoločenského a turistického významu mesta a pre jeho štrukturálnu preorientáciu na obchodné a finančné aktivity a na rozvoj služieb.

Koncepcia občianskej vybavenosti mesta Spišská Nová Ves sa zameriava na územnú a technickú podporu týchto základných cieľov:

1. Pri optimálnom trende rozvoja za 15 – 20 rokov odstrániť disproporcie v občianskej vybavenosti jednotlivých mestských častí, založiť úplnú základnú vybavenosť v rozvojových obytných súboroch na južnom a severnom okraji mesta a dobudovať vyššiu vybavenosť, zameranú na obchod, výstavníctvo, turizmus a na posilnenie návštevníckej atraktivity mesta a jeho okolia.
2. Pri progresívnom trende rozvoja, alebo v dlhodobom výhľade kvalitatívne dobudovať vyššiu celomestskú vybavenosť a špecifickú regionálnu a nadregionálnu vybavenosť a upevniť postavenie mesta ako obvodného a regionálneho administratívneho a obchodného centra.

Mesto Spišská Nová Ves má špecifickú urbanistickú štruktúru, charakteristickú tým, že sídliskom Západ je stavebne prepojené so susednou obcou Smižany a že miestna časť Novoveská Huta je priestorovo úplne samostatná. To sa prejavuje spoločným využívaním občianskej vybavenosti v kontaktnej zóne so Smižanami a potrebou úplnej základnej občianskej vybavenosti pre miestnu časť Novoveská Huta.

Mesto Spišská Nová Ves je vyšším centrom osídlenia, ktoré má prirodzené miestne, obvodné, okresné a regionálne spádové územie. Pre obce a mestá, ktoré sa v týchto spádových územiach nachádzajú a pre ich návštevníkov Spišská Nová Ves zabezpečuje potrebnú, hlavne vyššiu a špecifickú vybavenosť. Recipročne v týchto spádových územiach má mesto svoje hospodárske, sociálne, rekreačné a technické zázemie. Preto je kapacita zariadení vybavenosti mesta podľa charakteru ich určenia bilancovaná aj ako dlhodobý výhľadový rezerva pre progresívny trend rozvoja pre jednotlivé spádové územia podľa predpokladaného počtu ich obyvateľov.

Rozmiestnenie novej základnej, okrskovej vybavenosti sleduje cieľ, aby sa v každom okrsku postupne vytvorili okrskové centrá vybavenosti. Tým sa zvýši kvalita a pohoda bývania a vytvoria sa podmienky pre posilnenie vnútornej subsidiarity mestskej správy a pre posilnenie aktívnej spoluúčasti občanov na nej.

Riešenie komplexu vyššej celomestskej a regionálnej vybavenosti podporuje výraznejšiu funkčnú diferenciaciu jednotlivých častí mesta a zvýrazňuje význam jeho polyfunkčného centra, rekreačno-turistických zón, spoločenských, športových a obchodných centier. Návrh predvída budúcu zmenu priestorovej orientácie mesta, ktorú vyvolá napojenie na diaľnicu D-1 privádzačom zo smeru Levoča – Harichovce a s tým súvisiace dobudovanie severného a vybudovanie južného mestského cestného okruhu. Ešte viac akcentuje geografickú spojitosť mesta a Národného parku Slovenský raj a spolu s už navrhnutou vybavenosťou Smižian vytvára hlavné nástupné a vybavenostné centrum tohto turisticky exkluzívneho prírodného celku. Zároveň zvyšuje orientáciu a vplyv mesta aj na príľahlú časť južného Spiša a Volovských vrchov.

Občianska vybavenosť je navrhnutá v týchto odvetvových skupinách zariadení:

- školstvo, výchova
- zdravotníctvo
- sociálna starostlivosť
- verejná správa a služby
- duchovná starostlivosť
- kultúra, zábava
- relax, šport
- pohostinstvo, cestovný ruch
- obchod, služby.

Menovite sú bilancované a lokalizované hlavne tie zariadenia občianskej vybavenosti, ktoré majú verejný a verejnoprospešný charakter a tiež tie, ktoré sú náročné na umiestnenie, plochy a infraštruktúru.

Návrh rozvoja občianskej vybavenosti mesta Spišská Nová Ves je obsiahnutý v prehľadnej forme tabuliek OV-1 a OV-2. Prehľad OV-1 sumarizuje riešenie za celé mesto, prehľad OV-2 špecifikuje riešenie pre jednotlivé okrsky mesta, s členením na okrskovú a vyššiu vybavenosť. Nosné programy rozvoja občianskej vybavenosti sú premietnuté v Registri funkčných plôch. Záväzné požiadavky na budovanie občianskej vybavenosti sú zahrnuté v urbanistických regulatívoch a vo verejnoprospešných stavbách.

V nasledujúcom texte je podrobnejší komentár k návrhu občianskej vybavenosti z tab. OV-1 a OV-2.

10.1.2. Rozvoj občianskej vybavenosti

Ďalší rozvoj občianskej vybavenosti mesta Spišská Nová Ves nadväzuje na predchádzajúce riešenia územnoplánovacej dokumentácie mesta, novšie rozvojové koncepcie a programy mesta a na aktuálne investorské aktivity, ktoré sa realizujú. Riešenie pokrýva potreby progresívneho trendu rozvoja a zabezpečuje maximálnu potrebu plôch a kapacít pre dlhodobý výhľad. Pri optimálnom trende rozvoja, v bližších časových horizontoch, sa využijú len aktuálne potrebné plochy a kapacity.

10.1.2.1. Školstvo a výchova

Z urbanistického hľadiska majú školské a vzdelávacie zariadenia spravidla veľké nároky na plochy a na ich umiestnenie a sú významným mestotvorným prvkom. Platí to hlavne pre úplné základné a stredné školy.

Normatívna potreba predškolských, školských a iných výchovných zariadení, ktoré treba pri progresívnom trende rozvoja v meste Spišská Nová Ves zabezpečiť, je podľa upravených urbanistických ukazovateľov z 80-tych rokov nasledovná:

Skupina a druh vybavenosti	Účelová jednotka	Stav r. 1998	Prírastok Úbytok	Návrh r. 2015/20
<u>Základná vybavenosť:</u>				
- predškolské zariadenia	miesto	1 490	+ 490	1 980
- základné školy	miesto	6 740	+ 1 210	7 950
<u>Vyššia vybavenosť:</u>				
- špeciálne základné školy	miesto	150	+ 310	460
- stredné a odborné školy	miesto	4 540	+ 990	5 530
- centrá voľného času mládeže	miesto	680	+ 260	940
- študentské domovy	miesto	520	+ 170	690
- detašov.prac. VŠ	m ² p.pl.	1 200	+ 800	2 000
- špec.vých.vzdel.zariad.	m ² p.pl.	1 000	+ 3 700	4 700

Základnú okrskovú vybavenosť tvoria prevažne štandardné predškolské zariadenia (MŠ) a základné školy (ZŠ). Neštandardné sú: Spišská alternatívna škola v okrsku B, ZŠ cirkevná a ZŠ s umeleckým zameraním v okrsku A a ZŠ s estetickým zameraním v okrsku C.

Predškolské zariadenia: V roku 1998 bolo v meste 17 MŠ, mali 70 tried a 1 490 zapísaných detí. Potreba predškolských zariadení v obytných súboroch v okrskoch A, B, C a E bude klesať. Uvoľňovaná kapacita s výnimkou okrsku A sa bude využívať pre pokrytie nových obytných súborov na ich okrajoch. Až po jej vyčerpaní bude potrebné rozšíriť kapacitu niektorých jestvujúcich MŠ v okrskoch B, C a E a podľa aktuálnej potreby vybudovať nové MŠ v okrskoch C, K, L, v okrsku E a G. Môže vzniknúť potreba rozšíriť kapacitu MŠ v okrsku H.

Základné školy: V roku 1998 bolo v meste 9 ZŠ, 1 alternatívna škola a 2 školy so špecifickým zameraním. Mali 270 tried a 6 740 žiakov. Potreba miest v základných školách bude klesať, hlavne v okrsku A. Naopak, výstavba nových obytných súborov na južnom a severnom okraji mesta si vyžiada udržať, alebo zvýšiť kapacitu ZŠ v okrskoch B, C a E a počítať s plošnou rezervou pre výstavbu dvoch nových ZŠ a to v okrskoch D+ K+ L a v okrsku G. Deficit miest v ZŠ v južnej časti mesta v počiatočnej fáze rozvoja okrskov D+K+L je možné riešiť tak, že sa objekt ZŠ na Javorovej ulici využije na pôvodný účel a tu umiestnené gymnázium sa presunie do okrsku A. Deficit kapacity ZŠ v okrsku E je možné pokryť novou ZŠ v Smižanoch alebo prístavbou ZŠ na Hutníckej ul.

Vyššiu celomestskú a nadmestskú vybavenosť tvoria špeciálne základné školy, stredné školy a učilištia a ostatné zariadenia slúžiace pre vzdelávanie, výchovu a starostlivosť o študujúcu mládež.

Špeciálne základné školy: V roku 1998 tu bola 1 OŠ internátna s kapacitou 150 miest. Túto kapacitu bude potrebné výhľadovo v rámci jej areálu rozšíriť až na 290 miest. Rastúci počet obyvateľov Rómov si vyžaduje v okrsku B rezervovať plochu pre špecifický výchovno-vzdelávací komplex predškolskej prípravy detí z rómskych rodín.

Stredné a odborné školy: V roku 1998 tu bolo 12 stredných škôl a odborných učilíšť, ktoré mali 220 tried a 4 540 žiakov. Školy boli sústredené v okrsku A. Len 2 školy boli v okrsku B a 1 v okrsku G. Potreba miest na stredných školách bude aj pri minimálnom demografickom prírastku stabilizovaná, alebo bude naďalej rásť ako nevyhnutný predpoklad rastu vzdelanosti a odbornej kvalifikácie mládeže. Preto sa v okrsku A počíta s kapacitnou rezervou 820 miest. Z toho min. 480 nových miest v gymnáziu na Školskej ul., ako náhradu za kapacitu z Javorovej ul., ak sa tam obnoví pôvodná ZŠ. Nárast kapacity bude potrebné zabezpečiť v areáloch jestvujúcich škôl ich prestavbou, alebo prístavbou. Sú aj alternatívne možnosti, ako napr. umiestnenie nového cirkevného gymnázia pri jestvujúcej ZŠ cirkevnej dostavbou areálu, alebo adaptáciou susedného SOU nábytkárskeho na Markušovskej ceste. Je žiadúce zabezpečiť aj rast kapacity Obchodnej akadémie v okrsku B a SPŠ drevárskej v okrsku G. Túto školu je možné reprofílovať tak, aby nahradila aj SOU nábytkárske v okrsku A, ktorého súčasné umiestnenie je z hľadiska budúcej prestavby tejto časti mesta nevyhovujúce.

Centrá voľného času mládeže: V roku 1998 tu boli 2, obidve v okrsku A. Výhľadovo sa javí potreba dobudovať centrá voľného času mládeže tiež v okrskoch C a E, a to v rámci novej výstavby.

Študentské domovy: V roku 1998 boli 3 internáty s kapacitou 520 miest, všetky v okrsku A. V rámci rozširovania kapacity Obchodnej akadémie a SPŠ drevárskej je výhľadovo možné pri nich vybudovať aj nové študentské domovy s kapacitou 170 miest.

Vysoké školy: V meste boli 2 detašové pracoviská VŠ. Budúci rozvoj regiónu si vyžiada umiestniť tu minimálne 1 ďalšie detašované pracovisko VŠ technického zamerania, adaptáciou vhodného objektu v polyfunkčnej zástavbe okrsku A.

Špeciálne výchovno-vzdelávacie zariadenia: V roku 1998 boli evidované 4 takéto zariadenia. V budúcnosti treba očakávať ich ďalší možný nárast. Ich umiestnenie doporučujeme vo viacfunkčných objektoch novej zástavby v okrsku G a K.

10.1.2.2. Zdravotníctvo

Z hľadiska nárokov na plochy a umiestnenie majú zdravotnícke zariadenia rôznorodé požiadavky. Zariadenia prvého lekárskeho kontaktu, ako sú ordinácie všeobecných, zubných, detských a niektorých odborných lekárov, môžu byť umiestnené priamo v bytovej alebo vo viacfunkčnej vybavenostnej zástavbe. Je výhodné, ak sa v obytných okrskoch zachová aj štruktúra komplexnejšie vybavených zdravotných stredísk, prípadne detských polikliník. Vyššie zariadenia, ako nemocnice a špecializované liečebné ústavy sú vysoko náročné na plochy a umiestnenie. V budúcnosti je treba predpokladať aj vznik menších, privátnych špecializovaných kliník, sanatórií a podobných ústavov, ktoré sa môžu umiestniť v štruktúre plôch určených pre vybavenosť.

Normatívna potreba zdravotných zariadení, mimo detských jasí, ktoré prešli do skupiny sociálnych služieb, pre mesto Spišská Nová Ves v dlhodobom výhľade podľa upravených urbanistických ukazovateľov z 80-tich rokov je nasledovná:

Skupina a druh vybavenosti	Účelová jednotka	Stav r. 1998	Prírastok Úbytok	Návrh r. 2015
<u>Základná vybavenosť:</u>				
- samostatné lekárske ordinácie	lekár	30	+ 15	45
- samostatné veterinárne ošetr.	lekár	2	+ 5	7
- zdravotnícke strediská	lekár	28	+ 27	55
<u>Vyššia vybavenosť:</u>				
- samostatné polikliniky	lekár	16	0	16
- detašované odd. nemocnice	lôžko	44	- 44	0
- nemocnice s poliklinikou	lôžko	223	+ 47	270
- veterinárna nemocnica	lekár	3	+ 2	5
- špec.zdravotné zariad.	m ² p.pl.	900	+ 2 000	2 900

Základnú okrskovú zdravotnícku vybavenosť tvoria samostatné ordinácie neštátnych lekárov a ordinácie štátnych a neštátnych lekárov v bývalých obvodných a závodných zdravotníckych strediskách. Funkčne sem patria aj veterinárne ošetrovne, ktoré do značnej miery nahrádza v meste pôsobiaca veterinárna nemocnica.

Samostatné lekárske ordinácie: V roku 1998 bolo evidovaných 30 ordinácií neštátnych lekárov a 28 ordinácií štátnych lekárov prevažne všeobecných, ale aj detských, zubných a odborných. Bolo tiež registrovaných 6 lekární.

Zdravotnícke strediská: Časť lekárskeho ordinácií bola v roku 1998 sústredená v bývalých obvodných a závodných zdravotníckych strediskách, ktoré boli v okrskoch A, B, C a E. Potreba lekárov prvého kontaktu, všeobecných i odborných, bude naďalej rásť. Dlhodobo treba očakávať prírastok až 15 samostatných lekárskeho ordinácií a 27 lekárskeho ordinácií v zdravotníckych strediskách. Samostatné lekárske ordinácie navrhujeme rozmiestňovať podľa aktuálnej potreby vo všetkých obytných okrskoch. Zdravotnícke strediská jestvujúce sa môžu kapacitne rozšíriť v okrskoch B, C a E, nové je možné v rámci okrskovej vybavenosti zriadiť v okrskoch D+K+L a H.

Samostatné veterinárne ošetrovne: V roku 1998 pôsobili v meste 2 veterinárni lekári, ktorí vykonávali veterinárne úkony prevažne v ambulancii veterinárnej nemocnice v okrsku E. V budúcnosti treba predpokladať vznik viacerých veterinárnych ambulancií vo všetkých obytných okrskoch a v okrsku D+K+L aj so špecializáciou na jazdecké kone.

Vyššiu mestskú a nadmestskú zdravotnícku starostlivosť v meste zastupuje detská poliklinika, detašované gynekologické a pôrodné oddelenie nemocnice, nemocnica s poliklinikou a veterinárna nemocnica. Mimo toho tu boli aj špecializované zariadenia zdravotníctva, ako Štátny zdravotný ústav a iné.

Samostatné polikliniky: V roku 1998 bola v meste detská poliklinika v okrsku A, v ktorej bolo 12 lekárskeho pracovísk. V budúcnosti je možné ju zachovať a potrebný rozvoj zabezpečovať v rámci jestvujúceho zariadenia. Je možné podporiť aj trend detašovaných pracovísk polikliniky vo väčších obytných okrskoch, hlavne v okrskoch B, C a E.

Nemocnica s poliklinikou: V roku 1998 bola v Spišskej Novej Vsi nemocnica s poliklinikou dislokovaná na dvoch miestach. Centrálna, ešte nedobudovaná časť NsP s kapacitou 223 postelí bola

v okrsku G. Samostatne boli umiestnené gynekologické a pôrodné oddelenie s kapacitou 44 postelí v okrsku A. V súvislosti s dobudovaním areálu NsP v okrsku G bude potrebné sem presunúť aj obidve detašované oddelenia z okrsku A a objekt na Rázusovej ul. využiť pre iné účely.

Špeciálne zdravotnícke zariadenia: Mimo v roku 1998 jestvujúcich zariadení v centre mesta, v rámci reštrukturalizácie nevyužitých funkčných plôch okrsku H – Novoveská Huta je možné aktuálne v areáli Uranpres uvažovať s plošnou rezervou pre možnosť umiestnenia špecializovaného zdravotno-rekondičného zariadenia so štandardom sanatória, alebo kúpeľného liečebného domu.

10.1.2.3. Sociálna starostlivosť

Zariadenia sociálnej starostlivosti sú menej náročné na plochy, ale vyžadujú vhodné umiestnenie. Výnimkou sú len veľké domovy dôchodcov, ktoré musia mať vlastný areál.

Štruktúra sociálnej starostlivosti sa v posledných rokoch výrazne zmenila. Normatívnu potrebu zariadení už nie je možné odvodiť z niekdajších urbanistických ukazovateľov a je potrebné stanoviť ju aproximatívne. Pre progresívny, dlhodobý trend rozvoja sa potreba zariadení javí nasledovne:

Skupina a druh vybavenosti	Účelová jednotka	Stav r. 1998	Prírastok Úbytok	Návrh r. 2015/20
<u>Základná vybavenosť:</u>				
- detské jasle a útulky	miesto	45	+ 210	255
- jedálne pre dôchodcov	miesto	35	+ 315	350
<u>Vyššia vybavenosť:</u>				
- obytné domy s opatr.sl.	byt	148	+ 192	340
- strediská opatr.služby	m ² už.pl.	450	+ 1650	2 100
- zariad.humanit.org.	miesto	246	+ 214	460
- domovy dôch.internát.	miesto	162	+ 148	310

Základnú okrskovú vybavenosť tvoria zariadenia pre matky odkázané na pomoc s najmenšími deťmi a pre základné služby sociálne odkázaným osobám, hlavne dôchodcom. Majú rôzne formy podľa toho, či ich zabezpečuje mesto, humanitné organizácie, neziskové združenia alebo niekto iný. V budúcnosti bude potreba týchto zariadení pretrvávať a bude potrebné zvýšiť aj organizovanosť a kvalitu ich služieb.

Detské jasle a útulky: V roku 1998 nebola evidencia týchto zariadení už úplná. Mimo evidovaných 45 miest v detských jasliach, 4 miest v útlkoch humanitných organizácií zrejme boli aj ďalšie neevidované kapacity. Podľa redukovaných ukazovateľov sa výhľadovo javí potreba mať zabezpečených celkovo asi 255 miest.

Jedálne pre dôchodcov: V roku 1998 bolo evidovaných 35 miest, čo je tiež neúplný údaj. V budúcnosti treba zabezpečiť min. 350 miest, prednostne vo forme klubov, umožňujúcich dlhší pobyt.

Vyššiu celomestskú a nadmestskú vybavenosť tvoria najmä zariadenia pre trvalé, alebo prechodné bývanie starších, na osobné služby a opateru odkázaných občanov a zariadenia

humanitných organizácií, charitatívneho zamerania. Aj v týchto druhoch zariadení je potrebné očakávať nárast potreby a podstatne vyššej špecializácie a účelovej i užívateľskej diferenciácie.

Vyššie sociálne služby: V roku 1998 boli v meste 2 obytné domy s opatrovateľskou službou so 148 bytmi, stredisko opatrovateľskej služby, zariadenia 2 humanitných organizácií, 1 internátny domov dôchodcov a 1 dom bezdomovcov. Tieto kapacity boli sústredené prevažne v okrskoch A a B. V dlhodobom výhľade treba v rámci výstavby sociálnych bytov vybudovať aj domy s opatrovateľskou službou v okrskoch B, C, E a G s kapacitou 192 bytov a stanice, resp. strediská opatrovateľskej služby dobudovať vo všetkých obytných okrskoch. Domov dôchodcov v okrsku B je možné kapacitne rozšíriť v rámci jeho areálu. V okrsku H je možné uvažovať s prípadným umiestnením areálu pre náročnejších dôchodcov, s bývaním v pavilónoch a s komplexnou starostlivosťou. Z hľadiska potrieb regiónu treba rezervovať plochy pre zariadenia humanitných organizácií hlavne v okrsku E.

10.1.2.4. Verejná správa a verejné služby

Zariadenia tejto skupiny občianskej vybavenosti sú dosť rôznorodé a popri nárokoch na stavby administratívneho charakteru niektoré, ako pošta, polícia, požiarna ochrana, colná správa, vyžadujú aj vhodné umiestnenie a plochy pre technickú vybavenosť.

Aj v tejto skupine nastali značné zmeny a bývalé urbanistické ukazovatele z 80-tych rokov možno použiť len orientačne. Zvláštnosťou skupiny je, že sa v konkrétnom prípade Spišskej Novej Vsi nedá paušálne rozčleniť na zariadenia základnej a vyššej vybavenosti.

Potreba zariadení verejnej správy a služieb pre Spišskú Novú Ves v období do roku 2015-20 sa javí nasledovne:

Skupina a druh vybavenosti	Účelová jednotka	Stav r. 1998	Prírastok Úbytok	Návrh r. 2015/20
- zariadenia správy mesta	poč./m ² už.pl.	2	+ 3	5 / 3200
- zariadenia správy okresu	poč./m ² už.pl.	5	+ 3	8 / 6050
- zariadenia verejných služieb	poč./m ² už.pl.	9	+ 4	13 / 13620
- iné verejnoprávne zariad.	poč./m ² už.pl.	-	+ 5	5 / 6000
- region. a celoštátne zariad.	poč./m ² už.pl.	3	+ 2	5 / 8700

Zariadenia pre správu a administratívu mesta sú sústredené v okrsku A. V roku 1998 boli umiestnené v objektoch radnice a v administratívnej budove na Štefánikovom námestí. Budúci rozvoj mesta si zrejme vyžiada vytvoriť detašované pracovisko mestskej správy aj v okrskoch E. Pre špecifické potreby správy mesta, vyplývajúce z presunu kompetencií, treba počítať s rezervou v okrsku G.

Zariadenia pre správu okresu a okresné orgány a inštitúcie boli v roku 1998 umiestnené tiež v okrsku A. Len Okresná správa zboru požiarna ochrany bola v okrsku B. Budúce potreby nárastu kapacity jestvujúcich zariadení správy okresu, prípadne regiónu treba riešiť v rámci ich terajších areálov. Nové potrebné zariadenia bude možné umiestniť v rámci reštrukturalizácie zástavby pri Markušovskej ceste v okrsku A.

Zariadenia verejných služieb, s výnimkou pošty, boli v roku 1998 tiež sústredené v okrsku A. Pošta mala detašované pracoviská aj v okrskoch B, C a H. V budúcnosti možné očakávať ďalšiu decentralizáciu a špecializáciu verejných služieb, s pracoviskami aj v okrskoch D a E a s rozšírením kapacít v okrsku H.

Iné verejnoprávne zariadenia, ako colná správa, záchranné systémy, informačné a štatistické úrady a pod. v roku 1998 neboli v meste evidované. Pre ich predpokladaný rozvoj treba uvažovať s rezervou pri obnove jestvujúcich stavieb v centre mesta, v novej zástavbe vybavenosti okrskov E a H a hlavne v navrhovanom administratívno-správnom centre v okrsku G.

Detašované pracoviská regionálnych a celoštátnych inštitúcií a organizácií, ako oblastná správa telekomunikácií mali v roku 1998 výhradne administratívny charakter. V budúcnosti požiadavky na umiestnenie zariadení takéhoto významu bude možné riešiť buď v centre mesta, adaptáciou vhodných objektov na Markušovskej ceste, alebo v okrsku G.

10.1.2.5. Náboženské a duchovné služby

Zariadenia tejto skupiny vybavenosti sú zväčša veľmi náročné na plochu a umiestnenie. Týka sa to hlavne kostolov a cintorínov, prípadne aj zariadení náboženských spoločenstiev (rádov) s väčším počtom príslušníkov. Plošne menej exponované sú farské úrady, menšie modlitebne, charitatívne zariadenia a pod.

Urbanistické ukazovatele pre túto skupinu vybavenosti boli stanovené len pre cintoríny a ich vybavenosť. Ťažisko štruktúry budú tvoriť jestvujúce, prípadne už rozostavané zariadenia. Pre predpokladané potreby výstavby nových zariadení, hlavne kostolov a cintorínov, v dlhodobom výhľade treba zabezpečiť:

Kostoly a modlitebne v roku 1998 reprezentovali 3 historické a 1 nový kostol v okrsku A, historický kostol v Novoveskej Hute a rozostavaný kostol v okrsku E. Vzhľadom na rozvoj bývania v južnej časti mesta je aktuálne v okrsku B (lok. Kozí vrch) umiestniť areál náboženského centra s novým kostolom a v okrskoch C a G v rámci štruktúry vybavenosti okrskov umiestniť sakrálna zariadenia náboženských organizácií.

Zariadenia cirkví a náboženských organizácií v roku 1998 predstavovali 3 farské úrady, Katolícky dom a Provinciát kongregácie sestier Božieho vykúpenia v okrsku A a Dom slovenskej katolíckej charity v okrsku C. V budúcom období je žiadúce ďalšie takéto zariadenia umiestňovať nadväzne na nové kostoly a modlitebne v okrskoch B, C, E a G.

Cintoríny boli v meste 2 v okrsku A, a to starý s už zaplnenou kapacitou a nový, kde je ešte časť kapacity voľná a je možné ho aj plošne rozšíriť. Ale aj tento bude v krátkom čase zaplnený. Mimo toho sú cintoríny aj v Novoveskej Hute, a to tiež starý, zaplnený a nový, ktorý je možné rozšíriť. Problém cintorínov je nutné zásadne riešiť z hľadiska dlhodobých potrieb mesta. Preto na južnom okraji mesta sa umiestňuje komplex nových, moderne štrukturovaných plôch pre pochovávanie s vybavenosťou. Do ich vybudovania sa budú využívať rozšírené aktívne cintoríny v okrsku A a v Novoveskej Hute.

10.1.2.6. Kultúra, osveťa

Zariadenia kultúry a osveťa sú spravidla veľkokapacitné, architektonicky výrazné objekty, ktoré

spoluvytvárajú vzhľadovú charakteristiku mesta. Výnimku tvoria len menšie galérie, koncertné miestnosti, kluby, fono a videotéky a iné zariadenia v historickej alebo vo viacúčelovej zástavbe.

Mesto Spišská Nová Ves zdedilo z minulosti pomerne dobre založenú štruktúru kultúrnych, osvetových a spoločenských zariadení, z ktorých mnohé svojím významom prekračovali rámec mesta. K nim je treba priradiť aj viaceré kultúrno-historické pamiatky, ktoré umožnili, aby sa Spišská Nová Ves stala významným miestom turisticko-poznávacjej trasy tzv. Gotickej spišsko-gemerskej cesty.

Potreba zariadení pre kultúru, osvetu a zábavu pri progresívnom trende rozvoja, alebo v dlhodobom výhľade sa v globálnych ukazovateľoch javí takto:

Skupina a druh vybavenosti	Účelová jednotka	Stav r. 1998	Prírastok Úbytok	Návrh r. 2015
- obvodové kult.osvet.zariad.	poč./m ² už.pl.	2	+ 4	6 / 9500
- mestské a okres.kult.spol.zariad.	poč./m ² už.pl.	7	+ 8	15 / 26800
- regionál. a vyššie kult.zábav.zariad.	poč./m ² už.pl.	5	+ 4	9 (8,5 ha)

Obvodové kultúrne a osvetové zariadenia v roku 1998 reprezentoval kultúrny dom s kinom a knižnicou v okrsku C a zastaralé kino v Novoveskej Hute. Ich funkciu nahrádzali mestské a nadmestské zariadenia, sústredené v centre a v okrsku B. V budúcnosti bude žiadúce v rámci novej výstavby dobudovať kultúrne osvetové strediská aj v okrskoch B, D, E a G a za vhodných podmienok aj v obytnej časti Novoveskej Huty.

Mestské a okresné kultúrne, osvetové a spoločenské zariadenia v roku 1998 tvorili: Reduta s divadlom, koncertnou sieňou a kaviarňou, Dom kultúry s kinom a viacúčelovými sálami. Provinčný dom, Vlastivedné múzeum, galéria, okresná knižnica, Dom matice slovenskej a ďalšie zariadenia v okrsku A a prírodný amfiteáter s letným kinom v okrsku B. Ďalší rozvoj bude reagovať na aktuálne trendy spoločenskej potreby, čo si vyžiada modernizovať, prípadne reprofilovať jestvujúce zariadenia a budovať nové. V okrsku A sa môžu pre to využiť vhodné, historicky cenné stavby, alebo viacfunkčné objekty v novej výstavbe na nábreží Hornádu. V okrsku C bude vhodné takéto zariadenia - hlavne spoločensko-zábavného určenia, začleniť do regionálneho Parku oddychu, športu a zábavy Mier. V okrskoch D, G a E je potrebné v rámci plôch vybavenosti počítať aj s prípadným umiestnením aktuálnych kultúrno-zábavných zariadení komerčného typu. S obdobným zariadením je možné uvažovať aj v rámci štruktúry strediska rekreácie, turizmu a zimných športov v Novoveskej Hute. Pre dokompletovanie rekreačnej zóny pri Holubnici je potrebné výhľadovo takýto areál umiestniť v záhradkárskej osade Tarča v okrsku B.

Regionálne a nadregionálne kultúrne zariadenia sú, alebo môžu byť v roku 1998 jestvujúce zariadenia, ako Vlastivedné múzeum a Galéria umelcov Spiša, zoologická záhrada a už spomínaná Reduta s divadlom, Dom matice slovenskej a iné v okrsku A. Z pripravovaných zariadení sem môže patriť aj Arborétum resp. botanická záhrada v okrsku A. V budúcnosti sa javí aktuálny najmä presun terajšieho zooparku zo Sadu mládeže na rozvojovo vhodnejšiu plochu v meandri Hornádu v okrsku F. V okrsku G sa doporučuje rezervovať plochu pre viacúčelové kultúrno-spoločenské zariadenia, napr. halu, alebo kongresové centrum v rámci štruktúry navrhnutého výstaviska.

10.1.2.7. Relax a šport

Vybavenosť pre relax, šport a aktívnu realizáciu voľného času tvorí množstvo rôznorodých zariadení. Základnú vybavenosť obytných súborov a sídlisk tvoria oddychové a relaxačné plochy, t.j. parky, detské hriská, plochy pre pohybové aktivity mládeže, plochy a neštandardné hriská pre tzv. neorganizovanú telovýchovu. Okrskovú vybavenosť by mali tvoriť ucelenejšie plochy, parky oddychu a zdravia s areálmi zdravia, vytvorené kombináciou parkovej alebo prírodnej zelene, rôznych ihrísk a športovísk, plôch aktívneho pohybu a účelových zariadení, ako sú posilovne, sauny, herne, telocvične a pod. Do tejto štruktúry treba maximálne zapojiť aj plochy a zariadenia školskej telovýchovy. Mestskú a nadmestskú vybavenosť tvoria športové areály klubov a komerčných organizácií, športové štadióny a haly, letné kúpaliská, kryté plavárne, jazdiarne, lyžiarske areály, športové letiská, plochy pre vodné športy a veľa iných špecializovaných zariadení. Všetky sú veľmi náročné na plochy a lokalizáciu a sú významným urbanizačným faktorom a tiež výrazným mestotvorným, prípadne aj krajinotvorným prvkom.

V Spišskej Novej Vsi bola v minulosti vybudovaná relatívne kvalitná štruktúra vyššej mestskej a nadmestskej vybavenosti, ktorá vzhľadom na veľkosť a sociálnu štruktúru mesta dostatočne nahradila aj zariadenia základnej vybavenosti v okrskoch. Tento stav podporilo aj to, že zariadenia boli sústredené v zóne pozdĺž Hornádu a dobre dostupné z centra mesta i z jeho sídlisk Tarča a Juh. Nedokončila sa len realizácia projektu parku so špecifickou vybavenosťou na brehu Hornádu oproti sídlisku Mier. Bez vlastnej športovo-relaxačnej vybavenosti a bez nadväznosti na zónu pri Hornáde bolo vybudované len sídlisko Západ.

Rozvoj zariadení pre oddych, relax a šport pri optimálnom i pri progresívnom trende rozvoja je komplexne riešený v časti, ktorá je venovaná problematike „rekreácia a cestovný ruch“. Ich potreba v zastavanom území mesta sa javí takto:

Skupina a druh vybavenosti	Účelová jednotka	Stav r. 1998	Prírastok Úbytok	Návrh r. 2015/20
- oddych. a relax. plochy	zar. (ha už.pl.)	10	-1 + 11	20 (51,2)
- plochy a areály zdravia	zar. (ha už.pl.)	6	+ 11	17 (11,6)
- športové areály	zar. (ha už.pl.)	6	+ 7	13 (47,2)
- špecif.šport.zariad.	zar. (ha už.pl.)	1	+ 3	4 (41,8)
- špecif.relax.areály	zar. (ha už.pl.)	0	+ 2	2 (23,0)

Oddychové a relaxačné plochy s verejným prístupom, prevažne parky a verejné priestranstvá v roku 1998 sa nachádzali v 10 lokalitách mesta. Medzi najznámejšie patrili park na Radničnom námestí, Sad mládeže, nedokončený Sad Mieru, verejná zeleň na nábr. Hornádu, na Markušovskej ceste, Tarči, pri nemocnici a inde. V budúcnosti bude potrebné tieto plochy výraznejšie funkčne a priestorove diferencovať a ich počet v okrskoch B, C, G, H rozšíriť a v okrskoch D, E, F novozaložiť.

Plochy a areály zdravia so základnou športovou a rekondičnou vybavenosťou v roku 1998 tvorili prevažne telovýchovné areály základných a niektorých stredných škôl. V budúcnosti je žiaduce vo všetkých obytných okrskoch vybudovať aj mimoškolské areály zdravia, začlenené do štruktúry verejnej zelene tak, aby tvorili funkčnú súčasť nových obytných súborov.

Športové areály v meste boli v roku 1998 sústredené hlavne v nábrežnej zóne Hornádu. Tu sa nachádzali: zimný štadión, štadión Lokomotíva bane, športová hala, krytá plaváreň, letné kúpalisko a tenisové kurty pri hoteli Preveza a štadión ŠK Tatran. Mimo zóny, pri nemocnici, sa nachádzal areál tenisklubu, pri vstupe do časti Ferčekovce jazdecký areál, na konci tejto mestskej časti v Prednej Hute

lyžiarsky areál Ritenberg a pri letisku základňa aeroklubu. V budúcom období treba klásť dôraz na kvalitatívny rozvoj týchto už jestvujúcich športových areálov s prípadným rozšírením ich plôch a štruktúry.

Špecifické športové zariadenia v roku 1998 v meste reprezentovali najmä športové kluby a združenia a ich vybavenosť. Boli to kluby turistov, lyžiarov, cykloklub, Ralley šport klub, fitnessklub a mnohé iné. Medzi ich vybavenosť patrili značkové turistické chodníky, cestička zdravia do Novoveskej Huty, cyklotrasa cez Hutu k vodnej nádrži Palcmanská Maša a ďalšie. V budúcnosti bude potrebné rozšíriť pohybové, najmä jazdecké aktivity, zlepšiť možnosť splavovania Hornádu a v dlhodobom výhľade rozšíriť kapacity pre zimné lyžiarske športy v Novoveskej Hute.

Špecifické relaxačné areály v roku 1998 v meste neboli. V budúcnosti je možné zamerať sa na tri perspektívne lokality, a to pri Vyšnej hati na západnom okraji mesta, v Prednej Hute na okraji Ferčkoviec a v lokalite Rybníky ako súčasť navrhovaného rekreačného strediska Novoveská Huta. Mimo zastavaného územia mesta by to mala byť lokalita Šulerloch, stredisko pri navrhovanej vodnej nádrži na Hlinici a základňa za nemocnicou

10.1.2.8. Pohostinstvo, služby pre cestovný ruch

Vybavenosť pre túto skupinu služieb predstavuje široký sortiment zariadení od najjednoduchších občerstvovacích stánkov a kioskov až po celé areály hotelových komplexov, kempingov, kongresových centier a iných špecifických zariadení. Z toho vyplývajú aj veľmi rozdielne nároky na ich urbanistické začlenenie, plochy a napojenie na infraštruktúru. Pritom sa jedná o zariadenia takmer výhradne komerčného charakteru, závislé na rýchlo sa meniacich trhových podmienkach, kde územný plán môže vytvárať len určitú optimalizovanú ponuku územia a lokalizovať prípadné známe rozvojové programy a zámery.

V Spišskej Novej Vsi v roku 1998 zariadenia pre verejné pohostinstvo, stravovanie a ubytovanie a pre špecifické služby turistom a návštevníkom sú budované dlhodobe a aj teraz v podstate napĺňajú očakávaný štandard. V meste bolo evidovaných 72 odbytových stredísk pohostinstva s kapacitou asi 3350 miest, bolo tu 5 zariadení hotelového typu a min. 3 zariadenia v kategórii penziónov s celkovou kapacitou asi 480 postelí. Mimo toho bolo v Novoveskej Hute nefunkčné rekreačné zariadenie vhodné pre kemping s kapacitou 150 – 200 miest. V meste boli 2 turistické informačné centrá a min. 7 cestovných kancelárií.

Urbanistické ukazovatele pre túto skupinu vybavenosti majú len orientačný význam. Navrhovaný rozvoj odvetvia cestovného ruchu akceptuje Spišskú Novú Ves ako cieľové mesto cestovného ruchu a regionálne centrum vybavenosti a služieb. Tomu by sa mala postupne prispôbiť celá štruktúra informačných, pohostinských, stravovacích, ubytovacích, zábavných, spoločenských a iných služieb.

Pri progresívnom trende rozvoja, prípadne aj v dlhodobejšom výhľade sa javí potreba zariadení pre pohostinstvo a cestovný ruch nasledovne:

Informačné a cestovné kancelárie, v budúcnosti aj ako informačno-spoločenské centrá klubového charakteru, treba umiestňovať aj mimo centra, napr. v okrsku K, ktorý sa stane východiskom trás do Slovenského raja a v okrsku G, kde je navrhnuté nové centrum obchodu a výstavníctva. Dlhodobo sa javí potreba zvýšiť kapacitu týchto zariadení na cca 2 000 m² užitočnej plochy.

Pohostinské a stravovacie zariadenia rôznych kategórií by sa mali rozmiestňovať rovnomerne, v súlade so záujmom podnikateľov vo všetkých obytných okrskoch, podľa nárastu potenciálnych konzumentov. Dlhodobe sa ukazuje potrebné zvýšiť ich kapacitu až na 6 800 miest pri stoloch. Podstatne treba posilniť podiel vysokoštandardných rýchloobslužných zariadení a zariadení ponúkajúcich domáce i svetové gastronomické špeciality, sezónne kuchyne a pod.

Ubytovacie zariadenia cestovného ruchu, spravidla s rôznym štandardom služieb, ale prevažne s komplexom ubytovania, stravovania, zábavy a aktívnej realizácie voľného času treba umiestňovať takto: v centre mesta a v okrsku B modernizovať a prípadne aj rozšíriť kapacitu jestvujúcich hotelov a doplniť ju štruktúrou menších zariadení typu penziónov, mezonetov a apartmánov, adaptáciou jestvujúcich objektov, prípadne začlenením v novej viacfunkčnej zástavbe. V okrsku C začleniť zariadenie pre cestovný ruch do štruktúry Parku oddychu, športu a zábavy Mier. V okrsku D ubytovacie zariadenia vybudovať v štruktúre navrhnutého Turistického centra a strediska športu a relaxu Predná Huta. Novú obytnú zástavbu orientovať aj na ponuku rekreačného bývania, prípadne využiť na to aj časť záhradkárskeho chat v lokalitách Blaumont a Predná Huta. V okrsku E je možné ubytovacie zariadenie umiestniť v rámci nového športového areálu. V okrsku F to môže byť turistická ubytovňa, alebo táborisko vo vodáckej základni na Hornáde, v okrsku G ako súčasť vybavenosti obchodného a výstavného centra. V Novoveskej Hute budú rôzne formy ubytovania a služieb pre cestovný ruch súčasťou štruktúry navrhovaného Strediska rekreácie, turizmu a zimných športov. V okrsku A v dlhodobom výhľade treba na báze jestvujúceho zariadenia Limba dobudovať celý ubytovací komplex.

Špecifické zariadenia pre cestovný ruch, ktorých základňu tvoria iné kultúrne, spoločenské, športové a obchodné zariadenia, alebo majú vlastné areály v súlade s predchádzajúcimi návrhmi, budú hlavne tieto: v okrsku A regionálny Botanický park s arborétom, v okrsku C regionálny Park oddychu, športu a zábavy Mier, v okrsku K regionálne Turistické centrum a Jazdecký areál s chovnou a výcvikovou stanicou, v okrsku D stredisko športu a relaxu Predná Huta, v okrsku J nové Centrum služieb pre motoristov, v okrsku F regionálny Prírodný park a vodácka základňa, v okrsku G vybavenosť navrhovaného Obchodného a výstavného areálu a v okrsku H štruktúra Sídlného strediska rekreácie, turizmu a zimných športov Novoveská Huta.

10.1.2.9. Obchod, komerčné služby

Aj táto skupina občianskej vybavenosti sa oproti minulosti značne rozšírila a vznikol rad nových foriem obchodnej činnosti a komerčných služieb. V kategórii tovarovej výmeny treba diferencovať hlavne: maloobchodné predajne a malé trhoviská, ďalej nákupné strediská, obchodné domy a veľké tržnice a tiež výstavné trhy a výstaviská. V kategórii komerčných služieb banky, poisťovne, poradenské a marketingové organizácie, právnické, ekonomické a iné poradne, realitné kancelárie, špeditárske a prepravné služby a mnoho iných. V kategórii servisných služieb najmä osobné služby, služby pre domácnosť, rôzne servisy, opravovne, remeselné dielne a pod. Všetky tieto zariadenia majú komerčný charakter a ich rozvoj závisí miestne aj časovo na konkrétnych trhových podmienkach. Územný plán môže v rámci prognózovania a aproximácie ich rozvojových potrieb vytvárať len určitú optimalizovanú ponuku územia.

V Spišskej Novej Vsi v roku 1998 bolo rozloženie týchto zariadení zásadne ovplyvnené urbanistickou štruktúrou mesta i predchádzajúcou výstavbou a disponibilitou potrebných plôch a stavieb. Prejavuje sa to vysokou koncentráciou stavebne náročnejších zariadení v historickom a v príľahlom novom centre mesta. Určitý náznak sústredenia menej náročnej vybavenosti je aj v centre

sídliska Mier. Prebieha výstavba administratívno-obchodnej vybavenosti na Elektrárenskej ul. a potenciálna je výstavba nového obchodného domu na Radlinského ul., pri sídlisku Západ.

Štandardné urbanistické ukazovatele pre tento druh vybavenosti, umožňujúce vyčíslieť potreby budúceho rozvoja už nie sú aktuálne. Pri progresívnom trende rozvoja s dlhodobejším výhľadom sa požiadavky na pokrytie vybavenosti obchodu a komerčných služieb javia takto:

Maloobchodné predajne boli v roku 1998 hlavne v centre mesta a sporadicky aj v obytných okrskoch B a C. Evidovaných bolo približne 370 predajných miest, ktoré mali asi 34 tis. m² predajnej plochy. Výmera predajnej plochy by sa do roku 2015 mala zvýšiť na asi 41 000 m². Ťažisko prírastku by malo pripadnúť na nové obytne súbory B, C, D+K+L a E, G.

Nákupné strediská, obchodné domy a iné veľkokapacitné predajne boli v roku 1998 evidované 4, z toho 3 nákupné strediská a 1 obchodný dom. Výmera predajnej plochy zariadení tohto typu by vo výhľade mala dosiahnuť okolo 90-100 tis. m². Mimo dobudovania sústavy nákupných stredísk vo všetkých obytných okrskoch je potrebné mať plošné rezervy pre veľkokapacitné zariadenia typu rodinný nákup do auta, predajné výstavy a špecializované veľkopredajne. Tieto bude účelné umiestňovať hlavne pri navrhovanom cestnom okruhu okolo mesta, v okrskoch G a F+J. V obidvoch okrskoch je možnosť priameho využitia železničnej dopravy. V oblúku Harichovskej cesty je možné umiestniť špecializované výstavisko s komplexnou obchodnou a obslužnou vybavenosťou. Pri vyústení privádzača z D-1 na mestský cestný okruh v okrsku J vznikne vhodné miesto pre budúcu lokalizáciu kombinovaných predajných, servisných, dopravných a iných na plochy a dopravu náročných zariadení.

Zariadenia komerčných služieb, ako sú finančné ústavy, poisťovne, poradne a pod. boli v roku 1998 takmer výhradne v centrálnej časti mesta. Tento trend ich lokalizácie s využitím vhodných objektov a prieluk bude zrejme aktuálny aj v budúcnosti. V súvislosti s očakávanou urbanizáciou severného okraja mesta, hlavne v okrsku G, je možné umiestnenie novej vyššej vybavenosti, v rámci ktorej bude vhodná aj vybavenosť štandardných i špecifických komerčných služieb.

Zariadenia osobných a servisných služieb boli v roku 1998 rozmiestnené vo všetkých obytných súboroch, ale ich ťažiskom bolo centrum mesta. Niektoré priestorovo náročnejšie zariadenia využívali uvoľnené kapacity v priemyslových a výrobných areáloch na západnom a východnom okraji mesta. Práve tento trend bude žiadúce podporovať aj v budúcnosti. Len zariadenia osobných služieb a zberne služieb pre domácnosť je potrebné naďalej preferovať vo všetkých obytných súboroch mesta. V nových súboroch treba s nimi počítať najmä vo viacfunkčnej obytnej zástavbe a na plochách okrskovej vybavenosti.

10.2. Rekreačia a cestovný ruch

10.2.1. Predpoklady a východiská rozvoja

Mesto Spišská Nová Ves svojou polohou, tradíciami a vybavenosťou má veľmi dobré predpoklady pre pokrytie širokého spektra rekreačných potrieb vlastných obyvateľov a pre vytváranie vysoko atraktívnej ponuky účastníkom cestovného ruchu.

Územná funkcia zotavenia patrí medzi participujúce, ale ekonomicky ešte málo efektívne funkcie mesta. Jej význam sa môže cielene posilniť až tak, že sa zaradí medzi jeho nosné hospodárske odvetvia a výraznejšie ovplyvní ekonomický a sociálny rozvoj celého regiónu. Navrhnuť pre to potrebné územné a technické podmienky je jedným z programových cieľov návrhu územného plánu mesta, hlavne pri progresívnom trende jeho rozvoja.

Priestor Spišskej Novej Vsi už v Rajonizácii cestovného ruchu z roku 1981 bol zahrnutý do oblasti CR č. 17 – Slovenský raj, 1. kategórie, medzinárodného významu. Samotné mesto bolo klasifikované ako mesto II. kategórie, celoštátneho významu. Túto kategorizáciu v zásade prevzali aj následné koncepcie územného rozvoja regiónu a bola tiež zohľadnená v novom ÚPN VÚC Košického kraja z roku 1998.

V ÚPN VÚC Košického kraja sú v priamom vzťahu k Spišskej Novej Vsi vymedzené tri RÚC (podoblasti CR), a to: Slovenský raj (I.), Volovské vrchy (IV.) a Spišský kultúrno-historický celok (X.). Mesto je charakterizované ako hlavné nástupné centrum pre Slovenský raj a ako pridružené centrum pre priľahlé časti Volovských vrchov a Spišského regiónu. V záujmovom území mesta je lokalizovaných 5 stredísk rekreácie a turizmu vyššieho významu a 8 stredísk regionálneho významu, ktoré sa majú dobudovať. Je tiež navrhnutých 6 nových stredísk: Novoveská Huta, Smižianska Maša, Žakarovce, Žehra – Hodkovce, Danišovce a Arnutovce, ktoré sa majú založiť a vybaviť potrebnou infraštruktúrou. Táto koncepcia rozvoja je zahrnutá do záväznej časti ÚPN VÚC kraja, schválenej príslušným uznesením vlády SR.

Charakteristiku postavenia Spišskej Novej Vsi vo vzťahu k okolitým priestorovým a funkčným jednotkám cestovného ruchu je potrebné doplniť a spresniť. V územnom pláne boli uplatnené tieto východiskové tézy:

1. Spišská Nová Ves je cieľovým mestom cestovného ruchu celoštátneho významu a vzhľadom na svoje dopravné možnosti a vybavenostnú štruktúru aj hlavným nástupným centrom turizmu pre región Spiša.
2. Spišská Nová Ves umožňuje efektívne spájať a využívať rôzne formy mestského turizmu (kultúrneho, obchodného, kongresového), vidieckeho turizmu (agroturistika, dovolenkový pobyt na dedine, jazdecké športy), horského turizmu (pešia, lyžiarska a cykloturistika, zjazdové lyžovanie, relax a pobyt v prírode) a výhľadovo, po vybudovaní vodnej nádrže pri Smižanoch a termálnych kúpalísk v Danišovciach a Arnutovciach, aj turizmu pri vode (kúpanie, vodné športy, rekondícia).
3. Spišská Nová Ves má vysoký rekreologický potenciál, osobitne kultúrny, športový, relaxačný a spoločenský, s už dobre založenou štruktúrou vybavenosti a služieb. To umožňuje zabezpečiť ďalší progresívny rozvoj odvetvia cestovného ruchu, spojený s optimálnym pokrytím rekreačných potrieb domácich obyvateľov.
4. V okolí Spišskej Novej Vsi sa nachádza množstvo atraktívnych prírodných a civilizačných daností a už vyhľadávaných rekreačných útvarov. Prechádza ním rad turistických a poznávacích trás, napr. Rudná magistrála a Spišsko-Gemerská gotická cesta. Je možné vytvoriť optimálne podmienky, aby sa mesto stalo prirodzeným východiskovým a vybavenostným centrom sem prichádzajúcich i tranzitných turistov.
5. Územie, v ktorom sa prejavuje spádovosť Spišskej Novej Vsi ako regionálneho nástupného centra turizmu, v roku 2000 tvorili okresy Spišská Nová Ves, Levoča a Gelnica. Toto územie je možné

klasifikovať ako región (oblasť) cestovného ruchu medzinárodného významu a jednotlivé okresy ako subregióny (podoblasti) cestovného ruchu.

6. Územie, do ktorého priamo zasahujú rekreačné a turistické aktivity zo Spišskej Novej Vsi, zahŕňa západnú časť Spišsko-novoveského okresu, po Odorín, Poráč, Hnilčík a Hnilec. V tomto území sa vydeľuje asi šesť rekreačných krajinných celkov: Slovenský raj, okolie Spišskej Novej Vsi, okolie Markušoviec, Poráčska dolina, Hnilčík a údolie Hnilca.
7. Rekreačný krajinný celok Spišská Nová Ves, v ktorom treba riešiť a zabezpečovať kooperáciu rekreačného využitia územia a prepojenie rekreačných a turistických aktivít tvoria katastre: Spišská Nová Ves, Smižany, Teplička, Lieskovany, Danišovce a Harichovce. Osobitnú pozornosť treba venovať rekreačnému útvaru Košiarny briežok, ktorý umožňuje prepojenie rekreačných a turistických aktivít rekreačnej zóny Spišská Nová Ves – Nábrežie Hornádu a strediská rekreácie a turizmu Smižany – Maša.
8. Územie mesta Spišská Nová Ves z hľadiska budúcich potrieb rozvoja funkcie zotavenia sa člení na:
 - vnútromestské rekreačné zóny : Centrum mesta, Nábrežie Hornádu, Pri Brusníku a Tarča – Kozí vrch;
 - prímestské rekreačné zóny : Severná (Blaumont), Južná (Šulerloch), Západná (Hlinica);
 - rekreačné priestory : Spišská Nová Ves – Novoveská Huta, Teplička – Pod Tepličkou, Hnilčík.
9. Pre zatriktívnenie kultúrnych, spoločenských, športových, obchodných a iných daností mesta Spišská Nová Ves a pre posilnenie jeho funkcie nástupného a vybavenostného turistického centra Spišského regiónu na južnom okraji mesta, v lokalite Kozí vrch sa umiestňuje špecifické turistické centrum s komplexnou vybavenosťou, ktoré umožňuje nástup do najatraktívnejších častí zázemia mesta – do Slovenského raja a priestoru Hnilčíka.

10.2.2. Súčasný stav a požiadavky na rozvoj

V predchádzajúcich desaťročiach boli podmienky pre cestovný ruch a pre rekreáciu obyvateľov mesta zabezpečené pomerne dobre. Bezprostredná blízkosť Slovenského raja a silná hospodárska základňa Spišskej Novej Vsi umožňovali vybudovať v meste výraznú štruktúru vybavenosti. Úroveň rozvoja funkcie zotavenia mesta Spišská Nová Ves prekračovala vtedy bežný štandard iných podobných miest na Slovensku. Vo východiskovom období roku 1998 sa aj v štruktúre a kvalite vybavenosti pre rekreáciu a turizmus prejavili dôsledky prebiehajúcej transformácie. Niektoré ubytovanie zariadenia zanikli, vznikli menšie ubytovne a penzióny. Oddiaľuje sa modernizácia jestvujúcich športových hál, štadiónov, kúpalísk, rozširovanie areálov zdravia a relaxačných parkov, rozvoj kultúrnych a spoločenských zariadení. Realizácia viacerých zámerov zostáva otázkou budúcich možností a je zahrnutá v územnom pláne.

V návrhovom období do roku 2010 je potrebné v meste Spišská Nová Ves a v jeho rekreačnom zázemí zabezpečiť obligatórnu potrebu oddychu, relaxácie a realizácie voľného času pre obyvateľov mesta a súbežne skvalitniť fakultatívnu ponuku pre účastníkov cestovného ruchu. Je potrebné zamerať sa hlavne na turistov, ktorí sem prichádzajú za pamätihodnosťami Spišského regiónu a za atraktivitami Slovenského raja.

Obligatórne nároky obyvateľov mesta pre návrhové obdobie do r. 2015-20 boli stanovené takto:

- každodenná rekreácia	(23 % obyvateľov)	12 000 osôb za deň
- koncomtýždňová rekreácia	(35 % obyvateľov)	18 200 osôb za deň.

Fakultatívna ponuka pre účastníkov cestovného ruchu prichádzajúcich do regiónu a mesta bola pre návrhové obdobie do r. 2015-20 prognózovaná takto:

- každodenná návštevnosť	(priemerná ročná)	3 100 osôb za deň
- koncomtýždňová návštevnosť	(víkendová)	9 600 osôb za deň
- sezónna návštevnosť	(dovolenková)	18 000 osôb za deň.

Zabezpečenie rekreačných nárokov pre domácich obyvateľov je z hľadiska územného plánovania záväzné. Vybavenosť, ktorá vytvára ponuku pre turistov a iných návštevníkov mesta a jeho okolia je smerná.

10.2.3. Cieľ a koncepcia rozvoja

V územnom pláne navrhnutý rozvoj rekreácie a turizmu je založený na variante plného využitia rekreologického potenciálu územia s cieľom zaradiť cestovný ruch medzi nosné hospodárske aktivity. Z analýzy vyplýva, že pre to je potrebné popri vlastnom území mesta brať do úvahy aj danosti a atraktivity jeho záujmového územia – príľahlého rekreačného krajinného celku. V ňom je nutné koordinovať využitie územia s obcou Smižany a pri rozvoji turizmu kooperovať s obcami Teplica, Lieskovany, Danišovce a Harichovce.

Pri koordinácii rekreologického využitia územia Spišskej Novej Vsi a Smižian treba nadviazať na riešenie už schváleného ÚPN obce Smižany. V ňom navrhnuté stredisko Smižianska Maša s uvažovanou vodnou nádržou na Hornáde, ako ťažisko vyššej a špecifickej vybavenosti pre príľahlé rekreačné útvary (Košiarne Briežok, Hradisko, Čingov a Ďurkovec) umožňuje na území Spišskej Novej Vsi dobudovať štruktúru vybavenosti, ktorá prepojí toto stredisko s rekreačnými zónami mesta a posilní funkčné vzťahy mesta s najvýznamnejšou aglomeráciou rekreačných útvarov v Slovenskom raji. Pre to bude slúžiť hlavne nová cesta, vychádzajúca v okrsku G z južného okruhu, ktorá spojí južný okraj Spišskej Novej Vsi cez Košiarne Briežok so strediskom Smižianska Maša a pešie trasy po pravom brehu Hornádu od sídliska Mier k potenciálnej vodnej nádrži pri Smižanoch.

Pri kooperácii s ostatnými okolitými obcami je v záujme mesta aktívna podpora využitia zdrojov termálnych vôd v jeho okolí, hlavne vybudovanie strediska s kúpaliskami v Danišovciach. To umožní posilniť štruktúru turistickú vybavenosti na východnom okraji mesta.

Pri zabezpečovaní ďalšieho rozvoja rekreácie a turizmu v meste Spišská Nová Ves v období do r. 2015-20 je potrebné uplatňovať nasledovné zásady:

Vybavenosť pre krátkodobú rekreáciu obyvateľov mesta a vybavenosť pre turistov a návštevníkov regiónu treba zabezpečiť v plnom rozsahu potreby vo vnútromestských a prímetských rekreačných zónach a v rekreačnom priestore Novoveská Huta. Len špecifické nároky na chatovú a chalupnícku rekreáciu, na rekreáciu a športy pri vode bude možné realizovať len mimo územia mesta, v jeho záujmovom území.

Za tým účelom v budúcom zastavanom území Spišskej Novej Vsi treba dobudovať a významovo posilniť rekreačnú zónu pozdĺž Hornádu, turisticky zatraktívniť centrum mesta a založiť

nové rekreačné zóny v rozvojových častiach mesta pri Brusníku a na jeho južnom okraji Tarča – Koží vrch, kde sa dobuduje stredisko športov a relaxu Predná Huta a tiež regionálne turistické centrum Koží vrch. Mimo zastavaného územia je potrebné rozšíriť a skompleťovať južnú prímestskú rekreačnú zónu Šulerloch a založiť západnú zónu Hlinica, spájajúcu mesto s okolitými rekreačnými útvarmi v Slovenskom raji. Obmedzené možnosti severnej prímestskej rekreačnej zóny Blaumont využiť na hospodársko-rekreačné a pohybové aktivity. Miestnu časť Novoveská Huta je žiadúce postupne dobudovať na sídelné stredisko rekreácie a turizmu vyššieho významu a jeho špecifickú vybavenosť sústrediť na okraji sídla, v lokalite Rybníky. Údolie Holubnice je potrebné využiť pre rôzne formy pohybových aktivít, spájajúcich centrálnu časť mesta cez športové areály Prednej Huty so strediskom Novoveská Huta.

Táto koncepcia je premietnutá v návrhu občianskej vybavenosti mesta (časť 10.1.2.). Z hľadiska územného zabezpečenia potrieb rekreácie a turizmu je podrobnejšie špecifikovaná v návrhu funkčnej štruktúry tohto odvetvia (tab. RCR-1) a v nasledujúcich zásadách a kritériách jej rozvoja. Jej uplatňovanie v optimálnom (plán) alebo v progresívnom (výhľad) trende rozvoja závisí na konkrétnych spoločenských podmienkach a možnostiach realizácie a bude sa riadiť princípom aktuálneho výberu v rámci navrhnutých možností.

10.2.4. Zásady a kritériá rozvoja

10.2.4.1. Jestvujúce a budúce zastavané územie mesta

V súčasnosti (r.2000) základnú vybavenosť pre oddych, relax a šport tvorí súkromná a verejná zeleň, verejné priestranstvá a záhradkárske osady v obytných častiach mesta a na ich okrajoch. V obytných okrskoch so sídliskami sú aj oddychové a relaxačné plochy a verejné športové plochy a areály zdravia rôznej kvality. Hlavný podiel majú hriská a športoviská škôl. Mestská a vyššia vybavenosť pre oddych, relax, šport a turizmus sa nachádza hlavne v centrálnej časti mesta, na nábreží Hornádu a pri Ferčekovciach. Špecifické športové areály sú tiež pri nemocnici a pri letisku.

V optimálnom i v progresívnom trende rozvoja je potrebné zachovať vysoký podiel plôch vnútromestskej zelene a ďalej zvyšovať jej kvalitu a verejnú prístupnosť. Je potrebné cielene založiť verejné parky v nových rozvojových častiach mesta a funkčne ich integrovať s jestvujúcou prírodnou zeleňou. Jestvujúce okrskové parky, rôzne oddychové a relaxačné plochy, verejne prístupné športoviská a areály zdravia treba funkčne integrovať na komplexné okrskové parky oddychu a zotavenia. Takéto parky treba založiť a budovať aj pre nové obytné súbory v rozvojových okrskoch, hlavne E, G, L a K.

Už reálne existujúce a pomerne dobre vybavené rekreačno-turistické zóny v centre mesta a na nábreží Hornádu treba dobudovať tak, aby mali vyšší, nadmestský význam. Zónu pozdĺž Hornádu treba predĺžiť po lokalitu Pod skalou a cez lokalitu Pri vyšnej hati ju prepojiť s rekreačnými útvarmi pri Smižanoch a v Slovenskom raji. Jestvujúcu športovú a relaxačnú vybavenosť v okrsku B treba doplniť, začleniť do zelene pozdĺž tokov Holubnice a Hlinice a vytvoriť novú vnútromestskú zónu Tarča, spájajúcu zóny v centre mesta s jeho južným rekreačným zázemím. Postupne treba formovať aj rekreačno-turistickú zónu pozdĺž toku Brusníka, zahŕňajúcu navrhované okrskové parky oddychu a zotavenia v okrskoch E, G a J s novými regionálnymi aktivitami, ako obchodno-výstavný areál, arborétum, zoopark a iné. Táto zóna bude spájať centrum mesta s jeho severným rekreačným zázemím a funkčne aj s pripravovanými termálnymi kúpaliskami v Danišovciach.

V dlhodobejšom výhľade, po vybudovaní južného cestného okruhu, bude aktuálne rozšírenie rekreačnej zóny Tarča tak, aby zahrňovala aj športové a turistické aktivity pri južnom okruhu. Ťažiskovým útvarom zóny sa stane stredisko športu a relaxu Predná Huta a regionálne turistické centrum Kozí vrch. Funkčne bude zóna vytvárať nástup do stredísk Slovenského raja, do Novoveskej Huty a do priestoru Teplička.

Ďalší rozvoj vybavenosti pre oddych, relax, šport a zábavu obyvateľov mesta a jeho návštevníkov a tiež vybavenosti zvyšujúcej turistickú atraktivitu Spišskej Novej Vsi v hraniciach jej zastavaného územia je potrebné zabezpečiť nasledovne (prehľad v tab. RCR-1) :

10.2.4.1.1. Mestská rekreačná zóna „CENTRUM MESTA“ (okrsok A)

Hlavnú pozornosť je potrebné zamerať na využitie historického, kultúrneho a obslužného potenciálu jestvujúcej zástavby, na zvyšovanie kvality a sortimentu ponuky a na reanimáciu vnútorných častí staršej zástavby.

Pri optimálnom trende rozvoja (plán) je potrebné hlavne:

- Dokončiť výstavbu novej obchodno-administratívnej časti centra mesta medzi Elektrárenskou a Starosaskou ul., zabezpečiť pritom priebežnosť nábrežnej promenády pozdĺž Hornádu, zvýšiť jej atraktivitu vybudovaním obchodno-spoločenskej pasáže.
- Založiť regionálne Arborétum pri Brusníku, priestorovo ho integrovať s jestvujúcimi zariadeniami a vybudovať tu Regionálny botanický park s botanickou záhradou, špecializovaným výstaviskom a návštevníckou vybavenosťou.

Pri progresívnom trende rozvoja (výhľad) je tiež možné:

- Prestavbu jestvujúcich zariadení a využitie voľných plôch na Markušovskej ceste zamerať na dobudovanie novej administratívno-turistickej časti mesta, s vyšším štandardom obslužnej vybavenosti.

10.2.4.1.2. Mestská rekreačná zóna „NÁBREŽIE HORNÁDU“ (okrsky A, B, C, F)

Hlavnú pozornosť treba zamerať na využitie cez mesto pretekajúceho vodného toku Hornádu a prírodných daností i civilizačných aktivít na jeho nábreží, na skultúrne a zatraktívnenie tohto prostredia a na vytvorenie štruktúry rekreačnej a turistickej vybavenosti prepájajúcej mesto s nástupom do Slovenského raja a do priestoru Markušovce.

Pri optimálnom trende rozvoja (plán) treba hlavne:

- Dobudovať už sčasti založený park Mier na Regionálny park oddychu a zábavy, so špecializovanými areálmi pre oddych, relax a šport, kultúru a zábavu, s vysokoštandardnou vybavenosťou atraktívnou aj pre návštevníkov mesta a turistov.
- Modernizovať a zatraktívniť Mestský park oddychu a zábavy Sad Mládeže, rozšíriť ho o novú vodnú nádrž na Hornáde s nábrežím a priestorovo i funkčne doň integrovať aj areál s futbalovým štadiónom ŠK Tatran. Jestvujúcu zoologickú záhradu postupne premiestniť do navrhnutého Regionálneho prírodného parku Kúdelník, kde budú lepšie priestorové možnosti.
- V meandri Hornádu, v okrsku F založiť a postupne uvádzať do prevádzky Regionálny prírodný park Kúdelník s premiestnenou zoologickou záhradou a rozšíriť ju o prírodnú expozíciu regionálnej fauny. Prírodnú zeleň využiť na vytvorenie oddychového areálu s vodnými plochami. Vybudovať vstupný areál s obslužnou vybavenosťou.

- Zachovať zvyšky pôvodného toku Hornádu so sprievodnou zeleňou v okrsku C a vybudovať tu Mestský prírodný park pri Vyšnej Hati, pokrývajúci potreby oddychu a relaxu pre nové obytné súbory v okrsku. Park bude prepájacím článkom medzi rekreačnými aktivitami mesta a obce Smižany, s nástupom do Slovenského raja.

Pri progresívnom trende rozvoja (výhľad) bude potrebné:

- Regionálny prírodný park Kúdelník rozšíriť o asanované a revitalizované plochy skládok za Hornádom. Nové plochy využiť podľa aktuálnej potreby, napr. ako regionálny skanzen, minisvet a na iné vhodné návštevnícke atraktivity a podujatia.

10.2.4.1.3. Mestská rekreačná zóna „PRI BRUSNÍKU“ (okrsok E, G, J)

Budúci aktuálny aj výhľadový rozvoj mesta predpokladá, že tok Brusníka so sprievodnou zeleňou sa stane súčasťou zastavaného územia. Hlavnú pozornosť treba venovať zachovaniu jeho prírodného charakteru a využitiu pre rekreačné a relaxačné účely formou vytvorenia novejestskej rekreačnej zóny, do ktorej sa začlenia aj oddychové, relaxačné, športové a návštevnícke aktivity v okolitej zástavbe.

Pri optimálnom trende rozvoja (plán) treba hlavne:

- Vytvoriť Okrskové prírodné parky Pri Brusníku 1 a Pri Brusníku 2 v okrsku G, s oddychovými a relaxačnými plochami a s areálmi zdravia, využívajúce kultivovanú prírodnú zeleň a vodný tok Brusníka.
- Vybudovať Okrskový park oddychu a zdravia Smižianska Roveň v okrsku E, s oddychovými a relaxačnými plochami v okrasnom parku pri obytnom súbore a s areálom zdravia v rozšírenej a kultivovanej prírodnej zeleni pri toku Brusníka.
- Vybudovať nový mestský Športový areál v okrsku E, so športovým štadiónom, doplňujúcimi športovými plochami a vybavenosťou a s menším areálom zdravia začleneným do prírodnej zelene pri toku Brusníka.
- Založiť a postupne rozširovať Obchodno-výstavný areál Modrý Vrch v okrsku G, funkčne ho členiť na sektory: obchodno-logistický, výstavnícky a sektor vybavenosti, s doplňujúcou okrasnou i prírodnou parkovou a tiež izolačnou zeleňou.

Pri progresívnom trende rozvoja (výhľad), v súvislosti s navrhnutým rozvojom obytných súborov G2 a vybavenosti v okrsku J, sa javí potreba:

- Vybudovať v okrsku G ďalší Okrskový park oddychu a zdravia Dlhé Hony, s oddychovými a relaxačnými plochami na okrajoch obytného súboru a s areálom zdravia v parku vyplňajúcom nezastaviteľnú prieluku obytného súboru.
- V rámci vyššej a špecifickej vybavenosti v okrsku J v prípade aktuálnosti vybudovať Centrum služieb pre motoristov so širokým sortimentom vybavenosti. Funkčne doň začleniť aj oddychové a výhliadkové miesto pri Sv. Trojici.

10.2.4.1.4. Mestská rekreačná zóna „TARČA – KOZÍ VRCH“ (okrsok B, D, K, L)

Vodné toky Holubnice a Hlinice so sprievodnou zeleňou, záhradkárskymi lokalitami a s už vybudovanými športovými a relaxačnými areálmi a aktivitami si vyžadujú ich priestorovú a funkčnú integráciu a začlenenie do štruktúry novejestskej zóny zotavenia. Hlavnú pozornosť treba venovať zachovaniu prírodných prvkov a ich optimálne zosúladenie s novými organizačnými štruktúrami, ktoré spájajú mesto s jeho hlavným rekreačným zázemím v priestore Novoveskej Huty.

Pri optimálnom trende rozvoja (plán) je potrebné hlavne:

- Vybudovať Okrskový park oddychu a zdravia pri Holubnici, nadväzujúci na záhradkársku osadu Tarča a Okrskový prírodný park, ktorý ho bude spájať s jazdeckým areálom. V parku oddychu umiestniť areál zdravia. Maximálne využiť jestvujúcu prírodnú zeleň.
- Založiť a postupne rozširovať Mestský prírodný park v okrsku L medzi obytnými súborami a novým cintorínom. Štrukturálne ho budovať ako nástup do lesoparku. Pri vstupnej časti do cintorína umiestniť areál špecifickej vybavenosti.
- Vybudovať Regionálne turistické centrum Kozí vrch, s komplexnou vybavenosťou, dopravne priamo napojené na južný cestný okruh, na turistickú magistrálu do Prednej a Novoveskej Huty a na nový nástup do priestoru Čingova.
- Rozšíriť areál zimných lyžiarskych športov Rittenberg a vybudovať tu nové celomestské Stredisko športu a relaxu Predná Huta. Umiestniť v ňom sánkársky svah, športový a relaxačný areál, branno-výcvikový a kynologický areál, piknikové miesta a rozptylové plochy. Podstatne zvýšiť štandard vybavenosti.
- Súčasnú chovateľskú osadu postupne transformovať na obytnú zástavbu rodinných domov, prípadne aj s možnosťou ich dvojúčelového obytno-rekreačného využívania.

Pri progresívnom trende rozvoja (výhľad) bude potrebné:

- Rozšíriť Okrskový park oddychu a zdravia pri Holubnici o nové areály pre relax a zábavu na plochách jestvujúcej záhradkárskej osady Tarča. Zabezpečiť tak prepojenie zóny Tarča – Kozí vrch so zónou Nábrehie Hornádu a zvýšenie rekreačnej a návštevníckej atraktivity celej južnej časti mesta.
- Súbežne s výstavbou nových obytných súborov v okrsku L pre potrebu ich obyvateľov vybudovať nový Okrskový park oddychu a zdravia Suché Pole. Zároveň dobudovať aj Mestský prírodný park pri cintorínoch a jeho vybavenosť.

10.2.4.2. Rekreačné zázemie mesta

Krajinné prostredie, v ktorom sa mesto nachádza, umožňuje už v súčasnosti jeho aktívne rekreačné využitie na severnom, ale hlavne na južnom a juhozápadnom okraji zastavaného územia. Na severe mesta prímestskú rekreačnú zónu tvoria záhradkárske osady a rozľahlé lúčne a lesné plochy, považované za budúci lesopark Blaumont. Na južnom okraji mesta sa prímestská rekreačná zóna vytvára nad údolím Holubnice pri Ferčkovciach a v lokalite pod Šulerlohom, kde je tiež záhradkárska osada a menší nefunkčný rybník. Na juhozápadnom okraji mesta sa ťažiskom rekreačnej zóny môže stať vodná nádrž na Hlinici a jej okolie susediace s chatovou aglomeráciou Košiarny Briežok, ktorá je už v k.ú. Smižany. Potenciálnou rekreačnou danosťou mesta je v závere údolia Holubnice, pod masívom Muráňa položená osada Novoveská Huta. Tu založené rekreačné aktivity v súčasnosti stagnujú, okolie sídla sa využíva len ako výletné miesto, spojené s mestom pohybovými trasami (cestička zdravia, cyklotrasa). Potreba vybudovať tu sídelné stredisko rekreácie a turizmu vyplýva z nutnosti revitalizovať, kultivovať a hospodársky efektívnejšie využiť túto unikátnu historickú časť mesta.

V budúcom období bude potrebné dobudovať a funkčne integrovať všetky tri prímestské rekreačné zóny a efektívne využiť rekreačný priestor v údolí Holubnice, s ťažiskom vyššej vybavenosti v Novoveskej Hute. So susednými obcami Smižany, Iľašovce, Teplička a Harichovce bude potrebné koordinovať využitie priestorov Blaumont, Červený jarok a Pod Tepličkou.

Ďalší rozvoj turistického a rekreačného zázemia Spišskej Novej Vsi treba zabezpečovať takto (prehľad v tab. RCR-1):

10.2.4.2.1. Prímestská rekreačná zóna „SEVER (Blaumont)“

Možnosti rekreačnej zóny sú vzhľadom na charakter krajiny, energetické koridory a vlastnícke vzťahy obmedzené na rozvoj záhradkárstva a na pohybové aktivity. Hlavnú pozornosť treba zamerať na funkčne efektívne hospodársko-rekreačné využitie členitého územia za nemocnicou a svahovo exponovaných plôch výšiny Studenec. Je nutné vypracovať štúdiu, alebo generel tejto zóny a konkretizovať spôsob využitia a ochrany celého územia. Pritom sa musí zachovať jeho dostatočná priechodnosť pre navrhované pohybové trasy. Jestvujúce záhradkárske lokality je možné ponechať v súčasnej podobe. Ostatné funkčné plochy, s výnimkou nového Areálu zdravia a relaxu, budú mať špecifický hospodársko-rekreačný charakter. Mali by tiež kompenzovať likvidáciu niektorých záhradkárskych osád v zastavanom území mesta.

Pri optimálnom i progresívnom trende rozvoj treba usmerňovať takto:

- Záhradkársku lokalitu Blaumont treba zachovať, v prípade súhlasu obce Harichovce ju rozšíriť na jej k.ú. Okrajové časti lokality, kontaktné s novou obytnou zástavbou je možné využiť aj na obytno-rekreačné účely. Nové rodinné domy v tejto obytnej zástavbe môžu mať dvojúčelové obytno-rekreačné využitie.
- Záhradkársku lokalitu Studenec možno zachovať, prípadne aj rozšíriť o príľahlé hospodársko-rekreačné funkčné plochy.
- Územie medzi novou zástavbou súboru G2 a okrajom lesa treba štrukturalizovať ako sústavu plôch hospodársko-rekreačného využitia a prírodnej parkovej zelene. V nej, nadväzne na areál nemocnice a príľahlé okraje lesa treba vybudovať špecifický Areál zdravia a relaxu.
- Okraje lesa na výšine Blaumont začleniť ako lesopark, alebo rekreačný les do štruktúry plôch s hospodársko-rekreačným využitím. V tomto lesnom koridore viesť pohybové pešie, prípadne aj cyklo a jazdecké trasy. Ich východiskom bude Areál zdravia a relaxu a cieľom turisticky atraktívne lokality pri Harichovciach, Iľiašovciach a Smižanoch.

10.2.4.2.2. Prímestská rekreačná zóna „JUH (Šulerloch)“

Zóna umožňuje pokryť široké spektrum rekreačných a turistických aktivít. Obmedzené možnosti Blaumontu si vynucujú v tejto zóne, na výšine Pieskovec, založiť a vybudovať aj ťažiskový lesopark mesta. Hlavnú pozornosť treba zamerať na dobudovanie a kvalitatívny rozvoj už založených lokalít prímestskej rekreácie pri Šulerlochu a Prednej Hute. Zároveň treba pristúpiť ku komplexnej reštrukturalizácii prírodného prostredia, zameranej na zvýšenie rekreačnej a stetickej hodnoty zóny. V lokalite Šulerloch treba preferovať aktivity výletného charakteru pre rodiny s deťmi a vytvoriť tu cieľové miesto prechádzkových trás v lesoparku a pohybových trás medzi strediskom Predná Huta a rekreačnými aktivitami pri Tepličke.

Pri optimálnom i progresívnom trende je budúci rozvoj potrebné usmerniť takto:

- Pri terajšej záhradkárskej lokalite Šulerloch treba obnoviť vodnú plochu (rybník), dobudovať výletný areál a areál pre detské hry a športy. Funkčne začleniť aj príľahlé terénne útvary s jaskyňou. Lokalitu klasifikovať ako základňu prímestskej rekreácie a cieľové výletné miesto lesoparku a nových obytných súborov v okrsku L a tiež pohybových trás medzi Prednou Hutou a Tepličkou.
- Jestvujúce pohybové a turistické trasy treba doplniť novými, hlavne cyklo a jazdeckými trasami. Ich východiská budú v okrajových častiach vnútromestských rekreačných zón, hlavne pri cintorínoch, Pod skalou a na Prednej Hute, medziľahlým cieľom bude základňa Šulerloch a smerovým cieľom Teplička, Hnilčík a Novoveská Huta.

10.2.4.2.3. Prímestská rekreačná zóna „ZÁPAD (Hlinica)“

Zóna vytvára predpoklady pre aktívnejšie priame funkčné prepojenie mesta s príslušnými rekreačnými útvarmi pri ústí Prielomu Hornádu a pre zlepšenie postavenia Spišskej Novej Vsi ako hlavného východiskového a vybavenostného centra pre príslušnú, turisticky najatraktívnejšiu časť Slovenského raja. Výrazným rozvojovým impulzom zóny je vybudovanie turistického centra a chovnej a výcvikovej jazdeckej základne v okrsku K a vytvorenie novej, viacúčelovej vodnej nádrže na Hlinici. Tieto nové danosti a jestvujúci komplex záhradkárskych osád Červený jarok, ktorý na k.ú. Smižany prechádza do rekreačného strediska Košiarny Briežok si vyžadujú hlavnú pozornosť zamerať na priestorovú a funkčnú integráciu a optimalizáciu terajších a nových daností zóny.

Pri optimálnom i progresívnom trende treba rozvoj zamerať na:

- Chovnú a jazdeckú základňu Kozí vrch, ktorej stavebná časť s jazdeckou halou bude v okrsku K, pri turistickom centre treba orientovať na využitie priestoru medzi Holubicou a Hlinicou (4). Jazdecké a poľahové trasy viesť v smere Novoveská Huta, Smižianska Maša a údolím Hlinice na juh.
- Stredisko oddychu a relaxu pri vode na uvažovanej vodnej nádrži Hlinica treba postupne budovať tak, aby vybavenosť a plážové plochy boli na južnej strane nádrže. Severnú ponechať ako refúgium vodnej fauny a rybársky revír. Vodné športy obmedziť na člnkovanie.
- Záhradkársku lokalitu Červený jarok ponechať bez zmien, s primeranou inováciou a skvalitňovaním služieb.

10.2.4.3. Rekreačný priestor SPIŠSKÁ NOVÁ VES – NOVOVESKÁ HUTA

Rekreačný priestor zahŕňa celé údolie Holubnice a príslušných výšin v južnej časti územia mesta. Ťažiskovou aktivitou rekreačného priestoru je miestna časť Spišskej Novej Vsi, bývalá banícka a hutnícka osada Novoveská Huta, ktorá po dobudovaní navrhutej vybavenosti získa charakter sídelného strediska rekreácie a turi mu vyššieho významu. Osada sa už v minulosti využívala ako rekreačné zázemie Spišskej Novej Vsi, boli tu tzv. mestské kúpele. Neskôr, po obnovení ťažby nerastných surovín, bola táto funkcia osady potlačená a nastúpilo obdobie krajinárskej a urbanistickej deštrukcie sídla i jeho prírodného prostredia. Pôvodne zalesnené svahy výšin sú v miestach banskej a povrchovej ťažby nerastných surovín značne pozmenené haldami a ťažobnými lomami. V súčasnosti sa ešte ťaží a v závode na severnom okraji sídla upravuje sadrovec. Hlavnou rekreologickou danosťou priestoru je unikátne horské prostredie masívu Muráňa s prírodnou rezerváciou, úzke trávnaté údolia s tokom Holubnice a Suchohorského potoka a s príslušnou výšinou Suchá hora, poznačenou banskou činnosťou. Hlavne samotné sídlo Novoveská Huta s dosť zachovanou pôvodnou kompozíciou a architektúrou horskej baníckej osady a s čiastočne už vybudovanou obslužnou a rekreačnou vybavenosťou je rekreologicky potenciálne a zaujímavé.

Kontraverzné faktory ako úpadok banskej ťažby, narušenie krajinného prostredia, výskyt škodlivých zón, ale aj vysoká rekreologická hodnota osady a jej výhodná poloha na ceste II/533, ktorá spája Spiš s údolím Hnilca a s Gemerom, si vynútili stanoviť novú perspektívnu nosnú funkciu tejto urbanisticky izolovanej časti mesta. Po náležitom posúdení rozhodujúcich územných a spoločenských faktorov boli potvrdené zámery podporiť tu rozvoj rekreačnej funkcie a postupne vybudovať sídelné stredisko rekreácie a turizmu.

Koncepcia strediska Novoveská Huta je založená na čiastočnom rekreačnom využití terajšieho, sčasti rozšíreného zastavaného územia sídla a na plnom rekreačnom a turistickom využití jeho okrajov, hlavne údolia Holubnice v lokalite Rybníky a výhľadovo aj priľahlých svahov výšiny Suchá Hora. Pre rekreačné účely sa sčasti využije aj pod výšinou umiestnený areál fy Uranpres. Ťažiskový problém bezkolízneho dopravného prístupu do lokality Rybníky sa rieši návrhom južného cestného obchvatu po pôvodnej účelovej komunikácii, s napojením na cestu II/533 v údolí Suchohorského potoka.

Do strediska Novoveská Huta sa funkčne začlení aj chatová lokalita Medvedia Dolka. Ako samostatná funkčná jednotka zostane turistická základňa Vojtechova Samota v závere údolia Holubnice. V obidvoch lokalitách sa predpokladá len ich kvalitatívny rozvoj bez nárastu kapacít.

Z hľadiska fungovania strediska Novoveská Huta ako územnej časti Spišskej Novej Vsi i ako ťažiskového rekreačného zázemia mesta je dôležité aj využitie údolia Holubnice medzi Hutou a Ferčekomcami. Tu popri hlavnej cestnej spojnici treba viesť aj kombinovanú turistickú magistrálu, združujúcu pešie, bežecké, cyklo, jazdecké, poľahové a prípadne aj iné relaxačné a športové trasy.

Využitie rekreačného priestoru Novoveská Huta a jeho rekreačných útvarov a aktivít treba regulovať takto:

Pri optimálnom trende rozvoja (plán):

- Sídlnú časť Novoveskej Huty postupne prispôbiť na sídelno-rekreačnú funkciu. Rekreačné bývanie ponúkať v rodinných domoch, rekreačných chalupách, penziónoch a v horskom hoteli. Areál Pri jedlici modernizovať ako mototuristickú základňu. Dobudovať a kvalitatívne vylepšiť občiansku vybavenosť, s dôrazom na obchodné, obslužné, spoločenské a kultúrne zariadenia. Novú obytnú zástavbu na okrajoch sídla, hlavne v lokalite Rybníky, orientovať aj na rekreačné bývanie, časť areálu fy Uranpres prebudovať na špecifický športový areál s vysokým štandardom zariadení a vybavenosti.
- Rekreačno-turistickú časť v lokalite Rybníky funkčne členiť na areál ubytovacej a obslužnej vybavenosti, areál športu a zábavy a areál oddychu a relaxu. V areáli vybavenosti uvažovať len s krátkodobým turistickým ubytovaním. V športovom areáli umiestniť komplex relaxačných, rekondičných a športových zariadení, s celoročným využitím a samostatný sektor pre hry a zábavu detí. V prírodnom prostredí záveru údolia vytvoriť areál oddychu a relaxu, s piknikovými miestami a prechádzkovými trasami. V centrálnej časti strediska obnoviť viacúčelové vodné plochy resp. pstruhové rybníky. Jestvujúce rybné hospodárstvo začleniť ako poznávaciu a športovú aktivitu. Podobne využiť aj priľahlé poľovné revíry.
- V stredisku Novoveská Huta vytvoriť záchytný bod (parking) pre turistickú magistrálu zo Spišskej Novej Vsi a nástupné miesto pre horské pešie, cyklo a jazdecké trasy do základne Vojtechova Samota a turistické trasy na Suchú Horu a Muráň.
- Turistickú základňu Vojtechova Samota modernizovať. Dobudovať relaxačnú a oddychovú vybavenosť a vybavenosť cieľového miesta cestných pohybových trás.
- Pohybové terénne trasy prichádzajúce po turistickej magistrále zo Spišskej Novej Vsi do lokality Rybníky usmerniť takto: mototrasu ukončiť v stredisku, ostatné viesť do základne Vojtechova Samota a v nej ukončiť cestnú, cyklo, jazdeckú a poľahovú trasu. Ďalej viesť len pešie turistické a horské cyklotrasy.
- Chatovú lokalitu Medvedia Dolka ponechať bez zmeny, prípadne dobudovať vybavenosťou na výletné (piknikové) miesto strediska.

Pri progresívnom trende rozvoja (dlhodobý výhľad):

- V prípade aktuálnosti obnoviť kúpeľné tradície Novoveskej Huty a umiestniť tu špecializované zariadenie (sanatórium, kúpeľný dom a pod.) s orientáciou na rehabilitáciu, regeneráciu

a zdravotnú prevenciu. Podľa možnosti využiť pre to zvyšujúcu časť areálu fy Uranpres a priľahlý, športový areál, s ktorého vybudovaním uvažuje koncepcia ÚPN mesta už v skoršom, optimálne rozvojovom období.

- Rekreačno-turistickú časť strediska v lokalite Rybníky rozšíriť o areály zimných športov a s tým súvisiacu turistickú základňu na chrbáte Suchej Hory. Areál zjazdových lyžiarskych športov so sedačkovou lanovkou situovať na banskou ťažbou zmenených plochách severného svahu Suchej Hory (Spúšťadlo). Areál bežeckých lyžiarskych športov vytvoriť s využitím jestvujúcich lesných ciest na chrbáte Suchej Hory. Pri vrcholovej stanici sedačkovej lanovky vybudovať turistickú základňu s vybavenosťou pre obidva areály. Na zasnežovanie využiť zdroj vody v opustenom banskom lome na výšine. Po jestvujúcich lesných cestách súbežne s lyžiarskou zjazdovkou, alebo v nadväznosti na športový areál Uranpres vybudovať aj sánkársku dráhu.
- Vybudovať špecifický prírodno-historický náučný chodník Novoveská Huta – Muráň s dôrazom na nerastné surovinové bohatstvo horského masívu, históriu jeho využitia a s tým súvisiaci vznik a vývoj Novoveskej Huty a vplyv na hospodárstvo a rozvoj samotného mesta Spišská Nová Ves.

10.2.4.4. Rekreačný priestor TEPLIČKA – POD TEPLIČKOU (časť k.ú. Spišská Nová Ves)

Rekreačný priestor vyplňa údolie toku Teplický Brusník a svahy medzi údolím a obcou Teplička, s výšinou Čierna hora. Na územie Spišskej Novej Vsi zasahuje len okrajovo, pri vyústení toku do Hornádu, za obytným súborom Pod Tepličkou a pri výšine Čierna Hora. Hlavným rekreačným útvarom v priestore je chatová osada Pod Tepličkou. Osada má predpoklady dobudovania na stredisko prímestskej rekreácie. Na jej okraji, v k.ú. mesta treba vybudovať obslužnú vybavenosť, výletné a piknikové miesta a špecifické relaxačné plochy. V mieste obslužnej vybavenosti treba ukončiť cestné pohybové trasy a tiež terénne trasy z Novoveskej Huty. Pri skupine chat za obytným súborom Pod Tepličkou treba vyústiť pohybové terénne trasy z Prednej Huty a zo Šulerlochu. Pozdĺž toku Hornádu a na samotnej rieke je možné vytvoriť sústavu pohybových trás spájajúcich Spišskú Novú Ves s Markušovcami.

10.2.4.5. Rekreačný priestor „HNILČÍK“ (okraj k.ú. Spišská Nová Ves)

Rekreačný priestor sa dotýka územia mesta len okrajovo. Neďaleké turistické základne Gretla a Grajnár majú význam hlavne ako cieľové miesta pohybových trás zo Spišskej Novej Vsi a z Novoveskej Huty do západnej časti Volovských vrchov a do údolia Hnilca.

11. DOPRAVA

11.1 Širšie dopravné väzby a napojenie mesta na dopravné trasy vyššieho významu.

11.1.1. *Cestná doprava*

11.1.2. *Železničná doprava*

11.1.3. *Dopravná vzdialenosť a časová dostupnosť*

11.2. Dopravné riešenie

11.2.1. *Železničná doprava*

11.2.2. *Cestná doprava / automobilová dynamická, automobilová statická, hromadná SAD*

11.2.3. *Letecká doprava*

11.2.4. *Cyklistická doprava*

11.2.5. *Pešia premávka*

11.1. Širšie dopravné väzby a napojenie mesta na dopravné trasy vyššieho významu

Okresné mesto Spišská Nová Ves a jeho katastrálne územie leží takmer v ťažisku okresu - v jeho severnejšej časti. Okres je severne tangovaný hlavným cestným koridorom, ktorým je cesta č. I/18 celoslovenského až medzinárodného významu ako cesta E – 50. Priamo mestom a okresom prechádza celoštátna dráha, železničná trať Čierna nad Tisou – Žilina, medzinárodného významu (E – 40).

11.1.1. Cestná doprava

Cesta I/18 je západovo-východným koridorom Slovenska, zaradený pre výhľad ako diaľničný ťah D1. Je súčasťou medzinárodnej cestnej siete európskeho významu ako cesta E – 50.

Hlavné cestné dopravné osi okresu tvoria cesty II. triedy, ktoré sú napojené na hlavný dopravný koridor – cestu č. I/18.

V smere západ – východ vedie cesta II/536 Spišský Štvrtok – Spišská Nová Ves – Spišské Vlachy. Táto dopravná os okresu tvorí spojnicu spolu s cestou II/547 ciest I/18 a I/50 a umožňuje cestné dopravné prepojenie územia Spišská Nová Ves s krajským sídlom Košice a smerom západným s okresom Poprad a jeho rovnomenným okresným mestom.

Severo-južnú dopravnú os okresu tvorí cesta II/533 Rožňava – Spišská Nová Ves – Levoča. Je spojniciou ciest I/67 a I/18 (D1).

Z hľadiska výhľadového obdobia má cesta II/536 spolu s cestou II./547 význam hospodársky, v prepojení okresov Poprad, Spišská Nová Ves, Gelnica, Košice okolie a spojenia významných miest Popradu, Spišskej Novej Vsi a krajského sídla Košíc. Územný plán VÚC Košického kraja navrhuje úsek cesty II/536 a II/547 zaradiť do siete ciest I. triedy, v požadovanej kategórii S – 11,5 / 70 (80). Dôvodom je očakávaný nárast radiálnej dopravy do okresných miest a nárast dopravy do krajského sídla Košice, z uvedených okresov. Očakávaný je aj nárast rekreačnej dopravy z oblasti Hnileckej a Hornádskej doliny a rekreačnej oblasti vodnej nádrže Ružín.

Cesta II/533 v úseku Spišská Nová Ves – Levoča resp. prepojenie cesty II/536 s cestou I/18 vo výhľadovom období prevezme funkciu diaľničného privádzača na diaľnicu D1. Celý úsek cesty II/533 má hospodársky a rekreačný charakter, najmä v úseku Spišská Nová Ves – Hnilec. Očakávaný nárast dopravy pokryje kapacitu cesty v kategórii S – 9,5 / 60 (70).

Pre širšie dopravné väzby vo vzťahu k riešenému územiu má význam doplnková cestná sieť ciest III. triedy, a to hlavne cesta: III/5365 Spišská Nová Ves – Markušovce – Rudňany – Poráč, II/018165 Spišská Nová Ves – Iliašovce – Kurimany – I/18. Cesty pre výhľad musia spĺňať podmienky STN 736101 minimálnej kategórie S 7,5 / 60 (50).

11.1.2. Železničná doprava

Celoštátna dráha - železničná trať Čierna nad Tisou - Žilina prechádzajúca mestom je podľa medzinárodných dohôd a uznesením vlády č.166/1993 zaradená do medzinárodných tratí s číslom C – E40, ako tranzitný koridor č.V., podľa európskych dohôd AGC, AGTC, TEN a TER. Pre výhľadové obdobie Železnice Slovenskej republiky plánujú modernizáciu tejto trate so zvýšením rýchlosti vlakov na min. $V=120$ km/h. V súčasnosti je spracovaná technická štúdia „Modernizácia trate Bratislava - Žilina – Košice, schválená protokolom GR ŽSR zo dňa 15. a 30. 05. 1996. Modernizácia železničnej trate spočíva hlavne v prestavbe smerových oblúkov na 120 km rýchlosť.

Regionálna dráha – železničná trať Spišská Nová Ves – Levoča má význam hospodársky na miestnej úrovni katastrálnych území Spišská Nová Ves, Harichovce a Levoča.

11.1.3. Dopravná vzdialenosť a časová dostupnosť

Mesto Spišská Nová Ves leží v západnej časti Košického kraja. Jeho vzdialenosť a časová dostupnosť do krajského sídla Košíc bude nasledovná:

vzdialenosť -	cesta	79 km
	železnica	75 km
časová -	osobné auto	65 – 70 min
	autobus	100 – 105 min
	železnica - osob.vlak	90 – 92 min
	- rýchlik	56 min

Vybudovaním diaľnice by vzdialenosť do Košíc cestnou dopravou predstavovala 90 – 95 km a časová dostupnosť do krajského sídla osobným autom by predstavovala pri $V=80-90$ km/h, čas 70 min. Diaľnica nebude mať pre mesto Spišská Nová Ves vo vzťahu ku krajskému sídlu prevládajúci význam z hľadiska individuálnej dopravy osobnej, skôr z hľadiska dopravy nákladnej.

11.2. Dopravné riešenie

11.2.1. Železničná doprava

11.2.1.1. Charakteristika východísk

Mestom prechádza celoštátna dráha – dvojkolajná železničná trať Čierna nad Tisou – Žilina, prevádzkovaná závislou trakciou (elektrifikovaná), medzinárodného významu.

Zo železničnej stanice odbočuje regionálna dráha – železničná trať Spišská Nová Ves – Levoča, prevádzkovaná nezávislou trakciou. (Obe trakcie sú motorové).

Železničná stanica Spišská Nová Ves je II. kategórie, stanicou zmiešanou podľa povahy práce. Podľa prevádzkovej povahy je stanicou vlakotvornou, konečnou a medziľahlou. Koľajisko pre osobnú a nákladnú dopravu je spoločné. Počet koľají je 35. Výpravná budova stanice slúži nákladnej a osobnej doprave.

a/ Osobná doprava

Zariadenie pre cestujúcu verejnosť má 4 nástupištia, z toho 3 sú nekryté. Prechody k týmto nástupištiam sú úrovňové. Ostatné zariadenia služieb majú svoje potrebné základné vybavenie. Napriek rekonštrukcii prijímacej budovy v 80-tych rokoch zariadenie osobnej dopravy nespĺňa požiadavky modernizácie a kvality služieb železničnej dopravy pre cestujúcu verejnosť. Predovšetkým úrovňové prepojenie nekrytých nástupíšť je v súčasnosti – najmä z hľadiska bezpečnosti cestujúcich – organizačne nevyhovujúce.

V osobnej doprave je zaznamenaná stagnácia v počte prepravovaných osôb.

Počet osobných vlakov v súčasnosti (priemer za 24 hod.):	- Tranzitné	54
	- Východiace	18
	- Končiace	17

b/ Nákladná doprava

Nákladové manipulácie s účasťou železničnej dopravy sú vykonávané v nákladovom obvode (NO) žel.stanice Spišská Nová Ves (na zariadeniach ŽSR) a na vlečkách (neželezničné zariadenia) z nej zapojených.

*Nákladový obvod

V súčasnosti je nakládka a vykládka tovarov z a na železničné vozne vykonávaná:

- v priestore východne od výpravnej budovy železničnej stanice, ohraničenom z južnej strany ulicou Fabiniho (na koľajach č. 7,9,11 a bočno-čelnej rampe);
- v priestore severnej časti stanice na odvrátenej strane od výpravnej budovy (koľaje č.30-38 a bočno-čelná rampa).

Počet nákladných vlakov v súčasnosti (priemer za 24 hod.):	- Tranzitné	44
	- Východiace	21
	- Končiace	37

*Vlečková doprava

Zo stanice odbočujú nasledovné počty vlečkových koľají: - priamo zo stanice 12 vlečiek

- zo širšej trate 3 vlečky

V nákladnej doprave je zaznamenaný výrazný pokles dopravy na vlečkách v dôsledku zníženia výroby v priemyselných podnikoch.

11.2.1.2. Návrh riešenia

a/ Modernizácia železničnej trate Košice – Žilina

Železničná trať zaradená do medzinárodných dohôd AGC a AGTC je súčasťou medzinárodného (krétskeho) železničného koridoru č.V. Navrhovaná traťová rýchlosť v rámci riešeného územia – 120 km/hod vyžaduje zväčšenie polomerov oblúkov v úseku Spišská Nová Ves – Markušovce, čo následne vyžaduje posun koľají smerom do vnútra týchto oblúkov.

Z hľadiska riešenej modernizácie koridoru v stanici Spišská Nová Ves sú predpokladané koľajové úpravy vyplývajúce zo zvýšenej traťovej rýchlosti a z výstavby nástupísk (zastrešenie) pre osobnú dopravu s mimoúrovňovým prístupom cestujúcich. Nepredpokladajú sa koľajové úpravy vyžadujúce záber plôch mimo obvod stanice.

V dlhodobom rozvoji ŽSR je potrebné územne zabezpečiť plochu pre výstavbu novej prijímacej budovy v polohe bližšie k autobusovej stanici a pre tento potenciálny koncepčný zámer rezervovať priestor.

Z aspektu osobnej železničnej dopravy navrhujeme pre výhľadové obdobie železničnú zastávku pre osobné vlaky v priestore na juhu okrsku „F“. Zastávka bude mať vhodnú pešiu nadväznosť k linke hromadnej dopravy MHD, na južnú priemyselnú zónu a na urbanistický okrsok B – Tarča.

b/ Nákladové manipulácie

V návrhovom období je možné predpokladať, že časť zásielok v súčasnosti manipulovaných v nákladovom obvode (NO) sa presunie do navrhovaného terminálu kombinovanej dopravy (TKD) a do logistických centier (odhadom min. 30%) – vhodné podmienky pre zriadenie logistického centra sú predovšetkým v bývalom areáli Domácich potrieb. Preto je možné v návrhovom období predpokladať, že plošný rozsah súčasných zariadení nákladového obvodu bude postačujúci.

Umiestnenie časti NO východne od výpravnej budovy nie je z urbanistického hľadiska a vplyvu železničnej nákladnej dopravy na okolie (blízkosť obytných zón) vhodné. Pôvodný návrh vymiestnenia tejto časti NO ako zariadenie ŽSR do polohy vo väzbe na TKD v okrsku F je problematické, najmä z dôvodu značnej vzdialenosti od železničnej stanice. Preto je rozšírenie súčasného NO a vymiestnenie východnej časti NO navrhované do priestoru „Tri studničky“ vo väzbe na severnú časť NO.

c/ Vlečky

Z hľadiska návrhu riešenia je potrebné poukázať na vlečkový areál umiestnený juhovýchodne od železničnej stanice, zapojený do východného (košického) zhlavia stanice s hlavným vlečkárom – Mlynárensko-pekárenský a cestovinársky kombinát (MPCK) Sp.N.Ves (spoluužívatelia – Petra a.s. s nákladkou sádrovca umiestnenou pozdĺž ul. J.C. Hronského, Nový Domov holding a.s., Veliteľstvo železničného vojska, Geoekotechnika) s vlečkovou koľajou (vedenou v súbehu so železničnou traťou Čierna nad Tisou – Žilina), do ktorej je navrhované zapojenie areálu TKD a ďalších zariadení pre manipuláciu s využitím železničnej dopravy. Vzhľadom k nevhodnej polohe vlečky Petra a.s. s nákladkou sádrovca, je navrhované jej vymiestnenie do priestoru vo väzbe na TKD (okrsok F).

Zavlečkovanie závodu Embraco Slovakia je možné predĺžením súčasnej vlečky odbočujúcej zo širšej železničnej trate zo smeru Levoča (vlečka Piloimpregny a Agrochemického podniku), alebo jej rozvetvením. Vlečka bude musieť mimoúrovňove križovať cestu II/536.

d/ Kombinovaná doprava

Koncepcia rozvoja kombinovanej dopravy (KD) SR predpokladá umiestnenie TKD v rámci regiónov na báze podnikateľských aktivít. Vzhľadom k predpokladanému ekonomickému potenciálu regiónu, za postačujúci, v zmysle typového riešenia terminálov kombinovanej dopravy (schváleného MDPT SR), je možné považovať TKD typu III A, ktorého základné priestorové nároky a vnútorné typové riešenie sú v priloženej situácii dispozičného riešenia. V TKD sa predpokladá manipulácia so všetkými typmi nákladových jednotiek KD okrem prepravy v systéme Ro-La. Prepravu v systéme Ro-La je v prípade potreby možné realizovať na jednej z koľají pre vertikálnu prekládku. TKD má kapacitu v cieľovom stave 83 892 manip./rok (pri 2-smennej prevádzke), 19 manip./rok (2 mobilné prekladače).

TKD bude koľajovo zapojený do koľaje vlečky MPCK, ktorá je vedená v súbehu s traťovými koľajami.

11.2.2. Cestná doprava

11.2.2.1. Charakteristika východísk

Automobilová doprava

Katastrálnym územím a intravilánom mesta prechádzajú cesty II. a III. triedy, ktoré tu tvoria základ dopravného systému. Cesta II/533 sever – juh a cesty III. triedy 5615 a č. 5365 západ – východ vytvárajú cez centrum mesta pravouhlý dopravný križ, ktorý je základom dopravného systému mesta. Tento je doplnený prevažne pravouhlou sieťou zberných a obslužných komunikácií triedy B2 a C2. Cesta II/536 v súčasnosti čiastočne vybudovaná ako severný obchvat západ – východ tvorí severnú tangentu mesta (Radlinského ul.). Dopravný systém mesta možno charakterizovať ako radiálny, so severnou dopravnou tangentou (cestou II/536).

* Funkčné triedenie komunikácií (STN 736110)

Cesta II/533 je dopravnou osou mesta, funkčnej triedy zberná tr. B1. Cesty III. triedy v intraviláne sú zberné komunikácie triedy B2. Sieť zberných komunikácií tr. B2 dopĺňajú miestne komunikácie: Starosaská, Odborárov, Fabiniho, Levočská, Slovenská, Za Hornádom, Brezová, Sadová, Štúrovo nábr., Jilemnického, Wolkera, časť Leteckej, Palárikova, časť ul. F. Urbánka, ul Zimná a Letná.

Sieť zberných komunikácií je doplnená komunikáciami tr.C:

- tr. C2 sú spojovacie komunikácie, v prevažnej miere tvoria prepojenie zberných komunikácií;
- tr. C3 sú v prevažnej miere komunikácie s funkciou výlučne prístupovou. Komunikácie triedy B a C2 tvoria základnú komunikačnú sieť mesta.

Hodnotením funkčného triedenia a šírkového usporiadania uličnej siete mesta v zmysle STN 736110 je nutné konštatovať nasledovné:

- Prieťah cesty II/533 ako zberná komunikácia triedy B1 v intraviláne spĺňa podmienky STN minimálnej kategórie Mz 14. Nespĺňa však podmienky funkčnej úrovne, nakoľko v úsekoch ul. Gorkého a ul. Školská, mieša sa silne funkcia dopravná s funkciou obslužnou. Prieťah cesty II/536 severný obchvat, spĺňa podmienky len v novovybudovanom úseku od križovatky s II/533 po ul. Radlinského.
- Komunikácie triedy B2 v prevažnej miere nespĺňajú podmienky kategorizácie a ani funkčnej úrovne, aj keď pripustíme okrem dopravnej funkcie čiastočne funkciu obslužnú. Kategorizáciu a funkčnú úroveň spĺňajú len ulice Brezová, Mlynská, Za Hornádom, Slovenská a časť ulice Levočskej.
- Komunikácie triedy C prevažne spĺňajú podmienky STN pre funkčnú úroveň a kategorizáciu.

V časti Ferčkovce je komunikačná sieť vyhovujúca. V časti Novoveská Huta sú (až na cestu II/533) všetky komunikácie nevyhovujúce z hľadiska šírkového usporiadania a tiež povrchovej úpravy. Miestne komunikácie sú prašné, rozbité, celá sieť miestnych komunikácií je nevyhovujúca až zanedbaná. Nespevnené krajnice cesty II/533 v časti Novoveská Huta, ale aj Ferčkovce sú nevyhovujúce z hľadiska prieťahu intravilánom.

Intenzita automobilovej dopravy

Za účelom zistenia smerovania a objemov automobilovej premávky na komunikačnej sieti, v súčasnosti a po spracovaní prognózy dopravy aj vo výhľadovom období bola zhotoviteľom ÚPN mesta Spišská Nová Ves (ARCH/EKO s.r.o.) spracovaná v roku 1998 úloha „Analýza a prognóza automobilovej dopravy spolu so zaťažením komunikačnej siete“. Táto dopravnno-inžinierska dokumentácia bola nevyhnutným základným informačným podkladom pre riešenie konceptu cestnej dopravy na území intravilánu a v k. ú. mesta Spišská Nová Ves.

Výsledkom uvedenej úlohy je grafické a číselné spracovanie zaťaženia komunikačnej siete v počtoch vozidiel za 24 hod.

Stručné výsledky smerového prieskumu intenzity automobilovej dopravy v súčasnosti a v prognóznom období uvádza nasledovná tabuľka:

Triedenie dopravy podľa druhu a vozidiel**Tab. Dopr.č.1**

(Počet vozidiel v objeme za celé mesto vo voz./24 h.)

Vozidlá	Druh dopravy	v roku				
		1995	2015	I	2030	I
Osobné	Tranzit	2680	5206	1,94	6558	2,54
	Zdroj+ Cieľ	8020	15402	1,99	20666	2,58
	Vnútromestská	19890	35458	1,78	47525	2,39
	Spolu	32590	56065	1,83	74750	2,44
Tažké	Tranzit	693	934	1,35	1023	1,48
	Zdroj+ Cieľ	1553	2444	1,57	2524	1,62
	Vnútromestská	2841	3857	1,36	4220	1,48
	Spolu	5090	7235	1,42	7767	1,52
Všetky vozidlá		1995	2015	I	2030	I
	Tranzit	3370	6140	1,82	7581	2,25
	Zdroj+ Cieľ	9570	17846	1,86	23190	2,42
	Vnútromestská	22730	39315	1,73	51745	2,28
	Spolu	35676	63300	1,77	82516	2,31

Z uvedeného prehľadu vyplýva nasledovný podiel jednotlivých druhov dopravy:

Doprava tranzitná predstavuje len 9,4% v súčasnosti a 9,2% vo výhľadovom období z celkového objemu dopravy na území mesta. Ak posudzujeme dopravu len cez hranice mesta, objem tranzitnej dopravy predstavuje 26,0% v súčasnosti a 24,6% vo výhľadovom období. Objemy jednotlivých druhov premávky a ich vzájomné zastúpenie dokazuje, že mesto Spišská Nová Ves je mesto s prevládajúcou cieľovou a zdrojovou dopravou a veľkým objemom vnútromestskej dopravy na miestnej základnej komunikačnej sieti.

a) Podiel ťažkej dopravy:

	r. 1995	r. 2015	r. 2030
Doprava tranzitná	20,6%	15,2%	13,5%
Doprava Z + C	17,0%	13,7%	10,9%
Doprava vnútromestská	12,5%	9,8%	8,2%
S P O L U	14,4%	11,4%	9,4%

Podiel ťažkej dopravy v dopravnom prúde má klesajúcu tendenciu, čo je charakteristické vzhľadom na prudší nárast dopravy individuálnej osobnej a zodpovedá celoslovenskému vývoju. Intenzita automobilovej dopravy na základnej komunikačnej sieti v intraviláne dosahuje už v súčasnosti vysoké hodnoty.

Úseky ciest so značným dopravným zaťažením: Tab. Dopr.č.2

Názov ulice resp. č. cesty, názov úseku	Objem dopravy v sh. Voz. / 24 h	Objem za hodinu
Centrum mesta :		
Štefánikovo namestie	10876	1100
Duklianska ul. III./ 53615	9540	950
Elektrárenská ul. II./ 533	7294	780
Školská ulica II./ 533	7853	800
Letná ul. v jednom smere	4820	510
Zimná ul. II./533	4689	500
Starosaská ul.	5215	570
Ostatné mesto :		
ul. M. Gorkého II./533	6550	700
ul. M. Gorkého II./533	5760	620
Harichovská cesta II./536	6755	720
Výpadové cesty :		
II./536 Prieťah Smižany	4480	560
II./536 Smižany- výpad Poprad	4350	540
II./536 Výpad Krompachy	4197	520
II./533 Výpad Harichovce	3422	430
II./533 Výpad smer Ferčkovce	5830	730
II./533 Ferčkovce - N. Huta	3275	410

Hodnotenie fungovania dopravného systému :

Analýza narastajúcej automobilovej premávky vykazuje silný vzostup dopravy na hlavných cestných radiálach, ktoré smerujú priamo do centra mesta a jeho historicko – pamiatkovej zóny. Súčasný dopravný systém je radiálny a v minulosti vyhovoval urbanistickému usporiadaniu mesta. Mesto sa rozrástalo tak, ako mnohé iné sídelné útvary okolo hlavných komunikácií, na ktoré sa postupne napojovali samostatné sídelné útvary. Tak sa na hlavné radiály napojuje doprava vonkajšia tranzitná, zdrojová a vnútromestská. Pri narastaní objemov automobilovej dopravy dochádza k postupnému nežiadúcemu spomaľovaniu, k strate plynulosti premávky na hlavných zberných komunikáciách – radiálach a k prelínaniu funkcií dopravných, zberných a obslužných. Tým dochádza aj k ich kapacitnej vyčerpanosti.

V súčasnosti dochádza k rýchlemu narastaniu dopravy individuálnej osobnej a viacmenej k stagnácii dopravy nákladnej. Nevýhodou dopravného systému je stret dopravného kríža ciest II. a III. triedy v ťažisku centrálnej zóny mesta.

V meste prevláda doprava zdrojová a cieľová a spolu s vnútromestskou dopravou tvorí 80% – 85% všetkej dopravy na komunikačnej sieti, pri podiele dopravy tranzitnej max. 20% - 25%. Je zrejmé, že aktivizáciou pracovných aktivít a nárastom počtu obyvateľov sa zastúpenie dopravy cieľovej, zdrojovej a vnútromestskej ešte zväčší a podiel tranzitnej dopravy zmenší.

Súčasný dopravný systém, z neho vyplývajúce funkčné triedenie komunikácií a následná možná organizácia dopravy je príčinou kumulovania dopravy cez jadro centrálnej zóny po cestách II. III. triedy. Navyše tieto cesty pri svojej funkcii zbernej B1 a B2 musia plniť aj obsluhu príslušného územia, čo sa dá čiastočne pripustiť len u zberných komunikácií triedy B2.

Neúplná preložka cesty II/536 ako severný obchvat centrálnej zóny je v súčasnosti len provizórnym náznakom riešenia dopravy v meste. Cesta II/533 a cesty III. triedy prechádzajúce mestom pri spomalenej rýchlosti pod hranicu 60 km/hod. zatiaľ kapacitne postačujú svojou kategóriou podľa STN 736110. Ostatné zberné komunikácie triedy B2 sú miestne komunikácie, budovali sa postupne ako mesto narastalo a z ich funkcie obslužných komunikácií sa stávali komunikácie zberné. Preto ich kategorizácia v zmysle STN 736110 je v prevažnej miere poddimenzovaná. A keďže plnia funkciu dopravnú a obslužnú, s narastajúcou dopravou sa stráca plynulosť a bezpečnosť premávky na celej základnej komunikačnej sieti a zvyšuje sa jej negatívny vplyv na okolie.

b) Stupeň individuálnej automobilizácie – doprava statická.

Stupeň individuálnej automobilizácie v meste Spišská Nová Ves je znázornený v priloženom grafe logistického vývoja ako aj porovnanie s priemerným celoslovenským vývojom. V číselnom podaní je situácia nasledovná:

Tab. č. 3

Rok	Počet OA a dodávok na 1000 obyvateľov	
	Mesto S.N.V	Slovensko
1990	156,2	170,1
1995	190,0	205,0
1998	212,0	230,0
2015	306,0	314,0
2020	320,0	325,0
2030	333,0	333,0

V súčasnosti je stupeň individuálnej automobilizácie nižší od slovenského priemeru o 8%. Prognóza predpokladá postupné vyrovnanie s celoslovenským priemerom.

Množstvo osobných áut v meste je v súčasnosti (rok 1998) 8 300. Podrobne, v priemere podľa stupňa automobilizácie je v priloženej tabuľke vyčíslený počet osobných áut v každom urbanistickom obvode.

Nároky na počet odstavných miest sú značné, najmä na počet garáží. V súčasnosti je vybudovaných v meste 2 302 radových jednopodlažných garáží, čo je 33% k počtu potrebných odstavných miest v obvodoch hromadného bývania. Pri narastajúcom množstve osobných áut budú stále väčšie nároky na odstavné miesta ako kryté ale aj nekryté, viď priložená Tabuľka stupňa individuálnej automobilizácie (tabuľka č. 7).

Nároky parkovacích miest v centrálnej zóne mesta – okrsok „A“.

V centrálnej zóne, kde je sústredené najviac štandardnej základnej a vyššej vybavenosti, sa sústreďuje najviac návštevníkov. Počet prichádzajúcich vozidiel do centrálnej zóny je v priebehu dňa veľmi intenzívny a nároky na počet parkovacích miest je značný.

Potrebný počet parkovacích miest je možné určiť z množstva cieľovej dopravy do okrsku „A“, resp. vypočítať globálnymi metódami, ktoré vyplývajú z dlhodobých pozorovaní a výskumov.

Výpočet nárokov parkovacích miest v centrálnej zóne:

1. Výpočet podľa množstva vchádzajúcich osobných áut do centrálnej zóny okrsku „A“.

Počet osobných áut:	doprava MOV	= 5 500 voz./deň
	doprava cieľová	= 1 100 voz./deň
	<u>SPOLU</u>	<u>= 6 600 voz./deň</u>

Špičkové obdobie pre parkovanie 8,00 – 18,00 hod., čo predstavuje 80% vchádzajúcich osobných áut
 $6\,600 \times 0,8 = 5\,280 \text{ OA}$.

20% OA sa rozptýli po CMZ.

$5\,280 - 5280 \times 0,2 = 4\,220 \text{ OA}$, čo je reálna požiadavka na zaparkovanie.

Z toho uvažujeme:	Parkovanie dlhodobé	– 30%
	Parkovanie krátkodobé	– 70%

Koeficient vymeniteľnosti v priebehu dňa:

Pre parkovanie dlhodobé	– 1,2
Pre parkovanie krátkodobé	– 6,0

Nároky na parkovacie miesta:

$(4\,220 \times 0,3) : 1,2$	= 1 055 miest
$(4\,220 \times 0,7) : 6,0$	= 490 miest
<u>SPOLU</u>	<u>= 1 545 miest</u>

2. Výpočet podľa množstva užitočnej plochy štandardnej vybavenosti na obyvateľa. Na 1 000 m² štandardnej vybavenosti mesta umiestnenej v okrsku „A“ pripadá 5 – 6 park. miest.

$$P = ((O_{cmz} \times 2,2 + O \times 5,2) / 1000) \times P_m, P_m = 5-6$$

$$P = ((9\,320 \times 2,2 + 39\,000 \times 5,2) / 1000) \times 6 = 1\,340 \text{ miest}$$

Podľa STN 736110 čl. 196

k_a – koeficient pre stupeň automob.	= 0,75
k_v – koeficient vplyvu veľkosti mesta	= 0,70
k_p – centrum	= 1,0
k_d – koeficient pre dĺžku dopravy	= 1,6

Potreba miest podľa 2.) = $1\,340 \times 0,75 \times 0,7 \times 1,6 = \underline{1\,130 \text{ miest}}$

3. Výpočet podľa vzorca $P = (O \times D \times C) / 1\,000$

O = počet obyvateľov

D = počet OA/1 000 obyvateľov

C = faktor city = 0,2 – 0,1 (uvažujeme 0,15)

$P = 39\,000 \times 212 \times 0,15 = 1\,240 \text{ miest}$

$k_v = 0,7$

$k_d = 1,6$

Potreba miest = $1\,240 \times 0,7 \times 1,6 = \underline{1\,390 \text{ miest.}}$

Konečný výsledok potreby počtu parkovacích miest je určený z priemeru 3 spôsobov.

$(1\,545 + 1\,130 + 1\,390) / 3 = 1\,350 \text{ parkovacích miest.}$

V okrsku „A“ je potrebné evidovať 1 350 parkovacích miest minimálne. V súčasnosti centrálna zóna poskytuje podľa orientačného šetrenia cca 800 – 900 parkovacích miest na vyznačených parkoviskách. Potreba 1 350 parkovacích miest kladie značné plošné nároky v jednej úrovni. Na 1 parkovacie miesto je potrebné uvažovať 24 – 25 m² (vrátane príjazdových komunikácií).

Z uvedeného rozboru statickej dopravy vyplýva, že pri stupni motorizácie 1:3,5 – 1:3, ktorý bude dosiahnutý k roku 2020, bude nutné zaoberať sa odstavovaním vozidiel vo viacerých úrovniach. Riešenie tohto problému sa nezaobíde s návrhom dvoj-trojpodlažných odstavných, resp. parkovacích garáží.

c) Hromadná doprava SAD

Výkony dopravy SAD zaznamenávajú v súčasnosti klesajúcu tendenciu a to ako na vonkajších linkách, tak aj v doprave vnútromestskej MHD a to takmer o 1,0 mil. prepravovaných osôb za rok oproti roku 1995. Podnik má výrazný nedostatok autobusov.

Autobusová stanica je novovybudovaná a súčasným kapacitným nárokom vyhovuje. Jej veľkosť a kapacita z hľadiska výhľadu musí byť následne prešetrována na úrovni generelu hromadnej dopravy.

Vonkajšia autobusová doprava prepraví cez hranice mesta 13 000 osôb obojsmerne za deň, čo je 50,4% celkovej osobnej dopravy cestnej hromadnej a individuálnej.

Vnútromestská hromadná doprava MHD má vhodné plošné pokrytie. Jedine priestor ul. Potočná, F. Urbánka, Hečku, Jašíka, časť Leteckej ul., má väčšiu časovú dostupnosť k zastávke MHD nad 5 minút. Počet liniek 15, kde linky 15, 12, 9 majú maximálne 2 spoje, je zbytočne veľký. 8 liniek má veľkú nepriamočiarosť, čo je taktiež z prevádzkovo-ekonomického hľadiska menej efektívne.

11.2.2.3.Návrh riešenia

a) Automobilová doprava - dynamická

Návrh dopravného riešenia spočíva v zásade na zmene radiálneho dopravného systému na radiálne okružný systém a vedenia hlavných tranzitných trás, ciest II. triedy, po obvode mesta. Preložky ciest II/536 a II/533 už podobne definoval pôvodný smerný územný plán mesta z roku 1986 a jeho prehodnotenie z roku 1997. Preložky ciest II. triedy a situovaná juhozápadná tangenta sú navrhované tak, aby neslúžili len doprave tranzitnej, ale aby aj vhodne privádzali dopravu zdrojovú a cieľovú po obvode mesta, aby boli nadradenými trasami s účasťou komplexného dopravného systému mesta. Uvedené trasy vytvárajú tzv. veľký mestský dopravný okruh.

Veľkorysejší návrh preložky cesty II/536 vyplýva tiež z jej uvažovaného preradenia do ciest I. triedy vo výhľadovom období, ako to navrhuje VÚC Košického kraja.

Vo vnútri mesta navrhujeme vnútorný dopravný okruh vytvorený prevažne zo súčasných ulíc a okolo historického jadra navrhujeme tzv. distribučný okruh, z ktorého vstup doprave do priestorov pamiatkovej zóny bude musieť byť obmedzený a regulovaný.

Zachovaním vstupných radiál do mesta a vytvorené dopravné okruhy budú spolu tvoriť radiálne okružný dopravný systém.

Tento dopravný systém umožní rovnomernejšie rozdeľovanie a triedenie automobilovej premávky na území mesta, ktorá v prognóznom období bude dosahovať 2 až 2,5 násobok súčasných objemov dopravy.

Funkčné triedenie komunikácií

Základ radiálne – okružného systému budú tvoriť zberné komunikácie triedy B1 a B2, s hlavným dopravným významom.

RADIÁLY:

- * **Južná radiála** - cesta II/533 (B1) s pokračovaním ulice Kamenný obrázok, M. Gorkého a Elektrárenská (B2)
- * **Západná radiála** – Duklianska ulica (B1)
- * **Severozápadná radiála** – cesta II/536 (B1)
- * **Severná radiála** – Harichovská cesta (B2) a preložka cesty II/533
- * **Východná radiála** – cesta II/536
- * **Juhovýchodná radiála** – cesta III/5365 spolu s Markušovskou cestou (B2)
- * **Juho-juhovýchodná radiála** – cesta III/53610 SNV - Teplička

OKRUHY:

- Vonkajší okruh - tzv. veľký okruh funkčnej triedy B1:
 - Severná časť okruhu – preložka cesty II/536
 - Juhozápadná a západná časť okruhu – vznikne dopravným prepojením ciest II/536 (severná časť okruhu), Radlinského, Duklianskej ul. a cesty II/536 ako juhozápadný obchvat
 - Juhovýchodná a východná časť okruhu – vznikne preložkou cesty II/533 ako juhovýchodný obchvat mesta s estakádou ponad cestu III/53610, hl. železniciu a výrobný areál PILVÚD.

Úsek cesty II/536 navrhovaný v súbehu s potokom Brusník od križovatky s Harichovskou cestou v dĺžke 1,1 km uvažovať ako výhľadový, v podmienkach reálnosti progresívneho rozvojového trendu. Terajšiu časť št. cesty II/536 v úseku križovatka II/536 / II/533 a nová II/536 ponechať perspektívne len pre pravé odbočenie premávky na smer Harichovce.

Funkciou vonkajšieho okruhu je triediť dopravu na obvode mesta s napojením na radiály.

- Vnútorň okruh - tzv. mestský okruh funkčnej triedy B2:

Trasu vnútorného mestského okruhu riešiť v časovej vývojovej postupnosti a interpretovať (schémami vývojových fáz) líniovo nasledovne:

V prvej fáze vývoja (záväzný plánovací horizont, podmienky optimálne rozvojového trendu) so zapojením nasledovných ulíc, resp. ich úsekov: *severný segment* – Fabiniho, Hronského, Železničná; *východný segment* – Železničná v pokračovaní v súbehu s koridorom železničnej vlečky, pri MPC v napojení na Mlynskú, Sadovú; *južný segment* – Brezová; *západný segment* – Gorkého, Obrancov mieru, Fándlyho, Letecká, Štúrovo nábrežie v severnom pokračovaní ponad Hornád západne od areálu VILLA s.r.o. cez areál LIEHOŠKROBU v napojení na Sládkovičovú a Fabiniho pri autobusovej stanici.

Južná časť vnútorného mest. Okruhu (v trase ul. Letecká, Fándlyho, Gorkého, Brezová, Sadová, Mlynská) je možné považovať za dočasné riešenie. V druhej fáze vývoja (ako výhľad progresívneho rozvoja sa presunie do polohy severnejšej, s požadovaným stavebným uzáverom v priestore potenciálneho koridoru Šoltésova ul. popod letné kúpalisko, premostením rieky Hornád, okraj areálu Mlynárensko – pekárenského priemyslu (MPC).

Okruh sa uzavrie zapojením ulíc Fabiniho, Hronská, Železničná, v súbehu s železničnou vlečkou, južne ul. Za šesťnástkou, Štúrovo nábrežie, v severnom pokračovaní ponad rieku Hornád a západne od areálu VILLA s.r.o. cez areál Liehoškrobu v napojení na Sládkovičovú a Fabiniho ulicu pri autobusovej stanici.

Funkciou vnútorného mestského okruhu je triediť dopravu podľa smeru s cieľom smerovania do polohy centrálnej oblasti a po jej obvode do susediacich okrskov.

- Vnútorň malý okruh - tzv. distribučný okruh funkčnej triedy C2:

Trasa okruhu je navrhovaná prevažne po určitých potrebných úpravách v súčasných uliciach, až na úsek medzi Elektrárenskou a Starosaskou ulicou, kde sa v priestore Stará cesta a ul. Nad medzou vybuduje nová komunikácia triedy C2 v kat. MO 8/40. Funkcia distribučného okruhu je triediť

a rozdeľovať dopravu na obvode historickej centrálnej zóny. Bude záchytnou trasou dopravy, pretože vstup na komunikácie triedy C3 do historického jadra centrálnej zóny bude musieť byť obmedzený, resp. regulovaný. Tento návrh predpokladá dôsledné riešenie statickej dopravy v centrálnej zóne, osobitnou územnou a projektovou prípravou.

Trasa vnútorného distribučného okruhu funkčnej triedy C2:

ZÁPADNÁ ČASŤ - časť ul. Starosaská a Odborárov

SEVERNÁ ČASŤ - ul. Hviezdoslavova, Slovenská ul.

VÝCHODNÁ ČASŤ - Slovenská ul., Mlynská ul. po Hanulovu ul.

JUŽNÁ ČASŤ - Hanulova ul., Rázusova ul. a nový úsek v priestore Stará cesta a ul. Nad medzou.

- Riešenie dopravy jadrového priestoru v pamiatkovej zóne

Z hľadiska funkčného triedenia ulíc v pamiatkovej zóne navrhujeme na funkciu C3 všetky ulice prepájajúce distribučný okruh s Letnou a Zimnou ulicou. Letnú a Zimnú ul. navrhujeme pre cieľové riešenie na funkciu D, s preferenciou pešieho pohybu.

Dočasne v prvej fáze rozvoja navrhujeme Letnú a Zimnú ulicu a komunikáciu cez Štefánikovo námestie (ktoré reprezentujú v súčasnosti cestu III/5365), ponechať vo funkcii triedy B2, pokiaľ nedôjde k jej preložke (napr. do trasy vnútorného mestského okruhu triedy B2).

Cieľovo preložiť cestu III/5365 (Letná a Zimná ul. a cez Štefánikovo nám.) do južnej časti, alebo do severnej časti mestského okruhu triedy B2 a Letnú a Zimnú ul. pretriediť do funkčnej triedy D s preferenciou pešieho pohybu s dopravou MHD a limitovanou regulovanou dopravou automobilovou, s povolenou jazdnou rýchlosťou max. $V = 20 \text{ km/h}$.

Funkčné triedenie komunikačnej siete je vyznačené vo výkrese „Dopravné riešenie“. Vzhľadom na celkové dopravné riešenie a územný plán sídla Smižany, ponechávame navrhovaný juhozápadný obchvat sídla Smižany s miernou modifikáciou cesty III/53612 na Čingov. Túto cestu navrhujeme prepojiť s urbanistickým okrskom „K“, komunikáciou obslužnou triedy C2 so zapojením priestoru Košiarny Briežok s chatovou zástavbou. Funkcia cesty bude mať prevažne charakter rekreačný.

Napojenie cestného dopravného systému diaľničným privádzačom na diaľnicu D1 navrhujeme (rešpektujúc koncepciu koridoru diaľničného privádzača podľa ÚPN VÚC Košického kraja) alternatívnym riešením upresnenia trasy cesty II/533 v koridore diaľničného privádzača, v podobe východného obchvatu obce Harichovce. Alternatíva východného obchvatu je pritom interpretovaná variantne – v úrovni terénu a tunelovým riešením. V aktuálnom čase prípravy realizácie diaľničného privádzača doporučujeme zhodnotiť a uprednostniť variant východného obchvatu s tunelovým riešením (tunel v dĺžke cca 900 m).

Pre rozvoj a optimálne zapojenie obce Harichovce v aglomeračných priestorových vzťahoch na mesto Spišská Nová Ves, ako aj z hľadiska celkového usporiadania navrhovaného obchvatu cesty II/533 vo vzťahu k mestu Spišská Nová Ves, je tento doporučovaný variant z hľadiska organizácie a smerovania dopravy jednoduchší a plynulejší a vytvára podmienky pre bezbariérový aglomeračný princíp sídelného rozvoja.

Dopravné riešenie časti Novoveská Huta

Navrhujeme vybudovať miestnu komunikáciu ako južnú tangentu, ktorá prepojí cestu II/533 so západným okrajom sídla. Toto riešenie vytvorí dopravný okruh a umožní jednosmernú premávku na úzkej severnej miestnej komunikácii (popri cintoríne a materskej škole).

Ostatné miestne komunikácie je potrebné rekonštruovať na minimálne normové kategórie v zmysle STN 736110.

Intenzita automobilovej dopravy vo výhľadovom období

Interpretácia dopravných objemov na súčasnej komunikačnej sieti a na novonavrhovanej komunikačnej sieti je spracovaná v samostatnej úlohe „Analýza a prognóza automobilovej dopravy – zaťaženie komunikačnej siete v meste Spišská Nová Ves“. Priložená schéma zaťaženia je spracovaná číselnou formou v medziužlových úsekoch a grafickou formou pentlovým diagramom.

Prehľad o náraste dopravy na území intravilánu mesta dokumentujú tabuľky celkových objemov jazd vozidiel na cestách a uličnej sieti:

Tab. Dopr. č. 4a

Vozidlá	Počet jazd za 24 hod. v roku				
	1995	2015	I	2030	I
Osobné autá	30630	63300	2,07	82520	2,69
Ťažké vozidlá	5090	7240	1,42	7770	1,53
Spolu	35720	70540	1,97	90290	2,52

Výpadové cesty na dopravné smery:**Tab. Dopr. č. 4b**

Dopravný smer	Počet všetkých vozidiel za 24 hod.				
	1995	2015	I	2030	I
Rožňava	2420	4750	1,96	6170	2,55
Poprad	4350+	8580+	1,97	11180+	2,57
Levoča	3390	8060*	2,38	9780*	2,88
Krompachy	4200	9780	2,32	11790	2,81
Markušovce	1950	3260	1,67	3980	2,04

+ Úsek za Smižanmi

* Diaľničný privádzač v úseku za Harichovcami

Kategorizácia komunikácií

Návrh zodpovedá STN 736110 pre intravilán a STN 736101 pre extravilánové úseky.

Pre cestu II/536 je potrebné v úseku severného obchvatu ponechať rezervu pre obdobie po roku 2030 na kategóriu MZ 16,5/70 (štvorpruhová). Tento úsek vykazuje pre rok 2030 v prognóze 12 300 vozidiel /deň, v úseku pred križovatkou severného vstupu do mesta až 21 700 vozidiel /deň.

Kategorizácia uličnej a cestnej siete je dokladovaná v grafickej prílohe dopravného riešenia.

b) Doprava automobilová - statická

Stupeň individuálnej automobilizácie podľa logistického vývoja v meste Spišská Nová Ves uvažujeme po roku 2020 u optimálneho a progresívneho variantu 320 osobných áut na 1000 obyvateľov. Tento priemerný stupeň automobilizácie bude vykazovať v roku 2020 nasledovné množstvo osobných áut:

Tab. Dopr. č. 5

Obvod č.	Počet Obyvateľov		Počet osobných áut	
	Minimál.	Maximál.	Minimál.	Maximál.
A	9440	10340	3025	3310
B	9560	10580	3060	3390
C	12110	13280	3880	4256
D	1345	1375	430	440
E	8900	10926	2859	3500
F	445	460	145	147
G	995	1523	320	490
H	800	960	260	310
K	925	1497	295	480
L	1230	1980	395	630
Celé mesto	45750	52920	14660	16960

Nárast množstva osobných áut oproti roku 1998 je pri optimálnom náraste obyvateľov 1,77 násobný, pri progresívnom náraste počtu obyvateľov 2,04 násobný.

1.) Problémom zostáva hlavne odstavovanie osobných áut pri objektoch hromadného bývania – bytových domoch. Počet odstavných miest sa musí rovnať minimálne počtu osobných áut obyvateľov bývajúcich v objektoch hromadného bývania. Pri priemernom počte obyvateľov na 1 byt 3,0 obyvateľa je počet OA na 1 byt pri stupni automobilizácie 1 : 3,12 nasledovný – $3,0 / 3,12 = 0,96$ OA na 1 byt.

V tabuľke č. 6 je vyčíslený počet osobných áut v meste vo výhľadovom období a potreba počtu odstavných miest pri objektoch hromadného bývania. Tabuľka tiež udáva orientačné nároky na počty krytých odstavných miest (garáže, resp. státie v suterénoch bytových domov, alebo pod zemou).

V prípade umiestnenia všetkých odst. miest v suteréne, resp. pod zemou je potrebné ponechať pred každým bytovým domom 1 odst. miesto na 6 bytov ako príležitostné odstavné miesta obyvateľov, resp. návštevníkov.

Konkrétne návrhy odstavovania osobných áut v obytných zónach je možné riešiť „generelom statickej dopravy“ v meste.

2.) Problém odstavovania vozidiel – osobných áut v centrálnej zóne – okrsok „A“, parkovanie

Nárast cieľovej dopravy, či už vonkajšej alebo vnútromestskej do okrsku „A“ – centrálnej zóny bude predstavovať v rokoch 2020 – 2030 objem osobných áut v priebehu 24 hod.

Podľa matice dopr. vzťahov doprava vnútromestská a cieľová vonkajšia do okrsku „A“:

r. 2015 – 12 500 OA / deň

r. 2030 – 17 000 OA / deň

K roku 2020 budeme uvažovať 13 000 OA, čo je takmer dvojnásobný počet od r. 1995 (1,97).

Orientačný výpočet potreby množstva miest pre parkovanie v okrsku „A“:

1.) spôsob (z množstva cieľovej dopravy):

Cieľová doprava do obvodu „A“ = 13 000 OA / deň. Špičková doprava v priebehu dňa, v čase od 8,00 do 18,00 hod. uvažujeme 80% celého dňa.

Rozptyl po zóne mimo parkovacích plôch uvažujeme 15%. Skutočný počet pre zaparkovanie v čase od 8,00 do 18,00 hod.: $13\,000 \times 0,8 \times 0,85 = 8\,840$ OA.

Parkovanie dlhodobé uvažujeme 30%.

Parkovanie krátkodobé uvažujeme 70%.

Pre parkovanie dlhodobé uvažujeme obratovosť 1,5 násobok počtu parkovacích miest.

Pre parkovanie krátkodobé uvažujeme obratovosť 6 násobok počtu parkovacích miest.

Potreba parkovacích miest:

$$8\,840 \times 0,3 : 1,5 = 1\,770 \text{ miest}$$

$$8\,840 \times 0,7 : 6,0 = 1\,030 \text{ miest}$$

$$\text{Spolu potreba } P_1 = 2\,800 \text{ miest.}$$

2.) spôsob:

$$P_2 = \frac{O \times D \times C}{1000}$$

O – počet obyvateľov mesta, D – počet OA / 1 000 obyvateľov

C – 0,1 – 0,2

$$O = (47\,750 + 52\,920) : 2 = 50\,330 \text{ obyv. mesta}$$

$$D = 320 \text{ OA} / 1\,000 \text{ obyvateľov}$$

C = uvažujeme str. hodnotu 0,15

$$P_2 = (50\,330 \times 320 \times 0,15) : 1\,000 = \mathbf{2\,420 \text{ miest}}$$

3. spôsob:

Podľa užítkovej plochy vybavenosti v centrálnej zóne „A“.

$$P_o = \frac{O_A \times 2,2 + O_M \times 5,2 \times koef}{1000} \times P_m$$

$$O_A = (9440 + 10340) / 2 = 9890$$

$$O_M = 50330$$

koef = 0,8 pre vyššiu vybavenosť, nakoľko len 80% vyššej vybavenosti je umiestnené v zóne „A“ (približne).

P_M = 5 – 6, uvažujeme 5,5

$$P_o = \frac{9890 \times 2,2 + 50330 \times 5,2 \times 0,8}{1000} \times 5,5$$

$$P_o = 1280$$

$$N = P_o \times k_a \times k_p \times k_d \text{ STN 736110 čl. 196}$$

$$N = 1280 \times 1,2 \times 1,0 \times 1,6 = 2460 \text{ miest}$$

V priemere pre rok 2020 – 2030 bude zóna „A“ – centrum mesta potrebovať:

$$P = \frac{P_1 + P_2 + N}{3} = \frac{2800 + 2420 + 2460}{3}$$

$$P = 2500 - 2600 \text{ miest pre zónu "A"}$$

Tento počet parkovacích miest bude potrebné rozmiestniť po zóne „A“ na samostatných parkoviskách a pri objektoch vybavenosti. Pre výhľad nebude možné parkovať v historickom jadre centrálnej zóny. Preto je nutné, aby aspoň 40% park. miest, t.j. cca 1000 parkovacích miest bolo umiestnené v parkovacích objektoch vo viacerých úrovniach. Riešenie statickej dopravy – parkovanie v okrsku „A“, a v historickom jadre musí riešiť UPN centrálnej zóny, resp. „generel statickej dopravy“.

Doporučujeme a navrhujeme do výhľadového obdobia uvažovať s vybudovaním min. 3 parkovacích garáží v 3 – 4 podlažiach, najlepšie vzhľadom na výškové obmedzenie ako 1 podlažie podzemné a 3 nadzemné, resp. 3 podlažia nadzemné. Polohu park. garáží uvažovať čo najbližšie k historickému jadu mesta. Orientačné rozmiestnenie polohy možných parkovacích objektov a plôch je vo výkrese dopravného riešenia.

Parkovanie v ostatných okrskoch B – L je nutné postupne riešiť v zmysle STN 736110.

c) Doprava hromadná SAD

1.) Doprava hromadná vonkajšia

V počte prepravených osôb činí deľba dopravy spolu s individuálnou dopravou nasledovné percentá:

Doprava SAD 13 000 osôb/deň obojsmerná	= 50,4%
Doprava IAD 12 800 osôb/deň obojsmerná	= 49,6%

Spolu cestná doprava osobná = 25 800 osôb/deň obojsmerne cez hranice mesta.

Nárast dopravy hromadnej autobusovej predpokladáme do roku 2030 len na základe rastu počtu obyvateľov, bez nárastu hybnosti, nakoľko nárast dopravy individuálnej bude podstatne rýchlejší a vyšší.

Doprava SAD 13 000 x 1,36	= 17 700 = 37%
Doprava IAD 12 800 x 2,35	= 30 100 = 63%
Spolu osobná doprava cestná = 47 800 = 100%	

Index nárastu osobnej cestnej dopravy cez hranice mesta bude do r. 2030 cca 1,85.

Podľa týchto približných údajov je potrebné uvažovať s nárastom počtu spojov vonkajšej dopravy (pri priemernom obsadení autobusov vonkajšej dopravy 25 osôb/autobus):

$$17\,700 / 25 = 710 \text{ spojov,}$$

čo je nárast oproti súčasnosti $710 / 538 = 1,32$. S nárastom dopravy hromadnej vonkajšej je nutné počítať minimálne o 30% postupne do roku 2020 – 2030. Pre tento nárast bude potrebné pre rok 2020 posúdiť kapacitu autobusovej stanice z hľadiska špičkovej odchodovej frekvencie (generel dopravy SAD).

Autobusové spoje hromadnej dopravy vonkajšej je potrebné viesť z autobusovej stanice, ktorá je umiestnená v okrsku E na hranici centrálnej zóny (okrsok A), po zberných komunikáciách nasledovne:

smer Rožňava – Duklianska ul., Starosaská ul., Letecká ul., Tehelná ul., napojenie na nové predĺženie cesty III/018165, napojenie na cestu II/533

smer Poprad – Duklianska ul., Smižany, napojenie na preložku cesty II/536

smer Levoča – Ul. J.Fabíniho, napojenie na Harichovskú cestu.

smer Krompachy – Ul. J.Fabíniho, napojenie na novú cestu II/536 pre spoje diaľkové, Ul. Fabíniho, Cintorínska ul. (okruh), Markušovská cesta a napojenie na II/536 pre spoje regionálne

smer Markušovce – Ul. Fabíniho, Cintorínska ul., Markušovská cesta III/5365.

2.) Doprava hromadná MHD

Odhad nárastu prepravovaných osôb do roku 2020 – 2030

Počet prepravovaných osôb v súčasnosti pri počte spojov MHD 320/deň pri priemernom obsadení 30 osôb/spoj je počet prepravených osôb $320 \times 35 = 11\,200$ osôb/deň.

Hybnosť dopravy MHD = $11\,200 / 47\,818$ (vč. Smižany) = 0,23 cesty MHD na obyvateľa/deň.

V delbe vnútromestskej cestnej dopravy zaujíma doprava MHD:

Doprava MHD = 11 200 osôb/deň 26,4%

Doprava IAD = 31 300 osôb/deň 73,6%

Spolu doprava osobná vo vnútri mesta = 42 500 osôb/deň 100%

Pri zachovaní podielu dopravy MHD 30% a dopravy individuálnej 70% je možný nárast dopravy MHD pre rok 2020 – 2030 :

Doprava MHD = 26 770 osôb/deň = 30%

Doprava IAD = 62 470 osôb/deň = 70%

Spolu doprava osobná vo vnútri mesta = 89 240 osôb/deň = 100%.

Predpokladaný nárast dopravy MHD $26\,770 / 11\,200 = \underline{2,4}$ násobný

Návrh rozvoja dopravy MHD do r. 2020 – 2030.

K nárastu počtu obyvateľov a hybnosti je nutné počítať s nárastom počtu liniek a spojov.

K rozšíreniu mesta o bývanie v obvodoch B – Tarča, C – Mier, E – Západ, G – Sever, K – Na Šajbe, L – Šulerloch, bude potrebné zaviesť predĺženie liniek, respekt. zaviesť nové linky a spoje.

Dopravný systém autobusov s motorovým pohonom postupne vymeniť za iný dopravný systém so znížením hlučnosti a exhalátov (autobusy na plynový resp. elektrický pohon, trolejbus a pod.).

Rozšírenie, resp. predĺženie liniek MHD pre nové obytné obvody je znázornené v priloženej schéme.

11.2.3. Doprava letecká

11.2.3.1. Charakteristika východísk.

Letisko triedy „C“ sa nachádza v juhozápadnej časti mesta v obvode K. Majiteľom letiska je Vojenská správa SR, správa letiska je Aeroklub, Spišská Nová Ves, užívateľ letiska Letecké obchodné služby Spišská Nová Ves. Je charakterizované ako verejné vnútroštátne letisko, s ochrannými pásmami vyhlásenými bývalou Štátnou leteckou inšpekciou rozhodnutím zn. 1-46/89, zo dňa 23.8.1989.

Základné údaje letiska.

Trieda letiska „C“:

VPD – dl = 1 362 m, š = 70 m, povrch trávnatý, únosnosť 5 700 kg/0,3 MPa

VPP – dl = 1 482 m, š = 90 m, povrch trávnatý, únosnosť 5 700 kg/0,3 MPa

Technická plocha = 40 x 30 m, povrch asfaltový, únosnosť 5 700 kg/0,3 MPa

Využitie letiska je hlavne pre športové lietanie a pre práce poľnohospodárske. Zabezpečovacie zariadenia nie sú vybudované a ani v budúcnosti sa s nimi neuvažuje.

11.2.3.2. Návrh riešenia

Na letisku sa neuvažuje so zavedením pravidelnej leteckej dopravy a s vybudovaním prístrojovej dráhy.

Letisko uvažuje s vybudovaním parkovacej plochy na 2 000 m² a so zvýšením zastavanej plochy z 1 200 m² na 1 600 m².

S využitím letiska sa počíta na 4 000 pohybov ročne, pre letecké práce do r. 2010.

Z hľadiska dlhodobého rozvoja navrhujeme prispôbiť letisko pre pristávanie a vzlety súkromných lietadiel a aerotaxi podnikateľských spoločností. Ďalej navrhujeme vybudovať heliport na území nemocnice, resp. v jej blízkom okolí.

11.2.4. Cyklistická doprava

Na území intravilánu mesta navrhujeme vybudovať cyklistické trasy v 2 hlavných križujúcich sa smeroch:

1. smer: Sever – juh (Novoveská Huta – Harichovce), v pokračovaní na Levoču
Novoveská Huta – Ferčekovce – ul. Za Hornádom – ul. Ing. Kožucha – centrum – Školská ul. – Harichovská cesta – Harichovský chodník – Harichovce – (Levoča). Cyklistickú trasu v úseku N. Huta – Ferčekovce – ul. Za Hornádom je možné viesť mimo cesty II/533 východne.

2. smer: Západ – východ (Smižany – Spišská Nová Ves – Markušovce)

3. Trasa rekreačná (regionálneho významu):

Trasu navrhujeme viesť popri rieke Hornád striedavo po pravej a ľavej strane v úseku Čingov – Smižany - Spišská Nová Ves – Markušovce.

4. Trasa mestského významu (vedľajšie mestské trasy):

- a) Západ
Ul. Odborárov, časť ul. J.Fabíniho, Hviezdoslavova ulica, ŽS/AS. Má 3 varianty mestského vedenia.
- b) Východ
Hviezdoslavova ul., Slovenská ul., Levočská ulica. Má 4 varianty vedenia.
- c) Okruh
Spišská Nová Ves – Smižany
Trasa vedie cez prímestské a mestské rekreačné zóny.
- d) Rekreačná trasa – sever
Spišská Nová Ves (Harichovská cesta) – Smižany – Iliašovce
- e) Rekreačná trasa – juh
Spišská Nová Ves, Novoveská Huta
Prevažne údolím Holubnice

Podrobné prezentovanie cyklotrás je v pripravovanom „Genereli cyklotrás mesta, I. etapa – SCENÁR“ (ARCH/EKO s.r.o., B. Bystrica – január 2000) ako súčasť komplexnej ÚPD mesta Spišská Nová Ves“.

11.2.5. Pešia premávka

11.2.5.1. Charakteristika východísk

Mesto má vybudované pešie komunikácie nesegregované (bežné okolo komunikácií, ktoré sú nevyhnutné) a segregované, ktoré prevažne sledujú prepojenie bytových komplexov s okrskovou vybavenosťou, pešia komunikácia okolo Hornádu a samostatný peší Harichovský chodník. Samostatná pešia trasa, zatiaľ nevybudovaná, sleduje prepojenie sídliska Mier na centrálnu zónu cez rieku Hornád, usmernená do Chrapčiakovej ulice. Mesto postráda výraznejšie pešie trasy smerujúce do centrálnej zóny radiálne.

11.2.5.2. Návrh riešenia

V cieľovom riešení je potrebné akceptovať ideu pešej zóny v historickom jadre mesta, pri uplatnení priestorov ulíc pre automobilovú dopravu v kategórii D. Navrhujeme preto vytvoriť podmienky pre cieľové obmedzenie a reguláciu automobilovej dopravy na Letnej a Zimnej ulici, s prioritou (nadradenosťou) pešieho pohybu.

Hlavná pešia trasa sa javí ako prepojenie autobusovej stanice s historickým jadrom mesta a prepojenie autobusovej stanice s prijímacou budovou železničnej stanice.

Ďalej bude potrebné mimoúrovňovo preklenúť železničnú trať - minimálne v dvoch miestach - pešími podchodmi, resp. lávkami a to do sídliska Západ, do skladových areálov, v smere na Nemocnicu s napojením na Harichovský chodník. Pešiu komunikáciu do sídliska Západ predĺžiť vo výhľadovom období do novonavrhovaných obytných častí urbanistického okrsku E (E₁ a E₂).

V pešej dostupnosti k centrálnej zóne sú aj priestory futbalového štadióna a zimného štadióna.

Pešie prepojenie týchto priestorov s centrálnou zónou je potrebné riešiť na podrobnej, zonálnej úrovni ÚPD.

Pešie trasy rekreačné je možné budovať okolo rieky Hornád, na ktoré nadviažu pešie komunikácie zo sídliska Mier, športové štadióny a pešie komunikácie do Radničného námestia.

*

Pri projektovaní a realizácii dopravných zariadení je potrebné dodržiavať Vyhlášku Ministerstva zdravotníctva SR č. 192/94 Zb., t.zn. zabezpečovať ich bezbariérové úpravy.

12. VODNÉ HOSPODÁRSTVO

12.1. Širšie vzťahy

12.1.1. Zásobovanie pitnou vodou

12.1.2. Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

12.1.3. Odtokové pomery

12.2. Vodohospodárska problematika katastrálneho územia mesta

12.2.1. Zdroje vody

12.2.2. Zásobovanie pitnou vodou

12.2.3. Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

12.2.4. Odtokové pomery

12.3. Vodohospodárska problematika mesta Spišská Nová Ves

12.3.1. Zásobovanie pitnou vodou

12.3.2. Zásobovanie úžitkovou vodou

12.3.3. Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

12.3.4. Vodné toky a plochy

12.1. Širšie vzťahy

12.1.1. Zásobovanie pitnou vodou

12.1.1.1. Východiskový stav

Riešené katastrálne územie Spišská Nová Ves nemá dostatočnú kapacitu miestnych zdrojov pitnej vody. Deficit zdrojov je krytý z územia mimo k.ú. Zásobovanie pitnou vodou zabezpečuje Spišsko - Popradská vodárenská sústava. V bilancií zdrojov a potrieb je vodárenská sústava deficitná.

Na zásobovaní Spišskonovoveskej vetvy vodárenskej sústavy (pre mesto Spišská Nová Ves) sa v súčasnosti podieľajú nasledujúce zdroje pitnej vody mimo k.ú. :

- zdroje podzemných vôd v oblasti Liptovskej Tepličky	50 l.s ⁻¹
- zdroje podzemných vôd Teplično	30 l.s ⁻¹ ($Q_{dop} = 35 \text{ l.s}^{-1}$)
- povrchový odber Bystrá	22 l.s ⁻¹ (Proj.kapacita 68 l.s ⁻¹)
- povrchový odber Veľká Biela Voda	110 l.s ⁻¹
- pramene Csáky	5 l.s ⁻¹
spolu	217 l.s⁻¹

12.1.1.2. Návrh

Návrh ÚPN VÚC Košického kraja uvažuje jestvujúcu Spišsko-Popradskú vodárenskú sústavu (SPVS) rozšíriť aj do oblasti Krompách, okresu Gelnica a pripojenie Tatranských vodovodov. Podľa bilancíí je deficit na SPVS k roku 2005 vytváraný predovšetkým v okresoch Spišská Nová Ves a Levoča aj pri využití v súčasnosti zdokumentovaných vodných zdrojov.

Po roku 2000 bude potrebné vybudovať veľkokapacitný vodný zdroj VN Garajky na Ipoltici (okr.L.Mikuláš, povodie Váhu). V prvej etape, do roku 2008 je v ÚPN VÚC navrhované vybudovať prívod vody do SPVS na kapacitu 500 l.s⁻¹, čím budú kryté potreby pre SKV v okresoch Spišská Nová Ves, Poprad, Levoča a Stará Ľubovňa.

Vo výhlade ponechávame súčasný systém zásobovania pitnou vodou s rešpektovaním zámerov ÚPN VÚC Košického kraja. Predpokladáme, že realizáciou návrhu ÚPN VÚC Košického kraja nebude SPVS do roku 2020 deficitná. Realizácia zdvojenia prívodu SKV po vodojem Smižany bude potrebná v prípade, že mesto Spišská Nová Ves dosiahne cca 43 000 obyvateľov.

V ÚPN mesta navrhujeme pre Spišskú Novú Ves rozšírenie akumulácie v navrhovanom vodojeme Šajba s objemom 2 x 1 500 m³.

V rámci širších vzťahov navrhujeme :

- zdvojenie SKV po vodojem Smižany
- predĺženie prívodu SKV profilu DN 300 do navrhovaného vodojemu Šajba
- využitie vrtu NH-2 (2,6 l.s⁻¹) pre vodovod Spišská Nová Ves

Systém zásobovania predstavuje grafická príloha Širšie vzťahy v mierke 1 : 50 000.

12.1.2. Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

12.1.2.1. Východiskový stav

Jestvujúca kanalizačná sieť mesta Spišská Nová Ves odvádza zberačom G odpadové vody zo sídliska Východ v Smižanoch na mestskú ČOV Spišská Nová Ves.

Do zberača E je na sídlisku Mier napojený zberač D jednotnej kanalizácie z priemyselnej zóny a rómskeho sídliska v Smižanoch (zatiaľ neprevzatý VaK do správy).

12.1.2.2. Návrh

V rámci širších vzťahov navrhujeme rozvoj jestvujúceho systému odvádzania odpadových vôd a postupné vytvorenie komplexnej skupinovej kanalizácie Spišská Nová Ves - Smižany (zberače G a E) s ČOV Spišská Nová Ves.

12.1.3. Odtokové pomery

12.1.3.1. Východiskový stav

Riešené územie hydrologicky spadá do povodia rieky Hornád, číslo hydrologického poradia 4 - 32 - 01. Hlavným tokom v území je rieka Hornád. Jej korytom pretekajú zrážkové vody zo severných a východných svahov Kozích chrbtov, z Nízkyh Tatier - severných svahov Prednej hole, severovýchodných svahov Spišskogemerského krasu a Hornádskej kotliny.

Zrážkové pomery v hornej časti povodia ovplyvňujú prietoky vôd v rieke Hornád. Kým horské krasové oblasti majú vysokú akumulačnú schopnosť zrážkových vôd, odtokové pomery územia Hornádskej kotliny (flyšová oblasť) sú silne narušené antropogénnou činnosťou. Geologická stavba kotliny, odlesnenie a rozsiahla poľnohospodárska činnosť v území vytvára podmienky pre rýchly odtok zrážkových vôd, vodnú eróziu a nízku prirodzenú akumulačnú schopnosť územia. Tým dochádza k extrémnym prietokom v tokoch.

Povodie Hornádu má extrémne ľadové pomery. Začiatok ľadových úkazov pripadá na prvú decembrovú dekádu, začiatok zámrzov na druhú dekádu. Ľadová pokrývka sa láme koncom februára a ľady odchádzajú začiatkom marca. Ľadové úkazy sa vyskytujú priemerne 70 dní a zamrznutie 50 dní.

Povodňovú situáciu v meste Spišská Nová Ves spôsobil ľadochod v marci 1999 a extrémne zrážkové pomery v júli 1999.

12.1.3.2. Návrh

Vodohospodárska koncepcia riešenia odtokových pomerov v povodí Hornádu je predmetom Vodohospodárskeho plánu povodia Hornádu a je zohľadnená v ÚPN VÚC Košického kraja.

Širších vzťahov mesta Spišská Nová Ves sa dotýka evidovaná vodná nádrž Hrabušice na Hornáde, č.hydrolog. poradia povodia 4-32-01-023 a návrh revitalizačných opatrení pre zamedzenie negatívneho vplyvu vodnej erózie a zvýšenie retencie v strednej časti Hornádskej kotliny (flyšová oblasť- povodia ľavostranných prítokov Hornádu).

V ÚPN obce Smižany je v nive Hornádu navrhovaná vodná nádrž s polyfunkčným využitím. V súčasnosti územnoplánovacia dokumentácia nie je odsúhlasená so správcom toku - Slovenským vodohospodárskym podnikom š.p. Banská Štiavnica, závod Povodie Bodrogu a Hornádu Košice.

Pri riešení odtoku veľkých vôd na Hornáde v rámci širších vzťahov doporučujeme nádrž realizovať ako suchú - polder. Vymedzené zátopové územie bude občasne, krátkodobo zaplavované pri prechode veľkých vôd. Navrhované prehradenie toku zníži prietoky pod hrádzou a tým čiastočne ochráni intravilán sídla Spišská Nová Ves. Návrh konkrétneho riešenia je nad rámec ÚPN mesta Spišská Nová Ves.

12.2. Vodohospodárska problematika katastrálneho územia mesta

12.2.1. Zdroje vody

12.2.1.1.Zdroje podzemnej vody

- **Zdroje pitnej vody**

Východiskový stav

V katastrálnom území mesta Spišská Nová Ves sa pre hromadné zásobovanie pitnou vodou, vodovod Spišská Nová Ves, využívajú nasledujúce zdroje pitnej vody :

Názov a druh zdroja	Výdatnosť $\text{l} \cdot \text{s}^{-1}$	Rozhodnutie o stanovení PHO	Poznámka
Pramene Fleischer 1-7	10,0	č.1400 / 3 / 86 zo 7.11.1986	
Pramene Gyula	1,6	č.1266 / 88 - Vod zo 14.11.1988	Nevyužíva sa
Staré pramene, Trubačovec	0,1	č.1266 / 88 - Vod zo 14.11.1988	Staré pramene sa nevyužívajú
Pramene Pod lanovkou	3,5	č.1270 / 88 - Vod zo 14.11.1988	
Podzámčiská, vrt HP - 2	5,0	len I. stupňa	Zrušenie vodného zdroja rozhodnutím OÚ, OŽP Spišská Nová Ves č.79/2/99 - Zx z 13.4.1999
Spolu	13,6		

Studne pri Hornáde S 1- 4, ktorých výdatnosť je $Q = 15,0 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1}$ sa z dôvodu nevyhovujúcej kvality nevyužívajú.

Návrh

V ÚPN mesta zachováame využívanie jestvujúcich vyhovujúcich zdrojov pitnej vody a rešpektujeme ich legislatívne stanovenú ochranu, ktorá je graficky vyjadrené vo výkrese v mierke 1:10 000. Doporučujeme posúdiť PHO využívaných podzemných zdrojov pitnej vody z hľadiska reálnych hydrogeologických pomerov.

V zmysle vodohospodárskej koncepcie navrhujeme využitie potenciálnych zdrojov pitnej vody v lokalite Podzámčiská, vrt HP-1 a HP-3 s výdatnosťou $Q_{\text{dop}} = 8,5 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1}$.

Pre potenciálne zdroje pitnej vody navrhujeme realizovať overovací hydrogeologický prieskum (výdatnosť, kvalita) a prípade vhodnosti vody na hromadné zásobovanie pitnou vodou je potrebné stanovenie legislatívnej ochrany (PHO).

• Zdroje minerálnej vody

Východiskový stav

V katastrálnom území Spišská Nová Ves sa nenachádzajú pramene minerálnych vôd.

- **Zdroje geotermálnej vody**

Východiskový stav

V katastrálnom území Spišská Nová Ves sa nevyskytujú žiadne zdroje geotermálnej vody, t.j. vody, ktorej teplota je vyššia ako 15° C.

- **Banské vody**

Východiskový stav

V katastrálnom území Spišská Nová Ves sú podľa Hydroekologického plánu povodia Hornádu (Povodie Bodrogu a Hornádu š.p. Košice, máj 1997) tri lokality výtoku banských vôd z banských diel v miestnej časti Novoveská Huta.

Charakteristika	Lokalita	Lokalita	Lokalita
Geologická charakteristika	Sedimenty permu Spišsko- gemerské rudohorie	Spišsko - gemerské rudohorie	Ráztoky Spišsko - gemerské rudohorie
Surovina	Ložisko Novoveská Huta U - Mo - Cu	Ložisko Novoveská Huta kremenno- sulfidické zrudnenie	Fe - Cu zrudnenie
Banské dielo	Štôlne : Urán štôľňa Vodná štôľňa č.3	Štôľňa Sádrovka Štôľňa Dolevejka	Nová štôľňa
Banské vody	Výdatnosť cca 5,0 l.s ⁻¹ výtok bez čerpania	Výdatnosť cca 4,0 l.s ⁻¹	Výdatnosť 6,0 l.s ⁻¹

Banské vody sa v súčasnosti nevyužívajú.

Návrh

Na základe priaznivého posúdenia banských vôd v zmysle STN 75 7111 Kvalita vôd, pitná voda je možné využitie týchto vôd na pitné účely. Konkrétny návrh využitia je závislý od vhodnosti vôd a je nad rámec ÚPN mesta.

12.2.1.2.Zdroje povrchových vôd

Východiskový stav

Zdrojmi povrchových vôd v katastrálnom území Spišská Nová Ves sú vodné toky v území.

- **Zdroj pitnej vody**

Na vodárenské účely sa odoberá povrchová voda z potoka Holubnica v rkm 10,4 v miestnej časti Novoveská Huta. Odber $Q_{\min} = 0,3 \text{ l.s}^{-1}$, $Q_{\max} = 2,3 \text{ l.s}^{-1}$, $Q_{pr} = 0,7 \text{ l.s}^{-1}$. Voda je upravovaná v úpravni vody Dubnica. Zdroj sa využíva na kompenzáciu množstva vody v prípade

nedostatku vody v prameňoch Fleischer pre vodovod Novoveská Huta a Spišská Nová Ves. Akosť vody v toku je priaznivá.

Potok Holubnica je po profil odberu, t.j. v dĺžke 5,8 km legislatívne stanovený ako vodárenský tok. Plocha povodia vodárenského toku je 15,625 km².

• **Zdroj úžitkovej vody**

Zdrojom úžitkovej vody pre priemysel v Spiškej Novej Vsi je rieka Hornád. Odbery sa realizujú na základe vodoprávných rozhodnutí. Útlmom priemyselnej výroby sa znížil, resp. pozastavil odber vody. Podrobnejšie v kapitole 12.3.2.

Návrh

V návrhu ÚPN mesta zachovávame vodárenské využitie povrchovej vody z potoka Holubnica a odbery vody z rieky Hornád pre potreby priemyslu. Navrhujeme využitie vôd z potoka Holubnica v lokalite Ferčkovce na zasnežovanie lyžiarskych svahov.

Navrhovaným zdrojom úžitkovej vody na závlahy bude malá vodná nádrž na potoku Hlinica. V ÚPN mesta navrhujeme polyfunkčné využitie nádrže (zachytenie prívalových dažďových vôd, rybochov, rekreácia).

Navrhovanú malú vodnú nádrž na potoku Labanec navrhujeme využívať pre rekreačné účely.

12.2.2. Zásobovanie pitnou vodou

12.2.2.1. Východiskový stav

Zásobovanie pitnou vodou v katastrálnom území zabezpečuje verejný vodovod, ktorý je napojený na Spišsko - Popradskú vodárenskú sústavu, vetvu SNV s doplňujúcimi miestnymi zdrojmi (Trubačovec) a vodovod Novoveská Huta, ktorý využíva miestne zdroje podzemnej a povrchovej vody (pramene Fleischer, Pod lanovkou a úpravňa vody Dubnica). Vodovody sú v spotrebisku vzájomne poprepájané.

Katastrálnym územím mesta Spišská Nová Ves prechádza zásobné potrubie z vodojemu Smižany do Spišskej Novej Vsi profilu DN600 po rozvodnú sieť mesta SNV, profilu DN400 v úseku Radlinského ulica na sídlisku Západ I - odbočka do vodojemu Blaumont, profilu DN300 za odbočkou do vodojemu Blaumont do Harichoviec. Zo potrubia DN400 je plnený vodojem Blaumont prírodným potrubím DN250.

Okrem uvedených miestnych zdrojov pitnej vody a prívodu skupinového vodovodu sa v katastrálnom území nachádza :

- prírodné potrubie DN200 zo zdrojov Fleischer, Pod lanovkou a ÚV Dubnica po prerušovací vodojem Novoveská Huta, DN250 po vodojem Nový
- prírodné potrubie DN100 zo zdrojov Csáky po vodojem Nový

- prírodné potrubie DN200 zo zdroja Trubačovec do vodojemu Starý
- prírodné potrubie DN300 do vodojemu Ferčekovce, odbočka z prívodu z Novoveskej Huty
- prírodné potrubie DN225 z vodojemu Blaumont do vodojemu Mäsopriemyslu a DN160 do Lieskovian
- vodojem Blaumont, 800m³, 509/504 m n.m. (kóta max.hladiny / kóta dna)
- vodojem Starý, 500m³, 510/507,5 m n.m.
- vodojem Nový, 500m³, 515/513 m n.m.
- vodojem Ferčekovce, 2 x 400m³, 545/540 m n.m.
- prerušovací vodojem Novoveská Huta, 100m³, 630/626 m n.m.
- vodojem Mäsopriemyslu, 2 x 650m³, 498,30/493,6 m n.m. (nie je v správe VaK)
- zásobné potrubie DN300 z vodojemu Blaumont do SNV
- zásobné potrubie DN175 z vodojemu Starý do SNV
- zásobné potrubie DN200 z vodojemu Nový do SNV
- zásobné potrubie DN200 z vodojemu Ferčekovce do miestnej časti Ferčekovce
- prepojavacie potrubie DN150 medzi prírodným potrubím z Novoveskej Huty a zásobným potrubím DN175 z vodojemu Starý

12.2.2.2. Návrh

V návrhu ponechávame jestvujúci systém zásobovania pitnou vodou. Podrobnejší popis návrhu zásobovania pitnou vodou v zastavanom území sídla je v kapitole 12.3.1.

Návrh zásobovania pitnou vodou v katastrálnom území v roku 2020 je uvedený v nasledujúcej tabuľke :

Okrskok , súbor plôch		Qd _{max} m ³ . d ⁻¹ l . s ⁻¹	Spôsob zásobovania pitnou vodou		Poznámka
Č.	Spotrebisko		V súčasnosti	V návrhovom období	
1	Príest.rekr.zóna " SNV- sever "	26,0 0,3	Z individuálnych zdrojov Mimo dosahu jestvujúceho vodovodu	Z verejného vodovodu Spišská Nová Ves a individuálnych zdrojov	Šport.areál tenis.klubu z vodovodu pre nemocnicu Qh=0,54 l.s ⁻¹
2	-	-	-	-	
3	Príest.rekr.zóna " SNV - juh "	24,0 0,28	Z individuálnych zdrojov	Z verejného vodovodu Spišská Nová Ves, Novoveská Huta a individuálnych zdrojov	ZPR "Predná huta" z vod.Novoves.Huta z VDJ Ferčekovce Qd _{max} = 0,2 l.s ⁻¹ Qh = 0,4 l.s ⁻¹ . VM "Šulerloch" z miest.zdroja (HP3), resp. VDJ Starý vodovodu SNV Qd _{max} = 0,08 l.s ⁻¹
4	Príest.rekr.zóna " SNV - západ "	26,8 0,3	Z individuálnych zdrojov	Z verejného vodovodu a individuálnych zdrojov	Jazdecký areál " Na Šajbe "z vod. SNV z VDJ Nový

					$Q_h = 0,54 \text{ l.s}^{-1}$ $Q_{d_{\max}} = 0,3 \text{ l.s}^{-1}$
5	-	-	-	-	-
6	Rekr.priestor Novoveská Huta	97,5 1,1	Z vodovodu Novoveská Huta, individuálnych zdrojov	Z verejného vodovodu Novoveská Huta, individuálnych zdrojov	Rozšírenie jestvujúceho vodovodu pre rekr.lokalitu Muráň, Rybníky, Pri Jedlici
7	Rekr.priestor Novoveská Huta	12,5 0,15	Z individuálnych zdrojov	Z individuálnych zdrojov	Tur.základňa "Vojtechova samota" je v PHO III.stupňa povrchového odberu z potoka Holubnica
A- L	SÚ Spišská Nová Ves	23.774, 4 275,2	Z verejného vodovodu	Z verejného vodovodu	Popis v kapitole 12.3.1.

Z verejného vodovodu okrem mesta Spišská Nová Ves a miestnej časti Novoveská Huta navrhujeme zásobovať pitnou vodou aj rekreačné lokality v dosahu mestského vodovodu.

Potreba vody pre lokality zariadení rekreácie a cestovného ruchu :

Súbor plôch	Rekreačné zariadenie	Potreba pitnej vody			
		$Q_d \text{ pr}$ $\text{m}^3 \cdot \text{d}^{-1}$	$Q_d \text{ max}$		Q_h $\text{l} \cdot \text{s}^{-1}$
			$\text{m}^3 \cdot \text{d}^{-1}$	$\text{l} \cdot \text{s}^{-1}$	
1	Športový areál tenisového klubu " Blaumont "	20,0	26,0	0,3	0,54
3	Základňa prímes.rekreácie " Predná Huta "	12,8	16,6	0,2	0,36
	Výlet.miesto „Šulerloch“	5,7	7,4	0,08	0,14
4	Jazdecký areál " Na Šajbe "	20,6	26,8	0,3	0,54
6	Areál zjazdového lyžovania " Muráň "	37,5	48,7	0,56	1,0
	Areál oddychu a relaxu " Rybníky "	14,5	19,0	0,22	0,4
	Mototuristická základňa " Pri Jedlici "	14,0	18,2	0,2	0,36
Spolu		125,1	162,7	1,86	3,34

Z vodovodu Spišská Nová Ves navrhujeme zásobovať mesto Spišská Nová Ves (okrsky A,B,C,E,F,G,J,K,L) a rekreačné lokality : šport.areál tenis.klubu „Blaumont“, výlet.miesto „Šulerloch“, jazdecký areál „Na Šajbe“.

Potreba pitnej vody $Q_{d_{max}}$ pre vodovod Spišská Nová Ves v roku 2020 podľa jednotlivých vývojových trendov :

Spotrebisko	Maximálna denná potreba pitnej vody $m^3. \text{ deň}^{-1}$ $l. s^{-1}$		
	Prechodne stagnačný	Optimálne rozvojový	Progresívne rozvojový
Mesto SNV (bez D,H)	17.277,2 - 18.987,8 200,1 - 219,8	19.314,9 - 21.879,2 223,7 - 253,2	20.371,9 - 22.695,9 235,8 - 262,7
Rekreácia	60,2 0,7	60,2 0,7	60,2 0,7
Spolu	17.337,4 - 19.048,0 200,8 - 220,5	19.375,1 - 21.939,4 224,4 - 253,9	20.432,1 - 22.756,1 236,5 - 263,4

Potreba pitnej vody pre Mesto SNV je prevzatá z tabuľky VH - 2.

Z vodovodu Novoveská Huta navrhujeme zásobovať : Novoveskú Hutu (okr.H), Ferčekovce (okr.D) a rekreačné lokality : zákl.prímest.rekreácie „Predná Huta“, areál zjazd.lyžovania „Muráň“, areál oddychu a relaxu „Rybníky“ a mototuristickú základňu „Pri Jedlici“.

Potreba pitnej vody $Q_{d_{max}}$ pre vodovod Novoveská Huta v roku 2020 podľa jednotlivých vývojových trendov :

Spotrebisko	Maximálna denná potreba pitnej vody $m^3. \text{ deň}^{-1}$ $l. s^{-1}$		
	Prechodne stagnačný	Otimálne rozvojový	Progresívne rozvojový
okr. D	496,3 - 501,3 5,7 - 5,8	496,3 - 533,3 5,7 - 6,2	496,3 - 512,8 5,7 - 6,0
okr. H	448,1 - 484,9 5,2 - 5,6	485,0 - 573,8 5,6 - 6,6	507,3 - 565,7 5,9 - 6,5
Rekreácia	102,5 1,2	102,5 1,2	102,5 1,2
Spolu	1.046,9 - 1.088,7 12,1 - 12,6	1.083,8 - 1.209,6 12,5 - 14,0	1.106, - 1.181,0 12,8 - 13,7

Potreba pitnej vody pre okrsk H je prevzatá z tabuľky VH - 2.

Pre zásobovanie pitnou vodou v katastrálnom území navrhujeme využitie miestnych potenciálnych zdrojov, vrtov HP-1 a HP-3 s výdatnosťou $8,5 l. s^{-1}$.

Bilancia potrieb pitnej vody v katastrálnom území a zdrojov pitnej vody v roku 2020

Vodovod Spišská Nová Ves

Potreba pitnej vody podľa jednotlivých vývojových trendov je $Q_{d_{max}} = 200,8 - 263,4 l.s^{-1}$

Jestvujúce miestne zdroje pitnej vody (Csáky), $Q = 5,0 l.s^{-1}$

Potenciálne miestne zdroje pitnej vody (HP-1, HP-3, NH-2), $Q = 11,1 l.s^{-1}$

Potrebná dodávka pitnej vody zo skupinového vodovodu : $Q = 184,7 - 247,3 l.s^{-1}$

Vodovod Novoveská Huta

Potreba pitnej vody podľa jednotlivých vývojových trendov je $Q_{d_{max}} = 12,1 - 14,0 l.s^{-1}$

Jestvujúce miestne zdroje pitnej vody (Fleischer, Pod lanovkou, ÚV Dubnica), $Q = 13,8 l.s^{-1}$

V prípade progresívneho rozvoja (hlavne rekreačnej vybavenosti) je deficit zdrojov $Q = 0,2 l.s^{-1}$

V katastrálnom území zachováame všetky vyhovujúce vodárenské zariadenia.

Rezervujeme územie pre :

- navrhované prírodné potrubie DN 300 od vodojemov Smižany 1 a 2 ,ako predĺženie prívodu SKV do navrhovaného vodojemu Šajba;
- vodojem Šajba s objemom 2 x 1 500 m³ s kótami hladín 530,0 / 525,0 m n.m.;
- navrhované prepojenie DN 300 medzi VDJ Šajba a VDJ Nový;
- navrhovaný vodojem Novoveská Huta I. s objemom 250 m³ pre I.tlakové pásmo vodovodu Novoveská Huta s kótou maximálnej hladiny 285,0 m n.m.;
- navrhované prírodné potrubie DN 100 zo zdroja NH-2 do vodojemu Nový;
- navrhované prírodné potrubie DN 100 a DN 150 zo zdrojov HP-1 a HP-3 do vodojemu Starý;
- navrhované čerpacie stanice pre využitie potenciálnych zdrojov.

12.2.3. Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd.

12.2.3.1. Východiskový stav

Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd v katastrálnom území Spišská Nová Ves zabezpečujú dva kanalizačné komplexy.

V meste Spišská Nová Ves sú odpadové vody odvádzané jednotnou kanalizačnou sieťou na mestskú mechanicko - biologickú ČOV. Recipientom vyčistených odpadových vôd je rieka Hornád. Areál Mäsopriemyslu zneškodňuje odpadové vody na samostatnej ČOV.

V miestnej časti Novoveská Huta je realizovaná splašková kanalizácia a mechanicko - biologická ČOV Novoveská Huta. Stavba nie je realizovaná v potrebnej kvalite a ČOV nie je v prevádzke. Kanalizácia je v súčasnosti priamo vyústená do potoka Holubnica.

Producenti odpadových vôd mimo dosahu verejnej kanalizácie akumulujú odpadové vody individuálne v žumpách a septikoch.

12.2.3.2. Návrh

V ÚPN mesta pri riešení odvádzania a zneškodňovania odpadových vôd v katastrálnom území zachováame súčasný systém odvádzania odpadových vôd dvomi kanalizačnými komplexami Spišská Nová Ves a Novoveská Huta rozšírenými vo väzbe na územný rozvoj. Navrhujeme spravidzkovanie kanalizačného komplexu Novoveská Huta.

V navrhovaných zariadeniach rekreácie a cestovného ruchu mimo dosahu verejnej kanalizácie navrhujeme zneškodňovanie splaškových vôd v samostatných malých ČOV.

Návrh odvádzania a zneškodňovania odpadových vôd v katastrálnom území Spišská Nová Ves v roku 2020 uvádza nasledujúca tabuľka :

Okrsk, súbor plôch		Q _{pr} Splaš. m ³ .d ⁻¹	Spôsob odvádzania a zneškodňovania odpadových vôd		Poznámka
Č	Producent		V súčasnosti	V návrhovom období	
1	Šport. areál tenis. klubu Blaumont	20,0	Bez produkcie odpadových vôd	Splaškové vody do jestvujúcej kanalizácie nemocnice	
2	-	-	-	-	
3	Zákl. príst. rekreačie „Predná Huta“ „Predná Huta“	12,8	Bez produkcie odpadových vôd	Splaškové vody do jestvujúcej verejnej kanalizácie Ferčkovce	Do zberača na pravom brehu Holubnice
	Výletné miesto „Šulerloch“	5,0	Bez produkcie odpadových vôd	Čistenie splaškových vôd v navrhovanej malej ČOV	Recipient vyčistených splaškových vôd potok Labanec
4	Jazdecký areál „Na Šajbe“	20,6	Bez produkcie odpadových vôd	Splaškové vody do kanalizácie Viľčurňa	Alternatívne v malej ČOV Recipient Hlinica
5	-	-	-	-	-
6	Areál zjazd. lyžovania „Murán“	37,5	Bez produkcie odpadových vôd	Čistenie splaškových vôd v navrhovanej malej ČOV	Recipient potok Holubnica. Alternatívne napojenie na kanalizáciu Nová Huta
	Areál oddychu a relaxu „Rybníky“	14,5	Bez produkcie odpadových vôd	Čistenie splaškových vôd v navrhovanej malej ČOV	Recipient potok Holubnica
	Mototurist. základňa „Pri Jedlici“	14,0	Do kanalizácie Novoveská Huta	Do kanalizácie Novoveská Huta, zberač C	
	Chat. lokalita „Medvedia dolka“	9,0	Akumulácia splaškových vôd v žumpách	Akumulácia splaškových vôd v žumpách	Na základe finančnej výhodnosti rozšírenie jestvujúcej splaškovej kanalizácie Novoveská Huta
7	Turist. základňa „Vojtechova samota“	2,0	Akumulácia splaškových vôd v žumpách	Čistenie splaškových vôd v navrhovanej malej ČOV	Recipient Hutiansky potok. Zariadenie je v PHO III. stupňa povrchového odberu z Holubnice pre vodovod Novoveská Huta
	Turist. základňa „Spúšťadlo“	7,0	Bez produkcie odpadových vôd	Čistenie splaškových vôd v navrhovanej malej ČOV	Recipient miestny nepomenovaný potok
A-L	SÚ Spišská Nová Ves	14.017 - 18.567	Verejnou jednotnou kanalizáciou na ČOV mesta SNV	Zachovanie súčasného systému rozšíreného vo väzbe na územný rozvoj	Bez okrsku H, Novoveská Huta Recipient rieka Hornád
	Miestna časť Novoveská Huta	344,7 - 452,6	Verejnou splaškovou kanalizáciou na ČOV Novoveská Huta	Zachovanie súčasného systému rozšíreného vo väzbe na územný rozvoj	Okrsk H Recipient potok Holubnica

12.2.4. Odtokové pomery

12.2.4.1. Východiskový stav

Z hydrologického hľadiska katastrálne územie Spišská Nová Ves spadá do povodia rieky Hornád (č.hydr.por. 4 - 32 - 01), ktorá preteká k.ú. v severnej zastavanej časti zo západu na juhovýchod v úseku rkm 127 - 134,5, t.j. 7,5 km.

Riečnu sieť v území tvoria prítoky Hornádu :

- pravostranné : Hlinica, č.hydr.por. 4-32-01-034
 Holubnica, č.hydr.p. 4-32-01-036, 4-32-01-037, 4-32-01-038
 Teplický Brusník, č.hydr.p. 4-32-01-044, z časti tvorí katastrálnu hranicu
- ľavostranné : Brusník, č.hydr.por. 4-32-01-042
 Levočský potok, č.hydr.por. 4-32-01-056, tvorí hranicu k.ú.

V území nie je žiadna veľká vodná nádrž. Na potoku Holubnica nad Novoveskou Hutou sú realizované rybníky a na potoku Labanec je pozostatok malej nádržky, ktorej účel je nejasný. Prietoky na tokoch nie sú regulované.

Hydrologické údaje sa v katastrálnom území sledujú vo vodomerných staniciach :
 Spišská Nová Ves na tokoch Hornád, Holubnica a Brusník.

Hydrologické údaje :

Tok : Hornád

Profil : Spišská Nová Ves

Zrážky 807 mm, odtok 327 mm, koeficient odtoku 0,41, špecifický odtok 10,37 l.s⁻¹. km⁻².

Priemerný dlhodobý ročný prietok : 3,49 m³. s⁻¹

N - ročné maximálne prietoky v m³. s⁻¹

1	2	5	10	20	50	100 ročná
33	50	77	100	132	178	225

M - denné prietoky v m³. s⁻¹

30	90	180	270	330	355	364 denný
7,504	3,804	2,199	1,413	0,949	0,698	0,471

Z dôvodu ochrany intravilánu sídla proti veľkým vodám boli na tokoch Hornád, Holubnica a Brusník realizované úpravy koryta.

Kapacita upraveného koryta rieky Hornád nezabezpečuje 100 % ochranu územia proti veľkým vodám o čom svedčí povodňová situácia v marci a júli 1999.

12.2.4.2. Návrh

V zmysle Vodohospodárskeho plánu povodia rieky Hornád navrhujeme v katastrálnom území Spišská Nová Ves :

- malú vodnú nádrž na potoku Hlinica v rkm 2,15 č.hydrologického poradia 4-32-01-034
Objem nádrže : stály 40 tis. m³, zásobný 300 tis. m³, retenčný 50 tis. m³. Účelom nádrže je chov rýb, akumulácia vody pre závlahy a zachytenie prívalových dažďových vôd.
Časová etapa realizácie nie je stanovená;
- ekologicky vyhovujúcu korytovú úpravu meandra rieky Hornád v rkm 127,5 - 129,6 (od výuste mestskej ČOV po Spišskú Novú Ves) na prietok Q_{20} ročnú vodu.
Smerovú úpravu koryta - priepich meandra doporučujeme riešiť ako povodňové prevedenie prietokov Väčších ako Q_{20} ročná voda z dôvodu ochrany priľahlého územia proti zatopeniu;
- ochranu intravilánu sídla Spišská Nová Ves zväčšením prietocnej kapacity koryta Hornádu (podrobnejšie v kapitole 12.3.4.);
- úpravu potoka Brusník zohľadňujúcu ekologické kritériá, bližšie nešpecifikovanú, v dĺžke 5,45 km;
- úpravu potoka Labanec zohľadňujúcu ekologické kritériá, bližšie nešpecifikovanú, v dĺžke 0,85 km;
- v povodí potokov Brusník, Labanec, Hlinica a Holubnica pôdoochranné opatrenia realizáciou vsakovacích pásov a hradenia strží.

V zmysle urbanisticko-ekologického riešenia v katastrálnom území navrhujeme :

- malú vodnú nádrž na potoku Labanec v priestore bývalej malej vodnej nádrže. Zatopená plocha cca 1,5 ha, objem cca 50 tis.m³. Využitie polyfunkčné (akumulácia, rekreácia, rybochov);
- malú vodnú nádrž Sad mládeže na pravom brehu Hornádu (podrobnejšie v kapitole 12.3.4.);
- úpravy miestnych tokov v súvislosti s výstavbou mostov v rámci rozvoja cestnej siete.

12.3. Vodohospodárska problematika mesta Spišská Nová Ves

12.3.1. Zásobovanie pitnou vodou

12.3.1.1. Východiskový stav

V sídle Spišská Nová Ves zásobovanie pitnou vodou zabezpečuje verejný vodovod Spišská Nová Ves a Novoveská Huta, ktoré sú v správe VaK š.p. Košice, OZ Spišská Nová Ves.

Zdrojom pitnej vody sú :

- miestne zdroje podzemnej a povrchovej vody s výdatnosťou $Q_{\min} = 13,6 \text{ l.s}^{-1}$

- Spišsko-Popradská vodárenská sústava, vetva Spišská Nová Ves $Q = 212,0 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1}$
- pramene Csaky v k.ú. Smižany s výdatnosťou $5,0 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1}$

Nosným zdrojom pitnej vody pre sídlo je Spišsko - Popradská vodárenská sústava. Prívodným potrubím SKV profilu DN 500 je voda dopravovaná do vodojemov Smižany 1 a 2 s objemom $2 \times 1\,800$ a $2 \times 3\,000 \text{ m}^3$, t.j. $9\,600 \text{ m}^3$ s kótami 535,0 / 530,0 m n.m.

Zásobné potrubie z vodojemu Smižany 1 ($2 \times 1\,800 \text{ m}^3$) profilu DN 600 sa pred mestom SNV delí do dvoch smerov a to :

- DN 500 do mesta Spišská Nová Ves;
- DN 400 severným obchvatom mesta po odbočku do vodojemu Blaumont, ďalej DN 300 do Harichoviec. Z potrubia DN 400 je plnený vodojem Blaumont s objemom 800 m^3 s kótami 509 / 504 m.n.m., z ktorého je zásobované mesto SNV zásobným potrubím DN 300 a potrubím DN 225 je voda privádzaná do vodojemu Mäsopriemysel s objemom $2 \times 650 \text{ m}^3$ s kótami hladín 498,3 / 493,6 m n.m.

Zásobné potrubie z vodojemu Smižany 2 ($2 \times 3\,000 \text{ m}^3$) profilu DN 500 je trasované súbežne s potrubím DN 600 až po železničnú trať, kde odbočuje do Smižian a delí sa na dve potrubia :

- DN 300 do Smižian;
- DN 300 na sídlisko Západ I. v Spišskej Novej Vsi.

Voda z prameňov Trubačovec je potrubím DN 200 privádzaná do vodojemu Starý s objemom 500 m^3 s kótami hladín 510 / 507 m n.m., z ktorého je zásobované mesto SNV zásobným potrubím DN 175.

Voda z prameňov Fleischer, Pod lanovkou a úpravne vody Dubnica je privádzaná potrubím DN 250 cez prerušovací vodojem Novoveská Huta s objemom 100 m^3 s kótami hladín 630 / 625 m n.m. do vodojemu Ferčkovce s objemom $2 \times 400 \text{ m}^3$ s kótami hladín 545 / 540 m n.m. a do vodojemu Nový s objemom 500 m^3 s kótami hladín 518 / 515 m n.m.

Prívodné potrubie DN 250 je prepojené potrubím DN 150 so zásobným potrubím DN 175 z vodojemu Starý.

Z prerušovacieho vodojemu je zásobovaná miestna časť Novoveská Huta zásobným potrubím DN 150.

Voda z prameňov Csáky je prívodným potrubím DN 100 privádzaná voda do vodojemu Nový. Z vodojemu je mesto zásobované zásobným potrubím DN 200.

Rozvodná sieť v meste je profilov DN 500 - 80.

Vodovod v miestnej časti Ferčkovce tvorí samostatné tlakové pásmo.

12.3.1.2.Návrh

- Výpočet potreby pitnej vody

Je spracovaný podľa Metodických pokynov MP SR z roku 1995. Podľa podkladov VaK š.p. Košice z 30.10.1997 je špecifická potreba VVR pre mesto Spišská Nová Ves

v roku 2 000 = 357,0 l .obyv⁻¹. deň⁻¹

v roku 2 030 = 360,6 l .obyv⁻¹. deň⁻¹

Interpoláciou bude v roku 2 020 špecifická potreba VVR = 359,4 l .obyv⁻¹. deň⁻¹

z toho : špecifická potreba VVR domácnosti = 243,8 l .obyv⁻¹. d⁻¹

špecifická potreba VVR obč.vybavenosť = 80,6 l .obyv⁻¹. d⁻¹

špecifická potreba VVR priemysel = 35,0 l .obyv⁻¹. d⁻¹

Urbanistická koncepcia rozvoja sídla uvažuje k roku 2 020 s tromi možnými vývojovými trendami:

a / prechodne stagnačný = 39 000 - 42 750 obyvateľov

b / optimálne rozvojový = 43 400 - 49 200 obyvateľov

c / progresívne rozvojový = 45 800 - 53 000 obyvateľov

Potreba pitnej vody pre mesto Spišská Nová Ves v roku 2020 pre jednotlivé možné rozvoja je spracovaná do tabuľky VH - 1.

Rozdelenie potreby pitnej vody podľa okrskov a užívateľov pre jednotlivé trendy rozvoja je uvedená v tabuľkách VH – 2a, VH – 2b, VH – 2c.

Maximálna denná potreba pitnej vody v roku 2020 pre mesto :

a	b	c
18.221,6 - 19.974,0 m ³ .d ⁻¹ 211,0 - 231,2 l .s ⁻¹	20.296,2 - 22.986,6 m ³ .d ⁻¹ 235,0 - 266,0 l .s ⁻¹	21.375,5 - 23.774,4 m ³ .d ⁻¹ 247,4 - 275,2 l .s ⁻¹

Na verejný vodovod Spišská Nová Ves a Novoveská Huta navrhujeme napojiť aj v katastrálnom území navrhované rekreačné lokality mimo zastavaného územia sídla, tak ako je uvedené v kapitole 12.2.2.2.

Maximálna denná potreba pitnej vody v roku 2020 pre riešené územie:

Spotrebisko	a	b	c
Mesto SNV	18.221,6 - 19.974,0 m ³ .d ⁻¹ 211,0 - 231,2 l .s ⁻¹	20.296,2 - 22.986,6 m ³ .d ⁻¹ 235,0 - 266,0 l .s ⁻¹	21.375,5 - 23.774,4 m ³ .d ⁻¹ 247,4 - 275,2 l .s ⁻¹
Rekreácia	162,7 m ³ .d ⁻¹ 1,9 l .s ⁻¹	162,7 m ³ .d ⁻¹ 1,9 l .s ⁻¹	162,7 m ³ .d ⁻¹ 1,9 l .s ⁻¹
Spolu	18.384,3 – 20.136,7 m³.d⁻¹ 212,9 - 233,1 l .s⁻¹	20.458,9 – 23.149,3 m³.d⁻¹ 236,9 - 267,9 l .s⁻¹	21.538,2 - 23.937,1 m³.d⁻¹ 249,3 – 277,1 l .s⁻¹

Maximálna denná potreba pitnej vody v roku 2020 podľa vodovodov:

Vodovod	a	b	c
Sp.Nová Ves	17.337,4 - 19.048,0 m ³ .d ⁻¹ 200,8 - 220,5 l .s ⁻¹	19.375,1 - 21.939,4 m ³ .d ⁻¹ 224,4 - 253,9 l .s ⁻¹	20.432,1 - 22.756,1 m ³ .d ⁻¹ 236,5 - 263,4 l .s ⁻¹
Novoveská Huta	1.046,9 – 1.088,7 m ³ .d ⁻¹ 12,1 - 12,6 l .s ⁻¹	1.083,8 – 1.209,6 m ³ .d ⁻¹ 12,5 – 14,0 l .s ⁻¹	1.106,1 – 1.181,0 m ³ .d ⁻¹ 12,8 – 13,7 l .s ⁻¹

- Bilancia zdrojov a potrieb

Jestvujúce zásobovacie systémy zabezpečujú krytie potreby pitnej vody pre cca 40.000 obyvateľov, čo predstavuje cca $217,0 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1}$. Bilancia zdrojov a potrieb pre vodovod Spišská Nová Ves a Novoveská Huta je uvedená v kapitole 12.2.2.2.

Vodovod Novoveská Huta bude zásobovať miestnu časť Novoveská Huta (okrsok H), navrhované rekreačné lokality a miestnu časť Ferčkovce (okrsok D). Krytie potreby pitnej vody navrhujeme z jestvujúcich $Q = 13,8 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1}$. Deficit zdrojov $Q = 0,2 \cdot 13,8 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1}$ je v prípade progresívneho rozvoja hlavne rekreačnej vybavenosti.

Vodovod Spišská Nová Ves bude zásobovať mesto, okrem okrsku D. Potreba pitnej vody podľa vývojových trendov predstavuje $200,8 - 263,4 \cdot 13,8 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1}$. Nosným zásobovacím systémom bude skupinový vodovod. Pri využití jestvujúcich a potenciálnych miestnych zdrojov pitnej vody s výdatnosťou $Q = 16,1 \cdot 13,8 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1}$ bude potrebná dodávka vody zo skupinového vodovodu $184,7 - 247,3 \cdot 13,8 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1}$.

- Posúdenie akumulácie

Posúdenie v globále pre vodovod Spišská Nová Ves :
Veľkosť jestvujúcej akumulácie je 12.200 m^3 . V porovnaní k maximálnej dennej potrebe pre jednotlivé varianty to predstavuje :

- a / $66,3 - 60,6 \%$
- b / $59,6 - 52,7 \%$
- c / $56,6 - 50,9 \%$

Akumulácia slúži aj pre sídlo Smižany. Predpokladáme, že jestvujúca akumulácia nevyhovuje pre navrhované rozvojové trendy, je menšia ako 60% z $Q_{d\max}$.

Navrhujeme rozšírenie akumulácie nasledovne :

- nový vodojem Šajba s objemom $2 \times 1\,500 \text{ m}^3$ s kótami hladín $530 / 525 \text{ m n.m.}$ pre vodovod Spišská Nová Ves. Do vodojemu Šajba bude voda privádzaná z prívodu SKV navrhovaným potrubím DN 300. Celková akumulácia vody vo vodojemoch Smižany 1,2, Blaumont, Nový, Starý a Šajba pre vodovod Spišská Nová Ves bude 14.400 m^3 a bude predstavovať podľa rozvojových variantov $63,3 - 83,5 \%$ z $Q_{d\max}$.
Vodojem navrhujeme prepojiť s vodojemom Nový, potrubím DN 300;
- nový vodojem Novoveská Huta I. pre I. tlakové pásmo vodovodu Novoveská Huta s objemom 250 m^3 s kótou maximálnej hladiny $585,0 \text{ m n.m.}$

- Rozdelenie spotrebiska na tlakové pásma

Vodovod	Tlakové pásmo	Akumulácia	Zásobný rozsah
Spišská Nová Ves	I	Vodojemy : - Smižany 1,2 9 600m ³ s redukciou v sieti - Blaumont 800 m ³ - Nový 500 m ³ - Starý 500 m ³ - Mäsopriemysel 1 300m ³	po kótu 475,0 m n.m.
	II	Vodojemy : - Smižany 1,2 9600 m ³ - Šajba 3 000 m ³	475,0 - 510,0 m n.m. 475,0 - 510,0 m n.m.
Novoveská Huta	I	Vodojem : - Novoveská Huta I. 250 m ³	po kótu 570,0 m n.m.
	II	Vodojem : - Ferčkovce 800 m ³ - Prerušovací vodojem 100 m ³	480,0 - 520,0 m n.m. 570,0 - 605,0 m n.m.

- Posúdenie a návrh prívodných potrubí

Vodovod Spišská Nová Ves :

Maximálna denná potreba pitnej vody pre jednotlivé rozvojové varianty je :

- a / 200,8 - 220,5 l .s⁻¹ (potrebná dodávka vody zo SPVS max Q = 195,8 – 215,5 l .s⁻¹)
- b / 224,4 - 253,9 l .s⁻¹ (zo SPVS max Q = 219,4 – 248,9 l .s⁻¹)
- c / 236,5 - 263,4 l .s⁻¹ (zo SPVS max Q = 231,5 – 258,4 l .s⁻¹)

V bilanciách nie sú zahrnuté potenciálne zdroje pitnej vody NH – 2, HP – 1, HP – 3, ktorých sumárna výdatnosť je Q = 11,1 l .s⁻¹.

Jestvujúce prívodné potrubia DN 500, 400, 250, 200, 100 majú kapacitu 339,0 - 378,0 l .s⁻¹. Kapacitne vyhovujú. Prívody z miestnych zdrojov nie sú plne využité vzhľadom k výdatnosti vodných zdrojov. Jestvujúce veľkokapacitné prívody sú excentricky orientované do severnej časti sídla.

Navrhujeme nový prívod DN 300 dĺžky 3.400 m, predĺženie prívodu SKV do navrhovaného vodojemu Šajba a vodojemu Nový v juhozápadnej časti sídla. Navrhované riešenie zabezpečí rovnomernejšie zásobovanie spotrebiska.

V rámci navrhovaného využitia potenciálnych zdrojov navrhujeme nové zásobné potrubia :

- zo zdroja NH-2 profilu DN 100 do vodojemu Nový, dĺžky 1.100m
- zo zdrojov HP-1 a HP-3 profilu DN 100, dĺžky 800m a DN 150, 600m do vodojemu Starý

Vodovod Novoveská Huta

Maximálna denná potreba pitnej vody pre jednotlivé rozvojové varianty je :

- a) 12,1 – 12,6 l .s⁻¹
- b) 12,5 – 14,0 l .s⁻¹
- c) 12,8 – 13,7 l .s⁻¹

Jestvujúce prívodné potrubie DN 200 a DN 250 vyhovuje návrhovým potrebám.

Pre I. tlakové pásmo vodovodu Novoveská Huta navrhujeme prívodné potrubie DN 100, dĺžky 700m ako odbočku z jestvujúceho prívodu DN 250.

- Posúdenie a návrh zásobných potrubí

Na základe požiadavky Východoslovenských vodární a kanalizácií š.p. PR Košice (vyjadrenie 5815/99/UbaK/Ká zo dňa 4.8.1999) navrhujeme:

- rekonštrukciu zásobného potrubia z vodojemu Smižany DN 600 a DN 500 dĺžky 4.395 m po križovatku pred hotelom Metropol
- prepojenie zásobného potrubia na rozvodnú sieť Smižian potrubím DN 300 dĺžky 635 m medzi DN 400 a DN 300 na sídlisku Západ I na Iľašovskej ulici
- prepojovacie potrubie DN 300 dĺžky 2.600 m medzi navrhovaným vodojemom Šajba (od vodojemu Nový) a zásobným potrubím DN 175 z vodojemu Starý
- rekonštrukciu jestvujúceho potrubia DN 175 z vodojemu Starý na DN 300 v úseku od miesta napojenia prepojovacieho potrubia po potrubie DN 200 na Mlynskej ulici za Hornádom dĺžky 800 m

V súvislosti z návrhom nových akumulčných priestorov navrhujeme :

- ďalšie zásobné potrubie z vodojemu Nový profilu DN 200, 1600m (a, b, c)
- zásobné potrubie z vodojemu Šajba profilu DN 150, 1200m (b, c)
- zásobné potrubie z vodojemu Novoveská Huta I profilu DN 150, 600m

Vo väzbe na územný rozvoj navrhujeme :

- v okrsku C potrubie DN 300, dĺžky 1200m v súbehu s jestvujúcim potrubím DN 250 a potrubie DN 200 do lokality navrhovanej zástavby (a,b,c)
- predĺženie potrubia DN 300, dĺžky 1000 m na Iľašovskej ceste do okrsku E/1, DN 200, dĺžky 400 m (a,b,c,) a jeho predĺženie DN 150, dĺžky 500m do okrsku G/2 (c)

- Návrh zásobovania pitnou vodou

Pri riešení problematiky sme v maximálnej miere využili jestvujúci systém zásobovania rozšírený do juhozápadnej časti sídla s doplnením akumulácie, resp. jej rozšírením, vytvorenie dvoch tlakových pásiem vodovodov Spišská Nová Ves a Novoveská Huta s návrhom rekonštrukcie nevyhovujúcich zásobných potrubí a návrhom nových.

Predpokladáme, že voda zo zdrojov z Novoveskej Huty sa spotrebuje v Novoveskej Huti, Ferčkovciach a vo variante c/ v okrsku L/1 (II.tl.pásmo) a nebude privádzaná do vodojemu Nový.

Navrhujeme využitie potenciálnych zdrojov podzemnej vody, vrty NH-2, HP-1 a HP-3. Vodu z vrtu NH-2 navrhujeme privádzať potrubím DN 100 do vodojemu Nový. Vodu zo zdrojov HP-1 a HP-3 navrhujeme privádzať potrubím DN 150 do vodojemu Starý.

Návrh zásobovania pitnou vodou je zakreslený vo výkrese v mierke 1 : 10 000.

Pre názornosť je problematika spracovaná do schém v mierke 1 : 20 000.

Schéma VH - 1 : Návrh zásobovania pitnou vodou, Spišská Nová Ves

Schéma VH - 2 : Návrh zásobovania pitnou vodou, Novoveská Huta

Navrhované vodárenské zariadenia a rekonštrukcie sme špecifikovali ako verejnoprospešné stavby a sú uvedené v príslušnej kapitole.

V rámci regulatívo-územného rozvoja doporučujeme spracovať „Generel vodovodu Spišská Nová Ves a Novoveská Huta“, ktorý komplexne zhodnotí potrebné investície vo väzbe na predpokladané rozvojové varianty.

12.3.2. Zásobovanie úžitkovou vodou

12.3.2.1. Východiskový stav

Pre zásobovanie priemyslu v meste Spišská Nová Ves prevádzkovou vodou nie je vybudovaný jednotný systém. Podľa charakteru výroby a nárokov na kvalitu prevádzkovej vody sú zdrojmi vody :

- verejný vodovod
- povrchové vody
- podzemné vody

Zásobovanie z verejného vodovodu.

Zásobovanie sa realizuje na základe kúpnopredajných zmlúv uzavretých medzi VaK a jednotlivými priemyselnými podnikmi. Pre Mäsopriemysel je vybudovaný samostatný prívod DN 225 z vodojemu Blaumont a akumulácia vo vodojeme 2 x 650m³.

Zásobovanie z vodných tokov.

Zásobovanie sa realizuje na základe kúpnopredajných zmlúv uzavretých medzi SVP š.p. OZ Povodie Bodrogu a Hornádu a jednotlivými odberateľmi. Hlavným zdrojom prevádzkovej vody je rieka Hornád. Rozhodujúcimi odberateľmi podľa SVP, OZ Povodie Bodrogu a Hornádu sú :

- FINIŠ, 280 tis. m³. r⁻¹
- ŽSR Depo Spišská Nová Ves, 60 tis. m³. r⁻¹
- MVE Viliam Králik, 0,8 - 2,13 m³. s⁻¹
- Slováckrob SNV

Vplyvom útlmu priemyselnej výroby sa voda neodoberá v dohodnutých množstvách.

12.3.2.2. Návrh

V rámci riešenia problematiky v UŠ zachováame jestvujúci spôsob zásobovania prevádzkovou vodou. Navrhujeme využívanie povrchovej vody z potoka Holubnica na zasnežovanie lyžiarskych svahov v lokalite Ferčkovce.

Vodojem Mäsopriemyslu (nie je v správe VaK, OZ Spišská Nová Ves) navrhujeme využívať pre celý okrsk J ako súčasť verejného vodovodu.

12.3.3. Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

12.3.3.1. Východiskový stav

Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd v sídle Spišská Nová Ves zabezpečujú dva kanalizačné komplexy :

- jednotná kanalizačná sieť s ČOV Spišská Nová Ves v správe VaK
- splašková kanalizačná sieť s ČOV v miestnej časti Novoveská Huta v správe MÚ

• Kanalizačný komplex Spišská Nová Ves

Verejná kanalizačná sieť má dĺžku 94,356 km. Z toho jednotná kanalizácia - 55,423 km, verejná časť prípojok - 34,833 km, dažďová kanalizácia - 1,2 km, odpady dažďových odľahčovačov - 2,9 km.

Kanalizačnú sieť tvoria hlavné zberače A, B, C, D, E, G.

Zberač A, odvádza odpadové vody z celého kanalizačného povodia na mestskú ČOV. Prechádza prakticky celou ľavobrežnou časťou mesta. Začína na Duklianskej ulici a končí v ČOV. Stoka A I odvádza odpadové vody z Ferčkoviec.

Zberač B, odvádza odpadové vody zo severnej časti mesta v povodí potoka Brusník.

Zberač C, odvádza odpadové vody z vyvýšenej terasy na pravom brehu rieky Hornád z územia ohraničeného ulicami Brezová, Lipová a Sadová.

Zberač D, odvádza odpadové vody z východnej časti stredu mesta ohraničenej ulicami I. Krasku, Škultétyho, Gorazdovou a Mlynskou.

Zberač E, odvádza odpadové vody z celej zástavby na pravom brehu rieky Hornád zo sídliska Mier a IBV. Zberač má odvádzať aj odpadové vody z k.ú. Smižany.

Zberač G, je najrozsiahlejší objekt celej stokovej siete. Odvádza odpadové vody zo sídliska Západ I a Západ II.

Odpadové vody odvádzané kanalizačným komplexom mesta Spišská Nová Ves sú čistené na mestskej mechanicko-biologickej čistiarni odpadových vôd. Kanalizačná sieť a ČOV sa prevádzkuje na základe Kanalizačného poriadku, schváleného OÚŽP Košice-vidiek č. ŽP - 625/94 - Vn z 12.12.1994.

Činnosť ČOV je podmienená rozhodnutím OÚŽP Košice-vidiek č. ŽP-420/94-Vn z 8.7.1994 platným do 30.9.2002.

• Kanalizačný komplex Novoveská Huta

V miestnej časti Novoveská Huta je vybudovaná splašková kanalizácia s ČOV. Počet pripojených 1 000 EO. Kanalizácia je vybudovaná v nízkej kvalite. Netesnou splaškovou kanalizačnou

sieťou sú odvádzané aj balastné vody. ČOV typu PROX je mechanicko-biologická a ako typ má pracovať automaticky. Doposiaľ nebola uvedená do prevádzky.

Rozbor súčasného stavu bol podrobne spracovaný v Prieskumoch a rozboroch ÚPN mesta

12.3.3.2 Návrh

- Výpočet množstva splaškových vôd

Množstvo splaškových vôd pre mesto Spišská Nová Ves v roku 2020 je vyčíslené podľa výpočtu potreby pitnej vody pre jednotlivé rozvojové trendy a je spracované do tabuľky VH-3

- Výpočet množstva dažďových vôd

Je spracovaný do tabuľky VH-4.

Plochy jednotlivých kanalizačných povodí boli merané planimetrom na situácii v mierke 1 : 10 000.

Uvažovaná výdatnosť smerodatného dažďa $q = 131 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{ha}^{-1}$. Súčiniteľ odtoku je orientačne stanovený v rozpätí 0,4 - 0,7.

Vzhľadom k použitým vstupným údajom považujeme vyčíslené množstvá dažďových vôd za orientačné.

V návrhu odvádzania odpadových vôd rešpektujeme realizovaný systém odvádzania v meste Spišská Nová Ves a v miestnej časti Novoveská Huta.

V zmysle urbanistického riešenia je potrebné rozšírenie odkanalizovanej plochy podľa jednotlivých rozvojových trendov nasledovné :

Zberač	Rozšírenie kanalizačného povodia v ha		
	Prechodne stagnačný	Optimálne rozvojový	Progresívne rozvojový
B	17,8	-	-
E	32,5	-	-
G	25,0	28,2	80,0
A	-	-	75,3
A I	-	8,4	-

Vo väzbe na územný rozvoj navrhujeme nasledovné rozšírenie kanalizačnej siete :

- v okrsku B rozšírenie jednotnej kanalizácie v povodí zberača A I (b). V lokalite B/1 (Kozí vrch) navrhujeme delenú kanalizáciu. Splaškovú kanalizáciu navrhujeme zaústiť do zberača E I za odľahčovacou komorou V1 E I
- v okrsku C rozšírenie jednotnej kanalizácie v povodí zberača E (a)
- v okrsku E rozšírenie jednotnej kanalizácie v povodí zberača G (a,b)
- v okrsku G rozšírenie jednotnej kanalizácie v povodí zberača B (a), v povodí zberača G (c)

- v okrsku H rozšírenie splaškovej kanalizácie
- v okrsku K delenú kanalizáciu. Splaškovú kanalizáciu lokality K/1 (Na Šajbe-1) navrhujeme zaústiť do zberača E III s následnou rekonštrukciou jestvujúceho zberača na Tehelnej a Leteckej ulici. Splaškovú kanalizáciu lokalít K/2 a K/3 (Na Šajbe-2) navrhujeme zaústiť do jestvujúcej kanalizácie Vilčurňa (b)
- v okrsku L hlavný zberač jednotnej kanalizácie v povodí zberača A (c)

V tomto stupni územnoplánovacej dokumentácie nie je možné špecifikovať profily a dĺžky navrhovaného rozšírenia kanalizačnej siete.

Vyústenie odpadových vôd z navrhovanej zástavby do jestvujúcej kanalizácie si vyžiada realizáciu odľahčovačov dažďových vôd hlavne na stokách v povodí zberača G. Pri dažďových odľahčovačoch navrhujeme realizovať dažďové zdrže. V rámci priestorových možností navrhujeme realizovať dažďové zdrže aj na jestvujúcich dažďových odľahčovačoch.

Na ochranu intravilánu proti extravilánovým vodám navrhujeme povrchové záchytné rigoly C1, E1, E2 a L1. V súvislosti z realizáciou rigolov E1 a E2 navrhujeme úpravu miestneho nepomenovaného potôčika v okrsku E (b,c). Záchytný rigol C1 je situovaný v trase jestvujúceho rigola.

- Čistenie odpadových vôd

Odpadové vody odvádzané kanalizačným komplexom mesta Spišská Nová Ves navrhujeme zneškodňovať na jestvujúcej čistiacej stanici. Na ČOV Spišská Nová Ves budú čistené aj splaškové vody zo sídla Smižany.

ČOV Spišská Nová Ves navrhujeme revitalizovať v zmysle rozhodnutia OÚŽP Košice-vidiek č.ŽP-420/94-Vn z 8.7.1994 do 30.9.2002 v priestoroch jestvujúcej ČOV.

ČOV Novoveská Huta navrhujeme uviesť do trvalej prevádzky. V prípade napojenia navrhovaných rekreačných zariadení v miestnej časti Novoveská Huta na splaškovú kanalizáciu nebude kapacita ČOV postačovať. Navrhujeme jej rozšírenie.

Návrh odvádzania odpadových vôd je zakreslený vo výkrese v mierke 1 : 10 000.

V zmysle regulatívov územného rozvoja doporučujeme spracovať „Generel kanalizácie Spišská Nová Ves a Novoveská Huta“, ktorý posúdi potrebné investície vo väzbe na predpokladané varianty územného rozvoja.

Pre názornosť je problematika spracovaná do schém v mierke 1 : 20 000:

*Schéma VH - 3 : Návrh odvádzania odpadových vôd, Spišská Nová Ves;

*Schéma VH - 4 : Návrh odvádzania odpadových vôd, Novoveská Huta.

Navrhované kanalizačné zariadenia a rekonštrukcie jestvujúcich sme špecifikovali ako verejnoprospešné stavby a sú uvedené v príslušnej kapitole.

12.3.4. Vodné toky a plochy

12.3.4.1. Východiskový stav

Rieka Hornád je hlavným tokom v intraviláne mesta. Súvislá úprava koryta je realizovaná od km 129,6 (zaústenie Holubnice) na celom úseku v intraviláne sídla. Dôvodom úpravy bola ochrana územia proti veľkým vodám. Upravené koryto neprevedie Q_{100} ročnú vodu. V rkm 133,2 je vybudovaná pevná hať šírky 20 m a výšky 5 m. Na stabilizáciu dna koryta sú realizované 3 stupne výšky 1, resp. 0,5m.

Ostatné toky v území :

Potok Holubnica : je pravostranný prítok Hornádu. Na potoku sú realizované čiastkové úpravy. V km 0,0-0,183 je kapacita upraveného potoka $30 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ (menej ako Q_{100}). Vo Ferčkovciach a Novoveskej Hute je upravené koryto dimenzované na Q_{100} ročnú vodu. Z potoka sa odoberá voda do jazera v ZOO.

Potok Brusník : je ľavostranný prítok Hornádu. Koryto potoka je upravené na sídlisku Západ I a v priestore Kolónia v súvislosti s výstavbou mimoúrovňovej križovatky.

Potok Hlinica : je pravostranný prítok Hornádu. V intraviláne je koryto potoka upravené. Vo výustnej trati v dĺžke cca 200m je koryto kryté.

12.3.4.2. Návrh

V návrhu koncepcie ÚPN mesta vychádzame zo zámerov Vodohospodárskeho plánu Hornádu v zmysle ktorého navrhujeme :

- ekologicky vyhovujúcu korytovú úpravu meandra rieky Hornád v rkm 127,5-129,6 (od výuste mestskej ČOV po Spišskú Novú Ves) na prítok Q_{20} ročnú vodu;
- smerovú úpravu koryta – priepich meandra doporučujeme riešiť ako povodňové prevedenie prítokov väčších ako Q_{20} ročná voda z dôvodu ochrany príľahlého územia proti zatopeniu;
- zvýšenie hrádzí na Hornáde v úseku rkm 129,6-134,861 o 0,5-2,5 m na $Q_{100} = 225 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$;
- obojstranné zvýšenie brehov v úseku rkm 129,6-133,186 a 133,516-134,861;
- zvýšenie pravého brehu v úseku rkm 133,186-133,516;
- úpravu potoka Holubnica v rkm 0,23-2,2 na kapacitu $Q_{100} = 45 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ a rekonštrukciu odberného objektu pre jazerá v ZOO v rkm 1,48;
- ekologicky vyhovujúcu úpravu potoka Brusník v súvislosti s realizáciou navrhovanej zástavby v okrskoch E,G.

V zmysle urbanistického návrhu funkčného prepojenia Sadu mládeže a vodných plôch v rámci vnútromestskej rekreačnej zóny Hornád navrhujeme:

- malú vodnú nádrž Sad mládeže na pravom brehu Hornádu, zatopená plocha cca 7,5 ha, objem nádrže cca 14 tis.m³. Plnenie nádrže z náhonu pre jazerá v ZOO navrhovanou krytou odbočkou, vypúšťanie do rieky Hornád. Malá vodná nádrž môže zároveň slúžiť ako požiarna nádrž. Podmienky realizácie sú limitované hlavným kanalizačným zberačom A profilu DN 1500, ktorý je trasovaný pozdĺž Hornádu.

Návrh úprav tokov a odtokových pomerov je zakreslený vo výkrese v mierke 1:10 000.

Pre názornosť je problematika spracovaná do schémy VH - 5 v mierke 1 : 20 000.

Navrhované úpravy tokov špecifikujeme ako verejnoprospešné stavby a sú uvedené v príslušnej kapitole.

13. ENERGETIKA

13.1. Zásobovanie elektrickou energiou

13.1.1. Širšie vzťahy

13.1.2. Charakteristika východísk

13.1.3. Návrh riešenia

13.2. Zásobovanie plynom

13.2.1. Širšie vzťahy

13.2.2. Charakteristika východísk

13.2.3. Návrh riešenia

13.3. Zásobovanie teplom

13.3.1. Širšie vzťahy

13.3.2. Charakteristika východísk

13.3.3. Návrh riešenia

13. ENERGETIKA

Kapitola „Energetika“ rieši problematiku zásobovania elektrickou energiou, plynom a teplom. Každý nositeľ energie vytvára samostatný subsystém so špecifickou problematikou, čo je obsahom príslušných dielčích častí.

Nakoľko jednotlivé formy či nositelia energie sú v značnom rozsahu vzájomne zameniteľné, považujeme za rozhodujúce komplexné energetické hľadisko a návrh rozvoja energetiky je v súlade s podmienkami rozvoja danej lokality pri rešpektovaní cieľov regionálnej energetickej politiky. Rieši rozvoj elektrických a plynových distribučných sietí a zaoberá sa aj možnosťou využitia obnoviteľných zdrojov energií ako aj komplexného využitia paliva.

Regulatívy územného rozvoja ÚPN VÚC Košického kraja sme akceptovali a konkretizujeme ich v podmienkach mesta Spišská Nová Ves.

13.1. Zásobovanie elektrickou energiou

13.1.1. Širšie vzťahy

Zásobovanie elektrickou energiou má celoštátny charakter a realizuje sa z elektrizačnej sústavy, ktorú tvoria zdroje elektrickej energie, prenosová a distribučná sústava.

Spišská Nová Ves je sídlom energetického rozvodného závodu, ktorý realizuje zásobovanie elektrickou energiou v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica v Košickom kraji a v okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča v Prešovskom kraji.

Hlavná prenosová sústava – diaľkové vedenie VVN 400 kV spája výrobné elektrickej energie (Vojany, Liptovská Mara, Čierny Váh atď.) s elektrickou stanicou VVN/VVN 400/110 kV s transformačným výkonom 2 x 250 MVA v Spišskej Novej Vsi a ďalej, prostredníctvom VVN liniek 110 kV a následných elektrických staníc – transformovni VVN/VN 110/22 kV sa elektrická energia distribuje do príslušných územných celkov.

Katastrálnym územím Spišskej Novej Vsi prechádzajú tieto linky VVN:

400 kV	č.v. 407	Spišská Nová Ves – Liptovský Mikuláš
400 kV	č.v. 408	Spišská Nová Ves – Lemešany
220 kV	č.v. 273	Medzibrod – Lemešany (tranzitne)
110 kV	č.v. 6411	Spišská Nová Ves – Kežmarok
110 kV	č.v. 6413+6414	Spišská Nová Ves – Sp.Nová Ves ES 110/22 kV
110 kV	č.v. 6421	Spišská Nová Ves – Stará Ľubovňa
110 kV	č.v. 6422	Spišská Nová Ves – Lipany
110 kV	č.v. 6427	Spišská Nová Ves – Svit
110 kV	č.v. 6428	Spišská Nová Ves – Poprad II.

110 kV	č.v. 6713	Spišská Nová Ves – Dobšiná
110 kV	č.v. 6714	Spišská Nová Ves – Rudňany
110 kV	č.v. 6725	Spišská Nová Ves – Poprad I.
110 kV	č.v. 6726	Spišská Nová Ves – Krompachy

Vedenia totožným smerom sú v katastri mesta dvojité (6413+6414; 6421+6422; 6714-6726; 6427+6428).

Podľa rozvojových zámerov ÚPN VÚC Košického kraja je na úrovni siete 400 kV plánované vedenie 2 x 400 kV od Čierneho Váhu do Spišskej Novej Vsi s pokračovaním jeden poťah do Lemešian, druhý do Moldavy.

Na úrovni 110 kV sa predpokladá výstavba 2. poťahu súčasného vedenia na trase Spišská Nová Ves – Dobšiná (s predĺžením do Rožňavy). Súčasný 110 kV vedenie je postavené ako jednoduché, bez možnosti doplnenia druhého poťahu.

13.1.2. Charakteristika východísk

Na katastrálnom území sa nachádzajú dve elektrické stanice, a to ES VVN/VN 400/110 kV 2 x 250 MVA, ktorá má dosah do hore vymenovaných 5 okresov a ES VVN/VN 110/22 kV s výkonom 2 x 40 MVA a 1 x 25 MVA, ktorá zásobuje elektrikou mesto Spišská Nová Ves a významnú časť okresu.

Prenosová sústava VVN 400 kV, 220 kV a 110 kV prechádza neurbanizovaným územím, ovšem VVN linka do Dobšinej sa dotýka okrskov F – Východ a H – Novoveská Huta. ES VVN/VN 110/22 kV je umiestnená v okrsku E – Západ.

Distribučná sústava VN je tvorená 22 kV rozvodnou sieťou a transformátormi 22/0,4 kV.

Z transformovne 110/22 kV vychádzajú tieto linky VN 22 kV:

- Č. 201 smer Kežmarok, s možnosťou prepojenia na okružné vedenie mesta
- Č. 212 smer Hrabušice, zásobuje káblovú VN sieť sídliska Západ (okrsok E)
- Č. 213 západné okružné vedenie mesta (okrsok C)
- Č. 214 smer Novoveská Huta (okrsok H)
- Č. 245 smer Prakovce, zásobuje káblovú VN sieť sídliska Tarča (okrsok B)
- Č. 272 smer Levoča
- Č. 327+328 pre priemysel Spišská Nová Ves – Východ (okrsok F)
- Č. 420 smer Levoča – Krompachy
- Č. 437 pre elektrickú trakciu ŽSR
- Č. 439 pre sídlisko Juh (Mier) (okrsok C)
- Č. 444 východné okružné vedenie (okrsok F)
- Č. 464+483 pre priemysel Západ (okrsok E) s prepojením do mestskej distribučnej siete.

Elektrické linky v centre mesta (okrsok A), ako aj na sídliskách (okrsky B, C a E) sú kabelizované a transformačné stanice sú murované. Vzdušné linky VN obklopujú mesto zo všetkých strán a vstupujú do ďalších okrskov mesta vrátane obytných okrskov D (Ferčkovce) a H (Novoveská Huta).

Pri zásobovaní mestskej káblovej siete má základný význam spínacia stanica VN/VN, ktorá napája elektrickou energiou mrežovú sieť VN káblov a distribučných transformačných staníc v okrskoch A, B a C. Do stanice zašŕňujú okružné linky VN č. 213 a 444 a rozvod elektriky sa uskutočňuje do 5 smerov káblovej siete.

Potreba elektriky pre intenzifikáciu súčasného domového fondu sa bude realizovať z jestvujúcej distribučnej siete v dotknutom okrsku.

Potreba elektriky pre výstavbu na nezastavanom území sa bude realizovať z príľahlých vonkajších VN liniek, pričom vlastné územie určené pre zástavbu bude kabelizované tak, aby jednotlivé transformačné stanice boli napojené aspoň z dvoch strán, aby sa zabezpečila spoľahlivosť zásobovania elektrickou energiou. Nová výstavba vyvolá v niektorých prípadoch potrebu prekládky jestvujúcich VN liniek.

Elektrická distribučná sieť v SÚ Spišská Nová Ves pozostáva z vymenovaných 22 kV rozvodných vedení a z distribučných resp. veľkoodberateľských transformovni 22/0,4 kV s následným rozvodom NN.

Typy transformačných staníc VN/NN:

Druh stanice	počet trf.	inštalovaný výkon (MVA)	priemerný výkon (kVA)
- veľkoodberateľské	10	41,9	4 190
- murované	71	21,8	307
- stožiarová	30	7,4	247
s p o l u	111	71,1	641

Z funkčného hľadiska je 86 transformačných staníc distribučných a 25 veľkoodberateľských. Najväčší odberatelia elektriky majú samostatné rozvodne s výkonom niekoľko MVA. Murované transformačné stanice v obytných okrskoch majú obvykle výkon 2 x 400 kVA. Asi polovica stožiarových trafostaníc je odberateľských pre podniky priemyslu, služieb, poľnohospodárstva a sú rozmiestnené v okrskoch s nebytovou funkciou. Ostávajúce stožiarové trafostanice majú distribučný charakter. Vyskytujú sa vo Ferčakovciach (okrsok D) a v Novoveskej Hute (okrsok H), ako aj v okrajových častiach ostatných okrskov. Výkon jednotlivého transformátora je v rozpätí 100 – 400 kVA, obvykle 250 kVA.

Na rieke Hornád (okrsok C) je malá vodná elektrárňa, na sídlisku Tarča (okrsok B) je kogeneračný zdroj elektriky a v textilke (okrsok F) je závodná teplárňa. Uvedené miestne zdroje elektriky sú zapojené do energetickej rozvodnej siete.

Z urbanistického hľadiska sú najvhodnejšie murované distribučné transformačné stanice s normalizovaným prevodom napätia 22/0,4 kV. Rozvodná sieť nízkeho napätia je prevádzkovaná napätím 3 x 230/400 V v sústave TN-C.

/ Bilancia potreby elektriky

Výpočet výkonového zaťaženia príkonu elektriky zohľadňuje predpokladaný nárast odberu elektriky pre byty, základné služby, mestskú vybavenosť, ako aj menšie výrobné a skladové objekty a je

vypracovaný samostatne pre dočasne stagnačný, optimálny a progresívny trend rozvoja v Spišskej Novej Vsi.

Výpočet rastu elektrického výkonu pre bytový odber zohľadňuje vplyv plošnej plynofikácie mesta, takže spotreba elektriky v domácnostiach je vypočítaná pre tzv. kategóriu A s použitím elektriky na osvetlenie, pohony, elektroniku a pod., nie však na tepelné procesy.

Zaťaženie 1 bytu je počítané podľa vzťahu:

$$P_B = 0,8 + 3,2 n^{1/2} \quad (\text{kW})$$

kde „n“ je počet bytov v okrsku.

Veľkosť podielového zaťaženia bytu je závislá na počte bytov v okrsku; vypočítanú hodnotu uvádzame v tabuľke.

Výpočet odberu elektriky pre základné služby, mestskú vybavenosť a pre výrobné a skladové objekty je vypracovaný bilančnou metódou so zohľadnením koeficientu súčasnosti. Zaťaženie je vypočítané pre plošný rozvod elektriky v území, do ktorého nezahrňujeme tzv. veľkoodberateľov elektriky, ktorí majú vlastné odberné zariadenia a uzavretý systém rozvodu elektriky.

V jednotlivých variantoch územného rozvoja mesta Spišská Nová Ves dosiahne výkonové zaťaženie odberu elektriky tieto hodnoty:

I. Prechodne stagnačný trend rozvoja

okrskok	P_B	bytový fond	základné služby	mestská vybaven.	drobná výr. a služby	plošný rozvod spolu	veľkoodber elektriny	súhrnné zaťaženie celkom
		kW	kW	kW	kW	kW	kW	kW
A Centrum	0,854	3 010	570	700	380	4 660	-	4 660
B Tarča	0,860	2 460	470	100	-	3 030	-	3 030
C Juh	0,856	2 820	540	-	-	3 360	-	3 360
D Ferčekovce	0,960	380	70	-	-	450	-	450
E Západ	0,862	2 270	430	70	1 180	3 950	3 300	7 250
F Východ	1,128	110	20	-	170	300	6 400	6 700
G Sever	1,228	60	10	160	-	230	1 350	1 580
H Nov.Huta	1,000	250	50	-	120	420	900	1 320
J Pri Lev.pot.	-	-	-	-	230	230	-	230
K Na Šajbe	-	-	-	-	110	110	550	660
L Šulerloch	-	-	-	-	-	-	-	-
Spolu		11 360	2 160	1 030	2 190	16 740	12 500	29 240

II. Očakávaný optimálny trend rozvoja

okrsok	P _B	bytový fond	základné služby	mestská vybaven.	drobná výr. a služby	plošný rozvod spolu	veľkoodber elektriny	súhrnné zaťaženie celkom
		kW	kW	kW	kW	kW	kW	kW
A Centrum	0,852	3 200	610	730	400	4 940	-	4 940
B Tarča	0,857	2 720	520	110	-	3 350	-	3 350
C Juh	0,852	3 280	620	-	-	3 900	-	3 900
D Ferčkovce	0,960	380	70	-	-	450	-	450
E Západ	0,858	2 590	490	70	1 240	4 390	3 650	8 040
F Východ	1,128	110	20	-	170	300	7 100	7 400
G Sever	1,231	70	10	170	-	250	1 500	1 750
H Nov.Huta	0,990	280	50	-	130	460	1 000	1 460
J Pri Lev.pot.	-	-	-	-	250	250	-	250
K Na Šajbe	0,959	390	70	-	120	580	630	1 210
L Šulerloch	-	-	-	-	-	-	-	-
Spolu		13 020	2 460	1 080	2 310	18 870	13 880	32 750

III. Možný progresívny trend rozvoja

okrsok	P _B	bytový fond	základné služby	mestská vybaven.	drobná výr. a služby	plošný rozvod spolu	veľkoodber elektriny	súhrnné zaťaženie celkom
		kW	kW	kW	kW	kW	kW	kW
A Centrum	0,852	3 200	610	730	400	4 940	-	4 940
B Tarča	0,856	2 810	540	120	-	3 470	-	3 470
C Juh	0,852	3 280	620	-	-	3 900	-	3 900
D Ferčkovce	0,960	380	70	-	-	450	-	450
E Západ	0,858	2 590	490	70	1 240	4 390	3 760	8 150
F Východ	1,128	110	20	-	170	300	7 300	7 600
G Sever	0,956	400	80	190	50	720	1 550	2 270
H Nov.Huta	0,990	280	50	-	130	460	1 030	1 490
J Pri Lev.pot.	-	-	-	-	250	250	-	250
K Na Šajbe	0,959	390	70	-	120	580	650	1 230
L Šulerloch	0,939	500	100	40	80	720	-	720
Spolu		13 940	2 650	1 150	2 440	20 180	14 290	34 470

13.1.3. Návrh riešenia

Vo väzbe na predikciu vývoja obyvateľstva a bytového fondu dosiahne prírastok zaťaženia plošného rozvodu elektriky podľa jednotlivých trendov rozvoja hodnotu 2 450 kW v prípade prechodne stagnačného trendu rozvoja, cca 5 000 kW pre optimálny trend rozvoja, čo môže vzrásť na 6 300 kW pri uplatnení progresívneho trendu. Z uvedených hodnôt činí podiel zaťaženia pre intenzifikáciu domového

fondy, reanimáciu prelúk a disponibilných plôch v zastavanom území 1 800 kW, zbytok zaťaženia sa bude realizovať na nových plochách.

Očakávaný vzrast spotreby elektriky nielen v Spišskej Novej Vsi, ale aj v regióne, vyvolá potrebu zvyšovať výkon elektrickej stanice VVN/VN 110/22 kV v okrsku E postupným nahradením jestvujúcich transformátorov 3 x 25 MVA za transformátory výkonu po 40 MVA.

Vzrast spotreby elektriky, ktorý vyplynie z intenzifikácie zastavaných plôch, navrhujeme pokryť úpravou a rekonštrukciou jestvujúceho rozvodného zariadenia v danom území.

Jestvujúce linky 22 kV budú slúžiť ako zdroj elektriky pre obytné štruktúry na nezastavanom území v lokalitách B₁, C₁, E₁, E₂, E₃, G₁, G₂, H₁.

Pre zásobovanie elektrikou v lokalitách B₂, B₃ a L navrhujeme zriadiť novú 22 kV linku zaústenú do samostatnej kobky v 110/22 kV elektrickej stanici. Trasu vedenia navrhujeme v jestvujúcom koridore elektrických sietí VN, v súbehu s linkou č. 245. Po opustení súčasného zastavaného územia pôjde nová linka po samostatnej trase v súlade s urbanistickým návrhom. Jestvujúca VN elektrická odbočka, ktorá prechádza riešeným územím, sa zruší, odbery sa budú realizovať z novej linky. Nová trasa rieši aj interakciu navrhovanej cestnej križovatky v priestore Ferčkoviec s jestvujúcou linkou 22 kV.

VN odbočku z linky č. 214 do lesného priestoru v k.ú. Smižany navrhujeme preložiť a zosilniť tak, aby neprekážala navrhovanej výstavbe v lokalite K₂ a v zosilnenej dimenzii umožnila zásobovanie elektrikou pre lokality K₁ a K₂ (Na Šajbe).

Zásobovanie elektrikou na nových plochách je najvhodnejšie realizovať kabelizovanou distribučnou sieťou s murovanými transformačnými stanicami. V nových lokalitách s väčšou hustotou zástavby, ako sú B₁, C₁, E₁ a E₂ navrhujeme vybudovať mrežovú sieť, ktorú je vhodné prepojiť s jestvujúcou sieťou do spoločného funkčného celku.

Z urbanistického hľadiska navrhujeme v obytnom území okrskov A a B kabelizovať VN linky č. 213 a 444 vedúce údolím Hornádu. Trasy a prevedenie ostatných VN liniek rešpektujeme, v prípade úpravy či rekonštrukcie elektrických vedení je potrebné využiť jestvujúce ochranné pásma.

Križovanie a súbeh elektrického vedenia č. 6713 (navhuje sa výstavba druhého poťahu) s navrhovanou preložkou cesty č. II/533 (vonkajší okruh) je potrebné spresniť (v zmysle platných technických noriem) v podrobnejšom územnom riešení.

/ Charakteristika rozvodu elektriky v okrskoch

A – Centrum.

Káblková sieť na VN a NN strane mrežového charakteru je napájaná zo spínacej stanice VN/VN, prípadne priamo z elektrickej stanice VVN/VN. Vzrast spotreby elektriky v dôsledku intenzifikácie zastavaných plôch treba realizovať technickou úpravou jestvujúceho rozvodného zariadenia.

B – Tarča.

Okrskok je napájaný zo spínacej stanice VN/VN, rozvody sú káblové. Lokalita B₁ bude napojená na VN linku č. 214, lokality B₂ a B₃ budú napojené na novú linku VN. Rozvod elektriky v nových lokalitách by mal byť káblový, prepojený na mestskú mrežovú distribučnú sieť.

C – Juh (Mier).

Okrskok je zásobovaný z VN linky č. 439 s možnosťou prepojenia ďalších VN liniek. Lokalita C₁ bude zásobovaná z východnej strany (koridor VN liniek).

D – Ferčekovce.

Okrskok je zásobený elektrickou vzdušnými linkami, prírastok potreby sa bude riešiť intenzifikáciou miestnej siete. Navrhujeme prekládku úseku 22 kV vedenia č. 245 pri interakcii s navrhovanou cestnou križovatkou.

E – Západ.

Okrskok je zásobovaný elektrickou z VN linky č. 212 s možnosťou pripojenia ďalších liniek; rozvod je kabelizovaný. Lokality E₁, E₂ a E₃ navrhujeme zásobovať z príľahlých elektrických vedení VN. Koridor elektrických sietí VN medzi lokalitami E₁ a E₂ rešpektujeme.

F – Východ.

Okrskok je zásobovaný z linky VN č. 444, spôsob zásobovania elektrickou sa v návrhovom období nemení.

G – Sever (Blaumont).

Okrskok je zásobovaný z VN linky č. 327. Navrhované lokality G₁ a G₂ budú napojené na existujúce linky VN.

H – Novoveská Huta.

Okrskok je zásobovaný elektrickou vzdušnými linkami. Prírastok potreby sa bude riešiť intenzifikáciou.

J – Pri Levočskom potoku.

Okrskok je napojený na linky VN č. 327 + 328. Výhľad bez podstatnej zmeny.

K – Na Šajbe (letisko).

Odbočku z linky VN č. 214 navrhujeme viesť v novej trase s potrebnou dimenziou tak, aby sa realizovalo zásobovanie elektrickou pre navrhované lokality K₁ a K₂.

L – Šulerloch.

Lokalita L₁ bude zásobovaná elektrickou z novonavrhovanej VN linky.

13..2. Zásobovanie plynom

13.2.1. Širšie vzťahy

Vysokotlakový plynovod Drieňovská Nová Ves (okres Prešov) – Štrba (okres Poprad) s parametrami DN 300 PN 4,0 MPa prebieha v súbehu s elektrickými vedeniami VVN severne od Spišskej Novej Vsi. Plynovod je napájaný z nadradených medzištátnych plynovodov. Dopravovaným médiom je zemný plyn naftový s výhrevnosťou 33,5 MJ.m⁻³.

V priestore severne od Spišskej Novej Vsi je odbočka plynovodu do Levoče DN 100 PN 4,0 MPa a východne od mesta je odbočka plynovodu DN 150 PN 4,0 MPa do Rudnianskej Novy cez Markušovce. Okrem toho, prostredníctvom plynovodných prípojok sú plynofikované mnohé príľahlé obce okresu Spišská Nová Ves (Bystrany, Harichovce, Jamník, Letanovce, Matejovce, Odorín, Smižany, Teplička a ďalšie) a okresu Levoča.

Vlastná Spišská Nová Ves je zásobovaná plynom prostredníctvom sústavy plynovodných prípojok a regulačných staníc rozmiestnených na západe, severe a východe sídelného útvaru. Spišská Nová Ves tvorí z hľadiska zásobovania plynom integrovanú sústavu plošného rozvodu plynu spolu s obcou Smižany, a to prepojením distribučnej siete.

13.2.2. Charakteristika východísk

Distribučný rozvod plynu je na urbanizovanom území strednotlakový, s pretlakom plynu do 100 kPa. V zastavanom území mesta je vybudovaná rozsiahla sieť miestnych plynovodov, ktoré umožňujú distribúciu plynu na celom území mesta.

Pre plošný rozvod plynu a zásobovanie bytovokomunálnej oblasti slúži sústava distribučných regulačných staníc s následným plošným rozvodom plynu do územia.

- * Regulačná stanica RS 1 VTL/STL Q = 1 200 m³.h⁻¹ v okrsku A napojená samostatnou VTL prípojkou, dodáva plyn do mestskej siete z východnej strany.
- * Regulačná stanica RS 2 VTL/STL Q = 8 500 m³.h⁻¹ v okrsku E napojená spoločnou VTL prípojkou, dodáva plyn do mestskej siete zo západnej strany.
- * Regulačná stanica RS 3 VTL/STL Q = 5 000 m³.h⁻¹ v okrsku E napojená spoločnou VTL prípojkou, dodáva plyn do okrsku E a do Smižian.
- * Regulačná stanica RS 4 VTL/STL Q = 3 000 m³.h⁻¹ v okrsku G napojená samostatnou prípojkou, dodáva plyn do uzavretej sústavy.
- * Regulačná stanica RS 5 VTL/STL Q = 5 000 m³.h⁻¹ v okrsku F napojená spoločnou prípojkou, dodáva plyn do mestskej siete z juhovýchodnej strany.
- * Regulačná stanica RS 6 VTL/STL Q = 5 000 m³.h⁻¹, ktorá je súčasťou integrovanej sústavy

zásobovania plynom, je umiestnená v Smižanoch.

Jednouúčelové regulačné stanice, slúžiace pre bodovú plynofikáciu veľkoodberateľov sú napojené na spoločnú VTL prípojku pre RS 2, RS 3 a RS 5.

V Spišskej Novej Vsi je vybudovaná rozsiahla sieť mestských strednotlakových plynovodov (STL), ktoré umožňujú rozvod a distribúciu plynu v okrskoch A až G. RS 1, RS 2 a RS 5 sú vzájomne prepojené sústavou hlavných zásobovacích plynovodov s dobrou tlakovou úrovňou, na ktoré nadväzuje sústava uličných distribučných plynovodov a takto je zabezpečená plynulosť dodávky plynu pre všetky typy odberateľov. RS 3 zásobuje plynom okrsok E, RS 4 okrsok G a RS 6 Smižany a ich spolupráca s celomestským distribučným rozvodom je obmedzená. Okrsok H (Novoveská Huta) bude napojený na celomestský plynovodný systém prostredníctvom prepojovacieho plynovodu STL v dĺžke 1 300 m s následným paprškovým rozvodom. Očakávaný optimálny rozvojový trend výstavby vyžaduje plošnú plynofikáciu okrsku K, možný progresívny trend aj okrsku L.

Mestské rozvody plynu sú strednotlakové s pretlakom plynu do 100 kPa. Jednotlivé odberné miesta sú napojené na STL plynovodný rozvod pomocou domových regulátorov, väčšie cez doregulovacie stanice. V okrajových častiach mesta je doplnkový nízkotlakový uličný rozvod plynu (NTL) pre tolerančné pole 1,8 – 2,1 kPa. Regulácia tlaku sa realizuje distribučnými regulačnými stanicami STL/NTL.

13.2.3. Návrh riešenia

Doporučujeme používať zemný plyn pre všetky tepelné procesy, najmä vykurovanie. Pre rodinné domy je typickým komplexné používanie plynu pre potreby varenia, ohrevu vody a vykurovania. Plynové kúrenie má najčastejšie formu ústredného či etážového kúrenia, ale vyskytujú sa aj plynové kachle. Pre viacpodlažné objekty sú v uličnej zástavbe obvyklé domové kotolne, v sídliskovej zástavbe okrskové kotolne na báze plynu. V objektoch výroby, služieb, remesiel a ďalšej vybavenosti sa zemný plyn hojne používa pre technologické potreby, ako aj pre vykurovanie objektov.

Zaťaženie distribučnej siete miestnych plynovodov dosiahne pri jednotlivých trendoch rozvoja sídla tieto hodnoty (údaje v $\text{m}^3 \cdot \text{h}^{-1}$):

Použitie plynu	Trendy rozvoja		
	stagnačný	optimálny	progresívny
rodinné domy – komplexná plynofikácia	4 320	5 570	7 380
bytové domy – základná plynofikácia	2 210	2 430	2 430
základné služby	2 160	2 440	2 610
mestská vybavenosť	1 150	1 200	1 250
výrobné a sklady	1 020	1 120	1 140
tepelné zdroje	7 740	8 540	8 540
Mesto Spišská Nová Ves spolu	18 600	21 300	23 350

Bilancia potreby plynu zohľadňuje očakávané zaťaženie distribučnej siete v jednotlivých urbanistických okrskoch pri optimálnom rozvoji sídla (údaje v m³.h⁻¹):

O k r s o k	Rodinné domy	Bytové domy	Základné služby	Mestská vybaven.	Výroba, Sklady	Tepelné zdroje	S p o l u
A Centrum	1 080	650	610	840	-	2 270	5 450
B Tarča	1 490	480	520	120	-	1 690	4 300
C Juh (Mier)	700	700	620	-	-	2 460	4 480
D Ferčkovce	470	30	60	-	-	100	660
E Západ	380	570	490	60	300	2 000	3 800
F Východ	160	-	20	-	570	10	760
G Sever (Blaumont)	90	-	10	180	120	-	400
H Novoveská Huta	500	-	50	-	80	10	640
J Pri Levočskom pot.	-	-	-	-	-	-	-
K Na Šajbe (letisko)	700	-	60	-	50	-	810
L Šulerloch	-	-	-	-	-	-	-
Mesto Sp.N.Ves	5 570	2 430	2 240	1 200	1 120	8 540	21 300

V urbanistickom návrhu akceptujeme súčasné rozmiestnenie RS. Výpočet zaťaženia distribučnej siete ukazuje, že zaťaženie plynovodných sietí vzrasti vo všetkých okrskoch, a preto považujeme za základný problém dobrú prenosovú schopnosť zakruhovanej STL distribučnej siete. Zvyšujúce sa plošné zaťaženie na zastavaných plochách bude vyvolané vertikálnou intenzifikáciou, prestavbou rodinných domov, reanimáciou prelúk a urbanizáciou disponibilných plôch v zastavanom území. Zásobovanie plynom pre všetky nové lokality (t.j. B₁, B₂, B₃, C₁, E₁, E₂, E₃, G₁, G₂, H₁, K₁, K₂ a L₁) navrhujeme realizovať rozšírením STL distribučnej siete mesta do nových priestorov. Také isté riešenie navrhujeme pre okrsok H – Novoveská Huta, ktorý bude napojený na jestvujúcu plynovodnú sieť a to tak, že Novoveská Huta sa napojí relatívne dlhým prepojavacím plynovodom na hlavný STL plynovod vo Ferčkovciach.

V rámci technického riešenia upozorňujeme na nutnosť dostavby kostry hlavných plynovodov z hľadiska optimálneho prúdenia plynu pri rôznych prevádzkových stavoch pri akomkoľvek trende rozvoja mesta.

Realizácia rozvojových zámerov je podmienená kvalitou integrovanej distribučnej sústavy STL 100 kPa v Spišskej Novej Vsi, kde je potrebné dobudovať sieť hlavných plynovodov, ktoré by navzájom prepojili všetky distribučné RS v meste a tak vytvorili flexibilnú sieť so schopnosťou pokrývať narastajúce požiadavky na plyn v priestore a v čase.

Pre bezpečnú činnosť odberateľských plynových regulátorov STL/NTL treba sústavu STL rozvodu prevádzkovať tak, aby na žiadnom úseku siete nepoklesol prevádzkový pretlak pod 55 kPa.

V návrhovom období sa dosiahne stav nasýtenosti a počet plynofikovaných bytov prekročí 95 % (podľa jednotlivých typov rozvoja 13 – 16 tis. odberateľov) a zemný plyn bude základným druhom paliva vo všetkých urbanistických okrskoch.

Okrem plošnej plynifikácie mesta sa pre niektoré väčšie zariadenia uplatňuje tzv. bodová plynifikácia z VTL plynovodu s uzavretým regulačným a rozvodným systémom. Tento spôsob plynifikácie možno realizovať napojením na VTL plynovod či prípojku v urbanistických okrskoch E, F, G a J.

/ Charakteristika urbanistických okrskov

A – Centrum.

Miestna distribučná sieť je zakruhovaná. Zaťaženie distribučných plynovodov dosiahne $5\,450\text{ m}^3\cdot\text{h}^{-1}$. V okrsku je RS 1, je potrebné posilniť väzbu na RS 3 a RS 4.

B – Tarča.

Miestna distribučná sieť je zakruhovaná, je potrebné posilniť väzbu medzi RS 2 a RS 5 a rozšíriť plynovodnú sieť pre nové lokality B₁ západným a pre B₂ a B₃ južným smerom. Zaťaženie plynovodov dosiahne pri optimálnom rozvoji $4\,400\text{ m}^3\cdot\text{h}^{-1}$, pri progresívnom trende rozvoja $5\,400\text{ m}^3\cdot\text{h}^{-1}$.

C – Juh (Mier).

Cez územie okrsku prechádzajú hlavné plynovody. Plynovodnú sieť je potrebné rozšíriť západným smerom pre lokalitu C₁. Zaťaženie plynovodov v okrsku dosiahne $4\,480\text{ m}^3\cdot\text{h}^{-1}$.

D – Ferčkovce.

Územím okrsku vedie hlavný plynovod s dostatočnou prenosovou schopnosťou, zásobovanie plynom je z paprškového uličného rozvodu. Zaťaženie plynovodov v okrsku dosiahne $660\text{ m}^3\cdot\text{h}^{-1}$.

E – Západ.

V okrsku sú umiestnené RS 2 a RS 3, cez okrsok vedú hlavné prepojovacie plynovody, avšak je potrebné posilniť väzbu medzi RS 1 a RS 3. Plynovodnú sieť treba rozšíriť pre nové lokality E₁, E₂ a E₃. Zaťaženie plynovodov v okrsku dosiahne $3\,800\text{ m}^3\cdot\text{h}^{-1}$.

F – Východ.

V okrsku je umiestnená RS 5 pre plošnú plynifikáciu a RS pre bodovú plynifikáciu. Cez okrsok vedie hlavný plynovod DN 300. Zaťaženie plynovodov dosiahne $760\text{ m}^3\cdot\text{h}^{-1}$.

G – Sever.

V okrsku je umiestnená RS 4. Z hľadiska koncepcie plošného rozvodu plynu je nevyhnutná väzba na RS 1 a RS 3. Plynovodnú sieť treba rozšíriť do lokalít G₁ a G₂. Očakávané zaťaženie plynovodov $400\text{ m}^3\cdot\text{h}^{-1}$ môže v prípade progresívneho rozvoja vzrásť na $850\text{ m}^3\cdot\text{h}^{-1}$.

H – Novoveská Huta.

Daný okrsok bude napojený prostredníctvom prepojovacieho plynovodu v dĺžke 1 300 m na mestský distribučný plynovod (v okrsku D). Vlastný rozvod plynu bude paprškový. Zaťaženie plynovodov dosiahne $600\text{ m}^3\cdot\text{h}^{-1}$.

J – Pri Levočskom potoku.

Okrskok nemá plošný rozvod plynu, ale je vhodný pre bodovú plynifikáciu z príľahlej VTL prípojky.

K – Na Šajbe.

Novonavrhovaný obytný okrsok bude plynifikovaný rozšírením distribučnej siete z okrsku B. Zaťaženie plynovodov dosiahne $600\text{ m}^3\cdot\text{h}^{-1}$.

L – Šulerloch.

Obytná funkcia urbanistického okrsku sa bude realizovať len v prípade progresívneho trendu rozvoja. Plynifikáciu navrhujeme napájacím plynovodom z okrsku F. Zaťaženie plynovodnej siete v okrsku dosiahne $600\text{ m}^3\cdot\text{h}^{-1}$.

13.3. Zásobovanie teplom

13.3.1. Širšie vzťahy

Staršia odvetvová koncepcia zásobovania teplom navrhovala oblastnú sústavu zásobovania teplom pre mestá Spišská Nová Ves a Levoča so spoločným zdrojom tepla v katastri obce Levočské Lúky, na báze menejhodnotného uhlia a drevného odpadu. V tejto súvislosti bol vypracovaný tzv. tepelný kataster mesta, navrhnuté trasy tepelných napájačov, rozmiestnenie tepelných odovzdávacích staníc a pod.

Zmena politicko-ekonomickej situácie, odstránenie centralistického dirigizmu a jeho nahradenie podnikateľským prístupom, zvýšený dôraz na ekológiu a čistotu ovzdušia, dostupnosť ušľachtilých palív (zemný plyn) a ďalšie okolnosti spôsobili, že sa ustúpilo od tejto veľmi nákladnej, pritom však ťažkopádnej koncepcie.

13.3.2. Charakteristika východísk

Spišská Nová Ves sa nachádza v okrajových oblastiach Vysokých Tatier a Slovenského raja a vo vzťahu k tejto polohe a nadmorskej výške sú klimatické podmienky z pohľadu zásobovania teplom takéto: Sídlo leží v oblasti výpočtových teplôt vonkajšieho vzduchu $-18\text{ }^{\circ}\text{C}$ s intenzívnymi vetrami. Dĺžka vykurovacieho obdobia je 235 dní s priemernou vonkajšou teplotou vzduchu $+2,1\text{ }^{\circ}\text{C}$. Priemerná ročná teplota vzduchu je $+6,8\text{ }^{\circ}\text{C}$, priemerná teplota v najchladnejšom mesiaci je $-5,5\text{ }^{\circ}\text{C}$. Územie patrí do mierne teplej oblasti, mierne vlhkej podoblasti so studenou zimou.

Podľa spôsobu zásobovania teplom je najrozšírenejšie ústredné kúrenie s dodávkou tepla z mimobytových zdrojov (86,0 % bytového fondu), ostatné byty majú etážové resp. lokálne kúrenie. V nízkopodlažnej zástavbe rodinnými domami sa realizuje individuálne vykurovanie z drobných domových kotolní (výkon do 50 kW_t). Tento spôsob vykurovania sa sústreďuje najmä v urbanistických okrskoch A, B, D a H, ale vyskytuje sa na celom území mesta. Pokiaľ je k dispozícii plyn, sú tieto zdroje tepla komfortné a hygienicky nezávadné aj v prípade etážového či lokálneho kúrenia.

V centre mesta (okrsok A) sú jednotlivé objekty, zariadenia, obchodná a občianska vybavenosť zásobované teplom z domových kotolní (výkon do $0,5\text{ MW}_t$). Bytové domy a objekty občianskeho vybavenia sú zásobované teplom z blokových kotolní s výkonom do 5 MW_t (najmä okrsok A a B) alebo z okrskových kotolní s výkonom nad 5 MW_t (okrsok B, okrsok C 5x, okrsok E 2x). Jediným centrálnym zdrojom tepla je tepláreň textilky s výkonom 25 MW_t , ktorá dodáva teplo pre časť bytov v okrsku B a niektoré podniky v okrsku F. Ostatné priemyselné závody si zaisťujú tepelnú energiu z vlastných zdrojov potrebného výkonu.

Aj keď odhliadneme od individuálneho vykurovania v nízkopodlažnej zástavbe, je výroba tepla decentralizovaná, ako to vyplýva z tabuľky:

Zdroj tepla	m.j.	byty, vybavenosť, služby	priemysel a iné závody	spolu
Domové kotolne $0,5-5,0\text{ MW}_t$	počet	75	24	99
Okrskové kotolne $5,0-20,0\text{ MW}_t$	počet	8	3	11
Výhrevne nad 20 MW_t	počet	-	1	1
Spolu	počet	83	28	111
	MW_t	132,4	80,4	212,8

13.3.3. Návrh riešenia

Počet bytov s ústredným kúrením sa v návrhovom období priblíži k 100 %, takže tak z kvantitatívneho ako aj kvalitatívneho hľadiska sa problematika vykurovania stáva dominantným problémom technickej infraštruktúry.

Aj keď urbanistický návrh rozvoja Spišskej Novej Vsi uvažuje so špecifickými formami zástavby a obytnými štruktúrami a ustupuje od starého spôsobu zástavby, je potrebné zabezpečiť kvalitné a ekologicky nezávadné vykurovanie jestvujúcich bytových domov, ktoré budú ešte dlhé obdobie slúžiť obyvateľstvu.

V návrhu zásobovania teplom v rámci štúdie územného plánu riešime nielen spôsob vykurovania novonarhovanej zástavby, ale sústreďujeme sa aj na jestvujúcu zástavbu so zvláštnym zreteľom na bytové domy, pretože táto forma zástavby bude predstavovať cca 80 % bytového fondu v meste.

Centralizované zásobovanie teplom nie je v Spišskej Novej Vsi perspektívne a nemôže komplexne riešiť problematiku zásobovania teplom. Centralizované zásobovanie teplom je netrhové a viazané s direktívnym spôsobom riadenia.

Individuálne zdroje tepla (drobné domové kotolne do 50 kW) navrhujeme pre nízkopodlažnú zástavbu rodinných domov, prípadne tiež kombinovaných objektov, kde je bývanie spojené s obchodom, remeslom či inými službami na celom území mesta. Navrhovaná nová zástavba rodinnými domami, či prestavba jestvujúcich bude mať za následok, že podiel lokálneho vykurovania bude klesať a úroveň ústredného kúrenia sa priblíži k 100 %, hoci lokálne kúrenie na báze plynových či elektrických pecí považujeme za vyhovujúce.

Decentralizované zásobovanie teplom formou domovej kotolne je najvhodnejší a najperspektívnejší spôsob zásobovania teplom, pretože je v plnom súlade s tepelnou potrebou odberateľa a pri použití zemného je ekologicky prijateľný.

Nové lokality pre výstavbu vytýpané v štúdiu územného plánu budú mať menšiu koncentráciu potrieb tepla ako jestvujúca zástavba. Pri hustote obytných štruktúr do 50 obyv./ha navrhujeme individuálne vykurovanie z drobných kotolní, pri hustote obytných štruktúr do 150 obyv./ha navrhujeme domové kotolne.

Decentralizované zásobovanie teplom navrhujeme pre všetky nové potreby tepla pre nové a rekonštruované objekty obchodných, remeselníckych či administratívnych služieb, škôl všetkých druhov a pod., či už formou domovej kotolne pre jednotlivé objekty s výkonom 0,3 – 1,0 MW_t alebo kotolne pre príslušný areál s výkonom väčším ako 1 MW_t.

Decentralizované zásobovanie teplom formou okrskových kotolní s výkonom väčším ako 5,0 MW_t navrhujeme ponechať naďalej v prevádzke za podmienky, že ako palivo sa bude používať zemný plyn. Decentralizované zásobovanie teplom sa týka aj priemyselných závodov, skladových areálov, dopravných či poľnohospodárskych objektov.

V oblasti zásobovania teplom treba lokálne využívať druhotné a netradičné zdroje. Pri všetkých väčších zdrojoch tepla treba usilovať o optimálne zhodnotenie paliva kogeneráciou.

Všetky systémy zásobovania teplom predstavujú výrazné riziko znehodnotenia životného prostredia najmä ovzdušia rôznymi druhmi exhalátov. Preto sa orientujeme na zemný plyn a navrhujeme jeho používanie ako základného paliva pre zásobovanie teplom v Spišskej Novej Vsi. Enviromentálny dopad plynu je minimálny a preto je prijateľný aj z hľadiska starostlivosti o životné prostredie.

/ Charakteristika urbanistických okrskov

A – Centrum.

Okrskok je vykurovaný decentralizovane, zo sústavy domových kotolní menšieho výkonu. Pre vertikálnu intenzifikáciu bývania treba využiť jestvujúce zdroje tepla, pre prestavbu rodinných domov a reanimáciu prelúk uprednostňovať individuálne zdroje.

B – Tarča.

Jestvujúca zástavba je vykurovaná z okrskovej kotolne z diaľkového zdroja. Pre nové lokality navrhujeme decentralizované zásobovanie teplom formou domových kotolní resp. individuálne zdroje tepla.

C – Juh (Mier).

Viacpodlažná zástavba je vykurovaná polycentricky z 5 okrskových zdrojov. Pre nové lokality navrhujeme decentralizované zásobovanie formou domových kotolní resp. individuálne zdroje tepla.

D – Ferčkovce.

Okrskok je charakteristický nízkopodlažnou zástavbou vykurovanou individuálne z drobných zdrojov tepla.

E – Západ.

Viacpodlažná zástavba je vykurovaná polycentricky z dvoch okrskových kotolní. Pre nové lokality navrhujeme individuálne zdroje tepla.

F – Východ.

Priemyselný okrsok bude vykurovaný kombinovane, z teplárne a aj z vlastných zdrojov potrebného výkonu.

G – Sever.

Nové lokality určené pre výstavbu navrhujeme vykurovať decentralizovane z drobných domových kotolní.

H – Novoveská Huta.

Okrskok je charakteristický nízkopodlažnou zástavbou vykurovanou individuálne z drobných zdrojov tepla.

J – Pri Levočskom potoku.

Zásobovanie teplom decentralizované z domových resp. priemyselných kotolní.

K – Na Šajbe

L – Šulerloch.

Navrhované obytné plochy v oboch uvedených okrskoch navrhujeme vykurovať decentralizovane z drobných domových kotolní.

14. TELEKOMUNIKÁCIE

- 14.1. Širšie vzťahy
- 14.2. Charakteristika východísk
- 14.3. Návrh riešenia

14.1. Širšie vzťahy

Spišská Nová Ves je sídlom uzlového telefónneho obvodu (UTO) a miestneho telefónneho obvodu (MTO) v rámci tranzitného telefónneho obvodu (TTO) v Poprade.

Telekomunikačný projekt predpokladá vytvoriť v Spišskej Novej Vsi primárnu telekomunikačnú oblasť (PO) s pôsobnosťou pre okresy Spišská Nová Ves, Gelnica a Levoča.

UTO Spišská Nová Ves pozostáva z MTO Spišská Nová Ves, Hrabušice, Jamník, Krompachy, Markušovce, Mlynky, Rudňany, Spišské Tomášovce a Spišské Vlasy.

Cez sústredovaciu telekomunikačnú ústredňu v Spišskej Novej Vsi prechádzajú diaľkové koaxiálne resp. optické káble do smerov Poprad (niekoľko liniek po rôznych trasách), Levoča (niekoľko liniek), Prešov, Margecany, Gelnica a Nálepkovo.

Vo väzbe na budovanie digitálnych ústrední a prístupových sietí ako aj vytvorením PO v Spišskej Novej Vsi bude potrebné realizovať ďalšie diaľkové optické káble v trasách Spišská Nová Ves – Rožňava a Spišská Nová Ves – Svit.

Okrem toho rešpektujeme rádioreléové vysokofrekvenčné spojenie telekomunikačnej budovy s Kráľovou hoľou pod uhlom cca 261°.

14.2. Charakteristika východísk

Základná telekomunikačná jednotka MTO Spišská Nová Ves zahŕňa mesto Spišská Nová Ves so všetkými miestnymi časťami, ako aj príslušné obce Danišovce, Harichovce, Iľášovce, Odorín, Smižany a Teplička.

V Spišskej Novej Vsi sa realizuje prechod na digitalizáciu, čo sa prejavuje paralelnou prevádzkou analógovej a digitálnej ústredne. Pre telekomunikačnú prevádzku mesta slúžia jednak satelitné RSÚ v niektorých častiach mesta, ako aj v príslušných sídlach Smižany a Harichovce.

Miestna telekomunikačná sieť nevyhovuje kapacitne a je nevhodná aj z hľadiska štruktúry. Pre ďalší rozvoj telekomunikačnej prevádzky je potrebné zväčšiť kapacitu ústrední, vybudovať veľkokapacitné prenosové cesty a digitalizovať telekomunikačné systémy.

14.3. Návrh riešenia

Rozvojové ciele stanovené telekomunikačným projektom kladú dôraz na digitalizáciu ústrední, na čo nadväzuje budovanie digitálnych spojovacích sústav a modernizácia prístupovej siete s ohľadom na zabezpečenie dostatočných prenosových kapacít. Je potrebné dobudovať digitálnu prevádzku na celom území mesta. Výstavbu a rekonštrukciu prenosovej siete treba riešiť káblovým rozvodom a postupne likvidovať vzdušné siete.

Nasadenie ATM technológie a sietí MAN v PO Spišská Nová Ves vytvorí nové smery rozvoja telekomunikácií, ako sú dátové služby, multimediálna pošta, napojenie na internet a poskytne ďalšie telekomunikačné služby vytvorené vývojom informačných technológií.

Takáto sieť umožní komplexné telekomunikačné služby, a preto doporučujeme, aby a na tomto základe rozvíjala mestská systémová káblová televízia.

Rozvoj telekomunikácií v meste Spišská Nová Ves charakterizuje nasledujúca tabuľka:

Trendy rozvoja sídla	stagnačný	optimálny	progresívny
Počet obyvateľov	39 000 – 42 750	43 400 – 49 200	45 800 – 53 000
Počet HTS celkom	13 000	15 600	17 000
Z toho: podnikateľských	3 000	3 600	4 000
Bytových	10 000	12 000	13 000
Hustota HTS (%)	30,4 – 33,3	31,7 – 35,9	32,1 – 37,1
Počet bytov	12 600 – 13 850	14 080 – 16 000	14 850 – 17 240
Telefonizácia bytov (%)	72,2 – 79,4	75,0 – 85,2	75,4 – 87,5
Kapacita ATU P _p	17 000	20 000	22 000
Obsadenie ATU kmene	13 000	15 600	17 000
Obsadenie ATU %	76,5	78,0	77,3

Telekomunikačná prevádzka v sídelnom útvare sa bude realizovať z hlavnej ústredne v telekomunikačnej budove v okrsku A – Centrum. Vo východnej časti okrsku A (Kollárova ul.) bude RSÚ s pôsobnosťou najmä pre okrsky B – Tarča a F – Východ. V okrsku C – Juh a D – Ferčkovce budú satelitné RSÚ. Oksok E – Západ bude čiastočne zabezpečený z ústredne v Smižanoch, podobne okrsky G – Sever nadväzuje na ústredňu v Harichovciach. V územne oddelenom okrsku H – Novoveská Huta bude vysunutá RSÚ.

Pokiaľ sa uskutoční progresívny rozvojový trend, treba individuálne uvážiť potrebu zriadenia ďalšej vedľajšej digitálnej ústredne.

Vo výkrese širšieho územia M 1 : 50 000 sú zakreslené hranice MTO, trasy diaľkových káblov a rádioreléového spojenia. V odbornom výkrese M 1 : 10 000 uvádzame niektoré ďalšie javy rozvoja telekomunikácií v meste Spišská Nová Ves.

**15. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
A KONCEPČNÁ OCHRANA JEHO ZLOŽIEK**

15.1. Ovzdušie

15.1.1. *Základná charakteristika problematiky*

15.1.2. *Zdroje znečisťovania ovzdušia*

15.1.3. *Zhodnotenie čistoty ovzdušia*

15.1.4. *Návrh komplexného riešenia kvality ovzdušia*

15.2. Ochrana vôd

15.2.1. *Legislatívna ochrana vôd*

15.2.2. *Kvalita vôd*

15.2.3. *Zdroje znečistenia vôd v k.ú. Spišská Nová Ves*

15.2.4. *Zásahy do vodných tokov*

15.2.5. *Zásady ochrany prírodných zdrojov vôd*

15.3. Optimalizácia hlukových pomerov

15.3.1. *Hluk z dopravy*

15.3.2. *Ostatné zdroje hluku*

15.4. Optimalizácia hlukových pomerov

15.4.1. *Hluk z dopravy*

15.4.2. *Ostatné zdroje hluku*

15.5. Zeleň

15.5.1. *Zeleň v extraviláne mesta*

15.5.2. *Zeleň v intraviláne mesta*

15.5.3. *Návrh rámcového riešenia zelene na území mesta*

15.1. Ovzdušie

15.1.1. Základná charakteristika problematiky

Najprenikavejším médiom prenášajúcim kontaminanty životného prostredia poškodzujúce zdravotný stav živých organizmov je základná zložka životného prostredia - ovzdušie.

Polymetalická skladba Slovenského rudohoria naznačuje, že zvýšený clark (g kovu/t zemskej kôry) prvkov v území sa prejavuje ich zvýšeným prirodzeným odparovaním do atmosféry. Banská činnosť rozrušovaním horninového podložia napomáha zvýšenej emanácii rádioaktívneho radónu.

V meste Spišská Nová Ves sa v súčasnosti kontinuálne nesleduje imisná situácia ovzdušia. Stále monitorovacie stanice na sledovanie kvality ovzdušia sú umiestnené vo vymedzenom zaťaženom území v sídlach Rudňany a Krompachy.

Znečistenie ovzdušia je jedným z najsledovanejších ukazovateľov kvality životného prostredia. Zákon č. 309/91 Zb. o ochrane ovzdušia pred znečisťujúcimi látkami (v úplnom znení zákona č. 31/1995 Z.z., zákon o ovzduší) udáva nasledovné limitné hodnoty škodlivých látok v ovzduší:

škodlivina	priemer za 24 hod. ($\mu\text{g.m}^{-3}$)	max. polhodinový priemer($\mu\text{g.m}^{-3}$)	rok ($\mu\text{g.m}^{-3}$)
polietavý prach	150	500	60
SO ₂	150	500	60
NO _x	100	200	80

Základnými materiálmi zaoberajúcimi sa problematikou čistoty ovzdušia sú:

- Program na obmedzenie znečisťovania ovzdušia pre zaťažené územie oblasť Stredný Spiš (Okresný úrad Spišská Nová Ves, odbor životného prostredia, 1997),
- Stratégia štátnej environmentálnej politiky v okrese Spišská Nová Ves, Koncepcia revitalizácie životného prostredia okresu Spišská Nová Ves (Okresný úrad ŽP v Spišskej Novej Vsi, Obvodné úrady ŽP v Spišskej Novej Vsi, Krompachoch, Levoči a Gelnici, Spišská Nová Ves, 1994),
- Podklady o množstve emitovaných znečisťujúcich látok v r. 1996 (Okresný úrad Spišská Nová Ves, odbor životného prostredia).

15.1.2. Zdroje znečisťovania ovzdušia

V meste Spišská Nová Ves nie je evidovaný žiadny veľký zdroj znečisťovania ovzdušia. Najväčším znečisťovateľom v čase zhodnocovania podkladov pre ÚPN mesta bol Finiš a.s. Spišská Nová Ves, konkrétne jeho kotolňa na tuhé palivo.

Emisie znečisťujúcich látok z Finiš a.s. Spišská Nová Ves

znečisťujúca látka rok	SO ₂ (t/rok)	TE (t/rok)	NO _x (t/rok)	CO (t/rok)
1993	881,358	618,774	157,554	46,218
1994	665,583	470,093	116,769	38,923
1995	640,321	253,860	45,695	112,276
1996	431,223	259,727	55,083	134,330
1999	0,024	0,200	4,400	1,475

Emisie z technologických procesov

alkylalkoholy	33,18
tuhé emisie	19,159
acetón	29,8
NO _x	1,940
CO	0,069
SO ₂	0,008

V meste Spišská Nová Ves v r. 1996 pôsobilo 114 stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia, ktoré emitovali do ovzdušia 315,51 t tuhých emisií, 542,55 t SO₂, 130,20 t NO_x a 232,21 t CO.

Malých zdrojov z výrobných prevádzok bolo evidovaných 30 a celkovo emitovali 3,24179 t tuhých látok, 3,48188 t SO₂, 2,16064 t NO_x a 7,8763 t CO za rok 1996. Čerpacie stanice pohonných hmôt v dôsledku manipulácie autobenzínov emitovali prchavé organické látky VOC v množstve 7,711 t.rok⁻¹.

Presný počet všetkých malých zdrojov znečisťovania ovzdušia nie je známy, ich vplyv na kvalitu ovzdušia však nie je zanedbateľný. Vo väčšine prípadov ide o kotolne rodinných domov, kde sa vykuruje málo ušľachtilými fosílnymi palivami. V zimnom období a počas častých, dlhotrvajúcich a intenzívnych teplotných inverzných stavov so zhoršenými rozptylovými podmienkami sa znásobuje riziko zhoršenej kvality ovzdušia.

15.1.3. Zhodnotenie čistoty ovzdušia

Nepriaznivá situácia v čistote ovzdušia na Strednom Spiši podnietila zaradenie oblasti Stredného Spiša medzi zaťažené územia (podľa Vyhlášky MŽP SR č. 112/1993 Z.z. O vymedzení oblastí vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia), do ktorého patria k.ú. sídiel: Chrasť nad Hornádom, Krompachy, Kolinovce, Markušovce, Matejovce, Olcava, Rudňany, Spišské Vlachy, Kaľava, Vítkovce, Vojkovce, Hrišovce, Kluknava, Richnava. Zaťažená oblasť leží východným smerom v bezprostrednej blízkosti mesta Spišská Nová Ves.

Súčasný trend v znečisťovaní ovzdušia je klesajúci a je spôsobený útlmom výroby, plynifikáciou a znížením spotreby palív.

Najvýraznejším znečisťovateľom ovzdušia v okrese ostávajú Kovohuty a. s. Krompachy, výrazná je snaha nahradiť morálne a fyzicky zastaralú technológiu menej agresívnou voči životnému prostrediu aj finalizovať výrobu. Prínosom pre kvalitu ovzdušia bolo výrazné zníženie emisií oxidov sýry, arzenu a pevných úletov.

Situácia v znečisťovaní ovzdušia sa značne zlepšila v dôsledku poklesu výroby v závodoch Železorudných Baní Spišská Nová Ves, odkiaľ unikali v minulosti ročne rádovo kilotony oxidu siričitého, desiatky kiloton oxidov uhlíka, desiatky ton ortuti a kilotony prachu obsahujúceho ťažké kovy - As, Sb, Cr, Cd, Co, Cu, Mn, Ni, Pb, Hg, Zn, Fe, chloridy a amónne soli. Postupným uzatvorením jednotlivých výrobní tohto závodu (od marca 1993), v dôsledku ekonomickej neefektívnosti ťažby a spracovania rúd ohrozuje táto lokalita imisnú situáciu v ovzduší len prevádzkou barytárne, odkaliskom, haldami odvalov, čo je stav podobný aj iným oblastiam s bývalou banskou činnosťou v okrese.

Na imisnú situáciu v ovzduší vplývajú diaľkové prenosy znečisťujúcich látok. Ročný priemer príspevku SO₂ z nich je 6 - 8 mg/m³, celkovú depozíciu sýry odhadujeme v okrese na 40 %.

Zdrojom znečistenia ovzdušia, ktorý sa výrazne podieľa na znečisťovaní mesta, sú predovšetkým priemyselné prevádzky v intraviláne, ako aj cesty s intenzívnou dopravou.

Výrazný je vplyv mobilných zdrojov znečistenia ovzdušia - automobilovej dopravy miestnej i tranzitnej, pričom významným faktorom je nielen ich počet, ale najmä technický stav dopravných prostriedkov a dopravnej siete.

Za suchého a veterného počasia sa kvalita ovzdušia na niektorých miestach zhoršuje v dôsledku pôsobenia sekundárnej prašnosti. Vietor víri a roznáša prachové čiastočky substrátu, ktorý je bez vegetačného krytu alebo spevneného povrchu. Zdrojom sekundárnej prašnosti sú oráčky, neupravené výrobné areály, ťažobné priestory povrchovej ťažby, navážky, haldy a pod.

Okrem uvedených znečisťujúcich látok sa ovzduším šíri aj špecifický biologický produkt - peľ kvitnúcich rastlín, ktorý je rizikovou látkou pre stále narastajúcu skupinu obyvateľov postihnutých alergiou na peľ (tzv. polinotikov). Zdrojom alergénneho peľu sú aj hospodársky významné rastliny (dreviny, tráv a i.) aj ruderalne (burinné) druhy. Buriniská sú problémom z viacerých hľadísk: využívania plôch, hospodárenia, estetiky, zdravia obyvateľov, vegetácie a pod. Sú to neudržiavané plochy, neúžitky, ktoré zarastajú rôznymi burinami. Alergénny je peľ viacerých burín, medzi najznámejšie a najrozšírenejšie patrí napr. palina - *Artemisia*. Neúžitky a buriniská sa nachádzajú najmä na okraji mesta, na rozhraní intravilánu a extravilánu, časté sú v priemyselných zónach a popri cestách.

15.1.4. Návrh komplexného riešenia kvality ovzdušia

Pre zlepšenie čistoty ovzdušia navrhujeme postupne nahradiť nevhodné vykurovacie médiá (uhlie, vykurovacie oleje a pod.) ekologicky vyhovujúcejším palivom - zemným plynom, prípadne elektrickou energiou (najmä IBV). Spaľovaním zemného plynu síce tiež vznikajú znečisťujúce látky (SO_2 , tuhé látky), ale v omnoho menšom množstve v porovnaní s inými médiami.

Priestorové rozmiestnenie zdrojov znečistenia podľa ich veľkostného členenia v budúcnosti je úzko viazané s navrhovaným funkčným využitím priestoru mesta Spišská Nová Ves. Pritom najmä väčšie zdroje sú viazané na funkčné plochy výroby a malé event. i stredné zdroje budú lokalizované aj v plochách s funkciami bývania a služieb.

Zásadným riešením imisnej situácie okolo ciest je uplatnenie Vyhlášky č. 248/1991 Zb. FMD, podľa ktorej automobily vyrábané po roku 1993 musia zodpovedať predpisom EHK. Podľa dostupných prameňov znížia sa okolo roku 2010 hodnoty exhalácií u automobilov cca na 40 % u NO_x , na 50 % u CO, C_xH_y , na 75 % u pevných častíc.

Zároveň v kontakte s koridormi dopravy bude potrebné realizovať podľa konkrétnych územných možností zahustenú viacradovú výsadbu stromovej a kríkovej zelene s významnou protixhalačnou funkciou.

Znečistenie z mobilných zdrojov v meste, predovšetkým v kontakte s jeho obytnými časťami je potrebné riešiť na zonálnej úrovni ÚPD optimálnym lokalizovaním záchytných parkovísk.

15.2. Ochrana vôd

15.2.1. Legislatívna ochrana vôd

/ Východiskový stav.

Na katastrálne územie Spišská Nová Ves sa okrem všeobecnej ochrany vôd, vyplývajúcej zo zákona č.138/73 Zb. o vodách, vzťahuje nasledujúca špeciálna - sprísnená ochrana :

- **Pásmo hygienickej ochrany (PHO)**

Pre využívané zdroje pitnej vody slúžiace pre hromadné zásobovanie pitnou vodou sú PHO stanovené nasledovne :

- pramene Fleischer, PHO stanovené rozhodnutím ONV Spišská Nová Ves, OPLVH č.1400/3/86 zo dňa 7.11.1986. Plocha PHO I.st. je 0,1228 ha, PHO II.st.28ha
- pramene Pod lanovkou, PHO stanovené rozhodnutím ONV Spišská Nová Ves, č.1270/88- Vod zo dňa 14.11.1988, plocha PHO I.st. je 0,0278 ha, PHO II.st. 12,7 ha
- pramene Gyula, Markus, Staré pramene, Trubačovec, PHO stanovené rozhodnutím ONV SNV č.1266/88- Vod zo dňa 14.11.1988, plocha PHO I.st. je 0,0461 ha a PHO II.st. je 21,0 ha

- povrchový odber z Holubnice (úpravňa vody Dubnica), PHO stanovené rozhodnutím ONV SNV č.1663/89- Vod zo dňa 19.3.1990, plocha PHO I.st. je 0,143 ha, PHO II.st. je 200,0 ha

- **Povodie vodárenského toku (PVT)**

Potok Holubnica, po mieste odberu vody na pitné účely v rkm 10,4 č.hydrologického poradia 4-32-01-036 a 4-32-01-037 je vyhláškou MLVH SSR č.10/1977 z 20.1.1977 a jej novelizáciou stanovený ako vodárenský tok. Plocha povodia vodárenského toku 15,625 km².

/ Návrh

V koncepcii ÚPN mesta rešpektujeme stanovenú legislatívnu ochranu vôd. Na základe overovacieho hydrogeologického prieskumu potenciálnych zdrojov pitnej vody, vrtov NH-2, HP-1 a HP-3 doporučujeme vodoprávnemu orgánu stanoviť pre tieto zdroje legislatívnu ochranu (PHO).

15.2.2. Kvalita vôd

15.2.2.1. Kvalita povrchových vôd

Hlavným tokom pretekajúcim katastrálnym územím Spišská Nová Ves je rieka Hornád. Nad riešeným územím po rkm 136,7 (k.ú. Smižany) je Hornád legislatívne stanovený MLVH SR vyhláškou č.10/77 Zb. za vodárenský tok, t.j. tok, ktorý je osobitne určený ako zdroj vody na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou. V súčasnosti sa tento zdroj pitnej vody nevyužíva. Citovanou vyhláškou je za vodárenský tok stanovený aj potok Holubnica po profil v rkm 10,4.

V týchto profiloch sa sleduje aj kvalita vody v toku. Kvalita vody je premenná veličina. Vyhodnocuje sa v dvojročných intervaloch.

Prehľad klasifikácie v hodnotených kontrolných profiloch v správe SVP š.p. OZ Povodie Bodrogu a Hornádu Košice za obdobie 1994 - 1995 :

Tok - profil	rkm	Trieda čistoty v skupine ukazovateľov podľa STN 757221					
		A	B	C	D	E	F
Hornád-Smižany	136,7	II	IV	II	III	IV	II
Hornád-SNV pod	124,6	III	V	IV	-	V	-
Holubnica-N.Huta	10,4	I	II	I	-	I	I

Hodnotenie kvality vody vychádza zo správy za hodnotiace obdobie 1994-1995 podľa Hydroekologického plánu povodia Hornádu (Povodie Bodrogu a Hornádu, máj 1997) ako sú publikované v Prieskumoch a rozboroch ÚPN mesta Spišská Nová Ves.

Na Hornáde v riešenom území podľa BSK5 nie je prekročená limitná hodnota 8 mg.l⁻¹. Detto pre CHSK-cr a ukazovateľov RL nedochádza k prekročeniu imisného limitu.

Kvalita vody v potoku Holubnica v kontrolnom profile spĺňa požiadavky v zmysle STN 75 7221 Kvalita vôd - Klasifikácia kvality povrchových vôd.

15.2.2.2. Kvalita podzemných vôd

Oficiálne údaje o kvalite podzemných vôd v riešenom území neboli k dispozícii. Podľa podkladov VaK, OZ Spišská Nová Ves, správcu verejného vodovodu sa kvalita podzemných vôd zhoršuje. Z dôvodu nevyhovujúcej kvality vody v zmysle STN 75 7111 Kvalita vôd- Pitná voda, ako vodné zdroje pre verejný vodovod boli zrušené studne pri Hornáde S 1- 4 a vrt HP-2 v lokalite Podzámčiská.

Voda v potenciálnych zdrojoch podzemnej vody NH-1, NH-3 a HP-4 obsahuje Fe nad limitnú hodnotu.

15.2.3. Zdroje znečistenia vôd v k.ú. Spišská Nová Ves

/ Východiskový stav

Ochrana vôd úzko súvisí so zdrojmi znečistenia. Tieto podľa charakteru a pôsobenia sú delené na dve kategórie : bodové a plošné zdroje znečistenia.

• Bodové zdroje znečistenia

V katastrálnom území boli podľa HEP-u Hornádu v roku 1995 evidované nasledujúce bodové zdroje znečistenia :

Producent odp.vôd	Názov vyústenia recipient km vyústenia	Druh čistenia	Poznámka
PBaH pov.dom SNV	odtok z BS Hornád 132,5	septik	VH rozhodnutie OÚŽP SNV 3667/4/Sá/94 z 19.12.1994 platnosť do 21.12.1995
Verejná kanalizácia (VK) SNV	vyústenie č.1(pri PS) Hornád 132,05	bez čistenia	
VK SNV	vyústenie č.2(pri PS) Hornád 132,0	bez čistenia	
VK SNV	vyústenie pri Šp.hale Hornád 131,7	bez čistenia	

Hotel Preveza SNV	odtok z bazénov Hornád 131,5	bez čistenia	VH rozhodnutie ObÚŽP SNV 112/4/1993 z 20.1.1993
Finiš SNV	celk.odtok techn.vôd Hornád 130,0	mech - chemické	VH rozhodnutie ObÚŽP SNV 3336/1/94/4/St z 15.9.1994 platnosť do 30.9.2002
VK SNV	odľahč. pred ČOV Hornád 128,0	bez čistenia	
VK SNV	odtok z ČOV Hornád 127,4	mech - biologické	VH rozhodnutie OÚŽP Košice-vidiek ŽP - 420/94 - Vn z 8.7.1994 platnosť do 30.9.2002
Uranpres Novoveská Huta	odtok z ČOV Holubnica 6,7	mech - biologické	VH rozhodnutie OÚŽP Košice-vidiek ŽP - 421/94 - Vn z 26.7.1994
Vináreň Poľovník Novoveská Huta	odtok z BS Holubnica 6,6	septik	
VKŠ Novoveská Huta	odtok z ČOV Holubnica 5,8	mech - biologické	VH rozhodnutie ObÚŽP SNV 3336/22/94/4/St z 11.11.1994 platnosť do 31.12.2004
TOS SNV	celkový odtok Levočský potok 3,7	mech - biol - chem	VH rozhodnutie OÚŽP SNV 1467/1990 - Vod z 29.8.1990 a.s. v likvidácii
Agr.aplikačné str. SNV	odtok z BS Harichovský potok 0,1	septik	

• Plošné zdroje znečistenia

Nedajú sa identifikovať tak ako bodové zdroje znečistenia. Podľa pôvodu pôsobia trvalo, alebo občas a ich vplyv na akosť vôd podmieňuje rad spolupôsobiacich faktorov.

V katastrálnom území Spišská Nová Ves sú to predovšetkým :

- poľnohospodárska činnosť na pozemkoch, hnojenie umelými hnojivami, používanie pesticídov, erózia pôdy a splachy ornice do tokov;
- splachy dažďových vôd z priemyselných a poľnohospodárskych areálov, ciest a železnice;
- ťažba nerastných surovín a s ňou súvisiaci prevoz vyťaženeho materiálu.

/ Návrh

Základnou úlohou je eliminovať zdroje znečistenia.

Pre elimináciu bodových zdrojov znečistenia koncepcia ÚPN mesta navrhuje:

- zrušiť jestvujúce výuste z biologických septikov ich napojením na verejnú kanalizáciu, resp. realizácia ekologicky vhodného zneškodňovania odpadových vôd;
- na výustiach dažďových a odľahčených dažďových vôd vybudovať dažďové zdrže na zachytenie privalových dažďov.

Eliminácia plošného znečistenia úzko súvisí s riešením odtokových pomerov a územného systému ekologickej stability v riešenom území. Pri riešení odtokových pomerov v koncepcii ÚPN mesta navrhujeme :

- malú vodnú nádrž na Hlinici a potoku Labanec na zvýšenie akumulačnej schopnosti územia a spomalenie odtoku dažďových vôd;
- pôdoochranné opatrenia na poľnohospodárskej a lesnej pôde v povodí potokov Hlinica, Holubnica a Brusník na zvýšenie akumulačnej schopnosti územia, spomalenie odtoku dažďových vôd a elimináciu vodnej erózie.

15.2.4. Zásahy do vodných tokov

/ Východiskový stav

Zásahy do vodných tokov sú realizované na rieke Hornád a potokoch Holubnica, Hlinica a Brusník.

Úprava rieky Hornád bola riešená z jednostranného záujmu zabezpečiť ochranu priľahlého územia pred veľkými vodami v rámci rozširovania mesta do nivy rieky.

Úpravu potoka Hlinica podmienila nová výstavba na pravom brehu Hornádu (sídliisko Tarča) a potoka Holubnica nová výstavba v lokalite Ferčekovce.

Úprava potoka Brusník bola realizovaná v súvislosti s výstavbou sídliska Západ I, realizácie mimoúrovňovej križovatky na ceste II/536 v lokalite Kolónia a v úseku cestný most na Markušovskej ceste - areál Flóra Flowers.

Realizované úpravy na tokoch v k.ú. sú uvedené v nasledujúcej tabuľke :

Tok	Úsek km od - do	Dĺžka km	Kapacita m ³ . s ⁻¹	Druh úpravy	Stabilizačné objekty	Regulačné objekty
Hornád	129,6 - 133,2	3,6	150,0	SÚ	stupne : km 131,6 132,3 132,85	pevná hať : km 133,2
	133,2 - 134,86	1,66	200,0 Q ₁₀₀ r	SP		
Holubnica	0,0 - 0,183	0,183	30,0	SP	stupeň : km 0,15	
	2,2 - 3,924	1,724	45,0 Q ₁₀₀ r	SÚ	4 stupne : km 3,1	
	5,5 - 6,081	0,581	31,2	SP		

Pevná hať na rieke Hornád vytvára podmienky na odber vody pre priemysel a malú vodnú elektrárňu. Ploché široké koryto Hornádu v období malých prietokov nevytvára podmienky pre život vyšších vodných organizmov. Realizovaná úprava koryta Hornádu nespĺňa ekologické a estetické kritériá funkcie toku v území - jeho ekologické naviazanie na okolie toku. Upravené koryto pôsobí cudzorodo v zastavanom území. Z pohľadu krajiny - architektonickej funkcie rieky absentuje sprievodná brehová vegetácia. Zaniklo aj prírodné prietochné kúpalisko a náhon na bývalú mestskú elektrárňu. Neesteticky pôsobí aj budova malej vodnej elektrárne a jej okolie.

Podobná situácia je aj na ostatných upravených tokoch v území. Jedná sa len o čiastkové úpravy tokov, preto ekologický a estetický dopad na potoky a ich okolie nie je taký zrejmý ako v nive Hornádu.

/ Návrh

V koncepcii ÚPN mesta sú zohľadnené zámery Hydroekologického plánu povodia Hornádu. Spracovateľom HEP-u je Povodie Bodrogu a Hornádu (P BaH) š.p. Košice, máj 1997.

V zmysle HEP-u v koncepcii ÚPN mesta navrhujeme :

- zvýšenie hrádzi na Hornáde (zvýšenie prietochnej kapacity koryta na Q₁₀₀ ročnú vodu 225m³. s⁻¹) v úseku km 129,6 - 134,861. Doporučujeme prehodnotiť výšku hrádzi 0,5 - 2,5m jej odsadením od brehovej čiar a aj vzhľadom k navrhovanému poldru v k.ú. Smižany;
- obojstranné zvýšenie brehov na Hornáde v úsekoch km 129,6 - 133,186 a 133,516 - 134,861 a ekologizáciu pribrežnej zóny;
- zvýšenie pravého brehu v úseku km 133,186 - 133,516;

- prehodnotiť navrhovanú úpravu Hornádu v úseku km 127,5 - 129,6 od výuste ČOV po SNV priepich jestvujúceho meandra rieky;
- úpravu potoka Holubnica v úseku km 0,23 - 2,2 a rekonštrukciu odberného objektu pre ZOO;
- úpravu potoka Brusník, dĺžky cca 5,45 km v súvislosti s navrhovanou zástavbou na oboch brehoch potoka;
- úpravu potoka Labanec, dĺžky cca 0,9 km a malú vodnú nádrž v km 1,4;
- malú vodnú nádrž na potoku Hlinica v km 2,6;

Problematika ochrany vôd je interpretovaná aj v priloženej grafickej schéme „Ochrana vôd“.

15.2.3. Zásady ochrany prírodných zdrojov vôd

V plánovacom období (hodnotiaci horizont r. 2020) je potrebné z hľadiska ochrany prírodných zdrojov vôd akceptovať nasledovné zásady :

- Rešpektovanie a dodržiavanie všeobecných ustanovení na ochranu vôd vyplývajúcich zo Zákona č.138/1977 Zb. o vodách
- Rešpektovanie legislatívnej ochrany povodia vodárenského toku Holubnica v zmysle Vyhlášky č.10/1977 Zb.
- Rešpektovanie legislatívnej ochrany územia spadajúceho do PHO zdrojov pitnej vody v zmysle príslušných vodoprávných rozhodnutí
- Zvýšenie retenčnej schopnosti územia. Pôdoochrannými opatreniami zníženie vodnej erózie a spomalenie odtoku dažďových vôd z územia - povodia potokov Holubnica, Hlinica, Labanec, Brusník a realizáciou malej vodnej nádrže na potokoch Hlinica a Labanec
- Revitalizáciu upraveného koryta rieky Hornád a jej nivy
- Rešpektovanie ekologických princípov pri riešení navrhovaných úprav potokov v riešenom území
- Dodržiavanie globálnych ekologických limitov pri využívaní povrchových vôd z rieky Hornád, pretože priaznivý bilančný stav v profile Hornád - Spišská Nová Ves je len preto, že sa nerealizujú vodárenské odbery Smižianska Maša a odbery pre závlahy.

15.3. Fyzikálne polia a ochrana pred ich rizikovými faktormi

Kvalitu životného prostredia určujú aj fyzikálne polia, v ktorých je organizmus vystavený rizikovým faktorom z:

- rádioaktívneho žiarenia,
- elektromagnetického a tepelného žiarenia,
- hluku a vibrácií .

Živé organizmy na Zemi vznikli a vyvíjali sa v podmienkach stáleho pôsobenia žiarenia z prírodného rádioaktívneho pozadia (žiarenie kozmické, z hornín, vôd a ovzdušia), ktorého úroveň sa vplyvom ľudských činností (havárií, jadrových pokusov, ťažby surovín) v tomto storočí zvyšuje. Následne sa zvyšuje aj vnútorné ožiarenie organizmu z vdychovaného ovzdušia, kontaminovaných vôd a potravín.

15.3.1. *Rádiometrická charakteristika, radónové riziko a požiadavky na obmedzenie ožiarenia z radónu.*

15.3.1.1. Rádioaktívne žiarenie v širšom územnom kontexte

Z dostupných údajov (v Mape prirodzenej rádioaktivity podzemných vôd okresu Spišská Nová Ves M 1: 50 000) je zvýšená uránová mineralizácia spišsko - gemerskej časti Slovenského rudohoria zaznamenaná nasledovne:

- 297 vzoriek bolo preskúmaných na obsah U^{238} , Ra^{236} a Rn^{222} v prameňoch vôd obyčajných a minerálnych, studní, vrtov a banských vôd. Celkove hodnoty U^{238} v podzemných vodách okresu dosahujú 2-krát vyššie ako je stanovený limit.

Nízka rádioaktivita vôd je zaznamenaná len vo vodách z Levočských vrchov, Galmusu a v NP Slovenský raj. V ochrannom pásme NP sa nachádzajú zatopené uránové bane Novoveskej Huty, ktoré majú vody so zvýšenou rádioaktivitou. Z prameňov pitných a minerálnych vôd je možné spomenúť anomálne vysoké hodnoty Rn^{222} v prameňoch z Dúbravy (170 Bq/l), minerálne vody Sivej Brady (6 - 7x nad normu Ra^{236} , obsah Rn 1 100 Bq/l).

Najpreukaznejšie porovnanie úrovne rádioaktivity pôdneho vzduchu (podložia) poskytuje Mapa radónového rizika okresu. Najvyšší výskyt lokalít vysokého rizika je v údolí Hnilca vrátane Novoveskej Huty. V obciach tejto doliny sa sleduje aj objemová aktivita rozpadných produktov radónu pomocou bytových dozimetrov.

15.3.1.2. Rádiometrická situácia na katastrálnom území mesta Spišská Nová Ves

Dávkový príkon žiarenia gama na ploche katastrálneho územia mesta Spišská Nová Ves je podrobne dokumentovaný v špecifickej analyticko-syntetizujúcej báze fázy II/1, časť 1/1 ÚPN mesta Spišská Nová Ves, na základe gamaspektrometrického (GSM) merania pôdneho pokryvu.

Hustota merania je 1 bod/km², pričom 1 bod je priemerom 5 meraní v polomere 20 m.

Dávkový príkon žiarenia gama Da je vyjadrenie gama žiarenia hornín vo vzduchu a udáva sa v nanograyoch za hodinu nGy.h-1. Dávkový príkon sa používa na vyjadrenie rádioaktivity hornín a vypočítava sa z obsahu U, K a Th podľa Lovborgovho vzorca z roku 1998.

Mapy radónového rizika obsahujú intonácie získané z priamych meraní objemovej aktivity radónu na referenčných plochách, z merania plynopriepustnosti hornín a ďalších geologických poznatkov, ktoré objasňujú zákonitosti distribúcie, migrácie a akumulácie radónu. Sú dôležité z hľadiska prognózovania výstavby sídiel a väčších stavieb.

/ Prírodná rádioaktivita hornín

Je spôsobená hlavne prítomnosťou troch rádioaktívnych prvkov v horninách skalného podkladu a v pôdnom pokryve.

Najdôležitejším zdrojom žiarenia je urán (²³⁸U) a s ním v rovnováhe idúce ráciom (²²⁶Ra). Priemerné zastúpenie U v zemskej kôre je 2,3 ppm, pričom na Slovensku je to 3,3 ppm eU (ekvivalentného U). Maximálne hodnoty však dosahujú aj viac ako 100 ppm eU (lokalita v okolí Novoveskej Huty).

Menší význam ako zdroj žiarenia má tórium (Th) s priemerným obsahom 8-12 ppm v zemskej kôre. Pre Slovensko je vypočítaná priemerná hodnota 9,4 ppm eTh (rozpätie 4-26 ppm).

Rovnaký význam má horninotvorný prvok draslík (K) s priemerným obsahom v zemskej kôre 2,52 %, pričom na Slovensku je to 1,61 %. Zdrojom rádioaktivity je však len rádioaktívny izotóp ⁴⁰K, ktorého podiel z celkového draslíka je 0,119 %.

Dávkový príkon žiarenia gama (ďalej Da) má teda zdroj v uvedených prvkoch. V závislosti od rôzneho zloženia hornín je aj obsah týchto prvkov veľmi variabilný, čo má odraz v diferencovanom Da . Priemerná hodnota dávkového príkonu pre Slovensko je 63 nGy.h-1, čo je hodnota vyššia ako celoeurópsky priemer.

Základné veličiny k posúdeniu radónového rizika v pôdnom vzduchu geologického podložia sú objemová aktivita ²²²Rn vyjadrená v kBq.m-3 a kategória základových pôd (podľa ČSN 73 1001 získavaná z granulometrických analýz), z ktorej sa odvodzuje plynopriepustnosť hornín. U tejto klasifikácie sa vychádza z percentuálneho zastúpenia jemnozrnných častíc v hornine.

Hodnotenie radónového rizika vychádza i zo zhodnotenia geologickej situácie skúmanej plochy, akými je posúdenie litologického typu hornín, rádioaktivity hornín v podloží, vertikálneho vývoja hornín hlavne s ohľadom na ich homogenitu a plynopriepustnosť, posúdenie štruktúrno-tektonickej situácie územia, ako i ďalších vplyvov.

Určenie radónového rizika jednotlivých meraných bodov bolo robené podľa tab. č. 1:

Kategória radónového rizika z geologického podložia určená meraním

Radónové riziko	Objemová aktivita ^{222}Rn v pôdnom vzduchu (kBq.m^{-3}) v základových pôdach podľa plynopriepustnosti Plynopriepustnosť		
	malá	stredná	vysoká
nízke	< 30	< 20	< 10
stredné	30-100	20-70	10-30
vysoké	> 100	> 70	> 30

Odvozená mapa radónového rizika katastra obce Spišská Nová Ves bola konštruovaná na základe meraní objemovej aktivity radónu, a to 135 referenčných bodov, teda cca 2 700 z odberov radónu.

Na území SR je pomer medzi jednotlivými kategóriami radónového rizika nasledovný: nízke radónové riziko 51 %, stredné radónové riziko 47 % a vysoké radónové riziko 4 %. Vzhľadom k tomu, že vysoké radónové riziko sa vyskytuje na menších plochách, detailnejšími prácami sa pomer zvyšuje smerom k vysokému radónovému riziku.

Kataster mesta Spišská Nová Ves je možné rozdeliť z hľadiska hodnôt radónového rizika do troch častí. Nízke radónové riziko je v centrálnej časti mesta, letiska a v pruhu južne od Spišskej Novej Vsi. Výnimkou je malá plocha vysokého radónového rizika v priestore nového cintorína za železničnou traťou. Toto vysoké radónové riziko je však spôsobené bývalým depóniom uránových rúd. Stredné radónové riziko vyplňa priestory medzi nízkym a vysokým radónovým rizikom, a to v priestore "Pod skalou" a medzi Spišskou Novou Vsou a Novoveskou Hutou.

Dve plošne malé plochy vysokého radónového rizika sa nachádzajú južne od Spišskej Novej Vsi, a to prvé v priestore areálu Štátnych majetkov, druhé na severnom okraji miestnej časti Spišská Nová Ves - Ferčekovce.

Rozsiahla plocha vysokého radónového rizika je v západnej časti miestnej časti Spišská Nová Ves - Novoveská Huta, časť smerom k Rybníkom. Toto vysoké radónové riziko má úzky súvis s uránovým ložiskom v Novoveskej Hute, ktoré je tvorené produktívnym permským súvrstvím.

Odvozené mapy radónového rizika majú len prognózný charakter. V prípade výstavby je potrebné dať si zmerať radónové riziko, a to organizáciou, ktorá má oprávnenie na "úradné meranie radónu".

/ Dávkový príkon žiarenia gama (Da) v katastrálnom území mesta Spišská Nová Ves

S ohľadom na to, že katastrálne územie má značne pretiahnutý tvar zo SV na JZ, zaberá veľmi rôzne horninové prostredie. Da z tohoto dôvodu kolíše v rozpätí 25-87 nGy.h⁻¹.

Podľa hodnoty Da sa vyčleňuje prírodná rádioaktivita hornín v nGy.h⁻¹:

< 40	nízka
40-80	stredná
> 120	vysoká

Na prevládajúcej časti katastrálneho územia prevláda stredná hodnota Da v rozpätí 40-80 nGy.h⁻¹. Sú to hodnoty normálneho dávkového príkonu žiarenia gama - prírodnej rádioaktivity hornín, ktoré kolíšu okolo priemernej hodnoty zistenej a vypočítanej pre Slovensko (63 nGy.h⁻¹). Je to prirodzené pozadie rádioaktivity s neutrálnym vplyvom na populáciu.

Horninové prostredie, ktoré produkuje tento Da je v priestore mesta a jeho južnom okolí zastúpené paleogénnymi bridlicami, pieskovecami a kvartérnymi riečnymi sedimentami. V južnej a juhozápadnej časti katastra je stredný Da produkovaný niektorými bridlicami a pieskovecami permu a spodného triasu, ojedinele vápencami.

Na malých častiach katastra sa nachádzajú plochy s nízkymi hodnotami Da. Je to predovšetkým k východne od sídelných častí Ferčkovce a Novoveská Huta tiež JZ (Muráň) a západne (Dubnica) od Novoveskej Huty. V prvých dvoch prípadoch sú horninovým prostredím zlepenice paleogénu a vápence mezozoika. V druhých dvoch prípadoch sú to zlepenice permu a vápence mezozoika.

Malé enklávy zvýšených hodnôt Da - zvýšenej prírodnej rádioaktivity hornín sa nachádzajú v blízkom okolí Novoveskej Huty. Sú spôsobené prítomnosťou osobitných hornín permu. Upozorňujeme predovšetkým na lokalitu nachádzajúcu sa 1,5 km západne až 2,2 km ZJZ od centra (kostola) osady, ktorej priebeh z časti kolide s lokalizáciou uvažovaného lyžiarskeho areálu. V tejto lokalite je zistený vysoký Da (výskytu uránových rúd). Prejav tejto lokality v mape je minimálny (izolínia 80 nGy.h⁻¹), ako dôsledok malej hustoty GSM (1 bod/km²). V priestoroch s vysokým Da nie je vhodné realizovať ani dočasné sídelné objekty. Pre posúdenie bezrizikového možného sídelného rozvoja osady Novoveská Huta doporučujeme tento priestor prešetriť primerane detailným prieskumom GSM.

/ Celkové zhodnotenie možného rozvoja urbánnych procesov z hľadiska rádiometrickej situácie

Najzávažnejším zdrojom radónu v budovách v účinnosti s použitými stavebnými materiálmi je podlažie, odkiaľ je radón nasávaný netesnosťami základných konštrukcií. Stupeň nebezpečnosti (rizikovosti) podlažia na stavebnej parcele (resp. území potenciálnom pre rozvoj obytnej funkcie) sa určuje v závislosti na zistenej koncentrácii radónu v pôdnom vzduchu a stanovenej priepustnosti geologických vrstiev pre plyny. Podľa uvedených veličín sa podlažie zatrieďuje do kategórií :

- nízkeho radónového rizika;
- stredného radónového rizika;
- vysokého radónového rizika.

Celkové zhodnotenie v koncepcii ÚPN mesta Spišská Nová Ves bolo vykonané na základe špecifikovaných *kategórií radónového rizika a dávkového príkonu žiarenia gama (Da)* nasledovne:

1. Rozvojový priestorový potenciál v rámci katastra mesta z hľadiska kategórií radónového rizika je rámcovo vymedzený v troch stupňoch:
 - Nízky potenciál pre územný rozvoj, resp. vysoké stavebnotechnické nároky na zabezpečenie ochrany predstavujú územné časti s vysokými hodnotami radónového rizika. Reprezentujú ich malé plochy v meste, a to v priestore nového cintorína za traťou tiež južne od mesta v areáli býv. Štátnych majetkov a severnej časti lokality Ferčekovce. Najrozsiahlejšie územie s vysokými hodnotami radónového rizika reprezentujú plochy v západnej časti k.ú. v okolí Novoveskej Huty, časť smerom k Rybníkom.
 - Mierne zvýšený potenciál pre územný rozvoj, resp. pomerné stavebnotechnické nároky na zabezpečenie ochrany predstavujú územné časti so strednými hodnotami radónového rizika. Predstavujú ich hlavne plochy medzi mestom Spišská Nová Ves a Novoveskou Hutou, tiež východné časti mesta. Jedná sa o územné časti vyplňajúce priestory medzi nízkym a vysokým radónovým rizikom.
 - Vysoký potenciál pre územný rozvoj s nízkymi hodnotami radónového rizika a teda aj najnižšími nárokmi na stavebnotechnické úpravy pre zabezpečenie ochrany tvoria územné časti v centrálnej časti mesta, v oblasti letiska a v páse južne od mesta.
2. Rozvojový priestorový potenciál katastra vyplývajúci z dávkového príkonu žiarenia gama (Da):
 - Nízky potenciál pre územný rozvoj z hľadiska hodnôt Da reprezentujú územné časti v blízkom okolí Novoveskej Huty. Výrazne negatívna je lokalita ZJZ od centra osady, ktorej priebeh kolидуje s požiadavkami na lokalizáciu lyžiarskeho areálu.
 - Vysoký potenciál pre územný rozvoj, so strednými hodnotami Da v rozpätí 40 - 80 nGy.h⁻¹ tvoria prevládajúce časti k.ú. Sú to hodnoty v norme, neovplyvňujúce populáciu.
 - Najvyšší potenciál pre územný rozvoj, s nízkymi hodnotami Da sa nachádza na malých častiach k.ú., predovšetkým východne od lokalít Ferčekovce a Novoveská Huta, tiež juhozápadne (Muráň) a západne (Dubnica) od Novoveskej Huty.

V územných podmienkach mesta Spišská Nová Ves je žiadúce - po priebežnom upresnení prieskumu hodnotenia radónového rizika na lokálnej – zonálnej úrovni mesta (spoločnosťou URANPRES, s.r.o. Spišská Nová Ves) - upresniť podrobnú rajonizáciu územia sídelného útvaru podľa kategórií radónového rizika podložia a jeho priepustnosti pre plyny. Následne je potrebné pristúpiť k optimalizácii a regulácii stavebných podmienok s cieľom vytvorenia dostatočne účinnej ochrany proti radónu.

Z územno-rozvojových hľadísk mesta Spišská Nová Ves je ochrana jeho stávajúcich stavebných štruktúr, ako aj potenciálnych stavebných štruktúr prioritne podmienená optimalizáciou dôslednej projekčnej prípravy a činnosti.

U existujúcich stavieb (reálnych plôch s funkciou bývania, resp. vybavenosti) sa pritom

v podmienkach mesta Spišská Nová Ves javí nevyhnutnosť optimalizácie protiradónových opatrení na základe výsledku podrobnej radónovej diagnostiky, s dôrazom aj na dôsledný stavebno-technický prieskum objektov.

Na základe súčasného dostatočného množstva poznatkov v oblasti účinnej ochrany proti radónu i vo vzťahu k ekonomickej optimalizácii opatrení, možno v podmienkach Spišskej Novej Vsi predpokladať diferencované regulatívy pre rozvoj obytnej funkcie tak, ako je navrhnutý v koncepcii územného plánu.

Pri lokalizácii na nízkom radónovom riziku sa nepredpokladá žiadne špeciálne opatrenie. Dostatočnou ochranou bude zabezpečenie všetkých stavebných konštrukcií v priamom kontakte s podložíom bežnou hydroizoláciou navrhnutou podľa hydrogeologických pomerov.

V kategórii stredného radónového rizika za dostatočné protiradónové opatrenie sa považuje zabezpečenie všetkých konštrukcií v priamom kontakte so zemínou protiradónovou izoláciou spojitou, v celej ploche kontaktnej konštrukcie. Zvlášť treba dbať na zabezpečenie vzduchotesnosti všetkých prestupov inštalácií protiradónovou izoláciou.

Vzhľadom k narastajúcemu podielu času strávenému v budovách, je významné pri rozvoji stavebnej štruktúry mesta zaoberať sa tiež požiadavkou na obmedzenie ožiarovania z radónu obsiahnutom v stavebných mazivách a stavebných materiáloch.

Rádioaktivita stavebných surovín sa v podmienkach Slovenska stanovuje od roku 1990 v lomoch a ťažobniach surovín pre stavebné účely. Rovnako sa stanovuje rádioaktivita rôznych netradičných materiálov určených na stavebné využitie (popolček, škvára, haldový materiál), ako aj hotových výrobkov pre tento účel.

Pri regulácii výstavby, resp. prestavby stavebnej štruktúry na území mesta Spišská Nová Ves je potrebné riadiť sa vyhláškou č.406 Ministerstva zdravotníctva SR z 26. júna 1992 o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania z radónu a ďalších prírodných rádionuklidov, resp. jej následnými možnými novelizáciami.

15.3.2. Elektromagnetické žiarenie

Kataster Spišskej Novej Vsi leží v ťažisku územia okresu, ktorým prechádza hustá sieť elektrických vedení (11 vedení 22 kV, 8 vedení 110 kV, 1 vedenie 220 kV a 2 vedenia 400 kV prenosové elektrické sústavy), ktoré spolu s piatimi elektrickými rozvodňami, elektrickou trakciou železníc, rozhlasovými a televíznymi vysielačmi sa podieľajú na tvorbe tzv. elektromagnetického smogu. Mnohé uvedené vedenia a objekty priamo tangujú kataster, resp. aj intravilán sídelného útvaru. Elektromagnetický smog je nepriaznivý pre živé organizmy. Nadzemné vedenia pôsobia tiež negatívne na krajinné prostredie.

Koncepcia ÚPN mesta rieši potenciálne negatívne účinky elektromagnetického smogu primeranou cielenou optimalizáciou rozvoja nových obytných zón ich odstupom od koridorov elektrických vedení a zariadení. V súčasnej urbánnej štruktúre koncepcia sleduje optimalizáciu stavu tiež podzemnou kabelizáciou.

Výrazný je vplyv elektromagnetického a tepelného žiarenia v pracovnom prostredí galvanizačných a zvaračských pracovísk, ako aj lekárskeho diagnostických pracovísk na zdravie zamestnancov. Táto problematika sa ovšem vymyká z rámca ÚPD.

15.4. Optimalizácia hlukových pomerov

Nadmerná záťaž hlukom a jej podiel na narušení životného prostredia mesta Spišská Nová Ves vyplýva predovšetkým z jeho priestorovej pozície - ako súčasti výrazného dopravného koridoru nadregionálneho významu. Pri očakávanom trende nárastu dopravy - aj pri technologickej optimalizácii dopravných prostriedkov z hľadiska hluku koncepcia ÚPN mesta zohľadňuje potenciálnu hlukovú záťaž a územno-technicky aj funkčno-priestorovou rozvojom orientáciou reaguje na problém.

Koncepcia pritom vychádza z podrobnej charakteristiky stavu a východísk, interpretovaných v analytickej fáze ÚPN mesta (ARCH/EKO, s.r.o., 1997- 98).

15.4.1. Hluk z dopravy

Narastanie dopravných intenzít na hlavných komunikáciách, prechádzajúcich intravilánom mesta, najmä dopravy ťažkej, je príčinou produkovania hluku z dopravy, ktorý v špičkovom období premávky dosahuje hodnoty prekračujúce prípustné intenzity dané, resp. stanovené Vestníkom Ministerstva zdravotníctva SR. Ochrana zdravia a životného prostredia je zakotvená v zbierke zákonov, vyhlášky č. 14/ 1997 a novelou č. 15/ 1994 a prílohou vyhlášky č. 14 Ministerstva zdravotníctva.

Nadmerný hluk z dopravy cestnej a železničnej je produkovaný na hlavných komunikáciách prechádzajúcich jadrom mesta, ktoré majú funkciu dopravnú. U dopravy železničnej je to hlavná železnica Žilina – Košice. V niektorých priestoroch však aj železnica môže dosiahnuť prekročenie prípustných hodnôt hluku, podľa druhu územia, ktorým prechádza. Pre ďalšie obdobie je potrebné, aby hluk, najmä z cestnej dopravy, bol sledovaný a prekračované prípustné hodnoty pre určité priestory boli pre budúcnosť eliminované na prípustnú mieru.

Nami predkladané posúdenie hlukovej situácie (vid'. Tabuľka) v intraviláne mesta sa opiera o intenzity dopravy stanovené prognózou pre rok 2020 – 2030 a o vlakovú intenzitu udanú železničnou stanicou Spišská Nová Ves. Ďalej boli použité metodické pokyny pre výpočet hladín hluku z dopravy z VÚVA Brno z roku 1991.

Hluk z cestnej dopravy bude dosahovať najvyšších intenzít (nad 70 dB (A)) okolo ciest II/ 536 a II/533. Ich preložky do polôh na okrajové časti mesta sú opodstatnené aj z tohoto hľadiska. Obdobne cesta III/018165 ako juhozápadný obchvat na vnútromestskom cestnom okruhu bude dosahovaný hluk z cestnej dopravy až 70 dB (A). Je to centrálna zóna s najväčším kumulovaním automobilovej dopravy. Podľa tabuľky č. 8 je zrejmé kde pre výhľadové obdobie musí byť venovaná pozornosť nadmernej hlučnosti z automobilovej premávky a navrhovať určité možné opatrenia.

Hluk z dopravy železničnej pri zvyšovaní návrhovej rýchlosti trate na $V = 120$ km/h. bude v prietahu intraviláne dosahovať hodnoty až 74 dB (A). Tento hluk je možné eliminovať protihlukovými stenami a inými zábranami okolo železničnej trate v úsekoch kde je bývanie, príp. iné aktivity vyžadujúce prípustné hlukové hladiny pod 60 dB (A).

15.4.1.1. Hluk z cestnej dopravy

Hlukovú záťaž z dopravy na vnútromestských komunikáciách rieši územný plán mesta synergicky:

- dotváraním urbánnej štruktúry vybavenosti hlavných a vedľajších rozvojových osí a priestorov v kontakte s významnými komunikačnými koridormi vo vzťahu k obytnej funkcii, na princípe protihlukových bariér;
- uplatňovaním línií a plôch filtračnej zelene v hlukových emisných koridorochoch;
- doporučením stavebno-technických protihlukových úprav objektov;
- možným zavádzaním ekologických, málo hlučných dopravných systémov a prostriedkov;
- optimalizáciou vonkajšej a vnútroštátnej dopravnej vzťahovej sústavy, ktorej cieľom je vymiestnenie nežiadúcej dopravy z vnútra mesta.

Značný podiel na hlukovej záťaži má hromadná doprava. V náročnejších prírodných podmienkach Spišskej Novej Vsi pre najbližšie plánovacie obdobie koncepcia ÚPN mesta uvažuje s použitím autobusovej jednotky novej generácie rôznych veľkostných modifikácií, ktorá vyhovuje prísnyim kritériám z hľadiska hluku a exhalácií.

15.4.1.2. Hluk zo železničnej dopravy

Výrazný podiel železničnej dopravy na hlukovej záťaži - prioritne v železničnom koridore vedúcom v ťažisku sídla - eliminuje koncepcia ÚPN mesta:

- priestorovo limitujúcim trendom prevádzkových priestorov železníc v centrálnej polohe sídla - nerozširovaním, ale naopak priestorovým optimalizovaním - znižovaním nežiadúcich prevádzkových priestorov a ich vplyvov na obytnú funkčnú zónu sídla (tendencia prognózneho vymiestnenia nákladového obvodu do východnej kontaktnej polohy s priemyselnou zónou Východ v urbanistickom okrsku F.;
- dotváraním okrajov železničného koridoru funkčnými štruktúrami s vplyvom na elimináciu hluku (zeleň, zodpovedajúce vybavenostné zložky) a jeho pôsobenia na obytnú funkčnú zónu.

15.4.1.3. Hluk z leteckej dopravy

Vzhľadom na typ a kategóriu letiska možno predpokladať, že hodnoty hlukovej záťaže v okolí letiska v budúcnosti nepresiahnu hodnoty povolené v zmysle vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SSR o ochrane zdravia pred nepriaznivými účinkami hluku a vibrácií č. 14/1977 Zb. Prípadné hlukovo zaťažené obytné zóny je potrebné podmieniť zvýšenými nárokmi na zabezpečenie voči hluku a vibráciám. Rekonštrukcie a novú výstavbu obytných budov v kontakte s priestorom letiska navrhujeme podmieniť použitím účinnej hlukovej izolácie. V odťažitých mestských častiach bude hluková záťaž z leteckej dopravy bezvýznamná.

15.4.2. Ostatné zdroje hluku

Ďalšie zdroje hluku v súčasnosti a tiež potenciálne predstavujú bodové zdroje z výroby a prevádzok, prioritne drobných prevádzkárň v obytných zónach, ako aj hudobných a športových produkcií.

V tomto ohľade je potrebné na zonálnej úrovni ÚPN mesta Spišská Nová Ves riešiť zónovanie možnej (prípustnej) lokalizácie prevádzok vo vzťahu k hlučnosti a dbať o dodržiavanie platných zákonných noriem.

Rozvojové aspekty urbánnych funkcií v zmysle koncepcie ÚPN mesta si vyžadujú sústavné priebežné monitorovanie hlukových pomerov a ich možné usmerňovanie v zmysle zákonných noriem.

15.5. Zeleň

15.5.1. Zeleň v extraviláne mesta

Územie katastra Spišskej Novej Vsi nesie v súčasnosti znaky čiastočne „odprírodnenej“, resp. hospodárskou činnosťou devastovanej krajiny s potrebou podpory ekologizácie a revitalizácie krajinného obrazu. Vegetácia v krajine je okrem prírodných daností predovšetkým obrazom využívania krajiny a to ako jeho kvality, tak aj intenzity. Keďže v Spišskej Novej Vsi sa jedná predovšetkým o intenzívne veľkoplošné poľnohospodárske využívanie, súčasná vegetácia poľnohospodársky využívannej krajiny v kontakte s urbánnou štruktúrou má pomerne nízke zastúpenie, reprezentované:

- NSKV - nelesnou stromovou a krovinatou vegetáciou predovšetkým pozdĺž vodných tokov, komunikácií a v minimálnom rozsahu aj v rámci LPF (remízky);
- pôdami využívanými formou TTP - lúkami a pasienkami.

Cieľom ÚPN mesta Spišskej Novej Vsi je pri zabezpečení optimalizácie produkčnej podstaty pôdy a optimalizácie rozvojových urbánnych procesov, zabezpečiť ekologizáciu prírodných systémov so značným nárastom zastúpenia vegetácie, predovšetkým:

- zvýšením podielu pôd využívaných formou TTP;
- zakladaním prvkov vzrastlej zelene v rámci PPF formou NSKV .

Uvedené návrhy a opatrenia v zmysle koncepcie ÚPN mesta sú dokladované v grafickej časti dokumentácie - Komplexný urbanistický návrh a tiež v schéme: "Územný potenciál plôch pre tvorbu a stabilizovanie prírodných štruktúr katastra".

/ Lesoparkové plochy

Pre krátkodobú (každodennú a koncomtýždňovú) rekreáciu bol v lokalite Modrý vrch (Blaumont) vybudovaný lesopark s tým istým názvom. Lesopark bol zriadený v r.1975, vtedy bol vydaný aj jeho štatút. Vybrané porasty boli prekategORIZOVANÉ do lesa osobitného určenia s funkciou zdravotno - rekreačnou. Jeho územie patrí do k.ú. Spišská Nová Ves, Smižany, Harichovce a Iľašovce. Celková plocha je 276 ha, výrazne prevažuje porastová plocha (262 ha).

Lesopark sa budoval aj využíval, ale najmä v posledných rokoch už nie je udržiavaný ani využívaný pre oddych obyvateľov.

V drevinovej štruktúre lesných porastov prevládajú smrek a borovica, z ktorých najmä prvý je výrazne nepôvodný druh. V lesoparku je lokalizované aj chránené územie Prírodná rezervácia Modrý vrch. Územie lesoparku má vďaka svojej polohe a charakteru značný potenciál pre opätovné využívanie na rekreáciu najmä miestnych obyvateľov. Jeho rozsah je potrebné prehodnotiť samostatnou štúdiou.

Návrh:

Prinavrátiť lesoparku pôvodnú funkciu, tzn. prispôbiť ho pre ňu (aktualizácia projektu a najmä jeho realizácia). V prvom rade navrhujeme vybudovať resp. upraviť chodníky v lesoparku i prístupové cesty. V záujme komplexného zhodnotenia prírodného a kultúrneho potenciálu lesoparku, ktorého atrakčná podstata presahuje hranice katastra Spišskej Novej Vsi, doporučujeme pri revitalizácii postupovať za spoluúčasti a zainteresovaním obcí Iľašovce a Harichovce.

Nové lesoparkové plochy koncepcia ÚPN mesta potenciálne rozvíja v priestore Šulerloch, v rámci južnej rekreačnej zóny sídla.

15.5.2. Zeleň v intraviláne mesta

Kvalita a charakter zelene v sídle nie je v súčasnosti vyhovujúca, je založená často náhodilo a bez vytvorenia komplexného prírodného systému v previazaní na vegetáciu extravilánu sídla, ktorej zastúpenie dnes je veľmi nepatrné.

Zeleň v meste je v súčasnosti reprezentovaná predovšetkým plochami:

- verejnej zelene - parky, sprievodná zeleň pozdĺž vodných tokov a komunikácií, v zložení: nízka, stredná a vysoká zeleň, väčšinou bez potrebných sadovníckych úprav;
- obytnej zelene - prioritne zastúpenej v rámci rodinnej zástavby a v malom rozsahu aj v rámci obytných súborov komplexnej bytovej výstavby;
- zelene v rámci areálov občianskej vybavenosti;
- ostatnej zelene - záhrady a cintoríny.

Koncepcia ÚPN mesta Spišská Nová Ves pri optimalizácii rozvoja urbánnych štruktúr uplatňuje princíp posilňovania prírodnej bázy predovšetkým parkovej a relaxačnej zelene, ako aj polyfunkčných urbánnych štruktúr s prevahou prírodných systémov, v previazaní na ekostabilizujúcu kostru extravilánu a zázemia mesta. Sú to priestory prioritne viažuce sa na líniové koridory a areály vodných tokov, výrazne rieky Hornád v centrálnej ťažiskovej polohe mesta (potenciálny areál mestského až regionálneho parku oddychu a zotavenia).

Okrem návrhov nosných prvkov prírodného systému sú dôležité aj podporné prvky zelene, ktoré prispievajú predovšetkým k celistvosti a komplexnosti navrhovaných prírodných systémov sídla: sú navrhnuté prioritne za účelom zlepšenia mikroklimatických podmienok v sídle a na elimináciu negatívnych vplyvov z dopravy, výroby a hlučných prevádzok. Jedná sa o vytváranie pásov sprievodnej a prioritne ochrannostabilizačnej zelene medzi zastavaným územím a hospodárskym zázemím sídla, taktiež pozdĺž komunikácií a výrobných podnikov, vrátane zvýšenia podielu zelene aj v rámci areálu.

K zlepšeniu celkovej pohody obyvateľov sídla výrazne prispeje zvyšovanie podielu obytnej zelene najmä v rámci existujúcich aj novonavrhovaných obytných súborov.

Rámcové návrhy je potrebné podrobnejšie riešiť jednak na úrovni generelu zelene sídla resp. podrobnejších stupňov ÚPD na úrovni zón.

15.5.2.1. Verejná zeleň

Výhradne pre verejnú zeleň bol vypracovaný Generel zelene. Podľa tohoto dokumentu sa v meste nachádzajú nasledovné kategórie verejnej zelene:

TYP ZELENEJ PLOCHY	ROZLOHA (m ²)
park celomestského významu (P3)	129 294
park obvodného významu (P2)	35 038
park okrskového významu (P1)	13 868
malá parková plocha (MP)	45 600
sídlisková zeleň (SZ)	417 259
líniová zeleň (LZ)	75 371
rozptýlená zeleň	5 216
trávniková plocha	71 357
zelený pás pri ceste	34 858
autobusová stanica	2 511
kruhový objazd	6 120
priestor pri SPŠ a pri nemocnici	48 354
Spolu	884 846

V Spišskej Novej Vsi predstavujú plochy verejnej zelene mesta 92 ha, parkovej zelene 7,84 ha a zelene iného využitia 10 ha, čo je spolu cca 110 ha.

/ Mestské parky

V centre mesta sa nachádzajú najvýznamnejšie parky celomestského a obvodného významu aj malé parkové plochy. Najstaršie porasty sú v parku na Radničnom námestí a na Námestí SNP, dosahujú vek 60 i viac rokov. Medzi najkvalitnejšie porasty patria dreviny v parku na Radničnom

námestí. Evidentná je potreba skvalitnenia kompozície drevín a doplnenie výrazne okrasných druhov so silným estetickým pôsobením.

Sad mládeže pri sídlisku Tarča spolu so zoologickou záhradou predstavuje najväčšiu parkovú plochu v meste. Smerom k Hornádu je lemovaný stromoradiím, ktoré na jednej strane tvoria menejhodnotné topole a na druhej nádherné lipy. Drevinné výsadby sú prehustené, veková diferenciácia je minimálna.

V ostatných častiach mesta sa nachádzajú väčšinou len malé parkové plochy miestneho významu.

/ Zeleň obytných súborov (sídľisková zeleň)

Charakteristickými črtami sídliskovej zelene v meste sú chaotická výsadba a nedostatočná vybavenosť. V druhovej skladbe prevažujú ihličnaté druhy, pomerne nízke je zastúpenie farebne rôznorodých (najmä kvitnúcich) druhov.

Sídlisko Mier: porasty sídliskovej zelene sú dostatočne kvalitné. Na západnom okraji je nevyhovujúci prechod do krajiny.

Sídlisko Tarča má kvalitné prostredie, avšak garáže a záhradkárske osady ho izolujú od voľnej krajiny, dokonca sú bariérou pre pohyb. Sadovnícke úpravy sú hodnotné a kvalitné, koncepčné a najkvalitnejšie sú porasty v „lesoparku“.

Sídlisko Západ je najmladším sídliskom, čo sa prejavuje v množstve a kvalite zelene, ktorej je nedostatok a má nižšiu kvalitu.

Sídlisko Za Hornádom - jeho zeleň je v podstate vyhovujúca, chýba však prepojenie s Hornádom. Sídľisková zeleň je prehustená.

Sídľisková zeleň v centre mesta pôsobí nekoncepčne, sú to problémové plochy.

/ Uličná, líniová zeleň

Alejoyé výsadby sú v meste bohato zastúpené, sú z kvalitných drevín a patria medzi hodnotné porasty verejnej zelene. Aleje sú vysádzané cieľavedome a takmer vo všetkých častiach IBV.

Návrh:

- koncepčne riešiť sídliskovú zeleň,
- postupne zabezpečovať koncepčné a funkčné zelené plochy,
- odstrániť nekvalitné porasty,
- udržiavať trávnaté plochy (potrebné aspoň kosiť),
- pri Hornáde doplniť chodníky a oddychovo - rekreačné prvky.
- revitalizovať celý tok lemujúci sídlisko Mier, alebo aspoň terénne upraviť (zmierniť) svahy priekopy a vysadiť drevinnú zeleň – estetizácia prechodu mesta do krajiny,
- nekvalitné a prehustené porasty rekonštruovať (revitalizovať),
- dobudovať a udržiavať detské ihriská,
- dobudovať okrskové a obvodné parky na sídlisku Tarča,

- problémovú časť „za chrbtom hlavnej ulice“ aspoň zatrávniť (Ul. Gorazdova), podobne i iné zadné trakty;
- doplniť chýbajúce prvky v líniovej zeleni,
- ozeleniť voľné (predovšetkým zaburinené) plochy, potrebný je individuálny prístup,
- rekonštruovať okrskový park pri Urbánkovej a Palárikovej ulici,
- náhrada za nevyhovujúce alejové stromy;
- vysadiť líniovú zeleň pri železnici..

15.5.2.2. Vyhradená zeleň

/ Cintoríny

Starý cintorín je zaujímavý výsadbou prakticky jediného drevinného druhu - tuje v jeho areáli. Tuje sú už pomerne staré a prejavujú sa na nich nepriaznivé klimatické podmienky. Nový cintorín nepôsobí tak uzavreto ako starý, nie je vysadená izolačná zeleň.

V rámci rozvojových nárokov koncepcia ÚPN mesta uvažuje s prípravou územia a perspektívnou realizáciou nových plôch pre pochovávanie na južnom okraji mesta, v kontakte s oddychovou zónou Šulerloch, v lesoparkovom ponímaní.

/ Zeleň školských areálov a predškolských zariadení

Tento typ zelene patrí medzi pomerne dobre udržiavané prvky. Za nepriaznivé považujeme výsadby pichľavých (ihličnatých a trnitých) druhov drevín v nich, a to predovšetkým v predškolských zariadeniach. Sadovnícke úpravy v týchto areáloch spĺňajú v prvom rade všeobecné estetické kritériá a len ojedinele sú prispôsobené ich špecifickému zameraniu a funkčným osobitostiam.

V areáli Gymnázia na Školskej ulici rastie chránený strom - lipa veľkolistá, ktorej vek sa odhaduje na 200 rokov.

/ Zeleň zdravotníckych zariadení

Skutočne upravenou plochou zelene je len átrium (vnútorný dvor) nemocnice. Vzhľadom na to, že objekt je pohľadovo exponovaný, zvyrazňuje sa i jeho osamotenosť i absencia drevinnej zelene.

Preexponovaný vydláždený priestor pred hlavnou budovou nie je možné zútlmiť mobilnou zeleňou. Terasovité parkovisko pred ním je z väčšej časti bez výsadby drevín. Veľká spevnená plocha (dlažba + parkoviská) má najmä v lete nepriaznivú mikroklimu, pretože tu chýbajú tieniace vegetačné prvky.

Drevinová skladba pozostávajúca takmer výlučne z nepôvodných ihličňanov je vonkoncom nevyhovujúca.

Návrh:

- postupne rekonštruovať drevinové zloženie v areáloch školských a predškolských zariadení s cieľom vymeniť pichľavé a trnité dreviny a prispôbiť sadovnícke úpravy účelu;
- smerom k nemocnici upraviť voľné trávnaté plochy, ktoré sú s minimálnym zastúpením drevinnej

vegetácie;

- upraviť okolie nemocnice, doplniť zeleň na parkovisku s mikroklimatickou funkciou.

15.5.2.3. Zeleň športových areálov

Jediným drevinným druhom, ktorý bol použitý na ozelenenie športových areálov, je hybridný tzv. euroamerický topol. Jeho hlavným nedostatkom je krátkovekosť, dožíva sa len niekoľko desiatok rokov. Preto je mimoriadne nevhodný na výsadby v zastavanom území, kde je technicky problematické a finančne náročné odstraňovanie mohutných odumierajúcich drevín. Výsadby týchto topoľov na Slovensku sa datujú približne do rovnakého obdobia (päťdesiate a šesťdesiate roky) a v súčasnosti už začínajú odumierať.

Okolo oboch štadiónov sú vysadené tieto topole, viac sa ich zachovalo pri ŠK Tatran.

Návrh:

- v areáloch a okolí štadiónov postupne vymeniť odumierajúce topole za dlhovekejšie, výmenu začať ihneď;
- upraviť parkoviská (organizačne a výsadbou stromov).

15.5.2.4. Zeleň v priemyselných a výrobných zónach

Zeleň v priemyselnej zóne je v prevažnej miere neudržiavaná, uzavreté plochy sú nefunkčné a zanedbané, sú tu potenciálne zelené pásy, ktoré je potrebné vysadiť stromoradiím, živým plotom a pod. Podobný problém je i pri železnici.

Jednotlivé areály sú upravené ponajviac pri vstupoch. Chýba izolačná zeleň, a to najmä na prechode mesta do krajiny. Napr. Sadová ulica má pekný len názov.

Takmer všetky voľné plochy sú neupravené, je hodne burinísk najmä po okrajoch jednotlivých areálov. Problematické sú plochy „nikoho“ mimo areálov, tie vyzerajú najhoršie (sú napr. medzi plotom a cestou). Chýba izolačná zeleň.

Okolo štadióna sú všade vysadené len topole, tie už sú staré.

Návrh:

Priemyselné areály navrhujeme upraviť na celej ploche organizačne i sadovnícky (upraviť cesty a chodníky, zeleň), vysadiť izolačný prstenec zelene. Sadovnícky upraviť zelené resp. voľné plochy. Doplniť chýbajúce a vypadávajúce dreviny v líniových výsadbách.

15.5.2.5. Zeleň rekreačných areálov

/ *Súčasný jazdecký areál*

Chýba mu izolačná zeleň aspoň pri hlavnej ceste, popri tejto ceste je po oboch stranách vysadené stromoradie z ovocných drevín, ktoré sú už staré. Súčasťou areálu je aj hospodársky dvor s nevyhovujúcim oplotením a bez zelene.

Návrh:

Navrhujeme vysadiť viacvrstvovú izolačnú zeleň medzi chodníkom a cestou, alejové dreviny postupne nahradiť novými, dlhovekejšími - môžu byť aj ovocné ako napr. orechy. Vybudovať parkovisko pre klientov. Hospodársky dvor navrhujeme upraviť podobne ako jazdecký areál, aby sa stal tiež príťažlivým - v prvom rade vymeniť oplotenie za zodpovedajúce, vysadiť aspoň izolačnú zeleň a udržiavať poriadok. Výsadby navrhujeme z domácich druhov drevín, nakoľko ide o vidiecky charakter činnosti.

15.5.2.6. Sprievodná zeleň dopravných plôch

/ Parkoviská

Parkoviská vo väčšine prípadov predstavujú len spevnené plochy bez zelene, hoci práve stromy by mohli zmierniť ich nepriaznivé pôsobenie na mikroklimu v týchto častiach.

Návrh:

- upraviť organizačne a výsadbou stromov.

15.5.2.7. Zeleň v líniovom nezastavanom priestore rieky Hornád

Hornád je v celom meste upravený, má jednotný lichobežníkový profil, prírodné štrkovito - kamenné dno, pomerne strmé svahy s kamenným opevnením sú zatrávnené, v koryte sú miestami vybudované betónové prahy s výškou okolo 50 cm. Drevinná vegetácia na brehoch, svahoch k toku a v blízkom okolí chýba.

Je evidentné, že rieka je atraktívnym prvkom v meste. Počas prieskumu sme zistili, že mnoho obyvateľov ju využíva na prechádzky, miesto vodenia psov, hry detí aj pre tranzitný peší pohyb.

V západnej časti sa pohľadovo uplatňuje svah terasy, ktorý je strmý, na miestach narušený zosúvaním, s mozaikovitým zastúpením bylinnej, krovinej a ojedinele aj stromovej vegetácie miestnej proveniencie (nálet) s výraznou protieróznou funkciou. tento svah odporúčame aj kvôli náchylnosti na zosúvanie nenarúšať a doplniť dreviny na jeho stabilizáciu - na posilnenie protieróznej funkcie.

Priestor medzi sídliskom Mier a Hornádom je v takmer súvislom páse pri ceste vysadený výlučne ihličnatými drevinami (smreký obyčajné a strieborné, sosny...), akoby bola snaha izolovať rieku od sídliska namiesto začlenenia tohoto atraktívneho prvku.

Návrh:

Nič viac v meste pri rieke nestavať! Priestor pri Hornáde upraviť na park. V meste zmierniť svah k rieke všade, kde to je možné. Na ľavej strane estetizovať plot okolo štadióna, doplniť dreviny a v stiesnenom priestore navrhujeme použiť vertikálnu - popínavú zeleň. Postupne odstrániť staré topole. Parkovisko upraviť - vyznačiť parkovacie miesta a medzi radmi vysadiť vysokokmenné stromy, ktoré budú spĺňať predovšetkým mikroklimatickú funkciu. Zatrávnené plochy pri Hornáde parkovo upraviť so začlenením a úpravou rieky.

Kvôli zlepšeniu prístupu k vode navrhujeme aspoň na niekoľkých miestach upraviť tok - rozšíriť ho, betónové prahy nahradiť kamennými a nepravidelnými, svahy zmierniť a aspoň na týchto úsekoch vysadiť náznaky, fragmenty brehového porastu z miestnych drevín. Miestami vytvoriť podmienky na kúpanie. Pri sídlisku Mier doplniť aspoň jeden mostík pre peších, ale bez schodov, aby bola prístupná aj menej mobilným ľuďom - vozíky, kočíky a pod. Upraviť existujúci prechod pre peších a príp. i pre cyklistov pri MVE.

Priestor na ľavom brehu Hornádu od MVE až po zastavané územie mesta ohraničený Hornádom resp. sídliskom Mier a svahom terasy využiť pre lesopark alebo park. Do zelenej plochy navrhujeme organicky začleniť všetky zachované cenné prvky: tok Hornádu, mŕtve rameno, svah terasy a hodnotnú drevinnú zeleň.

Kúpalisko obnoviť, alebo zlikvidovať jeho zvyšky. Priestor okolo neho parkovo alebo lesoparkovo upraviť. Nečakať na dostatok peňazí, ale najprv vysadiť dreviny a im potom prispôsobiť riešenie (problémom nie je prípadné odstránenie resp. premiestnenie prekážajúcich drevín), ani chodníky nie je treba vybudovať, lebo ľudia si ich vyšliapu. Optimálne je napojiť rameno - zabezpečiť prítok vody preň a sprietočniť ho. Na svahu doplniť drevinnú zeleň kvôli jeho stabilizácii a kvôli pohľadovej izolácii priemyselných areálov.

Výrazne postihovať napr. pokutami za vyvážanie odpadu zo ZO Mier (osobitne za organický odpad, ktorý je kompostovateľný).

Vo výhľade zrušiť ZO a priestor začleniť do lesoparku.

V rámci prepojenia intravilánu s extravilánom západným smerom navrhujeme aspoň pod hrádzou, na styku s oráčinou, vysadiť roztrúsene dreviny kvôli tieňu pre prechádzajúcich sa na hrádzi. Eventuálne vybudovať cyklotrasu. Prepojiť Hornád aspoň symbolicky s bývalým ramenom, optimálne je revitalizovať ho.

15.5.2.8. Súkromná zeleň

Súkromnú zeleň predstavujú ovocné, zeleninové, okrasné záhradky a predzáhradky pri rodinných domoch. V najnovšej časti (najmä radové domy) je veľmi nízke celkové zastúpenie zelene, v staršej časti je situácia o trochu lepšia; spôsobuje to malá rozloha pozemkov.

Návrh:

- vysadiť dreviny v zelených pásoch, ktoré sú len zatrávnené;
- voľné neupravené plochy aspoň dočasne kvalitne zatrávniť,
- doplniť aspoň kríky ako objemovo pôsobiacu zeleň na verejných priestranstvách aj pred rodinnými domami;
- doplniť do druhovej skladby kvitnúce dreviny, stálezelených a ihličnatých tu je vysadených už naozaj dosť (ako na cintoríne);
- estetizovať potok vo Ferčkovciach predovšetkým výsadbou kríkov a prípadne aj stromov.

15.5.3. Návrh rámcového riešenia zelene na území mesta

V súčasnosti dosahujú plochy sídelnej zelene v meste Spišská Nová Ves (podľa Generelu zelene) 110 ha, čo predstavuje 28 m². obyv.⁻¹ a plocha lesoparku Modrý vrch 276 ha, čo znamená 73 m². obyv.⁻¹.

Vo vypracovanom genereli zelene nie sú zahrnuté plochy hospodárskej zelene, preto je možné v tomto prípade normatív sídelnej zelene upraviť na hodnoty 39 – 58 m². obyv.⁻¹.

Z uvedeného je zrejmé, že plochy sídelnej zelene sú v porovnaní s požiadavkami normatívu nedostatočné, v súčasnosti chýba približne 43 až 117 ha sídelnej zelene. Naproti tomu je plocha lesoparku dostatočná, so značnou rezervou pre rozvoj mesta.

Z kvalitatívneho hľadiska je sídelná zeleň na štandardnej úrovni porovnateľnej s ostatnými mestami v rámci Slovenska. Kvalita lesoparku je však naopak, na veľmi nízkej úrovni zapríčinennej predovšetkým absenciou údržby, ktorá vyústila do straty jeho funkčnosti.

V súčasnosti sa normatív ustálil na potrebe sídelnej zelene všetkých kategórií a funkčného členenia v rozpätí od 50 do 75 (94) m² na jedného obyvateľa. Určité odlišnosti sú v prístupe a v kategorizácii, čo je odrazom profesiovej orientácie autorov príp. spracovávateľských inštitúcií. Rôzne urbanistické a sadybnícke prístupy vyúsťujú do dvoch zásadných prístupov, v tomto prípade už takmer zblížených, čo je výrazným pozitívom tak v teórii ako aj v praxi. Hlavným diferenčným kritériom sú hodnoty prírodného zázemia.

V návrhu vychádzame z normatífov zelene pre technickú krajinu (Supuka J. a kol., Ekologické princípy tvorby a ochrany zelene, 1991). Uvedené normatívy v základoch vychádzajú z produkcie kyslíka jednotkovou plochou zelene optimálnej kompozičnej skladby a z priemernej spotreby kyslíka človekom za určitú časovú jednotku.

Normatívy sídelnej zelene

zeleň verejná	8 – 14 m ² . obyv. ⁻¹
zeleň obytných súborov	10 – 15 m ² . obyv. ⁻¹
zeleň občianskej vybavenosti	12 – 14 m ² . obyv. ⁻¹
zeleň špeciálna (cintoríny)	9 – 15 m ² . obyv. ⁻¹
zeleň hospodárska	11 – 17 m ² . obyv. ⁻¹
SPOLU	50 – 75 m ² . obyv. ⁻¹

V súlade s Metodickými pokynmi na zriaďovanie a obhospodarovanie lesných parkov a prímestských lesov na Slovensku (MLVH SSR, 1983) sa počíta ešte okrem plôch uvedených kategórií aj 50 m². obyv.⁻¹ lesných parkov.

V súčasnosti dosahujú plochy sídelnej zelene v meste Spišská Nová Ves (podľa Generelu zelene) 110 ha, čo predstavuje 28 m². obyv.⁻¹ a plocha lesoparku Modrý vrch 276 ha, čo znamená 73 m². obyv.⁻¹.

Vo vypracovanom genereli zelene nie sú zahrnuté plochy hospodárskej zelene, preto je možné v tomto prípade normatív sídelnej zelene upraviť na hodnoty 39 – 58 m². obyv.⁻¹.

Z uvedeného je zrejmé, že plochy sídelnej zelene sú v porovnaní s požiadavkami normatívu nedostatočné, v súčasnosti chýba približne 43 až 117 ha sídelnej zelene. Naproti tomu je plocha lesoparku dostatočná, so značnou rezervou pre rozvoj mesta.

Z kvalitatívneho hľadiska je sídelná zeleň na štandardnej úrovni porovnateľnej s ostatnými mestami v rámci Slovenska. Kvalita lesoparku je však naopak, na veľmi nízkej úrovni zapríčinennej predovšetkým absenciou údržby, ktorá vyústila do straty jeho funkčnosti.

/ Požiadavky na zeleň

V návrhovom období sa požadujú nasledovné celkové plochy sídelnej a prímestskej zelene pre mesto Spišská Nová Ves podľa jednotlivých, územným plánom predikovaných rozvojových trendov:

Potreba sídelnej zelene (m². obyv.⁻¹)

prechodne stagnačný trend	optimálne rozvojový trend	progresívne rozvojový trend
195 - 293 až 214 - 320	217 - 325 až 246 - 369	229 - 344 až 265 - 398

Potreba lesných parkov (prímestskej zelene) (m². obyv.⁻¹)

prechodne stagnačný trend	optimálne rozvojový trend	progresívne rozvojový trend
195 až 214	217 až 246	229 až 265

16. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO (ODPADY A HOSPODÁRENIE S ODPADMI)

16.1. Základné východiská

16.2. Zneškodňovanie a ukladanie odpadu

16.3. Separovaný zber odpadu

16.4. Návrh komplexného riešenia odpadového hospodárstva mesta Spišská Nová Ves

16.1. Základné východiská

Zákon č. 238/1991 Z.z. O odpadoch stanovuje povinnosť producentov odpadu vzniknuté odpady zhromažďovať, využívať ako druhotné suroviny a zaistiť ich nezávadné zneškodňovanie.

Všetky odpady je potrebné považovať za druhotné surovinové a energetické zdroje, ktoré je potrebné znovu prinavrátiť do cyklu užívania, prípadne ich bezpečne ukladať do doby nájdenia bezpečného spôsobu ich technologického využitia (resp. zneškodnenia).

Základný koncepčný materiál zaoberajúci sa problematikou odpadov je Program odpadového hospodárstva okresu Spišská Nová Ves (Okresný úrad, odbor životného prostredia, Spišská Nová Ves, 1997) a Program odpadového hospodárstva mesta Spišská Nová Ves (Mestský úrad Spišská Nová Ves, oddelenie životného prostredia, 1997).

/ Produkcia odpadu

Podľa predložených hlásení o nakladaní s odpadom bol v k.ú. Spišská Nová Ves v r. 1995 vyprodukovaný odpad v celkovom množstve 49 607,757 t.

Množstvo odpadu podľa druhu

<i>druh odpadu</i>	<i>množstvo</i>
kunálný	11 694,381 t
priemyselný	35 243,780 t
poľnohospodársky	2 669,596 t
SPOLU	49 607,757 t

Z uvedeného vyplýva, že v r. 1995 bolo v Spišskej Novej Vsi vyprodukované cca 300 kg.rok⁻¹ na obyvateľa, čo zodpovedá celoslovenskému priemeru.

Množstvo odpadu podľa kategórií

<i>kategória odpadu</i>	<i>množstvo</i>
ostatný	18 974,957 t
zvláštny	17 421,323 t
nebezpečný	13 211,477 t
SPOLU	49 607,757 t

K najproblémovejším v zhodnocovacom období patrili priemyselný odpad z výrobných technológií Finišu (textilné a farbiarenské kaly) a agrochemikálie (mnohé po respiračnej dobe, neoznačené agrochemikálie, použité obaly).

V budúcom období – na základe navrhovanej urbanistickej koncepcie rozvoja sídelného útvaru sa predpokladá nasledovná produkcia komunálneho odpadu:

- v prechodne stagnačnom trende: 11 700 – 12 800 t
- v predpokladanom optimálne rozvojovom trende: 13 000 – 14 800 t
- v očakávanom progresívne rozvojovom trende: 13 700 – 16 000 t

16.2. Zneškodňovanie a ukladanie odpadu

Komunálny odpad z mesta je ukladán na skládke Kúdeľník II. Opotrebované oleje sú t.č. zneškodňované v zariadení na regeneráciu opotrebovaných olejov fy Konzeko v Rudňanoch. Odpad zo žump zneškodňujú VVaK š.p., OZ Spišská Nová Ves. Odpad špecifický pre zdravotnícke zariadenia a vyradené lieky sa spaľujú v spaľovni NsP v Levoči. Zneškodňovanie ostatných odpadov je zabezpečené zmluvne s externými odberateľmi.

/ Skládky

V k.ú. mesta sa nachádzajú štyri väčšie skládky a občasne sa objavuje viacero menších divokých skládok (smetísk).

Dve väčšie divoké skládky s rozlohou nad 100 m² (č. 8005 a 8007) nachádzajúce sa vo východnej časti mesta pri Hornáde boli určené na likvidáciu do roku 2000.

Na východnom okraji mesta, na svahu nad Hornádom, sa nachádzajú dve riadené skládky odpadu: Kúdeľník I. a Kúdeľník II. (č. 8006). Po zaplnení skládky Kúdeľník I. sa mestu podarilo zabezpečiť výstavbu riadenej regionálnej skládky Kúdeľník II., ktorá bola odovzdaná do prevádzky 1. novembra 1996.

Skládka Kúdeľník I. je určená na rekultiváciu, vypracovaný je projekt jej rekultivácie (Kovoprojekt ES, s.r.o., Bratislava, 1996). Rekultivácia je navrhnutá v dvoch etapách ako technická a biologická. Technická rekultivácia je navrhovaná ako úprava sklonu telesa skládky a uloženie uzatváracích vrstiev ílu a zeminy. Biologická rekultivácia je navrhnutá po piatich rokoch od ukončenia technickej rekultivácie a spočíva vo výsadbe plytkokoreniacich rastlín. Rekultivácia skládky je navrhnutá do r. 2000. Po úplnej rekultivácii skládky je možné využívanie priestoru pre funkcie zodpovedajúce technickým a hygienickým podmienkam. Prognózne – v časovom horizonte 30 – 50 rokov je možné pripravovať a postupne využívať priestor pre vybrané športovo-rekreačné aktivity. Skládka Kúdeľník II. je navrhovaná v prvej etape s kapacitou 250 000 m³ a možnosťou ukladania odpadu po dobu desiatich rokov. Po naplnení tejto kapacity možno uvažovať s ďalšou etapou.

Finiš a.s. Spišská Nová Ves ukladá popolček z kotolne na skládku mimo k.ú. Spišská Nová Ves v k.ú. Iľašovce.

Menšie divoké skládky a smetiská sú každoročne sanované. Na prevenciu ich vzniku mesto realizuje jarne a jesenné upratovanie, v rámci ktorého sa rozmiestňujú veľkokapacitné kontajnery na veľkoobjemový odpad.

16.3. Separovaný zber odpadu

Od r. 1993 mesto zabezpečuje separovaný zber odpadu vo vybraných lokalitách. Podľa projektu vypracovaného Kovoprojektou ES, s.r.o., Bratislava sa začalo so separáciou skla, papiera a plastov. V r. 1996 sa v IBV experimentálne zahrnul do separácie aj bioodpad.

V mestských častiach Ferčkovce a Kozí vrch sú separované sklo a biologický odpad (organický odpad). Na sídlisku Tarča sú umiestnené kontajnery na sklo. V r. 1996 bolo vyzbieraných 7,5 t skla a 154,35 t bioodpadu. Bioodpad z domácností bol v závislosti od kvality odovzdaný na spracovanie do Rašelinových závodov, alebo bol uložený na skládke.

Dobré výsledky v separovanom zbere sa dosahujú v IBV. Negatívom je zapojenie nevelkého počtu domácností do zberu a nedisciplinovanosť niektorých zapojených občanov.

Chýba jednoznačne energetické využitie biomasy ako alternatívneho zdroja energie. V začiatkoch je spracovanie dreveného odpadu na brikety.

Do roku 2005 sa navrhuje celoplošne rozšíriť zber druhotných surovín z komunálneho odpadu, biologického odpadu a bežných problémových látok ako aj vytvoriť podmienky pre využívanie odpadov. V záujme uvedeného cieľa je potrebné dobudovať jednotný systém separácie druhotných surovín s realizovanou sieťou zberných stredísk a dotriedňovacou linkou.

Návrh riešenia problematiky separovaného zberu je založený na dodržiavaní princípov integrovanej koncepcie odpadového hospodárstva:

- 1/ Obmedzovať tvorbu odpadov.
- 2/ Znižovať obsah toxických látok v odpade.
- 3/ Materiálovo zhodnotiť odpad v čo najvyššej miere.
- 4/ Tepelne upraviť odpad, pokiaľ jeho tvorba nebude zamedzená a nie je možné ho zhodnotiť.
- 5/ Skládkovať odpad v čo najmenšej miere.

Komunálny odpad už v mieste vzniku musí prejsť procesom separácie, aby sa eliminovali z neho problémové odpady (batérie, lieky, čistiace prostriedky a pod.), ktoré by sa mali zbierať separátne. Separácia jednotlivých druhov odpadu je závislá od odberateľa, v súčasnosti je vhodné separovať sklo, papier, biologický odpad, kovy a výhľadovo aj plasty. Problémové látky je potrebné ukladať a zhromažďovať len vo vhodných, na tento účel pripravených nádobách.

Spracovanie a zneškodňovanie odpadu je navrhnuté triedením a tiež kompostovaním. Dotriedňovanie sa predpokladá v triediarni, kompostovanie sa navrhuje v kompostovacej stanici (v ďalšej etape separovaného zberu).

16.4. Návrh komplexného riešenia odpadového hospodárstva mesta Spišská Nová Ves

Cieľom odpadového hospodárstva je vytvorenie uceleného systému, ktorý umožní riadenie procesu nakladania s odpadmi tak, aby sa postupne dosiahol vyhovujúci stav v súlade s požiadavkami legislatívy.

Komplexné riešenie odpadového hospodárstva by malo riešiť:

- informačný systém,
- zber odpadov a surovín,
- spracovanie a zneškodňovanie odpadu,
- využitie druhotných surovín.

Predpokladáme, že v budúcnosti sa bude množstvo ukladaného odpadu znižovať a to predovšetkým v dôsledku nevyhnutnosti jeho triedenia a využívania ako druhotných surovín. Tiež je žiadúce rozšíriť sortiment triedených druhov odpadu o plasty a problémové látky. Momentálne je v tomto smere problematické pri plastoch ich vykupovanie.

V praxi je potrebné v prvom rade vypestovať v občanoch tzv. environmentálne vedomie, ktoré je spojené s úsilím o minimalizáciu tvorby odpadu u producenta. Je to proces dlhodobý a náročný, za najefektívnejšie považujeme pôsobenie na deti a mládež, a to najmä v rámci hodín environmentalistiky (nesprávne sa zamieňa termínom ekológia).

V technologických procesoch výrobných prevádzok je potrebné sa orientovať na uzavreté, resp. aspoň čistejšie technológie, kde sa produkcia priemyselného odpadu eliminuje, alebo výrazne zníži.

Pre znižovanie produkcie priemyselného odpadu sa navrhuje využívať všetky prostriedky - dodržiavanie platných legislatívnych noriem, účinná a dôsledná kontrola, monitorovanie stavu životného prostredia a v neposlednom rade podpora subvenčnej politiky.

**17. OCHRANA ŠPECIFICKÝCH ZÁUJMOV A POTRIEB
(Civilná ochrana, ochrana a bezpečnosť štátu)**

- 17.1. Civilná ochrana**
- 17.2. Ochrana a bezpečnosť štátu**
- 17.3. Požiarna ochrana a záchranný systém mesta**

17.1. Civilná ochrana

Pri rozvoji územia a jeho spravovaní v zmysle navrhutej urbanistickej koncepcie ÚPN mesta je potrebné riadiť sa zákonom č.42 O civilnej ochrane, z roku 1994 a Vyhláškou č.297/1994 Z.z.

V následnom rozpracovaní koncepcie ÚPN mesta Spišská Nová Ves na zonálnej úrovni ÚPD je potrebné v spolupráci s príslušným orgánom civilnej ochrany (OÚ Spišská Nová Ves - Odbor COO) postupne dopracovať územnoplánovaciú dokumentáciu samostatnou doložkou (doložkami), v ktorej bude riešené ukrytie obyvateľstva. Zároveň sa v nej vymedzia objekty s dvojúčelovým využitím - aj pre potreby civilnej ochrany. Potenciálne vhodné sa javí využitie navrhovaných podzemných priestorov hromadných garáží, resp. aj iných objektov v zmysle navrhutej koncepcie ÚPN mesta.

Koncepcia rozvoja ÚPN mesta rešpektuje funkciu, územné vymedzenie a ochranu súčasného areálu CO - Spišská Nová Ves / Ferčekovce, konzultovanú a potvrdenú odbornými orgánmi vojenskej správy v októbri 1999 (viď dokladová časť).

17.2. Ochrana a bezpečnosť štátu

V administratívnom území mesta Spišská Nová Ves nie je uplatňovaná špeciálna ochrana vojenského objektu s vymedzeným ochranným pásmom. Nachádza sa tu iba areál kasární. Táto skutočnosť bola konzultovaná a potvrdená odbornými orgánmi vojenskej správy v októbri 1999.

Súčasný areál kasární má vzhľadom k lokalizácii vo vnútornej štruktúre mesta, v okrsku A - CENTRUM špecifické postavenie. Uvedený areál svojou plochou je priestorovo veľmi limitovaný, bez možnosti ďalšieho rozvoja a reagovania na budúce očakávané nároky technickej, územnopriestorovej a lokalizačnej stratégie. Na strane druhej - súčasný areál svojou špecifickou monofunkciou sám je limitujúcim prvkom v nevyhnutnej priestorovej a funkčnej integrácii mesta.

Koncepcia územného plánu sídelného útvaru v hodnotiacom období ÚPN mesta rieši nevyhnutné čiastkové úpravy areálu kasární v okrsku A - CENTRUM z titulu potrieb rozvoja vnútro sídelnej mestotvornej štruktúry a ekologicko – rekreačného koridoru v priestorovej línii rieky Hornád. Uvedené úpravy je potrebné podrobnejšie zhodnotiť na zonálnej úrovni ÚPD, štatutárne konzultovať a prijať zainteresovanými inštitúciami (Úrad pre správu nehnuteľného majetku a výstavbu MO SR – Správa nehnuteľného majetku a výstavby Košice).

V dlhodobom, prognóznom výhľade, prekračujúcom záväzný rámec ÚPN mesta dôjde pravdepodobne k podmienkam, vedúcim k potrebe vymiestnenia kasární z centrálnej štruktúry mesta. Ich kapacitu bude optimálne presunúť do okrsku F, v kontakte s priemyselnou zónou Východ (so synergickým zabezpečením jej ostrahy), prípadne do iného vhodného priestoru aglomeračného zoskupenia viažúceho sa na Spišskú Novú Ves. Cieľom a výhodou tak môže byť vytvorenie špecifickej aglomeračnej jednotky sídelného útvaru, v sústredenom priestore s vhodnou strategickou lokalizáciou a v bezkolíznom vzťahu s ostatnou funkčnou štruktúrou mesta. ÚPN mesta iniciuje túto strategickú potrebu rozvoja, s možnosťou jej riešenia v polohe nadväzného špecifického územného generelu, v spolupráci s Úradom pre správu nehnuteľného majetku a výstavbu MO SR – Správa nehnuteľného majetku a výstavby Košice.

17.3. Požiarňa ochrana a záchranný systém mesta

Zabezpečenie požiarnej ochrany mesta spĺňa aj vo výhľadovom období jestvujúci areál požiarnej ochrany v urbanistickom okrsku B. Do budúca treba však uvažovať – predovšetkým v úrovni prípadného progresívneho rozvojového trendu s vybudovaním komplexu integrovaného záchranného systému, s novou optimálnou lokalizáciou.

Lokalizácia vyplynie z kritérií vhodnej napojenosti na vnútornú aj vonkajšiu dopravnú a ostatnú infraštruktúru vzťahovú sústavu mesta a dostrednosti vo vzťahu k ťažisku vybavenostnej, obytnej a výrobnéj štruktúry mesta. Je potrebné zhodnotiť tento problém samostatnou špecifickou štúdiou, resp. generelom.

V zmysle Zákona 126/1985 Zb. o požiarnej ochrane bude potrebné v nadväznej zonálnej úrovni ÚPD zohľadniť požiarnu bezpečnosť stavieb.

Koncepcia ÚPN mesta zohľadňuje dimenzovanie vodovodnej siete tak, aby táto vyhovovala potrebám požiarnej ochrany. Z tohoto dôvodu je navrhovaná rekonštrukcia nevyhovujúcich profilov DN 80 a menších na profil min. DN100.

Potrebu zabezpečenia požiarnej ochrany – prioritne výrobnéj zóny Východ v UO „F“ zhodnocuje tiež návrh vodnej nádrže na Hornáde, v priestore Madarás – parku. Pre optimálne zabezpečenie protipožiarnych zásahov je potrebné v zonálnej úrovni riešiť bezbariérové prístupy požiarnych cisterien k vodnému toku Hornádu vo vybraných vhodných miestach.

*

Územnú funkciu požiarnej ochrany sleduje ÚPN mesta v jej synergickom pôsobení v rámci komplexného záchranného systému, pozostávajúceho zo špecifických zložiek:

- požiarňa ochrana
- cestný záchranný systém
- rýchlá zdravotnícka pomoc
- letecká záchranná služba

Navrhuje sa informačno-organizačná integrita (prostredníctvom centrálnej služobne) a vyvážená územná lokalizácia zložiek komplexného záchranného systému, v dostrednom vzťahu k sídelnej štruktúre mestskej aglomerácie. Konkrétne priestorové a vzťahové riešenie je potrebné preveriť špecifickým územným generelom záchranného systému, až do zonálnej úrovne.

**18. OCHRANNÉ PÁSMA VŠETKÝCH DRUHOV, UPLATNENÉ V RÁMCI
ÚPN MESTA SPIŠSKÁ NOVÁ VES**

- 18.1. Pamiatkové ochranné pásma
- 18.2. Ochranné pásma obytných zón od výrobných zón mesta
- 18.3. Ochranné pásma cintorínov
- 18.4. Ochranné pásma vojenských objektov
- 18.5. Pásma hygienickej ochrany (vzdialenosti poľnohospodárskych zariadení od súvislej obytnej zástavby)
- 18.6. Ochrana prírody
- 18.7. Stavebné ochranné pásma líniových dopravných stavieb
- 18.8. Ochranné pásma odstavných a parkovacích plôch, hromadných garáží
- 18.9. Ochranné pásma letiska
- 18.10. Ochrana zdrojov pitnej vody
- 18.11. Ochranné pásma ČOV
- 18.12. Ochranné pásma sietí a zariadení technickej infraštruktúry

18.1. Pamiatkové ochranné pásma

/ Ochranné pásmo pamiatkovej zóny

(legislatívne zabezpečené vyhl. OÚ v Spišskej Novej Vsi č. 1/1992 z 20. januára 1992, v zmysle Zák. SNR č. 27/87 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti).

18.2. Ochranné pásmo obytných zón od výrobných zón mesta

- Min. 50 m (v ochranných pásmach uplatnená predovšetkým zeleň, s účelovou štruktúrou prvkov športovej a rekreačnej vybavenosti).

18.3. Ochranné pásma cintorínov

- Od obytných objektov, zásobovaných z verejného vodovodu 50 m
- Od hospodárskych objektov 20 m

18.4. Ochranné pásmo vojenských objektov

- Na území mesta Spišská Nová Ves nie je Správou nehnuteľného majetku a výstavby v Košiciach stanovené žiadne ochranné pásmo vojenských objektov.

18.5. Pásma hygienickej ochrany (vzdialenosti poľnohospodárskych zariadení od súvislej obytnej zástavby)

- Stanovujú sa v závislosti od kapacity a účelu poľnohospodárskych zariadení.
/ Kapacitu zariadení a účelové zameranie je potrebné usmerňovať vo výhľade rozvoja poľnohospodárskej výroby vo vzťahu k dodržaniu PHO od obytnej zástavby, prioritne vzhľadom na špecializáciu živočíšnej výroby.

18.6. Ochranné pásma ochrany prírody

- Juhozápadná časť katastra sa nachádza v ochrannom pásme NP Slovenský raj s 2. stupňom ochrany (viď grafická časť ÚPN mesta);

18.7. Stavebné ochranné pásma dopravných líniových stavieb dané platnými zákonnými normami

- a) Ochranné pásma cestných komunikácií a miestnych komunikácií sa vymedzujú podľa cestného zákona – vyhláškou č. 136/1961 Zb. A zmenou podľa MD č. 35/84 Zb. Vymedzenie je nasledovné :
 - Cesta I. triedy 50 m od osi vozovky
 - Cesta II. triedy v extraviláne 25 m od osi vozovky a v intraviláne komunikácia triedy B1, 20 m od osi vozovky.
 - Cesta III. triedy v extraviláne 20 m a v intraviláne 15 m ako komunikácia triedy B2

- b) Ochranné pásmo hlukové z cestnej premávky sa vymedzí prípustnou ekvivalentnou hladinou hluku na vzdialenosť od komunikácie, pokiaľ dosahuje hodnota prekročenia ekvivalentnej hladiny hluku z cestnej premávky.
- c) Ochranné pásmo železničné vyplýva z vyhlášky č. 52/64 a zmeny : vyhláška č. 122/1974, ktorou sa prevádza zákon o dráhach.

Je stanovené :

- 60 m od osi krajnej koľaje dráhy
 - 30 m od hranice obvodu dráhy – hranice drážneho pozemku.
- d) Ochranné pásmo hlukové zo železničnej premávky sa vymedzí obdobne ako ochranné pásmo hlukové z cestnej premávky.
 - e) Ochranné pásma leteckej prevádzky verejného vnútroštátneho letiska Spišská Nová Ves stanovila a schválila Štátna letecká inšpekcia Bratislava podľa paragrafu č.24 z. č. 47/56 Zb. O civilnom letectve, dokumentáciou OP podľa rozhodnutia č.j. 1 – 46/89 zo dňa 23.8.1989. Ochranné pásma letiska sú vykreslené vo výkrese dopravy 1 : 10 000 a vo výkrese 1 : 5 000.
Ochranné pásma v návrhu ÚPN musia byť rešpektované. Prípadné možné strety záujmov do ochranných pásiem v návrhu ÚPN musia byť rešpektované. Ochranné pásma z hľadiska kvality životného prostredia, čiže hygienické (napr. hlukové) v návrhu je nutné špecifikovať a riešiť ochranu prostredia, resp eliminovať príslušné negatívne vplyvy.

18.8. Ochranné pásma odstavných a parkovacích plôch, hromadných garáží

- Z hľadiska hygienickej ochrany sa stanovujú v naslednom stupni ÚPD (zóna) resp. v zadaniach a projektoch, v závislosti od konkrétnych podmienok vybraných lokalít;

18.9. Ochranné pásma letiska

- Sú vyznačené vo výkrese - Komplexný urbanistický návrh (M 1:10 000);

18.10. Ochrana zdrojov pitnej vody

- Vid' kap. 12

18.11. Ochranné pásmo ČOV

- Je stanovené v závislosti od kapacity technológie a územno-technických lokálnych podmienok.

18.12. Ochranné pásma sietí a zariadení technickej infraštruktúry

- Ochranné pásma energetických a telekomunikačných zariadení predstavujú regulatív územia. Ochranné pásma energetických zariadení (elektroenergetika, plynárenstvo, zásobovanie teplom) sú uvedené v zákone o energetike č. 70/98 Z.z. a spresnené v príslušných normách STN. Ochranné pásma telekomunikačných zariadení vyplývajú zo zákona o telekomunikáciách a príslušnej vykonávacej vyhlášky.

- elektrická stanica VVN/VN 110/22 kV	30	m
- vzdušné elektrické vedenie VVN 220 kV	20	m
- vzdušné elektrické vedenie VVN 110 kV	15	m
- vzdušné elektrické vedenie VN 22 kV	10	m
- elektrické kábelové vedenie VN 22 kV	1	m
- elektrické kábelové vedenie NN	1	m
- regulačná stanica plynu VTL/STL	10	m
- plynovod a prípojka VTL	20	m
- plynovod STL - prepojovací	4	m
- diaľkový optický kábel	2	m
- diaľkový telekomunikačný kábel	2	m
- telekomunikačný kábel	1,5	m
- vodovod	2	m

19. DOPORUČENIA PRE VYPRACOVANIE NÁSLEDNEJ ÚPD, ÚPP A OSTATNEJ
PODPORNEJ ROZVOJOVEJ DOKUMENTÁCIE PRE ZABEZPEČENIE
ÚZEMNO-RIADIACICH PROCESOV

- 19.1.** Digitalizácia ÚPN mesta Spišská Nová Ves
(Digitálna počítačová interpretácia údajovej a koncepcnej bázy)
- 19.2.** Uplatnenie výstupov z ÚPN mesta Spišská Nová Ves v dokumentáciách vyššieho stupňa - na regionálnej úrovni, ich transpozícia a vzájomné optimalizovanie. Týka sa dokumentov :
- ÚPN VÚC Košického kraja;
 - čiastočne ÚPN VÚC Prešovského kraja;
 - Iné (aj potenciálne) nadradené územno-plánovacie dokumenty;
- (formou koordinácie postupov v aktuálnom procese nadväzných prác na predmetných územnoplánovacích dokumentoch, resp. uplatnením dodatkov k nim);
- / Prioritná orientácia na uplatnenie a zohľadnenie výstupov v oblasti územno-rozvojového potenciálu mesta Spišská Nová Ves v dlhodobom výhľade (optimálny, resp. až progresívne rozvojový trend);*
- / Zhodnotenie prirodzených väzieb a potenciálneho rozvoja aglomeračnej sústavy mesta Spišská Nová Ves v zmysle predikcie ÚPN mesta Spišská Nová Ves (viď výkres Širšie vzťahy ÚPN mesta Spišská Nová Ves);*
- / Zhodnotenie strategických aspektov vojenskej problematiky a jej priestorového riešenia v podmienkach aglomeračného zoskupenia mesta Spišská Nová Ves a nadväzných sídiel (možnosti koncentrácie v priestore mimo zastavaného územia mesta Spišská Nová Ves);*
- / Rešpektovanie výhľadovej potreby riešenia nových cestných koridorov navrhovaného radiálno-okružného systému mesta a ich územnej ochrany, ako aj koridoru s priamym privedením na diaľnicu D1 v priestore Harichoviec a potenciálnej regionálnej rozvojovej osi v smere SNV - Levoča.
(Vid' výkres Širšie vzťahy ÚPN mesta Spišská Nová Ves).*
- 19.3.** Inicievanie potreby vypracovania územnoplánovacieho dokumentu pre synergický rozvoj priestoru ťažiska osídlenia s centrom ťažiska Spišská Nová Ves (mezoregionálna úroveň interpretácie, M 1:50 000 - M 1:25 000) - väzby na Poprad, Levoču...;
- 19.4.** Inicievanie potreby vypracovania územnoplánovacieho dokumentu pre synergický rozvoj potenciálneho aglomeračného zoskupenia vonkajšej vzťahovej sústavy Spišskej Novej Vsi (mezo až mikroregionálna interpretačná úroveň, M 1:25 000 - M 1:10 000) - väzby na bezprostredné sídla v polarizačnom rádiuse Spišskej Novej Vsi.
V ňom dokladovať - na základe predikcií ÚPN mesta Spišská Nová Ves výraznú opodstatnenosť a potrebu zapojenia do potenciálnej aglomeračnej sústavy mesta Spišská Nová Ves. Tejto potrebe minimálne zodpovedá vypracovanie územnoplánovacieho dokumentu:
/ UŠ aglomerácie SNV a okolia (koordinačný výkres dopravných a rozvojových väzieb);

- 19.5.** Priebežný monitoring a kontrola dodržiavania smerných a prioritne záväzných regulatívov rozvoja podľa ÚPN mesta , monitorovanie vývojových trendov a zmien rozvojových nárokov na území mesta , ich akceptácia a zapracovanie do otvoreného systému ÚPD mesta, pri bezpodmienečnom dodržaní schválenej dlhodobej stratégie rozvoja a rešpektovaní vymedzeného územno-rozvojového potenciálu katastra sídla, limitov a záväzných regulatívov. (Je pravdepodobné, že legislatívne normy uplatnené v ÚPN mesta v čase tvorby a schvaľovania jeho koncepcie budú podliehať novým nárokom a vývojovým trendom a budú časom upravované. Je preto potrebné zabezpečiť sledovanie aktuálnosti a opodstatnenosti ich vplyvu na reguláciu územia.)
- 19.5.** Urbanisticko-architektonické riešenie priestorovej štruktúry nosných urbanizačných osí a priestorov aglomeračného zoskupenia na úrovni urbanistických štúdií, ako overujúci zhodnocujúci podklad pre vypracovanie regulačných plánov v M 1:5 000 až M 1:500 (overenie a precizovanie územno-rozvojových parametrov a možností vertikálnej a horizontálnej optimalizácie štruktúr).
- 19.7.** Priebežné spracovanie územnotechnických podkladov pre riešenie regulačných plánov. Do územnotechnických podkladov zahrnúť tiež všetku - v predstihu zahájenú zonálnu dokumentáciu a podklady na úrovni UŠ, ktorú je predtým potrebné revidovať na základe výsledkov ÚPN mesta.
- 19.8.** Vypracovanie regulačných plánov jednotlivých v ÚPN mesta vymedzených urbanistických okrskov. V tejto kategórii ÚPD riešiť prípadne tiež priestory potenciálnych urbanistických okrskov a priestorových funkčných štruktúr vo vymedzených súboroch funkčných plôch, v M 1:5 000 až 1:500.
- 19.9.** Lokalizačné štúdie a priestorové riešenie aktuálnych funkčných areálov so špecifickým zameraním (záchranný systém, areály rekreačnej vybavenosti a CR a ostatnej sústredenej vybavenosti, parkové areály, areály navrhovaných cintorínov, vojenské areály, areály podnikateľských aktivít, dopravné areály atď.).
- 19.10.** Vypracovanie etapového plánu rozmiestnenia a výstavby čerpacích staníc pohonných hmôt, servisov pre dopravné prostriedky, staníc technickej kontroly, hromadných garáží a parkovacích garáží, v súlade s rastom motorizácie a rámcovo vymedzenými priestormi v navrhovaných funkčných plochách ÚPN mesta.
- 19.11.** Územné generely a projekty úprav jednotlivých funkčných systémov a štruktúr mesta:
/ Generel dopravy (dopracovanie a precizovanie na základe reálneho prieskumu a predikcie dopravného zaťaženia);
/ Generel cyklotrás;
/ Generel sídelnej zelene;
/ Generel záhradkárskeho lokalít;
/ Generely technickej infraštruktúry;
/ Generel vybavenostnej supraštruktúry;

*/ Generel rekreácie a cestovného ruchu;
/ Generel záchranného systému mesta;
/ Generel hospodárenia s odpadom;
/ Generálny projekt úpravy lesného komplexu (Novoveská Huta) vo väzbe na lesy osobitného určenia;
a i.*

- 19.12.** Vypracovanie špecifických územnotechnických podkladov potrebných pre priebežné upresnenie regulatívov a limitov navrhovaných funkčných štruktúr. Pri optimalizácii podľa reálnych záverov podrobného hodnotenia bude z územno-rozvojových hľadísk potrebné napríklad sledovať a do ÚPD mesta zapracovať:

/ komplexnú podrobnú analýzu stavu, návrh opatrení a monitoringu hygieny životného prostredia mesta;

/ rajonizáciu územia mesta podľa kategórií radónového rizika podložia a jeho priepustnosti pre plyny;

/ interpretáciu protiradónových opatrení a ich optimalizáciu vzhľadom na špecifické lokálne podmienky, v diferenciácii na stávajúce stavebné štruktúry a novonavrhované stavebné štruktúry;

/ posúdenie PHO využívaných zdrojov miestnych podzemných vôd z hľadiska reálnych hydrogeologických pomerov;

/ posúdenie vplyvu banskej činnosti a jej likvidácie zatopením, na hydrogeologické a hydrochemické pomery územia v časti Novoveská Huta a v oblasti Sadrovcová baňa – Podzámčiská.

- 19.13.** Vypracovanie majetkovej mapy mesta v digitálnom tvare (pre potrebu identifikácie vzťahov a optimalizácie rozhodovacieho procesu pri uplatňovaní koncepcie ÚPN mesta).

- 19.14.** Na základe ÚPN mesta a Mapy majetkových vzťahov príprava podkladov a stratégie mesta pre majetkovú optimalizáciu navrhovanej štruktúry katastrálneho územia mesta v plánovacom aj prognóznom horizonte ÚPN mesta. (Rozvoj urbánnej štruktúry a jej determinujúceho prírodného krajinného prostredia s ochrannou, produkčnou a rekreačnou funkciou) :

- príprava kategórie lesov s liečebnou a rekreačnou funkciou;
- zmeny funkčného využívania pozemkov a úprava druhov pozemkov;
- ekostabilizačné opatrenia;
- ostatné legislatívne úkony podmienené koncepciou ÚPN mesta (vlastnícke vzťahy...);

- 19.15.** Špecifické štúdie priestorovej a funkčnej revitalizácie kontaktných území vodných tokov v obraze mesta, priority rieky Hornád – vnútromestská rekreačná zóna Hornád;

- 19.16. Špecifická štúdia priestorovej a funkčnej revitalizácie územia lesoparku Modrý vrch (Blaumont), s rovnomenou prírodnou rezerváciou. Štúdiu zabezpečovať vzhľadom k potrebe územnej komplexnosti a významnosti prírodných a kultúrno-historických hodnôt (*Letohrad SANS SOUCI* – „Zámčisko“) v kooperácii s obcami Iľašovce a Harichovce.
- 19.17. Špecifické štúdium optimalizácie využívania poľnohospodárskeho pôdneho fondu (agrodizajn).
- 19.18. Vypracovanie celoplošnej mapy mikrorajonizácie radiačných vplyvov z radónového žiarenia, so stanovením regulatívov pre stavebné úpravy existujúcej aj potenciálnej stavebnej štruktúry na k.ú. mesta.
- 19.19. Zhodnotenie a vypracovanie rajonizácie potenciálnych možností získania termálnych vôd na k.ú. mesta.
- 19.20. Podrobné územné riešenia pre potrebu územných rozhodnutí.
- 19.21. Účelové vydanie publikácie skrátenej formy ÚPN mesta resp. portfólia pre verejnú informáciu, osvetu, propagačné a reprezentačné účely mesta.
- 19.22. Vypracovanie stratégie komplexného organizačno-správneho postupu mesta pri priebežnom systematickom napĺňaní koncepcie ÚPN mesta v reálnom prostredí mesta - s cieľom ekonomickej efektívizácie rozvojových prostriedkov mesta.
- 19.23. Rozpracovanie projektov TUM mesta Spišská Nová Ves v územno-dokumentačnej polohe pri rešpektovaní koncepčných princípov ÚPN mesta Spišská Nová Ves.
- 19.24. Vypracovanie Informačného systému o území mesta s využitím a priemetom Informačnej bázy a údajov z ÚPN mesta Spišská Nová Ves (koordinácia zhotoviteľom ÚPN mesta).

20. DOKLADOVÁ ČASŤ

PREROKOVANIE SÚBORNÉHO STANOVISKA MESTA K UŠ / KONCEPTU ÚPN-SÚ SPIŠSKÁ NOVÁ VES

- **Pozvánka na prerokovanie súborného stanoviska mesta k UŠ / konceptu ÚPN-SÚ Spišská Nová Ves na deň 27. 04. 2000, s prílohami:**
 - / Informácia MsZ o Súbornom stanovisku mesta k UŠ / konceptu ÚPN-SÚ Spišská Nová Ves, apríl 2000
 - / Návrh na uznesenie MsZ v Spišskej Novej Vsi, ku schváleniu súborného stanoviska k UŠ / konceptu ÚPN-SÚ Spišská Nová Ves, zo dňa 10. 04. 2000
- **Uznesenie MsZ o schválení Súborného stanoviska k UŠ / konceptu ÚPN-SÚ, zo dňa 27. 04. 2000**
- **Prílohový list k zaslaní Súborného stanoviska k ÚPN-SÚ Spišská Nová Ves**
- **Elaborát vyhodnotenia pripomienok k UŠ / konceptu ÚPN-SÚ Spišská Nová Ves**

PREROKOVANIE NÁVRHU ÚPN MESTA SPIŠSKÁ NOVÁ VES

- **Upovedomenie o prerokovaní návrhu ÚPN mesta Spišská Nová Ves v zmysle § 22 Stavebného zákona, zo dňa 11. 10. 2000**
- **Vyjadrenia a stanoviská k návrhu ÚPN mesta Spišská Nová Ves (Výber podstatných vyjadrení):**
 - / Stanovisko Obvodného banského úradu v Spišskej Novej Vsi, zo dňa 24. 10. 2000
 - / Vyjadrenie Archeologického ústavu SAV – pracovisko Spišská Nová Ves, zo dňa 26. 10. 2000
 - / Stanovisko Okresného úradu v Spišskej Novej Vsi – odbor živnostenský a ochrany spotrebiteľa, zo dňa 30. 10. 2000
 - / Stanovisko Okresného úradu v Spišskej Novej Vsi – odbor dopravy a cestného hospodárstva, zo dňa 31. 10. 2000
 - / Stanovisko Štátneho zdravotného ústavu v Spišskej Novej Vsi, zo dňa 3. 11. 2000
 - / Stanovisko Slovenských telekomunikácií a.s., zo dňa 06. 11. 2000
 - / Záväzné stanovisko Okresného úradu v Spišskej Novej Vsi – odbor regionálneho rozvoja a iných odvetvových vzťahov, zo dňa 08. 11. 2000
- **Vyhodnotenie vyjadrení k návrhu ÚPN mesta Spišská Nová Ves, zo dňa 28. 11. 2000**
- **Žiadosť o vyjadrenie KÚ v Košiciach v zmysle § 25 Stavebného zákona, zo dňa 28. 11. 2000**
- **Stanovisko Krajského úradu v Košiciach - odbor ŽP, v zmysle ust. § 25 ods. 1 Stavebného zákona, zo dňa 06. 12. 2000**

SCHVÁLENIE NÁVRHU ÚPN MESTA SPIŠSKÁ NOVÁ VES

- **Pozvánka na MsZ dňa 7. 12. 2000 s bodom programu č.15 – Schválenie ÚPN mesta Spišská Nová Ves a VZN o jeho záväznej časti, zo dňa 24. 11. 2000**
- **Výpis z uznesení MsZ o schválení ÚPN mesta Spišská Nová Ves a VZN o jeho záväznej časti, zo dňa 7. 12. 2000**
- **VZN č. 5/2000, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť ÚPN mesta Spišská Nová Ves**

